

საქართველოს კალენდარი

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

1896

ვალერიან გუნიას

შედგენილი და გამოცემულია

შინაარსი და სარჩევი

„საქართველოს კალენდრისა“

1) განცხადებანი	1—16
2) პირველი განყოფილება. მართლმადიდებელთა სათითვეო, კათოლიკეთა, სომეხ-გრიგორიანთა, ებრაელთა და მოს- მოსლემანთა კალენდარი	1—32
3) მეორე განყოფილება. ცნობანი ყველასა და ყოველისათ- ვის, სიტყვ-სიტყვეზე, ჰერზე, ამინჯის გამოცხობა, ცი- მის შესწორება და წინასწარმეტყველება და სხ.	35—54
4) მესამე განყოფილება. ყოველგვარი ანგარიზ-, საწყაო, ზომა და წონა, ფულები, კრედიტი, ბანკები, ბაზრო- ბანი და სხვა.	55—86
5) მეოთხე განყოფილება. სხვა და სხვა სახელმწიფო ბარჯი, ზაფი და გადასახადი, სხვა და სხვა წესდებულებანი და კანონები, საქროს წერილების და ბარათების ნიმუში ცნობანი ქარ, წიგნების შესახებ შეილებისა დაკანო- ნიერება, ჯარში გადების წესები, დადგენილება ნადი- რობის შესახებ. ზორჯომისა და აბასთუმნის მადნის წულები	87—122
6) მეექვსე განყოფილება. სასტატისტიკო ცნობანი მთელს ქვეყნიერობაზე. უცხო ქვეყნების სახელმწიფოებსა და რუსეთის იმპერიაზე	125—139
7) მეშვიდე განყოფილება. სასტატისტიკო ცნობანი საქარ- თვლოსა და კავკასიის შესახებ	139—148
8) მერვე განყოფილება. ფოსტა ტელეგრაფი და გზა ფოს- ტისა, რკინისა და ზღვისანი	149—212
9) მერვე განყოფილება. გოგონა, თავის მოვლა-შენახვა და ჯანსაღობა, გიმნასტია (დასურათებელი წერილი)	213—230
10) მეცხრე განყოფილება. საეკონომოსათვის ცნობანი ყვე- ლასათვის გამოსადგენი ცნობანი	231—242
11) მეათე განყოფილება. საერო, სასულიერო, ქალთა და ვაჟ- თა სასწავლებლები და საქველმოქმედო და სამეცნიერო საზოგადოებანი	243—258
12) მეოთხრამეტე განყოფილება. სამოსამართლო და სასული- ერო დაწესებულებანი	259—268
13) მეორამეტე განყოფილება. უმაღლესი მმართველობა და მართვა-გამგებრა კავკასიაში და სამაზრო ადმინისტრაცია	269—288
14) სალიტერატურო განყოფილება. ლექსები მოთბრობები მონოგრაფია, ოგავ-არაკები, საბჭმარო და სასაქლოა იმ ბები, ბიოგრაფიები და სხვ.	1—162
15) განცხადებანი	1—24

შეადგენტი ზთისა ოარმოცდა ზთი.

საქართველოს კალენდარი
1896

წელიწადი ნაკია, შეიყავს 366 დღეს,
წლის ბედნადემი—23.

მთვარის მომქვევი	13		აო-სტრამეტური	21
მზის მომქვევი	12		ბელთა	1

ქართული კვირდღისა (ინდიკტიონი) მე-XV
ახალი ინდიკტიონი მე-IV
ამისი ქართონიკონი 52 წელიწადია

ღისბამიდან 7413 წელიწადია.

საქართველოს ღაბრსებიდან 4004 წ. || საქართ. ვაქრისტეანებიდან 1582 წ.
საქართველოს I-ლ მეფიდან 2214 წ. || საქართ. უკანსკელ მეფიდან 96 წ.
საქართველოს რუსეთთან შეპოვრთებიდან 95 წელიწადია.

წილიწადა მეცხრე

თბილისი

სტამბა მ. შარაძისა

F313

დაბეჭდვის საბუღალთო

სამსახურის დასახელება

თბილისის
სამსახური

თბილისის ცენზურის
სამსახური

მედი

ფურცელი
13-სექტემბერი 1895

Дозволено Цензурою. Тифлисъ, 13 сентабра 1895 г.

თბილისის ცენზურის
სამსახურის დასახელება

სამსახურის დასახელება

სამსახურის დასახელება

სამსახურის დასახელება

სამსახური

სამსახურის დასახელება

სამსახურის დასახელება

პირველი განყოფილება

საქრასტიანო მართლ-მადიდებელთა სათავე 1896 წლის

შინაარსი პირველი განყოფილებიხა:

- 1) 1896 წლის უქმეხა, როდესაც სასწავლებლებში სწავლა და სსსმართლობა საქმობა არ არსი.
- 2) ხსხელმწიფო დღესასწაულები.
- 3) ათ-ათორმეტა უმთაყრესი დღესასწაულნი.
- 4) უმრავნი დღესასწაულნი.
- 5) კალენდარი მართლ-მადიდებელთა (ათ-ათორმეტა თთვე) 1896 წლისათვის.
- 6) კალენდარი კათოლიკეთს, სომეხ-გრაიკორიანთა, მქმადანთა და კბრულთა.
- 7) მოძრავნი მარხვანი, ხსნილები, ხორციელნი და უქმეხი 1894 წლიდან 1096 წლამდე.
- 8) ჭრთაველთა წმიდანეხი.

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკის მისამართი

უკრძეაბი 1896 წელს

როცა ხასწავლებლებში სწავლა და სასამართლოში საქმობა მარტის 31-ის
 2008-01-03

დღე

ანგარი	1 ო., 6 შ., 7 კ., 14 კ., 21 კ., 28 კ., — — 6
თებერვალი	2 შ., 3 შ., 4 კ., 11 კ., 18 კ., 21 კ., 28 კ.—6
მარტი	3 კ., 10 კ., 17 კ., 21 ს., 22 შ., 23 შ., 24 კ., 25 ო., 31 კ.—9
აპრილი	7 კ., 14 კ., 21 კ., 23 ს., 27 შ., 28 კ.— — — 6
მაისი	2 ს., 5 კ., 6 ო., 9 ს., 12 კ., 13 ო., 19 კ., 25 შ., 26 კ.—9
ივნისი	2 კ., 9 კ., 16 კ., 23 კ., 29 შ., 30 კ. — — — 6
ივლისი	7 კ., 14 კ., 21 კ., 22 ო., 28 კ. — — — 5
აგვისტო	4 კ., 6 ს., 11 კ., 15 ს., 18 კ., 25 კ., 29 ს.—7
სექტემბერი	1 კ., 8 კ., 14 შ., 15 კ., 22 კ., 26 ს., 29 კ.—7
ოქტომბერი	1 ს., 5 კ., 13 კ., 20 კ., 21 ო., 22 ს., 27 კ.—7
ნოემბერი	3 კ., 10 კ., 14 ს., 17 კ., 21 ს., 24 კ., 26 ს.—6
დეკემბერი	1 კ., 6 შ., 8 კ., 15 კ., 22 კ., 25 ო., 26 ს., 27 შ., 29 კ.—9

სახელწიფო დღესასწაულნი 1896 წელს

- აპრილი 23 სახელწიფო დღეოფალი იმპერატორისა.
- 27 დაბადება მეკეიდრე ცესარეიჩისა.
- მაისი 6 დაბადება ხელმწიფე იმპერატორისა.
- 25 დაბად. დღეოფალი იმპერატორისა.
- ივლისი 22 სახელწიფო დღე იმპერატორის მშობლის დაქვრივებული დეოფად იმპერატორისა,
- ოქტ. 21 ტახტზედ აბრძანება ხელმწიფე იმპერატორისა.
- ნოემბ. 14 დაბადება იმპერატორის მშობლის დაქვრივებული დეოფად იმპერატორისა.
- 26 სახელწიფო დღე მეკეიდრე ცესარეიჩისა.
- დეკემბ. 6 სახელწიფო დღე ხელმწიფე იმპერატორისა.

ათ-თორმეტი უმთავრისი დღესასწაულნი

მართლ-მადიებელთა სარწმუნოებაში ირიცხება ათ-თორმეტი უმთავრესი დღესასწაულნი ვარდა ქრისტეს აღდგომისა, რომელიც არის მეტამეტე და ეწოდებას დღესასწაულთა დღესასწაული.

- 1, ხარებობა (უჭეულესი დღესასწაული) 2, ქრისტეს შობა (დაარსებულია წმ. მოციქულების დროს), 3, მიგებება ღვთისმშობლისა შინა ანუ ზხოზა (I საუკუნეადამ), 4, ნათლის-ღება უფლისა (წმ. მოციქულების დროს), 5, ფერის-ცვალება (მე-III საუკუნეადამ იწყება), 6, იესო ქრისტეს შესული იერუსალიმისა შინა ანუ ზხოზა (I საუკუნეადამ), 7, ამაღლება (წმ. მოციქულების დროს), 8, წმ. სულის მოფენა (წმ. მოციქულების დროადამ), 9, შობა ღვთის-მშობლისა (დაარსებულია მე-XIII საუკუნეში), 10, ტაძრად მიყვანება ყოვლად წმ. ღვთის-მშობლისა (მე-XII საუკუნეში), 11, მიძინება ყოვლად წმ. ღვთის-მშობლისა (I საუკუნეადამ), 12, ჯვართ ამაღლება (დაარსებულია 326 წ.),

შქრახვი დღესასწაულნი

- იანვარი 1. ხორციით წინა დაცეოთ უფლისა აესო ქრისტესია.
 " 6. განცხადება (ნათლის-ღება).
 " 14. წმ. მოციქულთა სწორის ნინა ქართუელთა განმანათლებელისა.
 თებერვ. 2. მიგებება უფლისა ზეენისა აესო ქრისტესია.
 მარტი 25. ხარება ყოვლად წმიდისა ღვთის-მშობლისა.
 მაისი 9. აღმოუგზნა ნაწილთა ნეკოდოზ საკვირველ მოქმედისა.
 ივნისი 29. წმ. მოციქულთა შეტრე და შავლესია.
 აგვისტო 6. ფერის-ცვალება უფლისა ზეენისა აესო ქრისტესია.
 " 15. შამ-ნება ყოვლად-წმიდისა ღვთის-მშობლისა.
 " 29. თ.ჯ.ს.მ. კეთა წინა-მორბედის და ნათლის-მცემლის წმ. იო. ხესია.
 სექტემბ. 8. შ.ს.ს. წმიდისა ღვთის-მშობლისა.
 " 14. შსოფლოთ ამაღლება შეტონისა ჯვარისა.
 " 26. მიგებება წმ. მოციქულისა და შასარობელისა იოანე ღვთის-მეტყუელისა.
 ოქტომ. 1. სესება წმ. სკეტისა ცხოველ-ყოფიელისა და კართისა უფლისა.
 ნოემბ. 21. ტაძრად მიყვანება ყოვლად წმ. ღვთის-მშობლისა.
 დეკემ. 6. წმ. შიმისა ნეკოდოზ საკვირველ-მოქმედისა.
 " 25. შობა უფლისა ზეენისა აესო ქრისტესია.

დღეს აქვს 9 საათი ჭ 31 წუთი, დამკს — 14 საათი ჭ 31 წუთი

ნომერი	დღის	დასახელება ღვთისმეტყველება, უკმეთა, წმიდანთა, მოწამეთა მამათა და ღვთათა	მთ.
⊕ 1	ა.	ახალი წელიწადი, წინადაცვეთა აესო ქრისტესი და წმ. კახლი დიდის (379).	27
2	ბ.	წმ. სილვანოს რომის მამის, (385 წ.) წმ. თეოგნის და აულანის.	28
3	გ.	წმ. სპირიტოს მღვდლის (400 წ. ქრისტე. წინ) წმ. მოწამეთა და გორდის (312).	29
4	დ.	კრება 70 მოციქულთა. წმ. ზოსიმე, კეთამე, თანასკნელთა და თეოქოსტესი (703).	30
5	ე.	წმ. თეონა, (303) მანა, მიქაი, თეოფილტო, გრიგორი და დონის დედის სიხელატიკისა (მარტვი).	1
⊕ 6	ვ.	ნათლისღება უფლისა ჩვენისა აესო ქრისტესი, (განსაზღვრება უფლისა ჩვენისა).	2
1-ლი ოც-დამთავრებულა ვერაჲს ზეჯვარად.			
⊕ 7	გ.	კრება წინა შობილისა და ნათლის-მცემლისა იოანესი და წმ. თეოდორესი.	3
⊕ 8	დ.	წმ. მამის გორგე სომხელისა (812) დარს. გრიგორისა, ქალიანი აღმსარებელისა (1526) წმ. ამოსარისისა, თბილის წამებულისა (790).	4
9	ე.	წმ. დომინიკისა, ფილანტისა, შოლომონისა (247) ბერისა, კესტრისა, სპისისა და სხვათა.	5
10	ვ.	წმ. გრიგორი ნოსელისა (394) თეოსოფისა, დომენტიანე ბელგრისელისა (562) დარს. მარკოსე ხუცისა (437).	6
11	ბ.	წმ. თეოდორე დიდისა, (777) დარს. მამის მხილვისა.	7
12	გ.	წმ. ტატანისა, (225) სპისი, ბერისა და დონის ბერისა.	8
13	დ.	წმ. მოწამეთა კარაგე, სტრონიკისა, წმ. ბერისა და თეოდორისა.	9
2-ე ოც-დამთავრებულა ვერაჲს ვ. ზეჯვარად და უფლისა.			
⊕ 14	ე.	წმ. დედისა მოწამეთა სანისა, ქრისტე. განმანათლებელი, დ. მამათა სანისა ჭ რეიანთა მოწამეთა (312) (მარტვიანი დაიწება. შხეფისა).	10
15	ვ.	დარს. შხეფ თებულისა (341), თანე კლასიკისა (465) და წმ. მინსოფისა.	11

დღეს აქვს 9 საათი & 31 წუთი, ღამეს—14 საათი & 29 წუთი.
 შიგნითა და გარეთა

ნომერი	სახელი	დასახელება დღისასწავლითა, უწყებთა, წმიდითა მოწამეთა შიგნითა და გარეთა	წილი
16	ბ.	თაყაიანისკმა მატეოსის ვაჟისა, წმ. მიტროქელის ბეჭ- რისა, წმ. დიონადისა და ღირ. მქსიამესა (1650).	12
17	ო.	ღირ. და ღმერთ-შემოსილის ანტონ დიდისა (355 წ.) და სხვ.	13
18	ბ.	წმ. თონისე და კირილესა, (444 წ.) და ღირს. მკერანე.	14
⊕ 19	ბ.	ღირს. ანტონ მარტომყოფელისა (534) და მკერანე შეკავებულისა.	15
20	ბ.	ღირ. ექვთიმე დიდისა, (473) მასსისა, კესიკისა, კესი- ხისა, ანასისა, მანასისა და რამსისა.	16
მე-8 ოცდაშვიდმეტე კვ. შერბ. კვ. ვარყვანილი შეიღისა.			
21	კ.	ღირს. მქსიამე აღმსარებლისა, (622) წმ. შოფ. კლე- რიანისა, კეკელისა, კანდიდოსისა და აკაფისისა, (304).	17
22	ო.	მიტროქელი ტამოთისა (93) ღირ. მხიულელისა, გიორგია- სა, მეტრესა და შოფ. ანსტასისა სმარნისა (1199).	18
23	ბ.	წმ. შოფ. კლიმისა, ლათომინონისა, დარმისა მქსიამე- სა, სხეხეს მუკქესე მსოფლიო ერებისა.	19
24	ო.	ღირ. დედისა მქესისა, წ. სმადოსისა და ტამოთისა.	20
25	ბ.	წმ. შამის გრიგორი ღვთისმეტყველისა (289) ღირ. ფელიციტასა და მარასისა.	21
⊕ 26	ბ.	სხეხეს დავით III აღმაშენებ. საქართ. მეფისა (1155) ღირ. მქსიამე-მეტრესა და სემონისა.	22
27	ბ.	ღმრთეცნ. ნაწ. წმ. შორის შამისა თანე ოქრობარისა.	23
მე-8 ოცდაშვიდმეტე კვ. შერბისიდან შორისიდან კვირიცვ.			
28	კ.	ღირს. კურემ სურისა (373) და მელქედისა.	24
29	ო.	ღმრთეცნება ნაწილთა წმ. მღვდელ-მოწამისა კენტი- ღმერთ-შემოსილისა, წმ. რომანოზისა და გერასიმესა.	25
⊕ 30	ბ.	წმ. სიმონ მღვდელ-მოწ. კასელი დიდისა, გრიგორი ღვთისმეტყ. და თანე ოქრობ. წმ. შოფ. აბოლიტ.	26
31	ო.	წმ. სკვირველ-მოქმედთა კაროს და თანესა (311) და წმ. ტრადონისა.	27

პროცენტები
საფუძვ. 1000

დღეს აქს 10 საათი და 52 წუთი და ღამეს—13 საათი და 30 წუთი

რიგ.	დღენი	დასახელება დღესასწაულთა, უკმეთა, წმიდათა, მოწამეთა შამათა და ღვდათა.	დღე
	1 ხ.	მოწ. ტრადიონისა, დიას. პეტრესა, სატონიდეხი. წინა დღე უფლისა მიკებებისა. სსენ. დ. მამ. შიო-მღვიმელისა.	28
⊕	2 პ.	მიკებება უფლისა ჩვენისა ახსო ქრისტესა (მარტმა).	29
⊕	3 პ.	ველდერა, წმ. სვიმონ ღვთის მიმრქმელისა და ახსო წინასწამეტყულისა, წინასწ. ზარასია.	1
მე-6 პირველი კვირიაკე დიდი შარხვისა.			
⊕	4 კ.	ველდერა, დიას. მამისა ისიდორე მილესიტელისა (436) წმ. ნიკოლოზ აღმსარებელისა, ისიდორესა, კარიალესა, და აბრამისა. (აღებს ღამე დიდი შარხვისა).	2
	5 თ.	წმ. მოწ. ქალწულისა ალთაისა (251) და თეოდულისა.	3
	6 ხ.	დიას. მამისა უკოლესა, აელაინესა, მართა და მარია-მისა.	4
	7 თ.	დიას. მამისა მართიანისა, ღვკსა და 1003 მასთანა წამებულთა.	5
	8 ხ.	წმ. დიდისა მოწ. თეოდორე სარტიდელისა, წინასწარ-მეტყულისა ზარასია.	6
	9 პ.	წმ. დიდისა მოწ. ნიკიფორესა (260) მანგარტისა, დიას. თეოდოკისა.	7
	10 პ.	წმ. მოწ. ხარლამპისა, წმ. პორფირესა, პავლესა და კალისტანესა.	8
მე-6 პირველი კვირიაკე დიდი შარხვისა. კვ. შარხლ-მღვიმელისა.			
	11 კ.	წმ. პლავდ-მოწამ. კლასისა (346) დედოფალი თეოდორესა, დიმიტრისა და კამბრიელისა.	9
	12 თ.	წმ. მამისა მელეტისა, ალექსისა, დიასო მარია და კეცხიანისა.	10
	13 ხ.	დიას. მამისა მარტინესა, სიმონისა, წმ. კელოგისა და სტეფანესა.	11
⊕	14 თ.	დიას. მამისა კირილესა, აქხენტისა (476) აბრამისა და მარონისა.	12
	15 ხ.	წმ. მოციქ. იონისამესა, კსკეა მუდამხოელისა და წმ. კუროსიანესა.	13

დღეს აქვს 10 საათი ღ 52 წუთი, ღამეს — 13 საათი ღ 8 წუთი.

მთ.	მნიშვნელობა	მთ.
	დასახელება დღესასწაულთა, უკმეთა, წმიდათა მოწამეთა შიშთა და დედათა.	
16 ბ.	წმ. მოწამ. შამყილეხი, კალქიტისა, დანიელისა, აბრა- მისა, მკელესი და სხვათა.	14
⊕ 17 ბ.	წმ. დედისა მოწამის. თეოდორე ტაოხისა, მარამხ- სი და ქალწულის შინისა.	15
	მე-7. მესხე კვირიაკე დიდ-შარხვისა.	
18 კ.	წმ. ღვთის რომის შიშისა. (472) ღირსთა აღმშობელი და ფლავიანესი.	16
19 ო.	წმ. მოციქულ. ა რ ხ ი შ ო ს ი, ფ ი ღ ი შ ო ნ ე, მქსამე, და მკარისა.	17
20 ს.	წმ. კორნელი, წმ. შიშის ღვთისა, აღმთხესი (682) სადოკესი და კორნელი (1570).	18
21 ო.	ღირს. შიშისა და სეკარ. მოქმედ, ტამოთესი (IX სუკ.) კორნელის და კიტატესი.	19
22 ხ.	ღირს. თანხესი და მკრთიკესი, მკრთესი, შოხე წმ. ნაწილთა კვირისა შინა.	20
23 ბ.	წმ. მოწამ. შოღიაკრძე, ღირ. თანხე, აღკესანდრე და ანტონისა.	21
⊕ 24 ბ.	შირკელი და მკორე შოხეს თანესი წმ. თანხე წინა შორბედისა (452). და ღირს, კარშისა.	22
	მე-8. მესხე კვირიაკე დიდ-შარხვისა.	
25 კ.	წმ. ტარსი კოსტანტინეშვილ შოხარ-მესხეშობის (806) და შოსესი.	23
26 ო.	წმ. შიშის შორფიანესი (321) და მოწ. სეპსტაანესი.	24
27 ხ.	ღირს. შიშის სოკოში აღმსარებელისა, (IX სუკ.) ტი- ტესი და თელავისა.	25
28 ო.	ღირს. შიშის კახელისა, (IX სუკ.) წმ. შორხე და დომ- ნიკესი, მოწამ. ნესტორისა და ნიკოლოზისა.	26
29 ხ.	კახანე რომისა, ღირს თანხესი (კარსანოთხე) თოქ ტატესი.	27

დღეს აქვს 12 სათა ზ 17 წუთი, დამკს—11 სათა ზ 24 წუთი.

ნომ.	დღე	დასახელება დღესასწაულთა, უმეტა, წმიდათა მოწამეთა, მამათა და დედათა.	მთვ.
1 მ.	წმ. კედუცია (152) და ანტონხესია, (III სუკ.) წმ. ნესტორისა და გრიგორისა.		28
2 მ.	წმ. მოწ. თეოდოტი, (320) დ. აგათონხესია, წმ. არსენასა.		29
მე-9. მკუთვ კვ. დღე-მარტვისა.			
3 კ.	წმ. მოწ. კეტროპისა, კლეონიკესია, ვასილდისკახია, (308) დარს. ზინონ და ზოიფისა.		30
4 ო.	დარს. გერსიმეხია, (475) მოწამ. მკელესია, აელაანხესია, (273) წმ. გრიგორისა.		1
5 ხ.	მოწ. კონონ და ოხსიმიესია. დარს. მარკისა, კელამპისა, იროდისა, თეოდორე და მარკოზისა.		2
6 ო.	42 მოწამეთა ამორეკელთა; დარსთ არკადისა, კოსტანტანე და თეოფილესია.		3
7 ხ.	წმ. მოწამ. კურუმისა, კსილდისა, კამატონისა, კვეკენისა, კოკრისა. დარსთ მკელესია და კელაანხესია.		4
8 მ.	დარსთ თეოფილექტე და დომენტისა, წმ. მოწამ. თეოდორატესა.		5
9 მ.	წმ. მოწ. სკესტიანის ტბისა მანა მომწყდართა (320) და კესარისა.		6
მე-10. მკუთვ კვ. დღე-მარტვისა.			
10 კ.	დ. კახდრატე, კამრახე, კატრონი, არკელა, იკლიტონ.		7
11 ო.	მოწ. სოფრონხისა, მარონისა, კეოძესია. წმ. მკეკელონისა, დარს. სპიანისა.		8
12 ხ.	წმ. თეოფანესია, (818) დ. გრიგორია ორსიტვე. (604)		9
13 ო.	წმ. ნიკაიფორე კოსტანტინოპ. კმისეკომ. (845). მოწამ. ალექსანდრე და ქრისტინასია.		10
14 ხ.	დარსთ. ბენედიქტესია (543) თეოგნოსტესია, მოწ. ალექსანდრე და კესიმონისა.		11
15 მ.	წმ. ადამისა, ალექსანდრესია (1516) დიონისიისა და დარს. ნიკანდრისა.		12
16 მ.	წმ. მოწამ. სპიანხესია, (287) მძისა, ტროფიმესია, არსიტობულესია, სერაპიონისა და აელაანხესია.		13

დღეს აქვს 12 სათი & 17 წუთი, დამეს — 11 სათი & 43 წუთი

რიც.	დღის	დასახელება დღესწავლთა, ექვეთა, წმიდათა, მოწამულთა, მამათა და დედათა.	სთ.
		მე-11. მეწვიადე კვირ. დიდი მარტისა, ენეს კვირა	
17	კ.	შესულა აესო ქრისტესი აერუსლამის შინა. პზობა დირს. ალექსი კაცის ღვთის (411) წმ. მკარის (1388) მკელსი და მარამისოზისა.	14
18	ო.	წმ. კირილესი, (386) ტრაფონისა, (300 წ.) კეკაბძისა და ანსისა.	15
19	ს.	წმ. მოწმ. სრისხთესი და დარასი (288) ინოკენტისა და კლავდისა. დირს ალთისისა, ანდრია კრატელისა და მკარისა.	16
20	ო.	დირსთა სება, იოანე, სერგისა და მტროვისა, წმ. მარსაკეკისი და ეუქმასისა, დ. მტრონ & კლავდისა.	17
⊕ 21	ხ.	დიდი ხუთშობთა, წმ. აკობ აღმსარებელისა, დირს. კირილესი და თამისი.	18
⊕ 22	შ.	დიდი მარსაკეკი, წმ. მოწ. კასილისა (363) დროსიდასი, ტროანისა.	19
⊕ 23	შ.	დიდი შებთა, წმ. მოწ. ნიკონისა (250) მოწ. დიდასი ამფილოქისა & კასილისა. დირ. ს მხუმი და ფილარტისა.	20
		მე-12. მარწვიადე კვირა	
⊕ 24	კ.	წმ. მასკეა აღდგომა აესო ქრისტესი, ზეჰარასი, არტემისა, აკობი & არტემონისა თუყუხისრემს ჯვარისა.	21
⊕ 25	ო.	ხარება ეოგ. წმ. დვთ. მომბდისა. დ. ზარეს აღდგენა	22
⊕ 26	ს.	კრება მთავარ-ახგლოზისა ვაბრიელისა. მოწ. ირისესი ანსისა და დარისისი. სს. დავით ვარკჯ. & მასთა მომწვედ.	23
27	ო.	დირს. იოანესი, წმ. დედისა მტრონისი, მხუმი და თუადონისა.	24
28	ხ.	დირ. აღრიონ და სტეფანესი, (815) წმ. იოანესი, დ. ზარესი და სებასი,	25
29	შ.	დირს. მამის მარკოზისა, წმ. იოანე, კესტა & კირილესი.	26
30	შ.	წმ. ზოსიმესი, კესარისა და იოანე აღმსარებელისა. (563) მოწ. სოსთეხა. ამოღოსი, კაფა და სსე.	27
		მე-13. კვირადე თამისი.	
⊕ 31	კ.	კვარ-ცხოველობა, დირს. და სეკვირველ მოქმედისა იმპატისა, (326) ბენამინესი და მარტომოლიტი იოანესი.	28

დღეს აქვს 13 საათი ფ 49 წუთი, ღამე — 10 საათი ჭ 11 წუთი.

რანგ.	ვინა.	დასახელება დღესასწაულთა, უკმეთა, წმიდანთა, მოწამეთა მამათა და ღვინათა.	მთა.
1	ა.	ღირს. დედის მარიამ მეგობტელის (521) წმ. გერონტის, მეკარის, (830) და კეკელიასი (1405).	29
2	ბ.	წმ. ამფილონისა, ღირს. და სკეპარ. მოკმედ ტიტესა. (306 წ.) წმ. პოლიკარმისა.	1
3	ა.	ღირსისა მამის ნეკიტასი (824) ელბადეფორესი, ილირაქსი და სხვათა.	2
4	ბ.	ღირსისა მამათა თსუბ მელობუღისა (883) გიორგი მცარისა და ზოსიმესი (518).	3
5	ბ.	მოწ. თეოდულასი, აღათოზოდისა (303) მარკოზისა და პლატონისა (400 წ.).	4
6	ბ.	წმ. მეთოდისა, კარაელსი (869) აურეზიასი, კეტისი (582)	5
მე-14 კვირისკე მწულ-სეტყულთა.			
7	კ.	ღირს. მამისა გიორგისა, დახადისა, სურამიონისა, მოწ. კელიონისა.	6
8	ა.	წმ. მესილიანოსი, წმ. მოციქულთა ფლეკოსტესი, რუფოსი, ფილოტენისა, იროდიონისა და სხუ.	7
9	ბ.	წმ. მოწ. ავდასი, მერამისა, წმიდა ელადიმურის, კეფსიტისა და სხვათა.	8
10	ა.	წმ. მოწ. ტერენტისა, თმპონისა, აფრიკანესი, მქსიამესი და აკობისა.	9
11	ბ.	წმ. ანტონოსი (92) ბროკისისა, მარტანესი, აკობისა.	10
12	ბ.	წმ. კსილდისა და ისაკისა, (446), მოწ. მანსი, დავითისა, თანესი და სხვათა.	11
13	ბ.	წმ. მღვდ. მოწამისა არტემონისა. (303) ფომანდონისა. კრისკეტიანისა და თომიადასი.	12
მე-15 კვირისკე კანდეკულთა.			
14	კ.	წმ. მამისა მარტანე, (655) არდალიონისა, ანტონისა, თანე და ესტატესი.	13
15	ა.	მოწ. არისტახონისა, მუდა და ტროფიმესი, წმ. მოწ. სუქიასი და მოუკასთა მისთა ქართუკელთა.	14

დღეს აქი 13 საათი ჭ 49 წუთი, ღამეს — 10 საათი ჭ 11 წუთი.

როგ.	დღეს.	და' ახელება დღესასწაულთა, უკმეთა წმიდათა მოწამეთა მამათა და ღვთათა.	საქ.
16	ს.	მოწ. ადამა, ირინე ჭ ქობნასი (304) წმ. ლეონიდე- ისა, კასილას და თეოდორესი.	15
17	ო.	ღირს. მიმის სვიმონისი (341) წმ. აკაეისი, ანსტასიასი, ადამიტასი (536) ზოსიმესი,	16
18	ბ.	ღირს მიმისი იოანესი და კოსმასი (IX ს.) გიორგი აღმსარებელისი, წმ. ქრისტეფორე და თეონასი.	17
19	ჰ.	წმ. იოანე ჭა გიორგი, (840) წმ. სეკერაისე, დახადებ: თამარ დედოფლისი, ტრიფონისი, (933).	18
20	შ.	წმ. თედორასი, ანსტასიასი, გიორგ. (589). ჭ გაბრიელისი.	19
ჰე-16. კვირიცე ხმარტველთა.			
21	კ.	წმ. ისაეისი, და თეოდორესი წმ. მოწ. ანუარასი და ფი- ლაძესი.	20
22	ო.	წმ. კატელისი, თეოდორესი, ლევასი ჭ კლემენტისი.	21
23	ს.	წმ. დიდ მოწ. ძვესი მოხილ გიორგისი; დედოფელი ალექსანდრასი და ანტოლისი (სახელწოდებ: დედო- ფელ იმპერატრიცისი).	22
24	ო.	წმ. მოწ. სტრატელატისი, (279) დიონტისი, თომასი, დონციანოზისი (303), წმ. კლენტისი.	23
25	ბ.	წმ. მოციქულისი და მხარებელისი მარკოზისი, ღირ- სისი სიდაბისტრიასი (1379).	24
26	ჰ.	წმ. მოწ. კასილასი, სტეფანესი, გლადიარისი, (328) და სხვათა.	25
27	შ.	წმ. ძველ. მოწამ. სვიმონისი უფლის ნათესაეისი, (107) ღირსისი სტეფანესი. (1094) (დახადებ: მემკვიდრე რესარეკიანისი).	26
ჰე-17. კვირიცე ხმონთა.			
28	კ.	მოწ. ზინობისი, ანთონისი, წმ. აკობ და სოსიმეტრესი, კსიკეისი, კატოლისი და მქსიმესი.	27
29	ო.	წმ. 9 მოწამეთა კვიზკელთა, დ. მქნონისი, დიოდო- რისი და კასილასი.	28
30	ს.	წმ. მოციქ. აკობ ჭ ებეჯელისი, ღირსთ დონატო- სი, მქსიმესი და კასილასი.	29

ღღესა აქს 15 საათი და ერთი წუთი, ღამეს—8 საათი და 59 წუთი.

მ.წ.	წილი	დასახელება ღღესაწუთი, უკმეთა, წმიდათა მოწამეთა მამათა და ღღეთა	მ.წ.
1	ა.	წახსწარმეტე. აერუმათა, (VII ს. ჭრ. მობამდე) მოწ. მაკარის ჭ მხეუტესი. ხსენება სჱ. მუფის თამარის.	1
⊕	2	ბ. ამადღება ქრისტესი. წმ. თანსსე დიდის, (373) მოწ. კსოურასი, ზოასი. ღარსისა კვირაიკესი და თეოდულასი.	2
3	ბ.	წმ. მოწ. ტიმოთესი, მეგრასი (286) პეტრესი და თეოდორე მესორელისი.	3
4	ბ.	წმ. მოწ. პელაგიასი, (209) მ-წამეთა სიღვანისი, კრზმისი და სიკატასი.	4
მე 18. კვირაიკე წმ. მამთა.			
5	კ.	წმიდისი დიდებულისი მოწამისი არახესი, ღარსისი მამკასი და ადრახესი.	5
⊕	6	ა. წმ. და მართლისი იობა მრავლ კნებულისი, წმ. ბარბარე და დობნისი. (ამადღება ხელმწიფე იმპერატორისი).	6
⊕	7	ბ. ხსენება სსწუღ. კერასი, წმ. მოწ. აკაკისი, ღარს. იოანე ზედაძნელისი და 12 მოწ. მასთა.	7
8	ა.	წმ. მოწ. და მსრობელასი იოანე ღვთისმეტყველისი, დ. არსენ დიდისი. წმ. დოდოსი.	8
⊕	9	ბ. ღმთაფანსი ნაწლთა სკოდროზ სკვირველ მოქმედ მიტკალება შიო-მდკიმელისი.	9
10	ბ.	წმ. მიტკი. სემონ მოძურხისი, ღარს. ფილადელფისი. ტასასი და ასიდორესი.	10
11	ბ.	ღარს. მუკისი. მეოთხისი და კონსტანტინესი.	11
მე-12. პირველი კვირაიკე ზერველასი.			
⊕	12	კ. წმ. სამებობა წმ. მამ. კმიფხესი, კერმანესი, სპინისი და დოდოსი.	12
⊕	13	ა. წმ. სუღასი მოფენა. წმ. ჭლწ. მოწამე ღღიკურასი, კაორგისი და დ. მამისი კეთამქართკელ თათხელისი. წმ. ალექსანდრესი.	13
14	ბ.	მოწ. ასიდორესი (251) სერაპიონისი და მქსიმესი.	14
15	ა.	წმ. მსუბი დიდისი, კერონისესი და დმიტრისი. ღო-მისობა—კაორგობა.	15

დღეს აქვს 15 საათი ჭკობით წუთი, ღამეს—8 საათი და 59 წუთი

ნომერი	დღის	დასახელება დღესასწაულთა, უკმეთა, წმიდათა, მოწამულთა, მამათა და დედათა.	ნომერი
16	ბ.	ღირ. თეოდორესი და კერემისი, ნეტარ. მუზისი, გიორგისი.	16
17	ბ.	მოგ. ანდრონიკესი, (892) და ღირს. სოლომონისი. წმ. დოდოსი.	17
18	ბ.	წმ. თეოდორესი, წმ. დავითისი და ტარკვანისი (603) კლდედასი, ქრისტანესი, ანათა, სვიმონისი წმ. დავით ვარეჯელისი (მთაწმიდათა).	18
მე-20 ზორე კობიაკი მერჯისედან კ. ყოველთა წმიდათა.			
19	ბ.	ღირს. კონსტანტინე მატრიარქისი, კვხატკისი და იოანე გოთისი.	19
20	ო.	წმ. მოწ. თაღაღესი, ალექსანდ., დეონიჯ. ალექსისი.	20
21	ს.	წმ. დიდათ მუყეთა და მოგ. სწორათა კლენე (337) და კონსტანტინესი.	21
22	ო.	მოწამ. ვასილსიკოსი (308) აკობისი, ხსენება მუორე მსოფლიო ერებისს.	22
23	ბ.	ღირ. მიმისი მიხეილისი, კეროსინესი, წმ. დეონტისი.	23
24	ბ.	ღირს. მიმისი სიმეონ.ს. და წმ. მოწამ. ნიკიტასი წმ. გიორგოზი (დომისობა).	24
25	ბ.	მესამე მკვება მატრიარქისი თაქვისი წმ. იოანე წინამორბედასი (დაბადება დედოფელა იმპერატრიცისი)	25
მე-21. ზესამე კობ. მერჯისედან			
26	ბ.	წმ. მოციქ. კარმესი და ალთეისი, წმ. კლენე და გიორგო ახლასი. კანზოკება (შუა ზატეიობა).	26
27	ო.	წმ. მღვდ. მოწ. თეანონტესი, თეოდოსიასი, დომიდეისი და ნილოსისი.	27
28	ს.	ღირს. ნიკიტასი, კვხატკისი, ნიკეის დეო. - მშობ. ხატ. (აღების დამე მკრ. - შავ. მარს.).	28
29	ო.	წმ. კვხატკისი, თეოდოსიასი, (730) ხსენება მარკელ მსოფ. ერებისს (მეტრე-მეულ. მარს. დასწყისი)	29
30	ბ.	დ. ანათასი და დამატეისი მონასტ. წინამძღვ. (383).	30
31	ბ.	მოციქ. კობოსი (168) წ. ქრისტ. შობამდე წმ. კობისი და ღირს. კვილიასი.	1

დღეს აქვს 15 საათი ზ 31 წუთი, დამკს—8 საათი ზ 29 წუთი.

რაზ.	დღეობ.	დასახელება დღესასწაულის, უკმეთა, წმიდათა მოწამეთა შამათა და დედათა	შობ.
1 ბ.		მოწ. იუსტანე ფილასოფოსის (167) კალენანის, დიონისესია.	2
მე-22. შუობე კვირისკე მერჯისიღამ.			
2 გ.		წმ. ნიკაფორესია, (828) და მოწ. იონესია, დიონს. ალექსანდრესია, ხსენება წმ. შამათა,	3
3 თ.		მოწ. ლუკიანესია, პეტრესია, კლავდიასია, წმ. პეტრესია, (272) და ლუკიანესია.	4
4 ს.		წმ. მატროფანესია (325) და ნოსიმესია. მოწამე სეკერანისა და მყოფისა.	5
5 თ.		წმ. ამბროსიას, გაორგისა, მოწ. დოროთესია, (365) ნიკ ნდრისა.	6
6 ხ.		წმ. თეოდოსია, სუსანასია, დიონისა პესარიონისა და ილირიონისა (845).	7
7 ჰ.		მოწ. თეოდოტისა, მარკელასია, კირიაკესია. წმ. კალერისა და მარამისა, კლავდიასია.	8
8 ჰ.		წმ. კერუმ და ანტონისა, წმ. მოწ. თეოდორე სტრატოტისა (319).	9
მე-23. შებთოე კე. მერჯისიღამ			
9 გ.		წმ. შამისა კირილე კმესკომოზისა, წმინდა თეოდე, მართა და მარამისა (346).	10
⊕ 10 თ.		წმ. მელქედ. მოწამ. ტამოთესია, ალექსანდრე და ანტონისასია (313).	11
11 ხ.		წმ. მოდიქელთა ბართლომე და პანენასია.	12
12 თ.		დიონს. შამისა ინოფრესია, პეტრესია და არსენიასია წმ. ანდროასია, სტეფანესია.	13
13 ხ.		წმ. კლ. მოწამ. აკელიანსია და ანტონისასია, ნანსნარ-მეტე. ანსასია, იონესია, ანდროხიკესია.	14
14 ბ.		ნანსნარმეტე. კლესესია, და წმ. შამათა მყოფისა კოსტანტინეპოლის მატრიარქა (846).	15

თიბათვე

დღესასწაულები 15 საათი და 31 წუთი, ღამეს — 8 საათი და 29 წუთი.

ნომერი	ფაქტი	დასახელება დღესასწაულთა, უკმეთა, წმიდათა მოწამეთა ღვთათა და მამათა.	მთავარი
15 მ.		წინასწარმეტყვე. ამოსისა, მოწამ. შოგესტის, კატისა, ოთანესი და ღაზარესი.	16
<i>მე-24 მუხავი კვ. მუხავისიდან</i>			
16 კ.		წმ. მოწამ. ტახონისა, (საუკუნეში), ტავრისა, კეტროპისა.	17
17 ო.		წმ. მოწამ. მხუელისა, საბაილისა და ისმაილისა. ღირს. ნიკაფორე და ისაკისა.	18
18 ს.		მოწ. ლეონტისა, ამატის და თეოდულასი.	19
19 ო.		მოციქ. იუდასა უფლის ძმისა, მოწამ. ზოსიმესი და ოთანესი, ღირს. შახისა.	20
20 ხ.		წმ. მოწამ მეთოდისა, არისტოკელესი, დამიტრიანისა, ღირს. თანასისა.	21
⊕ 21 მ.		მოწ. ივლიანესი, წმ. მოწამ. საქარ. მუჟეთა არჩილ (744) და ლუარსაბისა (1622).	22
22 მ.		წმ. მოწ. კესკესი, გალაკტიანესი, ივლიანე, ზინონ და ზინობისა.	23
<i>მე-25. მუხავი კვირის მუხავისიდან.</i>			
⊕ 23 კ.		მოწ. აგრამბონისა, კეტროპისა, გაიონისა და ურბანისა.	24
⊕ 24 ო.		მო ბა წინამორბედის ჭნათლის მც. ოთანესი, წმ. თენგისა. კირაიკისა.	25
25 ს.		მოწ. თებრონიანისა და პეტრე მერამელისა, დავით და კუროსიანისა.	26
26 ო.		ღირს. შამისა დავითისა, წმ. მოწ. ოთანე და დიონისისა.	27
⊕ 27 ხ.		წმ. გიორგი მთის წმიდისა, ღირს. სიმეონი უნხოთ შემწუნარბულისა.	28
28 მ.		წმ. უკრესლოთა კვიროს და ოთანესი, პაულესი. სერგისა და კერმანოზისა.	29
⊕ 29 მ.		წმ. მოციქულთა პეტრესი & პავლესი, ღირს. ანდრასი.	1
<i>მე-26. მუხავი კვირის მუხავისიდან.</i>			
30 კ.		გრეგე წმიდათა & დიდებულთა პატარათა მც. ტათა მოციქულთა.	2

F 313

შეთათვე

დღეს აქვს 14 სათი ღ 58 წუთი, ღამეს—9 სათი ღ 28 წუთი

წიგნი	სტრუქტურა	დასახელება დღესასწაულთა, უკმეთა, წმიდთა მწიგნობართა მამთა და დედთა	წიგნი
1	ა.	წმ. სიკვირველ მოქმედთა კოშკი და დამანებისა. (284) ღირსთა პეტრესი და ახგელისისა	3
2	ბ.	დადგება მატეოსისა სამოსკელისა ეოკლად წმ. დკთის-მშობლისა კლაკქინისა, (174) აუკუნისა.	4
3	გ.	წმ. აკეთხეხი II ს.) მუქისა, მარკოზისა, დომოდესი, კელამბის და ფელიძესი.	5
4	დ.	წმ. ანდრია (712) დ. მართა, თეოდორე და სვიმონისა.	6
5	ე.	ღირს. მამისა ხაინსე ათონელისა, (980) ქალ. მოწამე ანსა და კარილასა, წმ. სერგისა.	7
6	ვ.	ღირს. სისო დიდისა, (42) დუკისა, ანტონისა, ისიდორესი, დიოდორესი, მართასე და სხე.	8
მე-27. მკობრე კვ. მკობრისადამ			
7	გ.	ღირსთა მამთა ორბ და აყეისა, წმ. კესტელისა, კარიაკესი, კერობისესი და სხეთა.	9
⊕ 8	ა.	წმ. მოწ. პროკოპისა, (303) ეაზანის დკთის-მშობლისა მატეოსა.	10
9	ბ.	წმ. მწმ. ბეგრატისა, კარილესი, ალექსანდრე მხედრისა, თეოდორესი.	11
10	გ.	გადატანა კკკრთისა აესოჭრისტესი საქართ. მოსკოჟში, ანტონ და სილვანისა, 45 მოწამ.	12
11	დ.	წმ. ქალწ. მოწ. ეფემიასი, დედოფალი ოლგესი, ელეს.	13
⊕ 12	ე.	წმ. მამთა ორბე და კეთიმესი და გამრიაელისა, დ. ილირონისა, მახვილისა და კეთიმესი.	14
13	ვ.	კრება წმ. მოთურ-ანგილოზისა გამრიაელისა, ღირს. სტეფანესი, სერაპიონისა.	15
მე-28. შეთავ კვირიკე მკობრისადამ.			
14	გ.	მოციქ. აკელისა, ტარს ოქისიმე და წმ. სტეფანესი, მოწამ კლასი.	16
⊕ 15	ა.	წმ. მოწ. კვირიკე ად იელიტისა, მეციქ. სწორის კლადიმკრისა.	17
16	ბ.	დ. თინოგენისა, ბეკესი, ანტოქისა, აულიანისა ღ სხე.	18

შეთათვე

დღეს აქვს 14 საათი და 58 წუთი და ღამეს—9 საათი და 26 წუთი.

რიც.	დღეს	დასახელება დღესასწაულთა, უკმეთა, წმიდთა, მოწამეთა მამთა და დედთა.	მთა
17	ო.	წმ. მოწ. მარინესა, დ. ლეონიდისა, ღაზარეკ ირანესა.	19
18	ხ.	მოწამ. იაკობო და ეპელანესა, ონს მრავალ წმკ. ბუდისა და ლეონტისა.	20
19	ბ.	ღარს. მკარანა (379) და დომსი, წმ. რომანოზისა და სტეფანესა.	21
⊕ 20	შ.	წმ. დიდ. ღწ. მკტე. ილიასა, (X ს. ქ. შობაშდე). ღარს. აბრამ კაღაიკელისა და ათანასესა.	22
<i>შე-29. შეთორმეტე ვითრთვე შერჯავთად</i>			
21	კ.	ღარს. მამთა სემონ და იონესა (590) წინასწარ-მკტეკელისა კზკეიელისა.	23
⊕ 22	ო.	წმ. მხელსიგბ. და მოგ. სწ. მარამ მკვდილიანისა, წმ. ფოკსა (403) სხელწოდება დაქორთვეული იმპერატორისა.	24
23	ხ.	წმ. ტროფიმი და თეოფილესა, (336) და წმ. მისთანთა, წმ. ამოლანარისა და გერმანისა.	25
24	ო.	წმ. მოწ. ქანტანასა, მოწ. თაჯათ ბორასისა და გლეზისა, შიღვიანშისა.	26
25	ხ.	შიღვიანება ანასა, ღარს. ილიამბიდასა, მოწამეთა მკარანსა და კერმონესა.	27
26	ბ.	მოწ. ერმდროზისა, მოსესა და ღარს. მოწ. შარსკეკსა.	28
27	შ.	წმ. დიდ. მოწ. მხტეკეიმონისა, (305) წმ. ანთასესა, სპასა და ნიკოლოზისა,	29
<i>შე-30. შეთორმეტე ვითრთვე შერჯავთად</i>			
28	კ.	წმ. მოგ. შროსორესა, ნიკონორესა ტამონისა და შარმხისა, ღარს. კსტატე და აკაკისა.	30
⊕ 29	ო.	წმ. მოწ. ესტატე მცხეთელისა (589) წმ. მოწ. კალინიესა, მახეილისა და სერაფიმისა.	1
30	ს.	მოციქ. ანდრონიკე, შიღვიან და სილოვანისა, ღარს. კალენტანისა, ოახე მხედრისა, ლუკსა.	3
31	ო.	ღარს. მაროლისა კვდუიშისა, იულიანსა. (იღვის ღამე მარამიშის შარხესა).	2

დღეს აქვს 13 სათი & 42 წუთი, ღამეს — 10 სათი & 18 წუთი.

რაღ.	დღესი	დასაბეღება დღესასწაულთა, უკმეთა, წმიდათა, მოწამეთა მამთა და ღუდათა.	მთა.
⊕ 1 ხ.	18	შეპოსკელა პატარსი. ქელისცხოკ. შეოფ ვკა- რასა & სიხ. შეიგთა მითა მკაპელთა & დედისა მითისა სოლომონადისი, მოძღუერისა მითისა კლავი- რის (დასაწე. მარიამობის მარსკ.)	4
		2 პ. აღმ. ნაწ. წმ. მოწ. სტეფ. (418 წ.) კასილ. ნიკოლოზი.	5
⊕ 3 პ.	19	წმ. მოწ. რაქვენასა. წრომს წამებულისა (457) & სს.	6
<i>შე-31. ზეცამეტე კვირიაკე ზეგრესილია</i>			
4 კ.	20	7 უნითა ვეფსელთა, წმ. ანტონისა, კლეოთერისა, ღირს. დედოფალი კადოკასია.	7
5 ო.	21	წმ. მოწ. ნონესა, კსილნისა, კანდიდისა და სიკელისა, (წინა-ღლე ფარიგულებს).	8
⊕ 6 ს.	22	ფერას-ცვალება უფ. აესო ქრისტესია, წმ. თეოქრი- სესია (ხილუელობის ვურთხევა).	9
7 ო.	23	წმ. შამენისა. მარინოზისა, დომენტისა (363) & სს.	10
8 ხ.	24	წმ. კელანესია, მარინისა. (350) ლეონიდასა, გრიგო- რისა და კლეოთერისა.	11
9 პ.	25	წმ. მოგ. პატარასა, ღირს. ანტონისა, მარიამისა, აგობისა, ავიანესა, ალექსია და დიმიტრისა (730).	12
10 პ.	26	წმ. ღაგრენტისა, სიკსტისა, ალბიტესია, დ. რომანისა	13
<i>შე-32. ზეცამეტე კვირიაკე ზეგრესილია</i>			
11 კ.	27	წმ. მოწ. კეპოდოსისა. ღირსთა თეოდორესია, კირილე- სა, შუმენისა (205) გაიოზისა.	14
12 ო.	28	წმ. ფოტისა და ანეიტესია, შამფილესია, კამატონისა, ალექსანდრესია.	15
13 ს.	29	ღირს. მქსიანე აღმსარებელისა, წმ. იპოლიტისა და ტი- ხონისა.	16
14 ო.	30	წმ. თეოდოსიასა, წმ. მიქეასია, მარკელისა, (წინა ღლე მარიამობისა).	17
⊕ 15 ხ.	31	მამინება, ვაგ. წმ. დე-მშობლისა (მარიამობა). სხნილთა სორცით, ხიღო თუ ოთხმ. ანუ მარსკ. დაკმთხვა, მამინ სხნილთა თვეით).	18

მართამობისთვის

დღესა აქვს 13 საათი ჭ 42 წუთი, ღამეს — 10 საათი ჭ 24 წუთი
 2023

რიც.	დღენი.	დასახელება დღესასწაულთა, უწყეთა, წმიდათა მოწამეთა, მახათა და დედათა.	მთვ.
16 ბ.		წარუვანება ხელ-უკმ. ხატ. ქრისტ., წმ. დომიჯესა და მეტრადისა. (ახნისხატობა და მარტოაფ).	19
17 ბ.		წმ. მოწ. მაროსისა, სტრატონისა, ფილადელსია თეონოსია, პეტელესა და კამრიანესა.	20
მე-33. მუღთობეზე კვირიცე შევრავსიღამ			
18 გ.		წმ. ფლორისა, და ღაეროსისა, ღირს. თათიანისა.	21
19 თ.		წმ. ანდრია სტრატელატისა, ღირს. ტიმოთესა და სხვ.	22
20 ს.		წინასწარ-მეტეც. სიმუელისა. ღირს. სეკერაანისა და წმ. მემნონისა (304 წ.)	23
21 თ.		მოციქ. თადეოზოსისა, (44) აბრამისა, ვასისა. წმ. ალ-პოსი და სარმანისა.	24
22 ხ.		წმ. თანასე, ქარისიძესა, მოწ. ათონიკესა, კელადისა სჯარო ღვთისმშობ. ხატის ხსენება.	25
23 ბ.		მოწ. კეთილესა, არახესა, ფლორენტიანისა, თანასესა, მირანოზოსისა წმ. დუქესა.	26
24 ბ.		წმ. პეტრე, გაორგასა, არსენისა, სარასი (538).	27
მე-34. მუღთობეზე კვირიცე შევრავსიღამ			
⊕ 25 გ.		ადმოყვანება წმ. ხაწ. პართლ., მახისა და ვასისა, ღირ. ტატისა, მოციან. აღმ. კაქე. დაპურობისა.	28
26 თ.		მოწ. ანდრიანე და ნატალისა, კლადიმერის ღვთისმშობლის ხატისა.	29
27 ს.		ღირს. მარტენ., სპასი, წმ. ოსიასა, ლიკერისა და სხ.	30
⊕ 28 თ.		ღირს. მიმისა მოსესა, წმ. დეკოფელისა პუშანისა კასი სჯარო. მუფის ასულისა (458 წ. მეტეხის კელესიამი) დომიჯესა და ანსტასიასა.	1
⊕ 29 ხ.		თავის მოკვეთა წინამორბედისა იოანე ნათლის-მცემლისა (მარსე).	2
30 ბ.		წმ. ალექსანდრე ნეკეელისა, ალექსანდრესა. თონესი. პეტელესა.	3
31 ბ.		დადება მატოლისისა სარტელისა ღვთისმშობლისა, დ. კენარისა და კამრიანესა.	4

წიგნისთვის
 დღეს აქვს 12 საათი ღ 10 წუთი, დამკეს — 11 საათი ღ 30 წუთი

წიგნი	დღეს	დასახელება დღესასწაულთა, უკმეთა, წმიდათა მოწამეთა მამათა და ღვთათა:	მთა
<i>მე-25, მკურანებზე კვირიც მკურანეებზე</i>			
1 კ.		ღ ს კ ი მ ო ნ მ ე ხ ე. (459) მართასა, (428) კრძოვებს. კადისტესა, ამოსსა, ათიფასა და 40 წმ. მოწ.	5
2 ო.		წმ. მოწ. მამონტესა (275) არისტოანისა, ომანესა.	6
3 ს.		წმ. მოწ. ანთიმოსი. (302) რეოჭრისტესა, კსიდიანსა (390) და 3618 მოწამეთა ნიკომიდეელთა.	7
4 ო.		წმ. მოწ. ბაბილასა. წმ. მოხე ღვთის მხილველისა. თეოდორე და კრძიანისა.	8
5 ხ.		წმ. წინასწარმეტყვე. ზაქარია და კადისბუდისა. წმ. ურბანისისა. ბეტრესა და სხვათა.	9
6 ბ.		სხენება მრავალ-სხე. მახიელისა, აბბოსა, კარიდესა. კვდუჭიასისა, დავითისა, არქიმოსი.	10
7 ბ.		წმ. სპონტისა, კესისოსისა, დიანს. თნისიფორისა, წმ. ომანე.	11
<i>მე-26, მკურანებზე კვირიც მკურანეებზე</i>			
⊕ 8 კ.		მონა ყოვლად წმ. ღვთის-მშობლისა, დიანს. ღუკიანესა.	12
9 ო.		წმ. და მართაღთა მშობელთა ღვისათა ომანკამ და ანნასა, წმ. ოსებისა.	13
10 ს.		ქალ. მოწ. მინდორასა, მიტრადორასა, და ნომეოდორასა, ბულბერასა, კადიქტისა და ბუდესა.	14
11 ო.		დიანს. თეოდორასა. წმ. ისაია, კეროსანესა, დიოდორესა, დამიტ-ღეონტ. და სერგისა.	15
12 ხ.		წმ. მოწ. აგრონომისა, აელანე, თეოდორ. და ათანესე.	16
⊕ 13 ბ.		წმ. დიდ. მოწ. ქეთიკეან სქართ. დედოფ. (1616) იერუსალიმის ტაძრის განყენია წმ. ილასია, ღეონტისა, კარნიდე ასისთავისა.	17
⊕ 14 ბ.		ამაღლებს ქრისტეს ჯვარისა (ჯვართ-ამაღლება მარხვა. აღაჯრდობს) მოწ. მამასია.	18
<i>მე-27 მკურანებზე კვ. მკურანეებზე</i>			
⊕ 15 კ.		დიანს. აბბა ოსებ ალაკერ დეღისა 13 მამათანახს. (570) წმ. ნიკიტისა, მორფიანე, აკაკისა და სტეფანესა.	19

ქვემოთ

ბრძანების
ნიშნით

ფურცლები 12 სთით 10 წუთი, ლამის — 11 სთით 50 წუთი.

რანგ.	ფურცლები	დასახელება ფურცლებითა, უმეტეს, წმიდანთა მოწამეთა მამათა და ღვთათა	წილი
⊕ 16	ა.	წმ. მოწ. კეკელიძის, მელქის. წმ. ირთა მამათა ქართ. ისაქ და იოსებისა (803 წ.) ღვთაშობისა.	20
17	ბ.	წმ. სოფიასა და სიმონ ასულის მისით: მახიტა, კლდია და ზაქარია (376 წ.) (კურა, ხაჯუღა და ღვთაშობის), აღათოყვე, ხალისა და აღიასა (310).	21
⊕ 18	ა.	წმ. პაპიანა და 2-მმ-ით: კრისტოფოროსა კლ. ირანისა და მარკოსა (1664) დარს. ირანს და სოფიას.	22
19	ბ.	წმ. მოწ. ტრაფიმიანს, დარს. ზობაძესა და სხვ.	23
20	ბ.	წმ. კესტატესა და სხვლადამთა მისით, დარს, მახიტასა, კლდესა. ზაქარია.	24
21	ბ.	მოწ. კონსტანტინა, ანტონა და ანდრეასა. წმ. დიმიტრისა.	25
მე-38. ზოცა კურ. ზეგასიღამ			
22	გ.	წმ. მოწ. ფილასა, დარს. მამისა იოანესა, თეოდორესა, და სხვათ.	26
23	ა.	მეფლად-ღვ. იოანე წინამორბედისა, წმ. მოწ. ანდრეასა და ანტონისა.	27
24	ბ.	წმ. მოციქ. სწორის თეოდოსია, ნიკანორისა, ვადკტორისა და სხვათ.	28
25	ა.	დარს. კერობისა, წმ. მამუტისა, სურვი რადონკე-ღვისა.	29
⊕ 26	ბ.	მაგვლებს წმ. მოციქ. მახარობ. იოანე ღვთის მუცხედისა (117 წ.).	1
27	ბ.	მოწ. კლესტრატესა, კნატესა, მარკოზისა და დარს. მახისა.	2
28	ბ.	დარს. ხარტონ აღმსარებელისა, მოწამ. პარქესა, ალექსანდრესა, ზობაძესა და სხვ.	3
მე-39. იც-და-პირველი ვ. ზეგასიღამ			
29	გ.	დარს. კვირიკისა, თეოდოსიასა, დადესა და კახლისა.	4
⊕ 30	ა.	წმ. მოწ. კრისტოფოროსა, მოწ. რაფაელსა და კაპიანესა და 550 ქაღვლ. წმ. მახიტასა (992).	5

დღეს აქვს 10 საათი ღ 41 წუთი, ღამეს — 13 საათი ღ 19 წუთი.

რიგ.	დღე.	დასახელება დღესასწაულო, უწყეთა, წმიდათა მოწამეთა ჰიმათა და დედათა.	მთა.
⊕ 1	ს.	საფარველა წმ. დეთის-მშობლისა, სხენება სასწ. დეთ. აღმართ. და მატ. კვართ. (მგხეთობა) წმ. რომონოსისა, შოგ. ანხასია.	6
⊕ 2	ა.	მოწ. არგუთის მთავართა დავით და კონსტანტინ. წმ. კვირიანისა, იუსტინიანესა და ანდრასია.	7
	ბ.	წმ. დიონისესა, თანხე სოზოკეტისა, ნეტარ ისევასა და კვირიანესა.	8
	გ.	მოწ. პეტრესა, დომინანსა, კერონიკესა, კესკესა, გუროსისა, თორეუოხისა და ვასილთოქსა.	9
⊕ 5	შ.	ღარს. გიორგია ხანზოკელისა (961) წმ. დიონოსისა, მათესა, ალექსანდრე, ალექსა, იონასა, პეტრე და ფილიპესა.	10
შე-40. ოცდა-მეორე ვიარ. პეტრესივამ			
	გ.	წმ. შოგ. თომასა, ღარსთა დავით და მათესა.	11
	ა.	წმ. სერგ., კესარის ღ შოღისრონისა, დ. პავლასისა.	12
	ს.	ღარს. დედისა პულგეასა, (467) ტახასა, ტრიფონისა ღ სხ.	13
	ა.	მოციქ. აკობ ალფესისა, ანდრონიკესა, მქსიამესა, პეტრესა და სხეთა.	14
	ბ.	ღარს. კელამპისა და კელამპასა, (303) მოწამ. თეოკეტისა და ანდრასია.	15
	გ.	წმ. ფილიპესა, მოწ. ზანთადსა, ფილონადსა და ღარს ჰიმისა თეოფანესა.	16
	შ.	წმ. თანხესა, შროკისა, ტარასა და ანდრონიკესა, კონსტანტინე და მარტინისა.	17
შე-41. ოცდა მესამე ვიარ. პეტრე.			
	გ.	წმ. მოწ. კარმისა, მქსიამისა, ფლორენტისა, წმ. ნიკიტასა და მამილესა (838).	18
	ა.	წმ. ნაზარისა, გერგასისა, სილვენისა, ღარს. მარსკეტასა, ვიტაღისა და შროტასისა.	19
	ს.	ღარს. კეთამ. მოწ. სიმონისა, ლუკიანესა, და სხ. (312).	20
	ა.	ღარს. კმრქსიანესა, წმ. დონჯინოს მსასთავისა.	21

ღვინობისთვის

დღეს აქვს 10 საათი ფ 41 წუთი, ღამეს — 13 საათი & 19 წუთი

საქართველოს

დღე	დღის	დასახელება დღესასწაულოა, უწყეთა, წმიდათა, მოწამეთა მამათა და დედათა.	ნომერი
17	ბ.	ღირს. ოსიასი და მოციქ. ახდრასი, ღაზარესი, კოსმა და დამიანესი. იმპერატორისა და მისი სახლობის გადარჩენს რეინის გზაზე 1888 წელს.	22
18	პ.	მოციქ. და მახ. ლუკასი მოწ. მარინოზისა. იულიანესი და ვითისა (1520).	23
19	პ.	წმ. წინას. იოელის, ნეტარ კლეოპეტრასი, ღირს ი. ზ. სესი და უვაროსისა.	24
პე-12. ოღა მუთოე ვიო. მერკაივად			
20	კ.	წმ. დიდ. მოწ. არტემ, ღირს. კერკოსელის არტემისა	25
21	ო.	ღირს ივანეობის (371) წმ. ვაოზისა, წმ. ზოდიკისა და ავობისა. (ტახტზე აბრძანება ხელმწიფე იმპერატორისა).	26
22	ს.	ვაზნას დეთის-მშობლის ხატისა. წმ. მოწ. ალექსანდრესი, წმ. ანდრეისა, ერეკლესი, ანასია. & წმ. შვიდათა ურმათა ვეესელთა.	27
23	ო.	წმ. მოც. იაკობისა (61) წმ. კნატესი, ნეტ. პატრიარქის კნატესი.	28
24	ხ.	მოწ. არეთისა, ღირს. სენეკლიეტისა, ნეტარ კლეზოპეტრასი და იოანესი.	29
25	პ.	მოწ. მარკიანესი, მარტვირისა და ანატასესი.	30
26	შ.	წმ. დიდ. მოწამ. დიმიტრისა, ღირს. პანსესი და სესიათ.	1
პე-13. ოღა მუთოე ვიო. მერკაივად			
27	კ.	წმ. მოწ. ნესტორისა, (306) მარკოზისა, ღირს. კანტოდანისა და ახდრასი.	2
28	ო.	წმ. დიდ. მოწ. ნეოფიტე ურბნისის ეპისკოპ. (642) ღირსისა ტერენტიუსისა, მარსეკესი და სხ.	3
29	ს.	ღირს. ანატასიასი, ანასი, მარამისა, მოწამ. აბრამისა და კლავდიასი.	4
30	ო.	მოწ. ზინობისა და ზინობასი, ღირს არტემისა, აუსტისა და მარკოზისა.	5
31	ხ.	წმ. მოციქ. სტეფოსი, ღირს ურბანისა, სპირიდონისა, მკრასი, ანტოლისა და აპოლონისა.	6

დღეს აქვს 9 სათი და 23 წუთი, ღამეს — 14 სათი და 27 წუთი.

რიგ.	დღეობა	დასახელება დღესასწაულთა, უკუთა, წმიდათა მოწამეთა მამთა და დედთა	დღეობა
1 მ.		წმ. უკუხლოთა კოსმა და დამიანესი. კირიანესი, აკობის; (345) იოანესი და კესარიის.	7
2 მ.		ღირს. აკენდინესი მარკიანესი, კლმდგიფორესი, ანემ-პოდიფორესი, (345) ანტონის და სხვა.	8
მე-44. ოც-და-მეექვსე კვირ. ზეგვასილამ.			
3 კ.		მოწ. აკეფსამესი, აღამისი, თოსებისა, და გიორგისა	9
4 ო.		ღირს. იოანეკისი, მოწ. ნიკანორესი და სტეფანესი.	10
5 ს.		მოწ. გალაქტონისა, ერმისა, გაიოზისა, გიორგის და ალექსანდრესი.	11
6 ო.		წმ. მიკელ აღმსარებელისა, ღირს კარლამისა, დეკასი, კლაუდიუსი და კეოროსინესი.	12
7 ს.		მოწ. იერონისა, თეოდორესი, ანტონინესი, ღირს დ-ზარესი, 33 მოწ. მელიტონელთა.	13
8 მ.		ერეპე მთავარ ანგელოზის მახელებისა და სხვათა უსორ.	14
		გათ ძღვთა, ღირ. მართა და მარამისა.	
9 მ.		მოწ. თხისაფორესი, და შორფორესი ანტონ ალექსანდრე, ღირს მატრონისა.	15
მე-45. ოც-და-მეშვიდე კვირ. ზეგვასილამ.			
⊕ 10 კ.		წმ. დიდ. მოწ. კონსტანტინესი (842) გიორგისა, ერასტისა, როდომონისა, ერასტისა.	16
11 ო.		წმ. მოწ. მისისა, ბიკტორისა, სტეფანადასი, თეოდორე და მქსიპესი.	17
12 ს.		წმ. იოანე მოწყვლისა (620) ღირს ნილონისა (430) წინასწ. აქისა.	18
⊕ 13 ო.		წმ. იოანე ოქროპირისა (407) მოწამე ნიკაიფორესი და გერმანოზისა.	19
⊕ 14 ს.		წმ. მოწ. ფილიპესი, წმ. სერგისა გრიგორისა და თეოდორისა; დაქვრივებული იმპერატრიცის დაბადება.	20
15 მ.		წმ. გურია, სიმონ და აბდოსი. (შობის მარხვ. დასაწვ.).	21
16 მ.		მოწ. და მახარობელისა მათესი, წმ. სერგისა და ღირსისა ფელდამინესი.	22

გიორგობისთვე

დღეს აქვს 9 საათი ღ 23 წუთი, ღამეს — 14 საათი ღ 37 წუთი

საბჭოთა

რიც.	ფურც.	დასახელება დღესასწაულთა, უკმეთა, წმიდათა, მოწამეთა მამათა და ღვთათა.	ნომ.
მე-46. ოცდა შუბრე კვირ. შუბრეასიღამ			
⊕ 17	გ.	წმ. გრიგორისა. მოწ. ნიკოს და ლაზარესა. მიხეილ (გობრონისა) და 133 მისთხნათა საქართველოს წაშებულთა (920).	23
18	ა.	წმ. მოწ. ზღატონის, რომანოზის და ზაქქისა, და ღირს კარულასა.	24
⊕ 19	ს.	წინასწარმეტყველისა აუდიასა, მოწ. კარლამისა წმ. ილია-რომანის (821) და წმ. იოსებისა.	25
20	ა.	ღირს. გრიგოლი დეკბოლელისა, მოწამე კესტატისა, ანტონისა, ანასა და თეოდოსია.	26
⊕ 21	ს.	ტკბინად მიუვანება ყოველად წმიდა ღვთის-მშობლისა. ფილადონისა, კალერიასა, მქსიმე, მიხეილისა.	27
22	ბ.	წმ. მოწ. ფილადონისა, წმ. მიხეილის, კალერიანისა, არქიმისა და მქსიმესა.	28
23	ბ.	წმ. გრიგოლისა, აფელოქესა, ალექსანდრესა და მიტროფანესა.	29
მე-47. ოცდა შუბრე კვირ. შუბრეასიღამ			
24	გ.	წმინ. დიდისა მოწამესა ეგეტარხესა, შერკვიარისა, აუგუსტასა და კასილიანასა, ღირსისა სვიმონისა,	1
25	ა.	წმინდა მოწამისა კლემენტოს რომის მამისა (101) და პეტრესა (311).	2
⊕ 26	ს.	ღირს აეობისა; (357) ანტონისა და ალამისა, მოწ. სტატიანისა და ალექსი მესეკტისა. (სადელწოდება მუკვიადრე ცხსარეკიანისა).	3
27	ა.	წმ. აეობ სმარსელისა (421) ზღღადი რომანოზისა, ღირს გაბრიელისა.	4
28	ს.	წმ. სტეფანე აღმსარებელისა. (767) კასილისა, იოანესა, გრიგორისა, ირინარხოსისა.	5
⊕ 29	ბ.	დიდ. მოწ. აბიბოს კჰიხე. ნეკრესელისა, კასილისა, ღირს ზობრძენისა და ფილადონისა.	6
30	ბ.	წმ. მოწამე. ანდრ. მირველ წოდებულისა, (62) და წმ. ფრუმენტისა.	7

დღეს აქვს 8 საათი ღ 54 წუთი, დამკს — 15 საათი ღ 18 წუთი

დღის	საათი	დასახელება ღვთისმეტყველითა, ეპიტოთა, წმიდითა, მოწამეთა მამითა და ღვთათა	დღის
მე-48. ოცდა მეთექვსმეტი წმინდა მკურნალები			
⊕	1 კ.	წმ. ნუბისა, ანახანია. მარ. მოუკარ. ფილარეტისა.	8
	2 ო.	ღირსი იესე წილენის ეპისკ. და სოლომონისა (VI სუკ.) წინ. ამბუკოსი, ოსანე, კრკელ. ანდრია.	9
	3 ხ.	წინასწარ. სოფიანისა, ღირსი თეოდორესი, თეოდორასი და ოსანე უსიტყუოსი.	10
	4 ო.	წმ. დიდ. მოწ. პარპარესი. ღირს. ოსანე დამსკელისა და იულიანისა.	11
	5 ხ.	ღირსი სპატიანე მკურნალები, წმ. ანასტასია, კირილი და ზაქარია.	12
⊕	6 მ.	წმ. ნიკოლოზი სვეტიცხოვლის მოქმედისა (VI ს.) წმ. მარონი, ლუკასი; სხელწოდება ხელმწიფე ამპროტორისა.	13
	7 მ.	წმ. ამბროსიუსი, თინოდორესი; პეტრე, ოსანე და ანტონისა.	14
მე-48. ოცდა მეთრამეტეტი წმინდა მკურნალები			
	8 კ.	ღირსი პეტრესი, სოსთენისი, ამოლონისი. ედმუნდორადისი. კესარიასი.	15
	9 ო.	მუცლად დება წმ. ანასია, ღირსი სტეფანესი, წმ. სოფრონისი.	16
	10 ს.	წმ. მოწ. მანასი, კრმოკენისი, კვრათისი, (316) ღირსი თამარა და ოსანისი.	17
	11 ო.	ღირსი. დანიელ მესეტიანი, (486) ლუკასი; (470) თეოდორასი, მარქსიანი და ნიკონისი.	18
	12 ხ.	წმ. სიმონისი (348) ალექსანდრესი (250) მოწ. რაფაელისი და თეოდორესი.	19
	13 მ.	წმ. კვკელისი, კესტრატისი, ავსტინტისი, წმ. ლუკასი და ანასიასი.	20
	14 მ.	მოწ. თეოდოსი, კალინიკესი, ლუკასი, ფილამონისი, ამოლონისი და ამოლონისი.	21
მე-49. ოცდა მეთორმეტეტი წმინდა მკურნალები			
	15 კ.	წმ. მოწ. ელკუორისი და ანთისი, ღირსი პეტრე და სტეფანესი (955).	22

დღეს აქვს 8 საათი ღ 54 წ. და ღამეს — 15 საათი ღ 51 წ.

ნომერი	დასახელება	მთა
	დასახელება დღესასწაულოა, რკმეთა, წმიდათა, მოწამეთა შინათა და ღვთათა.	
17 ა.	წინასწარ. ანგეია (470) ქ. შობ.) წმ. შინაბოზისა, სუტარ. დელოფ. თეოფანასა და სოფიასა.	23
17 ბ.	წინასწარ. დანიელისა, წმ. ანანიასა, აზარაისა, მისეილისა, და სტეფანესა.	24
18 ა.	წმ. მოწ. სებასტიანესა, წმ. პოდესტას. დარს მახეღასა, კლავდიასა და სხვათა.	25
19 ბ.	წმ. პოლიფეტესა, მოწ. ილასა, პოდეიკეტესა და გრიგორისა.	26
20 ბ.	წმ. მოწ. ეგნატე. დმ. შუმ. (II ს.) დ. ფილოტენისა,	27
21 ბ.	მოწ. იულიანისა, პეტრე მოსკოვ. მიტროპ. (132) თეპიტოკელისა და თეოფანესა.	28
შე-51. ოცდა მეთრამეტე ე. შავრ. შობის წინა ე.		
22 ე.	წმ. დიდ. მოწამ. ანისტანასა, თეოდორტისა, ქრისტოფორესა და სხვათა.	29
23 ა.	წმ. პავლე და ნიპონტისა, დარსისა თეოდულასა, დიკითისა და 10 მოწამეთა.	30
⊕ 24 ს.	წმ. დარს. კეკეხისა, ნიკოლოზისა, წმ. აკინათესა (წინა დღე შობისა).	1
⊕ 25 ა.	შობა იესო ქრისტესა ბეთლემსა შინა, კესარი აგაპეტის მიფობის დროს.	2
⊕ 26 ბ.	გრეგორი ეპისკოპოსად წმიდად ღვთისწამებლისა, დარს კითამესა, დიკით მიფის და იოსებისა, წმ. კოსტანტინესა, პეტრესა და აკობისა.	3
⊕ 27 ბ.	მოგ. და შარ. მოწ. სტეფანესა, წმ. თეოდორესა.	4
28 ბ.	წმ. მოწ. იორთ ბერთა ნიკოდიმელთა, მოციქ. ნიკანორისა, კანტე და პეტრესა.	5
შე-52. ოცდა მეთრამეტე ე. შავრ.		
29 ე.	15,000 ერმ. ქართლისაგან მოწყვედილთა ბეთლემს, წმ. წმ. მარკელასა და თადესა.	6
30 ა.	მოწ. ანესისა, დარსისა ფილარეტისა, მელანასა, ზოტაქესა და ტიმონისა.	7
31 ს.	წმ. მელანა რომელისა (439) ირანესა, სიღობისტრ.	8

კათოლიკეთა კალენდარი

იგვისტო

იანვარი

- 1 ო. წინადაცემა ქრისტე.
- 6 პ. ნათლისღება.
- 17 კ. ქრისტეს სისხლისა.
- 21 კ. მღვთის-მშობ. დანიშვნა

თებერვალი

- 2 პ. მარტყოკ.
- 11 კკ. დიდი მარხ. 1 კკ.
- 18 კ. დიდი მარხ. 2 კკ.
- 25 კ. დიდი მარხ. 3 კკ.

მარტი

- 3 კკ. დიდი მარხ. 4 კკ.
- 10 კკ. კნების კკ.
- 17 კ. პ'ზობა.
- 24 კ. ქრისტეს აღდგომა.
- 25 ო. ხარება.

- 31 კ. თეორი კვირა.

აპრილი

- 7 კ. მეორე კკ. აღდგომისა.
- 14 კ. მესამე კვირა აღდგომისა.
- 21 კ. მეოთხე კკ. აღდგომ.
- 28 კკ. მესუთე კკ. აღდგომ.

მაისი

- 2 ხ. ამბლღება ქრისტესა.
- 3 პ. ვჳარის მოყენა.
- 12 კკ. სულის წმ. მოყენა.
- 20 ორ. ქრისტეს სისხლისა.
- 23 ხ. ქრისტეს ხორცისა.
- 31 პ. ქრისტეს გულისა.

ივნისი

- 2 კ. მღვთის-მშობ. გულისა.
- 24 ო. შობა ათანე ნათლის-მცემ.
- 29 პ. ბეტრე-პლესა.

ივლისი

- 2 ხამშ. ღვთის-მშობ. შობა.
- 15 ორ. მოციქულთა განყოფ.
- 16 ხ. კარმელის მღვთის-მშობ.
- 26 პ. ანა მარიამის დედისა.

- 6 ხ. ფერისცალობა. ერქუენულა
- 15 ხუთ. მიძინება ფერქუენულა

- 29 ხ. თაქის. მოკვ. ათანესა.

სექტემბერი

- 3 ხ. წმ. აქინთესა.
- 8 ორ. შობა ღვთის-მშობლისა.

- 14 პ. ვჳართ-ამბლღება.

ოქტომბერი

- 2 ოთხ. ანკლორითა მეთარკულთა.
- 18 პ. დარს. მხარობ. ლუქასა.

ნოემბერი

- 1 პ. ეყელა წმიდათა.
- 2 პ. ეყელა მიცვალებულთა.

- 21 ხ. შეყენება ღვთის-მშობლისა ტაძრისა შინა.

დეკემბერი

- 6 პ. წმ. ნიკოლოზისა.
- 8 კ. მუგლადღება ქრისტესა.

- 25 ოთხ. შობა ქრისტესა.
- 31 ხამ. წმ. სიღობისტროზა.

სომხის-პრიზორ. კალენდარი

იანვარი

- 1 ორ. ახალი წელიწადი.
- 6 შობა და ნათლისღება ქრისტე.

- 13 პ. წინადაც. ქრისტე.

თებერვალი

- 4 კ. აღების დამე დიდი მარხისა.
- 14 ოთხ. მიმარქყომა.

მარტი

- 9 პ.პ. კრაგოლ განმანათლებ.
- 17 კკ. პ'ზობა.

- 24 აღდგომა ქრისტესა.

აპრილი

- 7 ხარება.
- 17 ო. განწოგება.

მაისი
 2 ხუთ. ამაღლება (ამბორცვმ)
 12 კ. სულ. წმ. მოყენა
 25 შ. წმ. გრიგოლ განმანათლებ.
 2 კ. უწმინდისობა

აგვისტო
 21 კვ. აღებ- დამე გრიგ. მარხ.
 8 შ. აღმოყე. ნაწილია წმ. გრიგ.
 განმანათლებელისა
 16 კვ. ღვთის-მშობლის სძმოს-
 ლის შოყენა
 30 კვ. ფერისცვალობა,
 ივლისი

7 კვ. შეორე კვ. ფერისცვალობისა.
 14 კვ. შესამე კვ. ფერისცვალებ.
 21 კ. შეოთსე კვ. ფერისცვალ.
 28 კ. შესუთე კ. ფერისცვალობ.

აგვისტო
 17 შ. უწმინდისა განათლება.
 18 კ. ღვთის მშობ. მიძინება
 სექტემბერი

1 კ. მღვ. მშობ. სძმოსღის შოყენა.
 8 ო. მღვთია-მშობღის შობა.
 15 კვ. ჭკართ-ამაღლება.
 29 კვარის გამოყენა ვარაჟში
 ოქტომბერი

20 კ. შეჟესე კვ. ვეართ-ამაღლე-
 ბისა.
 27 კვ. წმ. ჭკართის შოყენა
 ნოემბერი

16 შბ. ეკელა წმიდათა.
 21 ხუთ. შეყენა ღვთის-მშობ-
 ლისა კველესიაში.

დეკემბერი
 9 მეღლად ღება მღვთის-მშობ.

29 კვ. აღების დამე შობის მარხვის.
 5 იანვრამდე 1897 წ. ერეკლე
ბიბლიოთეკა
მაცხადიანთა კალენდარი

იანვარი 3 მაცხადის ამაღლება
 — 19 უორანის გამოყენა
 თებერვ. 29 უოკლად მუქმდელებელს
 დამე

მარტი 4 ბაირამი ბატარა
 მაისი 11 ბაირამობა დიდი
 — 31 ახალი წელიწადი
 აგვისტ. 9 შობა და განსვენება
 მაცხადისა.
 დეკემბ. 22 ამაღლება მაცხადისა.

მხრამელთა კალენდარი

იანვარი 18 სძმომო ოსხორ
 თებერაილი 16 შურამ ახან
 17 შუმან-ფურამ
 17 {
 მარტი { ბასეჟის შირე. დღენი
 18 {
 23 — 24 ბასეჟის უყანსვენე-
 ლი დღენი
 მაისი 6 შეუიო (შეკრვასე)
 აგვისტო 27 ახალი წელიწადი
 (როშაშონე)

სექტემბერი 5 სუეოს
 — 17 შინი აგერეს
 — 18 სისხის ტაირო,
 დეკემბერი 3 იერუსალიმ შეკრა
 — მარხუა

- ან. არა 8 წმ. აბო სუმასის, რომელიც აქმა ქ. თბილისში 790 წ.
 - „ 14 წმ. მოციქ. სწორის ნინოსი, საქართ. განმანათლებლისი, 447 წელს. (ასაფლავის ხელნაღის მარ. ზოდუქს მონასტერში, ჟურია მისის თქებითა ინახება სომხის სომხორში თბილისს).
 - „ 19 ღირსის ანტონ მარტომყოფელის ათორმეტოვანის VI სუჯ. (მარტოფში ასაფლავის).
 - „ 26 წმ. კეთილ-მისხურის საქართველოს მეფის დავით III აღ-მაშენებელის 1155 წელს.
- აშრალია 7 წმ. მამათ დავით გარეჯის მონასტერში მოძვედართა შიქაბასისკან. 1617 წ. (შობისა).
- „ 15 წმ. მოწამეთა სუქასი და მისთან I სუჯუნეში.
 - „ 23 წმ. დედისა მოწამისა გორგისა 1122 წ.
- მაისი 1 სუჯება თამარ დედოფლისა საქართველოს მეფისა.
- „ 7 წმ. თანე ზედა-ზხელის და ათ-თორმეტო მისთან მოხუდთა ხორით 557—590 წ. შორ, ასუ, აბდოს, ასუბ, ანტონ, დავით, ზეონ, თაქოზ, ასიდორე, მახილ, ჰაროს და სტეფანე VI სუჯ.
 - „ 9 წმ. შორ მღვანელისა ათ-თორმეტოვანის VI სუჯ.
 - „ 13 ღირს კეთიმე ათონელის 1028 წელს.
 - „ 18 წმ. დავით და ტარაყანის 693 წ.
- თენისი 21 წმ. საქართველოს მეფეთა არჩილ (744 წ.) და ლუარ-საბისი (1622 წ.) ზირკელი ასაფლავის ს. ნოტეარში, შეორე შირაზში.
- „ 27 წმ. გორგი წმიდისა ათონელის 1066 წ.
- თელისი 12 წმ. თანე, კეთიმე და კაბრიელის 998 წ.
- „ 29 წმ. კესტატი მცხეთელის 589 წ.
- აგვისტო 3 წმ. მოწ. რაფეხი, სოფელს წრომს (ქართლში) წა-მეხული 457 წ., ნაქოზის კელეს. ასაფლავის.
- „ 28 წმ. დიდ მოწ. დედოფლისა შუმხაიკისა, 458 წ. ასაფლავის მეტეხის კელესიში თბილისში.

- სექტამბ. 13 წმ. მოწ. ქეთევან დედოფლისა, 1616 წ. ერთე ნაწილი მისი ინახება ალავერდის მონასტერში და მეორე რაგმეში.
- 15 აბა ოსიკე ალავერდის, ათთორმეტოაგანისა 570 წ.
 - 16 წმ. მოწამეთა ორთა ძმთა ისე და ოსიკებისა 808 წ.
 - 18 წმ. მოწ. ბიძინისა (ხოდოყაშვილისა) და ორთა ძმთა შალვა და ელისბარისა (კრისტოეთა) 1664 წ. აწამეს შირაზში, ასაფლავია აკორთის მონასტერში.
 - 30 წმ. მოწ. რაფსიმე, ვახან და 550 ქაღწულთა-ოქტომბ. 1 ხსენება სსწაულის სვეტის საუფედოას კვართისა ქ. მცხეთაში.
 - 2 წმ. დიდ მოწ. არგვეთის მთავართა დავით და კონსტანტინესა 741 წელს. ასაფლავია მოწამეთაში, ქუთაისის მახლობლად.
 - 5 წმ. გრიგორი ხანძოელისა. 961 წ.
 - 28 წმ. მღ. მოწ. ნუოფიტე ურბნისის ეპისკოპოსისა 642 წ. ასაფლავია შირა-მღვიმის მონასტერში.
- ნოემბ. 10 წმ. დიდ მოწ. გიორგი და კონსტანტინე მთავრისა 842 წ., (საქართველოში უკლებს დღესსსწაულობენ გიორგობას).
- 17 წმ. მოწ. მახვილისა (გობრონასა, კახეთის თავადი) და 133 მისთანთა წამებულთა 920 წ.
 - 19 წმ. მოწ. იღაბროს ახლისა, 821 წელს.
 - 29 წმ. დიდ მოწ. ამბოს ნეკრესის ეპისკოპოსისა ათ-თორმეტოაგანისა 541—555 წ.
- დეკემბ. 2 წმ. მოწამ. ისე წაღვენის ეპისკოპ. ათ-თორმეტოაგანისა VI საუკ. და სოფომონისა.

ამას გარდა არიან კიდევ მოძრავნი ღმრთაწაულნი

- ა) ყველიერის სუთმბათის წმ. შირ მღვიმელისა.
- ბ) ილდგომის კვირის სსმბათის, ხსენება წმ. მოწ. დავით გარე-ჯელის უდაბნოს მოწვევადღათა ძმთა VI საუკ.
- გ) ილდგომის შემკადე კვირის ოთსმბათის წმ. დოდგოსა.
- დ) ამივე კვირის სუთმბათის წმ. დავით გარეჯელისა ათ-თორმეტ-ოაგანთა (მთა-წმადგობა) VI საუკ.
- ე) სულის წმიდის მოღვენის შემდეგ ოთსმბათის ღმრთობა (კა-ორგობა).

მეორე განყოფილება

ცნობანი ეგელსსა და უოგელისთვის

შინაარსი მეორე განყოფილებისა

- 1) შესწორება ეპისა.
- 2) ეპისა შხის ამოსულისა და ხსხელისა ამ ხგელეპში, რომელნიც 30°—46° იმყოფებან.
- 3) სიგსე-სიცივის გამოკლევა ზოგიერთ საქართველოს ქალაქებში, ჰერის შუათან ტემპერატურა თბილისში.
- 4) ეპისა შხის ამოსულისა და ხსხელისა ზოგიერთ საქართველოს ქალაქებში.
- 5) შედარება ქ. თბილისის ეპისა რუსეთისა და უცხო ქვეყნების ქალაქების ეპისა.
- 6) სხხელის ნაშნება ამინდის წინასწარმეტვეელებისათვის.
- 7) ცხრილი შესანიშნავ და ისტორიულ დღეთა საბოკნელად.
- 8) დღეების გამოანგარიშება წელიწადში.

შ ა მ ი

მზის ამოსვლისა და ჩასვლისა იმ გეოგრაფიულ კრადუსებში, სწორედ კავკასიას ეთანასწორებთან

არქივი
ქაზი მზის ამოსვლისა და ჩასვლისა

თვენი და როცხენი	39°		40°		42°		44°		46°		
	ამოდ.	ჩად.	ამოდ.	ჩად.	ამოდ.	ჩად.	ამოდ.	ჩად.	ამოდ.	ჩად.	
იანვარი	1	7 18	5 0	7 21	4 57	7 26	4 51	7 32	4 45	7 39	4 39
	11	12	12	15	5 9	20	5 4	26	5 8	32	5 2
	21	2	23	7	20	12	16	16	5 12	21	7
	31	6 53	31	6 56	32	0	29	3	25	7	22
თებერვალი	10	41	45	43	44	6 46	42	6 48	39	6 51	6 36
	20	27	56	28	55	30	54	31	52	33	51
მარტი	2	13	6 6	13	6 6	13	6 5	14	6 4	14	4
	12	5 56	16	5 56	14	5 56	17	5 46	17	5 55	5 18
აპრილი	22	41	25	40	16	39	28	37	29	35	31
	1	25	34	24	36	22	39	19	41	17	44
	11	12	43	10	46	6	50	3	55	4 59	4 57
მაისი	21	4 59	53	4 57	56	4 52	7 1	4 48	7 3	4 3	10
	1	48	7 4	46	7 6	41	11	36	17	29	22
	11	39	12	36	15	31	21	24	27	18	23
	21	35	20	32	23	26	24	19	37	13	43
ივნისი	31	33	32	30	29	24	35	16	43	9	50
	10	34	29	31	32	25	39	17	46	9	55
	20	38	29	35	42	29	39	21	46	13	53
ივლისი	30	44	27	41	29	35	36	28	43	21	50
	10	52	20	49	23	44	29	38	45	31	42
	20	5 1	12	58	14	53	19	48	24	42	30
აგვისტო	30	10	1	5 8	3	5 4	7	59	11	55	16
	9	20	6 47	18	6 49	14	6 52	5 11	6 56	5 7	6 59
	19	28	33	27	34	25	36	23	39	20	41
სექტემბერი	29	38	17	37	18	36	19	34	21	32	23
	8	46	1	46	1	46	2	45	2	45	3
	18	56	5 46	56	5 45	56	5 44	57	5 43	57	5 43
ოქტომბერი	28	5	30	6 6	29	6 7	27	6 9	26	6 11	23
	8	6 13	16	16	14	19	11	21	9	23	6
	18	25	3	27	1	31	4 57	34	54	37	4 51
	28	37	4 51	39	3 49	43	45	48	41	53	36

ნოემბერი	7	53	43	50	41	55	36	17	0	8	31	7	6	25
	17	58	39	1	36	7	7	31	13	24	19	18	18	18
	27	7	7	38	7	10	35	16	29	23	22	30	15	15
დეკემბერი	7	14	39	17	37	24	31	31	31	24	38	17		
	17	19	46	22	43	28	31	35	30	42	23			
	27	19	55	22	52	28	46	34	39	41	32			

შედეგები. ამ გრაფებსში იმყოფებიან მრავალნი კავასიის ქაღალდები და სხვათა შორის თბილისი იმერლება 41°, ქუთაისი 42°, ფოთი 42°, ბათომი 41°, ვანჯა 41° და სხვ.

სიცხე-სიცივის გამოსკვლევა

ცელსიუს ტერმომეტრით ზოგიერთი საქართველოს ქალაქებში

	სოც.	სიცხ.	ორთაშუა		სოც.	სიცხ.	ორთაშ.
ახალციხე	7°	17°	6°	თბილისი	3°	24°	12 ¹ / ₂
ახალციხე	7°	20°	7°	მანგლისი	4°	20°	8°
ბორჯომი	3°	19°	10°	სოსხუმი	7°	24°	14°
ბათუმი	5°	20°	15°	სურამი	6°	20°	10°
გუდაურა	—	—	4°	ფოთი	6°	23°	14 ¹ / ₂
კაკაბუა	3°	20°	9°	ქუთაისი	5°	23°	14 ¹ / ₂

ბაქის შუათანა ტემპერატურა თბილისში

(რეომიურის ტერმომეტრით)

მაქელის წლის 10,° ზამთარში 1,°₄, გაზაფხულისა 9,°₄, ზაფხულისა 18,°₄, შემოდგომისა 11,°₂.

ქრისტეშობისთვეში 2°, იანვარში—0,°₁, თებერვალში 2,°₄, მარტში 5,°₄, აპრილში 10°, მაისში 14°, თბათვეში 16,°₇, მკათათვეში 12,°₆, მარამობისთვეში 19,°₇, კნკნისთვეში 15,°₆, დეონობისთვეში 12,°₆, და გიორგობისთვეში 8,°₆.

ქ ა შ ი

მზის ამოსვლისა და ჩახვლისა საქართველოს ტოპოგრაფიულ კარტებში 1:100,000 და 1:200,000 ში

თითქუნი რიცხვი.	თბილისი.		ზაოუმი		მთიანეთი		ქუთაისი		ფოთი		ზუგდიდი.		სოხუმი		
	ამ.	ჩად.	ამ.	ჩად.	ამ.	ჩად.	ამ.	ჩად.	ამ.	ჩად.	ამ.	ჩად.	ამ.	ჩად.	
ანკურა	1	7 26	4 52	7 25	4 45	7 27	4 43	7 29	4 47	7 28	4 48	7 33	4 52	7 25	4 55
	11	21 5 3	20 5 2	23 5 4	24 5 2	23 5 0	27 5 3	25 5 8	21 5 2	23 5 0	27 5 3	25 5 8	21 5 2	23 5 0	27 5 3
	21	12 16	11 15	13 17	15 14	14 12	18 20	22 22	12 16	14 12	18 20	22 22	12 16	14 12	18 20
თებერვალი	1	6 50	33 6 58	32 6 0	34 1	33 6 0	34 1	33 6 0	34 1	33 6 0	34 1	33 6 0	34 1	33 6 0	34 1
	11	46 40	45 34	57 41	6 47	42 46	41 6 50	45 6 53	49 42	46 41	6 50 45	6 53 49	42 46	41 6 50	45 6 53
	21	30 54	29 53	31 55	13 54	30 53	34 48	38 6 2	30 54	29 53	31 55	13 54	30 53	34 48	38 6 2
მარტი	1	18 6 3	17 6 2	18 6 4	18 6 4	17 6 3	21 6 6	25 10	18 6 3	17 6 2	18 6 4	18 6 4	17 6 3	21 6 6	25 10
	11	0 16	3 59	15 5 1	17 0	14 3	17 8	20 9	0 16	3 59	15 5 1	17 0	14 3	17 8	20 9
	21	5 43	27 42	26 40	28 5 43	25 42	23 5 47	30 5 50	35 43	27 42	26 40	28 5 43	25 42	23 5 47	30 5 50
აპრილი	1	26 39	25 38	27 49	25 38	24 37	28 40	32 43	26 39	25 38	27 49	25 38	24 37	28 40	32 43
	11	7 50	6 49	8 52	6 49	5 5	8 48	10 52	7 50	6 49	8 52	6 49	5 5	8 48	10 52
	21	4 54	6 0	4 53	7 2 4	5 4	7 0 5	5 3 5 8	4 57	6 0	4 53	7 2 4	5 4	7 0 5	5 3 5 8
მაისი	1	42 11	41 7 10	43 12	33 11	52 7 10	37 15	40 19	42 11	41 7 10	43 12	33 11	52 7 10	37 15	40 19
	11	33 20	32 14	34 21	7 44	29 42	20 48	25 52	33 20	32 14	34 21	7 44	29 42	20 48	25 52
	21	27 29	26 28	28 31	27 36	4 26	27 33	33 35	27 29	26 28	28 31	27 36	4 26	27 33	33 35
ივნისი	1	35 35	24 34	26 39	24 36	23 35	27 40	30 43	35 35	24 34	26 39	24 36	23 35	27 40	30 43
	11	27 38	26 37	28 40	25 39	26 37	29 44	32 47	27 38	26 37	28 40	25 39	26 37	29 44	32 47
	21	30 38	29 37	31 40	29 38	27 36	33 43	35 46	30 38	29 37	31 40	29 38	27 36	33 43	35 46
ივლისი	1	38 34	37 33	39 35	36 37	35 35	40 40	43 43	38 34	37 33	39 35	36 37	35 35	40 40	43 43
	11	46 27	55 26	47 39	45 27	44 43	48 31	53 25	46 27	55 26	47 39	45 27	44 43	48 31	53 25
	21	56 16	55 15	58 17	55 17	54 53	58 22	5 2	56 16	55 15	58 17	55 17	54 53	58 22	5 2
აგვისტო	1	5 6	2 5 5	1 5 7	3 5 6	2 5 5	5 5 9	5 5 14	5 6	2 5 5	1 5 7	3 5 6	2 5 5	5 5 9	5 5 14
	11	17 6 42	16 6 46	18 6 44	17 6 48	15 13	20 6 51	23 6 54	17 6 42	16 6 46	18 6 44	17 6 48	15 13	20 6 51	23 6 54
	21	28 31	27 30	32 27	32 25	24 30	35 33	38 38	28 31	27 30	32 27	32 25	24 30	35 33	38 38
სექტემბერი	1	39 12	38 11	40 13	39 12	37 36	42 5 15	46 20	39 12	38 11	40 13	39 12	37 36	42 5 15	46 20
	11	49 5 55	48 5 54	50 5 56	49 5 54	48 47	52 5 58	55 5 59	49 5 55	48 5 54	50 5 56	49 5 54	48 47	52 5 58	55 5 59
	21	6 0 38	59 37	6 1 40	6 0 37	58 56	6 3 48	6 5 42	6 0 38	59 37	6 1 40	6 0 37	58 56	6 3 48	6 5 42
ოქტომბერი	1	10 22	6 9 21	11 23	12 20	6 11 6	10 15	23 15	10 22	6 9 21	11 23	12 20	6 11 6	10 15	23 15
	11	21 7 20	6 22	10 23	5 22	20 27	8 30	11 21	21 7 20	6 22	10 23	5 22	20 27	8 30	11 21
	21	34 4 53	33 4 52	35 4 54	36 4 52	35 33	38 4 55	40 4 58	34 4 53	33 4 52	35 4 54	36 4 52	35 33	38 4 55	40 4 58
ნოემბერი	1	47 42	46 41	48 43	49 39	48 47	52 42	53 46	47 42	46 41	48 43	49 39	48 47	52 42	53 46
	11	59 34	58 33	7 7 35	7 2 31	7 0 58	7 5 35	7 8 40	59 34	58 33	7 7 35	7 2 31	7 0 58	7 5 35	7 8 40
	21	7 10	30 7 9	29 11	32 13	26 11	7 19	12 30	7 10	30 7 9	29 11	32 13	26 11	7 19	12 30
დეკემბერი	1	19 30	18 29	20 31	22 26	20 18	23 36	25 33	19 30	18 29	20 31	22 26	20 18	23 36	25 33
	11	25 34	24 33	26 35	28 31	27 27	29 34	32 38	25 34	24 33	26 35	28 31	27 27	29 34	32 38
	21	28 42	27 41	29 45	30 28	30 28	31 31	35 38	28 42	27 41	29 45	30 28	30 28	31 31	35 38

შეღარიება ღ. თბილისის ეპისკოპოსის კავკასიის, რუსეთის
და სხვა ქვეყნების მალაქების ეპისკოპოსთან

როცა ქ. თბილისში სრული შუადღეა, ე. ი. 12 საათი, მაშინ

კ ა ვ კ ა ს ი ა შ ი

	საათი წუთ. წამ.		საათი წუთ. წ
ბაქოში	12 20 8	კავკავში	11 57 28
ბათუმში	11 47 —	ქუთაისში	11 51 40
გორში	11 57 12	სოხუმში	11 44 52
განჯაში	12 6 —	სტავროპოლში	11 48 18
ერევანში	11 48 42	ფოთში	11 46 8
თემ.ზან-შურაში	12 9 12	თბილისში	12 — —

რ უ ს კ ე თ შ ი

არხანგელსკში	11 35 —	კიევიში	11 2 12
ასტრახანში	12 12 54	მერვიში	1 8 —
ასხაბადში	12 54 —	მოსკოვიში	11 31 14
ვარშაიში	10 24 52	ოდესაში	11 3 41
ეკატერინოღარში	11 36 —	პეტერბურგში	11 2 —
ირკუტსკში	3 58საღ.	ტომბოლსკში	2 30 46
კერჩში	11 26 44	ხარკოვიში	11 25 44

უ რ ხ ი კ ვ ე ე ნ ე ბ შ ი

პარიზში	9 10 8	ნიუორკში	4 55საღ.
ლონდონში	8 58 8	მექსიკაში	2 8 7
მადრიდში	8 43 28	იედოშა	8 8 3
ბერლინიში	9 54 —	კალკუტაში	2 36 2
ვენაში	10 6 —	ფრანცისკოში	1 46 16
რომში	9 50 16	რიოცანეიროში	6 12 8
ბრიუსელში	9 18 8	ნანკასაკში	5 37 9
სტამბოლში	11 — 8	პანამაში	4 43 20
სტოკჰოლმში	10 12 8	შანხაიში	12 37 15
პეკინში	4 50საღ.	თბილისში	12 — —

სახალხო ნიშნები ამინდის წინასწარმეტველებისათვის

I ღრუბლები. ღრუბლები ერთს ადგილას ჰგროვდებიან — წვიმა იქნება. მზე წყვდიადში ჩაჯდა — წვიმა იქნების; მზე ღრუბლებში ჩაჯდა — მეორე დღეს წვიმა იქნების. წითელი ღრუბლები მზის ამოსვლამდე — ქარი იქნების. წითელი ღრუბლები მზის ჩასვლის დროს — ქარი და კარგი დარი იქნების. ღრუბლები მზის ამოსვლამდე — წვიმა იქნების. მზე ღრუბელს ეფარება წვიმაა, მზე აღში — ქარია. ნისლი ჩამოდის — დარია, ნისლი აღის — დარია, ნისლისაგან — ან ნამი ან წვიმა.

II ხმა. გაზაფხულზე — წვიმა აგრილებს, შემოდგომაზე ასველებს. ზაფხულში ადრეული ცვარი — ადრეული ქირნახულია; შემოდგომაზე — წვიმა; მომსხო თრთვილი — კარგი დარია.

III სინოტაე. მარილი ნესტიანდება — ცუდი ოარი იქნება. შუშას ტაკუნე გააქვს — ყინვები. ცეცხლის აღი ფრიალებს — ქარია.

IV ქარი. ბოლი სწორედ აღის ზევით — ყინვებია. ბოლი ძირს იშლება ზაფხულობით — წვიმა, ზამთრობით — თოვლი. სამხრეთით შქრის — ყველას ათბობს.

V ტემპერატურა. (სიცხე-საცივე) პირველი მაგარი თოვლი ღამით მოდის, დღისით მოსული თოვლი არ დგება, ღამით მოსული კი არ დნება მალე.

VI ჭექა და ქარიშხალი. ზამთრით ელვა — ქარიშხალი იქნება. ჭექა-გრგვინვის შემდეგ — წვიმაა. ქუბილს წყალშიაც კი ვერ ვინ გაგვკვეთა; ქუბელი ზამთრობით — დიდი ქარიშხალია.

VII სინათლე-ნათეა. მზე წითლად ჩადის — ქარია. მზის ირგვლივ ნათელი — ავდარია. მზე სეიტითა — დიდი ყინვები. წითელი აღი ცეცხლში — ყინვებია, თუ თეთრია — სითბოები. მაღალი ცისსარტყელა — ქარია. მთვარის რქები წვეტიანია — დარია, ფართოა — ავდარია, უფეროა — წვიმა, ნათელია — დარია, მოლურჯოა — წვიმაა, წითელია — ქარი. ნათელი მთვარე ზაფხულით ქარია; თუ ზამთრობით ნათელია დიდი ყინვები. მთვარის ირგვლივ ორი სარტყელი — დიდი ყინვები იქნება.

VIII კატა კერისაკენ — სიცივე იქნება, კატა პირს იფარავს — ყინვები ან აედარი. კატა კედელს ფხაქნის — აედარი, კატა ფხაქნის — ქარი — ქარიშხალი. კატა ბურთივით მოკუნტული წვეს — თბილი დღე, მუცლით ზევით წვეს — დარია.

მაღლა მიწაზე ჰგორავს — აედარია. ძალი თივაზე ჰგორავს — ყინვებია. ძალი ცოტას სქამს და ბევრი სძინავს — აედარია.

ქათამი ერთს ფეხზე სდგას — სიცივეა. კარში დაფრინავს ყინვებია, ქათმები კაკანებენ — აედარია, ქათმები კულებს აქნევენ, ტოკამენ — აედარია, კრუხი წიწილებს ეძახის — აედარია. თუ აედარში ქათმები არ იმალებიან — დარი მალე დადგება, წიწილები იმალებიან — ნოტიოა დღეა. მამალი ჰყვიის აუფროვო დროს ყინვაში დარი გამოიკვლება.

ბატა ერთ ფეხზეა — სიცივე, ფრთებს ატაკუნებს — ყინვებია. ბატები წყალში ნაფარდობენ — დარია. ბატი ან ყორანი ფრთებში ნისკარტს იფარავს — სიცივე იქნება. ბატები და იხვები ყურყურმალობენ — წვიმა იქნება.

ახვია, იხვები ყვირიან და წყალში ნაფარდობენ — წვიმაა. ჯგუფ-ჯგუფად არიან — ქექა-ქუხილი და გრგვინვა იქნება.

ღორა ეფხანება რასმე — დარია. ღორი ჰყვიის — აედარია, ღრუტუნებს — აედარია. ღორი ჩალას ზიდავს — ქარიშხალი.

ცხენი ზამთრით წეება — დარია. ცხენი ფრუტუნებს — აედარი და ქარია. ცხენი კიბვიანებს — წვიმაა.

ძროხა და სარა წეება ჰერ-ჰვეშ — აედარია. წეება ეზოში — დარია.

ყორანი ჰერში ბანაობს — აედარია. ყორნები ჯგუფად სჰყვიიან ზამთარში — ყინვები, ზაფხულში — აედარი.

ღაღღა, ჰიდყვაკი რასმე ეფხანებიან — აედარია, საღამოზედ ჯგუფად გროვდებიან ყვირილით — დარია.

ბელურა, ჰაიჭაკაი ბუდეს აშენებს — დარია, კიკიკებენ ან ჰაერში ბანაობენ — წვიმაა.

მტრედა დარის დროს იმალება. თუ გულ-წითელა კიკიკებს — დათბება.

ბუსება იკბინებიან მწარედ — აედარია. კოდოკი ჯგუფ-ჯგუფად დაფრენენ — დარია.

მერცხლები დაბლა ფრენენ — წვიმა, მაღლა — აედარია. წარმოფრინდა — სითბო დადგება.

წროკები მაღლა დაფრენენ — აედარია.

გარკული ბატები მაღლა დაფრენენ — წყალი ბევრი იქნება, დაბლა — წყალი ნაკლები იქნება.

უფეი, შურთხი მიფრინავს თოვლისაყენ — შემოდგომა.

ბატა წვიმისაყენ მიფრინავს — შემოდგომა და გაზაფხულია.

კაბოკები და ჭყები ნაპირზე გამოდიან — აედარია.

თქუზა თუ არ ეტანება საკმელს და ბუყუი უყინებს — წვიმის მოასწავებს.

**სახალხო ნიშნები ამინდების გამოსაცნობად
თთვე და თთვე**

ა ა ნ გ ა რ ა

თუ ნათლის-ღებას წყალზე ბლომად მოდის ნისლი — ნიშნავს რომ ბევრი პური იქნება, თუ ოცში მზე შუა დღეს ანათებს — ნიშნავს რომ აღრეული იქნება გაზაფხული, თუ ცაზე ერთმხრივ ბევრი ვარსკვლავი იქნება ჯგუფ-ჯგუფად — ნიშნავს რომ იმ მხარეს ქარი იქნება დიდის ყინვით: როგორც 24 იანვარია — იმ გვაროვც გაზაფხულია, თუ მ ს ქარი სამხრეთით მდგარავს — ზაფხულში დიდი ქვეა-გრგვინვა იქნება.

თ ე ბ ე რ გ ა ლ ა

თუ შორქმაზე კარგი დარია, კარგი იქნება გაზაფხულიც, თუ ცუდია, ცუდი, — ზამთარი გაზაფხულს შეეყარა. თებერვალში თუ წვიმებია, მარტში ნაკლები იქნება. თუ თებერვალში ნისლია, გაზაფხულში წვიმებია.

მ ა რ ტ ა

თუ მარტში წვიმა არის, აპრილში ბალახი არ იქნება. ხარებაზე თუ წვიმა — ბევრი ქვეი (სვილი) იქნება. გაზაფხული ზამთარსა სძლეფს; როგორც ხარება იმისთანა აღდგომა. თუ

ხარებაზე ელვა-ქექა, თბილი ზაფხული იქნება და ბევრი კარგი მოვია. თუ ნოტიოა—ბევრი საკვები იქნება. თუ მარტი კარგია, მთელი ზაფხულიც კარგია. 9 მარტს დღე და ღამე თანასწორდებაიან.

ა პ რ ი ლ ი

თუ აპრილი წყლიანია, მაისი ბალახიანია. მაისის დამდეგში თბილი ჰაერი—საქონლისათვის კარგი საძოვარი იქნება. თუ 23 აპრილი თბილია, მარიაშობას პური ბლომად იქნება.

მ ა ი ს ი

მაისი თუ ცივია—წელიწადი პურში ნაკლები იქნება, მაისის ბალახი მშვიერსაც გააძღობს.

ი ე ნ ი ს ი

პეტრე პავლობაზე თუ ერთხელ დასწვიმა ნაყოფი შუათანა იქნება, თუ ორჯერ—კარგი და თუ სამჯერ მაშინ უხვი. გაზაფხულის ბოლოა, ზაფხულის დასაწყისია, 23 ივნისიდან ბანაობა კარგია; პეტრე-პავლობამდე ამზადე და ღესე ნამგლები.

ი ე ლ ი ს ი

ივლისი ზაფხულის წვეროა. ყველას—ქალსა და ვაჟსა საქმე აქვთ. 19 ივლისით იცნობა შემოდგომა. თუ წვიმიანია, შემოდგომაც ისეთია. წმ. ილიობაზე სადილამდე ზაფხულია, საღამოს შემდგომ შემოდგომა. ამაღლება თუ წვიმიანია, ილიობა ქექა-ქუხილიანია, რაც ილიობა არ აჩის ისიც ჯვართ ამაღლება იქნება. 25 დილით თუ ცივია, ზამთარიც ძლიერ ცივი იქნება.

ა გ ვ ი ს ტ ი

მოთიბვა—მომკვა, ხენა და თესვა;—თუ გინდა წყალში დასთესე, ხოლო დროზე იყოს. 15-მდე ხენა. თუ 10-სა წყალი ჩუმია, მაშინ შემოდგომაც ჩუმი იქნება და ზამთარიც ნელი.

ს ე ქ ტ ე მ ბ ე რ ი

თუ 1 სექტემბერს კმრგი დარია, მაშინ შემოდგომაც კარგია, ხოლო ზამთარი ცივი იქნება. მეორეს თავდება ზაფხული, იწყება შემოდგომა. 14-ს ფრინველები გადაფრენას იწყებენ. 16 ს გარეული იხვები, ბატები და სხვა იწყებენ გადაფრენას.—ეს თვე მაძლარი თვეა.

სივრცე და ნიშნები ჩაქვიანობის, ანუ სივრცის ნაქვიანობის და სხვა ქვეყნების.

გ ა რ ა ნ ე ბ ა

2670358

ქმ.	ნიშ.	ნიშ.
1	I	I
2	II	II
3	III	III
4	IV	IV
5	V	V
6	VI	VI
7	VII	VII
8	VIII	VIII
9	IX	IX
10	X	X
11	XI	XI
12	XII	XII
13	XIII	XIII
14	XIV	XIV
15	XV	XV
16	XVI	XVI
17	XXII	XXII
18	XVIII	XVIII
19	XIX	XIX
20	XX	XX

ქმ.	ნიშ.	ნიშ.
21	XXI	XXI
22	XXII	XXII
23	XXIII	XXIII
30	XXX	XXX
40	XL	XL
50	L	L
60	LX	LX
70	LXX	LXX
80	LXXX	LXXX
90	XC	XC
100	C	C
101	CI	CI
102	CII	CII
103	CIII	CIII
110	CX	CX
111	CXI	CXI
112	CXII	CXII
113	CXIII	CXIII
120	CXX	CXX
130	CXXX	CXXX

ქმ.	ნიშ.	ნიშ.
140	CXL	CXL
150	CL	CL
160	CLX	CLX
170	CLXX	CLXX
180	CLXXX	CLXXX
190	CXC	CXC
200	CC	CC
300	CCC	CCC
400	CD	CD
500	D	D
600	DC	DC
700	DCC	DCC
800	DCCC	DCCC
900	CM	CM
1000	M	M
1001	MI	MI
1005	MY	MY
1010	MX	MX
1020	MXX	MXX
1030	MXXX	MXXX

ქმ.	ნიშ.	ნიშ.
1050	ML	ML
1080	MLXXX	MLXXX
1100	MC	MC
1400	MD	MD
1700	MDCC	MDCC
1800	MDCCC	MDCCC
1900	MCM	MCM
2000	MM	MM
3000	MMM	MMM
4000	MMMM	MMMM
5000	MMMMM	MMMMM
6000		
7000		
8000		
9000		
10,000		
25,000		
100,000		
1,000,000		
100,000,000		

სივრცე და ნიშნები სივრცისთვის

ՉՐԱՄՈՒՅՈՒՄ

գրք. պատկեր	1	գրք.
սև գրք	1	գրք.
գրք. ներքին	2	"
գրք. պատկեր	3	"
գրք. ներքին	4	"
գրք. ներքին	5	"
գրք. ներքին	6	"
ստանդարտ գրք	7	"
սև ներքին	8	"
ստանդարտ գրք	9	"
սև ներքին	10	"
գրք. ներքին	20	"
գրք. ներքին	30	"
սև ներքին	40	"
սև ներքին	50	"
սև ներքին	60	"
ստանդարտ ներքին	70	"
սև ներքին	80	"

ստանդարտ ներքին	3	90
գրք. ներքին	5	1 2
սև ներքին	6	2
սև ներքին	4	3
սև ներքին	5	4
նյութ ներքին	6	5
գրք. ներքին	7	6
նյութ ներքին	8	7
նյութ ներքին	9	8
նյութ ներքին	10	9
սև ներքին	10	10
—		
գրք. պատկեր	100	100
սև պատկեր	20	20
նյութ պատկեր	50	50
սև պատկեր	100	100
սև պատկեր	1,000	1,000

սև ներքին	100,000
սև ներքին	100,000
գրք. ներքին	10 ներքին
գրք. ներքին	5 ներքին
գրք. ներքին	100 ներքին
գրք. ներքին	20 ներքին
գրք. ներքին	10 ներքին
գրք. ներքին	5-4 ներքին
գրք. ներքին	20 ներքին
գրք. ներքին	2 ներքին
գրք. ներքին	5-10 ներքին
գրք. ներքին	5 ներքին
գրք. ներքին	10 ներքին
գրք. ներքին	2 ներքին
գրք. ներքին	20 ներքին
գրք. ներքին	5-2 ներքին
գրք. ներքին	5-1 ներքին

Մատենադարանի գրքեր

მესამე განყოფილება

ყოველ კვარა ანკარიში: საწყაო, წონა და ზომება, ფულე-
ბა, კრედიტი—ბანკება და სხვა.

შინაარსი მესამე განყოფილებისა

- 1) ცხრილი რიცხვთ-მრავლობისა.
- 2) თელა ანუ ციფირება საქართველოში და სხვა ქვეყნებში.
- 3) ქართული ფულის ანკარიში.
- 4) საქართველოს წონა, ზომა და საწყაო, რუსეთისა და უც-
ხო ქვეყნების წონა, ზომა და საწყაო შედარებით რუსულთან.
- 5) უცხო ქვეყნების ფულის ანკარიში.
- 6) ცხრილი პროცენტების (სარგებლის) გამოანგარიშებისა.
- 7) პროცენტების გამოანგარიშების საშუალება.
- 8) სხვა-დასხვა საკრედიტო დაწესებულებანი რუსეთში.
- 9) საკრედიტო დაწესებულებანი კავკასიაში.
- 10) განყოფილება სახელმწიფო ბანკისა თბილისში.
- 11) სახელმწიფო სადვილ-მძულთ ბანკი.
- 12) თბილისის საკომერციო ბანკი და მისი განყოფილებანი
ბათუმსა და ბაქოში.
- 13) სურთაერთო საკრედიტო ბანკები: თბილისში, ქუთაისში,
ფოთში, ბაქოში და სხვაგან.
- 14) თბილისის საქალაქო საკრედიტო ბანკი.
- 15) თბილისის სამეურნეო სურთა-ერთო საკრედიტო ბანკი.
- 16) სთავად-აზნაურთ სადვილ-მძულთ ბანკი თბილისისა და
ქუთაისისა.
- 17) დღეობა-ბაზრობანი (აირმუყება) საქართველოში.

ცხრილი რიცხვთმრავლობისა

ქართული
ენების ინსტიტუტი

1

2 2
4

3 2 3
6 9

4 2 3 4
8 12 16

5 2 3 4 5
10 15 20 25

6 2 3 4 5 6
12 18 24 30 36

7 2 3 4 5 6 7
14 21 28 35 42 49

8 2 3 4 5 6 7 8
16 24 32 40 48 56 64

9 2 3 4 5 6 7 8 9
18 27 36 45 54 63 72 81

10 2 3 4 5 6 7 8 9
20 30 40 50 60 70 80 90

11 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
22 33 44 55 66 77 88 99 110 121

12 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
24 36 48 60 72 84 96 108 120 132 144

13 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
26 39 52 65 78 91 104 117 130 143 156 169

14 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
28 42 56 70 84 98 112 126 140 154 168 182 196

15 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15
30 45 60 75 90 105 120 135 150 165 180 195 210 225

16 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16
32 48 64 80 96 112 128 144 160 176 192 208 224 240 256

17 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17
34 51 68 85 102 119 136 153 170 187 204 221 238 255 272 289

18 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18
36 54 72 90 108 126 144 162 180 198 216 234 252 270 288 306 324

19 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
38 57 76 95 114 133 152 171 190 209 228 247 266 285 304 323 342 361

20 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
40 60 80 100 120 140 160 180 200 220 240 260 280 300 320 340 360 380 400

21 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21
42 63 84 105 126 147 168 189 210 231 252 273 294 315 336 357 378 399 420 441

22 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22
44 66 88 110 132 154 176 198 220 242 264 286 308 330 352 374 396 418 440 462 484

23 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23
46 69 92 115 138 161 184 207 230 253 276 299 322 345 368 391 414 437 460 483 506 529

24 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24
48 72 96 120 144 168 192 216 240 264 288 312 336 360 384 408 432 456 480 504 528 552

დროთა აღრიცხვა

ქართული
ენების

ერთი წელიწადი	= 12 თთვეს	ნაი წელიწადი	= 366 დღე.
ერთი თთვე	= 4 კვირას.	ერთი დღე-ღამე	= 24 საათი.
"	= 30 ან 31 დღე.	ერთი საათი	= 60 წამი.
ერთი კვირა	= 7 დღე.	ერთი წამი	= 60 წუთი.
ერთი საუკუნე	= 100 წელიწად.	ერთი წუთი	= 60 ტერცია.
ერთი წელიწადი	= 365 დღე.		

უმთავრესი წონა, ზომა და საწიარო საქართველოში

მაზი	უდრის რუსულ 20 კაბ. (მოელს საქართველოში).
აღლი	— რუსულ არშინს და 2 კერმოკს (კახეთში და ზოგან ქართლში).
აღაბი	— არშინს (ამერეთში, გურია-სამეგრელოში და მესხეთში).
ბათმანი	— ნახკარ ფუთს ანუ 20 გირეანჭას (ამერეთ-გურია-სამეგრელოში და მესხეთში).
ბარდაკა	— მოთხეჯს ფუთს ანუ 10 გირეანჭას (რაჭაში).
გორი	— ფუთს (ღენხუშში).
დანკი	— $\frac{1}{2}$ მისხელს (მესხეთში).
დღიური	— ნახკარი დეხიატინა (მოელს ქართლ-კახეთში).
დრამა	— ერთ მესამედ მისხელს (ამერეთში და გურიაში).
დოჭა	— 5 ბოთლს (ამერეთში და გურიაში).
დორი	— ნახკარ ფუთს (რაჭაში და ქუთაისში).
თუმანი	— 10 მანეთს (მოელ საქართველოში).
თუნჯი	— 5 ბოთლს (ქართლ-კახეთში).
თოფი	— 20 არშინი (ეკლუკან).
კასრი	— ერთს ფუთს (ქართლში).
კერცხი	— ოთხს მისხელს (ღენხუშ. შორაბ. და დუშეთში).
კოდა	— $2\frac{1}{2}$ ფუთს; ხან ნაკლებს (ქართლ-კახეთში), ხოლო ღენხუშს ერთ ნახკარ ფუთს, კოდაში 10 ღიტრას.
კოკა	— ნახკარ ფუთს (სამეგრელოში), 75 ბოთლს, კახეთში 30 ბოთლს (გურია და ქუთაისში), კოკაში სამი წაფა.

- კოთხი — 10 გარეანქას (სამკერდლოში).
- ლომკატის კოდი — 2 ფუთს (რაჭაში).
- ლოდარია — ერთ-ნახევარ გარეანქა (გურიაში).
- ლიტრა — 9 გარ. (ქართლში) 12 (კახეთში) 10 (იმერეთში).
- მანერკა — ორ ნახევარ ბოთლს (იმერეთში და გურიაში).
- მანათი — ახ კაპეიკს (ვეელგან საქართველოს კუთხეში).
- მისხალი — რუსულ ერთს მისხალს (მოელს საქართველოში).
- მუხუნდო — ერთ-მეთექვსმეტე მისხალს (კახეთში).
- ნათხალი — 34 გარეანქას (რაჭაში).
- ოყა — 3 გარეანქას (იმერეთში და გურია-სამკერდლოში).
- ორთკალი — ნახევარ დეკეტინას (სამკერდლოში).
- ორგია — ერთს საყენს (სამკერდლოში).
- ოსალი — 15 გარეანქას (იმერეთ-სამკერდლოში).
- რუბი — 10 მისხალს (ქართლში).
- სამალსე — 10 ფუთს (იმერეთ-გურიაში) ხოლო 31 ფუთი ანუ მუ-სამედა ურემისა, ახ კადეუ 775 ბოთლი (კახეთში).
- საწყვი — 30 ბოთლს (იმერეთ-გურიაში).
- სტილი — 1 გარეანქას (ქართლ-კახეთში) ხოლო ნახევარი გარეანქას (იმერეთში).
- ტიშ — 5 კერძოკს ანუ ერთ ჩარეკს (სამკერდლოში).
- ურემა — 75 ფუთს თუ ღვინოა (კახეთში) ხოლო 75 ფუთს თუ ჰურია (ქართლ-კახეთში).
- უსალთენი — 10 კაპეიკს (მოელს საქართველოში).
- ფინა — ერთ ნახევარ ფუთს (საყავოსოში).
- ფოსალი — 17 გარეანქას (იმერეთ-რაჭაში).
- ფხარი — ერთ საყენს (იმერეთში).
- ჭაკვა — 900 ოთხ კუთხედ საყენს (იმერეთში).
- ქსანი — 80 მისხალს (იმერეთში და გურია-სამკერდლოში).
- მურია — 5 კაპეიკს (მოელს საქართველოში).
- ჩახახი — ნახევარ ფუთს (ქართლში).
- ჩაფი — 25 ბოთლს (კახეთში) 15 (იმერეთში) ჩაფში ოთხ ნახევარი თეხტა.
- ჩარეკი — ორ-ნახევარ გარეანქას (იმერეთში) ერთ და მუოთხედს ბოთლისას ქვემო ქართლში.

- ცალი — ხეთამეტ-ნახეკარ ფუთის (ზემო ქართლში) და 300
 ბოთლი (ქვემო ქართლში).
 ცინდა — ერთ მეოთხედ არშინს (სამეგრელოში).

რუსული ზომა, წონა და საწყარო.

სიგრძეს ზომები

- 1 კერსტი=500 სე.=1,500 არშ.=3500 ფუტს.
 1 საყენა=3 არშინს=7 ფუტს=48 კერშოკს=84 დიუმს=840
 ღინიას.
 1 არშინ=2¹/₂ ფუტს=16 კერშოკს=28 დიუმს.
 1 ფუტი=12 დიუმს=120 ღინიას ²/₇ არშინს=6²/₇ კერშოკს.
 1 კერშოკი=1²/₄ დიუმს=17¹/₂ ღინიას.
 1 დიუმ=⁴/₇ კერშოკს=10 ღინიას=100 ტონკას.

სირგძე-სიგანის ზომები

- 1 დესტენია=2,400 კვადრტნი საყენს=117,600 კვ. ფუტს.
 1 კვ. საყენა=9 კვ. არშინს=49 კვ. ფუტს=2304 კვ კერშოკს.
 1 კვად. ფუტი=144 კვად. დიუმს; 1 კვად. დიუმი=100 კვად.
 ღინიას.

- 1 კვადრ. არშინი=256 კვ. კერშოკს=784 კვ. დიუმს.
 1 კუბიკური სე.=27 კვ. არშ.=343 კუბ. ფუტს=110592 კვ კერ.
 1 კუბიკური არშინი=4096 კუბ. კერშოკს=12⁷/₁₆ ფუტს.
 1 კუბ. ფუტი=322²/₇ კუბ. კერშოკს=⁶/₇ კუბ. არშინს.

ღვინის საწყარო

- 1 ბონკა=40 კვდრას=80 შტოფს=400 გრუეკას=800 ბოთლს.
 1 კვდრო=8 შტოფს=10 გრუეკას=20 ბოთლს=100 ჩარკას.

ბურის საწყარო

- 1 ღასტი=12 ნეტკერტს=96 ნეტკერკიკს
 1 ნეტკერტი=8 ნეტკერკიკს=64 გარნგსა

წონა

- 1 ბერკოკევი 10 ფუთს=400 გარკანქას.
 1 ფუთი=40 გარკანქას=1280 ლოტს=3640 მისხაღს.
 1 გარკანქა=32 ლოტს=96 მისხაღს=9216 დოღიას.
 1 ლოტი=3 მისხაღს=286 დოღიას; 1 მისხაღი 96 დოღიას.
 1 საფეთიკო გარკანქა=12 უნგიას=96 დრახმს.
 1 უნგია=8 დრახმს=24 სერუბოღოს=480 გრანს.

1 დრახმა=3 სერუბოლს=60 გრანს; 1 სერუბოლო=20 გრანს.
 საზოგადოდ საეკტრო გარეანჭა მეტია საფთობაჲსა
 ანუ 12 მისხალით.

უცხოეთის ზომა, წონა და საწყაო.

სიგრძე ზომები ინგლისში:

1 ფუტი=22 დიუმი=120 ღინიას= $\frac{1}{6}$ ფოტოში= $\frac{1}{3}$ იარღსა;
 ხოლო მანძილისათვის 1 მილია უდრის 1,760 იარღსა).

1 ფოტონი=2 იარღს=6 ფუტსა.

1 იარღი=3 ფუტს=36 დიუმი=360 ღინიას,

ევროპაში - საფრანგეთში, ავსტრიაში, გერმანიაში, გოლან-
 დიაში (ელა) ბელგიაში და იმანიასში (ნიკო), იტალიაში, შვეიცა-
 ში, ნორვეგიაში და ოსმალეთში (ცისქია); პორტუგალიაში, ბრაზი-
 ლიაში, ბოლივიაში და მექსიკოში საზოგადოდ დასაბამ ზომად მი-
 ლეებული აქვთ მეტრი, რომელიც უდრის დედამიწის მერკედინის
 $\frac{1}{1000000}$ ნაწილს (და აღნიშნავს ათეულ სისტემის ზომისას) ამ
 მკვენებში, როგორც ზემოდ ვსთქვათ დასაბამ ზომად მიღებულია
 მეტრია, ხოლო აღავლობრავ სხვა-და სხვა სახელსაც ხმარობენ.

1 მეტრი=10 დეკიმეტრს=100 სანტიმეტრს=1000 მილიმეტრს.

10 მეტრი=1 ჰექტომეტრს; 100 მეტრი=1 კილომეტრს.

1000 მეტრი უდრის 1 მილიმეტრს; (ხოლო მანძილისათვის 1 კი-
 ლომეტრია უდრის 1000 მეტრს)

სიგრძე-სიგანის ზომები

ინგლისში: 1 აერი=4,840 კვად. იარღს; 1 კვ. იარღი=9 კვ. ფუტს.

საფრანგეთში: 1 ჰექტარი=100 არსა=10,000 მეტრსა,

გერმანიაში: 1 მორგენა=180 რუტსა.

ავსტრიაში: 1 იოხი=1,600 კლავტრესა.

ღვინის საწყაო

ინგლისში: 1 გალონი=4 კვადრატს=8 ზინტსა.

საფრანგეთში და გერმანიაში: დასაბამ ზომად მიღებული
 აქვთ ღვინის თუ ბურის საწყაოში ლიტრა, ამ გარდა ამ მკვე-
 ნებში შემდეგია ზომება:

1 ლიტრი= $\frac{1}{10}$ დეკალიტრს,= $\frac{1}{100}$ ჰექტოლიტრსა.

პურის საწყაო

ინგლ.: კვარტკრი—8 პუშელს—64 კალონს; 1 პუშელი—8 კალონს

საფრანგეთში და გერმანიაში დასხამ ზომად მიღებულია, როგორც შემოდ ანუ ნათქვამი ლიტრა, ამ გვარად:

1 ლიტრა— $\frac{1}{100}$ ბმეტოლიტრს; ანუ 100 ლიტრა—1 ბმეტოლიტრს, ხოლო 1000 ლიტრა—კილიდოტრსა.

წონა

ინგლისში: 1 ტონა—20 ცენტერს; 1 ცენტერია—112 გირე. დანაძენ ევროპის სახელმწიფოებში დასხამ ზომად მიღებულია აჭო ბ რ ა მ ი.

1 გრამი— $\frac{1}{1000}$ კილოგრამს, ანუ 1000 გრამი უდრის 1 კილოგრამს.

შენიშვნა: ბერძენთა ჭკების, აღმასის და თვალ-მარგალიტების საწინააღმდეგე უცხოეთში და რუსეთშიც შემოდებულია დასამ ზომად, კარგად წოდებული, კ ა რ ა რ ტ ი, რომელიც უდრის $20^{22} / 10$ სანტიგრამს (1 სანტიგრამი უდრის რუსულ $\frac{1}{100}$ დილას).

უცხო ქვეყნების ზონა, წონა და საწყაო

შედარებით რუსულთან

სიგრძე-სიგანის ზომები

	კვად. სავ.	ფუტ.	საფეი	მ ² / ₁₀₀	კვრმ.
ინგლისი 1 ფუტი— $\frac{1}{3}$ აარდს	—	—	—	$\frac{1}{3}$	6, 10
მილია—1,760 აარდს	—	1	156	—	—
1 აკრა—4940 კვად. აარდს	859	—	—	—	—
საფრანგ. 1 მეტრი—100 სანტიმეტრს	—	—	—	1	6, 1
1 კილომეტრი—1000 მეტრს	—	—	468	2	1, 2
1 მილიმეტრი—10 კილომეტრს.	—	—	9	187	—
1 მილია (ლიე)	—	4	36	5	5, 2
1 არშინი—980 კვად. ტაუზონს.	751, 20	—	—	—	—
1 ბმეტრი—100 არს—100,000 კვ. მეტრს	2196, 70	—	—	—	—
1 აკრა—10 დეკაბ.—100 სანტიმეტ.	21, 20	—	—	—	—
პრუსია (რეინლანდი) 1 ფუტი $\frac{1}{2}$ კლს	—	—	—	—	7, 6
2 კლი (ტაჰკელი JOKOB)	—	—	—	—	15
ნემეტური (გოგრაფიული) მილია	—	6	477	2	14
იტალია (ზღვის) მილია	—	1	369	1	7, 7
პოლონია 1 მორგენი—180 კვ. ფუტს	560, 18	—	—	—	—
ლიფლანდია 1 ლოფმეტელი—25 კახხის	316, 12	—	—	—	—

ღვინის საწვავი

ინგლისი 1 გალონი=8 პინტს	—	3,6
პრუსია 1 კამერა=2840 კუბიკი დიუმი	5	5,6
1 ტონა=100 კვარტას	9	3,4
საფრანგეთი 1 შირამ.=10 კალომ.=1 ჰექტოლიტრს	9	1,24
100 ჰექტოლიტრი=1000 დეკალიტრს=10,000 ლიტრს	913	—
ლიფლანდია 1 ბიკა=120 რიგის შტოფსი	124	4,43

შურის საწვავი

	გარტო.	სეკტო.	სეტკერტი.
ინგლისი 1 ბუშელი=8 გალონს	—	1	3,6
1 კვარტერი=8 ბუშელს.	1	3	0,3
2 ღასტი=2 ტონის=5 კვარტერს	13	6	6,7
პრუსია შაფელი=3072 კუბიკ. დიუმი	—	2	3/4
საფრანგეთი 1 ჰექტოლიტრი=100 ლიტრს=100 კუბ. სეტამეტრს	—	3	6 1/2
1 ლიტრი=1/1000 ჰექტოლიტრს	—	—	0,1

წონა

	ფუთი.	ცენტნა.	მასალი.	ლოლი
ინგლისი 1 გირკანქა სეკტრო=16 უნციას	—	1	10	32,6
1 ტონა=20 ცენტერს=2240 გირკან.	52	1	10	86,4
პრუსია 1 გირკანქა	—	1	10	86,4
1 ცენტური=110 გირკანქას	3	5	60	52,1
1 სახომადღო ღასტი=4000 გირკანქა	114	8	38	—
საფრანგეთი 1 გრამი	—	—	—	22,1
1 კალოგრამი=1000 გრამს	—	2	42	90,2
1 სახომადღო ტონი	—	1	40	—

შენიშვნა რუსულ შურის საწვავის შესახებ უნდა შევნიშნათ, რომ ჰექტეკრტი შეიფავს 9 1/2 ფუთის ხორბალს, 6 1/2 ფუთის შვკავს, 7 1/4 ფუთის ქერს, 6 ფუთის პზეს. ხოლო შურის საწვავი სეტკერტი შეიფავს 30 სეტკერტი 512 კედროს; კედრო გო შეიფავს 30 გირკანქა წყალს 13 1/3-° რეუმერის ტერმომეტრით.

რუსულ ფულების შესახებ უნდა კაცნობით ვკვლავს, რომ უმად-
 ლესად დამტყიცებულს კანონით 1885 წ. 17 დეკემბერს, ¹⁸⁸⁵ ¹⁷ ^{დეკემბერს}
 დასაბამ ზომად მიღებულია ისეკ ძველებური კურცხლის მანეთიანი,
 რომელიც შეიცავს 4 მისხელს და 21 დოლას წმინდა კურცხლი-
 სის. რუსული ფულები განიყოფებიან ორ კვარად: სრულ ფასიან-
 ნი და სასურდაქანი (полноценные и разменные) სრულ ფასე-
 ბიანს კეთიენიან ოქროს ამპურიალი (10 მ.) ნახევარ ამპურიალი
 (5 მ.) და კურცხლისა მანეთიანი, ნახევარ მანეთიანი და ხუთ მუ-
 რიანი, ხოლო სასურდაქებს კეთიენიან, კურცხლისეკ აბაზიანი, სამ-
 მურიანი, ორმურიანი და მურიანი. ამპურიალში უსათუოდ უნდა
 იყოს ნამდვილი ოქრო 2 მისხელი 69²²/₁₀₀ დოლად, ნახევარ ამ-
 პურიალში 1 მისხელი 34⁴²/₁₀₀ დოლად. საზოგადოთ კი სრულ
 ფასიანი ფული უსათუოდ უნდა შეიცავდეს ⁹/₁₀ ნაწილს ოქროს :6
 კურცხლს და დანარჩენ ¹/₁₀ თითბერს, ესე იგი, ბრობა უნდა ქქონ-
 დეს 86; ხოლო დასასურდაქებელ ფულების ბრობა ისეკ ის 48
 რჩება, თემცა კურცხლი და თითბერი მისში სასახეკროდ არის.

**უცხო ქვეყნების ფულების ანგარიში და აბათი შიდა-
 კება რუსულ ფულბითან.**

	მან.	კობ.
ავსტრია 1 გულდენი—100 კროიფერა	"	61 ³ / ₄
ბელგია 1 ფრანკი—100 სანტიმი	"	25
ბრაზილია 1 მილრესია—1000 რესია	"	71
ბრიტანია 1 ინდოკოი 1 რუბი—16 ანსია	"	59 ³ / ₄
გერმანია 1 მარკა—100 ფფენიგა	"	30 ³ / ₁₀
გოლანდია 1 გულდენი—100 გენტია	"	52 ¹ / ₂
დანია 1 კრონა—100 ჰორა	"	34 ³ / ₄
ეკვატორ 1 შიასტრი—40 ფარა—100 ასფარა	"	6 ¹ / ₂
იტალია 1 გარ. სტრედ. 20 შილ.—240 ჰენს	6	27
ისპანია 1 პესეტა—100 ცენტამოზია	"	25
იაპონია 1 იენი—1000 რისია	1	28 ³ / ₁₀₀
იტალია 1 ლირა—100 ცენტამოზია	"	25
ღისტენშტეის 1 გულდენი—100 კროიფერა	"	6 ¹ / ₄
ლიუქსენბურგია 1 ფრანკი—100 სანტიმი	"	25

მთ. კამ. 137

მკსიავი 1 ჰეზო — 100 გენტონა	1 37
ნორვეგია 1 კრონა — 100 ქონა	34
ოსმალეთი 1 ჰასტრა — 40 ფარა	5 1/4
შორტუვალა 1 მილრკის — 1000 რეისი	1 40
რუსეთი 1 მხეთი — 100 კაპეკია	1 —
რუმინია 1 ლეუ — 100 ბანაშია	— 25
სერბია 1 დინარი — 100 ფარა	— 23
საფრანკეთი 1 ფრანკი — 100 სანტიმი	— 25
სამერმეთი 1 დრახმა — 100 ლესტონა	— 25
სამარეთი 1 თუმბა — 100 ქრონა — 20 — ფონანბადი 200 შაბი	2 84 2/3
შვედია 1 კრონა — 100 ქონა	— 34 2/3
შვეიცარია 1 ფრანკი — 100 რანქენა	— 25
შვეიცარ. ამერ. შტატ. 1 დოლარი — 100 გენტა	1 28 1/3

N B. ავსტრიაში, ბრაზილიაში, იტალიაში, რუსეთში & შვეიცარიაში წრდილო ამერიკის შტატებში და ოსმალეთში არსებობს კერძო ფულბი აძღვრული კურსი (принудительный курс) ქალაქის ფულბზე. სოლო ოქროს და კრცხლის ფულბი თავის ფასს აღარ ქარგამენ. სხვა სახელმწიფოებში კი ქალაქის & ოქრო-კრცხლის ფულბის ფასი არ განიარსებენ და ერთნაირი კურსი აქვთ ყოველთვის.

გასკრეტალი კრცხლის ან ოქროს ფული კრც რუსეთში და კრც უცხოეთში მიაღება.

ოქროს ფულბი, რომელთაც ბაყალ ღებულობენ დამოტნაში ღებულობენ რუსულ ნახევრ იმპერიულებს 5 მან. და 15 კამ, და სერვისებს 3 მ. 9 კამ. აგრეთვე ღებულობენ ფრანკულს 20 ფრანკს, იტალიურ 20 ლირას, ბელგიის 20 ფრანკს, ბერძნულ 20 დრახმას და რუმინიას 20 ლეუს 5 მან. ღებულობაზე. სოლო ფრანკულ, იტალიურ და ბელგიის 10 ფრანკს — 2 მან. 50 კ. გერმანიას 20 მარკა 6 მმ. 16 კ. 10 მარკა 3 მ. 8 კ. ავსტრიის 8 გულდენს ანუ 20 ფრანკს 4 მ. 96 კამ., გოლანდიურ სერვისებს 2 მ. 93 კ., 10 გულდენს 5 მ. 19 კ., ინგლისურ სოკერკოს 6 მ. 28 კ., ამერიკულ 5 დოლარს 6 მ. 46 კ.; 10 დოლარს 12 მ. 92 კ. ოსმალურ ლირას 5 მან. 67 კ. დანიას, შვედის და ნორვეგიის 20 კრონას 6 მან. 92 კ., 10 კრონას 3 მ. 36 კამ., მკრამ თუ ვინაცობა, აქ ჩამოთვლილ ფულბებს დაკლდება ზედ მითზე აღნიშნულ წონაზე ცოტა რამ, მაშინ ან არ მიღებენ ან თუ მიიღეს შესაფერს ფასს აელეებენ, მაგ. ყოველ დოლარზე 3 1/3 კაპეკის.

სარგებლობის აღრიცხვა 100 მანეთზე

26.11.53

თვე	1%		2%		3%		4%		5%		6%		7%	
	მ.	ცმ.	მ.	ცმ.	მ.	ცმ.	მ.	ცმ.	მ.	ცმ.	მ.	ცმ.	მ.	ცმ.
1	2	2	4	4	8	8	16	25	33	41	50	58	66	66
2	4	4	8	8	16	25	33	50	66	83	16	16	33	33
3	6	6	12	25	25	50	75	1	1	25	1	50	1	75
4	8	8	16	33	33	66	1	1	33	1	66	2	2	66
5	10	10	20	44	44	88	1	25	1	66	2	88	2	91
6	12	12	25	50	1	1	50	2	2	50	3	3	50	4
7	14	14	28	58	1	16	1	75	2	33	2	91	3	50
8	16	16	33	66	1	33	2	1	2	66	3	33	4	1
9	18	18	37	75	1	50	2	25	3	1	3	75	4	50
10	20	20	41	88	1	66	2	50	3	33	4	16	5	1
11	22	22	45	91	1	83	2	75	3	66	4	58	5	50
12	25	25	50	1	1	2	1	3	4	1	5	1	6	1

პროცენტების (სარგებლის) გამოანგარიშება

პროცენტებს ანუ სარგებელს სოფლიან ყოველ ახ მანეთზე სრული წლობით. პროცენტების გამოანგარიშება ადვილია, ვინც-ცა არათქმუნო იცის. სრული წლობით პროცენტების გამოანგარიშება ძლიერ ადვილია.

სასარგებლოდ გაცემული თანხა ფული უნდა გამრავლდეს წლებს და პროცენტების რიცხვზე და უნდა გაიყოს ისზე. მაგალითად 5000 მან., გაცემული 9% წელიწადში, რამდენს სარგებელს მოიტანს სამის წლის განმავლობაში? ზემოდ მოვეხილდეს წესით ასე უნდა მოიქცეთ; თანხა ფული 5000 მან. გაკამრავლოდ წლებსა და პროცენტების რიცხვზე ე. ი. 3 და 9-ზე და უნდა გაყოთ 100-ზე, გამოიყოს ასეთი ფორმულა:

$$\frac{5000 \times 3 \times 9}{100} = 1350 \text{ მან. მანსადაც } 5000 \text{ მან. სამის წლის განმავლობაში } 9 \text{ პროცენტით გაცემული სარგებელს შემოიტანს } 1350 \text{ მან.}$$

სრული თითვის პროცენტება გამოანგარიშება ასრე; თანხა ფული უნდა გამრავლდეს პროცენტების და თვეების რიცხვებზე და უნდა გაიყოს 12 და 100-ზე, მაგალითად: 700 მანეთი 6 პროც. გაცემული წელიწადში, რამდენს სარგებელს შემოიტანს 8 თვის განმავლობაში? ზემოდ მოვეხილდეს წესით ასე უნდა მოიქცეთ; თანხა ფული 700 მან. გაკამრავლოთ პროცენტის და თვეების რიცხვებზე, ე. ი. 6 და 8-ზე, გამოიყოს ასეთი ფორმულა:

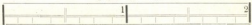
$$\frac{700 \times 6 \times 8}{12 \times 100} = 28 \text{ მან. მანსადაც } 700 \text{ მან., გაცემული } 6 \text{ პროც. რვა თვეში სარგებელს შემოიტანს } 28 \text{ მანეთს.}$$

სრული დღეების პროცენტებს გამოანგარიშებენ ასრე; თანხა ფული უნდა გამრავლდეს პროცენტების და დღეების რიცხვებზე და უნდა გაიყოს 360-ზე და კიდევ ისზე. მაგალითად: 1200 მან. გაცემულია 10 პროც. წელიწადში, რამდენს სარგებელს შემოიტანს სრულს 12 დღის განმავლობაში? ზემოდ მოვეხილდეს წესით უნდა მოიქცეთ ასრე; თანხა ფული 1,200 მან. გაკამრავლოთ პროცენტ-

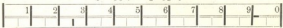
ტების და დღეების რიცხვებზე ე. ო. 10 და 12-ზე და უამრავად 360 და მეტი კადკ 100-ზე, გამოვა ასეთი მნიშვნელობა:

$$\frac{1200 \times 10 \times 12}{350 \times 100} = 4 \text{ მნ. მამსადამე } 1200 \text{ მნ. გატეკული } 10 \text{ პროც. თორმეტის დღის განმეღობაში შემოიტანს } 4 \text{ მნ. სარტე-ბედს.}$$

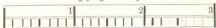
შეღარება ნამდვიღის ზომებისა რუსული ვერშოებში

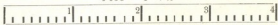
ფრანგული სანტიმეტრები

ინგლისური ინჩები

ნემეცური ცოღლები

სხვა-და-სხვა საკრედიტო დაწესებულებების რუსეთში.

პირველი საკრედიტო დაწესებულება სახელმწიფო ბანკია, თან ფულად ამბანკს აქვს 20 მიღობისი მანეთი ოქროთი. სახელმწიფო ბანკი სტეღის მეტე საკრედიტო ფულებს — ასიგნაციებს, იღებს სს-სარტეებლოდ ფულებს მტიარე ხნის და დიდის ხნის კადით, ამღვეს სესხს პროცენტის ქალღღებში და გაროდაც იღებს იმ ქალღღ-ღებს; ერთი ადგილიდან მეორე ადგიღას ქტუანის კერძო კრტთა ფულებს, ახურდაკებენ ოქროსა და კერტხღის ფულებს და სხვ.

სახელმწიფო სათავად-აზნაურო ბანკი. ეს ბანკი აძლევს სესხს ეკვლავ თავად-აზნაურებს სასოფლო მამულების დაგროვებას და ხნობით; 63, 54 და 36 წლით. რაც დაფასებულია, აქედან 60 პროცენტს აძლევს დამგირავებლთ, სოლო ათას მანეთზე ნაკლებ თუ ღირს მამული, სესხს აღარ აძლევს. დამგირავებელს ახდენენ კაღში 4 1/2 პროცენტს, ბანკს საქმის სწარმოებლად ნება აქვს გირავნობის ფურცლების გამოცემისა: 100, 300, 500, 1,000 და 10,000 მანეთიანებისა.

საგლეხო ბანკი სესხს აძლევს მხოლოდ გლეხებს.

შემნახველი კასები. ამ გვარ კასებში ეკვლავს შეუძლიან ფული შეიტანოს შესანახად ჭ დასაზოგველად, 25 კაპეკიამ დაწესებული ვადრე 1,000 მანეთამდე. კასსა აძლევს 4 პროცენტს. ფულის შემტანს კძლევს წიგნაკი, რომელშიაც წაიწერება უოკელ დღიურად თუ თთიეურად შეტანილია ფული. ესეთი კასები სახელმწიფო ბანკებთან არის.

არის აგრეთვე შემნახველი კასები ფოსტა-ტელეგრაფის კონტორებთან ზემოდ სხეებულის წესებით.

სესხთ შემნახველი აზნაგობა. საგნად ამ გვარ კასებს აქვს სესხის გადავილება თავის წკვრითთვის, წკვრად ის თთილება, კინც არა ნაკლებ მანეთისას შეიტანს.

საქლოაქო საკრედიტო საზოგადოება სესხს აძლევს ქალაქის მამულებში. სესხად აძლევს 5 პროცენტის გირავნობის ქალაღებს. დასაგირავებელი სახლები უსათუოდ დაზღვეული უნდა იყოს.

სათავად-აზნაურო ბანკები. სესხს აძლევს, როგორც სოფლის, აგრეთვე ქალაქის მამულებში, დიდ ხნობითაც და მცირე ხნობითაც 63 1/2, 54, და 18 წლით. ბანკებს თავის საქმის სწარმოებლად აქვს გირავნობის 6 და 5 პროც. ქალაღებს, რომლებსაც ფსია დამოკიდებულია თვითონ ბანკის ავ-კარგანობაზე.

საურთიერთო სესხის საზოგადოება. შესდგება ამ წკვრითგან, რომლებშიც შეიტანეს არა ნაკლებ 10 პროცენტისა ამ ფულიდამ, რაც ქსურთ აიღონ სესხად.

საქრედიტო დაწესებულებანი კავკასიაში

განყოფილება თბილისის სახელმწიფო ბანკისა: სახელმწიფო ბანკის განყოფილებაში აწარმოებენ: 1) ეკსილდის (თამასუქის)

უნოტს (გაბათილება) 2) როგორც სახელმწიფო, აგრეთვე კერძო სარგებლიანის ქალაქების ემპონების უნოტს; 3) იძლევა პროცენტებს (5 პროც. ემპონებისას) ბანკის ბილეთებში, ობლიგაციებში, გირავნობის ფურცლებში და აგრეთვე იძლევა ტირაჟში გამოხულ ბილეთების ფულს. 4) ახურდავებს, როგორც წერილს, აგრეთვე დიდ ფულს. 5) სველის ძველს ქალაქის ფულებს და ასიგნაციებს ახალს ფულებში, ხოლო ძველი ფული ძლიერ არ უნდა იყოს დახეული. ძველ ფულზე უნდა სსინდეს ნუმერა, სერიაის ლიტერა ერთ მხარეზე მანც, წელიწადი და ორივე ხელ-მოხაწერა, როგორც კასირასა, აგრეთვე სახელმწიფო ბანკის მმართველისა; თუ ბილეთი ოთხედ ან მეტად დახეულია, მაშინაც კი გამოსცელან, მხოლოდ ნაჭრება სხვა-და-სხვა ბილეთებისა არ უნდა იყოს, 6) იძლევს სესხს სარგებლიან ქალაქებში ერთის თთაიადამ ექვსის თთაის კადამდე 5 პროცენტად; სახელმწიფო ბანკის ბილეთებში იძლევს 85 პროც. ამითან დირებულობისას, ეკვლას აღმოსაყლეთის სესხის ობლიგაციებში 83 პროც., შინჯანს მომკებან ბილეთებში 125 მანეთს, გირავნობის ფურცლებში იძლევს 65 პროც. მთის დირებულობისას; სასესხის პროცენტებს მაშინათვე უჭერენ შესხებულს, თუ ვანცობაა, სესხა უკან დაბრუნეს ბანკში, მაშინ სარგებელსაც უკან უბრუნებენ, ხოლო დღეებში სრულ თვედ ითვლება. ხოლო თუ დანიშნულს ვადას სესხის მიმღებში ვადაცალია ნახევარი თვე კ. ა. 15 დღე, მაშინ გირავნ ბანკი ქვიდის და, თუ გაუადვილსკან მეტი რამ დაინება, ამას გირავნს პეტრონს უბრუნებს. 7) ბანკი ეიფულობს 5 პროც. სახელმწიფო ბანკის ბილეთებს და სარგებლოდ ეკვლა სარგებლიან ქალაქებს, ხოლო ამ შემთხვევაში უოკელ 100 მანეთზე თთაის სსსარგებლოდ იღებს ორს შურს. 8) ბანკი იღებს სსსარგებლოდ ნაღდს ფულს და სარგებლოდ ეოკვლს გვარს ფასიანს ბილეთებს და თამისუქებს მთის დირებულობისა და გვარად. სარგებლოდ იძლევს 3 პროც., თუ ფულის პეტრონმა თთაის სარგებელი არ წაიღო ბანკიადამ მაშინ 3 პროც. სარგებელი კმეტუბა თანხას და სარგებლიდამაც სარგებულს იძლევს თანხის პეტრონს. 9) ბანკი იღებს აგრეთვე შესანახუად ფულს, სარგებლიან ქალაქებს, ფასიან ბილეთებს, თამისუქებს, ანდერძებს და სხვა გვარ

მოწმობას, ხოლო ამ შემთხვევაში დაწესებულ სარჯს ახდენენებს ქაღალდის ბატრონი, ყოველ 250 მანეთზე 5 კაპეკს და ამას 25 კ. ხელწერილისათვის და 80 კაპ. მარკისათვის. 10) იღებს საკომისიოდ ვეჭხილებს (თამსუქებს) კერძო კანთაჯან და საერდითო დაწესებულებათაგან ფულების მისაღებად, სადაც ვა სახელმწიფო ბანკის განყოფილება არის; ამ შემთხვევაში ბანკი იღებს კომისიისათვის $\frac{1}{10}$ პროც. და $\frac{1}{4}$ პროც. „პერკუოდისათვის“. 11) იღებს სამუდამოდ ფულებს სარგებლით სამატებლად. შეტანილი ფული უნდა იყოს არა ნაკლებ 100 მანეთისა, მერე ვა შეიძლება შეტანილი იქნას 30 მანეთიც. ფულების მიღებაში ბანკი იღებს წიგნაკებს, რომელიც არ შეუძლიან თანხის ბატრონს სხვა ვისმეს გადასცეს უბრალო ზედ-წარწერით. პროცენტები თანხისა ითვლება ყოველ მარკულ თვიდამ პირველ თვემდე; პროცენტებს გამოაჩვენებენ ყოველ წლის დამლევს. თუ თანხის ბატრონი მოინდომებს, შეიძლება პროცენტები თანხას მიემიტოს. 12) იღებს ფულებს „პერკუოდებისათვის“ (გასაგზავნად ან გადასაცემად) ამ ადგილებში, სადაც არის ან სახელმწიფო ბანკის განყოფილება, ან მისი კანტორა. გადასახადი ან სარჯი პერკუოდისათვის ამ შემთხვევაში ასეთია; ამ ფულიდამ რაც 200 მანეთიდან 1000 მანეთს არ აღემატება. ყოველ 100 მანეთზე იღებს 25 კაპ. რაც 100 მან. 30,000 მანეთს არ აღემატება, ყოველ 1000 მანეთზე 2 მანეთს, რაც ვა 30,000 მანეთს აღემატება ყოველ ზათს მანეთიდან—თუთო მანეთს; ეს წესი კერძო პირებისათვის არის, ხოლო საერდითო დაწესებულებებისათვის ან ამოთავის, ვისაც აქვთ რაიმე სახელდახელო ანგარიში სახელმწიფო ბანკთან, ამით გამოერთმევეს ყოველ სამივე შემთხვევაში ნახევარი ამ სარჯისა, რაც კერძო პირებისათვის იყო ზემოთ მოყვანილი; როცა სასქაროდ საჭიროა ფულის გადაცემა ან გაგზავნა და როდესაც ტელეგრაფის საშუალებით შეიძლება პერკუოდი, მაშინ სხვა ანგარიშია. მაგალითად: როცა გადასაცემად 25,000 მანეთზე მომეტებული არ არის, ბანკი იღებს 2 მან. 50 კაპ. ყოველ ზათს მანეთზე; რაც 100,000 მანეთს აღემატება, ყოველ ზათს მანეთზე იღებს თითო მანეთს და ამას გარდა ვადეკ ოთხი დეპემის ფასსაც, ხოლო ფასი ტელეგრაფისასთვის ასეთია; როგორც სატელეგრაფო

დაწესებულებაში; ფულის მიძღვრა შერეული ტელეგრაფის მიღებაზე ან თეთროს უნდა გამოცხადდეს ან კანონიერად უნდა წესდებოდეს სტეს სხვას ფულის მიღების უფლება.

მას აქვს რაც პრივატიზაცია, პრივატიზაციის საქმე და წარმოება გადატანილი იქნა თბილისის სახელმწიფო ბანკის განყოფილებაში. ამიტომ სსსრ-ის თბილისის სახელმწიფო ბანკის განყოფილება, ზემო მოვეხილეთ საქმეთა გარდა, აწარმოებს აგრეთვე პრივატიზაციის საქმეებსაც. მაგალითად, იღებს თანხებს 5 წლის ვადით 4 პროც. და 10 წლის ვადით 4 1/2 პროც. თანხები უნდა იყოს არა ნაკლებ 400 მანეთისა. თანხის მიღებაში ბანკი იძლევა ბილეთებს, ანუ მოწოდებს თანხის პეტროლის მის სახელობაზე და უსახელო ბილეთებსაც. სამუდამოდ შეტანილი თანხა შეიძლება 50 მანეთის არ აღემატებოდეს. ამას ბანკი იძლევა 4 პროც. სარგებელს. სარგებელი თანხის პეტროლის შეუძლიან ვისაც უნდა ამას გადასცეს, ან რასაც უნდა ამას მოახსენოს. ბანკი იღებს შესატან ფულს უოფილის პრივატიზაციის ვალებში—სოფლისა და ქალაქის მამულებისაში, სოფლო მოძირავე ქონებაში, რომელნიც პრივატიზაცია იყენებს დაგირავებულნი, ისინი ეხლა გადაცემულია ტყილის საქალაქო კანონში, რომელიც იწესდებოდა თბილისის საქალაქო გამგეობისათვის.

თბილისის სახელმწიფო ბანკის არის აგრეთვე შემნახველი კანონი, რომელშიც შეიძლება შეტანილი იქნას ერთბაშად 25 კაპიტალიზაციამ 50 მანეთამდე შესახებ და დრო გამოშვებით კი არა მომტკბული 1000 მანეთისა; ბანკი ამ შემთხვევაში იძლევა 4% სარგებელს.

ამ კარივე სახელმწიფო ბანკის განყოფილებაში იმყოფება შემდეგ ქალაქებშიც: ბათუმში, ბაქოში, ეკვიპეში და ევატერინო-ოვარში, სოფლო რუსეთში უკვლავ საგუბერნიო, სოფლო და სათემო ქალაქებში.

სახელმწიფო სათავადა-აზნ. საადგილ-მამულო ბანკი

რუსეთში კარგა ხანია არის და ეხლა ხეწმობაც გამართა თანხის წარმოება სახელმწიფო სათავადა-აზნაურთა საადგილ მამულთა

ბანკმა. ეს სახელმწიფო ბანკი სესხს აძლევს უოკელს თავად-ახნაურის სოფლის მამულებზე. სესხის მისაღებად საჭიროებს ფასიან ჯვანოს ბანკის მმართველობას 1, მოწმობა თავ-ახნაურისა, 2, გირანობის მოწმობა, 3 დაწერილებითი სია მამულის დაფასებისა, ხელ-მოწერილი თვითონ დამკვირვებლებისაგან ან მისი ვეჭილისაგან, 4, უოკელ-გვარი დოკუმენტები, პლანები და საზოგადოდ უოკელ-გვარი ცნობები, რაც დასაჯიარებელ მამულს შეეხება. სესხს აძლევს ვრძელის ვადით $54\frac{1}{2}$, $48\frac{1}{2}$ და $36\frac{1}{2}$ წლით. სესხს აძლევს 60 პროცენტს დაფასების გამოდამ, სხდისხს შეიძლება 75% იყოს მიღებული მამულის ღირებულობიდან; ფასს აფუძნებენ თვითონ მამულის აკარგაინობაზე, შემოსავალზე და სხვა მიზეზებზე. ქარხნებს, საკუთებს, წისქვილებს, მანებს და სხვა ამ გვარი შემთხვევითი წუროებს დაფასების ინტარიშში არ ღებულობენ, თუ მამული 1000 მანეთზე ნაკლებად ღირს სესხს არ აძლევს; წესიერი გადასახადი ბანკისა წელიწადში ორჯელ ხდება: ერთი არ გვიან 1 მისისა და მეორე 1 ნოემბრისა. სესხისათვის აძლევს 5% , ხოლო ამაში შედის სარგებელიც და კალის გარდასახადიც. თუ ვინაცობს ფული დროზედ არ იქნა შეტანილი პირველ ორ თვეში, ვარაიმედ ახდებიანებენ ნახევარ პროცენტს, ხოლო შემდეგ — სრულის ერთ პროცენტს იმ ფულიდან რაც ნახევარ წლიური შემოსატანი იყო. თუ ვინაცობს დამკვირვებელს რამე უბედურება შემთხვევა ან სეტყვისაგან ან სხვა რამესაგან, მმართველობას შეუძლიან ფულის შეტანაში შეღებოთ მისცეს, ხოლო მსესხებელს იმ შემთხვევაში ახდებიანებენ ვეროყანი ხუთი პროცენტის გარდა კიდევ კეს პროცენტს იმ ფულიდან რაც დროზედ უნდა შეიტანა და კარ შემოიტანა.

თბილისის საკომერციო ბანკი და მისი განყოფილება ქალაქ ბაქოში და ბათუმში.

ამ ბანკს აქვს თავის 200 მანეთიანი აქციები. ბანკი მასებს უბასს უკლას, ვინაც ვა ამისთან საქმე აქვს თავისის შეძლებით; უოკელს აქციონერს აქვს მონაწილეობა, როგორც მოკლებში, აგრეთვე წახებაში,

ბანკი აწარმოებს კვქსილების უსოტებს და პერეუსოტებს. როგორც რუსეთისა, აგრეთვე უცხოეთისას. ბანკი იძლევა სესხს 9 პროცენტით: ა) სახელმწიფო სარგებლიან ქაღალდებში, აქციებში, სარგებლიან გაციებში და გარანტიის ფურცლებში 70—90 პროცენტზე არა მომეტებულს მათის ღირებულობისა და ბ) იძლევა სესხს კონოს-მენტებსა და კვიტანციებში, რუსეთის სატრანსპორტო კონტორებსა, რკინის გზებსა და ნაოსნობის საზოგადოებისა, მათის საშუალებით გაგზავნილ საქონლებში $\frac{1}{2}$ ფასს მათის ღირებულობისს. ამას გარდა საკომერციო ბანკი ისრულებს უოკელს გვარს „პერეკოდებს“, როგორც რუსეთის, აგრეთვე უცხოეთის ქაღაქებში, ვიდულობს და თვითონაც ქეადის ხაკომისიოდ უოკელს გვარს სარგებლიანს და ფასიან ქაღალდებს, საქონელს, რომელიც ბანკში დაგარაკებულია. იღებს უკელსაგან ფულებს სხვა-და-სხვა ხნობით 100 მანეთზე არა ნაკლებს, იღებს შესანახად უოკელ გვარს ნეთის და ფასიან და სარგებლიან ქაღალდებსაც. — ამ ბანკის განყოფილება არის ქ. ბათუმსა და ბაქოში.

თბილისის სასაბითბითო საკრედიტო საზოგადოება

ესაც ამ ბანკში წყარად შეხვალა ქსურს, იგი იძლევა ბანკის შმართულობას თხოვნას, რომელშიაც უნდა აღნიშნოს თავის სესხის რაოდენობა. სოდო შეეა წყარად თუ არა მამხივე უნდა შეიტანოს 20 პროცენტი ნაღდის ფულით ამ სესხისა, რაც სურს გამოიტანოს და ამისთანავე შირობას იძლევა ბანკს, რომ მომასიუხე იქნება საზოგადოების წინამე ამ კრედიტით, რომლითაც სარგებლობს. უმცირესი კრედიტი, ანუ სესხი, კრთა კრცისათვის დაწესებულია 300 მანეთი. უდიდესი — დაშოკიადებულია საზოგადოების შმართულობაზე. საქმის წარმოება: ა) უსოტი სავაჭრო კვქსილებისა; ბ) იძლევა სესხს თავის წყარებს კვქსის თთვის კადით, თუ წყარნი გარდას წარმოადგენენ, ან უძრავ მამულებს, როგორც ქაღაქ თბილისში, აგრეთვე თბილისის გუბერნიამში, ანუ სარგებლიან და ფასიან ქაღალდებს, აქციებს, ობლიგაციებს, საქონელს, კონსასმენტებს, კვა-

ტანცებს სავაჭრო-საბანკო კონტორისას: გ) ასრულებს თავისი წევრების და კერძო პირთა უოკელ გვარს სავაჭრო-საბანკო-საფინანსო-საქმის და სხვა სახის საბანკო-საფინანსო-საქმის და თვითონაც ქვიდის უოკელს გვარს სარეგულაციის და ფინანსის ქვანდაკებს, კუმონებს, ტირაჟში გამოსულს ბილეთებს, უფსოკოს კვსილებს და ფინანსის ქვანდაკებს; ე) იღებს უოკელ გვარს ნაჟოს, დოკუმენტებს და ფინანსის ქვანდაკებს შესახებ, როგორც თავის წევრებისას, აგრეთვე გარეშე პირებისასაც; ე) იღებს სავაჭრო-სარეგულაციის ქვანდაკებს, რომელიც ტირაჟში გამოსულა და კუმონებს; ზ) ასევე „შერეკვებს“ ყველა ადგილებში, სადაც ბანკები ან კონტორები, ან სავაჭრო სასაზღვრო არსებობს და აგრეთვე უფსოკოშიაც.

ამ გვარსი და ამ წესისავე საზოგადოებანი საურთიერთო კრედიტის არსებობენ შემდეგ ადგილებშიაც:

- ქუთაისის საურთიერთო საკრედიტო საზოგადოება.
- ფოთის საურთიერთო საკრედიტო საზოგადოება.
- ბათუმის საურთიერთო საკრედიტო საზოგადოება.
- ბაქოს საურთიერთო საკრედიტო საზოგადოება.
- აკატერინოვარის საურთიერთო საზოგადოება.
- კავკასიის საურთიერთო საკრედიტო საზოგადოება.

თბილისის საქალაქო საკრედიტო საზოგადოება

იღებს ვარაოდ ქვანდაკ თბილისის მამულებს. ამ საზოგადოების წევრებს შეაძვრენ დაგირაკებულ მამულებს ბიტრონები. საზოგადოება ვარაოდ იღებს ხის შენობებს 14 წლის კადით და იღებს 10 პროც. უოკელ წლივ და ქვითყარის შენობებს 29 წლისა და 5 თვის კადით და მძინ იღებს 7 1/4 პროც.; ხესხად აძლევს დაფსებს 3/4 ნაწილს; საზოგადოება თავის ობლიგაციებში აძლევს 5 პროც.; ხესხის მიღების დროს საზოგადოება ურაცხავს 1/2 პროც. ერთბაშად და ამის გარდა უოკელ წლივ ვარაოდ დახსნამდე 1/2 პროც. და კიდევ შმართყვლობის სასარგებლოდ 1/4 პროც.

თბილისის საზოგადოებო კრედიტის საურთიერთო საზოგადოება

ესიაც ამ ბანკში წევრად შესვლა უნდა, იგი ბანკის შმართყ-

ღობას თხოვნას აძლევს, რომელშიაც აღნიშნავს, რაჯერა სურს
 სხვაი ქჭონდეს ამ ბანკში. ხოლო მიღებულ აჭებს თუ არა წყვეტდეს
 მამანკე უნდა შეატანოს ხელდა ითი პროცენტია ამ სესხის, რაიც
 გადაწვეტილი კვანებს და ამასთანავე ბანკს ზარობის ბარათს აძ-
 ლევს იმაში, რომ მომდისეყ აჭებს საზოგადოების წინაშე ამ სეს-
 ხით, რომლითაც სარგებლობს. ბანკი სესხს აძლევს უკვლას გუ-
 რსკვლად; უმცირესი სესხი შეიძლება სუთი თუმცხნაც იყოს — უდა-
 დესი კურფურობით დაწესებულაია ორა ითის სეთისა მხეთა. საქ-
 მის წარმოება: უნოტა სავაჭრო თამისუჭებისა, ხოლო თამისუჭზე
 წყურის ხელმოწერილობის გარდა უნდა იყოს სხვისა ხელმოწერა-
 ღობა, რომელსაც ბანკის მმართველობა სხნდო ზარად იცნობს; აძ-
 ლევს სესხს ეჭვის თვის კადით უოკელ გარ გარათზე, სხკვლმწა-
 ფო სარგებლიან ქაღალდებზე, აჭებებზე და ობლიგაციებზე, გო-
 რანობის ფურცლებზე, უოკელ-გარ სავაჭროზე, კონოსავაჭრებზე,
 სატრანსპორტო კონტორების კვანციებზე, რეინის გზის და
 ზღვის გემების კვანციებზე, უოკელ ძვირფასის ნაქონებზე; ას-
 რულებს უოკელ გარ სავაჭრო სავაჭრებს თვის წყურებისს, ეი-
 დულობს და თვითონაც კვადის უოკელ გარ სარგებლიან და ფა-
 სიან ქაღალდებს, კისრულობს ფულის „პერკოაებს“ უკვლად
 გაღებში. ღებულობს გუმონებს, ტარაქში გამოსულს ბილეთებს,
 ინახავს უოკელ გარ სარგებლიან ქაღალდებს და სხვა-და-სხვა სა-
 ბუთების ბარათებს და ძვირფასის ნაქონებს, ღებულობს უოკელ გარ
 თანებს სასარგებლოდ მოკლეს ხნის კადით თუ ურადოდაც. ბანკი
 აძლევს სესხს უოკელ გარ სასოფლო და სამეურნეო ჭარხახულ-
 ზედ და სხვა მოძრავ თუ უძრავ ქონებაზე, როგორც მკაღლითად
 პურზე, სიმინდზე, ქერზე, ღვინოზე, თამბაქოზე, ბრინჯ-
 ზედ, ბამბაზე და სხვ. ხოლო უკვლად აძლევს ნახევარ ფასს
 მთის ღირებულობისას. საზოგადოების სავაჭრებს განაკებენ: საზო-
 გადო კრებს წყურით, საზოგადოების სავაჭრო, გამკობა და მიმღებში
 კომიტეტი. სმა უოკელ წყურს აჭეს, ხოლო კვანკი კძლევს ამის ეი-
 საც ოცა თუმხნი აჭეს შემოტანილი. უოკელ წლის ბილდოს მოტე-
 ბიდან გამოირიცხება ითი პროცენტია სთადარიგო თანხისათვის,
 დანარჩენი გაყოფა შეტანილ ფულის შესაფერად უკვლად წყურით
 ზარის.

თბილისის სათავად-ახნაურთა საადგილ-მამულთა ბანკი

ბანკის წარმოება. ბანკი აძლევს სესხს მოკლეს (დასავლეთი) ხნის კადით უკლავ შემამულეთ, როგორც თბილისის, აგრეთვე ქუთაისის, შათაშის, ერევრის, პაქოს და კლისიკეტომოლის (გახვის) გუბერნიაში და როგორც შარშინდელმა ერქვამ გადახსვეტა მოკლს კიკესიაში. ბანკს მინიჭებული აქვს უფლება გირანხობის ფურცლებს გამოცემისა 1000 მან. 500 მან. და 100 მანეთიანებისა. ბანკი აძლევს სესხს სოფლის მამულებში: სხსნაკ-სათესაკ, სამოკარ, სათბიძე, სისხლ-კარო მიწებში, ტყეში, ხეხილის ბაღებში და კუნახებში და ქალაქის მამულებში, ხისა და ქვითყარის შესობაში. ბანკი სესხს მხოლოდ მაშინ აძლევს, როდესაც მამულზე არაფერი დაკა და კალი არ არის, ხოლო შესამდებელია სესხის მიცემა იმ შემთხვევაში, როცა მამულის მატრონი სესხის მიღების დროს მოკლევებს გაუსწორდება; მამულის მატრონი შეუძლიან ხელმოკრედ დაუგვიარავოს თავის მამული კერძო კაცს. ხოლო უპირატესობა უოკლ შემთხვევაში ბანკს ეძლევა.

ბანკში დაგირავებული მამულების გადაცემა სხვაზე ან შემკვიდრობით ან გუიდეით შეიძლება იმ შემთხვევაში, თუ ასეთი მფლობელები მამულის იკისრებენ უკლავ იმ შირობას, რაც ქონდა ბანკთან ძველს მატრონს. არ შეიძლება ერთსა და იმავე მამულზე მოკლე და დიდის კადის კალი იყოს. თუ კინიციობა ბანკში დაგირავებულ მამულის მატრონმა მამული შეამცირა ღირებულობით, მაშინ ბანკს უფლება აქვს ნებით თუ ძლით მამულის მატრონს უკან გამოართვას იმდენი ფული, რამდენზედაც მამული ფასში დამცირებული იქნა. ბანკი აძლევს სესხად დახაფასების ფულიდამ სხსნაკ-სათესისა და ტყე-სამოკარ-სათბიში 40 პროც.; ხეხილებისა და კუნახების ბაღებში 40 პროც., სესხს აძლევს სრულ ას-ასი მანეთობით; თუ მამული 200 მანეთზე ნაკლებად არის დაფასებული, ბანკი გირაოდ არ იღებს. თუ მამული საერთო მფლობელობაშია, ბანკი ერთის მონაწილეს წილს კერ დაიგირავებს, თუ გუოფილი არ არის, და საერთოდ კი იგირავებს. მამულის დამცირავებელმა უნდა წარადგინოს ბანკში გირანხობის მოწმობა უფროსის ნოტარიუსისა, სასუილობის ან შემკვიდრობის ბარათი, მღანა, მოლევოი ეურნალი, დაწერილებითი აღწერილობა მამულისა, ხოლო ქალაქის მამულზე ამას კარდა, სტრახოკოი მოლენიაც (საზღვეო ბარათი) უნდა წა-

რადგანოს. თუ დაგირაკებულ მამულის პეტრონი დროზე კერ ში-
ტანს ფულს, ბანკი იძლევა კადას კადკე ორ თვეს და ამ შემდეგ
თასთავის ართმეკს თათთა პროცენტს უოკელს თვეში, ხოლო თუ
ორი თვის შემდეგ კერ შემოიტანა ვეროვანი ფული, ბანკი აცხ-
დებს სამკურ გაზეთებში „კაკაზში“ და „იკერიში“ მამულს გასას-
ვადთ. თუ დროზედ პეტრანილ აქმნა ფული და ყარამს, მშინ მ-
ბული არ გაიფიქრებ; წინაღმდეგ შემთხვევაში ბანკი მამულს საჯ-
როდ ქუადის. საჯროდ უადვაში (ტორგში) მუადველმა უნდა ში-
ტანოს უკელა დროზედ არ პეტრანილი ფული (ხჯლომკეში). მამ-
ულის მუადველმა 14 დღის კადაში უნდა დაამტკიცოს მამული თავის
სახჯლომაზე, წინაღმდეგ შემთხვევაში მამული ასეე პირველს ძველს
პეტრონს უბრუნდება. თუ მამული არ გაიფიქრა პირველს საჯრო-
ვანობაზე, ხჯლომკურად ინამნება გასასვადად. თუ მამინაც არ გა-
იფიქრა მამული, ბანკს შეუძლიან კერძოდ გაქვიდოს.

ხოლო უოკელ ნახეკარ წელიწადში, ესე იგი, 31 დეკემბერს
და 30 აქნისს შემოტანილ უნდა აქმნას სქისის გასადათილებული
 $\frac{1}{2}$ წლის შესატანი კადა უოკელ ის თემინზე თუ სქისა $8\frac{1}{2}\%$
 $42\frac{1}{2}$ მხეთი და თუ 7% —35 მხ. კანც დროზე არ ში-
ტანს ყარამსს ახდეკანებქ თათთა პროცენტს უოკელ თვე და თვე ანუ
წელიურ 12% კერძოდ წოდებული შქის.

დიდის კადის სქისს ბანკი იძლევა სოფლის მამულებში $63\frac{3}{11}$, $48\frac{8}{11}$
 $54\frac{1}{2}$, $43\frac{1}{2}$ წლოდათ, ხოლო ქალაქის მამულებში $36\frac{1}{11}$, $29\frac{8}{11}$
 $27\frac{1}{2}$, $19\frac{1}{11}$ და $18\frac{1}{11}$ წლით. ბანკი იღებს დიდის კადის სქისზე სულ
 $6\frac{1}{2}$ და 6 პროცენტს, რომელიცა სარგებელსაც შეადგენს და აგრეთვე
თავნი კადის გასასტუმრებულ ფულსაც. დაგირაკების დროს მამულის
პედრონმა უნდა წარადგინოს დაფასების ხარჯთ $\frac{1}{4}\%$ ამ ფული-
დამ, რასაც თხოულობს, ანუ უოკელ 1000 მანეთზე 2 მხ. 50 კ-
ან კადკე უოკელ :თ თემინზე 25 კაბ. დიდის კადის სქისზე ბანკი
იძლევა გირავნობის ფურცლებს, რომელსაც ან თუითონ დამგირაკე-
ბული ქუადის, სადაც უნდა, ან ბანკი უუადის, ხოლო ამ შემთხვე-
ვაში ბანკი ართმეკს ვეროვან პროც. კომისიისათვისა. შიქსებლებს
შეუძლიათ, კარდა ვეროვანის შესატანის ფულისა, პეტრან ში-
ტანონ (არა ნაკლებ ათის თემინისა), თუ უნდათ რომ მალე გა-

ინთავისუფლონ თავის მამული კალისიკან. მოკლე ვადის სესხის ბანკი აძლევს ერთის წლიდამ სიძის წდის ვადით, ხოლო გრძელვადის ვადის ვაგრობლება ხუთს წელაწადხვ. მოკლე ვადის სესხში ბანკი იძლევა ნაღდ ფულს, ხოლო კენახებსა და სხიბლებს ბაღებში სესხი არ შეიძლება აღმატებოდეს 2000 მანეთს, მოკლე ვადის სესხის გატანა მხოლოდ თბილისის გუბ. შეიძლება. ბანკის დამფუძნებელ წევრთ ერთმკვე 5 პროცენტი და სხვათა 8 პროც.

უოკელ გვარი ჭალაქის მამული, რომელიც ბანკში დაგირაკეუბა, უაბველად რომელსამე საზოგადოებაში დაზღვეული უნდა იყოს. თუ კინიგონაა შენობა დაიწვა, ფული ბანკის სასარგებლოდ მიდის. შეიძლება დამწვარ მამულის პეტრონს ფული ნაწილ-ნაწილად დაუბრუნდეს ბანკიადამ და როცა ხელ ახლად ააშენებენ შენობას, მამინ მთლიად მიიღოს ბანკიადამ საზღვეუო ფული და ისეკ ბანკის მოკბლედ დაბნეს.

დაფისკების დროს დამფისკებულნი და ბანკის მმართველობა მკედეკლობაში იღებენ მამულის საკუთეს, მის წინხდა წლიურ შემოსუკელს, მამულის მდებარეობას და სხვა საბუთებს, რომელნიც ასე თუ ისე ფას სდებენ მამულს; მამულის წინხდა შემოსუკელით კარბუდობენ მამულის ფასსაც; თუ სოფლის მამულია, მამინ წინხდა შემოსუკელი გამრბულეული 16¹/₂ წელზე, ანუ 6⁰/₁₀ კანბიტალიზაციით შეადგენს მამულის ფასის უამს, ხოლო ჭალაქის მამულში წინხდა შემოსუკელი 10 & 12¹/₂ წელზე გამრბულეული ანუ 10⁰/₁₀ — 8⁰/₁₀ კანბიტალიზაციით შეადგენს შენობის ფასის უამს. შეიძლება მამულების ხელ ახლად დაფისკება და ამ რბიკად ხელ-მეორედ მიღება სესხისა, თუ კი ხუთა წელიწადი იწნება, როგორც პირველ დაფისკებდამ და მამული ისეკ ამ მდგომარეობაში იწნება კასული პირველად იუღ და თუ შესუთადი ნაწილი კალისა კანბითიღებული იწნება. ბერკუთეკ თუ ჭალაქის მამულს ახალი რამ შენობა მიკმეტა, მამინაც შეიძლება დამატებით სესხის თხოვნა, შემოსუკელის გამრბულეების და შენობის ღირებულობის დაკვარბად.

როგორც ზემოთ იუღ ნათქვამა, ბანკს აქეს უფლება კარბანობის ფურფულეების გამოცემისა; რომელიც უოკელ წლიკ ორბუღ კამოდის, ანკარბი და ბელისში; კარბანობის ფულებს შემბაკუთ

ბატონისათვის 6 და 5⁰/₁₀₀; —სარგებელს იმის აძლევენ ვინც ბანკში კუბონებს წარმოადგენს. გირანჯიოს ფურცლები, რომელნიც სულან ტირაუმი და არ წარუდგენია და ის კუბონებიც, რომელნიც ათის წლის განმავლობაში არ წარუდგენიათ ბანკში, თავის ძალას ქვარგამენ და ბანკის სსსარგებლოდ რჩებიან.

ყოველ წელაწადს ამბილს ან მისში ხდება სოღმე თავად-აზნაურთა საზოგადო ყრილობა იმ შიართავან, რომელნიც ბანკის დამფუძნებელ წევრად ითვლებიან. წევრად ითვლებს აგრეთვე ყოველი მამულის ბატონი, რომელსაც ბანკადმნ სესხა აქვს აღებული და ამით საზოგადო კრებაში საარჩევნო ხმს ეძლევა. საზოგადო კრება მოისმენს, განიხილავს და ამტკიცებს ბანკის ანგარიშს, ირჩევს შიართველობას, და დამფასებელთა კომისიას. ბანკი თავის წლიურ წმინდა შემოსავალს ასრე ანაწილავს: მომეტებული ნაწილი 45 პროც. მიდის საზოგადო საჭიროებისათვის, სათავად-აზნაურო და სხვა სკოლებსათვის; 10 პროც. ბანკის ბშიართველობისა, დამფასებელ კომისიისა და ბანკში შისურთა სსსარგებლოდ; 10 პროც. თანხას მირისათვის და სხვა. 10 პროც. ხამეურნიკო თანხისათვის და სხვა.

თბილისის სათავად-აზნაურო ბანკი თავის სარგებლით ესმარება და არჩენს სათავად-აზნაურო სკოლას, ესმარება წინამძღვრანთა კირის სკოლას, გირის დედიოთ სკოლას, დაზარალებულ თავად-აზნაურებს, ქართულ თეატრს, საერთო საჭიროებს და სხვათა.

თა სხვათა შორის ზოგიერთი საჭირო ბართებისა და ქალღაღების ნამუშებია რუსულად ბანკში მამულების დარიცების დროს;

თხოვნა სოფლის მამულის დასავიროვებლოდ.

Въ Правленіе Тифлисскаго Дворянскаго Земелнаго Банка.

Владѣльца имѣнія (такой то губерній, уѣзда, волости, села такого то, или, отчество и фамилія, или повѣреннаго, (если заявленіе подаютъ по довѣренности)).

З А Я В Л Е Н І Е.

Желая заложить въ Тифлисскомъ Дворянскомъ Земельномъ Банкѣ, уставъ котораго маѣ извѣстенъ, вы-

не означенное имѣніе, какъ подробно указано въ прилагаемой описи, имѣю честь уведомить, что:

1. Въ имѣніи этотъ состоитъ земли:

Удобной дес.	
Неудобной . . . дес.	
В с е г о . . . дес.	

2. Имѣніе это я оцѣниваю по прилагаемой при семъ описи 00 руб.

3 Въ ссуду прошу мнѣ выдать по нарицательной цѣнѣ закладныхъ листовъ 00 руб. на _____ лѣтъ и _____ мѣсяцевъ.

Изъ числа требуемыхъ при залогѣ документовъ представляю слѣдующіе:

а) заявление съ деньгами на расходъ по оцѣнкѣ 00 рублей.

б) плановъ столько-то.

в) оцѣночную опись имѣнія.

г) Свидѣтельство Старшаго Нотаріуса такого-то Окружнаго Суда, отъ такого-то числа, мѣсяца и года за № такимъ-то.

д) Свидѣтельство Къ земной Палаты съ показаніемъ количества десятинъ и размѣра земскихъ повинностей и недоимокъ.

е) Согласіе кредиторовъ на залогъ Банку имѣнія. Кредитора такого-то на такую-то сумму и по такимъ-то обязательствамъ.

ж) Условія и контракты домашніе и нотаріальные по сдачѣ въ аренду всего имѣнія или частей его и промышленныхъ заведеній.

Адресъ почтовый и телеграфный.

Годъ, мѣсяць и число.

Подпись владѣльца или его повѣреннаго.

თხოვნა ქალაქის მამულის დასავიარავებლოად.

Въ правленіе Тифлискаго Дворянскаго Земельнаго Банка.
О Б Ъ Я В Л Е Н І Е .

Желая принадлежащее имущество въ части квартала, подъ №... въ гор заложить въ Тифлискомъ Дворянскомъ Земельномъ Банкѣ, им... честь представить:

1) планъ и фасадъ, выданніе
Земли подъ недвижимостію состоитъ кв. саж.

2) вѣдомость о валовомъ доходѣ, получасмомъ съ означеннаго имущества.

3) полисъ страховаго отъ огня общества
о застрахованій имущества въ суммѣ 00 руб. по
18 года.

4) условія объ отдачѣ внаймы имущества.

6) недвижимость эту я оцѣниваю въ 000 рублей.

При семъ покорнѣйше про Правленіе сдѣлать распоряженіе объ описи и оцѣнкѣ имущества и выдать подъ залогъ его причитающуюся по правиламъ Устава Банка ссуду по нарицательной цѣнѣ закладныхъ листовъ въ размѣрѣ 000 руб. на лѣтъ и мѣсяцевъ. При семъ представляю 00 рублей коп. ра расходы по производству оцѣнки.

189 года дня.

Жительство имѣ

Подпись владѣльца.

რწმუნების ბარათი ვეკლემობისათვის.

Милостивый Государь,

Желая заложить въ Тифлискомъ Дворянскомъ Земельномъ Банкѣ принадлежащее мнѣ недвижимое имѣ-

ние, состоящее тамъ то (подробное означеніе имущества, съ указаніемъ названія всѣхъ сель, деревень, угодій и урочищъ, представляемыхъ въ залогъ, и количества земли, числящагося въ закладываемомъ имѣніи; а по домамъ — съ указаніемъ части, квартала, или участка всѣхъ №№ владѣнія и улицъ, по которымъ расположенъ домъ) со всѣми находящимися при немъ постройками и землю и, не имѣя возможности лично заняться этимъ дѣломъ, покорнѣе прошу Васъ и уполномочиваю подать Старшему Нотариусу такого-то Окружнаго Суда прошеніе о выдаче залоговаго свидѣтельства на это имѣніе и получить оное отъ него; подавать въ Правленіе банка объявленія, заявленія, прошенія; представлять туда всѣ нужные по залогу документы и справки; подписывать за меня описи оцѣнки, залоговыя обязательства, подписки, расчеты, — словомъ, всадѣ, гдѣ требуется за меня подписываться и расписываться; получить, для доставленія мнѣ, краткосрочныя ссуды и долгосрочныя закладными листами; просить о выдачѣ вмѣсто нихъ наличными деньгами, согласно § 33 Устава Банка, равно, буде встрѣтится надобность, испрашивать и получать дополнителныя ссуды; подавать всюду, куда слѣдуетъ будетъ, прошенія о снятіи запрещенія, наложенныхъ на это имѣніе, уничтоженія закладныхъ и отбѣтокъ о залогѣ въ реестрахъ крепостныхъ дѣлъ, и во всемъ, что Вы по сему закону учините, я Вамъ вѣрю, спорить и прекословить не буду. Довѣренность эта принадлежитъ (званіе, имя, отчество и фамила повѣреннаго).

Подпись заемщика, засвидѣтельствованная нотариусомъ.

როგორ უნდა მიეწეროს ბანკს ბარათი, როცა ჯეროვანი შესა-
ტანი ფული ვგზავნება:

პირველი
პირობები

Въ Правленіе Тифлисскаго Дворянскаго Земельнаго Банка.

Отъ (имя, отчество и фамилія заемщика)

О Б Ъ Я В Л Е Н І Е.

Стр. Л. Сч. (Обозначено на всякой квитанціи Банка).

Прилагаю при семъ 000 рублей (прописью), слѣ-
дующихъ въ платежъ на срокъ 1-го (Января или Іюля)
такого-то года, по ссудѣ въ 000 руб. подъ залогъ иму-
щества моего, находящагося тамъ то (подробное указаніе
губерніи, уѣзда и названіе имени или города, кварта-
ла, улицы, гдѣ находится домъ, и №№ его). прошу въ
полученіи денегъ выслать мнѣ квитанцію по адресу
(подробно означить адресъ)

18 . . г. дня.

Подпись

ქუთაისის სათავად-აზნაურო სააღვალ-მამულო ბანკი

ეს ბანკი ასეთსევე წესებს და კანონებს ემორჩილება, როგორც
თბილისისა, ხოლო მამულს იჯარაებს ქუთაისისა და თბილისის
გუბერნიებში. სოფლის მამულებზე იღებს 43¹/₂, წლობით 7¹/₂ პრო-
ცენტს და ქალაქის მამულებზე კი 18¹/₂ წლობით 10 პროცენტს.
ქალაქის მამულებზე დაფასების ვაშიდამ აძლევს 60⁰/₁₀₀, ხოლო სო-
ფლის მამულებზე დაფასებიდან 50⁰/₁₀₀. მამულების დასავიარაკებლად
საჭიროა წარედგინოს ბანკის მმართველობას გარანტიების მოწმობა
უფროსი ნოტარიუსისა, პლანი და სხვა კუთვნილების დასამტკი-
ცებელი საბუთება და ამასთანავე უნდა წარედგინოს დაფასების ფუ-
ლი 1¹/₂⁰/₁₀₀ იმ ვაშიდგან, რა სქესსაც თხოულობს ხოლმე მსესხებელი.
სესხის მიღება და შესატანი ფული (კაღის) მიტემა შეიძლება ქუ-

თაისის გარდა თბილისშიაც, როცა ბანკის მმართველობის წყვეტმა ჩამოვიდა—თბილისში ფრიდონოვის კანტონში.

თხოვნები და სხვა საქარო ცნობანი ასეთივეა, როგორც თბილისის ბანკში.

შესანიშნავი დღეობანი და ბაზრობანი საქართველოში

აღმოსავლეთ საქართველოში. 1) გერასთობა იციან არბოს და გერსა აგვისტოში. 2) მარიაობა—საღოლა შესს, ქვათა-ხეკს ოქტოსკარიანში 2 იტრას 15 აგვისტოს. 3) ამაღლება—სურამს, ამაღლება დღეს. 4) მცხეთობა—მცხეთას, 1 ოქტომბერს. 5) უსახეთობა—მუყერის ხეში იენისს. 6) ერთაწმინდობა—ერთაწმინდას, 20 სექტემბერს. 7) ფერისცვალება—რუისში, 8 აგვისტოს. 8) კვირობა—ტფილისში, ყოველ კვირობით. 9) აღავერდობა—14 სექტემბერს, კახეთში. 10) კავთობა—გურდელელურში. 11) გომართობა—ბაკურ-ციხეში, აღდგომის შესუთე კვირას. 12) თეთრი-გიორგობა—აწუურში, 15 აგვისტოს. 13) უსახეთობა—ზიარში წმ. სამებას. 14) წმ. ნინობა—14 იანვარს, ზოდებს, საღნაღის ახლო. 15) შეტრე-შავლობა—29 იენისს, საგარეუოში და 16) კალთუბნობა—აღდგომის შერთ-ხე კვირას.

დასავლეთ საქართველოში. 1) შეტრე-შავლობა—საყავასოში (პანოზე), 29 იენისს, 10 იელ. 2) მარასკეობა დაბა სონში ყოველ მარასკეეს. 3) კვირობა—ქუთაისში; ყოველ კვირობით. 4) ახალკვირე, სოფელ გულაში, ახალკვირას. 5) ქაშკეთობა, სოფელ ვიხიაშს, ახალკვირის სწორს. 6) გიორგობა, დაბა სონში, 23 იმრიდს. 7) მისობა—ქადაქ ფოთში, 1—5 მისიმდე. 8) ფერისცვალება—მკელ-სენაგში 6—20 აგვისტოს. 9) მარიაობა, ამაშის სტანგიაში 1—8 სექტემბერს. 10) შეტრე-შავლობა, დაბა ნოღალეკში, 29 იენისს. 11) მარიაობა, სოფის მონასტერში, 15—30 აგვისტოს. 12) ვუმათობა, ვუმათში, 1—14 ოქტომბერს. 13) კეკნობა, სოფ. ცაგერში, 12—25 სექტემბერს. 14) იენობ, ს. კეში 24 იენისს. 15) ნაგომრობა, გურიაში, 15—30 იელისიმდე. 16) ამაღლება—დ. ღანსხუთში, ამაღლება დღეს.

მეოთხე განყოფილება

თარგმანი
საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტროს მიერ

სხვა-და-სხვა სახელმწიფო ხარჯი, ბაჟი და გადასახადი. სხვა და სხვა წესდებულებანი და კანონები.

შინაარსი მეოთხე განყოფილებისა

- 1) კანონდებულება და დადგენილება ყოველ კაბის კატეგორიის და ალბ-მიცემობის ხარჯსა და გადასახადზე.
- 2) საეჭრო ხარჯი და გადასახადი კატეგორიისა და ალბ-მიცემობის უფლებაზე.
- 3) დადგენილება სარკებელანი ქაღალდების პროცენტების გადასახადზე.
- 4) ბაჟი როცა მამული შემკვიდრობით, ბოძებით, სახეჭრად ან შიათით გადადის.
- 5) ხარჯი როცა მამული ერთისაგან მეორეზე გადადის.
- 6) მამულებზე დაწესებული სახელმწიფო ხარჯი.
- 7) ნოტარიუსების კანონიერი სასყიდელი.
- 8) სამოსამართლო ხარჯი და ბაჟი.
- 9) კეჭილების კანონიერი დასახელება.
- 10) სამოსამართლო ბოჭულების სასყიდელი.
- 11) ღერობის ხარჯი და საჭტო და საკეჭილო ქაღალდების ღირებულობა.
- 12) კაღები სასამართლოში, კაღები შემკვიდრობაზე და დაქარაუკებაზე.
- 13) ნამუშები წოგაერთის საჭირო ქაღალდების შესადგენად.
- 14) ცნობანი ქორწინების შესრულების შესახებ.
- 16) დაკანონიერება და შეიღობილობა უკანონოთ მოხილთა.
- 17) ვარში გაუყანის წესები.
- 18) დადგენილება ნადირობის შესახებ.
- 19) საჭირო ცნობანი აუდიტორიუთათვის, რომელთაც ბორჯომისა და აბასთუმანის მდინის წყლებით სჭირდებათ გერნალობა.

კანონდებულება და დადგენილება

საქართველოს
განკანონმდებელი

ყოველ გვარის ვაქრობისა და აღებ-მიცემობის ხარჯსა ოა გადასახადზე

(დამტკიცებულა 9 ივნისს 1886 წ.)

1) საადგილ-მამულო ბანკები, დაფუძნებულნი მსესხებელთა საურთიერთო პასუხის გებაზე, ქალაქის საკრედიტო საზოგადოების კანტორები და აგრეთვე საურთიერთო კრედიტის ბანკები ვალდებულნი არიან აიღონ ხოლმე პირველი გილდიის მოწმობა, თუ მათი თანხა 10,000 მ.—50,000 მანეთამდეა, ხოლო თუ თანხა არ აღემატება 10,000 მანეთს, მაშინ უნდა აიღონ მოწმობა საწვრილმინო ვაქრობისა.

2) სესხთა შემნახველი ამხანაგობანი მოვალენი არიან აიღონ ხოლმე პირველი გილდიის მოწმობა თუ თანხა 100,000 მანეთს აღემატება. მეორე გილდიისა თუ თანხა 20,000 მან.—100,000 მანეთამდეა და საწვრილმანო ვაქრობის მოწმობა თუ კი თანხა 5,000 მან. 20,000 მანეთამდეა.

3) თუ ვაქრობა სწარმოებს ამხანაგობისაგან, ანუ სავაქრო სახლებისაგან — მაშინ ყოველი ამხანაგი ღებულობს სავაქრო მოწმობას; ხოლო თუ აღებ-მიცემობა სწარმოებს დიდის პარტიობით (оптомъ) მაშინ ამხანაგობის მოთავემ უნდა აიღოს მოწმობა 1 გილდიისა, დანარჩენებმა 2 გილდიისა. პოდრადების საწარმოებლად 1 გილდიის მოწმობა უნდა ყოველ თანხაზე, ხოლო 2 გილდიის მოწმობა როცა თანხა არ აღემატება 30,000 მან. ჭ საწვრილმანო სავაქრო მოწმობა როცა თანხა არ მღემატება 5,000 მ.

4) საწვრილმანო ვაქრობის ბილეთს ღებულობენ როცა აღებ-მიცემობა არ აღემატება 1,000 მან. საწარმოებელი მოწმობას (промыслов. свид.) ღებულობენ 1 რიგისას, როცა 2,000 მან. არ აღემატება, 2 რიგისა — როცა 2,500 მან. არ აღემატება ჭ 3 რიგისა — 1,200 მ. არ აღემატება, ხოლო როცა 300 მ. არ აღემატება მაშინ არავითარი ბილეთი და მოწმობა არ არის საჭირო.

5) ღებულობენ დამატებითი ხარჯს სავაქრო მოწმობებზე და ბილითებზე, რომელსაც ართმევენ საქალაქო ჭ საერო დაწესებუ-

ლებათათვის, გამოიანგარიშებენ ისე, რომ 1 და 2 გილდის მოწმობებიდან გამოართმევენ 15%, ხოლო 10% ყველა და ნარჩენ მოწმობებიდან.

სავაჭრო ხარჯი და გადასახადი

ვაჭრობისა და აღებ-მიცემობის თაობაზე

მოწმობა ვაჭრობის უფლებაზე 1 გილდისა ღირს ეკლტან 565 მან., 2 გილდისა — შირველ რიგისა ადგილებში ღირს 120 მან., მეორე რიგისაში — 95, მესამე რიგისაში 75 მან., მეოთხე რიგისაში — 55 მან. და მესხეთ რიგის ადგილებში — 40 მან.

მოწმობა საწერილმანო ვაჭრობისა. (мелочной торгъ) ღირს შირველ რიგის ადგილებში 30 მან., მეორე რიგისაში — 25 მან., მესამე რიგისაში — 20 მან., მეოთხე რიგისაში — 15 მან. და მესხეთ რიგის ადგილებში 10 მან.

მოწმობა სატარებელ ვაჭრობისა (розвозной торгъ) ღირს 16 მან. მეორე რიგისაში разносный — 6 მან.

სანოკრო ანუ საპრიკაშიკო მოწმობა 1 რიგისა ღირს 35 მან., მეორე რიგისა — 6 მან.

საბასპორტო მოწმობა 1 გილდისა ღირს 15 მან., მეორე გილდისა — 6 მან.

ბაგი სავაჭრო და სააღებ-მიცემო ადგილების ბილეთებზე.

შირველდის გილდის მოწმობასთან 1 რიგის ადგილებში ბაგს გამოართმევენ 55 მან., 2 რიგისაში — 45 მან., 3 რიგისაში — 35 მან., 4 რიგისაში — 25 მან. და 5 რიგისაში — 20 მან., მეორე გილდის მოწმობასთან 1 რიგის ადგილებში 35 მან., 2 რიგ. — 25 მან., 3 რიგ. — 20 მან., 4 რიგ. — 15 მან. და 5 — 10 მან.

ბაგი საწერილმანო ვაჭრობასთან 1 რიგის ადგილებში ღირს 10 მან., 2 რიგ. — 8 მან., 3 რიგ. — 6 მან., 4 რიგ. 4 მან. და 5 რიგ. — 2 მან.

ბაგი საწარმოებელი (промышленная) მოწმობებზე

1 ხარისხისა 10 მუშადან მოყოლებული 16 მუშამდე. 1 რიგო-

ბის ადგილებში 30 მ. 2 რიგ. 25მ. 3 რიგ. 20 მ. 4 რიგ. 15
 მ. 5 რიგ. 10 მ. მეორე ხარისხის 5—9 მუშაძე 1 რიგ. 20 მ.
 2 რიგ. —18 მ. 3 რიგ. —14 მ. მ. 4 რიგ. —10 მ. 5 რიგ. —7 მ.
 მესამე ხარისხის 2—4 მუშაძე, 1 რიგ. —10 მ. 2 რიგ. —9 მ.
 3 რიგ. —7 მან. 4 რიგ. —4 მ. და 5 რიგ. —3 მ.

სავაჭრო ხარჯი

(დამტკიცებულია 1887 წ. 1 იანვრიდან)

ქალაქის ღვინის სარდაფებს გამოერთმევეს 1 რიგის ადგილებში 300 მან., 2 რიგისაში—150 მან. და 3 რიგისაში—100 მან.

სოფლებში გამოერთმევეთ 60; 40 და 30 მან.

საიარმტყო ბილეთები და მოწმობები. მ ი რ კ ე ლ ხ ა რ ი ს ხ ი ა ს ი ა რ მ უ კ ა ზ ე ბ ი ლ ე თ ი 1 რ ი გ ი ს ღ ი რ ხ 100 მ ა ნ . , 2 რ ი გ ი ს — 25 მ ა ნ . ; ბ ი ლ ე თ ი ს ა წ ყ რ ა ღ მ ა ნ ს ო ვ ა ჯ რ ო ბ ი ს — 6 მ ა ნ . , ს ა ნ ო ქ რ ო მ ო წ მ ო ბ ა პ ი რ კ ე ლ რ ი გ ი ს 6 მ ა ნ . , მ ე ო რ ე რ ი გ ი ს — 2 მ ა ნ . ო ა რ მ უ კ ა ზ ე მ ე ო რ ე ხ ა რ ი ს ხ ი ა ს ი ა ბ ი ლ ე თ ი 1 რ ი გ ი ს — 50 მ . მ ე ო რ ი ს — 12 მ ა ნ . 50 კ ა ბ . ს ა წ ყ რ ა ღ მ ა ნ ს ო ვ ა ჯ რ ო ბ ი ს ბ ი ლ ე თ ი 3 მ ა ნ . ს ა ნ ო ქ რ ო 4 მ ა ნ . და 1 მ . , ო ა რ მ უ კ ა ზ ე მ ე ს ა მ ე ხ ა რ ი ს ხ ი ა ს ი ა ბ ი ლ ე თ ი 1 რ ი გ . 40 მ ა ნ . 2 რ ი გ . 10 მ ა ნ . , ს ა წ ყ რ ა ღ მ ა ნ ს ო ვ ა ჯ რ ო ბ ა ზ ე 2 მ ა ნ . , ს ა ნ ო ქ რ ო 2 მ ა ნ . და მ ე ო რ ი ს ი ს 75 კ ა ბ . მ ე ო რ ო თ ხ ე ხ ა რ ი ს ხ ი ა ს ი ა რ მ უ კ ა ზ ე 1 რ ი გ . ბ ი ლ ე თ ი 25 მ ა ნ . მ ე ო რ ი ს 6 მ ა ნ . ს ა წ ყ რ ა ღ მ ა ნ ს ო ვ ა ჯ რ ო ბ ი ს 1 მ ა ნ . მ ე ო რ ე 50 კ ა ბ .

მიუხედავად ამ სახელმწიფო ხარჯებისა და ბაჟებისა, როგორც ზემოთ იყო ნათქვამი, ვაჭრებს გამოერთმევეთ ვიდრე საქალაქო და საერო ხარჯი, რომელიც არ აღემატება 15 პროცენტს 1 და 2 გილდის მოწმობის დარეზულობიდან და 10 პროცენტს დანარჩენი მოწმობის დარეზულობიდან.

ამით გარდა 1 ოქტომბრიდან 1885 წლიდან დაკანონებულია, რომ ყოველ ვაჭრობისა და ადგილ-მაცემობისაგან იღონ ხაზინის ხასარტკელად დამატებული ხარჯი, კერძოდ წოდებული პროცენტისა და განაწილებული (процентный и раскладочный) დამატებითი პროცენტის ხარჯი გადასახდებთ ყოველ საეციონერო სსზოგადობათ, ამხანაგობათ და სხვა ყოველ გვარ შირობა შეკრულ ამხანაგობათათ

კვ ხარჯი არ უნდა აღემატებოდეს 3% სავაჭრო წმინდა წყვეტილი შემოსავლიდან. სიღონ ას კატეგორიისა და აღებ-მაგებების შემთხვევაში არ იყო მოხსენიებული იძულებული არიან ისინი განაწილებული ხარჯი (раскладочный сбор) ეს განაწილებული ხარჯი გამოანგარიშებულია სათითაოდ უოკელ გუბერნიისაზე სამის წლის ვადით და ამ სავაჭრო ვაშს გუბერნიისაში ანაწილებენ უკელ კატეგორიისა და აღებ-მაგებებისა დაწესებულებაში კერძო წოდებული საბუკარო უწყებანი (податные присутствия) მოელს გუბერნიისაში უკელა მარტებში და ქალაქებში. თუ ეხნისგანაა податные присутствия მეტს დაწესენ ვისმეზედ, შეიძლება უჩივლონ საფინანსო მინისტრს ერთის თვის განმეღობაში.

დადგენილება ფულის შემოსავლის (პროცენტების) გადასახადზე

ფულის შემოსავლიდან რომელსაც მდგომარეობს სარგებლიან ქალაქებში დაწესებულია გადასახადი 5%.

ამ გვარ გადასახადს ღებულობენ სარგებლიან ქალაქებიდან სასელმწიფო სარგებლიანი ქალაქი იქნება იგი თუ საზოგადო ანუ კერძო.

5% ღებულობენ აგრეთვე ამ შემოსავლიდან, რომელსაც იძლევა ბანკში შეტანილი ფული ან სასელმწიფოში, ან საზოგადოში, სააგეიონეროში თუ საერთაერთო საერადიტო ბანკებში.

აგრეთვე ამ შემოსავლიდან, რომელსაც რეინის გრის აგეიები იძლევა. ფულის შემოსავლიად იგულისხმება ის სარგებელი ანუ პროცენტი, რომელსაც თვე და თვე ან წლიდან-წლიამდე იძლევა სოღამე რომელიმე თანხა, სარგებლიანის ქალაქებში შექმნიებული. ამ სარგებლიანის ქალაქებისაკან შემოსული პროცენტებიდან საზონას უნდა კლიოს 5%, წინაღმდეგ შემოსევაში ვარიამ გადახდება ერთი სამად იმის ეინგ არ შეიტანს სხენებულ ხარჯს.

5% გადასახადს მამან არამეკს საზონა, როცა თანხიდან კუ მონებით სარგებელს იძლევენ ფულის თანხის მატრონს.

ბაგი როცა მამული მემკვიდრებით გადადის შემკვიდრებით უნდა გადადოს მამულის წილი ან მამულის, მითხროს: ან
სხვა ფაქტ.

1) თუ ცოლის ქონება რჩება ქმარს, ან ქმრისა ცოლს, ან ახლო ნათესავს, ან შეიღობილებს ან შეიღების ცოლებს უნდა გადადოს საზინის სასარგებლოდ უოკელ ან მანეთზე მანეთი (1⁰/₁₀).

2) თუ ქონება რჩება ვერს, ძმას ან დას, ან მძისწულებს თუ დისწულებს—უოკელ ან მანეთზედ ოთხი მანეთი (4⁰/₁₀).

3) თუ შემკვიდრე ზემოდ სხვანებული არ არის, ესე იგი, შორეული ნათესავია, მესამე, ან მეოთხე თაობა—უოკელ ან მანეთზედ ექვსი მანეთი (6⁰/₁₀).

4) თუ ქონება რჩება ისეთს, რომელიც ზემოდ მოხსენებული არ არის და მეტად შორეული ნათესავია, ან სულ არ არის ნათესავი, უოკელ ან მანეთზედ უნდა გადადოს რვა მანეთი (8⁰/₁₀).

ბაგი არ გადახდებათ: თუ სამკვიდრებელის ღირებულობა ან თუმანს არ აღემატება; თუ მამული, კლესთათვის საკომლოდ (ხადელად) მიღებულია სასლ-კართის და მოწუობილობით და შემკვიდრე ისევ კლესია; თუ ქონება საზინის რჩება, ან საჭკელ-მოჭკედო და სამეცნაურო საზოგადოებას, ან სასწულებელს, კეკელსიას, მონასტერს, საეკელსიო ვრებულს; თუ საშინაო ქონება მოძრავია (ფულს გარდა), ისეთი რომელსაც შემოსავალი არ მოაქვს, ან ხელობისა და ვაჭრობის საგანი არ იყო იმისთვის, ვინც დასტოვა იგი ქონება შემკვიდრეთათვის.

ხარჯი როცა მამული მათისაგან მემკვიდრე გადადის

ამ ხარჯს ეძახიან *кредитные пошлины*. როცა მამული, ან უძრავი ქონება ერთი მეფლობელისაგან მეორეზე გადადის სიღვივით სრულს მის მეფლობელობაში, მაშინ ამ ვერსი აქტის დასამტყიებლად დაწესებულია შემდეგი ხარჯი: რაც მამული ღირს ამ ვამიჯამ 4⁰/₁₀ ანუ ათი თუმნიდან 4 მანეთი, ანუ კადვე მანეთიდან 4 კაპეიკი უნდა გადადოს საზინის სასარგებლოდ, გარდა ღერმის

სარჯისა. ეს სარჯი დაწესებულია ყოველგვარი უძრავ და მოძრავ მამულზე, რომელიც ნოტარიუსის წესით გადადის ერთი სხვა პირს (გადასხა) კუთვნიან და დანას მდებარე (კუთვნიან და დანას მდებარე).

მამულზე დაწესებული სახელმწიფო გადასახადი.

1888 წლიდან სკენში დაწესდა გადასახადი მამულისა, კისაც მამული აქვს საკუთრებად, უნდა იხანდს 2 კაპეიკიდან 3-სა და 4 კაპეიკამდე ყოველ დეკლარაციაზე მუდამ წლივ. აღმტებული ფასი (გადასხა) კუთვნიანსა, საშუალო სახნაზე და უმცირესი ტყეზე დასხვ.

რაში რას იღებენ ნოტარიუსები.

სახელმწიფო სარჯი ნოტარიუსის დატვირთვისათვის ყოველ საქმისათვის ერთმეცამდე სამ-სამი მანეთი, როცა უფროსი ნოტარიუსი ამტვირტებს.

- 1) ხატელი 500 მანეთამდე — 2 მან., 1000 მანეთამდე — 3 მან. კიდევ მეტი თუ — 4 მ. და კიდევ ორი შური ყოველ ეს მანეთზედ.
- 2) კეჭილეებისა და სხვა კლდეულების შემოწმება 500 მანეთამდე — 50 კაპ., რაც 500 მანეთზე მეტია — 1 მან. და კიდევ ყოველს ეს მანეთზედ — ორი შური.
- 3) ხელ-შეკრულობით შემოწმება შემოდ ხსნებულ რაოდენობის დაკარად 500 მანეთამდე დარს 1 მან., 1000 მანეთამდე 1 მ. 50 კაპ. და რაც 1000 მან. მეტია 2 მან. და კიდევ ორი შური ყოველ ეს მანეთზედ.
- 4) კომისის შემოწმებისათვის თაბახზედ 25 კაპ. როცა მეტი იქნება, თაბახზედ 10 კაპ. ხელწერილის შემოწმებისა — 10 კაპ.
- 5) შემოწმება იმ დროსა, როცა რომელიმე დოკუმენტს წარადგინენ — 25 კ.
- 6) შემოწმება როცა რომელიმე პირი გოცხლია 50 კაპ.
- 7) შემოწმება რწმუნების ქალაქისა, სამედატრო განაგებისა — თაბახზედ 1 მან., თუ თაბახზე მეტია, მეტზედ 50 კაპ.

8) შემოწმება იმისა, როცა ერთი შირი მკორეს რასმე ვტუო-
ბინებს და ამ შემოწმების მიღება 50 კ.

9) როცა ნოტარიუსი რამე დოკუმენტს ინახავს გარდა ფუ-
დისა, უოკელი თოვე—25 კ.

როცა ხსენებულ დოკუმენტს დაბეჭდილ კონკერტში ინახავს
50 კ. ფელს წინდწინ აძლევენ კქსი თვისა.

10) თუ განდით გაიგოთ; რა დროს იქნის შემოწმებული სა-
ბუთი—50 კამ.

11) დეთარში ჩაწარისათვის სტრაქონზე 2 კამ.

თუ ნოტარიუსი თავის კონტორიადამ სხვაგან იქნის გამოწვე-
ული, მაშინ ზემოდ წამოთელილ ხარჯის გარდა კბლეკთ კიდეკ 2
მან. დღიურა და უოკელ კვრსტზე ორ-ორა შურა აქეთ იქით. თუ
რეინის გზით მოუხდა წასვლა, მაშინ ხარჯი მკორე კლასის კბლეკა.

სამოსამართლო ხარჯი და ბაჟი ამირ-კაჯახიაში

სამოქალაქო საქმებში. სამოსამართლო ბაჟი ამ სა-
ქმებზე, რომელთაც დირებულობა 10 მან. არ აღმატება, გამოკრ-
თმკვისა სდგოთ თსოვნებიდგან, ვსტკრწნი ისეკბიდეგან, მესამე შირ-
თა საქმეში გარევის თსოვნებიდგან, ოტწივეკბიდეგან, უშირო განწი-
ებისა და საბეღადგო საწიკრებიდგან—თკითო კაპეკიკა უოკელ
მანკეთიდან სდგოთ ან საწიკარ ჟამისგან. ამ საქმისგან კი, რომ-
ელთაც დაფასებული არ არის, ხარჯს თვითონ მომრეკბელი მო-
სამართლე ადებს.

ქალაღდის ხარჯი ორ-ორ შურა უოკელ თბახიდან თხო-
ვნის და მის დამტებისა, ზკრთოვე უოკელ თბახიდეგან ამ ქალაღ-
დებისა, რომელთაც ან შემოაქეთ მოდაკედ, ან გააქეთ კომიება და
ისმოღწიკტელნი დისტება. ამ თსოვნიდან, რომელთაც შირადად არის
შოსესენებული დებულბიქენ ერთი თბახის დირებულბობის ბაჟს.

სამოსამართლო გზარების (რსიღწიოთ) სსსარეკებ
ლოდ სამოსამ შურის უოკელ უწეკბიდან (შოვესტკა), განგხადება ან
სსკა რამ ქალღდებიდან, რომელთაც სოღქო სსსამართლო კტწა-
ნის მომრეკბელ სსსამართლოს სიქმის გარწევისკამო.

განხილვის კომისიის გატანის დროს, აღმოჩენილი დისკები და სხვა, გარდა ორი შურის მოსწონებისათვის და ორი შურის ქაღალდის ბევისა, ეკუთვნის უკვე თამახიდან 50 კამ.

საკასაციო სანიკრის მიღების დროს მოპრიგებულ მოსამართლს განხილვაზე ეკუთვნის გარეოდ 5 მან. ხოლო საოლქო სასამართლოს განხილვის განსწავლებაზე 20 მან.

უმთავრეს სასამართლოებში. ღერბის გარეი—80 კ. მარგის ეკუთვნის უკვე თამახიდან თხოვნის და მისი დამატების და სასამართლოდან გამოტანილ ქაღალდებისა (კომბო და აღმოჩენილი დისკები, განხილვისა, სმრეკება და სხვა).

სასამართლოს ბაგი. 50 კამეკს ეკუთვნის უკვე 100 მ. სადაო უმადან, ეტრჩენი ისეკბა, თხოვნება შესამე შირთა, ოტწიკება უმარო განხილვაზე და სამეღადგო სწიკებაზე.

საკანცელირიო ხარჯი. 50 კამ. უკვე თამახიდან და კადკ 20 კამ. ბეჭდის დასმისათვის.

საკასაციო სწიკერი. სამოსამართლო მატის განხილვაზე გარეოდ 100 მენ. დასწეჭება მოდაე შირთა საქმის წარმოებისათვის (за ведение дела) ტაკსაზე, ისრე, როგორც სწიკეო ვეჭილებს ერეკბათ.

ხარჯი საქმის წარმოებისათვის. ა) ექსპერტების სასარგებლოდ 25 კამეკიდან 25 მანეთამდე, მოწეებს 20 კამ. 3 მანეთამდე და გზის ფული ორ-ორი შური აქეთ-იქეთობისა კრისტზე, ბ) სამოსამართლო წეკრების პროკონება და სეკონხი (გზის ფული და დღის სარჩო), როცა სამსახურის საქმის გულისათვის უნდა გაიღდეს სხვა ადგილებში. გ) სამოსამართლო მრისტეებს და სამოსამართლო რწილნობებს (გზარებს) ტაკსაზედ კელეკათ.

შენიშვნა. სახელმწიფო დაწესებულებანი სამოსამართლო ხარჯს და ბეს არაფერში არ იხდიან, აგრეთვე აფარეს არ არიშეკენ იმ შირთ, რომელთაც ხელარბე ექვს ვარეშე, ხოლო საკასაციო სწიკერის დროს გარეოდ უნდა წარადგინონ და ოე საქმეს მოიგებენ მამის მონიკებიდგან ვეროვან და ხეედრ ხარჯს დაუჭერენ.

შეკილების კანონიერი დასაბუთება.

პროცესული
პრინციპები

კვლეებს ხაჭმის წარმოებისათვის კლდეათ,—თუ დაეა 500 მან.—2000 მანეთამდე 10⁰/₀, ანუ უოკელა მანეთზე ორა შური. თუ 2000 მან.—5000 მანეთამდე შირველ ორათის მანეთიდან 200 მან. და დანარჩენიდან უოკელ ათ თუმანზე რეა მანეთი, თუ 5000 მ.—25000 მანეთამდე—შირველ 5000 მანეთიდან კლდეა 440 მ. და დანარჩენი ვამიდამ უოკელ ათ თუმანზე 4 მან. თუ 25,000—50,000-მდე შირველ 25,000 მან. 1,240 მ., და დანარჩენიდან უოკელ ათ თუმანზე 2 მანეთი თუ 50,000 მან.—75,000 მან. შირველი 50 ათასი მან 1,740 მან. და დანარჩენიდან უოკელ ათ თუმანზე თეთით მან., თუ 100,000 მანეთამდე—შირველ 75,000 მან. 1,900 მან. დანარჩენიდან უოკელ ათ თუმანზე ნახევარ მან.

სამოსამართლო პრინციპების დასაბუთება

უწეების გაგზავნისათვის, როდესაც დაეა არ აღემატება 2,000 მან. კლდეათ 25 კამ., როცა—5,000 მან.—50 კამ., როცა აღემატება 5,000 მან.—1 მ.; მოძრავი ქონების აღწერისათვის კლდეკათ თეთით მანეთიდან თეთით კამ. კადრე 500 მანეთამდე, ხოლო როცა ქონება ღირს 500—5,000 მანეთამდე, მაშინ უოკელ ათის თუმანზე კლდეათ ნახევარა მანეთი, ანუ მანეთზე ნახევარა კამ.; როცა მოძრავი ქონება თეთითუღად აღიწერება, მაშინ უოკელ სეგანის კერძით აღწერისათვის კლდეკათ თეთით შური. ბეჭდის დასმის ანუ აღსნისათვის თეთითუღ სეგანზე სმ-სამა კამეიკი კლდეკათ. უძრავ ქონების აღწერისათვის კადრე 500 მანეთამდე კლდეკათ 2 მან. 50 კამ.; 1,000 მანეთამდე—5 მან., 2,000 მანეთიდან—6 მან.; 3,000 მ.—7 მან.; 4,000 მანეთამდე—9 მან., მეფლობელობაში შეყვანისათვის კლდეკათ 2 მან.

ღერძის ხარჯი.

ბრძანების
ნომერი 1033

ღერძის ხარჯი ორ კვირისა:—ერთი უბრალო 80 კ. 60 კ. 15 კ. 10 და 5 კ. მეორე კი თვით საქმის ღირებულების შესაფერა.

ოთხსაბაზიანს (80 კაბ.) მარჯებს აკრეფენ უოკელ გვარ თხოვნას თუ არზას შეტანილს სახელმწიფო დაწესებულებაში, სახაერს, მსაქმს, ეკელა სახელმწიფო დაწესებულებისაგან გამოტანილ ქაღალდებს, ნებათვას, მოწმობას, კობიებს, რწმუნების ბარათებს, ანდერძებს, დოკუმენტებს, რომელნიც არ აღემატება ხუთს თემანს, ნასუიდობის ქაღალდებს, თავებობის ბარათებს, უოკელ გვარ ბარათებს და ხელ-შეკრულობას, კონტრაქტებს და სხვა მავარ ქაღალდებს; სამ აბაზიანს (60 კ.) მარჯებს ხმარობენ მასპორეკებისათვის, მოწმობებისათვის და ბილეთებისათვის, სამ შურიანს (15 კაბ.)— ეკელა იმ ბჭტებისა და დოკუმენტებისათვის, რომელნიც ზეთ თუ მანუხედ ნაქლებისა არიან—ორ შურიანს (10 კაბ.) მარჯებს ხმარობენ უოკელ ხელ-წერილების, კვატანციებისა და ეკელა ახვარი-შებისათვის, თუ 50 მანეთამდე მომატებულის ფასისა არ არის. შურიანს (5 კაბ.) ეკელა სახელმწიფო დაწესებულებათა ხელ-წერილებისათვის ხმარობენ.

ღერძის ხარჯი უნდა ახადონ აკრეთვე % (სარგებლიან) ქაღალდებში. აჭციები, მბიები, ობლიგაციები, გირანობის ფურცლები და საზოფადოდ უოკელ გვარა აჭციები, სხვა-და-სხვა საზოგადოებათა თუ ამხანაგობათა. ღერძის ხარჯს ახდიან შემდეგად: ქაღალდი როცა ფასში 50 მანეთამდე—15 კ., 100 მანეთამდე 80 კ., 250 მდე 1 მან., 500-მდე—2 მან., 1000-მდე—3 მან., 2000 მდე—4 მან., 3000-მდე—5 მან., 4000-მდე—6 მან., 5000-მდე 7 მან., რაც 5000 მან. აღემატება 10 მან. ასეთივე ხარჯი ადგეთ უნხო ქვეყნის სარგებლიან ქაღალდებს.

ღერძის ხარჯს ახდებიან აკრეთვე ფულის თანხის შემოსავლისა: სახელმწიფო და რეინის გზის სარგებლიან ქაღალდების შემოსავლიდან, სახელმწიფოსგან თავებობის ქვეშ მყოფთა (гарантированный) და საზოგადო თუ კერძო სარგებლიან ქაღალ-

დებისაგან, ეკვლა ამ შეტანილ ფულების შემოსავლიდან (BEARINGS), რომელნიც ან სახელმწიფო ბანკში, ან კერძო თუ საზოგადოებრივ აგვიანერო თუ საერთაერთო საკრედიტო ბანკებშია. ამის განხორციელებას 5%.

არ ღებულობენ ღერძის ხარჯს თხოვნებზე და სხვა ქაღალდებზე შესახებ სისხლის საქმისა, სამხედრო ბეგრის საქმისა, ხაზინიდან ფულის დაბრუნების საქმებზე, თუ ვინცთა უკანონოდ წიუღია ფული, სახელმწიფო ბანკებში და ამს განყოფილებაში, სასწავლებელში და მეფეკანის (გამაჯუნის) თაობაზე, უმაღლეს თხოვნაზე, ბენისის და შემწიობის თხოვნაზე, საქმით მოწმობობაზე, თხოვნაზე რომელიც უმაღლეს მმართველებს ან რეკომიტებს კლავათ, ამ ბარებს, რომელთაც არა აქვთ რა და მათი საიდარბე გამოწმობულია და სხვა.

პროპორციული ღერძის ხარჯს (ანუ საქმის ღირებულების შესაფერის) ღებულობენ უოკელ გვარი კვქსილებიდან, ხესხის ბარათებდან, მოხელესაგან ხელ მოწერილი ანგარიშებიდან და საზოგადოთ უოკელ გვარი საჯარო ბარშეკრულობის ბარათებიდან და აგრეთვე ეკვლა ნიარი ბარობების წერილებიდან რაც უძრავ ან მოძრავ მიმუღს შეეხება. (ზომა პროპორციული ღერძის ხარჯისა მოეხილია ამის ბოლოში).

აღკრძალულია ერთის ღერძის ქაღალდზე ორი სხვა-და-სხვა აქტის ან მოწმობის დაწერა; ვინც არ იხმარებს ღერძის ქაღალდს აქტებისათვის, ვარამად ათჟერ შეტი გადახდება, ვიდრე ღერძის ქაღალდი ღირს.

შენიშვნა: კვქსილით (თამსუქით) ბარობების შეკერა შეუძლიან ეკვლას, კარდა სასუღიერო წოდების კაცისა და კარდა ამ კლესებისა, რომელთაც საკჭრო მოწმობა არა აქვთ, აგრეთვე არ შეუძლიანთ ვარის კაცებს, რომელნიც სამსახურში ათულებიან, განათხოვარსა და გაათხოვილს ქალებს ბარეკლით მშობლების დაუკითხავად და მკორებს — ქმრების დაუკითხავად, აგრეთვე ეკვლა მცირე წლოვანებს; ეკვლა ამით მიერ ხელ-მოწორილი კვქსილის ძალა აღარა აქვთ; თუმა შესაძლია სისამართლომ ისინი მასხის მტკებლად იგნოს და სასჯელი მიუსავოს და ფულიც გადახსდკეინოს.

ღერბის ხარჯი (გერბოვით სერვ)

სავეჭილო (თამბუქის) ქაღალდი

პარტიაში
ფასი

1 მანეთად	50 მანეთამდე ღირს	10 კპ.
2 50 " მეტი	100 " —	15 "
3 100 " —	200 " —	30 "
4 200 " —	300 " —	40 "
5 300 " —	400 " —	55 "
6 400 " —	500 " —	70 "
7 500 " —	600 " —	80 "
8 600 " —	700 " —	90 "
9 700 " —	800 " —	1 პ.—
10 800 " —	900 " —	1—15 "
11 900 " —	1,000 " —	1—20 "
12 1,000 " —	1,500 " —	1—90 "
13 1,500 " —	2,200 " —	2—50 "
14 2,000 " —	3,000 " —	3—70 "
15 3,200 " —	4,000 " —	5—15 "
16 4,000 " —	6,000 " —	6—80 "
17 6,000 " —	8,000 " —	9— " "
18 8,000 " —	10,000 " —	11—40 "
19 10,000 " —	12,000 " —	13—80 "
20 12,000 " —	15,000 " —	16—60 "
21 15,000 " —	20,000 " —	21— " "
22 20,000 " —	25,000 " —	27—60 "
23 25,000 " —	30,000 " —	33—60 "
24 30,000 " —	40,000 " —	42— " "
25 40,000 " —	50,000 " —	54— " "

საპეტო (ნასეიდობის) ქაღალდი

ფასი თითო თამბუქის

50 მანეთად	300 მანეთამდე ღირს	13. 25 კ.
300 " —	900 " —	3—10 "
900 " —	1,500 " —	5—40 "
1,500 " —	2,000 " —	7—10 "
2,000 " —	3,000 " —	11— " "
3,000 " —	4,500 " —	15—65 "
4,500 " —	6,000 " —	20—30 "
6,000 " —	7,500 " —	28— " "
7,500 " —	9,000 " —	31— " "

9,000	"	—	10,000	—	36	—	"	"
10,000	"	—	12,000	—	41	—	"	"
12,000	"	—	13,000	—	48	—	"	"
13,000	"	—	15,000	—	53	—	"	"
15,000	"	—	18,000	—	63	—	"	"
18,000	"	—	21,000	—	71	—	"	"
21,000	"	—	30,000	—	103	—	"	"
30,000	"	—	45,000	—	156	—	"	"
45,000	"	—	60,000	—	211	—	"	"
60,000	"	—	90,000	—	312	—	"	"
90,000	"	—	120,000	—	415	—	"	"
120,000	"	—	150,000	—	519	—	"	"
150,000	"	—	225,000	—	781	—	"	"
225,000	"	—	300,000	—	1,031	—	"	"

პაღვაზი სსსამართლოში

სისხლის სამართლის საქმეში 1 დღე უყმყოფილობის გამოცხადებისთვის მომრიგებულ მოსამართლის განჩინზე; 3 დღე კომპეტის მიღებისთვის მომრიგებულ მოსამართლის განჩინზე; 7 დღე კერძო სწავრის მიღებისთვის მომრიგებულ მოსამართლის განჩინზე, ორი კვირა საბუღალთო სწავრის მიღებისთვის მომრიგებულ მოსამართლის განჩინზე, აგრეთვე სოღჭო სსსამართლოების და ბუღატის განჩინზე.

სამოქალაქო საქმეებში. 1 დღე უყმყოფილობის გამოცხადებისთვის მომრიგებულ მოსამართლის განჩინზე, 3 დღე კომპეტის მიღებისთვის მომრიგებულ მოსამართლის განჩინზე; 7 დღე კერძო სწავრის მიღებისთვის მომრიგებულ მოსამართლეებზე; ორი კვირა ოტზივის (მასუხის) მიღებისთვის ზოღწო რეშენიზე (უბარო განჩინებზე) აგრეთვე სოღჭო სსსამართლოებზე; ერთი თვე სუკსაღო და საბუღალთო სწავრის მიღებისთვის მომრიგებულ მოსამართლის განჩინებზე, აგრეთვე სოღჭო სსსამართლოებზე, ზოღწო რეშენიზე, ოთხი თვე სწავრის მიღებისთვის ბუღატის განჩინებზე.

ვადები მემკვიდრეობაზე

თუ მემკვიდრეობა არ აღმოჩნდნენ 6 თვის განმავლობაში მემკვიდრეობის მემკვიდრეობაში გადამდის, ან თუ მემკვიდრეობა მემკვიდრეობაში არ გამოჩნდნენ, მაშინ სხვა მემკვიდრეობა შედის მემკვიდრეობაში, სიღარიბის 10 წ. განმავლობაში არ გამოცხადდება, იმის უოკელი უფლება კარგება მემკვიდრეობაში შესვლისა.

ვადები დაქირავებაზე

არ შეიძლება მემკვიდრეობის დაქირავება 6 წელიწადზე მეტი, ქონება 12 წელიწადზე მეტი არ დაქირავდება.

ნიმუშები ზოგიერთი საზოგადოების ვადებისა

რწმუნების ქალაქი საზოგადოება.

მოწყალეო ხელმწიფე!

(სახელი და მამის სახელი)

ამ რწმუნების ქალაქით მოგანდობთ იმუხმდგომლით უკელა ჩემს საქმეებს გამო, რომელიც ეხლა სწავლობს, ან შემდეგში გამოჩნდება სწავლობს; იმუხმდგომლით, როგორც სამოსამართლო დაწესებულებათა, ისე უოკელ თანამდებობის კაცთა-წინაშე. ამისათვის გაძლევთ ნებას მართლაც უკელან თხოვნა, არჩება, შეიტანოთ განცხადებანი; მიხვეთ პასუხი დაუსწრებლად დადებულის განახლების გამო, ასტეხით დაე, თუ მოხერხებით უაღბობა გასწავის უნებურად ჩემს საზარდოდ, მიიღოთ ჩემი სახეობები, ჩემი ფული, ჩემი ვადები და მემკვიდრეობა, უნებლოთ კარბო სწავლით ახელადას და კასადიას წესით, მოსმით სადაო საქმეები მორიგებით და სხვასაც მანდოთ უოკელი ეს საქმე ამ ქალაქის ძლით. რასაც თქვენ ამ რწმუნების სახეობით კანონიერად მოიქმედებთ, იმაში არავითარს დაეხს და წინააღმდეგობას არ გაგიწევთ. რწმუნებისა ქალაქი ესე კუთვნიის (კანაც კუთვნიის, აქ უნდა დაიწეროს მისი სახელი, მამის სახელი, გვარი და ისიც რა წოდებისაგ არის).

რწმუნების ქალიღი მომრიგებელ სასამართლოებში სასია
რულოდ.

პ. რ. 353 ღ. 1
303 ღ. 1033

მოწებალე ხელმწიფევ,

(სახელი და მამის სახელი).

მოგანდობთ იმუამდგომლოთ ეოკელი ხემის სჱქმეების გამო, რომელიც კი სწარმოებს მომრიგებელ სასამართლოში, გამოაცხადოთ დავა ხემა სახელობით და დამიფართოთ, თუ სხვა ვინემ ამიტებს დავა; იბიელოთ კერძო, საამელაციო და საკასაციო სახიჯართ სადაც და ვისთანაც ვერ არს ამის წინაშე, იფიქვოთ, თუ განტეპ მოხერხებული ეღბობა შეამწიეთ ვისმე ხემდა საწარადლოდ, ან თუ სინამდვილე არა აქვოთ ხემს საწინამდევოთ წარმოდგინდეს სახუთებს, გამოიტანეთ მირი ქალიღებისა, შეტყობეთ საჭარო ცნობანი, უკანეე დაუბრუნეთ სახუთები. იღეთ აღსრულებაში მოსიყვანი ქალიღები და ფული, ხემდა გადმოსაცემად თუ გეცნობოთ, მანდეთ ეს საქმეები სხვას და საზოგადოდ დიიგეთ და დიიფირეთ უფლებანი და სარტებლობა ხემა; ეოკელსიყე ამში მე თქვენ გენდობოთ, დავას და წინამდევობას არ გაგიწევოთ. რწმუნებისა ქალიღი ესე კუთხის (სახელი, მამის სახელი, გარა და წოდება).

форма доверенности общей на ходатайство.

Милостивый Государь такой-то (имя и отчество)!

Настоящею доверенностью уполномочиваю Васъ ходатайствовать по всеѣмъ моимъ дѣламъ, какъ нынѣ производящимся, такъ и впредь возникнуть могущимъ, во всеѣхъ судебныхъ учрежденіяхъ и у должностныхъ лицъ. Для чего Вы можете подавать прошенія, объявленія и отзывы на заочныя рѣшенія и другія бумаги, заявлять споры о подлагахъ и давать отѣты по такимъ спорамъ, получать справки, всякаго рода документы, обязательства, коніи съ нихъ, равно коніи съ рѣшеній, приносить на послѣднія частныя и апелляціонныя жалобы въ мировые суды и судебныя палаты и кассационныя жалобы въ правительствующій сенатъ, прекращать дѣла миромъ, получать исполнительные листы и быть при

исполненіи рѣшеній, получать деньги по присужденнымъ мнѣ искамъ и доставлять ихъ во мнѣ и передовѣрять это моему доверенному лицу. Во всемъ этомъ я Вамъ вѣрю и Вы по моему доверенному лицу не будете спорить и прекословить не буду. Доверенность эта принадлежитъ такому-то (званію, имени, отчеству и фамиліи).

წიგნების ქალაქი

ათას რუბლს ოთხმოც-და-თექვსმეტს წელს, სექტემბრის ოც-და-ათსა დღეს მე ქვემოთ ამის ხელის მომწერელმა (წოდება, სახელი, მამის სახელი და გვარი) მოგივადეთ (სახელი და გვარი მისი, ვინც უნდა მამულოთ) საყუთარი ხემა სახელი და მამული (დაწერილობით უნდა აიწეროს, მომიჯნავენი უნდა მოხსენებულ იქნას); მოგივადეთ მე (ამს და მს) ეს მამული თქვენ (ამსა და ამს) ამ და ამ ფასად (უნდა მოხსენებულ იქნას) და ამ ფულის რიცხვში მივიღე ბეთ ამ სასუფოლის წერილის დაწერის დროს მხედველასაგან (ამ და ამისაგან) ამდენი და ამდენი (მოხსენებულ უნდა იქნას) კრეირთულობ სასუფოლო დაგამტყავო საცელით ამ და ამ დრომდე (უნდა მოხსენებულ იქნას ყადა). ხოლო თუ ამ ვადამდე არ დაგამტყავო, მოვიღე ვარ დაგებრუნო (ამს და ამს) მე და, ბეს გარდა ვადევი, ვადვისადო ვარამა (ამდენი და ამდენი), მე (ესა და ესა) კრეირთულობ გავწიო უოკელი სარჯი მამულის დამტყავებისა და მოვიღე ვარ (ამს და ამს) დანარჩენი (ამდენი და ამდენი) ვადვისადო ამ დღეს, როდესაც უფროსი ნოტარიუსი დამტყავებს სასუფოლის ქალაქს. უკეთ მე (ამს და ამს) აღარ მოვიანდომე ვადევი შემოსხენებულისა სახლისა თუ მამულისა, მე გამსუფადეველს (ამს და ამს) მოახმაროს დემრამბი.

თ ა მ ა ს უ ქ ი

მე ქვემოთ ამის ხელის მომწერელი მოვიღე ვარ ვადვისადო (ამსა და ამს), მომიხოვეს თუ არა, (ამდენი და ამდენი), რომელიცა ნაღდად და სრულად მისაგან მივიღე. (უნდა დანიშნოს ადგილი საცხოვრებელი და თარიღი).

ДОЛГОВАЯ РОСПИСКА

ბარძევის
გონიერების

Г. Тифлисъ, 14 Января 1896 года. Вексель на 1000 руб. сер.

Отъ сего четырнадцатаго Января тысяча восемьсотъ девяносто шестаго года, черезъ три мѣсяца по сему векселю повиненъ я заплатить Тифлисскому 2-ой гильдіи купцу Егору Погосову, или кому онъ прикажетъ, тысячу руб. серебр., которые я отъ него наличными деньгами получилъ сполна. Дворянинъ Василій Отаровичъ Владзе.

ანდერძის წერილი

სახელითა მამისითა და ძისითა და სულისა წმიდისითა მე, (სახელი, მამის სახელი, გვარი და წოდება) სრულს ჭკუაზე მყოფი და გულის სმიერობას არ მოკლებული ვაძლევ საკუთრებად ჩემ საკვდილის შემდეგ იმ უფლებით, რომელიც მონიჭებული მიქვს (დაბატება 118 მუხლისა, ტ. X. ნაწ. I. 1863 წლის განკრძობის მებრ) ამს და ამს (სახელი, მამის სახელი და გვარი) საკუთრად ჩემს კუთხილის მამა-მამუელს მამულს, რომელიც იმყოფება (ამა და ამ) ტუბერნიაში, (ამა და ამ) მარაში, (ამა და ამ) სოფელში და რომელიც დამრჩა შემკვიდრებით ჩემს მშობლებს შემდეგ (სახელი და გვარი მშობლებისა) ვაძლევ სრულად, ყოველის შესობითა და სოფელსა მოწვობილობითა, ყოველის მოძრავის ქონებითურთ, რაიცა იმ მამულს კუთხისა, ყოველის საქონლითა და აკეთით, ყოველის უფლებითა და მოკლებითურთ, რაიცა მოსდევს მამულის მფლობელობას. კეთილ შემხილსა ქონებასა ჩემსა (ამასა და ამს), საზოგადოდ ყოველს საკეთეს და დოკელათს, რაც ჩემს საკვდილს შემდეგ აღმოჩნდება, ვაძლევ (ამათა და ამათ იმდენსა და ამდენსა). ანდერძის წერილი ესე ძალაში და მოქმედებაში უნდა შევიდეს ჩემს საკვდილს შემდეგ. ამან.

თუ ანდერძის წერილი დაწერილია თვით იმის ხელით, ვინც ანდერძისა სტოვებს, მის ხელ-მოწერილობის სინამდვილე და აგრეთვე სრულ ჭკუაზედ ყოფა და გულის-სმიერობა მისი შემოწმებულ უნდა იქმნას ორის მოწამეს მიერ; ხოლო თუ ანდერძი სხვის ხელით არის დაწერილი, მაშინ მოწამე სამი უნდა იყოს, უფრო უკეთესია თუ ნოტარიუსი დაამტკიცებს.

სახურჭრის (ანუ საბოძერის) წერილი

ათას რუას ოთხმოც-და-თექვსმეტსა წელსა (თვესა და დღესსა) მე ჭკემორე ამის ხელის მომწერმა (წოდება, სახელი, მამის სახელი და გვარი) ვახუჭე საუკუნოდ და სამედიამეილოდ (ამს და ამს, სახელი და გვარი) და მეშვიადრეთა მასთა კეთილად შეძინებულა უძრავი (ან მოძრავი) მიმული ხემა, მდებარე (დაწერილებითა იაწყაროს რომელ გუბერნიასა, მაზრასა, სოფელმა ანუ თუ ქალაქმა, რომელ ნაწილში და ქუჩაზე. მერე იაწყრება ზომი თუ საყრდენი, რაოდენობა; სამსღერება და მომჯინაგენი) რომელიც მივიღე მე ნასეიდობითა (ამს და ამ დროს, ამს და ამისაგან და ამ წმ-ით) ზემოდ აღნიშნულ მიმულს სახადისის ჭკემ ვაფასებ (ამს და ამდენად), ხოლო უწინარეს ამს სახურჭრის საგელისა მიმული იგი ხემგან არავისადმი რასისაშე შინა შეკრული და არცა რომელსამე ზედა აღწერილ არს და შემდგომ ამისა ვითარცა მე, აგრეთვე მეშვიადრეთა ხემთა მიმულს მას ზედ არავითარი სიჭმე არა გვეჭონდეს და არცა რასისაშე ვედახუთო. (ხელის მოწერა. შეიძლება სახურჭრის საგელი რაიმე შირობითაც იყოს შეკრული, ხოლო მაშინ ამს შიგ მოახსენიებენ და სხვა ისევე ასე დარჩება).

სამზითვის წერილი

ათას რუას ოთხმოც-და-თექვსმეტსა წელსა (თვესა და დღესა) მე ჭკემორე ამის ხელის მომწერმან (წოდება, სახელი და გვარი) მივეცა მზითვად ასულსა (თუ დასა) ხემს (ამს და ამასა) და დანაშნულსა (ამს და ამ ვცხზე) ვუთხინელი ხემა და შექინელი (აქ დაწერილებითა იაწყრება უკვლავური ქონება უძრავი თუ მოძრავი) ხოლო (მიმული თუ იქნება) ხემგან არავის მიყადულ, არც დაჯირავებულ და არცა აღწერილ არს რომელსამე ზედა; თუ ვინაცოდაა შემდგომ ამისა ვინმე დაეას დაუწყებს სხუებულს (მიმულს) მასუხი უნდა გასცეს ქალმან ხემმან (ან დამან). მიმულს მას სახადისის ჭკემ ვაფასებ (ამს და ამდენად. ხელის მოწერა).

ვირაობის წერილი

ათას რუას ოთხმოც-და-თექვსმეტსა წელსა (თვესა და დღესა) მე ჭკემორე ამის ხელის მომწერულმან (წოდება, სახელი და გვარი) ვახესხე (ამს და ამისაგან) ფული (ამს და ამდენი) ბრძინებულთა

სარგებლითა, ხოლო ვადითა, ესე იგი, მომხელსა (ამა და ამ წლამდე და თთვიან რიცხვამდე) და ამ ფულში კადამდისინ დაუკავშირებენ (ამა და ამინ ამა და ამას) უძრავი ქონება (თუ მოძრავი) წესი და მათმილი ხემა სამკვიდრებელად (ანუ ამა და ამ ნახიფობით) მდებარე (ამა და ამ აღვს სოფელს თუ ქალაქში, თუ ქონება მოძრავია უნდა დაწერილებით აღწერილი იყოს უოკელისფერა და ორ შირად) უკეთუ შე სესხად მოცემული ფული ავი დანიშნულ კადამდე (ამა და ამას) არ მივცე, მაშინ მას ნება აქვს ეს გარნობის წერილი სადაც ვერ არს განხილადის და წარუდგინოს და დაემყოფილება მიაღოს, კათარცა კანონი გადსწევს და მანიატებს, ხოლო უწინარეს ამისა გარნო უძრავი (ან მოძრავი) საცხოვრებელი (ან ქონება) ხემა არ აქნას არაკისადმი მიუიფული და დაგირავებული და არც რომელსამე შეკრულობით შეკრული. (სელის მოწერა).

ცნობანი ნათლის-ღვბის შესრულების შესახებ.

შეიძლება თუ არა ნათლის-ღვბის შესრულება მღვდლისაგან მარტო ოღარიით?

ნათლის-ღვბის შესრულების დროს საეკლესიო კანონების მოთხოვნილებით და დასმარებით მღვდელი უნდა შეამოსოს ფილონიითგ-სადიამ უნდა დაიწყოს და როგორ უნდა შესრულდეს მღვდელმა ნათლის-ღვბი იმისთანა ბაკეზე, რომელიც სამეზის შთაუყვანილი იყო ემაზში კრის კაცისაგან, ანუ ბებისაგან მღვდლის უმყოფობის გამო?

კანონით მღვდელმა უნდა დაიწყოს და შესრულდეს ეკლესიურა იმას ქვეით, რასაც უნეს ემაზიდან ამოუყნის შემდეგ და არა სულ თაყიამ, როგორც ამას ზოგიერთები შერქებან.

შეიძლება თუ არა მღვდელმა მონათლოს სხვა ქრისტიანი აღმსარებელთა შვილი?

შეიძლება, თუ შემობლება ხელ-წერილს დასდებენ, რომ მონათლულს აღზრდიან მართლ-მადიდებელ ქრისტიანთა ეკლესიის მოთხოვნილებისამებრ.

შეიძლება თუ არა მოსახლთაგან ავთომოფი ბაკეში წყალში არ შთაფლან სამეზის?

როდესაც სწულებას და სხვა მიზეზთა გამო მოსინათლავი ბა-
შვის შათილვა წყალში არ შეიძლება, ამ შემთხვევაში შეიძლება საბ-
გვით ასსუროს მოსინათლავი მღვდელმა დადებული სატყუების წარმოთ-
ქმით.

მრავალ მიმჩქმლებში ვინ არიანება ნათესავად?

ნათესავებად არიანებათ მარტო მირველი ყაფი და ქალი; დანარ-
ხენნი მოწმებათ ითვლებიან.

უველა მიმჩქმლებს უნდა კეკოს მოსინათლავი თუ ერთი და
ვის სახელდობრ?

თუ ყაფი ანათლება მიმჩქმელს ყაყს და თუ ქალი—მიმჩქმელ
ქალს. საჭაროველობს კეკესიას ქქონდა ძველი ხვეულება მარტო ერთი
მიმჩქმელის უოლებიას. ეს ხვეულება საბერძნეთის კეკეკსიადამ აქეს
მიღებული და ყარგი ხვეულებს არის.

შეიძლება თუ არა მღვდელმა ჩასწეროს მეტრიაკაში მიმჩქმელად
არა დამსწერე ნათლიღების დროს?

როდესაც მღვდრის სქესის ბეკში ანათლება საჭაროა, რომ
მიმჩქმელი ქალი იეოს და როდესაც ყაფი—მიმჩქმელი ყაფი. მშობ-
ლების ბატავის ცემისათვის შეიძლება თუ ერთი არის მიმჩქმელი, მე-
ორე, დაუსწრებლადაც მიადონ და ახეხონ საბოთებში მიმჩქმელად.

შეიძლება თუ არა მცირე წლოვანება აქმნეს მიღებული მიმჩქ-
მელებად?

თუთმეტი წლის უმცროსის მიმჩქმელად მიღება არ შეიძლება.

შეიძლება თუ არა მიმჩქმელად იყენეს სხვა ქრისტიანთა აღმსარ-
ებელნი?

არ შეიძლება. მაგრამ თუ მშობლები და ნათესავები თხოულო-
ბენ მაინც და მაინც ამასთანა მარების მიმჩქმელობას, მღვდელმა უნ-
და მოითხოვოს, რომ ერთი ქალი და ერთი ყაფი იეოს მართლ-მად-
დებელთაგანნი და ამითან შეიძლება სხვა ქრისტიანთა აღმსარებელ-
ნიც იყენეს. ამ შემთხვევაში მირველნი დაიწერებიან მიმჩქმელებად და
მათ შორის აქნება სულიერი ნათესაობაც და სხვანი ყი დამსწრეებთ
სიათვლებიან.

როგორ უნდა დაიწეროს მეტრიაკაში დაბადებული ბეკში ყარო-
ნიერი შეუღლისაგან, რომელსაც მხარი ორაი სიმი წლით შორის იეო
წასული, ანუ სხვა ადგილზედ ამყოფება დიდი სხობით?

ვიდრეუდის შეუღლება ცოლ-ქმართა დარღვეული არ არის კანონით, რამდენა შეიძლება უნდა ეულონოს ქმრის ქალს, თუ მისი ქმრის სხვაგან შეყოფის დროსაც, მაინც ეკვლიან კანონიერ შეუღლებად უნდა ხიფერონ.

როგორია უნდა იყოს წყალი კმარისათვის?

წყალი უნდა იყოს წმინდა წყაროსი, ან მდინარისი. ამ წყალში არაფერია სხვა ნივთი არა იყოს რა შერეული.

ცნობანი ქორწინების შესრულების შესახებ

ქორწინების შესრულებისათვის სავსით არ არის მარტო სურვილი სასიძოსი და სასიძოსი. როდესაც კაცი და ქალი სთხოვენ მღვდელს გვირგვინის კურთხევის შესრულებას, მათზე მღვდელმა საუფუძველსა ზედა სეკულარული და სამოქალაქო კანონთა და დადგენილობათა უნდა შეკრამოს უოკულაიკ სეკიარო ცნობება, რომელნიც მოითხოვებან „ობისვის“ წიგნით.

ვისაც სურს ქორწინება, უნდა მოვიდეს მღვდელთან, დასწეროს წოდება, თავისი და მამის სახელი და გვარი და თავისი სიტყვითაც, განუცხადოს მას თავისი სურვილი. (მუთავ ტომის კანონი ნაწილი პირველი, სტ. 25).

მღვდელმა სამეურ უნდა მოახდინოს გამოცხადება უქმ დღეებში და მოითხოვოს თუ ვინმემ რამე დამხმარებელი მიზეზი იტოვოს გამოცხადონ მას. თუ რომელიმე მათგანი ანუ კაცი ანუ ქალი სხვა სამრეკლოსი არის, ამ მრეკლის მღვდელს უნდა იცნობოს და სთხოვოს თავის მხრით სამეურ მოახდინოს გამოკითხვა და თუ არაფერია დამხმარებელი მიზეზი აღმოჩნდეს — მოწმობა უნდა გაუგზავნოს გვირგვინის კურთხევის შემსრულებელ მღვდელს (იქვე სტ. 26).

არ კლდეკა ნება შეორედ ქორწინებაში შესვლისა იმ პირთა, რომელნიცა დაშნაშკენი იქნებან პირველის ქორწინების გაურამი მრეკლებითა, ანუ სხუელების ნაკლუდოეანებითა და ხუთის წლის თავის ცოლისგან გაუგებლად გამორკებითა.

არ კლდეკათ ნება ტუსაღებს ქორწინებაში შესვლისა, რომელნი-

და იმყოფებან ტუსაღების როტაში, ვადრემდის როტაში აქნების (მე-X ტომ. მუსლით).

არ ეპლეკათ ნება გეორგიანის კურთხევის სასწავლებელსა მის სახელმწიფო ხარჯზე მყოფთა შვიარდბით, ვადრემდის კურსს არ შესრულებენ, და კანტონისტებსა. (უქ. უწ. ს. 1821 წელს მაისის 19).

არ ეპლეკათ ნება ქრისტიანთ მართლ-მადიდებელის სარწმუნოებისას ქორწინებაში შესვლისა არა ქრისტიანეთათან (მეთე ტომ. კან. ა. ნწ. სტ. 85).

ქორწინების შესრულებას წინეთ მართლ-მადიდებელთა შერთვან მღვდელმა უნდა მოითხოვოს ცოდნა საუფლო დოგმისა, მრწამსისა და ზთა მცნებისა.

როდესაც ერთი ღირა მართლ-მადიდებელის სარწმუნოების და მეორე ფრანგი, სომეხი ანუ დოთრანგია, მას უნდა ჩამოერთვის ხელ-წერილი ბავშვების მართლ-მადიდებელის სარწმუნოებისამებრ აღზრდაზე.

გეორგიანის კურთხევა უნდა შესრულდეს სასიძოს სამრევლოში, მაგრამ ხეყნში ხეულებით არის დადებული გეორგიანის კურთხევის შესრულება ამ სამრევლოშიაგა, რომელშიაგ სცხოვრობს სასიძო, ამ წესზე უნდა იდგეს ეველიანი.

ხეყნში სასიძოს უთუოდ უნდა ქქონდეს თხუთმეტა წელი მობიდიმ და სასიძოს ცამეტა, მაგრამ რუსეთში დაბადებულთათვის და აქ მცხოვრებთათვის სხვა კანონია დადებული. აქ სასიძო უნდა იყოს უთუოდ თერამეტა წლის და სასიძლო თექვსმეტა წლისა (მეთე ტომ. მირველი სტ. 3).

თუმცა მღვდელმა მცირე წლოვანზედ შესრულოს ქორწინება, უთუოდ შეტუობისათანავე ეს ქორწინება გაიურება და დაზნაძაკე სამღვდელი და საეკლესიო მოსამსახურეხი მიეგებან სასჯელმამღვდელი გაიგზავნება უდაზნოში ამის ნახეყარი დროთი, რამდენიც აელთა გეორგიანის კურთხევის სრულ წლოვანობის, ე. ა. როდენიც აელდა სასიძოს თუთხმეტ წელზე, და სასიძლოს ცამეტზედ; დათკონი და შრთიეტხიეო ეო ამას ნახეყარი დროთი, რამოდენითაგ აქნება გაგზავნილი მღვდელი. თუ ერთ წელზე შეტა არ აელათ

ადგილისაგან იჭებთან განშორებულნი, მაგრამ თუ ერთ წელიწადზე მეტი ავლათ სრულ ასაკობამდის სასიძოს ანუ სასძლოს მქონე მღვდელი ისე დასრულებს, როგორც ზემოთ ვსთქვათ და პირველის ადგილზე იჭება წამოვემნილი.

ქორწინება აღერძმდებულია მითთვის ვისაც ოთხმოც წელიწადზე მეტი აქვს შობიდან. (მათე ტომ. დამ. სტ. 4).

ნათესაობის ცოდნა ქორწინების შესრულების დროს უსაჭაროესა საგანია მღვდლისათვის და დიდი სამხელოცია. ეს მატომ არის გასაჭარი ნამეტურ, რომ ზოგიერთა არ იცის მისი გამოანგარიშება.

ნათესაობა არის სულიერა და სორციალი:—ნათესაობა სორციალი წარმოსდგება მშობიარობით და სულიერა ნათესაობა წარმოსდგება ნათლათობით, მიმრქმელობისაგან. ნათესაობა ქორწინებითა, მეუღლეობითა ეკეშირით—აწოდება თვისებად. მშობიარობითა ნათესაობა არის: აღმავალი, ჩამავალი და ეკერდისა.

ამის გარდა, არის ეადეკ ისეთი საზოგადო წუობილება, რომელსაც, საჭარო არის მღვდელმა უერადლება მიეჭვოს, როგორც საჭარო ენონს ნათესაობითა ეკეშირის გამოანგარიშებისათვის.

ა) ქმარი და ცოლი ერთ-სორცია არიან, ამისათვის არ განუოთეებან. ქმარი და ცოლი სხვა შირებთან შირველ ხარისხზე არიანცხებან. ქმრის მშობელთან ცოლი როგორც საყუთარი მათი ასული ისე არიანცხება და ქმრის დები და ძმები მის დებთან და ძმებთან არიანცხებან; ეკრუთეე ქმარი ცოლის მშობლებთან.

ბ) შვილები რამოქნიან უნდა იყენენ შიმრის და მდედრის სქესისანი დედ-მამასთან შირველ ხარისხში არიანცხებან.

გ) ტანის ძმანები და დანები ერთი ერთმანეთის შირის უოკელთვის არიანცხებან შორე ხარისხზე.

დ) ეკრები რამოქნიან უნდა იყონ, როგორც ეცის შირით ეკრუთეე ქალის შირით და-ძმანებთან არიანცხებან.

თვისების ნათესაობაში—ნათესაეები მქრისა ნათესაეები არიან ცოლისა და ცოლის ნათესაეები არიან ქმრისა.

სისხლოანს ნათესაობაში აღმავალ და ჩამავალ სწორ ხაზზე ეკერტეინის ეურთისეე სრულებით აღერძმდულია არის ეეედა ხარისხ-

ზე კვლევითი და სამოქალაქო კანონებითა. გვერდის ნათესაობისა შინა აღკრძალული არის გვირგვინის კურობეკა მკოთხე სამსახურისა შინა ნათელით (უქმ. სის. უკ. 1810 წელსა იანუარის 19).

სახელდობრ: სისხლთან ნათესაობაში აღკრძალული არის ქორწინება: ა) ტანის ძმებთა და დებთა შორის (მკორე ხარისხისა) ბ) ბიძის ძმისწულ შორის (მესამე ხარისხისა) გ) ბიძისშვილთა შორის (მკოთხე ხარისხისა) ბიძისა და რძელს (შვილის ცოლს შორის) და სიდედრს შორის (მარჯველს ხარისხზე). დ) მამისწველისა და გერს შორის და დედისწველისა და მის გერს შორის (მარჯველი ხარისხისა). ე) მამისა და მისი შვილს სიდედრს შორის (მესამე ხარისხისა) ვ) მამისწველისა და მისი გერის შვილს შორის, ანუ დედაწველისა და მისი გერის შვილს შორის (მკორე ხარისხისა,) ზ) მამისა და მისი გერის შვილს შორის (მკორე ხარისხისა), ი) ბიძისა და შვილის შვილის ცოლის შორის (მკორე ხარისხისა), და აგრეთვე ბებისა და შვილის შვილის ქმრს შორის. ზ) სიძესა და ცოლის დას შორის (მკორე ხარისხისა) ჟ) მძღვსა და რძელს შორის (მკორე ხარისხისა.) თ) მამისა და შვილსა ორთა ტანის დასა შორის, აგრეთვე დედისა მის ქალსა და ორთა ტანის ძმებთა შორის (მესამე ხარისხისა) ი) სიძემრსა და სიძის დას შორის ანუ სიდედრსა და სიძის ძმს შორის (მესამე ხარისხისა არის) ია) მამისა ცოლსა და გერის შვილის შვილს შორის (მესამე ხარისხისა და აგრეთვე მკორეს მხრით). იბ) მამისა და გერის შვილს შორის (მესამე ხარისხისა). იგ) ბებესა და შვილის შვილის გერსა შორის (მესამე ხარისხისა). იდ) ბიძისა და შვილის შვილის სიდედრის შორის ანუ შვილის დედაბიძის შორის (მესამე ხარისხისა), იე) სიძემრსა და სიძის ბიძის შორის (მესამე ხარისხისა). ივ) გერსა და მამისწველისა, ანუ დედისწველის შორის (მესამე ხარისხისა.) იზ) მამისა და მამის ანუ დას გერს შორის (მესამე ხარისხისა). იწ) ძმისწულსა და ბიძის ცოლს შორის, ანუ ბიძისა და ძმისწულს ცოლს შორის (მესამე ხარისხისა).

მკოთხე ნათესაობით ხარისხში არ შეიძლება ქორწინება: ა) კინგ უნდა იყოს მისი შვილის შვილის გერის ასულთან. ბ) დედის დედაწველის ბებისათან. გ) ბიძის ბიძის გერთან. დ) ბიძის გერის ასულ-

თან. ე) შეიღის შეიღის სადედროან. ვ) შეიღის ცოლის ბუბასთაჲ.
 ზ) მამინაცელის, ანუ დედინაცელის ძმის დასთან. 6) კარგე (მამის
 ცოლთან. თ) ცოლის ბაბაშეიღის დასთან. ა) მამინაცელის ანუ დე-
 დინაცელის ძმისწულთან. ია) შეიღის შეიღის ცოლის დასთან. იბ)
 და ორთა ტანის დათა ზედა და აგრეთვე იკ) რძლის ძმის დას
 ზორის.

ამ გამოანგარიშებისაგან ადვილთ შეიძლება, რომ შეიტყოს
 ნათესაობა იმისთანა პირებში, რომელნიც აქ არ არიან მოხსენიებულნი,
 მაგრამ როდესაც ბაბა ძმისწულს თხოულობდეს ორ ტანის დას, ანუ
 ორი ტანის ძმა თხოულობდეს მამის დას და მის წმისწულს მამის
 ძლეჯელმა იმაზე კმარჭიას ნებართვა უნდა მოითხოვოს და თვითონ
 არ უნდა გახედოს გვირგვინის გურთხევა (უქ. წმ. სინოდ. 19ს
 ანკარს 1810-სა წელსა).

როდესაც სამა კვარი არიან ქორწინებით ნათესაობათ დაეკუ-
 შირებულნი, ე. ა. მეორე ქორწინებითი ნათესაობაში, არა თუ მე-
 რთხე ხარისხში, არამედ მესამე ხარისხზედაც, შეიძლება კმარჭიას
 ძლეჯელ-მოთვრის ნება დართეთ შესრულონ გვირგვინის გურთხევა.

სულაერ ნათესაობაში (ნათღიანობითი) ქორწინება არ იყო აღ-
 გრძალული შეკვესე მსოფლიო ერებისმდის, მაგრამ მსოფლიო ერების
 განწყესებით ამ ნათესაობაშიაცა თითქმის შეოთხებდის არის აღ-
 გრძალული გვირგვინის გურთხევა. ნათესაობა წმ. მამის განწყესებით
 და უწმ. სინოდის უქაზ., გამოცემულის 1837 წელს დეკემბრის 31
 დღესა არის მსოფლოდ მონათლულთ მის მშობელთა და მიმრჭელებ
 შორის, არც გადადის სხვა პირზე და არც ბრუნდება უკან. ორი
 თუ არის მიმრჭელი კაცი და ქალი წმინდა კეკელსიას კანონით კაცი
 თუ არის მონათლული კაცი აწერება მამის ნამდვილი მიმრჭელიად
 და თუ ქალი ინათლება მამის ქალი იქნება ნამდვილი მიმრჭელი
 და კაცი შეიქნება მარტო მოწმობით.

სამღეჯელი და საეკლესიო პირნი, რომელნიცა შესრულებენ
 ქორწინებასა ეკლესიისაგან დაშლალ ნათესაობათი ხარისხში, თუმა
 ეს გაუფრთხილებლობისაგან და გამოუგაითხელობისაგან მოხდა და
 ძლეჯელმა თვითონ არ იცოდა, — ისეუბა მონასტერში გავზავნით ს-
 ში თუიდამ კქეს თუკმდის. ის სამღეჯელი და საეკლესიო მოსამხა-

სურ, რომელმაც იგოდა მიზეზი, მაგრამ მაინც შესრულა ქორწინება წინააღმდეგ კანონისა, იქნება დასჯილი მღვდელობის სარჩობის წინაშე. ამის გამო და განწყობებულნი პრასიტნიკის ადგილზე, ხოლო პრასიტნიკი ექვსი თვის ვადით იქნებან გაგზავნილნი მონასტერში, ანუ სულ იქნებან დათხოვნილნი სასულიერო უწყებისაგან, შესხვევისაშენ მათი უოფა-ქცევისა.

რომელ დღეებში არ შეიძლება გვირგვინის გურთხევა?

კველესიური დადგენილობებით აღკრძალულია გვირგვინის გურთხევის შესრულება:

- ა-დ) 14 ნოემბრიდან ექვს იანვრამდის.
 - ბ-დ) დაურწყების კვირიდან თომას კვირამდე.
 - გ-დ) ეოკელთა წმინდათა კვირამდე ოც-დაცხრამდენამდე.
 - დ-დ) შარველი აგვისტოდან სუთმეტ აგვისტომდის.
- და საზოგადოდ ყველა მარსკა დღესა და წინააღმდეგობის დღეებში.

დაკანონიერება და შეიღობილობა უკანონოდ შობილთა

შობილნი არა დაქორწინებულთაგან შეიძლება კანონიერად იგნონ მშენ, როცა მშობლები ვერს დაიწერენ. დაკანონიერებულნი შეიძლება იმ დღიდან ითვლებიან კანონიერად, როცა მშობლები ვერს დაიწერენ და იმ დღიდან სარგებლობენ ყველა კანონიერი შეიძლების უფლებით. თუ კანონობა ცოლ-მარნი იმის შემდეგ გაიყარნენ, მშობნიც დაკანონიერებულ შეიძლებს იგვე უფლებანი აქეთ, როგორც საზოგადოდ ყველა კანონიერებს.

თხოვნა შეიძლების დაკანონიერებაზე მიეცემა საოღქო სისამართლოს, სადაც ბეჭდის დედ-მამანი სცხოვრობენ. თხოვნის მიცემა შირადად უნდა, კველესისაგან თხოვნის არ მიიღებენ; თხოვნისთან ერთად უნდა წარდგენილ იქნას მოხსენება დედ-მამისა, რომ ბეჭედი მართლად მათი შეიღობა ქორწინებამდე შობილია, აგრეოვე ბერეიული მოწმობა დაბადებისა, ხოლობისა, მოწმობა დედ-მამის დაქორწინებისა. როცა ეს საბუთები წარდგენილი იქნება, საოღქო

სასამართლო დღეს დანიშნავს საქმის განსახილველად და რა დანიშნულება, რომ უკვლავ შვილი მოეყვანილი საბუთები მართლებს, მან არდგენს განკარგულებას და აცხადებს სასულიერო უწყებას, რომ ეს და ეს დღეებზე კანონიერად არის ცნობილი და ახლად დანიშნავს კანონიერების მეტრიკულ მოწმობასზე დაწერებს თავის განცხადებას, რის შემდეგ მშობლებს შეუძლიათ მოწმობა აიღონ შვილისათვის.

უკვლავ წოდების მართ, გაურჩეველად სჭესის, თუ საკუთარი შვილები არა ჭეკო, ან ეინმე შვილობილი, ნება აქვთ იშვილონ გასაზრდელად აუცხილი სხვისი შვილები, ან ობლები და სხვანი.

კანც იშვილებს ვისმე, ის უთუოდ 30 წლის უნდა იყოს, ან 18 წლით მეტა ეადრე მისი შვილობილია. არვის შეუძლიან ერთი და იგივე მართ ორ კაცს ჭეკანდეს შვილობილად გარდა ცოლ-ქმარისა. შვილობილობა არ შეიძლება მოხდეს სხვა-და-სხვა რეულის შორის; შვილობილობისათვის საჭიროა თანხმობა მშობლებისა, ან მათი ობეცებებისა და თვით შვილობილისაგა, თუ ეა იგი 14 წლისა; საჭიროა აგრეთვე თანხმობა ორივე შეუღლები ცოლ-ქმარისა. სასულიერო წოდების მართ (დახალ სარისხებიანთ) შვილობილობა შეუძლიათ მხოლოდ სიკმარქია უწყებას; ნება დართვათ. შვილობილს შეიძლება მიეცეს ახალი გვარი მშვილებელისა, თუ ეა თვითონ შვილობილი უფრო მეტის შეძლების და გვარის არ არის, ხოლო თუ მშვილებელი თავად-აწინაურნი არიან, მაშინ გვარის გადაცემა შეუძლებელია უმადლესის ნებადართუვლად. — თუ განათხოვარი ქალი იშვილებს ვისმე მაშინ უთუოდ, ქალი მშობლების ნება-ართვა უნდა აიღოს შვილობილის გვარის მისაცემად. უკვლავ შვილობილს არ გვარება ის წოდება და შეძლება, რომელიც ქმონდა ხანამ მის იშვილებდეს. შვილობილს ეძლევა უკვლავივე უფლება კანონიერი შვილისა შემკვიდრეობაში თუ ეა მშვილებელს ეყა არა ჭეკეს. ხოლო თუ ეა ქალები ჭეკეს, მაშინ შემკვიდრეობას სანახკროდ იყოფენ. შვილობილებს არ ეძლევათ ხოლმე მშვილებელთა მუნისა და სხვა გვარი სახელმწიფო შემწეობა. შვილობილს შეუძლიან მაილის შემკვიდრეობა მშვილებელის ნათესაებისა, თუ კანონით და ნათესაობის ძალით ნება ეჭება ნათესაობაზე. შვილობილის მუნა არ ჭეკარგვენ

ზემოდ ხსენებულ უფლებას. თუ ვინაცხობა შეიღებულად გარდაცვალებულად უძოდა, მისი უოკვლივე მისი ქონება რჩება მშვილდურის სოფლო ნაწილები შეძლება და ქონება მშობლებისგან ისევე მშობლების უბრუნდება. შეიღობილს თავიანთ კანონიერი მშობლების შეძლებ რჩება უოკვლივე უფლება შემკვიდრობაზე.

წესები ჯარში გაყვანისა

ყველა პირი მამრის სქესისა, რაჟი 16 წლის გახდებთან 20 წლამდე, ეღებულნი არიან მიეწრონ მოწოდების ნაწილებში (призывные участки) და იღონ მოწმობა რომ უკვე მიწერილნი არიან. ამისთვის საჭიროა, რომ სამაზრო სამსკდრო საქმეთა მმართველობაში თხოვნა შეიტანონ და თან წარადგინონ მეტრიკული მოწმობა, მოწმობა სცხოვრებულ ადგილისა, მოწმობა სწავლა-განათლების მიღებისა და სოფლის კანონის მოწმობა. ვინც არ მიეწერება მოწოდების ნაწილში, იმას უკუწვით გაიყვანენ ჯარში.

შეღავითები ოჯახის ვინაობისა გამო: 1) რაგისა — ა), როცა ერთად-ერთი შეიღობა მამსთან, რომელსაც მეშობა არ შეუძლია, ან დედის ერთა; ბ), როცა ერთად-ერთი მშა მცირე-წლოვანი ობოლ მშობთან და დებთან; გ), როცა ერთად-ერთი შეიღობ-შეიღობა მამსთან ან დიდ დედისთან, რომელსაც მატრონი ან ჭყავთ; დ) როცა ერთად ერთი მკ ოჯახში; ე) როცა უკანონოდ მობილსა კისერზე აწკეს მოხუცი დედა და დანარჩენი მცირე წლოვანი ბავშვები; მკორე ხარისხის შეღავათის შეადგენს: როცა მამს ერთად-ერთი საქმის შემდეგ მკ ჭყავს და დანარჩენი შეიღობს — მკთა შრომა არ შეუძლიანთ.

დადროება მამულის ან ქონების გამო შეიძლება მიეცეს უკეთეს ვისაც მართლა ქონება და მამული ცუდ მდგომარეობაში აწკეს, ვადა ამ შემთხვევაში შეიძლება ადროკონ ორის წლით.

დადროება სწავლა-განათლებისა გამო 1) 22 წლამდე ვინც სწავლობს მკორე ხარისხის სასწავლებელში; 2) 24 წლამდე ვინც სასულიერო სემინარიაში და საშეურხო თუ საზღვაო სასწავლებელ-

ში სწავლობს; კ) 27 წლამდე ვინც უმაღლესს 1 ხარისხის სწავლებელში ამუშავებს. აგრეთვე ამით ვინც უნივერსიტეტში სწავლას დასთავებს, მაგრამ სსსწავლებლად კმზადება; 4) 28 წლამდე, ვინც სასულიერო აკადემიაში სწავლობს, ან ვინც სამრევოსართო თანამდებობებზე კმზადება და უფრო უმაღლესს და სპეციალურ საგნებს სწავლობს.

ვისაც სურვილი აქვს სამხედრო ბეგარს გადაიხადოს თავის ნებით (вольно-определяющийся) თხოვნა უნდა მისცეს სადაც ვერ არის არა გვიან ორის თვისა კენჭის ურამდე.

სამსახურის ვადები. საერთო კადა სამსახურისა ხმელეთის ჯარში 18 წელიწადია, ხოლო 5 წელიწადი სამხედრო ჯარში და 13 წელიწადი ჯარში არიგებება (въ запасѣ).

ვადის შემტორება 1) ვისაც დამთავრებული აქვს უმაღლესი ან სამუდამო სსსწავლებლება არა უმცირესს 6 კლასისა განმზავში ან რეალურ სწავლებელში ან მეოთხე კლასისა სასულიერო სემინარიისა, ამას სამხედრო სამსახურის კადა უმცირადება 2 წლამდე და ზამასში არიგებება 16 წელიწადი, 2) ვისაც დამთავრებული აქვს შესამე ხარისხის სსსწავლებლება ამას სამხედრო სამსახურის კადა უმცირადება 3 წლამდე და ზამასში არიგებება 15 წელიწადი. ხოლო ვინც ზღვის ჯარშია, ამით სამხედრო სამსახურის კადა 6 წელიწადი კრიგებებით, ზამასში 4 წელიწადი.

უმაღლესს და სამუდამო სსსწავლებლებში კურს დამთავრებულებს შეუძლიანთ სამსახურში შევიდენ უოკელ ვაშს, ხოლო სამსახურის კადა იწყება 15 სექტემბრიდან ან 1 იანვრიდან.

თავის ნებით ვასულნი (вольно-определяющийся) სამსახურის კადა 1 წელიწადი 1 ხარისხისა—ვისაც უმაღლესი და სამუდამო სსსწავლებლება აქით დამთავრებული, მაგრამ არა უმცირესს 6 კლასისა განმზავის თუ რეალურის სსსწავლებელისა; მეორე ხარისხისა—ვისაც შესაფერს კგზამქს დაიჭერს დაწესებულის პროგრამით.

ზამასის პრაპორშჩიკები (прапорщики запаса). ვინც ზამასის პრაპორშჩიკობის კგზამქს დაიჭერს შეუძლიან მამხინვე გამოკადეს სამსახურიდან, თუნდაც რომ ვეროვანია კადა არ კქონდეს დასრულებული სამსახური.

კვჩამენების ნებას ზამთრის პრამორშიცობაზე მხოლოდ იმთ
 აძლევენ, ვინც ნამდვილ სამსახურში არიან მიღებულია უმაღლეს
 ან საშუალო სასწავლებლიდან (1 ხარისხისა) და უნდა იყოს
 რომას მიადებენ სამსახურში და კარგი უოფა-ტეკვისა იქნებან, რაიც
 მათმა უფროსებმა უნდა დაამოწონ. აგრეთვე ნება აქვთ, კოლხო-
 ომრეკლეოაუშქებსაც კვჩამენების, თუ სამსახურში ირიცხებოდენ
 ორი ხნა სამსახურისა (ზამთრისა 4 თთვე 1 მაისამდე და ზაფ-
 ხელისა 1 მაისიდან ბანკობის ბოლომდე) სოლო ვისაც კნჭა აქვს
 ნუარი იმთ კვჩამენის ნება არ მიეცემათ სანამ ორ წელიწადს არ
 შესრულდებენ ნამდვილ სამსახურში.

კვჩამენი პრამორშიცის ხანზე წამოებენ კვამო სამხედრო
 კომისიებში ადრევე დადგენილ შედეგთაინის პროგრამით და მხო-
 ლოდ ერთხელ არის წელიწადს, საბანკო დროს დასრულების ეამს
 (закрытым сбер).

თხოვნების წესები უმაღლეს სახელზე (იმპერატორთან)

უმაღლეს სახელზე შეიძლება მიეცეს: ა) საჩივრება დად-
 გენილობაზე, სახელმწიფო სენატის დეპარტამენტისა კასაციის გარ-
 და; მინისტრების და მთავარ-მმართველების, გენერალ-გუბერნატო-
 რების განკარგულებაზე და მოქმედებაზე, თუ ეს მოქმედებანი და
 განკარგულებანი არ კვქმდეარებან კანონით, სახელმწიფო სენატს
 და ბ) თხოვნები რაიმე წყალობის მინიჭებაზე, თუ ამით სხვა
 ვისიმე კანონიერი ინტერესი და მოქალაქობრივი უფლება არ ბრკოლ-
 დება, შენდობაზე და შეწყნარებაზე იმ პირთა, რომელნიც სასჯელ-
 ში არიან მიტეულინი.

ამ გვარი თხოვნები თუ საჩივრები თაქისუფალინი არიან უოკულ
 ღერბის ხარვისიკან. საჩივრებზე და თხოვნებზე უოუოდ საკუთა-
 რის ხელთ უნდა იყოს მოწყრილი გვარი და სახელი მკათიოდ და
 გამორკვევით, სიგხოვრებელი ადგილი, და თუ სხვისი ხელთ ნა-
 წერია გადამწერის სახელი და გვარიც. თხოვნებისა და საჩივრების
 მიტეშ არ შეიძლება კვქილობით, ორა შემთხვევის გარდა: როცა
 მოსოვნელები და მომჩივრები ბეკრნი არიან, ან კადეკ როდესაც

მოელი წოდება ან საზოგადოება; მოსოქნელი და მოძივიარი — ორ-
სავე შემთხვევაში კეჭელს სამდელია რწმუნების ბარათი უნდა უქმნიდეს
დეს. სანიერებში მოსიხეებელი უნდა იყოს ყველა საბუთისა და კა-
ნონება, რომლის ძალითაც სნიეიან სიმართლის აღდგენის და აგრე-
თვე კომპოც უნდა იყოს ამ განხილებისა, რომელზედაც სნიეიან.
უფურადლებოდ სტოკებენ ისეთ თხოვნებს და სანიერებს, რომელ-
ნიც კწინააღმდეგებთან ერთ-ერთ აქ ნამოთვილად შირობებს და ცუ-
დათ და გამოურკვეველად, უაზროთ და უთავბოლოდ დაწერილ თხო-
ნა-სანიერებს, აგრეთვე უფურადლებოდ სტოკებენ ამ გვარ თხოვნებს
და სანიერებს, რომლის გარეწვა ექვემდებარება რომელიმე შესაფერ
დაწესებულებას, ერთსა და იმავე თხოვნებს რამდენჯერმე განმეორე-
ბულს უახლ საბუთოდ და სსვა.

კანონი ნადირობის შესახებ

ახლად დამტკიცებული 1892 წ. 3 თებერვალს

ეს კანონი შეეხება ყოველ გვარ ნადირობას, აღერძელულია
ნადირობა უმოწმობოდ სახელმწიფო ადგილებში.

ხანდისხან მოწმობას ღებულობენ სოღამე მზრის უფროსისა-
გან ერთის წლის კადით და ღირს 3 მან. ამისთანა მოწმობით
ვეკლგან შეიძლება ნადირობა. მცირე-წლოვანებს მოწმობას აძლევენ
შიოლოდ მათი მშობლების ანუ მზრუნველების თხოვნით. მოწმობა
ყოველთვის თან უნდა ქონდეს მონადირეს ნადირობის დროს, თუ
ვინცობა მოსთხოვს. სსვის კვრძო მამულებში ნადირობისათვის
საჭიროა აგრეთვე მამულის ბატონის ნება-ართვა.

აღერძალუღლია ნადირობა ძუ ირმებსე, შეკლებსე, ჟეირა-
ნებსე და მთ ბბრტეებსე მოელის წლის განმავლობაში.

მამალ ირმებსე 1 იანვრიდან 15 აგვისტომდე, შეკლებსე 1
იანვრიდან 1 ივნისამდე, ჟეირანებსე და შერთებსე და გარეულ
თხებსე 1 მარტიდან 15 აელისამდე.

ტუის ჭათმებსე 1 ივნისიდან — 15 აელისამდე, ბატებსე და
ისებსე 1 მაისიდან 29 ივნისამდე, თურავებსე 1 დეკემბრიდან 1
ოქტომბრამდე, სოხოობებსე და კურდღლებსე 1 თებერვილიდან 1

სექტემბრამდე და სწორედით უკვლავ ნადირებს და ფრანკელებს გარდა მკენებელთა 1 მარტიდან 26 ივნისამდე. აკრძალულია რაიკე მთელი წლის განმავლობაში ხელით დაჭრა და მუდკების მოშლა უკვლავ გარდა ფრანკელთა, გარდა მკენებელთა, ნადირობა მდლებით 1 მარტიდან 29 ივნისამდე აკრძალულია. აკრძალულია აგრეთვე გარდა ტან-გარდმოტანს და სუიდავა ნანადირეებისათვის დღის შემდეგ ამ ეპიზის, რაც კანონით აკრძალულია.

კინგ დაუკითხავად და ნება დაურთველად ინადირებს კერძო პირთა მამულში ჯარიმა გადახედვენიებით 5 მანეთიდან 25 მანეთამდე, ამდენივე გადახედებით იმით, კინგ სხვის მამულიდან გამოარკეს ფრანკელსა და ნადირს. ეს ჯარიმა ერთი ორად გადახედებით, კინგ დახსულ-დათესილ მამულში ინადირებს.

კინგ უმოწმობოდ ინადირებს იმს ჯარიმა გადახდება 5 მან. 25 მანეთამდე. კინგ სხვის მოწმობით ინადირებს და აკრძალულ ფრანკელს ან ნადირს დახოცავს ჯარიმა გადახდება 10 მან. 100 მანეთამდე და ამას გარდა იარაღიც სამოკრთმეკა. აკრძალულ დროს ნადირის გაყიდვისათვის ჯარიმით გადახედებით თეთრო ნადირზე 25 მან. თეთრო ფრანკელზე თეთრო მანეთო.

საპირო ცნობანი ავადმყოფებისათვის,

რომელთაც პორჯომისა და ახასთუმანის მადნის წყლებით სჭირდებათ მკურნალობა

პორჯომში მადნის წყლებით სარგებლობა იწყება 1 ივნისიდან შუა სექტემბრამდე. მადნის წყლებთან მუდამ თამ დილის 8—10-მდე და საღამოს 4—5-მდე იმყოფებიან ეჭიმი და ბებია (აქუშერკა).

ავადმყოფებისათვის არის ეგრედ წოდებული „სეზონის ბილეტები“ ორ ნაირი: ერთი მარტო ხელი კაცისათვის (3 მან) და მეორე საოჯახო—(6 მან.) ოჯახში ივულისხმება ცოლ-ქმარი, გაუთხოვარი ქალი და მცირეწლოვანი ვაჟი, სხვა პირე-

ბისათვის, თუნდაც ახლო ნათესავისათვის, საქიროა ერთდროში-
 ლეთები.

„სეზონის ბილეთები“ უფლებას აძლევს ავადმყოფს მადნის
 წყლების პარკში სეირნობისას და მადნის წყლის სმისას.

ვისაც მსურს მადნის წყლებში ბანაობა, უნდა წარუდგინოს
 ჯერ სეზონის ბილეთი, რათა იყიდოს და მიიღოს ბილეთი
 ბანაობისათვის.

ვისაც მსურს ზედი-ზედ ყოველ დღე იბანოს, შეუძლიან
 ერთბაშად აიღოს არა ნაკლებ ათი ბილეთისა, მისი სახელი
 იწერება კანტორაში და თვით აბანოში ფიცარზე და აგრეთვე
 ისიც, რამდენი დრო შეუძლიან იბანაოს.

ყოველი საბანაო ბილეთი ნებას აძლევს ავადმყოფს აბანაოს
 აუზში არა მეტი ნახევარი საათისა, ხოლო ვინც 10
 წუთს გადააცილებს ჯარიმად გადახდება ორჯერ მეტი ფასი.
 ვინც დაიგვიანებს დანიშნულ დროსათვის საბანაოდ იგი უფ-
 ლებას ჰკარგავს ბანაობისას და არც ფული უბრუნდება ბი-
 ლეთისა.

თუ ვინიცოცხლა ავადმყოფმა აიღო რამდენიმე ბილეთი და
 გარემოება ნებას არ აძლევს, რომ დროზე ისარგებლოს აუზით,
 შეიძლება ეს გარემოება კანტორას ადრევე შეატყობინოს ერთი
 დღით წინ, რათა ნება არ დაეკარგოს ბანაობისა შემდეგ-
 ში აღებული ბილეთებით.

აუზებში ბანაობა მხოლოდ ერთს კაცს შეუძლია. შეიძ-
 ლება ბანაობა აუზში ბავშვისა მ წელზე არა ხნიერისა, წინა-
 აღმდეგ შემთხვევაში ჯარიმა გადახდებათ.

აკრძალულია ექიმის ნება-დაურთველად აუზში წამლების ხმა-
 რება, მეტადრე იმისთანა წამლებისა, რომელთაც აშკარა სუნნი
 აქვთ. დამნაშავეს მ მან. ჯარიმას ახდევინებენ.

ზეწარს და პირსახოცს თვითონ კანტორა იძლევა, საკუ-
 თარი ტანსაცმლის ჩაბარება მსახურისათვის არ იქმნება. ყოველ
 ავად მყოფს პასპორტი უნდა ჰქონდეს.

ვისაც სეზონის ბილეთი აქვს, იმათ შეუძლიან უფასოდ იკი-
 თხონ ეურნალ-გაზეთები და უფასოდვე იარონ ყოველთვის ბაღში

და იმ საღამოებზე, რომელსაც კანტორა ჰმართავს ხოლომე მუსიკით კვირაში ერთხელ.

აბასთუმანში თითქმის იგივე წესებია, როგორც ბორჯომში. ხოლო აქ შეიძლება იღებოდა ერბაშად არა ნაკლებ 5 მან. ბილეთებისა. ყოველ უკმაყოფილების გამოცხადება და საჩივარი გამოცხადების უფროსს აგენტს, რომელიც იმავე დროს უფროსი ზედამხედველიც არის მადნის წყლებისა. საზოგადოდ ყველგან არის ეგრედ წოდებული „საჩივარის წიგნი“, სადაც ყველას შეუძლიან ჩასწეროს თავის საჩივარი.

ნ ა ხ რ ა :

აუზი დამღვარი მადნის წყლით თითო ჯერ ღირს—	„	მ.	30	კ.
— მომდინარე — — — —	„	„	60	„
საერთო აუზი (прудина) რამდენიმე კაცისთვის —	„	„	30	„
აუზი საუკეთესო (привелигоров. номеръ) —	—	—	1	„ 50 „
— დამღვარის მადნის წყლით — — — —	—	—	2	„ — „
ბანაობა დიდ აუზში — — — —	„	„	15	„
— ელექტრონით — — — —	—	—	1	„ — „
— ცხელ დუშში ანუ ციფში — — — —	„	„	50	„
— ორთქლის აუზში — — — —	„	„	75	„
— კონსილიუმში და რბევა ექიმებისა — — — —	—	—	5	„ — „
ზეწარი 3 კ. პირსახოცი 5 კ. 2 ზეწ. ტ 2 პირსახ. —	„	„	15	„

მეხუთე განყოფილება

სასტატისტიკო ცნობანი მოელს ჭკეწნიერობაზე, უცხო ჭკეწნების
სახელმწიფოებზე და რუსეთის იმპერიაზე.

შინაარსი მეხუთე განყოფილებისა

1) კერობის და სხვა ჭკეწნიერობის მოელე აღწერა და სტატისტიკა უმთავრესის საგნებისა.

2) რუსეთის იმპერია, სიერცე და მცხოვრებთა რიცხვი ეროვნობით, კვარტობობით, სარწმუნოებით და წოდებით. სწავლა-განათლება, ზნეობა, სახელმწიფო შემოსეველ-გასეველი და ელი. ეჭრობა, რეინის გზები, ფოსტა-ტელეგრაფი, ჭირხახული, ქარხნები, ქალაქები და სხვა.

3) უცხო ჭკეწნების სახელმწიფოთა, სიერცე და მცხოვრებთა რაოდენობა, მმართველნი და უმთავრესი ქალაქები მცხოვრებლებით.

ქვეყნიერობის მოკლე აღწერა

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

მთელი დედამიწის ღერძის სიგრძე სამხრეთიდან ჩრდილოეთამდე შეიცავს 12,712,158 მეტრს, ხოლო აღმოსავლეთიდან დასავლეთამდე 12,754,794 მეტრს; ეკვატორი 40,070,368 ოთხ-კუთხედი კილომეტრია, ანუ 137,800 ვერსტი; დედამიწის სიგრძე 509,950,714 ოთხკუთხედი კილომეტრია, ხოლო ირგვლივ მთელი დედამიწა შეიცავს 1,082,841,314,400 ოთხკუთხედ კილომეტრს.

სქელეას მთელ დედამიწის ზურგზედ ერთა მეოთხედი ნაწილი უჭირავს, ესე იგი, 135,824,021 ოთხკუთ. კილომეტრი. ხოლო ზღვებს და წყლებს სამი მეოთხედი.

ვარსკვლავნი, რომელნიც მოსჩანან ცის კამარაზედ გულდის გამოანგარიშებით ჩრდილოეთ ნაწილში 6,100, ხოლო სამხრეთში 7,200.

საშუალო სიღრმე ოკეანეთა: ატლანტიისა—3,790 მეტრი, ინდოეთისა—3,444 მეტრი, დიდი ოკეანესი 4,003 მეტრი და პოლიარისა 3.390 მეტრი.

სიგრძე უდიდეს მდინარეთა: მისისიპი 5,860 კილომეტრი, ნილოსი 5,640 კილომეტრი. ამაზონისა 5,565 კილომ., იანგ ცეტანგისა 5,410 კილომ. ენისესი 5,270 კილომ. ობისა 4,230 კილომეტრი, ვოანგოსი 4,190 კილომ. ამურისა 4,155 კილომ. ვოლგასი 3,500 კილომ. დუნაიისა 3,042 კილომ. დონისა 1,800 კილომ. ურალისა 1,500 კილომ. რეინისა 1,370 კილომ. სენასი 607 კილომ. ტემზასი 325 კილომ.

დედამიწა მთვარეზე 362,334 ვერსტის სიშორეზე არის, მთვარე 49 ჯერ ნაკლებია დედამიწისა.

მთელს დედამიწაზედ სუბოვრობს ამ ეამად 1,555 მილიონი სული ორივე სქესისა: მათ შორის კავკასიის ტომი შეადგენს 535 მილიონს, მონღოლის ტომი—526 მილიონს, ეთიოპის ტომი—252 მილიონს, ამერიკის ტომი—14 მილიონს, მალაის ტომი—100 მილიონს, ავსტრალიის ტომი—5 მილიონს და სხვა-და-სხვა არეულ ტომის ხალხი შეადგენს—27 მილიონს. ასე

რომ მთელ ქვეყნიერობის თვითო ოთხკუთხედ კილომეტრზედ სტოვრობს 41²/₁₀ კაცი. კერძოდ თვითო ქვეყანა: ნიგალინისა

	ოთხ. კილომ.	მცხოვრებნი	კაცი კვ. კილომ.	
ევროპა	9,693,541	358,206,000	36 ² / ₁₀	"
აზია	44,532,669	860,270,008	19 ² / ₁₀	"
აფრიკა	29,825,848	206,112,000	6 ² / ₁₀	"
ამერიკაში	38,340,612	124,546,000	3 ² / ₁₀	"
ავსტრალია	8,953,112	5,282,000	0 ² / ₁₀	"
პოლინეზია				
პოლიარის მხარე	4,478,239	80,000	—	"

სულ 135,824,021 1,554,496,000 11⁴/₁₀ "

ყოველწლივ ემატება ქვეყნიერობას და კაცობრიობას 10 მილიონი სული ორივე სქესისა.

გვარტომობით და ეროვნობით მთელს ევროპაზე კაცობრიობა განიყოფება ასე: სლავიანები 106 მილიონი, გერმანელნი 105 მილიონი, რომანიელნი, ანუ ლათინის ხალხნი 99 მილიონი, ებრაელნი 8 მილიონი, მაღიაზები 7 მილიონი, ფინები 6 მილიონი, ოსმალონი და თათრები 5 მილიონი, ბერძნები 3 მილიონი, ლიტვონები 3 მილიონი, კელტები 2 მილიონი და ქართველთა ტომი 2¹/₂ მილიონი, სომხები 1¹/₂ მილიონი, აღბანელნი 1 მილიონი, ბასკები, ციგნები და სხვა ხალხი თვითო მილიონზე ნაკლებია.

კერძოდ კი ეროვნება ხალხისა სლავიანებში: რუსები 70 მილიონი, პოლონელნი 12¹/₂ მილ., ჩეხები 8¹/₂ მილ., სერბიელნი 6 მილ., ბულგარნი 3 მილ., სლოვენელები 2 მილ. რომანისა ანუ ლათინისაში: 41 მილ. ფრანგები, 30 მილ. იტალიელები, 21 მილიონი ესპანიელნი და პორტუგალენი, 8¹/₂ მილ. რუმინიელნი, გერმანიაში: 64 მილ. ნემეცები და პოლანდიელნი, 41 მილ. ინგლისელები, 6 მილ. სკანდინავიელნი და სხვა.

სარწმუნოებით ასე განიყოფებიან: ქრისტიანენი შეადგენენ 473 მილიონს სულს, ებრაელები—8 მილიონს, მაჰმადიანები—173 მილ., ბრამის და ბუდის სარწმუნოებისანი—753 მილიონი და სხვა-და-სხვა კერპითაყვანის მცემელნი—104 მილიონს.

ყოველს წელიწადს მთელს დედა-მიწაზე კედება $33\frac{1}{2}$ მილიონი სული, ე. ი. ყოველს დღეს $96\frac{1}{2}$ ათასი, ყოველს საათში 4 ათასზე მეტი, ყოველს წუთში 68 სული, ყოველს წამში $1\frac{1}{4}$ სული.

ყოველ წელიწადს იბადება 43 მილიონი სული, ყოველ დღეში—101 ათასი, ყოველ საათში—5 ათასი, ყოველ წუთში—80 კაცი, ყოველ წამში თითქმის 2 კაცი: ასე რომ ყოველ წელიწადს მთელს კაცობრიობას ემატება თითქმის 10 მილიონი სულ ორისავე სქესისა.

ყოველ წელიწადს მთელს დედამიწაზე 83 მილიონი ქორწინება ხდება, ე. ი. ყოველ ას-ოც კაცში ერთი ქორწინდება.

მთელს დედამიწაზე 1000 მეტი სხვა-და-სხვა რჯულია.

მთელს დედა მიწაზე 3,604 მეტ ენაზე ლაპარაკობენ.

ორთაშუა რიცხვი ადამიანის სიცოცხლის ხანგრძლივობისა $33\frac{1}{2}$ წელიწადია; 60 წლამდე ას კაცში მხოლოდ 6 კაცი სძლებს, 80 წლამდე 600 კაცში ერთი კაცი სძლებს, 100 წლამდე 1000 კაცში მხოლოდ ერთი კაცი სძლებს.

კოლიანები და ქმრიანები უფრო დიდ ხანს სცხოვრობენ ვიდრე უკოლონი. ზანტი ზარმაცნი და უზომონი ნაკლებ ცხოვრობენ.

თვითეულ ადამიანს ტანზე მოეპოვება 3,381,284 ნაქვრეტი (იორქი) ასე რომ ზოგჯერ ცხელ დღეში ადამიანის ტანის ნაქვრეტებიდან ოფლიად და ორთქლად გამოდის 15-დან 20-მდე კილოგრამი წყალი.

ადამიანს თავზე მოეპოვება არა ნაკლებ 127,920 ბაღიანისა.

ადამიანს 70 წლისას შექმული უნდა ჰქონდეს 20 ვაგონი საქმელი, ანუ 80,000 კილოგრამი 25,550 დღის განმავლობაში, ანუ 200,000 გირვანქა, ანუ კიდევ 5,000 ფუთი.

რაოდენობა პრებთა, რომელნიც შესაძლებელია ყოველს ადამიანს ყუანდეს.—პირველ რიგში, რა თქმა უნდა, დედ-მამა, მერე ორი პაპი, ორი დიდ-დედა, მერე კიდევ ორი პაპის მამა და მებრვე სხვა, ასე ზედი-ზედ რომ მივყვეთ მეთათ მოდგმაში გამოვა 2,046 პრები და მე-21 მოდგმაში 21,467,150 პრები.

უდიდესი ქალაქები ქვეყნიერობაზე: ლონდონში 5 მილიონი მცხოვრებით, პეკინში 6 მილიონი, ნიუიორკში 3 მილიონი, პარიეში 2 მილიონი, ვენაში 1 1/2 მილიონი, ბერლინში 1 1/2 მილ. სტამბოლში 1 მილ. პეტერბურგში 1 1/2 მილიონი, მოსკოვში 1 მილ. რომში, ნაპოლში 1/2 მილიონი.

მთელ ქვეყნიერობაზე ტყეებს უჭირავს ხუთ ნახევარი მილიონი ვერსტი.

მთელს ქვეყნიერობის სახელმწიფოზე ირიცხება 100 მილიარდი მანეთი ვალი.

მთელის ქვეყნიერობის რკინის გზები ღირს 53 მილიარდი მანეთი. მათი სიგრძე შეადგენს 646 ათას ვერსტსა.

მთელის ქვეყნიერობის ტელეგრაფის სიგრძე შეადგენს 22 მილიონ ვერსტს.

ყოველ წლივ მთელს ქვეყნიერობაზე იგზავნება 230 მილიონი დეპეშა.

მთელს ქვეყნიერობაზე ყოველ წლივ იგზავნება 140,000 მილიონი წერილი.

მთელს ქვეყნიერობაზე ირიცხება 59 მილიონი ცხენი, 9 ლიონი ვირი და ჯორი, 237 მილიონი მსხვილი საქონელი, 500 მილიონი წვრილი საქონელი, 95 მილიონი ღორი.

ყოველ წლივ მთელ ქვეყნიერობაზე იბეჭდება 87 ათასი წიგნი და ჟურნალ-გაზეთი, 7 მილიონზე მეტი ეგზემპლიარად.

მთელს დედამიწის ზურგზე ყოველ წლივ იბეჭდება 36,000 დროგამოშვებითი გამოცემა, 6 მილიონ ეგზემპლიარად, ასე რომ ერთი ეგზემპლიარი შოდის 27 ათას კაცზე. ევროპაში გამოდის 20 ათასი დროგამოშვებითი გამოცემა. (მათ შორის გერმანიაში—5,500. საფრანგეთში—4,195; ინგლისში—4,090; იტალიაში—1,400; ისპანიაში—840; რუსეთში—800, შვეიცარიაში—450; საბერძნეთში—600; აზიაში—3,000; მათ შორის იაპონიაში—2,000, ინდოეთში—590; აფრიკაში—206; ავსტრალიაში—700; შვედეთზეულ შტატებში 13,000; ყველა ზედ უფრო მეტ ეგზემპლიარად გაზეთ-ჟურნალი პარიეში გამოდის, თითქმის 1,104 ათასზე მეტი. მერე ლონდონში—1,017 ათასზე მეტი.

მთელს ქვეყნიერობაში ირიცხება 120 უნივერსიტეტი; მათ შორის რუსეთში—10, იტალიაში—21; გერმანიაში—21; საფრანგეთში—14; დიდ ბრიტანიაში—12, ისპანიაში—10, გოლანდიაში—6; შვეიცარიაში—2; შვეციაში—2; რუმინიაში—2; დანარჩენი ამერიკაში.

ევროპაში ათას კაცზე ითვლება 1,25 ქალი, აზიაში—960; აფრიკაში—990, ამერიკაში—971 და ავსტრიაში—843 ქალი.

ხოლო კერძოდ ევროპის ზოგიერთ სახელმწიფოში, მაგალითად: ათას კაცზე პორტუგალიაში ირიცხება 1,084 ქალი, შვეციაში—1,064, ფინლიანდიაში—1,044, დიდ-ბრიტანიაში—1,043, შვეიცარიაში—1,051, ავსტრო-უნგრეთში—1010, გერმანიაში—1,039, დანიაში—1,035, რუსეთში—1,023, ნიდერლანდში—1,022, საფრანგეთში—1,008, ბელგიაში—1,001, იტალიაში—989, სერბიაში—965, ბოლგარიაში—942, რუმინიაში—937, საბერძნეთში—906, ხოლო საქართველოში ყოველ ათას კაცზე ირიცხება თითქმის 927 ქალი.

ჯარი მთელს ევროპაში ომიანობის დროს შეადგენს 25 მილიონს კაცს. რუსეთი ხარჯავს ჯარზე 229 მილ. მანეთს, საფრანგეთი 310 მილ. მანეთს, გერმანია 220 მილ. მან., ავსტრია 220 მილ. მან., იტალია 150 მილ. მან., ინგლისი 310 მილ. მან. ყველაზე მომეტებულ ბეგარას იხდის საფრანგეთი, ნაკლებს რუსეთი.

რუსეთის იმპერია

რუსეთის იმპერია განიყოფება ორ ნაწილად. ერთი იმყოფება ევროპაში და მეორე—აზიაში. პირველს ეწოდება ევროპის რუსეთი მეორეს აზიის რუსეთი. რუსეთის იმპერია შეადგენს მთელ დედამიწას ერთ მეოთხედ ნაწილს და თითქმის 1 1/2 ჯერ მეტი თვათ ევროპისა.

საერთო რუსეთის იმპერიის სხეულთით და ზღვა-წყლებით შეიცავს 19,709,294 კვადრ. კვანტს. კვანტს. ამ იუარებულ მიწა-წყალზე შედარებით სხვა ქვეყნებთან და სახელმწიფოებთან სტატოკრობს ბლადერ

გოტა ხაღხი. ამ უმაღლეს მოელს რუსეთის იმპერიაში ითვლება 115 მილიონზე მეტი სული შიმში და მკვდარი.

კერძოდ კერძობის რუსეთში არიან: თეთონ რუსეთში 4.138.907 კად. კერსტი 85 მილ. მცხოვრებით, პოლონიას სემეფოში 111,876 კადრ. კერსტი $8\frac{1}{4}$ მილიონის ცხოვრებით. ფინლანდიაში—326,293 კადრ. კერსტ. $2\frac{1}{4}$ მილ. მცხოვრებით. ციმბირში—11.210,365 კადრატ. კერსტი 5 მილიონი მცხოვრებით, შუა აზიაში—3,026,555 კკ. კერს. 6 მილ. მცხოვრებით და კავკასიაში 415.234 კკ. კერსტ. 8 მილ. მცხოვრებით.

შვედრს რუსეთში არიან 50 გუბერნია, პოლონიას სემეფოში 10 გუბერნია, ფინლანდიის სემოკროში 8 გუბერნია, კავკასიის მხარეში ამაღრ-გასხიის მხრით 13, შუა აზიაში, ციმბირში, თურქესტანში და სეფარღიზოში 17 გუბერნია. სულ კი მოელს რუსეთის იმპერიაში ითვლება 98 გუბერნია, თუმი და ოღჯი, დაყოფილი 809 მარეზად, 1317 ქალაქად და 566.072 დაბა და სოფლებად.

კარ-ტომობით მცხოვრებნი რუსეთის იმპერიაში განწილდებიან ასე: არიის ანუ ვაჯკასიის ტომი 100 მილიონი სული, მთ შორის სლავიანები 80 მილიონი. ლიტველები 4 მილიონამდე, ქრთველები $2\frac{1}{2}$ მილ., სომხები $1\frac{1}{2}$ მილ., გერმანიის ტომი 2 მილიონი, ღათინების ტომი $2\frac{1}{2}$ მილიონი, სემატის მოდგმისანი (ებრაელები) $4\frac{1}{4}$ მილიონი, მონღოლთა ტომი: (ფინები, ესტები, ზირელები და სხვა) $4\frac{1}{4}$ მილიონი.

ერთნობით განიყოფებიან ასე: რუსები, პოლშელები, ქრთველები, სომხები, თათრები, ესტები, ბერძნები, რუმინები, გერმანელები, ფრანგები, ებრაელები, ოსები, აფხაზები და კადეკ პრაედი სხვა წერილი ურია.

სარწმუნებით განიყოფებიან ასე: მართლმადიდებლები 69 მილიონი, სტარობრთადელი და შხვა სარწმუნოების რასეონიკები 17 მილიონი, კათოლიკები $8\frac{1}{2}$ მილიონი, პროტესტანტები $4\frac{1}{2}$ მილ., ებრაელები $4\frac{1}{2}$ მილ, მქმადიანები 7 მილიონამდე, სომეხ-გრიგორიანები 1 მილიონი, კრმთ-თაყუანის მცემლები და სხვა რეულის ხაღხი 1 მილიონამდე.

წოდებით მცხოვრებენი განაწილებიან: თუჯ-აწნურა 3 მილიონამდე, სასულაირო წოდებისანი 1 სხეჯარ მალ., 10 მალ. სოფელელები 80 მილიონამდე, სამხედრო წოდებისანი 8 მალ., რომელნიც არც ერთს წოდებას არ კვეთნიან 1 მალ.

მაელს რუსეთის იმპერიაში ირიცხება 58,379 კველესი, ტაძარი და სხვა და სხვა სუდრები. 691 მამთა და დედათ მონასტერი; $7\frac{1}{2}$ თასი მონაზონი მამაცაი, 6 თასი მონაზონი დედაცაი. ამთ გარდა შწირებთ არიან 10 თასი მამრა, 9 თასი დედაცაი, 35 თასი მღვდლება $1\frac{1}{2}$, თასი დეკანოზები, დაცონები 6 თასი, ბრახენტაეები 43 თასი; 62 ეპარხია, 3 მიტროპოლიტი მთავარ-ეპისკოპოსება 15, ეპისკოპოსება 44, ვიკარნიები 35, სულ 86 თასი სული.

სწავლა-განათლებისათვის სახელმწიფო ყოველ წელაწადს ხარჯავს 22 მილიონ მხეთს. მაელს რუსეთის იმპერიაში ითელეს 41,500 სასწავლებელი, რომლებშიც სწავლობენ $2\frac{1}{2}$ მილიონი მოწაფე. ერთი სკოლა მოდის 2340 სულზე.

მაელს რუსეთის იმპერიაში აქვამდ ითელეს 21 უმაღლესი სასწავლებელი, მთ შორის 10 უნივერსიტეტი: ვარშავისა, ბერლინისა, ვინისისა, კიევისა, მოსკოვისა, ნოვოროსიისა, (ოდეისისა), პეტერბურგისა, ხარკოვისა, ფინლანდიისა და ტომსკისა, რომლებშიც ყოველ წელაწადს სწავლობს 15—16 თასი სტუდენტი; დანარჩენ 11 უმაღლეს სასწავლებელში სწავლობენ $3\frac{1}{2}$ —5 თასამდე სტუდენტი. ინსტიტუტები 12, აკადემიები სასულაირო 6, სამოქალაქო 6, სამხედრო 6, დიაცაიები 6. ამთ გარდა არის უმაღლესი ჭლების სასწავლებლები პეტერბურგში, მოსკოვში, კიევი და ვინში. საშუალო სასწავლებლები 1,432 (მთ შორის ვაყებისა 937 და ჭლებისა 495)—300,000 მოწაფეთ. დამალი სასწავლებლები 39,000, 2 მილიონი მოწაფეთ.

ხალხის ზნეობა. ყოველ წელაწადს სხვა-და-სხვა სასამართლოებში ირჩევა 3 მილიონა ცივის საქმი; 800 თასი სამატაროსა და ცახებში იმყოფება: მთ შორის ტუსადები 98 თასი; ყოველ წელაწადს 810 თასზე მეტი დაშხამევა, მთ შორის მამაცაეები 700 თასი და დედაცაეები 110 თასი სული.

სახელმწიფო შემოსავალი 990 მილიონამდე მსხვიანა. სოფლის
სახელმწიფო ხარჯი: ვარსისთვის (ხმელეთის და ზღვის) 290 მილიონამდე მსხვიანა, სწავლა-განათლებისთვის 22 მილ.; სასამართლოებზე 25 მილ., სადამინისტრაციო მმართველობაზე 82 მილ.; სახელაწიფო უწყებებზე 11 $\frac{1}{2}$ მილ., საფინანსო მმართველობის და კონტროლზე 120 მილ., გზებზე 54 მილ. გზების და სხვა სადგურების ასაშენებლად 34 მილ., სახელმწიფო კონსტრუქციის მოვლისთვის 25 მილ., სახელმწიფო სახლობებზე 11 მილ., უმაღლეს მმართველობაზე 2 $\frac{1}{2}$ მილ. უცხოეთის საქმეთა სამინისტრო 5 მილ. და სახელმწიფო ვადის გასასტუმრებლად (სეკულურული სარგებელი) 348 მილ., პირველი ადგილი სახელმწიფო ვადისთვის უჭირავს ვადის ხარჯს, მეორე—ვარის ხარჯს, მესამე საფინანსო მმართველობის და მეოთხე—სადამინისტრაციო მმართველობის და სხვა.

სახელმწიფო ვალი. ამ ვამდე რუსეთის იმპერიას იქნა 4 მილიარდი და 20 მილიონი მან.

ვაჭრობა რუსეთის იმპერიისა. მარტო სავაჭრო ბაზა ყოველ წელიწადს შეადგენს 100 მილ. მან. ვადის შემოსავალი 21 მილი. მან., უცხოეთიდან შემოსავალი 440 მილ. მან. სავაჭრო; გააქვით რუსეთიდან 540 მილიონი მსხვიანა.

გზები რუსეთის იმპერიისა. გზების სიგრძე 32 $\frac{1}{2}$ ათასამდე კერსტი, 280 მილიონ მან. შემოსავალით; ტელეგრაფის 112 $\frac{1}{2}$ ათასი კერსტი.

ყოველ წელიწადს მოდის 309 მილ. ჩეტკურტი სხვა და სხვა მურა, ანუ 3900 მილიონი ფუთა,

ჭარბები 83 ათასი—1 $\frac{1}{2}$ მილ. მუშებთან და 1 $\frac{1}{2}$ მილიარდი მან. წარმოებით.

ტყეს უჭირავს 119 $\frac{1}{2}$ მილ. დესეტინა.

მადნეულობა. რუსეთის იმპერიაში ყოველ წელიწადს ამოაქვით 276 ფუთა რკინა, პლატინა 140 ფუთა და კერცხლი 600 ფუთა. ყოველ წელიწადს ამოაქვით 78 მილიონი ფუთა მარილი.

სტამბები და ლიტოგრაფიები 1,170. წიგნების მდებარეობა 1, 600, ბიბლიოთეკები 740.

რუსეთის იმპერიაში არიგებენ 2,340 ანეის ქარხნს, რომელშიაგ სდანი 33 მილ. კვადრატ ანეის. ზეო (დუდი) კვადრატ კვადრატს.

ტურნალ-გაზეთები 750 გამოცემა. მათ შორის რუსული 575.

ფოსტა-ტელეგრაფით იგზავნება 355 მილ. წერილი, 57 მილ. დეპეში, მარკები გაუდულა 129 მილიონისა.

თბილისი უოკალ-წლივ ქარხნებში ტრადებს სანარმოებლად $5\frac{1}{10}$ მილიონი ფუთი.

ღვინოს წარმოება. მთელს იმპერიაში ითვლება 2,100 ღვინოს მარხის, რომელშიაგ ამზადებენ $42\frac{1}{2}$ მილიონ კვადრატ ღვინოს.

ანეის და ღვინოს დუქნები 155 ათსია, სდაც, უოკალ წლივ 25—27 ათსია კვადრატ ჭეადან.

მაქარა მოუმზადებათ 25 მილიონი ფუთი.

ბაზრობანი. რუსეთის იმპერიაში ითვლება 7,030 ბაზრობა. ამ ბაზრობადამ უოკალ წლივ შემოდის 450—500 მილ. მანეთი.

ხალხის ჯან-მრთიელობა. უოკალ წელიწადს რუსეთის იმპერიაში იმზდება 5 მილიონი სული, კვდება $3\frac{1}{2}$ მილიონი. ასე რომ მგხოვრებათა რიცხვს კმტება $1\frac{1}{2}$ მილიონი. უოკალ წელიწადს აუად ხდება 20 მილიონამდე კაცი, იანს ილაკებს 3,000 კაცი, სხვისი ხელისაგან კვდება 4,000 კაცი.

საზოგადოდ ერთი სეოლა მოდის 2335 სულზე, ერთი სააკადემოფო 30,100 სულზე, ერთი ექიმი 11,500 სულზე, ერთი ფერმლი 7,500 სულზე და ერთი სსმლებს დუქანი 772 სულზე.

მთელს იმპერიაში ითვლება 2,700 აფთაქი, 12 მილიონი მანეთის წმლით, 3,520 სააკადემოფო 106 ათსია გამართულის ღოჯინით, 13 ათსია ექიმი, (მათ შორის ქალები 440) $4\frac{1}{2}$ ათსია ბეზი და 16 ათსია ფერმლი.

ჯარი: რუსეთის იმპერიაში მშეიდობიანობის დროს კარში ითვლება $1\frac{1}{2}$ მილიონი კაცი ცხენოსანი და ქეითი, სოლო ომი.

ნობის დროს ერთი სამად მატულობს, კარდა ობოლენიან და რუ-
ზერეისა. ეოველ წლავ კარმა გაიყენენ 260 ათას კაცს. შერქვი
ფლოტი. ომისათვის გამოსადეგი გემა ითვლება 743, რის
მელზედაც არის 2600 ზარმაზანი და არიგებუბა 50 ათასი კაცი.

უმთავრესი ქალაქები: მუტერბუგა 1¹/₂, მილიონი მცხოვრე
ბით, მისკოვი 1 მილიონი, კარსკა 1¹/₂, მილიონი, 4 ქალაქი სა-
დაც 200 ათასზე მეტი სულა, 9 ქალაქი სადაც 100—200 ათ-
სამდეა, 23 ქალაქი სადაც 50—100 ათასამდეა, 28 ქალაქი სადაც
35—50 ათასამდეა, 65 ქალაქი სადაც 20—45 ათასამდეა, 164
ქალაქი სადაც 10—20 ათასამდეა, 291 ქალაქი სადაც 5—10
ათასამდეა, 366 ქალაქი სადაც 2—5 ათასამდეა და 325 ქალაქი სა-
დაც 2000-ზე ნაკლებია.

ევროპის სახელმწიფოები

ევროპის სახელმწიფოები განიყოფებიან 4 იმპერიად. გერმანია (4 სკოთრლოდ, 6 დიდ საქერცოგოდ, 5 საქერცოგოდ, 6 სთავადოდ, 3 თაკისუფალ ქალაქად და იმპერიის იდგილით „კლ-ზას-ლოტარენი“) რუსეთი და ოსმალეთი: 11 სკოთრლოდ: დიდი ბრიტანია და ირლანდია, ნიდერლანდი, ბელგია, შვედია და ნორვეგია, დანია, ესპანია, პორტუგალია, იტალია, სპერმეთი, რუმინია და სერბია; დიდი საქერცოგო დიუკსენგურგისა; 4 სთავადო: ლისპტენტეინი, მისკო, პოლგარია და ჰერსოგორია; 4 რესპუბლიკა: საფრანგეთი, შვეიცარია, ანდორა და სანმარინო.

დიდ სახელმწიფოებად თვისი პოლიტიკურის გაყენით ითვლებიან: გერმანია, რუსეთი, საფრანგეთი, დიდი-ბრიტანია, ესტრო-კუნგრია და იტალია.

უცხო ქვეყნის სახელმწიფოები

სახელმწიფოები	მართველნი	ზოგადი მოსკ. კლომეტ.	მცხოვრებნი თათბო.	უზიარესი ქალაქი და მცხოვრებნი თათბო.
ახსენია იმპერია ესტრ. უნგრ. იმპ.	მხელე II სეკუმა ფრანგ-ოსები I	259,000 677,709	2,500 42,749	დებრა ტაბორ კესა (1865) ბუ- და-პეშტა (463)
აღმოსავლეთი ანამა	აღმოსავლეთი კმარი ტამ-ხინ შმართველი	721,664 275,300	4,000 6,000	ჭაბული (60) გაუე
ანდორა	საგენერალთა საბჭო	454	6	ანდორა
ანგლტ არგენტის რესპ.	ფრიდრის ქერცოვი მელკერისი მრეზ.	2,347 2,789,400	272 4,069	დესსეუ ბუნოს-აირეს (561)
არბისტანი აფრიკის სახელმ.	დესპოტია დესპოტია	2,296,946 2,270,900	2,102 22,000	სიუენ, ტარიმ კარბე, რუბაგა
ბაჰარია	ლუიტპოლდი რეგ.	75,865	5,590	მიუნხენ (348)
ბადენ	ფრიდრის I ქერც.	1,081	1,657	კარლსრუე (73)
ბელგია	ლუიპოლდი II კორ.	29,407	6,100	ბრიუსელი (182)
ბელუჯისტან ბოლგარია ჭ ადმ. რუმელია	მირ-ხოდადბე ხანი ფერდინანდ კობურ- ტი	247,815 96,635	400 3,155	კელტა სოფია (42)
ბოლივია რესპ.	დონ-ანისეტო მრეზ.	1,334,200	2,000	სიუენ
ბოზნეო	ხაზინ იაღილალი	723,000	1,346	ბრიუსელი
ბრაზილია რესპ.	პეიკსოტა მრეზიდ.	8,361,350	14,603	რიო-ჟანეირო (500)
ბრაუნშვეიგ ბრემენ	მრინგი ალბერტი სენატო და საბჭო	3,690 255	403 181	ბრაუნშვეიგ ბრემენ (126)
ბუხარა	სეიდ-აბდულ-ახად	239,000	2,130	ბუხარა
გაუა	დიდინოკალანი კორ	16,946	88	კონოლუეუ
გაბტა	გენერალი იმოლიტი მრეზიდ.	28,676	960	მორტო-მრენს
გამბურგია	სენატო და ქალაქ. საბჭო	409	623	გამბურგია (324)
გერმანია იმპ.	ვილჰელმ II	544,879	49,422	ბერლინი (1579)

სახელმწიფონი	მმართველნი	სივრცე ოსკ. კალმეტრ.	მეტოეზებ. ნო თათარბაი	უმთავრესი მ. ს. და მეტოეზების სომეხ
ბესეს	დიუდოკია IV	7,681	995	დარმეტად (57)
გონდურას რესმ.	გენ. ლუი ბოგრან.	120,000	380	ტაგუნიალმა
გუბტემაღა რეს.	გენ ბარდიას	125,100	1,460	გუბტემაღა (66)
ღანია	ხრისტან IX კორ.	39,612	2,299	კომპეტეკენ (375)
ფევიბტე	აბბას ფაშა ხედივი	1,021,354	6,818	ჭარია (375)
ვეუდორ რესმ.	ანტონია ფლორეს	650,938	1,504	ვატო (80)
ვლხას-დოტარ.	გერმანიის მთავრობა	14,509	1,604	სტრასბურ (324)
ესპანია	პლეონს XIII კორ.	497,244	17,248	მადრიდი (172)
ვალდკა	გერმ. ვაქტორ	1,121	57	ბროდსენ
ველიკობრიტ.	ვაქტორია კორო- ლკა	315,279	38,784	ლონდონ. (5633)
ვენერუელა	სენიორ მადანიო	1,539,398	2,270	კარაკას
ვიარტემპერგა	ვილჰელმ II კორ.	19,503	2,035	მტუტგარ. (140)
ზანზიბარი	საიდი-აიდი სულთანია	23,960	300	ზანზიბარი
თუნისია	საიდი-აიდი-ფაშაქაიუბ	116,348	2,100	თუნისია
იაპონია იმპ.	მუტს-ხატო	382,416	40,072	ტოკიო (1390)
იტალია	გუშპერტ I კორ.	286,588	30,948	რომა (423)
კაფარიასტანია	კროკანო უფროსიკე.	51,686	500	სეკულ (250)
კოკასტანია	— — —			
კოლომბია რესმ.	რამეანუნეს	1,327,850	3,921	ბოგოტა (84)
კონგო	ლემბად ბელგ. კორ	2,735,557	27,000	ბომა
კორეია	ტაიუ-ვა (ღიბუხე)	218,192	10,519	სეულ (კიონგ)
კოსტარიაკა	როდრიგეს ბრეს.	54,000	215	სან ხოსე
ღაბურია რესმ.	გაღარი ვონსონ	37,200	2,000	მონროე
ღაბუ	კოლდემარ თაკაღი	1,215	129	დებმოლად (10)
ღისტენ შტეინ	იოანე II თაკაღი	178	9	კადუნ (1)
ღიუბუკ	სენტი და სანჭო	299	77	ღიუბუკ (63)
ღიუკსემბურგ.	ადოლფ ნასი-უნსის	2,587	211	ღიუკსემ. (19)
მადეასკარ	რანაკელა III კორო- ლკა	591,964	5,100	ანტანანარივა
მაროკო	მულეი გასსან სეულ.	816,000	6,000	ფენ (150)
მკლენბ - შკერან.	ფრიდრიხ-ფრანცია III	13,162	579	შკერან (38)
მკლ.-სტრუდიგ	ფრიდრიხ-ვილგ. I	2,9300	98	ნეი-სტრუდიგ (9)
შეპია რესმ.	გენ. ბორფეირი- დაის	1,946,523	11,633	შეპია (330)

სახელმწიფოანი	შმართველნი	სოციალ. ომის კალომეტრ.	მცხოვრებ. და ათასობით	უმაღლესი მართვის მცხოვრებნი სოხით.
მონაკო ნიდერლანდი (ჟოლანდია) ნიდერლანდი რესპ. ოლდენბურღი ომან	აღბურტ I თავადი კილგელმინს კორო- ლკა იენს ჩანკს პეტრ I ჰერცოგი სეიდ-ტურკია-ბენ სულთ.	22 32,999 123,950 6,422 210,450	12 4,549 283 355 1,600	მონაკო ამსტერდამ (417) მონაკო ოლდენბურგ (22) მისვტ
ორანჟის შტატ. პარაგვაი რესპ. პერუ რესპ. პორტუგალია პრუსია რუსია (უფროსი) რუსია (უხვროსი) ოსმალეთი რუმინია სამერძეთი საფრანგ. რესპ. საღვაროს რესპ. სამოთა სამოს	რეიგ შარზიდ. კონზალეს მოლე. ბერმუდეს დონ-კარლოს I კორ. კილგელმ II კორ. გენრიხ XXII თავ. გენრიხ XIV თავ. ახდულ-ჰამიდ II კარლ I კორ. გეორგ I კორ. ფელიქს სოფონი გენერალი ესკუტა მელიტოა კორ.	107,439 253,100 1,137,000 91,260 348,354 316 825 2,064,394 129,947 64,689 536,408 21,070 2,787 468	136 460 2,972 4,709 29,960 63 120 17,077 5,500 2,188 38,219 666 37 45	ბლემფონტენ სუნსიონ ლიმა (101) დისამონა (243) ბერლინი (1579) გრეიგ (20) გერა (40) სტამბოლი (874) ბუსარესტ (221) ათინა (107) პარიზი (2345) სან-საღვარდონ ამია
სამოს სან-დომინგო რესპ. სანმარინოს რესპ. საქსენ-კეიმარი საქსენ-შეინბერგნი საქსენ-ალტენ- ბურგნი საქსენ-კობურგ- გოტა	კარბოკოდორი გუბ. გენერალი გერო იტალიის შეფარკელ. კარლ-ფელქსანდრე გეორგ II ჰერც. ერნესტ. ჰერც.	45,200 59 3,596 2,468 1,323	610 8 326 224 171	ამია იტალია სან-დომინგო სან-მარინო კეიმარი (24) შეინბერგნი (12) ალტენბურგ (32)
საქსენ-კობურგ- გოტა საქსონია სასარა სერბია საია სპარსეთი ტრანსკავალი რესპ.	ალფრედ აღბურტ კოროლი ფელქსანდრე I კორ. სულთანიკორან კორ. ნასირ-უდინ შაჰი დემონ შოლ კრიუკერ	1,956 14,993 5,480,000 48,589 726,850 1,648,195 315,590	207 3,500 2,500 2,163 6,000 7,654 610	გოტა (29) დრეზდენი (276) კაზან, მანგუტა ბელგრადი (54) პანგოკ (255) თეირანი (210) შრეტორია

სახელმწიფონი	მმართველნი	სურცეობა კალომეტრ.	მცხოვრებ- ნი ათხო- ვანი	უძობიანნი კალენ- და მცხოვრებნი სო- სიალი.
ტრიაპოლი ურუგუაის რესპ. სკანდინავიის ნაღი რესპ.	ასმელ-რაქიმ-ფაშა პრეზ. იულ. გერერა ნიკოლოზ I თავ. სოჭე მანუელ ზღ მისედა	1,033,349 178,700 9,030 753,216	1,500 712 236 2,173	ტრიაპოლი მონტეკაიჯო კეტინაი (2) სინტ-იაგო (189)
ნინეთი მუშნურგ-ღამბე პარც-ბურგ-რუ- დოლფ. შტადტ. პარც-ზონდერ- კაუზენ	კანგ-სუ იშპერ. ადოლფი თავადა გოენტერ თავ. კარლი თავ.	11,574,390 339 940 862	402,735 39 86 76	პეკინ (5600) მუშნურგ როდოლფ შტადტ ზონდერკაუზენ
მევიცარია რესპ. შვეცია და ნორ- ვეგია	რიუშონე ოსკარ I კორ.	41,346 775,997	2,941 6,775	პერნ (47) სტოკბ. (236) ხმასტანია (150)
ხავა	სეიდ-მაგომედ რესიმ - ხან	57,800	700	ხავა

შალუჩინან გუნდისი

ბრძანებნი კომუნისტებისადმი

წიგნი შირველი	წიგნი შიორე	წიგნი შესაშე
1) დამბა, დრამა 5 შოკ.	1) ადღუღში, კომ. 4 შოკ.	1) ცხოვერება, დრ. 2 შოკ.
2) ნათრვეის ხეყოლი, სჯობიან, კომ. 1 შოკ.	2) ვაიის გვევეარე ვუის შევევეარე კ. 3 შოკ.	2) შოგა კირა შარ-გებელი, კომ. 3 შოკ.
3) შონადირე, ვოდ. 1 შოკ.	3) ნაშოყარს ნაშოკ-ნა სჯობიან, ვოდ. 1 შოკ.	3) აფეკეატთან, ზღ. 1 შოკ.
4) არც არ შეგვრება, კომ. 1 შოკ.	4) ბოლვერობა, კ. 1 შოკ.	4) სცხები და შონო-ლოგები.
5) არც იქით, არც აქვით, ვოდ. 1 შოკ.		
ფასი 50 კ.	ფასი 60 კ.	ფასი 60 კ.

უმთავრესი საწყობი ჰეტორთან:

თბილისი, ფრეილისკა ქუჩა № 7. გ. გუნდას

Тифлиси, Фрейлисская ул. № 7. Вал. Гунія.

მეექვსე განყოფილება

სასტატისტიკო ცნობანი საქართველოსა და კავკასიის შესახებ

შინაარსი მეექვსე განყოფილებისა

1) ცნობანი მაჩის სივრცეზე და მცხოვრებთა რაოდენობაზე კავკასიისა და კერძოდ უოკელ გუბერნიისა და მარაში: თბილისის გუბერნიისა. ქუთაისის გუბერნიისა. განჯის გუბერნიისა, ერევნის გუბერნიისა. ბაქოს გუბერნიისა. ვარსის თემა. დაღესტნის თემა. ჩაქათაღის ოლქი. სრდილო-კავკასია—ყუბანის თემა. თურჯის თემა. სტავროპოლის გუბერნიისა.

ქაშქაშია.

კავკასიის მხარე გეოგრაფიულად ორ ნაწილად განყოფილებულია: შირველი წინა, იმიერ-კავკასია ანუ ჩრდილოეთ კავკასია და მეორე უკანა, — სამხრეთ კავკასია ანუ იმიერ-კავკასია.

კავკასია მდებარეობს სწორედ ორ ზღვას შუა: ერთის მხრით არის შავი და მეორეს მხრით — (თეთრი) კასპის ზღვა. შავი ზღვიდან მოყოლებული კასპის ზღვამდე კავკასიას თითქმის შუაზე ჰყოფს უზარმაზარი კავკასიონის მთა-გერეხილი. საზოგადოდ სახასიათო თვისებას კავკასიასს შეადგენს აუარებელი სამრავლე მთებისა: სამხრეთში თითქმის ორი წელი კავკასიის ზედა-მთისა დაჭრილია მთებით, უმადლესი მწვერვალი კავკასიონის მთებისა არის: უაზიბეგი, იაღბუსი და არარატი. ამ მთებზე და ბევრ სხვაზედაც სამუდამოდ განუწყვეტელი თოვლი და უანული სიყვითლე.

ადმინისტრაციულად ქაშქაშია ასე განაწილებად

იმიერ-კავკასია

1 თბილისის გუბერნია	5 რაჭის (ონი) "
2 თბილისის მაზრა	6 შორაპნის(გვირღია) "
3 ახალციხის "	7 ოზურგეთის "
4 ახალქალაქის "	8 სოხუმის ოლქი
5 ბორჩალოს "	9 არტყინის "
6 გორის "	10 ბათუმის "
7 დუშეთის "	
8 თიანეთის "	III ელისავეტოპოლის გუბერ.
9 სიღნაღის "	1 კლისეკტობ. (განჯის) მაზრა

II ქუთაისის გუბერნია

1 ქუთაისის მაზრა	2 ყაზახის (ყაზახი) "
2 სენაკის "	3 ვაკანშირის(ტერტერი) "
3 ზუგდიდის "	4 ზანგეზურის (გერუსი) "
4 ლეჩხუმის (ვახე) "	5 შუშის "
	6 ჯაბრალის "
	7 ნუხის "
	8 არქის (აღდაში) "

მცხოვრებთა რიცხვი ქაზახსტანში

და ჩათვლილია სოფლის საზოგადოებათა, სოფლებთა, კომლთა და ქარბუღისა

ქალაქები & სამოქალაქო მახრებში	სოფლის საზოგადოებანი	სოფლები	კომლი	მცხოვრებნი ორივე სქესისა	ქართულობა % ^ა / ₁₀₀ ში.
თბილისის გუბერნია					
თბილისის მაზრა					
ქ. თბილისი — —	—	—	—	145731	28 ⁰ / ₁₀₀
სართობელის სამოქ.	22	34	5685	30373	
თბილისის — —	25	104	5015	30950	
უბრათაის — —	4	13	840	5054	
სულ —	51	156	11540	212108	41,87
ახალქალაქის მაზრა					
ქალ. ახალქალაქი	—	—	—	4303	6,2
ბარბაქაის სამოქალაქო	5	64	3536	30927	
ბოჯდისოვის — —	5	45	3273	28569	
სულ —	10	109	6809	63799	
ახალციხის მაზრა					
ქ. ახალციხე	—	—	—	16116	40,00
კობდიახის სამოქალაქო	4	77	2336	17983	
აწყურის — —	3	49	1709	14303	
ურაკელის — —	5	69	1059	10389	
სულ —	12	195	5104	58791	
ბორჯომის მაზრა					
ბორჯომის სამოქალაქო	11	58	3022	19109	4,15
კატკინოფელდის	9	41	2136	13973	
ლორის — —	17	65	3723	31776	
თრიალეთის — —	16	120	4648	35989	
სულ —	53	284	13529	101847	
გორის მაზრა					
ქალ. გორი	—	—	—	7243	97,22
ბორჯომის სამოქალაქო	3	60	1450	8734	
მკეურისხევის — —	39	116	5823	32436	
სურამის — —	21	155	7020	40668	
ხდამთავის — —	21	161	6477	38045	
ცხინვალის — —	37	199	8277	53006	
სულ —	121	691	29047	180194	

ქალაქები & სამოქალაქო მახზები	სოფლის საზოგადოებები	სოფლები	კომლი	მცხოვ. ორივე სქესისა	ქართული ენისა
დუშეთის მაზრა					
ქალ. დუშეთი	—	—	—	2027	
მაზნაღეთის სამოქ.	11	82	2642	15598	
მცხეთის — —	11	48	2895	14819	
ქსანის — —	16	158	2660	19626	
ჭყაშეთის — —	10	140	2689	17945	
ს უ ლ —	48	428	10886	69017	93,78
სიღნაღის მაზრა					
ქალ. სიღნაღი	—	—	—	10604	
ბაკურციხის სამ.	11	13	3463	18684	
კოდელის — —	20	22	4119	24017	
მანსახის — —	9	17	6163	33259	
შიდაქის — —	4	5	572	2266	
ს უ ლ —	44	58	14317	88830	83,00
თელავის მაზრა					
ქალ. თელავი	—	—	—	11214	
უკარელის სამ.	12	28	4278	20543	
წინასღლის — —	21	35	6478	33362	
ს უ ლ —	33	63	10756	65119	78,07
თიანეთის მაზრა					
ფშავ-ხვესურეთის სამ.	11	102	2262	10072	
კარწის — —	8	74	2369	13741	
თუშუ-კახეთის — —	13	60	2100	10914	
ს უ ლ —	32	236	6731	34724	99,000
ხოდორ სულთაღის გუბ.	404	2220	108719	875429	59,000
ქუთაისის გუბერნია.					
ქუთაისის მაზრა					
ქალ. ქუთაისი	—	—	—	23643	
ქუთაისის სამოქ.	7	27	5092	31052	
ტეიბუღის — —	6	46	3801	26577	
ბაღდადის — —	9	52	6232	39895	
სამტრედიის — —	8	28	5670	36068	
სოხის — —	2	41	5917	37161	
ს უ ლ —	37	194	26712	193426	96,000

ქალაქები და სმოქუ- ღანა მარტებში	სოფლის სამუშაო დარბაზი	სოფ- ლები	კომლა	მცხოვრებნი არჩვე სქე- სთა 1917	ქართული ლოკა 1915-1917
შარაშნის მარტა					
ყვირილის სმოქ.	5	34	4375	26286	
სახხერის —	6	47	4002	30560	
ჭათურის —	6	51	4027	28786	
ნხარის —	5	28	4171	28432	
წიფის —	6	56	4893	33201	
სულ —	26	216	21558	147275	99,10
რაჭის მარტა					
ონის სმოქუღა	18	17	3412	30200	
ამბრაღურის — —	14	59	4521	34055	
სულ —	32	76	7933	64255	99,17
ღვჩხუშის მარტა					
ხაფანის სმოქ.	6	45	2597	19164	
ფაგურის — —	7	53	2285	17609	
სუხუთის — —	11	91	1175	9527	
სულ —	27	189	6157	46300	68,45 სუანები 30,11
აზურკეთის მარტა					
ქელ. აზურკეთი	—	—	—	1472	
კურაიხთის სმოქ.	7	29	2877	19390	
სახატურის — —	9	18	3884	26442	
ღანსხუთის — —	9	29	4071	28542	
სულ —	25	76	10832	74374	99,67
ზუგდიდის მარტა					
დამი ზუგდიდი —	—	—	—	1078	
რეკუტალე — —	—	—	—	382	
ახელის — —	—	—	—	170	
ფოთი — —	—	—	—	4709	
ზუგდიდის სმოქ.	13	25	6445	36382	
წაღუნების — —	15	31	6513	41950	
რეკუტალეს — —	7	14	4600	25393	
სულ —	33	70	17558	110064	99,80

ქალაქები და სსო- ბოლონი მარტებში	სოფლის სსო- ბოლონი მარტებში	სოფ- ლები	კომლა	მცხოვრებნი ორივე სსო- ბოლონი	ქართულ- ლონი მარტებში
სენაკის მარტა					
ახლის სსო-ბოლონი	9	45	5998	31009	
მარტვილის — —	9	44	5658	36413	
ნაქალაქების — —	11	43	6302	36054	
ს უ ლ —	29	132	17558	103576	99,44
სოხუმის ოლქი					
ქალ. სოხუმი — —	—	—	—	412	
ონქშიანე — —	—	—	—	515	
გუმისტის სსო-ბოლონი	—	32	1681	6609	
კუდაუთის — —	—	16	3149	14887	
კოდორის — —	—	30	3608	15821	
სამურზაყენის — —	—	65	5933	30529	
ს უ ლ —	21	143	14371	68773	7 აფხაზები 86
არტყინის ოლქი					
დაბა არტყინი — —	—	—	—	6442	
არტყინის სსო-ბოლონი	10	57	1778	12919	
არდახუნის — —	11	51	2562	14754	
მკჟეთ-ამერხაის — —	8	59	2790	18319	
ს უ ლ —	29	167	7130	52454	34,00
ბათუმის ოლქი					
ქალ. ბათუმი — —	—	—	—	14803	
ზემოაჭარის სსო-ბოლონი	23	130	2581	17227	
ჭყვიაჭარის — —	23	64	2563	11822	
გონიის — —	13	61	1900	10051	
კანტრიანის — —	20	41	1271	7464	
ს უ ლ —	79	296	8315	57367	75,11
სოლო მთელ გუბერნი.	337	1613	138124	923360	85,17
სოლო მთელ საქართვ.	741	3833	246843	1798789	72,17
ერევნის გუბერნია					
ქალ. ერევანი — —	—	—	—	14738	

მცხოვრებთა რიცხვი ქვეყანაში

202

ქალაქები და სსპოქე- ლონი მუზონებში	სოფლის სახლი- დარები	სოფლები	კომლი	მცხოვრებნი ორივე სქეს- სა	ქართვი ლონი
ერევნის მუზონი —	24	205	14004	98876	
ქ. ალექსანდროპოლი —	—	—	—	24230	
ალექსანდროპოლ. მუზ.	27	161	13080	111501	
ქ. სსხანკეანი —	—	—	—	6939	
ქ. თარგუბათი —	—	—	—	4199	
სსხანკეანის მუზონი	28	169	9918	72882	
ქალ. ახალდაიაზეთი —	—	—	—	7488	
ახალდაიაზეთის მუზონი	16	128	11978	96128	
სურამღიანის მუზონი	9	228	9748	71066	
მარუროდარაღლაკეზ.	15	161	8435	61772	
ქმბაძიანის მუზონი —	30	215	13488	100591	
სოფო მთელ გუბ.	149	1267	80649	670405	0₁₁₀
ელასკეტოპ. გუბერ., ქალ. ელასკეტოპოლი	—	—	—	20294	
ელასკეტოპოლ. მუზ.	57	166	16465	102609	
არქაის მუზონი —	44	131	9619	51845	
ჟებრადის მუზონი —	40	163	8765	46911	
ჟუკანშიანის —	47	216	9694	54954	
ზანგზურის —	75	326	19546	123997	
უაჩხანის —	53	129	11540	85050	
ნუხის —	58	134	16368	91120	
ქალ. ნუხა —	—	—	—	25894	
შუშის —	60	251	16936	99463	
ქალ. შუშა —	—	—	—	26806	
სულ მთელ გუბ.	434	1521	108833	728943	0₁₀₃
ბაქოს გუბერნიის ბაქო —	—	—	—	86611	
ბაქოს მუზონი —	41	46	9642	54801	
გოქჩაის —	76	143	12830	76644	
ჟუჯათის —	58	160	13580	82568	
ღაბა საღიანა —	—	—	—	12121	
უუბის მუზონი —	88	325	20968	160184	
ქალ. უუბა —	—	—	—	13917	

ქალაქები & საბოჭუ- ლონი მაზრებში	სოფლის სახლის დაწყობის	სოფ- ლები	კომლი	მცხოვ. ორივე სქესისა	ქართუ- ლონი ქ/მ/მ/მ/მ
ლენქორანის მხარა	72	298	15199	105118	
ქალ. ლენქორანი	—	—	—	4222	
შემასის მხარა	99	208	14080	94380	
ქალ. შემასი	—	—	—	22139	
სულ მთელ გუბ.	434	1180	86307	712703	0,01
დაღესტნის ტყეში					
ქალ. თეშირსანშურა	—	—	—	2579	
თეშირსანშურა-ს განყოფ.	5	47	17459	76470	
აგარისის	57	81	8727	34151	
ახდაისის	65	119	12089	47193	
ტუნისის	101	192	13567	58900	
დარგინის	59	150	18807	80279	
ვაჩიგუშისის	55	104	10341	51453	
კიათაღ-თაბასარის	53	193	15510	76657	
ჭყურინის	63	214	14493	79796	
სამურის	45	80	11392	67277	
ქალ. დარგუბანდი	—	—	—	15265	
მეტროპოლისი	—	—	—	2285	
სულ მთელ გუბ.	508	1180	122385	592780	0,002
ეგრისის თეში					
ქალ. ეგრისი	—	—	—	3939	
ეგრისის განყოფ.	43	257	9614	72978	
არდაგანის	24	252	5709	42865	
დაბა არდაგანი	—	—	—	778	
ვადიშნის განყოფ.	15	146	4115	30723	
დაბა ვადიშნისი	—	—	—	3435	
ოღრტის განყოფილება	13	148	3231	18653	
დაბა ოღრტი	—	—	—	673	
სულ მთელ თეში	95	803	22669	174044	0,00

ქალაქები და საბოჭა- ღანი მარტებში	სოფლის საზოგადოებრივი ფორმები	სოფ- ლები	კომლა	მცხოვრებნი ორივე სქე- სისა	ქართული ლოდა
შაქთაღლის განყოფ.					
ქალ. შაქთაღლი	—	—	—	1231	
ელაბდაღი საბოჭ.	7	20	2764	14537	
ბელაქანის — —	3	6	2724	13922	
განის — —	11	45	4000	23061	
ჭარბუხისის — —	8	29	4758	21698	
სოლო შოქლ განუ.	29	100	14246	74449	0,7
ჩერნომორსკის განუ.					
ქალ. ნოკროსისკია	—	—	—	6393	
ჩერნომორსკია — —	—	58	2398	11732	
ს უ ლ —	—	58	2398	18125	3,0

სოლო შოქლ კავკასიაში არიან 5 გუბერნია, თემა 2, გან-
ყოფილება 2, ოლქი 18, მარტები 37, ქალაქები 31, დაბები 19,
საბოჭაღლო 156, სენაბო 43, განყოფილებანი 3, სოფლის სა-
ზოგადოებანი 2390, სოფლები 9942, კომლა 684330, მცხოვ-
რებნი სოფლისანი 4,213032 სული, ქალაქისანი 557162 სული,
სოლო სკერთოდ 4,770,184. ეს ციფერები თუმაგა ოფიციალური
ცნობებიდან არის ამოკლებილი, მაგრამ ამჟამად სწინს, რომ სი-
მართლეს ძრაველ მოკლებულია, რადგან ამ ეამად მოელს კავკასიაში
უნდა იყოს არა ნაკლებ 5¹/₂, მილიონი სული ორივე სქესისა.

მეშვიდე განყოფილება

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ფოსტა, ტელეგრაფი და გზანი ფოსტისა, რეინისა და ზღვისანი.

შინაარსი მეშვიდე განყოფილებისა

1) ფოსტა.—საზოგადო საფოსტო წესები, წინა კორესპონდენციისა და ხარჯი წინისა-და-გუარად.—ბუნდეროლიანი ამნათობა ფსიანია და უფასო ამნათობა.—დაბეჭდილი წიგნების ამნათობა და მთლი ხარჯი.—ფას-დადებული, ანუ ფას დარქმეული ამნათობა (ПОСЫЛКИ С НАЛОЖЕННЫМ ПЛАТЕЖОМЪ),—უცხოეთის კორესპონდენცია.—საზოგადო წესი ფოსტებში.

2) ტელეგრაფი.—საზოგადო სატელეგრაფო წესები.—სხვა-და-სხვა კარი დებულება.—ნუსხა ამნათის გასაგზავნ ფასის გამო-სანგარიშებლად ქ. თბილისიდან რუსეთის ყველა გუბერნიებში.—უცხო ქვეყნების დებულება.

3) ტელეფონი.—საზოგადო წესები.—ტელეფონის მოხმარების წესი.

4) დასახლება ამ ადგილებისა, სადაც ფოსტა-ტელეგრაფი არის თბილისის და ქუთაისის გუბერნიებში და სხვა-და-სხვა ადგილებში—რა დროს მიდის და მოდის ფოსტა.

5) ფოსტების გზები.—მოუღს კავკასიაში.—მიმოსულა ფოსტის უტლებსა.

6) რეინის გზები.—დრო ღვამი მიმოსულის და სამომოსულო ფასები იმიერ-კავკასიის რეინის გზაზე.—ზღვის გზები.—რა დროს და საიდან მიდის გემები. როსტოვ-კავკაიის გზ. იმიერ კასპიის გზა ზღვისა რა რეინისა,—ფასი რეინის გზებით სიარულისათვის კავკაიიდან ზოგიერთს რუსეთის უმთავრეს ქალაქებამდე.

ყველა სახელმწიფოში დაწესებულია ბარათების წესები, სა, გაზეთ-ჟურნალბისა და სხვა მრავალ-გვარ ქალაქებისა, ფულისა, საქონლისა და ნივთების და საზოგადოდ ყოველ-გვარ ამანათების გაგზავნ-გამოგზავნისათვის ეგრედ წოდებული ფოსტა.

ფოსტაში იღებენ ყოველგვარ ბარათებს, ფულს და სხვა საგნებს გასაგზავნად ყოველ დღე დილის 8 საათიდან 2 საათამდე და საღამოთი 5 საათიდან 7-მდე. თბილისის კანტორაში ჩვეულებრივს და საგანგებო წერილებს დილით 8 საათიდან საღამოს 7 საათამდის ღებულობენ შეუწყვეტლივ, ხოლო მეფე და დედოფლის სახელწოდების დღეს პირველს და მეორე დღეს აღდგომისას, ახალწელიწადს, ნათლისღებას, წმინდა სამებობას და შობის პირველს დღეს სრულიად არ იღებენ ფოსტაში კორესპოდენციებს და არც მარკებს ჰყიდიან. ამ დღეებში ფოსტა ყველსათვის დაკეტილია.

რაც შეეხება კორესპოდენციების გახსნას და აქეთ-იქით დაგზავნას ქალაქში თუ სხვა-და-სხვა ადგილებში რკინის გზით, წერილების თუ ჟურნალ-გაზეთებისა ეგ ყოველთვის არის ხოლმე მიუხედავად კვირე-უქმებისა.

სხვა დროს კი, ესე იგი, კვირა-უქმებში ფოსტა გახსნილია დილის 7 საათიდან 11 საათამდე, ამის შემდეგ კი ფოსტა ყველსათვის დაკეტილია, ხოლო პროვინციებში ფოსტა გახსნილია დილის 9 საათიდან 11-მდე.

ფოსტაში იყიდება: მარკები, საფოსტო ბლანკები, შტემპელიანი კონვერტები და ეგრედ-წოდებულ აშკარა ბარათების ბლანკები (открытые письма).

ფოსტაში იღებენ ყოველგვარს წერილებს, წიგნებს, ბარათებს, ამანათებს, ნივთებს, ფულს და სხვა საგნებსა, რომელიც ფოსტის წესით გაიგზავნება.

ფოსტის მარკები არის ერთი კაპეიკიდან დაწყებული ვიდრე შვიდ მანეთის მარკებამდე; არის აგრეთვე საფოსტო კონვერტები და საფოსტო ბლანკებიც ბარათებისათვის.

წონა კორესპონდენციასა. წონა ყოველ-გვარ კორესპონდენციისა წინააღმდეგ გასაზღვრულია. დაბეჭდილი ხვეულებრივი (приложен) და საგანგებო წერილები (заказное письмо) არ უნდა აღემატებოდეს 5 გირვანქას. ბანდეროლიანი კორესპონდენცია არ უნდა აღემატებოდეს 4 გირვანქას; ადგილობრივი, ქალაქის წერილი—ერთს გირვანქას; მხოლოდ ფასიანი ამანათი კი (პასილიკა) არ უნდა აღემატებოდეს 10 გირვანქას; ხოლო ტილოში ან ტყავში შეხვეული ფულისა ან ფასიანი ამანათი არ უნდა აღემატებოდეს 120 გირვანქას, ესე იგი, სამს ფუთს,

გადასასაღად და ხარჯად წონის-დაგვირგვინად. საფოსტო მმართველობაში შემოღებულია: ყოველ სამის მისხლის წონაზე ბარათისთვის უნდა გადახდილ იქნას 7 კაპეიკი, ანუ 7 კაპეიკიანი მარკა უნდა დაეკრას ქიშხე; აშკარა წერილს უნდა ეკრას 3 კაპ. მარკა; საგანგებო წერილებს, ხსენებულ ხარჯის გარდა უნდა მიემატოს კიდევ 7 კაპეიკიანი მარკა, რადგან საგანგებოდ იგზავნება. თუ ვინცომაა საგანგებო წერილი დაიკარგა, ფოსტის მმართველობა იხდის ერთს თუმანს ჯარიმას. სამზღვარ გარეთ გასაგზავნის წერილს 10 კაპ. მარკა უნდა ეკრას, აშკარა წერილს კი 4 კაპ. მარკა.

ბანდეროლიანი ამანათები. ყოველს 12 მისხალზე იღებენ 2 კაპეიკს; ეს ორი კაპეიკი წონის-დაგვირგვინად თანდათან მატულობს, ხოლო, როგორც ზემოდ იყო ნათქვამი, ბანდეროლიანი ამანათი არ უნდა აღემატებოდეს 4 გირვანქას და მაშასადამე ბანდეროლიანი ამანათის სულ დიდი გადასახადი იქნება 4 გირვანქაზე 64 კაპ., საგანგებო ბანდეროლიან ამანათს უნდა დაეკრას წონის-დაგვირგვინის მარკის გარდა კიდევ 7 კაპ. მარკა საგანგებოდ გაგზავნისათვის და ზედ ეწეროს სრული აღრესი და სიტყვა „ზაკაზნოე“.

ფასიანი და უფასო ამანათები. ხარჯი ამ გვარ ამანათებისა შემდეგია: ერთი გირვანქა ამ გვარ ამანათისათვის ყოველსავე 500 ვერსტისავე მანძილზე დაწესებული 5 კაპ. 500—1000-მდე ვერსტზე 10 კაპ., ასე რომ ყოველს 500 ვერსტზე ხარჯი გირ. ამანათზე მატულობს 5 კაპეიკობით. უმცირესი ხარჯი მაინც აბაზზე ნაკლები არ არის. უმცირესი ფასი 20 კ., ესე იგი ამანათი

თუნდ 1 გირვანქას, იწონდეს, მაინც 20 კაპ. უნდა გარდახდეს. ამანათის სახლში მიტანაც შეიძლება. ამ შემთხვევაში ზედ უნდა ეწეროს „СЪ ДОСТАВКОЮ НА ДОМЪ“ და გამგზავნმა უნდა გაღიზადოს მხოლოდ 15 კაპ. ფასი ამ გეარ ამანათისა არ უნდა აღემატებოდეს 10 მანეთს ტნ გირვანქაზედ მიძიმე არ უნდა იყვეს, თორემ აღარ მიიტანენ სახლში, ხოლო თუ ზედ არა სწერია-არა, მაშინ უწყევით შეატყობინებენ და მიმღებმა თვითონ უნდა წაიღოს თავის ამანათი. ამანათებში (პოსილკა) წერილები და ფულულები არ უნდა ინახებოდეს, თორემ ჯარიმას გარდაახდევინებენ ყოველს სამს მისხალზედ თითო მანეთს.

ნ უ ს ხ ა

ამანათის გასაგზავნ ფასის გამოსაანგარიშებლად თბილისიდან რუსეთის ყველა გუბერნიებში.

სახელები რუსეთის გუბერნიებისა, ოლქისა და მხარეებისა.	სახელები სავაჭრო კადასტრისა.	მანათის მთლიანი სიმძიმე კაპიტალში რაზმ. მისტონით	1 კაპიტალის წილი რაზმ. მისტონით	სახელები რუსეთის გუბერნიებისა, ოლქებისა და მხარეებისა.	სახელები სავაჭრო კადასტრისა.	მანათის მთლიანი სიმძიმე კაპიტალში. მისტონით	1 კაპიტალის წილი რაზმ. მისტონით
ამბოკერსკი	ამბო	3165	40	ვაიტკის	ვაიტკა	2758	30
ბორჯის გ.				გროდნის	გროდნო	2471	30
აკმოლინის	ომსკი	4065	50	დაღესტნის	თეპირსენშ.	456	5
ამურის	ბლაგოგვეშ.	8766	90	დონის	ნოვოკურესკ	902	10
არხანგელსკ.	არხანგელსკ.	3248	40	კუტურინო-	კუტურინო-		
ასტრახანის	ასტრახანი	1735	20	სლავეის	სლავეი	1417	20
ბაქოს	ბაქო	517	10	ელისავე-	ელისავე-		
ბესარაბისა	გიმინიოვი	1870	20	ტომოდის	ტომოდო	182	5
კაზანს	კაზა	3368	40	ენისკის	კრასნოიარ.	5512	60
კარშაეის	კარშაკ	2584	30	ზამბაიკადი	სიბა	7265	80
კელნოს	ვილნო	2536	30	კასპიის	ასხაბადი	1308	20
კიტკესკის	კიტკესკი	2252	30	ზაქათადის	—	—	5
კლადიმირ.	კლადიმირი	2200	30	ზარაეშანის	სამარეანდი	2207	30
კოლოგვის	კოლოგვა	2472	30	ირკუტსკის	ირკუტსკი	6520	70
კოლდინის	ტიტომირი	1988	20	კაზანის	კაზანი	2340	30
კორონევის	კორონევი	1464	20	კალიშის	კალიშა	2863	30
კიბორჯის	კიბორჯი	2748	30	კალუგის	კალუგა	1964	20

უარსის	უარსი	346	5	რადომის	რადომა	2661	30
კიკვის	კიკვი	1859	20	რიახანის	რიახანი	1834	20
კოჯნოს	კოჯნო	2437	30	სამარის	სამარა	2128	30
კოსტრომა	კოსტრომა	2372	30	ს.-პეტერბ.	ს.-პეტერბ.	2623	30
ვუხანის	ვატურინ.	809	10	ბ.-მიხეილის	ს.-მიხეილო	2914	30
გულდუის	გურნი	3264	40	სარატოვის	სარატოვი	1716	20
გუომბოს	გუომბო	3068	40	სახლდინი	ნაკოლდეკსკ		
გურღიან-				(კუნძული)	(პრიპორსკ)	10519	110
დაის	მატაყა	2742	30	სემიძალა-	სემიძალა-		
გურსკის	გურსკა	1622	20	ტინსკის	ტინსკი	4261	50
ჭუთაისის	ჭუთაისი	208	5	სემარკინ-			
გვლდის	გვლდი	2642	30	სკის	გურნი	3264	40
ლიფლან-				სამპირსკის	სამპირსკი	2131	30
დაის	რიგა	2701	30	სმოლენსკი	სმოლენსკი	2125	30
ლომუის	ლომუა	2654	30	სტავროპ.	სტავროპ.	550	10
ლიუბლინის	ლიუბლინი	2414	30	სუვალკის	სუვალკი	2573	30
მინსკის	მინსკი	2155	30	სარ. დარინ.	ტაშკენტა	2402	30
მოვილკის	მოვილკა	2037	30	სედლევის	სედლევი	2496	30
მოსკოვის	მოსკოვი	2016	30	ტავისტუგ-	ტავისტუგ-		
ნაიეგრო-	ნაიხი-ნოვ-			სის	სი	3007	40
დაის	(მაკარა)	2262	30	ტაურინსკ.	სამიუეროპ.	1222	20
ნოვგოროდ	ნოვგოროდ	2529	30	ტამბოვის	ტამბოვი	1701	20
ნოვღან-	კელსინგ-			ტკერის	ტკერი	2179	30
დაის	ფორსი	3041	40	თურკის	კლადიკეკ-		
ოლონკე-	პეტროზავ.	3525	40		კი (მუგა)	201	5
ორენბურგ.	ორენბურგ.	2522	30	თბილისის	თბილისი &		
ორლოვის	ორაოლო	1762	20		უკლა სამ-		
ომსკის (ა-					ზრო ქადაგ.	—	5
მოდინის)	ომსკი	4065	50	ტობოლსკ.	ტობოლსკი	3946	40
პეჩნის	პეჩნა	1945	20	ტომსკის	ტომსკი	4955	50
პერმის	პერმი	2917	30	ტულას	ტულა	1910	20
პეტრიკოვ.	პეტრიკოვ.	2717	30	თურგაის	თურგაი	3429	40
პლოცკის	პლოცკი	2691	30	უღებოზ-	უღებოზი	2359	40
პოდოლსკ	კამენეც-პო-			გის			
	დოლსკი	2179	30	უფას	უფა	2622	30
პოდტაჟის	პოდტაჟა	1494	20	ურალსკის	ურალსკი	2490	30
პრიპორს-				ფერგანის	ნაკოლ-მარ-		
კოის	ნაკოლდეკსკ	10519	110		ბკლანი	2689	3.
პსკოვის	პსკოვი	2578	30	სარკოვის	სარკოვი	1398	20

ხერსონის	ხერსონა	1508	20	ესტლიან-			
ხერსონოვის	ხერსონოვი	1830	20	დაის	რკველა	2923	30
ხერსონო-	კატერინო-		10	აკუტსკის	აკუტსკა	9264	100
რას	ვარი	800		ააროსლა-			
კრკინის	კრკინი	264	5	ვის	ააროსლაკა	2283	30

ფულიანი პაკეტები ანუ ამანახები. ყოველ სამ მისხლის წონაზე იღებენ 7 კაპ., საგანებოდ გაგზავნიასათვის 7 კაპ., და ამას გარდა გასაგზავნი ფულის უზრუნველ საყოფელად კიდევ სხვა ხარჯია. თუ ამანათით იგზავნება ოქროსი, ვერცხლისა. ან შავი ფული, მაშინ ისე აიღება ხარჯიც, როგორც ზემოდ იყო მოყვანილი წვეულებრივი ფასიან და უფისო ამანათების შესახებ, ესე იგი, იმ შემთხვევაში გარდასახადი ხარჯი წონასა და მანძილზე იქნება დამოკიდებული და 60 გირვანქაზედ მძიმე არ უნდა იყოს.

ფასიანი პაკეტების ან ამანათების ხარჯია. აქაც, როგორც ფულიან პაკეტებზე, იღებენ ყოველს 3 მისხალზე 7 კაპ., საგანგებოდ გაგზავნიასათვის 7 კ. უზრუნველ ყოფის ხარჯს ფულის რაოდენობის დავჯარად და 5 კაპ. კვიტანციისათვის. საზღვარ გარედ 7 კაპ. შავივრად 10 კაპ. არის დაწესებული გარდასახადი.

საზოგადოდ, როცა პაკეტები ფასიანია ან ფულიანია, მაშინ უამკველია პაკეტები დაუბეჭდელი უნდა წარედგინოს ფოსტის მმართველობას; თუ შიგ რამე საქმის ქაღალდები ან სხვა ძვირფასი ნივთებია, ამ შემთხვევაში შიგ ნივთების ანუ ქაღალდების სიაც უნდა იყოს მოქცეული.

ხოლო თუ ფასიანი და ფულიანი ამანათი ერთს გირვანქას აღემატება, შეიძლება უბრალო კონვერტში იყოს გახვეული, და თუ 5 გირვანქას არ აღემატა, მაშინ ჯერ ტილოში და მერე ქაღალდში უნდა გაიხვეს. თუ აღემატა 5 გირვანქას, მაშინ უამკველად ტილოში ან კლეონკაში და ან ტყავში უნდა იყოს გახვეული; მხოლოდ ოცს გირვანქაზე მეტი არ უნდა იყოს; უამკველად უნდა ეწეროს ზედ ან "денежный" ან "платный", იმის მიხედვით თუ რომელს ეკუთნის ის პაკეტი. ფასიანი ან ფულიანი პაკეტი უამკველად თეთრი სადა უნდა იყოს; ქრელი

ნაწილი
1013

არ შეიძლება. აღრესზედ არაფრის წალში და მოსერა არ შეიძლება; გაუხსნელი ფასიან პაკეტი (цѣнный закрытый) 500 მანეთზე მეტად არ შეიძლება დაფასდეს, გახსნილი ფასიანი კი (открытый цѣнный) 1500 მანეთს არ უნდა აღემატებოდეს. ამ რიცხვში ქალაქის ფული 1000 მანეთზედ მეტი არ შეიძლება გაიგზავნოს და 10 გირვანქას არ უნდა აღემატებოდეს. ფულის პაკეტით (денежный) რამდენიც უნდა იმდენი ფული შეიძლება გაიგზავნოს. საზღვარი არა აქვს.

თუ ვინცომაა პაკეტს რამე შეატუო, ან ექვი აილო პაკეტის მიმღებმა, რომ პაკეტი ნაწეალებია, მიმღებს შეუძლიან არ მიიღოს პაკეტი და ზედ პაკეტზე დააწეროს თავისი ხელით მიუღებლობის მიზეზი. ასევე უნდა მოიქცეს გამგზავნიც, თუ ვინცომაა თავისვე გაგზავნილი პაკეტი უკან დაუბრუნდა. რაც შეეხება იმ დაბეჭდილ ამანათებს, რომელიც ბანდეროლით უნდა გაიგზავნოს, ფოტსა იღებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც დაბეჭდილზე არაფერი შენიშვნა და წარწერა არ არის, რომელსაც რაიმე კერძო მნიშვნელობა აქვს. ბანდეროლით შეიძლება გაიგზავნოს ფოსტითა ძველი გაზეთები, კორაგქტურის ფურცლები, ძვირფასი ხელ-ნაწერები, და სხვა. ერთი სიტყვით ყოველ გვარი დაბეჭდილი ან სტამბაში ან ლიტოგრაფიაში წიგნები, ბარათები, ბლანკები. საზოგადოდ ყოველს ამანათზე ფასიანზე თუ უაფასოზე და ბანდეროლიანებზედაც უსათუოდ უნდა აღნიშნულ იყოს საიდან იგზავნება, ვისაგან იგზავნება, ვის ეგზავნება და სადა, რა ადგილს და სხვა.

ყოველი ფასიანი პაკეტების ან ამანათის დაკარგვისათვის ფოსტის მმართველობა პასუხს აძლევს დაზიანებულს, დაკარგულის ღირებულობის დაგვირად.

უზრუნველ ყოფის ხარჯი. დაწესებულია რომ ყოველ 1-დამ 600 მანეთამდე, ან ამ ფასის ნივთებზე აიღონ უზრუნველ ყოფის ხარჯად ნახევარ კაპეიკი თითო მანეთიდან, 600-იდან 1600 მანეთზედ ერთი მეოთხედი კაპეიკი ყოველ მანეთიდან, კიდევ ამას გარდა 1 მანეთი 50 კაპ., გადაგზავნისათვის, რაც 1600 მანეთს გადასცილდება, იმაში უზრუნველ-ყოფის ხარჯად იღებენ

ყოველ მანეთზე ერთს მერვედს კაპეის და კიდევ 3 მან. 50 კაპ. გადაგზავნიანათვის.

კადაზე საბჭოებზე წიგნებისა და ჟურნალ-გაზეთების გზავნიანათვის შემოღებულია ხარჯი, რომელიც დამოკიდებულია ჟურნალ-გაზეთების ფასსა და ჟურნალ-გაზეთების მწიკ რაოდენობაზე. მაგალითად: საყოველ დღეო გაზეთზე იღებენ 18%, წლიურ ხელის მოსაწერ ფულიდამ, ე. ი. გამოცემის წლიურ ფასიდამ, რაც ქალიაქ გარეშე ხელის მომწერთ უჯდებათ. გამოცემაზე, რომელიც კვირაში ორჯელ გამოდის, იღებენ 16%, ხელის მოსაწერ ფასიდან; რომელიც ერთხელ გამოდის კვირაში—14%; რომელიც თვეში ორჯელ გამოდის—12%, და რომელიც თვეში ერთხელ გამოდის—10%. სულ უკანასკნელი და უმცირესი ფასი არ უნდა იყოს ნაკლები: საყოველდღეო გამოცემისათვის 1 მან., საყოველ კვირასათვის—80 კაპ., თთვეში ორჯელ გამოსასვლელისათვის 60 კაპ., და საყოველ-თვეოსათვის 40 კაპ. წელიწადში.

ფას დარქმეულია ამანთა (კორკსმონდენცია — СЪ НАЛОЖЕНИМЪ ПЛАТЕЖЕМЪ). ეს ისეთი ამანათებია, რომელიც იგზავნება სხვა-და-სხვა ადგილებში და რომლისათვისაც ამანათის მიმღებს მაშინვე ფული გადახდევინოს მიღებისათანავე, იგი ფოსტას ატყობინებს, რომ ჩემი ამანათი ფას-დარქმეულია, რომლისათვისაც ფოსტა ართმევს დაწესებულს ხარჯს. ხარჯი ფას დარქმეულ ამანათზე შემდეგია: ყველა ზეგულებრივი საფოსტო ხარჯის გარდა გარდახდევინების ორ-ორი კაპეიკი ყოველ მანეთზე იმ ფულიდამ, რაც აღნიშნული იქნება ფას-დარქმეულ ამანათზე. უმცირესი გარდასახალი კი 10 კ., ესე იგი თუნდა ერთ მანეთადაც რომ იყოს დაფასებული, მაინც 10 კაპ. გარდახდება. უქვემოდა ამ გვარ ამანათზე უნდა რუსულად დაწერილი იყოს СЪ НАЛОЖЕНИЕМЪ ПЛАТЕЖА ანა და ამდენ მანათზე—ფას-დარქმეული კორკსმონცია 200 მან. არ უნდა აღემატებოდეს. ამანათზე დაწერილებით აღრესი უნდა იყოს აღნიშნული როგორც მიმღებისა აგრეთვე გამგზავნისა. ხოლო ფოსტა მიმღებს ატყობინებს ამანათი მოგივიდა და, როცა იმ ფულს გადაიხდი, რაც ზედ აღნიშნულია, მაშინ შეგიძლიან იმისი მიღებაო. საქონლის გამგზავნს მაშინვე

თვითონ ფოსტა უგზავნის უწყებასა და მერმე ფულსაც ჩააბარებს იმ პირობით კი, რომ უნდ წარადგინოს ბარათი (კვინტანცონ) რომელითაც მან გაგზავნა ფასდარქმული კორესპონდენცია; თუ არ წარადგინა კვინტანცია ფოსტა ფულს აღარ მისცემს;

შესაძლებელია, რომ ვის სახელზედაც ამანათი გაგზავნილია, იმან არ მიიღოს და ამ შემთხვევაში ამანათი ისევ უკან უბრუნდება გამგზავნს, ხოლო აქეთ-იქით გაგზავნ-გამოგზავნის ხარჯი იმისვე გამოერთმევის. ამას გარდა ფოსტა ართმევს კიდევ ორ კაპიკს თითო მანეთის ღირებულობაზე კომისიისათვის.

უცხოეთის კორესპონდენცია. კორესპონდენცია უცხოეთში გაგზავნილი, წერილი იქნება იგი თუ ამანათი, ანუ ფასიანი თუ უფასო ანუ ბანდეროლიანი შეიძლება ვიგზავნოს ფრანკო ესე იგი, ხარჯ გადახდილი (მარკა დაკრული (და მოკტო, — ხარჯ გადაუხდელი (მარკა დაუკრული), ხოლო ამ უკანასკნელს შემთხვევაში ხარჯი ერთი ორად გამოერთმევა მიმღებს. შეიძლება აგრეთვე კორესპონდენციის დაზღვევა და უბრუნველ-ყოფა. კონვერტზედ ადრესი ფრანგულიად უნდა იყოს დაწერილი და თუ რუსულადაც იქნება მით უკეთესი. რომელი კორესპონდენციაც ავსტრიაში და გერმანიაში იგზავნება იმაზედ გარდა ფრანგულისა ნემეცურადაც უნდა იყოს ადრესი.

საზოგადოდ ყოველ წერილს კონვერტზედ უძველად უნდა იყოს ადრესი მიმღებისა და აგრეთვე გამგზავნისა, რადგან ხშირად ასე მოხდება, რომ ადრესსატს ვერ პოულობენ და წერილი ისევ უკან უბრუნდება გამგზავნს. წონა ჩვეულებრივის წერილისა არ უნდა აღემატებოდეს 3 მისხალს; თუ მეტი იქნება, მაშინ მეტი ფულიც უნდა მიეცეს, თორემ, რაც მეტია, ის წერილის მიმღებს გამოერთმევა. სამ მისხლის წონას შეადგენს ერთი თაბახი ფოსტის ქალაღდი და ერთი იმგვარივე კონვერტი. ყოველ ჩვეულებრივ წერილს კონვერტს უთუოდ უნდა ეკრას 7 კაპიკიანი მარკა. ეს ფასი დაწესებულია ყოველი სამ მისხლის წონაზე. ხოლო ქალაქშივე გასაგზავნ წერილებს, ესე იგი, ისეთს წერილებს, რომელიც ქალაქ გარეთ არ იგზავნება, უნდა ეკრას 3 კაპიკიანი მარკა. არის კიდევ ამგვარა წერილება,

ანუ ბლანკები, რომელნიც ფოსტაში იყიდება მ კაპეიტანის
 თვით ამ წერილებითაც შეიძლება მიწერ-მოწერა სხეულებს
 ქალაქებშიაც. თუ ვინიცობაა ჩვეულებრივს წერილში ფულია
 ჩადებული და ფოსტის მოხელეებისაგან შემწეულ იქნა, ფულს
 სახელმწიფო ხაზინის სასარგებლოდ აიღებენ.

საგანგებო წერილები არ უნდა აღემატებოდეს მ მისხალს
 და თუ მეტი იქნება მ მისხალზე, მაშინ წონის-დაგვარად დაე-
 კვრის მარკები და ამას გარდა დაეკვრის კიდევ 7 კაპეიტანის
 მარკა საგანგებოდ გაგზავნისათვის. საგანგებო წერილის მიღების
 ნაცვლად აიღევენ ხელწერილს (ბარათს) და, თუ ვინიცობაა
 საგანგებო წერილი დაიკარგა, ფოსტის მმართველობა მოვალეა
 გარდაიხადოს ერთი თუამანა იმის სასარგებლოდ, ვისაც დაუკარ-
 გა წერილი.

ფოსტის უწყება ჯა მისა შემოწმება. საზოგადოდ ყოველ-
 თვის ფოსტა უწყებით შეატყობინებს ამანათის მიმღებსა, რომ
 ამ გვარი ამანათი მოვიდა თქვენს სახელზეო, — და, თუ დროზე
 არ მოვიდა მიმღები, ხელმეორედ გაუგზავნიან უწყებას, შეიძ-
 ლება შესამედაც გაუგზავნონ, ხოლო თუ შესამედაც არ გამო-
 ცხადდა ამანათის მიმღები, მაშინ ამანათს უკან დაუბრუნებენ
 იმას, ვისი გაგზავნილიც არის. ყოველ ფულიანი პაკეტისა და
 ამანათის მიღების უწყებას დამოწმება უნდა ან პოლიციაში ან
 სხვა რომელსამე სახელმწიფო დაწესებულებაში, სადაც მსახუ-
 რობს მიმღები, ან თვით ფოსტაში თუ ვინმე მოხელე იცნობს
 მიმღებსა. დაუმოწმებელ უწყებით ფოსტა პაკეტსა და ამანათს
 არ მისცემს.

არის აგრეთვე კორესპონდენციის მიღებისათვის შემოწმე-
 ლი რწმუნების ბარათები, რომლითაც შეიძლება დაუმოწმებე-
 ლად გამოტანილი იქნას ფოსტიდამ კორესპონდენცია, ხოლო
 უკანასკნელის განკარგულებით ერთსა და იმავე კაცს არ შეუ-
 ძლიან მინდობილი ჰქონდეს ათის კაცის რწმუნების ბარათის
 მეტი. კორესპონდენციის მიღების დროს, ყოველს კაცს შეუძ-
 ლიან მოსთხოვოს ფოსტის მოხელეს, რომ იმანვე გახსნას პაკე-
 ტი რათა დარწმუნდეს, რომ შიგ არაფერი არ აკლია, თორემ
 თუ კორესპონდენცია შინ ან გზაში გახსნა და მაშინ შეამჩნია,
 მიმღებმა, რომ კორესპონდენციას აკლია რამე, ფოსტა პასუხს
 აღარ აცემს.

საზოგადო დაწესებულებების კორესპონდენტების გამგზავნებისა და მიმღებებისათვის. აკრძალულია ფოსტით გაგზავნოს ყრველი გვარი ადვილად ასანთებელი ან ასაფეთქებელი, დასაღვრელი და დასაღწობი ნივთი და აგრეთვე უბანდეროლო თამბაქო. წინააღმდეგ შემთხვევაში საქონელი ხაზინის სასარგებლოდ შეირიცხება და ამას გარდა გამგზავნის ან მიმღებს ჯარიმა გამოერთმევა. აკრძალულია აგრეთვე უბრალო ან ზეუღლებრივი პაკეტების ფულის გაგზავნა. როდესაც ფასიანი პაკეტი იგზავნება, უსათუოდ გაგზავნის სახელი და გვარი და საცხოვრებელი ადგილი უნდა იყვეს აღნიშნული კონვერტზე. თუ ვინცობაა ფოსტაში დაიკარგა ან საგანგებოთ ან ფასიანი ამანათი, გამგზავნის შეუძლიანთ თხოვნით მიმმართოს საფოსტო მმართველობას, სიდაც მიცემული იყო ხსენებული ფასიანი პაკეტი. თხოვნის მიეცემა მაშინ იქნება კანონიერი, როდესაც თხოვნასთან ერთად წარიდგინება კვიტანცია ან ნოტარიუსისაგან დამოწმებული მისი კოპია. ხოლო თუ დაკარგვის შემდეგ ორი წელიწადი გავა, მაშინ მთხოვნელს ეკარგება უფლება ჩივილის დაწყებისა.

ტელეგრაფი (დებეზი).

სატელეგრაფო (სადებეზო) ფასის მხრივ, რუსეთის იმპერია განიყოფება ორ ნაწილად: ევროპის რუსეთი და აზიისა. ევროპის რუსეთში ირიცხება ყველა გუბერნიები რუსეთისა, ფინლიანდია, პოლშა და ჰენი კავკასიაც. აზიის რუსეთში: ციმბირი, თურქესტანი და კასპიის მხარე. ფასი ტელეგრაფისათვის დადებულია: ა) საყოველთაო და ბ) თვითიულ სიტყვის მიხედვით.

საყოველთაო ფასი დებეზისა, როგორც ევროპის, აგრეთვე აზიის რუსეთში, დაწესებულია 15 კაპ., ხოლო საყოველსიტყვაო თითო შაური ყოველ სიტყვისათვის მანძილის მიუხედავად; ასე რომ ათი სიტყვა ღირს 50 კაპ. და დებეზის ფასი 15 კაპ. სულ 66 კაპეიკი; თუ ევროპის რუსეთიდან ტელეგრაფი იგზავნება აზიის რუსეთში, მაშინ ყოველი სიტყვა ღირს 10 კაპ. თბილისსა და კოჯორს შუა სიტყვა ღირს 1 კაპ. სიტყვები შეიძლება ათზე მეტიც და ნაკლებიც იყოს.

თუ დეპეშის გამგზავნა მოისურვა პასუხის მიღება თავის ხარჯზე, მაშინ იგი აძლევს, გარდა თავის ტელეგრაფის ფასისა, კიდევ ათის სიტყვის და თუ უნდა მეტი ან ნაკლების ფასს. საპასუხო ტელეგრაფისათვის უსათუოდ აღნიშნული უნდა იყოს დეპეშაზედ, რომ პასუხის ფასი გადაბდილია (отвѣтъ уплаченъ) და ესეც ჩაითვლება სიტყვათა რიცხვში.

ტელეგრაფები ანუ დეპეშები მიიღება, როგორც მთავრობის აგრეთვე რკინის გზის სატელეგრაფო სადგურებში ყოველ დღე, ხოლო უქმე დღებში—დანიშნულ დროს. რაც შეეხება ტელეგრაფის ანუ დეპეშის შინაარსს, იგი საიდუმლოდ რჩება. დეპეშის მიღებაში მოხელენი აძლევენ ბარათებს (კვიტანციებს), დეპეშის სიტყვები გარკვევით, წაუშლელად და სუფთად უნდა იყოს დაწერილი. დეპეშის ბოლოს უნდა ეწეროს სახელი ან გვარი გამგზავნისა. სიტყვები გრძელები არ უნდა იყოს: უდედესი ზომა სიტყვისა არის 15 ასოიანი სიტყვა. თუ ამ რიცხვს აღემატა, მაშინ ორ სიტყვათ ჩაითვლება. ევროპაში გასაგზავნ ტელეგრაფების სიტყვების ზომაც აგრეთვე 15 ასოა მიღებული, მხოლოდ დანარჩენ უცხო ქვეყნებში აზია, აფრიკა, ამერიკა და ავსტრალიაში თითო სიტყვა 10 ასოს არ უნდა აღემატებოდეს. რომელი სიტყვაც ათ ასოზედ მეტია, ის სიტყვა ითვლება ორად. თუ გამგზავნი მოისურვებს შეიძლება დეპეშის შეჩერება.—დეპეშები ფოსტის მოჯამაგირეებს დააქვთ სახლში, ვისთანაც მიწერილია და ამისათვის მიმღებთაგან არაფითარი სასყიდელი არ ეძლევათ. ტელეგრაფში უსათუოდ უნდა იყოს აღნიშნული ქალაქი ან სოფელი, სადაც იგზავნება, აგრეთვე გვარი და სახელი მიმღებისა. თუ ტელეგრაფი საჩქაროა, მაშინ დეპეშაზე ეწერება „საჩქარო“ (спрочная) და ამისთანა საჩქარო დეპეშისათვის გამგზავნს გამოერთმევა ერთი სამად მეტი დაწესებული ფასზედ.

ზოგაერთი წესება ტელეგრაფის გასაგზავნად. ტელეგრაფის გამგზავნთა და მიმღებთ შეუძლიანთ ითხოვონ დამოწმებული პირი (კომიო) გაგზავნილ ტელეგრაფისა.

ტელეგრაფის მიღება შეიძლება მთავრობის ტელეგრაფისა და რკინის გზის სადგურზე, ყოველ დღე, დანიშნულ დროს. დაწერილ ტელეგრაფში გასწორებული სიტყვა, შეცდომა,

დამატება და სხვა ამ გვარი წაშლილი რამ, ტელეგრაფის ბო-
ლოს უნდა იყოს მოხსენებული და დამოწმებული.

ვისაც მსურს, რომ დებეშა უთუოდ მიმღებმა თითონ მიი-
ლოს, უნდა ზედ დაწეროს „საკუთარს ხელში“.

შეიძლება ხელმოუწერავი ტელეგრაფის გაგზავნაც.

ტელეგრაფის გამგზავნით შეუძლიანთ თხოვნით ხელის მო-
წერა დაამტკიცებინონ ან ტელეგრაფის უფროსს, თუ სტანციის
უფროსი პირად იცნობს მათ, ანუ პოლიციას და ანუ ნოტარიუსს.

სიტყვები, რომელიც ხაზით (ტირე) ანუ აფოსტროფით
არის გაყოფილი, ცალ-ცალკე იანგარიშება. რუსეთში და ევრო-
პაში ხუთი ციფრა ერთად დასმული ერთ სიტყვად ითვლება,
დანარჩენ უცხო ქვეყნებში კი სამი ციფრა ითვლება ერთ სი-
ტყვად. ცალ-ცალკე დაწერილი ციფრები ყველა თითო თითო
სიტყვად ითვლება.

ტირე, მძიმე, წერტილი, ამოსტროფი & ფრჩხილები სიტ-
ყვით არ იანგარიშება. მძიმე ანუ წერტილი, დასმული რიცხვთა
სათვალაფისათვის, აგრეთვე ნაწერის ციფრისათვის, აგრეთვე
მისი ნიშნები, მიიღება თითო სიტყვით.

სარგებლისა ანუ ასის თავის ნიშანი (°/ₐ) მიიღება სამ ციფ-
რად, ე. ი. ერთ სიტყვად. რიცხვი დაწერილი ასოებით მიიღება
იმდენ სიტყვად, რამდენი სიტყვაც ნახმარია რიცხვის აღსანი-
შნავად.

შეიძლება ტელეგრაფი გაიგზავნოს ტელეგრაფის სადგური-
დგან იმისთანა ფოსტის სადგურში, სადაც ტელეგრაფის მუშა-
ობა არ არის დაწყებული; ამ შემთხვევაში უნდა გადიხადო
7 კაპ. მარკისათვის და უკანასკნელს ტელეგრაფის სადგურამდინ
(გარდა რკინის გზისა) ზვეულებრივ გაიგზავნება და იქიდან კი
ფოსტით. ამ გვარ ტელეგრაფებს უნდა ეწეროს „НОУТОН“ (ფო-
სტის სახელი) და ეს სიტყვებიც ზათივლება სიტყვათა რიცხვში.

ტელეგრაფის გაგზავნა ისეთ ალაგსაც შეიძლება, საცა ფოს-
ტაც კი არ არის და სოფლადაც. ადრესზედ უნდა ეწეროს
„напочты“ (სოფლის სახელი), ეს ტელეგრაფი ზვეულებრივ
გარდაიციემა იმ მახლობელ სადგურამდე, საითაც სოფელია; შე-
მდეგ ის სადგური დაიჭირავენს კაცს და გაატანს დებეშას იმ

სოფელში, რომელიც მოხსენებულია ადრესში. ამისთვის საკარადო, დაახლევობითი ფასებია დაწესებული მანძილისგანმარად ვერსტზე ორი შაური. მაგალითად თბილისიდან:

გომბორში	56	ვერსტი ღირს 5 მანეთი
ქვევით ბარბარეში	8	1 "
მარტყოფში	25	3 "
შუხრავეანში	40	4 "
ნაეთლულში	6	60 კ
სოღანლულში	12	1 "
საბურთალოზედ (ლაგირში)	6	70 კ

რკინის გზის სადგურებიდან სოფლად განსაკურებლის კაცით დებეშის გაგზავნა არ შეიძლება.

შეიძლება ტელეგრამის შეჩერება ამ შემთხვევაში: ა) თუ რომ ტელეგრამის გარდაცემა ჯერ არ დაუწყიათ; ბ) თუ ტელეგრამის გარდაცემა დაწყობილია, მაგრამ გათავებული არ არის, გ) თუ ტელეგრამა გადაცემულია, მაგრამ მოსალოდნელია, რომ ჯერ სადგურადამ არ იქნება გაგზავნილი. ამ შემთხვევაში ტელეგრამის გამგზავნს შეუძლიან შეაჩეროს დებეშა; ამისათვის საჭიროა გადინადოს იმდენი, რამდენიც იმ ტელეგრამის გაგზავნა ღირდა.

ტელეგრამის მიმღებს შეუძლიან ხელ-მოწერისათანავე დანიშნოს დრო ე. ი. საათი და წამი, როცა ტელეგრამა მიიღო.

მიუტანელი ტელეგრამა სადგურში ინახება 6 კვირას; თუ ამ ხნის განმავლობაში არ მოიკითხა იმან, ვისთანაც არის გამოგზავნილი, შემდეგ ტელეგრამა აღარ შეინახება.

შეიძლება საპასუხო ფასის გადახდა ტელეგრამის გაგზავნისათანავე; ხოლო თუ ტელეგრამა მოგიტანეს და მისი ფასი აღემატება გადახდილ ფასს, პასუხის გამგზავნა უნდა გადინადოს რაც შეტია, თანხმად ტარიფისა; წინააღმდეგ შემთხვევაში კი ფული არა დაუბრუნდება.

ტელეგრამის გამგზავნს ნება აქვს გაგზავნილი ტელეგრამა შეაზოწმობინოს, რისთვისაც უნდა გადინადოს შესამოწმობელი ფასი და ტელეგრამაზე დაეწეროს: შესამოწმებელი ფასი გადახდილია.

გამგზავნთ შეუძლიანთ გაგზავნონ დასაწყენელი ტელეგრამა, ე. ი. თუ რომ ის, ვისაც ტელეგრამა ეგზავნება, იმყოფე ბოდა ერთს

რომელსაჲმე აღგილას და იმ აღგილიდამ წაეიდა სადმე, ტელეგრაჲმა გაუგზავნეს იქ, სადაც იმის წინად იმყოფებოდა, და ვინც ძველს სადგურში ეტყვიან, საითაც წაეიდა, მაშინ ტელეგრაჲმაზედ აწერენ „передать вслѣдъ“. ფასს ახდევინებენ პირველ სტანციამდინ და რაც იმ სტანციიდან გასავგზავნი აღემატება მიმღებს გამოერთმევა.

ერთი ტელეგრაჲმა შეიძლება გაეგზავნოს რამდენსაჲმე კაცს, ერთ აღგილის მცხოვრებთ, ანუ ერთსა და იმავე რამდენსაჲმეს სადგურში; ამისათვის გარდა იმ ფასისა, რომელიც გადახდებთ ტელეგრაჲმის გასავგზავნად, იხდიან თითო პირის (კობიოს) მისატანს — ოთხ შაურს. თუ ტელეგრაჲმაში 100-ზე მეტი სიტყვა არ არის და, თუ ასს სიტყვას აღემატება, ყოველ ასს სიტყვაზედ (თუნდ რომ ნაკლებიც იყოს, მაინც ასათ ითვლება) იხდიან სამ შაურს. შეიძლება ტელეგრაჲმა გაიგზავნოს მეორე აღგილამდე ფოსტით, ამისათვის იხდიან 7 კ. მარკის ფასს.

ტელეგრაჲმის გასავგზავნად გადახდილი ფასი დაუბრუნდება: ა) თუ ტელეგრაჲმა გაგზავნამდის შეტყობულია გამგზავნისაგან; ამ შემთხვევაში 20 კაპ. იქერენ; ბ) თუ ტელეგრაჲმა სატელეგრაჲო სტანციის დანაშაულობით არ არის მიღებული; გ) თუ ტელეგრაჲმა საკმაოდ დაგვიანებულია, ესე იგი, თუ მიმღებთან მიტანილია იმ დროს განმავლობაში, როცა ფოსტითაც მოუვიდოდა; დ) თუ ტელეგრაჲმის აზრი შეცვლით არის გარდაცემული და თუ შესაწონებელი ფასი გადახდილი იყო პასუხისათვის გადახდილი ფასი დაუბრუნდება, მხოლოდ ექვსი კვირის განმავლობაში უნდა გამოაცხადოს და წარუდგინოს საპასუხო ბლანკი სატელეგრაჲო შმართველობას.

გადახდილ ფასის უკან დაბრუნების მსურველმა თხოვნა და კვოტანცია ტელეგრაჲფის დეპარტამენტში უნდა გაგზავნოს დასამტკიცებელის საბუთებით. საბუთები მოეთხოვება ტელეგრაჲფის სადგურის უფროსს, რომელიც ამ საბუთებს წარადგენს ტელეგრაჲფის დეპარტამენტში.

უცხო ქვეყნების ტელეგრაჲმა: რაც შეეხება უცხო ქვეყნების ტელეგრაჲმებს, იმათ გამო სხვა წესები არსებობს. უცხო ქვეყნების

ტელეგრაფები შეიძლება დაიწეროს ფრანგულად, გერმანულად, ინგლისურად, ესპანურად, იტალიურად, პოლანდიურად, რუსულად, ტურკულად და ლათინურად. შეიძლება ტელეგრაფის გაგზავნა ქართულ ენაზედაც, ხოლო რუსულ ან ლათინურ ასოებით ტყ მიმღებს ფსმის ქართული ენა.

ფასი უცხო ქვეყნების ტელეგრაფებისა:

საქართველოდან ერთი სიტყვა ღირს		მ. კაპ.
	სიცილიაში . . .	21
ავსტრიაში . . .	საფრანგეთში . . .	14
ბელგიაში . . .	ოსმალეთში . . .	24
ბოლგარიაში . . .	ჩინეთში . . .	3 45
ბოსნიაში . . .	ჩერნოგორიაში . . .	16
დიდს-ბრიტანიაში . . .	შვეიცარიაში . . .	16
გერმანიაში . . .	შვეციაში . . .	16
პოლანდიაში . . .	სპარსეთში . . .	21
დანიაში . . .	აპონიაში . . .	4 73
ისპანიაში . . .	ჩინეთში . . .	1 66
იტალიაში . . .	კორეიაში . . .	3 37
კანარის კუნძულზედ . . .	არაბისტანში . . .	1 54
კორსიკაში . . .	ტონკინში . . .	2 65
ლამანშის კუნძულზედ . . .	ამერიკაში . . .	90
მალტის კუნძულზედ . . .	ინდოეთში . . .	1 58
ნიდერლანდში . . .	აფრიკაში . . .	1 49
ნორვეგიაში . . .	ავსტრალიაში . . .	1 84
პორტუგალიაში . . .	სამხრეთ ამერიკაში . . .	3 31
რუმინიაში . . .	ამას გარდა კიდევ გარ-	
სერბიაში . . .	დასახადი ხარჯი არის	
საბერძნეთში . . .	ყოველ ტელეგრაფზე 18 კ.	

უცხო ქვეყნის დებეშაში შემოღებულია ნიშნები, რომელნიც იანგარიშება თვითონ სიტყვად P. P. (ფას-გადახდილია) RP. D. — ფას-გადახდილია პარუბისათვის საქაროდ. P. R. — ფას-გადახდილი საგანგებო ამანათი; RR. პასუხის ფასი გადახდილია; PS. გადაეცეს კვალ-ტყვალ; CK. შეტყობინება მიღებისა.

ტელეფონი.

ბრძანების
გადაცემის

ტელეფონით სარგებლობა თბილისში ყველას შეუძლიან, მხოლოდ თუ მსურველი აღმოჩნდა სოფლადაც გაიყვნენ; ამისათვის საჭიროა ნება-რთვის თხოვნა გაეგზავნოს პეტერბურგს უმაღლეს ფოსტა-ტელეგრაფის უფროსის სახელობაზედ; გარდა ამისა, ხარჯიც შეტია, ვადრე თვით თბილისში.

ვისაც მსურს, რომ თბილისში გაიმართოს ტელეფონი უნდა თხოვნა მიართვას მარკებით თბილისის ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორის უფროსს და იგი თავის მხრივ მოახდენს განკარგულებას და სადაც აბონენტი მიუთითებს, მანქანასაც იმ ადგილს დასაღვამენ.

თუ ვინცობაა ტელეფონის პატრონმა სხვას ფასით ნება მისცა ლაპარაკისა და თუ ეს გაუგო ტელეფონის მმართველობამ, მაშინვე ჩამოხსნიან და წაიღებენ მანქანას და სასჯელად მასში მიკეპული ფასი აღარ დაუბრუნდებათ.

თუ ტელეფონის მოხელემ მოისურვა მანქანის დათვალიერება, აბონენტმა უეჭველად ნება უნდა დართოს, და თუ აბონენტი ეკვობს მის მოხელეობაზედ, მაშინ შეუძლიან მოსთხოვოს მოწმობა, მიკეპილი ტელეფონის მმართველობისაგან, რომელიც მოხელეს მუდამ თან უნდა ჰქონდეს.

აბონენტს შეუძლიან ტელეგრამებიც გაეგზავნოს: ჯერ უნდა სიტყვიერად გარდასცეს ტელეგრაფის კანტორაში და შემდეგ კანტორა თვითონ დასწერს ტ გაგზავნის იმ ტელეგრამას, სიტყვიერის ესე იგი ტელეფონით გარდასაცემი ფასი მხოლოდ 10 კაპეიკია, მიუხედავად იმისა რამდენი სიტყვაც უნდა იყოს ტელეგრამაში, ხოლო ტელეგრაფის კანტორის მიერ გარდაცემული ტელეგრამა წავა ჩვეულებრივის ტელეგრაფის ფასით. ამისათვის ვისაც მსურს ამ გვარად გზავნა დეპეშისა, იმან უეჭველად წინადაცე უნდა შეიტანოს ტელეგრაფის კანტორაში რამდენიმე ფული და ანგარიშში შემდეგ გასწორებიან პარათებით.

ტელეფონის მანქანები მოწყობილობით შეადგენს სახელ-

მწიფო საკუთრებას და თუ ვინიკობაა ან გააფუჭეს რამე, ან დაჰკარგეს, ან გატეხეს და ან დაიწვა, უნდა ეს ზარაკონტრაქტის აბონომენტმა.

აბონომენტები განიყოფებიან ორ ხარისხად: პირველ ხარისხად ითვლებიან ისინი, რომელნიც დაშორებულნი არიან ცენტრალ სადგურზედ არა უმეტეს ორის ვერსტისა და მეორე ხარისხად, რომელნიც დაშორებულნი არიან ორ ვერსტზე მეტს.

ფასი შემდეგია: პირველის ხარისხისანი იხდიან წელიწადში 75 მან., მეორესანი გარდა ამ 75 მანეთისა, რაც ორ ვერსტს აღემატება, ვერსტზედ 25 მან.

პირველ ხარისხის აბონომენტმა ქირა ხელის მოწერისათანავე უნდა შეიტანოს ნახევარის წლისა, ხოლო მეორე რივისამ—ერთი წლის ქირა. შემდეგ კი ქირა ყოველს ნახევარის წლის წინად უნდა იყოს შეტანილი არა უგვიანეს 2 იანვრისა, თუ ამ ვადაზედ ვერ შეიტანეს, ათ დღეს კიდევ დააკდიან და თუ ამ დროსაც ვერ შეიტანეს, მაშინ ტელეფონის მშართველობა ბრძანებას გასცემს და ჩამოხსნიან მანქანას თავის მოწყობილობით.

ვინიკობაა აბონენტმა სახლი გამოიყვალა და მანქანაც უნდა ვადიტანოს ახალს სადგომში, რაც ამ გადატანას დასჭირდება ყოველივე ხარჯი აბონენტმა უნდა იკისროს და სააბონენტო ფასიც შეიძლება იმის მიხედვით თუ რა მანძილზედ დაშორდებიან და ან დაუახლოვდებიან ცენტრალ სადგურს.

ცენტრალ სადგურთან ლაპარაკი ყოველს გამს შეიძლება და რომელნის ღამე ილაპარაკებენ ტელეფონით იმათ წინააღმდეგ უნდა გამოუცხადონ ამაზე ფოსტატელეგრაფის უფროსს.

მანქანის მოხმარება ასე უნდა: ჯერ ზარის დასარკეი ტარი რამდენჯერუე უნდა გადაატრიალოთ. როდესაც ცენტრალი სადგური პასუხს გაგცემთ უნდა უთხარიან, რომ ესა და ეს ნომერი მოეცოთ (дайте) ან ამა და ამ ნომერთან შემაერთეთ (соедините) როდესაც ცენტრალი სადგური გიპასუხებთ: მზად არის, დაუძახეთო, უნდა ახლად დაიწყოთ ზარის რკევა. მხოლოდ ცოტა ხანგრძლივ და რა პასუხს გაგცემენ, ისაუბრებთ რამდენიც გნებავთ. ლაპარაკის

გათავებისას ზარის ტარი სამჯერ უნდა ნახევრად გადაატრიალოთ იმის ნიშნით, რომ ცენტრალურში გაიგოს ლაბარაკს მოვლით.

უმათერესი კანონი ტელეფონის მანქანისა: როდესაც დაუწყებთ ძახილს, ესე იგი, ზარის რკეის დროს მოსაუბრე ანუ მოლაპარაკე ნაწილი მანქანისა უმკვლად თავის ადგილს უნდა აყოს ნამოკიდებელი, უამისოდ რაც უნდა ბევრი უძახოთ ხმას არა-ენ გავცემთ.

ფოსტა ტელეგრაფის ადგილები საქართველოში
ტფილის გუბერნიაში

ფოსტა-ტელეგრაფ. ადგილები	სად და რა დროს მიდის ფოსტ	საიდან და რა დროს მიდის ფოსტა.
ახასთუმან-დგან	ახალციხეში 15 მასიდან 15 სექტემბ. ორშაბ., ოთხშ. და შაბ. და სხვა დროს კა კვირას და ოთხშ. 6 საათზედ დილათ.	უცხეკე ბრუნდება ზაფხულობით სამშ. ხუთშ. და შაბ. სხვა დროს კა სამშ. შაბ. 1 ს. 15 წ. დღ.
ახანური-დგან	თბილისში უოკლდღე. კა კვირებში ორშაბათს გარდა.	უცხეკე — ორშაბ. გარდა უოკლდღე.
ახალციხე-დგან	ახასთუმანში ზაფხულობით ხუთშ. სამშ. და შაბ. სხვა დროს ხ.შ.შ. და შაბათობით ხელმოს 6 სათ.	უცხეკე — ზაფხ. ორშ. ოთხშ. შარ. სხვა დროს კვირ. და ოთხშ. დილათ 8 საათზედ 45 წ.
ახალქალაქ-დგან	ალექსანდროპოლში (გუმბრში) ორშ. და ხუთშ. დილათ 6 ს., ახალციხეში სამშ. და შაბ. დილათ 6 ს., არდუენში და ეარსშ, ოთხშ. და კვირ. შუადღეს.	უცხეკე შარ. ღ სამშ. 4 ს. 40 წ. სდ.
ბოკდანოვ-კადგან	ახალქალაქში სამშ., შარ. 3 ს. დღ. ღ ალექსანდროპოლში ორშ., ხუთშ. 9 ს. დღ.	უცხეკე ორ. ხუთ. 8 ს. დღ. სამშ. შაბ. და შარსეკ. 2 1/2 ს. დღ.
ბორჯომი-დგან	ახალციხეში და ახასთუმანში შაბ. სამშ., ხუთშ. 5 ს. 40 წ. სდ. მახაიალოკში ზაფხულ. უოკლდღე. სხვა დროს ორშაბ., ოთხშაბ. და შარსეკ. 1 ს. 45 წ. დღ.	უცხეკე ორშ., ოთხშ. და შარსეკ. 1 ს. 05 წ. — ზაფხულობით უოკლდღე. სხვა დროს შაბ. სამ. ხუთ. 5 ს. სდ.

ბელაქლები (აღსუღად.)	თბილისში ორშ. & ხუთშ. დღის 7 ს.	უკანვე კვ. და ოთხშ. საღამოს 5 ს. 10 წმ.
გორიანებს	თბილისში და ბაქოში უოკელდღე, ბათომში და ფოთში უოკელდღე. რკ. გზით	უკანვე უოკელდღე
ტყუარაღ- გან	თბილისში უოკელდღე, კაკეხში ორშაბათის გარდა.	ოთხშ., შაბ. საღ, 6 ს. უკანვე უოკელდღე ორ- შაბათის გარდა.
დეშეთიანდ.	თბილისში უოკელდღე, კაკეხში ორშაბათის გარდა.	— უოკელდღე ორშაბ. გარდა.
კახიანიდ- გან	თბილისში სამშაბათ. & შარსხეკეს საღამოს 4 ს. 15 წ.	უკანვე სამშ. და შაბ. ღილის 9 ს. 35 წ.
ჩაქათაღა- დგან	ნუხში სამშ. და შაბათის დღის 10 ს. 5 წ.	უკანვე სამშ. და შარ. 3 ს. 45 წ. დღ.
თბილისი- დგან	თბილისში ორშ. და ხუთშ. დი- ლის 6 ს. 30 წ.	უკანვე კვირ. & ოთხშ. საღამოს 6 ს. 25 წ. საღ.
თბილისი- დგან	ნუხში ოთხშ. და ხუთშ. 6 ს. დღე.	უკანვე კვ. და ოთხშ. 5 ს. 20 წ.
თბილისის ფოსტაში ფი- რებს შარსხე და შტეპანო- ლი კახეხტო- ბი, დუბულო- ბენ ანათოეს და ბარათებს ფოსტის ვაჭე- ლამდგან სე- ათამდგ. სავა- ცებო წერო- ლებს ორ სა- ათის წინ, ფი- რალი წერო- ლებს 1 საათის წინ. შტეპანო- სავანებო და უბრალო წე- რადგან რკ- ნის სტანტოეს- ზე.	კაკეხში უოკელდღე, ბათომში ფოთში და ბაქოში უოკელდღე რეინის გზით. კრავანში და ვარში სამშ., ხუთშ. და შაბ. 1 ¹ / ₂ ს. დღისას. ნუხში საღნიღზე სამშაბ. და შაბ. 6 ¹ / ₂ სათ. დღით. ორდუბათში, იღდარში, ყელაღ- ოღღში, ჟულფაში, ახალბათხუთ- ში, სარაუბანში, ედიზმანში სამშ. და კვირ. დღისათ 1 ს. 20 წ.	უკანვე უოკელდღე რკ. გზით- უკანვე შარსხე, კვირ. & ოთხშ. 6 საათზე. — სამშ. & შარ. 7 ს. საღამოობათ. — ოთხშ. და კვ. 6. ს. საღამოობათ.
მანგლისში და ბელაქლებში კვირ. და ოთხშ. დღის 7 ს.	უკანვე ორშაბ. & ხუთ- შაბ. 5 ს. საღ.	
არტყანში ორშ. რეინის გზით.	უკანვე სამშ. რკ. გზ. — ხუთ. კვ. 12 ¹ / ₂ ს. დღ	
ოზურგეთში ოთხშ. შაბ. 7 ს. საღ.	— ხუთშ და კვ. —	
ჩახტურში ოთხშ. და შაბ. —	— ოთხშ. და შაბ. —	
სონში & ზუგდიდ. ორშ. ხუთშ. —	— სამშ., ხუთშ. და შაბათ. 12 ¹ / ₂ ს. დღ.	
ახალციხეში სამშაბ., ხუთშაბ. და შაბათობათ დღის 7 ს. —		

	ბორჯომში წაყვანისათვის უკველ- დლე რკინის გზით, წამთრობით სამშ., ხუთშ., და შაბ. რკ. გზით. მუშაში, შემახაში და ღვინჯორანში და აგრეთვე ნუხში, კელახეჯორში, ოთხშაბ. და შარახე.	უკანვე რკინის გზით სამშ., ხუთშ. და შაბ. რკ. გზით. კელახეჯ. უკანვე სამშ. და ხუთ- შაბ. რკ. გზით
თელავიდან	ახალქალაქში სამშ. და შაბ. 6 ს. 50 წ.	უკანვე სამშ. და ხუთშ. 5 ს. 50 წ. სად.
კახიდან	ბრძანში სამშ. და ხუთშაბ. 1 ს. 20 წ. დღისათ.	უკანვე ოთხშ. და კვ. დღის 2 ს. 5 წ.
კოვოროდან	თბილისში კვ. და ოთხშ. დღის 1 ს. და 15 წ.	უკანვე ხუთშ. და ორშ. 10 ს. 25 წ.
	თბილისში წაყვ. უკველ დლე 2 ს. 25 წ. დღისათ.	უკანვე უკველდლე 10 სათზე დღისათ.
კობიდან	მხნგლისში კვ. და ოთხშ. დღის 10 ს. 30 წ.	უკანვე ორშ. და ხუთშ. 1 ს. 55 წ.
	კაყვავში უკველდლე ორშაბ. კარ. და 6 ს. 40 წ. სად.	უკანვე უკველდლე 9 ს. 15 წ. დღისათ.
ლაგოდე- ხიდან	თბილისში უკველდ. 6 ს. 45 წ. დღისათ.	უკანვე უკველდლე ორ- შაბათ. კარდა 6 ს. 10 წ.
	თბილისში ორშ. და ხუთშ. დი- ღის 11 ს. 25 წ.	უკანვე ოთხშ. და კვ. 1 საათზე დღ.
	ნუხში ოთხშ. და კვ. 1 ს. 30 წ. დღისათ.	უკანვე ორშ. და ხუთშ. 10 ს. 55 წ. დღი.
მხნგლისიდან	თბილისში ორშ. და ხუთშ. დი- ღის 7 ს.	უკანვე კვ. და ოთხშ. სადამოს 4 ს. 25 წ.
მისიანლოკო (ხაშური)	თბილისში, ბათუმში, ფოთში, ბა- ქოში და ვეკლა რკინის გზების სტანციებში უკველ-დლე. ბორჯომში უკველ დლე რკინის გზით.	უკანვე უკველ-დლე რკ. გზით. უკანვე უკველდლე, რკ. გზით.

მღკეთიდან	ახალციხეში და ახალთუშში სამშ., ხუთშ. და შაბათს დღ. 2 ს. 30 წ. და საფხულ. უოკულდღე. თბილისში უოკულდღე.	უკანვე ორშ. ოთხშ. და შარ. ხელ. ^{შენიჭიჭიჭი} _{ნიპნიპნიპნი}
მუკუზინიდან	კაკუკში ორშ. გარდა უონულდღე. თბილისში და ხადინაღში სამშ. და შბ. დღის 11 ს. 25 წ. თელავში ოთხშ. და კვ. 10 ს. 30 წ. დღითა.	უკანვე უოკულდღე. უკანვე ოთხშ. და კვ. დღის 10 ს. დღის. უკანვე სამშ. და შბ. 10 ს. 55 წ. დღე.
მცხეთიდან	თბილისში უოკულდღე. კაკუკში უოკულდღე კვირას გარდა.	უკანვე უოკულდღე. უკანვე უოკულდღე. კვ. გარდა.
სურამიდან	თბილისში და სხვა რეიონის გზის სტანციებში უოკულდღე.	უკანვე უოკულდღე.
ხადინაღიდან	თბილისში სამშ. და შარსკ. 6 ს. დღით. თელავში ოთხშ. და კვირას 6 ს. დღით. ცანსკეიკოლოდგე (დედოფლის წყარო) ოთხშ. და კვ. 6 ს. დღით ნუხში ოთხშ და კვირას დღის 6 ს.	უკანვე სამშ. და შბ. 8 სათზედ ხელ. უკანვე სამშ. და შბ. 3 ს. 25 წ. უკანვე ორშ. და ხუთშ. 12 ს. 35 წ. უკანვე ორშ. და ხუთშ. 6 ს. 15 წ.
ფასინა-ურაიდან	თბილისში და კაკუკში უოკულდღე.	უკანვე უოკულდღე ორშ. და შაბათს გარდა.
უზბეკიდან	თბილისში უოკულდღე.	უკანვე უოკულდღე ორშ. და შაბათს გარდა.
მულაქერიდგ.	კაკუკში უოკულდღე ორშ. გარდა. თბილისში უოკულდღე.	უკანვე უოკულდღე. უკანვე უოკულდღე.
ცხინვალიდან	გორში ოთხშ, და შბ. 3 ს. დღით.	უკანვე სამშ. და შარ. 3 ს. დღით.
ცანსკეიკოლოდგე (დედ. წყარ.)	ხადინაღში ორშ. და ხუთშ., 9 ს. დღით.	უკანვე ოთხშ. და კვ. 9 ს. 35 წ. დღით.
ჯაღალოდღეიდან	კარაქლისში ოთხშ. და კვირას 1 სათზედ დღ.	უკანვე სამშ. და შბ. 11 ს. დღით

ქუთაისის გუბერნიაში

მარტივი ნომერი
გეგმაში

ახალსენაკი-დან	უკლა რეინის გზის სადგურებში უოკელ დღე. ზუგდიდში სამშ. და შარსკ. და დღის 8 სათზედ.	უკანე უოკელ დღე გზით. — ოთხშაბ. და შაბათ. სად. 5 ს. 15 წ.
ახალითონი-დან	უკლგან ზღვის ტემპზე.	— ტემპით უკლგან.
არდასუნი-დან	ართეინში კვირათბით.	— ოთშ. სადამ.
ართეინი-დან	ბათომში კვირას 7 ს. დღით.	— ოთხშ. სადამ 7 ს.
ბათომი-დან	თბილისში, ბაქოში და უკლა რეინის გზის სადგურებში უოკელ-დღე რეინის გზით.	უკანე უოკელდღე რე-გზით.
	უკლა შავი ზღვის ნაეთ-სადგურებში (ახ. შავი ზღვის ტემპი)	(ახილე შავი ზღვის ტემპი).
	ართეინში, ბორნხში სამშ. 7 ს. დღით.	უკანე შაბ. 6 ს. დღე.
	ოზურგეთში ოთხშ. და შაბ. 11 სათზედ და 25 წ.	— ოთხშ. და შაბ. დღით 8 ს. 15 წ.
ბორნხი-დან	ართეინში ოთხშ. დღე. 6 ს.	— კვირას 8 ს. სად.
	ბათომში ოთშ. დღის 6 ს.	— სამშ. 7 ს. სად.
ტყუარეთი-დან	ზღვით უკლა ნაეთ-სადგურებში	— ზღვით.
ზუგდიდი-დან	ტელეგრაფი უკლგან	
კედი-დან	ახალსენაკში უოკელ დღე უბრადო კორესიონ ჭ ოთხ. ჭ შაბ. 1 ს. დღ.	უკანე სამშ. შარ. 12 ს. დღ. და უოკელდღე
ოზურგეთი-დან	ბათომში ოთხშაბითობით.	— სამშაბ.
ონი-დან	უკლგან ოთხშ. და შაბ. 4 ს. 30 წ. დღით.	— კვირ. და ხუთშაბ. 9 ს. 30 წ.
ონქი-დან	ქუთაისში და ტაგურში ოთხშ. და შაბ. 6 ს. დღის.	— კვ. და ხუთშ. 6 ს. 30 წ.
რაონი-დან	ზღვაზე ტემპით (ახილე შავი ზღ. ტემპი).	(ახილე შავი ზღვის ტემპი).
სამტრედი-დან	უკლა რეინის გზების სადგურში რეინის გზით უოკელდღე.	— რეინის გზით უოკელდღე.
სახეში-დან	უოკელდღე უკლა რეინის გზის სადგურ რეინის გზით.	— უოკელდღე რეინის გზით.
სახეში-დან	ზღვით (ახილე ტემპის ტემპი შავი ზღვ.)	(ახილე შავი ზღვის ტემპი).

ქუთაისად.	თბილისში ბეჟო, ბათოში და ფო. თა და ვეკლა სტანციებში უოკულ-დე რეინის გზით. ხონში სმშპათის და შარსკ. სლ-დამოს 7 სათზე. ცაგურში და ონში კვ. და ხუთშ. დიდის 6 ს.	— უოკულდე რეინის გზით სმშპათის და შარსკ. სლ. და შარ 7 ს. — ოთხშ. და შპ 6 ს. 30 წ. სდ.
ფოთიდან	უოკულდე ვეკლა სტანციებში და შავი ზღვის სდგურში (ახილე შავი ზღვის გზები).	— უოკულდე (ახილე შავი ზღვის გზები).
ვერილიდ.	უოკულ-დე ვეკლა სტანციებში რეინის გზით.	— უოკულდე რეინის გზით.
ხონიდან	ქუთაისში სმშპ. და შარსკ. სლ-დამოს 4 სათზე.	— სმშპ. და შარსკ. დიდის 10 ს.
ნასტაურადან	საჯავახოში ოთხშ და შპ. სლ-დამოს 4 ს. 30 წ.	— ხუთშპ. და კვარ. დიდის 8 1/2 ს.
ცაგურიდან	ქუთაისში და ონში ოთხშ. და შპ. დიდის 10 ს.	— კვარ. და ხუთშპ. 2 1/2 ს.
აკაქაბულიდან	კავკასიის ძველი-სხვა ადგილებში. თბილისში. ბეჟოში და რეინის გზის სდგურ. უოკულდე-ლენქორანში ოთხშ. და შპათის სდ. 8 ს.	უკანე უოკულდე რე. გზით. — ორშ. და შარსკ. 11 ს. შუად
აკაქანტიდან	კლისავეტოდში უოკულდე 4 სათზე სდ.	უოკულდე დიდ. 10 1/2 სათ.
აღსტაფიდან	უოკულდე ვეკლა რეინის გზის სდგურებში დელიენში ორშ. ოთხშ. და შარსკ. დიდის 6 ს.	— უოკულდე რეინის გზით. — სმშპ., ხუთშ. და შპ. შპათობით 12 ს. დამ.
ალექსანდრეპოლიდ.	ერევანში და ტბილისის ტრაქტზე კვ. სმშპ. ხუთშ. 4 ს. სდ.	— სმშპ., ხუთშპ. და შპ. შპათობით 12 ს. დამ.
	ქარსში სმშპ. ხუთშ. და შპათის 1 ს. დღით	— კვარ სმშპ და ხუთშ. 2 ს. 15 წ. დდ. — ორშპ. და ხუთშ. 4 ს. 40 წ. სდ.
	ახალქალაქს, ახალციხეში სიამ. და შარსკ. 6 ს. დიდით	

ანაბიდან	ოდეზა-ბათუმი (ახილუ შუა ზღვ. გზები).	— (ახილუ შუა ზღვის გზები).
არდაღანი-დან	ახალქალაქში, უარსში და ოღუში ორშ., ხუთშიბ. 11 ს. დიდ.	— კვ. ოთხშ. მხ. მხ.
არშვირიად.	როსტოკსა და გუგუეში უოკულ-დლე რკ. გზ.	უგანუე უოკულდლე.
ასისაბადა-დან	უზუნჯაღში და ხორჯუღში ორშ. სამშ., მარასკ., შბ. და კვ.	— ორშ., სამშ., ხუთ-შბ. და მარ.
ახტიდან	უუბაში, დურანქტში და კასუმქენტ-ში ოთხშ.	— შბათობით.
ბატალია-შინსკიდან	უკულა ადგილებში ორშბ. და ხუთ-შბათობით.	— სამშ. და მარასკ.
ბოყემრო-სელადან	საღიანში ხუთშ. და კვ. საღამ. 3 ს. 15 წ.	— ხუთშ. და კვირ.
კლარმაბთ (ქმიაძინა)	კრავანში სამშ., ხუთშიბ. და შბ.	— სამშ., ხუთშ. და შბათობით.
კაოქშიადან	უჯარაში ორშბ. ოთხშბ. და მარასკ. 4 ს.	— სამშ., ხუთშ-შბ. და შბათობით.
კროზნი-დან	დალესტანში და გუგუეში ორშბ. სამშბ. ხუთშიბ. და შბ.	— სამშ., ოთხშ., შბ. კვირათობით.
კუმბრიდან	მურაში და ხუნჯახში ორშ. ოთხ-შბ. და შბ.	— სამშ., ოთხშ., მარასკ. და კვირათობით
დელეუნი-დან	კრავანში, უარსში ორშ., ოთხშ. და მარასკ.	— ორშბ. ოთხშ და მარასკ.
დურანქტი-დან	ისტრახანში, ბაქოში კასიბის ზღ. (ახილუ კასპ. ზღვ.)	— ახილუ კასპ. ზღვ. გზები)
დემლაღა-რიდან	ბაქოში და თეპიარხანმურაში მარ. და სამშბათობით.	მარასკ. და სამშბ.
კვლახიდან	უკულუგან რეინის გზით. მურასა და ნუხში სამშ. ხუთშ. და შბ.	— უოკულდლე.
კატკრინო-დარიდან	ტახთორეცკაიში და ნოკოროსისკე-ში უოკულ დლე რეინის გზით.	— უოკულდლე რეინის გზით.
კრეხიდან	თბილისში ორშ. ოთხშ. და მარ. დილის 6 საათზედ.	— მარ., ხუთშ. და შ-ბათ 3ს. 40 წ. საღ.

კლისკეტი- ბოლიდან	თბილისში, ბაქო და სხვა ადგი- ლებში უოკელ დღე რე. გზ. კრა- კანში ორშ. ხუთ. და შაბ. დღე.	— უოკელ დღე რე. გზ. გზის ბოლოში
ქიზიბინა- დან	კრკეანში სამშ. ხუთშ. და შაბ 11 ს.	— სამშ.; ხუთშ. და შაბათობით.
ქსენტუჭად.	კისლოვოდსკოში, შატოვოროსკოში ზაფხულობით უოკელ დღე ს.ღა- მოს 6 ს. 45 წ.	— უოკელ დღე ზაფ- ხულობით.
ველე სხო- ვოდსკადან	ვეელა ადგილებში ზაფხულობით	— უოკელ დღე.
ილდირიდან	კრკეანში სამშ. და შაბ. 6 ს. დღე.	— ოთხშ., კვ. 11 ს. დღე
კაკეკიდან	თბილისი და როსტოვის უოკელდღე.	— უოკელ დღე.
უაზხიდან	კრკეანში, უარსში, თბილისში და ბაქოში ორშ. ოთხშ. და შარასკე. ხუთშ. და შაბ.	— ოთხშ., ხუთშ., უაბ. და კვ.
უარსკლი- სიდან	უარსში, დელაიქანში და ველელ- ოღღში ორშ. სამშ. ოთხშ. ხუთშ. შარასკე. და შაბ.	— ორშ, ოთხშ. შარ. და კვირ.
უიზღარა- დან	ვეელა ადგილებში სამშ. ხუთშ. და შაბათ.	— კვირ.. ოთხშ. და შარასკეობით.
უუბიდან	ბაქოში შაბ. და ოთხშ. თემირ- სანშურში ხუთშ. და ორშ.	— ორშ., ოთხშ., ხუთ- შაბ. და შაბათობით.
ჭურჭაძა- რიდან	ვეელა ადგილებში რეინის გზით უოკელ დღე.	— უოკელ დღე რეინის გზით.
მერვიდან	უზუნაქაში და ნარკუთში რეინის გზით.	— უოკელ დღე რეინის გზით.
მოზდოვა- დან	მეტროპოლიტოში სამშ. ხუთშაბ. და შაბათ.	— უაბეკე ოთხშ. შარასკე. და კვირობით.
	შროხლადანაში ორშ. ხუთშ. და შაბათს.	— სამშ. ხუთ. და შაბ.
ნახიკეანა- დან	თბილისში ორშ. და ხუთშ. და	— ორშ. და ხუთშ.
ნოკორო- სისკადან	ორდუბათში	
ნუხიდან	ტახთარეცკაში უოკელ დღე რეა- ნის გზით და შავ ზღვით.	— უოკელ დღე და შავ ზღვ.
	ველასში და ზაქათალაში ორშაბ. ოთხშაბ. შარასკე. და კვირობით.	— ორშ. ხუთ. შარასკე. და შაბათობით.
ოღტიდან	აჭაყანში კვირას 6 ს. დღით.	— შარასკე. შუადღეს.
ორდუბათ.	თბილისში სამშ. და შარასკე.	— ხუთშ. და ორშ.

მეტროპოლიტან	მროხლადნაიაში ორშ., ოთხშაბ. და მარსეკის შუადღისას. ასტრახანში და ბაქოში ორშაბ., სამშაბ., ოთხშ., მარსეკ. და შაბ.	— ხუთშაბ., შაბ. ორშაბ. — ორშ. სამშ. ოთხშ. მარსეკ. და შაბ.
მროხლადნაია	გაყუკში და როსტოვიში უოკულდლე და მეტროპოლიტანში.	— უოკულდლე.
მატიკორსკიდან	მდნის წყლებში უოკულდლე, ზიფხულობით უოკულდლე კასლოვოდსკიში და ვულეზნოვოდსკიში.	— უოკულდლე.
საღაინადან	ბოქეამრომძისღმა ხუთშაბათობით და კიარათობით. ლეჩქორანში ოთხშ. და შაბათობათ შუადღეს.	— ხუთშ. და კიარ. — კიარ. და ხუთშ.
სტავროპ.	აჭაქბუღში ორშ. და მარსეკ. რეიხის გზით და ნეკინომიგსკიში.	— ოთხშ. და კიარ. — უოკულდლე.
თეიმურხან-შურიდან	ბაქოში მარსეკ. & სამშ. ხუნზად. ოთხშ. და კიარ. მროხლადნაიაში სამშ., ხუთშ. და შაბ. მეტროპოლიტანში ხუთშ., შაბ. და ორშაბათობით.	— ორშ., სამშ., ოთხშ. ხუთშ., მარ. & შაბ.
თეიმურჯიდან	კატარინოვოდნაიაში სამშ. და მარსეკით.	— კიარ. და ოთხშ.
ტერტერადან	ყანარდოში ორშ. ოთხშ. და მარსეკით.	— ორშაბ. ხუთშ. და შაბ.
უზუნადან	ბაქოში გემით შაბ. და სამშ. ასტრახანში, ნაქაშლანში და ზორაყეში გემით.	— გემით ორშაბ., სამშ. შაბ. მარსეკ. & შაბ.
ნაქაშლადან	უზუნადში და ასტრახანში ხუთშაბ. სამშაბ. შაბ. ზღვით.	— გემით სამშ. ხუთშ.
შემახადან	ქერდამიარში ორშაბ. ოთხშ. და მარსეკ.	— სამშ. ხუთშაბ. და შაბათობათ
მუშიდან	კელახში ორშ., ოთხშ. და მარსეკ.	— ოთხშ. მარსეკ. და კიარათობათ.

გზები და ფოსტა საქართველოში

მარტვილის
გენერალი

თბილისიდან კაკეკამდე

მცხეთა	20 ¹ / ₂ ვერს.	ზორბალო	11 —
წილკანი	14 ² / ₄ —	საღიჩოშენი	15 ² / ₄ —
დუშეთი	17 ² / ₄ —	ბელიკლუჩი	13 ¹ / ₂ =54
ანანური	16 ¹ / ₄ —		
ფსანაური	21 —	ტაბახმელიდან მანგლისამდე	
მღეთი	18 ¹ / ₂ —		
გულაური	14 ¹ / ₂ —	კოჯორი	5 ვერს.
კობი	16 —	პრიუტი	21 —
ყაზიბეგი	17 ¹ / ₄ —	მანგლისი	21=47
ღარსი	14 ¹ / ₄ —		
ბაღთა	17 ¹ / ₄ —	თბილისიდან სიღნაღამდე	
კაკეკაი	12 ¹ / ₄ =200 ¹ / ₂		

ბათომიდან თბილისამდე	ორბევი	10 ¹ / ₂ —
თბილისიდან ბაქომდე	ვაზიანი	13 ² / ₄ —
ფოთიდან ბაქომდე	სართიქალი	20 —
თბილისიდან მახალოვამდე	კაკებეთი	21 —
(იხილე რკინის გზა)	კაქრეთი	13 ¹ / ₂ =78 ² / ₄
	სიღნაღი	21 ¹ / ₂ =100 ¹ / ₄

მასკედოვიდან ახალციხემდე

კაჭრეთიდან წნორის წყლამდე

საენლის ხევი	14 ¹ / ₂ ვერს.		
ზორჯომი	13=27 ¹ / ₂	ბაკურციხე	19 ² / ₄ ვერს.
სტრანოკობი	14 —	წნორის წყალი	15=34 ² / ₄
აწყური	12 —		
ახალციხე	20=73 ¹ / ₂	სიღნაღიდან ზაქათალამდე	

მიხეილოვ. სურამ.=4—

თბილისიდან ბელაქლუჩამდე	წნორის წყალი	18 —
(აღბულაღი)	კიაური	21 —
ტაბახმელი	ლიავოდები	14 —

ბელქანი	17—	ზორბალო	11	ვერს.
ზაქათალო	22=92	კოდა	6	ერქიძის
ზაქათაღი	კახში=34 ვერს.	ქოლაგირი	15	ნიკოლოზის
ზაქათაღი	ნესში=68 —	კატერინოველ.	15=60 ¹ / ₄	
ნესიდან	კელახში=73 ¹ / ₄	თბილისიდან	ქვემოთმდე	
კელახი	მუშამდე=104 ¹ / ₄	ფსანაური	90 ¹ / ₄	
მუშად	გირაქსამ.=88 ¹ / ₄	ქვიშეთი	15=105 ¹ / ₄	
სიღნაღიდან	თელავამდე	თბილისიდან	თიანეთამდე	
ბაკურციხე	15 ¹ / ₄ ვერს.	გლდანი	15	
მუკუზანი	17 —	ცხვარიკამია	18 ¹ / ₄	
აწყური	14 —	საბადური	13 ³ / ₄	
თელავი	16=62 ¹ / ₂	საყარაულო	14	
სიღნაღიდან	თუქურშიამდე	თიანეთი	14=75 ¹ / ₄	
(დედოფლის წყარო)	თბილისიდან	(თიონეთზე) თელავ.		
მანხაანი	14 ¹ / ₂ —	მამკოლა	17	
თუქურშია	14 ¹ / ₄ =28 ¹ / ₄	ცხვარიკამია	18	
სიღნაღიდან	ვეარელამდე	საბადური	10	
ბაკურციხე	17 ¹ / ₂	სარდიანი	12	
მუკუზანი	17	საკრამული	8	
ვეარელი	21 ¹ / ₂ =54	თიანეთი	16=81	
თბილისიდან	(კაზიანზე) თელავ.	ახმეტა	30	
ვაზიანი	24 ¹ / ₄	ხოდანშენი	13	
უჯარმა	14 —	თელავი	12=136	
გომბორი	21 —	მცხეთიდან	თიანეთამდე	
თეთრი წყალი	16 —	ახატანი	22	
თელავი	18=93 ¹ / ₄	თიანეთი	27 ¹ / ₂ =49 ¹ / ₂	
ზორჯომიდან	ახალქალაქამდე	ახალსენიკიდან	შუკადამდე	
წალვერი	15 —	ხეთა	21	
ბაკურიანი	14 ¹ / ₄	ზუგდიდი	21=42	
ცხრაწყაროს მთა	14	საყარაულოდან	ოზურგეთამდე	
გოდოლიარი	15 ¹ / ₄	ჩახატაური	17	
ახალქალაქი	22=80 ¹ / ₄	ოზურგეთი	25=42	
თბილისიდან	კატერინოველ.	ნატანგად	ოზურგეთამ.=18	
ტაბახმელი	13 ¹ / ₄	სამტრედიიდან	ხონამდე=19	

როინადამ ქუთაისამდე	8
ქუთაისიდან ტეაბულამდე	
გელათი	8
გოგირდისწყლები	13 ³ / ₄
სატირი	6 ¹ / ₄
ტეიბული	12=49
ქუთაისიდან ოსამდე	
ნემოხვანი	21
მეკვენა	14
ელფანი	17
ტოლა	15
ნესი	22
ონი	21=110
ქუთაისიდან ხონამდე	
გუბი	14
ხონი	13=27
ბათომიდან ბორჩხამდე	
აქარის წყალი	18
ხემა	13
ბორჩხა	15=46
არდანუჭიდან არდაჭანამდე	
ახარშენი	7
ხერთვისი	3
ჯინსათიბელი	39
არდანუჭი	29=46
ახალციხიდან ბათომამდე	
ბენერა	15
ზარხმა	17
გოდერძი	5
დანის პარიული	21
ხულა	19=77
დანდოლოლაზიანა	24
ქედა	19=43

მახუნწეთი	12
აქარის წყალი	12
ბათომი	18=43=162
ქუთაისიდან ბეჭამდე	
ნამუხოვანი	21
თქვიში	21
ალფანო	8
ორბელი	10
მური	8
ლისკური	29
ლუჯი	19 ¹ / ₂
დმებერი	25
იფარა	17
უსამუშა	7
მესტი	7
ლეთალი	9
ბენო	8=184 ¹ / ₂
ქუთაისიდან ღაღაშამდე	
ნამუხოვანი	21
თქვიში	21
ალფანო	8
ღაღაშაში	8=58
ვერადა-სანხერე-ონი	
ბოსლევი	14
კილოვანი	13
თელი	9
სახერე	14=58
ჯრუჭა	12
შქმერი	18
ონი	16=46=96
ახალციხი-ზუგდიდი — სოხუმა	
ხეთა	21
ზუგდიდი	21=42

სომხეთის სიმაგ.	11 ¹ / ₂	ახალი-ათონი	19
ოქუმი	22	სოხუმი	24 ¹ / ₂
მეფის წყარო	11	ოჩამჩირე	38 ³ / ₄
ილორი	10	ფოთი	57 ¹ / ₂
ოჩემჩირე	6	ბათომი	52 ¹ / ₂ = 1269 ¹ / ₂
დაღამიეთის სიმაგ.	8	კასპიის ზღვაზე	
კოდორი	20 ¹ / ₂	აშტარხანადამ	ლენქორანამდე
დრანდა	8	პეტროვსკი	388
კილოასური	12	დარუბანდი	123 ¹ / ₂
სოხუმი	6 ¹ / ₂ = 157 ¹ / ₂	ბაქო	316 ¹ / ₂
(ბათომი-ფოთი-სოხუმი (ზღვ.)		ლენქორანი	210 ¹ / ₂ = 1038 ¹ / ₂
ფოთამდე	47	აშტარხანადამ	
სოხუმი	96 = 143	ალექს. ფორ.	348
შავ ზღვაზე		უზუნადა	668
ოდესადამ		ჩაქიშლარ	308 = 1224
ბათომამდე		აბასთუმნადამ	გუმრამდე
ევბატორია	248 ² / ₄	(ალექსანდრეპოლი)	184 ¹ / ₂ კერს
სებასტოპოლი	64 ¹ / ₄	ალსტაფ. დილიჯნ.	72 ¹ / ₂ "
იალთა	94	განჯილამ	პაჯკენტ.
თეოდოსია	114 ¹ / ₂	ერევნიდ.	ილდირამ.
ქერჩი	113	ყარსიდ.	ახალქალ.
ანაპა	83 ¹ / ₂	ერევნ.	ყარაქლისამ.
ნოვიროსისკი	64 ¹ / ₄	ახალციხ.	არდაგან.
ჯუბჯა	85 ¹ / ₄	ყუბიდან	ახტამდე
თუაშსე	34 ¹ / ₄	იჯიკაბულ.	ჯეგათამ.
ფსეზაუბე	29 ¹ / ₂	როსტვეიდ.	თბილ.
სოჩი	45 ¹ / ₂	ფოთიდ.	ბაქომდე
ადლეერი	26		
გულდაუთა	64 ¹ / ₂		

მიმოსვლა ფოსტის ეტლებიან

ფასი ფოსტის გზით დამოკიდებულია ადგილის და-გვარად ზოგან თვითო ვერსტზე და ცხენისათვის ართმევენ სამს კაპეის

ზოგნი კიდევ ოთხს კაბეკს თვითო ვერსტზე. ყველა საფოსტო სტანციებში არის „სასაჩივრო წიგნი“, სადაც ყველას შეუძლია თუ საჭიროება მოითხოვს, თავისი საჩივარი ჩასწეროს გზების ადმინისტრაციაზე და მათს ურიგო ქცევაზე.

სტანცია მახაღრაისა, ბორჯომისა, ახაღრაისა და აბასთუმნას შუა ფოსტის ეტლები (ომნიბუსები) დადიან ყოველ დღე 1 მაისიდან 1 ოქტომბრამდე და კვრაში ორჯელ — დანარჩენ დროს. ფასი მიხეილოვიდამ ბორჯომამდე (28¹/₂ ვერსი) 1 მან. 38 კაბ., ახალციხემდე (46 ვერსტია) 3 მან. 68 კა., და აბასთუმნამდე (23 ვერსტია) 4 მან. 88 კაბ., კოფოზე ნახევარი ფასია. სულ მიხეილოვიდამ აბასთუმნამდე 87¹/₂ ვერ., რომელსაც უნდება 12 საათი სასიარულოდ.

შენიშვნა: ამ გზებზე ბევრი კერძო ეტლებიც დადიან და ამიტომ ხშირად უფრო იაფადაც შეიძლება ადგილების შოვნა.

ქ. ოზურგეთისა და სტანცია სტანებს შუა (18 ვერსტია). ფოსტის ეტლები დადის ყოველ დღე, გზას ანდოვებს 2 საათს; ფასი ომნიბუსში 90 კაბ. თითო კაცზე, ხოლო კოფოზე ნახევარი ფასია. ერთი ფუთი ბარგი ღირს 18 კაბ. ნახევარი ფუთი ბარგი შეიძლება უფასოდ წაიღოს. ეტლი გადის დილაობით 8—9 საათიდან.

სტ. ახაღრაისა და ზუგდიდს შუა (42 ვერსტია) ომნიბუსები დადის ყოველდღე დილის 8 საათიდან და ხუთას სტანციაზე მოდის 10 საათზე დილით, ხოლო ზუგდიდში 12 საათს და 45 წუთს. ზუგდიდიდან გადის 2 საათზე და მოდის ხუთს 4 საათზე, ხოლო ახაღრაისაში 6 საათზე და 15 წუთზე; ახაღრაისაიდან ხუთამდე და ზუგდიდიდან ხუთამდე ადგილი ერთს კაცისათვის ღირს 1 მან. 10 კაბ. ხოლო ახაღრაისაიდან ზუგდიდამდე 2 მან. 20 კაბ. ერთი ფუთი ბარგი ღირს 21 კაბ., ბავშვებს, რომელნიც ხელით სატარებელნი არიან, ფასი არ გამოერთმევათ. ხოლო ათის წლის ბავშვს ნახევარ ფასს ართმევენ.

ტაბახმელაიდან მანგლასამდე ეტლი გადის სამშაბათს, ხუთშაბათს და შაბათს დილის 9 საათზე. ფასი 2 მ. 61 კაბ.

თბილისიდან კოჯრამდე (18¹/₂ ვერსტია). ფასი 1 მანეთი

და 12 კაბეიკი. კოფრადამ მანგლისამდე 2 მანეთი ღ 31 კაბ. თბილისიდან მანგლისამდე (57¹/₄ ვერსტია). ეტლი უკვე აღწერილია ღლე ღადის. ფასი 3 მან. 24 კაბ. ეგვეე ღირს მანგლისიდან თბილისამდე.

სტანცია ალსტაფიდან ღადის ომნიბუსები უანსსა და კრიკანში და იმავე დროს შიევილიან ღელაჟანში ყოველ ღლე ღილის 7 საათზე და აქედამ (გზა იყოფა ორად) ომნიბუსები მილიან ალქსანდროპოლში და კრიკანში ორშ., ოთშ., და პარასკევს ღლის 3 საათსა 20 წ. ფასი თითო ადგილისა ალსტაფიდან ღელაჟანამდე 3 მან. 72 კ. (და 2 მან. 22 კ. კობოზე). ღელაჟანადამ კრიკანამდე 5 მან. 15 კაბ. (და 2 მ. 57 კ. კობოზე) ღელაჟანადამ ალქსანდროპოლში 5 მ. 60 კ. (და 2 მ. 90 კ. კობოზე). ალქსანდროპოლიდან უანსში ტარანტასი ღირს 10 მან. 11 კაბ. ორ ადგილიანი ეტლი 15 მ. 16 კ.

თქმარსანშიევიდან პეტროკესამდე და უკანვე ფოსტის ეტლები ღადის გემების მოსელის-ღაგვარად. გზას ანდომებენ 5 ს. ფასი I კლ. 2 მ. 93 კ., II კლ. 1 მ. 94 კ. III კლ. 96 კ. ბარგის ფასი ყოველ 10 გირ. 6¹/₂ კაბ. იშოვება აგრეთვე ტარანტასი 4 კაბ. თითო ვერსტზე და ეტლი ორ ადგილიანი 12 კაბ. ვერსტზე.

კელახიდან შუშამდე ეტლები გადიან ოთშშ., პარასკევს და კვირას ღილის 10 ს. უკან ბრუნდებიან სამშ., ხუთშ. და შაბათს ღილის 8 საათზე. გზას ანდომებს 12 საათს. ფასი ომნიბუსისა 5 მან. 86 კაბ. კობოზე 3 მ. 40 კაბ. ბარგის ფასი 10 გირვანქა 21 კაბ. აქაც იშოვება ეტლები ქირით.

კელახიდან ნუხში (73¹/₄ ვერსტ.) გადის სამშ. ხუთშ. და შაბათს და უკან ბრუნდებიან იმავე დროს. გზას ანდომებენ 8¹/₄ საათს. ფასი ომნიბუსში 4 მან. 21 კაბ. კობოზე 2 მან. 28 კ. ბარგის ფასი 10 გირვ. 15 კაბ. შეიძლება აქაც იშოვნოს კაცმა ეტლები ქირით.

ღაჟაქიდან ალღაშამდე ორშაბ., ოთშშ. და პარასკ. უკანვე—სამშ., ხუთშ. და შაბ. ფასი ომნიბუსებისა 60 კ. კობოზე 33 კ. ბარგის ფასი 2 კაბ. 10 გირვანქაზე.

მიმოსვლა ფოსტისა თბილისსა და კავკას შუა

მარტვის 1910

თბილისიდან (1 მასიდან 1 ნოემბრამდე) ბიზლინიდან

რა დროს გადის სადა აღამდება რა დროს მიდის
 5 ადგილით ეტლი 7 და 9 ს. დილ. გუდაურსა და მლეოზე მე-2 დღეს 5 და 8 საღ.
 7 ადგ. ომნიბუსი 4 ჭ 5 ს. შუადღ. არ აღამდება — — 7 და 8 საღ.

კავკაიდან (1 მასიდან 1 ნოემბრამდე)

5 ადგილი 7 ჭ 9 ს. დილით ფასანაურსა და მლეოზე მე-2 დღეს 6 და 8 საღ.
 6 ადგილი ომნიბუსი 4 ჭ 9 ს. 30 წ.დღ. არ აღამდება — — 7 ჭ 10 საღ.

თბილისიდან (1 ნოემბრიდან 1 მასამდე)

ეტლი 8 ს. დილით მლეოზე მე-2 დღეს 8 საღ.
 ომნიბუსი 4 ს. დილით არ აღამდება — — 7 სიღ.

კავკაიდან (1 ნოემბრიდან 1 მასამდე)

ეტლი 8 ს. დილით მლეოზე მე-2 დღეს 8 საღ.
 ომნიბუსი 9 ს. საღ. არ აღამდება — — 11 საღ.

სამიმოსვლო ფასები თბილის-კავკაის ფოსტის გზაზე

სტანციები	ვე რ ს ტ ვ ბ ი		I კლასი		II კლასი		III კლასი			
	სტანციები	თბილისიდან	კაბ.		კაბ.		კაბ.			
			მ.	კაბ.	მ.	კაბ.	მ.	კაბ.		
მცხეთა	—	20 ¹ / ₂	1	84 ¹ / ₂	1	23	1	12 ¹ / ₂	—	51 ¹ / ₂
წილკანი	14 ³ / ₂	35 ¹ / ₂	1	32 ¹ / ₂	—	88	—	81	—	37
დუშეთი	17 ³ / ₂	53	1	59 ¹ / ₂	1	06	—	97 ¹ / ₂	—	44
ანანური	16 ¹ / ₂	60 ¹ / ₂	1	46	—	97	—	88	—	40 ¹ / ₂
ფასანაური	21	90 ¹ / ₂	1	89	1	26	1	15 ¹ / ₂	—	52 ¹ / ₂
მლეო	18 ¹ / ₂	108 ¹ / ₂	1	69	1	11	1	02	—	45 ¹ / ₂
გუდაური	14 ¹ / ₂	123 ¹ / ₂	1	30	—	87	—	80	—	36 ¹ / ₂
კობი	19	139 ¹ / ₂	1	44	—	96	—	88	—	40
ვაზბაგვი	17 ¹ / ₂	156 ¹ / ₂	1	55	1	03	—	94 ¹ / ₂	—	43
ღარსი	14 ¹ / ₂	171	1	30	—	87	—	80	—	36 ¹ / ₂
ბაღთა	17 ¹ / ₂	188 ¹ / ₂	1	55	1	03	—	94 ¹ / ₂	—	43
კავკაი	12 ¹ / ₂	200 ¹ / ₂	1	10	—	73	—	96	—	30
საერთოდ	200 ¹ / ₂	—	18	—	12	—	11	—	5	—

შენიშვნა: ზემოდ მოყვანილ ცხრილში ფასები ნაჩვენებია სტანციისა ჭ სტანციის შუა ჭ ბოლოს საერთოდ თვითონ კაცი-

სათვის, თუ ვინცოცაა ეტლსა და ომნიბუსში თავისუფალი იდ-
გილი არ არის, შეიძლება იქ ბარგი დაიდვას 2 — 4 ფუთამდე, ან
ოდ შეიძლება იქონიოს კაცმა ერთი ფუთი ბარგი, რაც მოწვე-
ბული იქნება, თვითო ფუთზე ართმევენ 1/2 კაპ. თვითო ვერსტის
მანძილზე. ბილეთის აღება იდრევე უნდა. ყველა ზემოდ მოყვა-
ნილ ხარჯის გარდა მგზავრებს კონდუქტორის სასარგებლოდ კიდევ
თვითო ვერსტის მანძილზე კაპეიკ ნახევარი გამოერთმევის.

გამოვიდა და ისეიდება ყველა ქართულ წიგნის მაღაზიებში
ვალერიან ზუნიანი

იგივე სახალხო გამოცემა
ფასი 15 კ.

იგივე სახალხო გამოცემა
ფასი 15 კ.

მეორე გამოცემა

სრული სახელმძღვანელო ყოველნაირის ბარათებისა და წერი-
ლების შესადგენლად ყოველ შემთხვევისათვის
ფასი 30 კ.

აზიურ-კავკასიის რეინის გზა

დრო და ეჭვი მატარებლის მიმოსვლისა თბილისსა და ბათუმს შუა
 ბათომი—თბილისი თბილისი—ბათომი

სტანციები	რამდენი საათი	რა დროს შიგნით	რა დროს გარეთ	სტანციები	რამდენი საათი	რა დროს შიგნით	რა დროს გარეთ
ბათომი	—	№ 1. Пассажирские поезда დილ. 9,45		თბილისი	—	№ 2 დილ. 9,30	
საქვა	30	10,15	10,16	აკვლავი	18	9,48	9,49
ქობულეთი	17	10,33	10,34	მცხეთა	18	10,07	10,10
სატანგა	23	10,57	10,58	ქსანი	19	10,29	10,30
სუფსა	22	11,20	11,25	კასპი	23	10,53	10,58
კუშთაი	17	11,42	11,42	გრანკელი	20	11,18	11,20
ღანსხუთი	17	11,59	12,00	გორი	20	11,40	11,48
ნავთათი	12	12,12	12,13	სკრა	17	12,05	12,06
საჯავახო	19	12,32	22,33	ქარელი	15	12,21	12,24
სამტრედიის	15	12,48	1,00	კოპი	23	12,47	12,49
კოპიტხარა	16	1,16	1,17	მახალაოკო	18	1,07	1,22
მუხანა	15	1,32	1,32	ვარკარანო	18	1,40	1,42
როსი	15	1,47	1,55	წიფა	18	2,00	2,02
აჯამეთი	12	2,07	2,08	მოღათი	20	2,22	2,24
სკრა	16	2,24	2,25	მარჯლისი	20	2,44	2,49
უვარდი	22	2,47	2,59	ბელაგორი	25	3,14	3,16
მარულა	38	3,37	4,43	მარულა	25	3,41	3,44
ბელაგორი	26	4,09	4,14	უვარდი	34	4,18	4,30
მარჯლისი	26	4,40	4,42	სკრა	20	4,50	4,52
მოღათი	20	5,02	5,07	აჯამეთი	16	5,08	5,10
წიფა	21	5,28	5,29	როსი	12	5,22	5,30
ვარკარანო	22	5,51	5,53	მუხანა	15	5,45	5,45
მახალაოკო	18	6,11	6,26	კოპიტხარა	15	6,00	6,02
კოპი	17	6,43	6,45	სამტრედიის	20	6,22	6,34
ქარელი	21	7,06	7,08	საჯავახო	16	6,50	6,51
სკრა	15	7,23	7,24	ნავთათი	19	7,10	7,11
გორი	16	7,40	7,48	ღანსხუთი	12	7,23	7,25
გრანკელი	20	8,07	8,10	კუშთაი	17	7,42	7,42
კასპი	18	8,28	8,30	სუფსა	17	7,59	8,05
ქსანი	22	8,52	8,53	სატანგა	22	8,27	8,30
მცხეთა	18	9,11	9,16	ქობულეთი	23	8,53	8,55
აკვლავი	18	9,34	9,34	საქვა	18	9,13	9,15
თბილისი	18	9,52	სადამო	ბათომი	30	9,45	სადამ.

დრო და ემი მატარებლის მიმოსვლისა ბათომსა და ბაქოს შუა

ბათუმი
თბილისი
სამხრეთი

სტანციება	რამდენ ვერსტ სტ. მ.	რა დროს მოდის	რა დროს ვადის	სტანციება	რამდენ ვერსტ სტ. მ.	რა დროს მოდის	რა დროს ვადის
		Почтовый поезд № 3.					
ბათომი		დამის	11,25	უილი	8 73	3,45	3,49
საქა	11 67	11,55	11,57	ალსტაფა	13 30	4,21	4,36
ქობულეთი	9 07	12,15	12,17	თათო უ	9 24	4,59	5,00
ნატანები	14 81	12,39	12,44	თაუზი	10 13	5,21	5,23
სუფსა	14 03	1,09	1,15	კოელიარი	12 27	5,45	5,47
ჯემათი	8 40	1,32	1,38	ჭგამი	12 79	6,09	6,13
ღანსხეთი	10 89	1,50	1,52	ვალლიარა	12 60	6,35	6,37
ნაკოთი	6 20	2,05	2,07	მანზორი	9 45	6,54	6,56
საჯაბო	13 29	2,27	2,29	ალაბაშლი	11 09	7,14	7,15
სამტრედი	8 50	2,45	2,58	განჯა	10 94	7,38	7,53
კობიტნარი	11 58	3,18	3,20	ზახალი	9 17	8,11	8,13
მუხიანი	8 18	3,37	3,38	ვალამეტლი	7 15	8,28	8,30
როსნი	9 11	3,55	4,03	კოროკი ი	12 64	8,51	8,53
აჯამეთი	6 81	4,16	4,18	გერანი	10 51	9,12	9,15
სვრი	8 61	4,34	4,36	მინკაუერი	11 93	9,34	9,36
ყვრილა	12 98	4,56	5,06	ფლავი	11 82	9,55	10,05
ძირულა	12 46	5,44	5,49	შალაი	14 81	10,25	10,26
ბელაგორი	9 05	6,13	6,16	ლიატი	8 47	10,45	10,48
მარელისი	8 93	6,43	6,45	უჯარი	18 80	11,19	11,29
მოლითი	6 17	7,05	7,08	ბაგუშეტო	11 46	11,48	11,49
წიფა	7 00	7,31	7,33	ქუტუსლი	12 96	12,11	12,14
ვარვარინო	7 75	7,57	7,58	ქიურდამირი	19 05	12,46	12,52
მიხაილოვა	7 57	8,16	8,36	ქ-არი	9 99	1,09	1,10
გომი	10 08	8,53	8,15	სალირი	13 01	1,32	1,35
ქარელი	14 25	9,16	9,19	ფადარი	11 54	1,56	1,56
სერა	7 70	9,34	9,36	ყარასუ	11 95	2,16	2,20
გორი	9 35	9,52	10,02	მელანი	13 74	2,42	2,43
გრაკალი	13 50	10,26	10,29	აჯიკაბული	10 26	3,02	3,25
კასპი	11 75	10,51	10,56	ნავორნი	8 99	3,51	3,52
ქვანი	14 50	11,20	11,22	ნავალი	8 21	4,08	4,11
მცხეთა	10 80	11,40	11,45	ატბულადი	10 81	4,29	4,30
ფტალა	10 31	12,03	12,05	ალიატი	13 09	4,51	4,56
თბილისი	9 80	12,25	1,20	დევანნი	11 64	5,15	5 16
ნავოლუზი	6 30	1,38	1,40	სანგალალი	8 88	5,33	5 38
ალთაღლი	13 83	2,01	3,03	შეაღისკაია	12 30	5,58	6,00
ყარაიანი	16 62	2,27	2,32	ფუთა	12 14	6,20	6 22
ბუქუასიყ	11 24	2,50	2,52	ვოლხოვოი.	7 45	6,37	6,38
სოუხბულ.	9 66	3,08	3,10	ბალაჯვარი	11 02	7,04	7,06
სალოღლი	8 44	3,25	3,30	ბაქო	13 32	7,30	7,30

დრო და ეამი მატარებლის მიმოსვლისა ბაქოსა და ბათომ-შუა

მარტივი

სტანცია	რამდენს ვერსტ. სტ. მ.	რა დროს მოდის	რა დროს გადის	სტანცია	რამდენს ვერსტ. სტ. მ.	ბაქოს დროს მოდის	ბათომის დროს გადის
Почтовый поезд № 4.							
ბაქო	—	ლამის	11,10	ალოღლი	8 73	3,20	3,27
ბალაჯარი	13 32	11,42	11,44	აოვებულ.	8 44	3,43	3,45
ვოლნოვორ.	11 02	12,03	12,04	ხუცე კახი	9 66	4,02	4 04
ფუთა	7 43	12 19	12,21	ყარაიაზი	11 24	4 24	4 30
ხვალისწყაია	12 14	12 41	12,43	აღთავლი	16 62	5 02	5 04
სანგანალი	12 30	1 04	1,09	ნათელელი	13 83	5 34	5 36
დუეგანი	8 88	1 27	1,28	თბილისი	6 30	5 50	6 50
აღიითი	11 64	1 43	1,51	აგვალა	9 80	7 10	7 12
ათბულალი	13 09	2 14	2,16	მტკეთა	10 81	7 32	7 37
ნავალი	10 81	2 36	2,38	ჩანი	10 80	7 57	8 00
ნაგორანი	8 21	2 56	2,58	კასპი	14 50	8 25	8 32
აჯიკაბული	8 99	3 20	3,30	ყრკალღი	11 75	8 53	8 55
მულანა	10 26	3 49	3,50	კორღი	13 50	9 20	9 28
ყარასუ	13 74	4 13	4,16	სკრა	9 35	9 45	9 47
ფათარი	11 95	4 35	4,36	კარელი	7 70	10 02	10 05
საღირღი	11 54	4 55	4,58	გომღი	14 25	10 30	10 33
ქერღარი	13 01	5 21	5,22	მიხაილოვო.	10 08	10 53	11 10
კიურღამღარი	9 99	5 40	5,45	ყარღარინო	7 57	11 30	11 32
მიესესღი	19 05	6 15	6,18	წოღა	7 75	11 52	11 54
ბარღეშეთი	12 96	6 37	6,38	ბოღიითი	7 00	12 14	12 16
უჯღარი	11 48	6 56	7,05	ბარღელისი	6 17	12 36	12 38
ლოიკი	18 80	7 37	7,40	ბელაღორღი	8 93	1 03	1 05
მღაღია	8 47	7 58	7,59	ბირღელა	9 05	1 30	1 33
ვეღაბ	14 81	8 19	8,25	ვეღიიღა	12 46	2 10	2 30
მიწეჩაღერი	11 82	8 43	8,44	სვირი	12 98	3 00	3 02
გერღანი	11 93	9 05	9,07	აჯღამეთი	8 61	3 20	3 22
კიურღაქღი	10 51	9 30	9,31	ჩოღინი	6 81	3 40	3 57
დაღმამეტღ.	12 64	9 56	10,01	მუღიანი	9 11	4 12	4 13
ზღზღალი	7 15	10 19	10,20	კოპიტღარი	8 18	4 28	4 30
ვღისივეტღ.	9 17	10 45	11,00	სამტრღელი	11 58	4 47	5 00
აღღაბღღი	10 94	11 18	11,19	საჯღაღბო	8 50	5 16	5 18
შღმზოღი	11 09	11 41	11,44	ნიღოღიითი	13 29	5 37	5 39
დაღღიარი	9 45	12 03	12,04	ღანწბუთი	6 20	5 51	5 53
ზღგამღი	12 60	12 28	12,33	ჯღემათი	10 89	6 10	6 11
კოვეღიარი	12 79	12 57	12,58	ხუღსღა	8 40	6 28	6 37
თღუღი	12 27	1 22	1,25	ნღტღანეღი	14 03	6 57	7 00
თღთღღე	10 13	1 43	1,46	კოღბუღღეთი	14 81	7 23	7 25
აღსტღაღა	9 24	2 03	2,28	ჩღკეღა	9 07	7 43	7 45
ფღიიღღი	13 30	2 54	2,56	ბათოღმი	11 67	8 15	ღიღ.

ქუთაის-ჩიოქის შტო.

160135

სტანციები.	ჩამდგენ ვერსტ. სტ. შ.	ჩა დროს მოდის	ჩა დროს გადის	სტანციები.	ჩამდგენ ვერსტ. სტ. შ.	ჩა დროს მოდის	ჩა დროს გადის
Пассажирский поезд № 5. ქუთაისიდან ჩიოქამდე				Пассажирский поезд № 6. ჩიოქიდან ქუთაისამდე			
ქუთაისიდან ჩიოქაში	— 8 00	დღის 5,20	2,55	ჩიოქიდან ქუთაისში	— 8,00	დღის 4 45	4,20
Пассаж. п. ქუთაისიდან ჩიოქაში	№ 7 — 8,00	დღის — 5,05	— 4,40	Пассаж. п. ჩიოქიდან ქუთაისში	№ 8 — —	საღამ. — 6,10	— 5,45
Товаро-пассажир. поезд № 11. ქუთაისიდან ჩიოქაში				Товаро-пассажир. поезд № 12. ჩიოქიდან ქუთაისში			
ქუთაისიდან ჩიოქაში	— 8,00	დღის 1,30	1,05	ჩიოქიდან ქუთაისში	— 8,00	დღის 2,40	2,15

ბაქო-სარაბხანის შტო.

Товаро-пассажир. поезд № 13.				Товаро-пассажир. поезд № 14.			
ბაქოდგან საბუნში	— 1200	დღის 8,00	7,30	სურაბანიდან საბუნში	— 600	დღის 8,56	8,40
სურაბანაში	600	8,25	—	ბაქოში	1200	9,40	—
Тов.-пасс. п. № 19. ბაქოდგან საბუნში				Тов.-пасс. п. № 20. სურაბანიდან საბუნში			
ბაქოდგან საბუნში	— —	დღის 5 00	4 30	სურაბანიდან საბუნში	— —	საღამ. 6,01	5 45
სურაბანაში	— —	5,31	—	ბაქოში	— —	7,00	—

СМЪШАННЫЕ ПОЪЗДА

თბილისსა და მიხეილოვოს (ხაზური) შუა

მიხეილოვიდან—თბილისში № 23				თბილისიდან—მიხეილოვოში № 24			
მიხეილოვო	—	დღის 1,30	1,30	თბილისი	—	დღის 3,01	3,01
გომი	10 08	1,55	2,05	ვეჯალა	9 80	3,18	3,20
ქარელი	14 25	2,38	2,42	მსხეთა	10 31	3,41	3,45
სკრა	7 70	3,05	2,10	ქსანი	10 80	4,08	4,12
გორი	9 35	3,35	4,34	ესპი	14 50	4,40	4,42
ვრაცალი	13 50	5,05	5,15	ვრაცალი	11 75	5,01	5,04
კასპი	11 75	5,45	6,03	გორი	13 50	5,30	5,38
ქსანი	14 50	6,33	6,40	სკრა	9 35	5 53	5,55
მსხეთა	10 80	7,10	7,18	ქარელი	7 70	6,11	6,14
ვეჯალა	10 31	7,43	7,46	გომი	14 25	6,40	6,50
თბილისი	9 80	8,11	დღის	მიხეილოვო	10 08	7,15	საღამ.

ფოთი-სამტრედიის შტო

ფოთიდან სამტრედიამდე № 25.

სამტრედიიდან ფოთამდე № 26.

ფოთი	—	დოლ.	9,25
კალადიდი	14 06	9,55	10,00
ახალსენაკი	21 28	10,55	11,10
აბაშა	13 18	11,45	11,55
სამტრედია	12 60	12,30	—

სამტრედია	—	საღამ.	7,60
აბაშა	12 60	7,30	7 40
ახალსენაკი	13 18	8,15	8,30
კალადიდი	21 28	9,20	9,25
ფოთი	14 06	10,00	—

ფოთიდან სამტრედიამდე № 27.

სამტრედიიდან ფოთამდე № 28.

ფოთი	—	ლამის	11,1
კალადიდი	14 06	11,50	11,45
ახალსენაკი	21 28	12,50	1,05
აბაშა	13 18	1,45	1,55
სამტრედია	12 60	2,30	ლამის

სამტრედია	—	კანთ	5,20
აბაშა	21 60	5,55	6,05
ახალსენაკი	13 18	6,05	6,55
კალადიდი	21 28	7,50	7,50
ფოთი	14 06	8,25	დოლ.

ტყიბულ-ქუთაისის შტო

ტყიბულიდან—ქუთაისამდე № 29.

ქუთაისიდან—ტყიბულამდე № 30.

ტყიბულიდან	—	დღის	12,50
საყორი	12 12	1,40	1,45
მადნისწყალი	6 29	2,25	2,35
გელათი	13 83	3,25	3,35
ქუთაისი	7 86	4,15	—

ქუთაისიდან	—	დღის	7,30
აგლათი	7 86	8,10	8,20
მადნისწყალი	13 86	9,10	9,20
საყორი	6 21	10,05	10,10
ტყიბული	12 12	11,00	—

Товаро-пассажирский тариф

თხილისა და ელისავეტოლის (განჯის) შუა

თხილის ელისავეტოლამდე № 47

ელისავეტოლ-თხილისამდე № 48

თხილისი	—	საღამ.	9,20
ნავთლული	6 30	6,50	10,00
აღთაღლა	13 83	10,40	10,50
ყარაიაზი	16 62	11,30	11,40
ბუქქ ქოხიყ	11 24	12,10	12,15
სოგუბოტულ.	9 66	12,45	12,55
სალოღლი	8 44	1,20	1,30
ფოილი	8 73	2,00	2,25
აღსტაფა	13 30	3,10	3,25
ოათლე	9 24	4,05	4,15
თაეზი	10 13	4,45	5,10
კოვლიარი	12 27	5,45	5,55
ხავამი	12 79	3,30	6,45
დალიარი	12 60	7,25	7,35
შამზორი	9 45	8,05	8,50
აღაბაშლი	11 99	9 20	9,30
ელისავეტოლ.	10 94	10,19	—

ელისავეტოლი	—	საღამ.	7,42
აღაბაშლი	10 94	8,05	8,10
შამზორი	11 09	8,45	8,55
დალიარი	9 45	9,30	9,40
ბუქამი	12 60	10,25	10,35
კოვლიარი	12 79	11,15	11,22
თაეზი	12 27	12,00	12,10
თათლე	10 13	12,40	12,50
აღსტაფა	9 24	1,20	1,40
ფოილი	13 30	2,20	2,30
სალოღლი	8 73	3,00	3,10
სოგუბოტულა	8 44	3,40	3,50
ბუქქ-ქოხიყ	9 66	4,20	4,30
ყარაიაზი	11 24	5,00	5,10
აღთაღლა	16 62	5,55	6,05
ნავთლული	13 83	6,55	7,05
თხილისი	6 30	7,30	დოლ.

ფოთსა და სამტრედიის შუა

ფოთიდან—სამტრედიამდე

სამტრედიიდან—ფოთამდე

ფოთიდან	—	—	—	—	სამტრედიიდან	—	—	—	—
კალაღიდში	14 06	1 05	0 33	0 32	აბაშაში	61 12	0 90	0 45	0 28
აბალსენაყში	35 34	2 55	1 58	0 78	აბალსენაყში	48 52	1 84	0 93	0 56
აბაშაში	48 52	3 45	1 73	1 06	კალაღიდში	35 34	3 38	1 69	1 04
სამტრედიაში	61 12	4 31	2 16	1 32	ფოთში	14 06	4 31	2 16	1 32

ქუთაისიდან—ჩიონამდე

ჩიონიდან—ქუთაისამდე

ქუთაისიდან	—	—	—	—	ჩიონიდან	—	—	—	—
ჩიონში	8 00	0 56	0 29	0 17	ქუთაისში	8 00	0 56	0 29	0 32

მიმოსვლა ჩაინი გზითა ბორჯომის შტოზედ

მიხეილოვიდან ბორჯომამდე

სტანციები	№ 21			№ 22			№ 25		
	მოდის	სუბსტრუქტა	მიდის	მოდის	სუბსტრუქტა	მიდის	მოდის	სუბსტრუქტა	კადის
	ბათუღიან № 4	8.16			თბილისიდან № 1	1.30		თბილისიდან № 25	
მიხეილოვი	—	—	8.40	—	—	1.30	—	—	სადამ. 7.25
სუბშათოვი	9.16	5	9.21	2.06	5	2.11	8.01	5	8.06
ბორჯომი	10.05	—	—	2.55	—	—	8.50	—	—

ბორჯომიდან მიხეილოვამდე

ბორჯომიდან	№ 20			№ 22			№ 24		
	მოდის	სუბსტრუქტა	მიდის	მოდის	სუბსტრუქტა	მიდის	მოდის	სუბსტრუქტა	მიდის
	—	—	—	11.30	—	—	4.35	—	—
სუბშათოვი	12.14	5	12.19	5.19	5	5.24	12.29	5	12.34
მიხეილოვი	12.55	—	—	6.00	—	—	1.10	—	—
			1.22			6.26			1.30
	№ 1 თბილისში			№ 2 თბილისში			№ 24 თბილისში		

საქიპოსვლო შასეპი აჟიბა-კაჟჟასინის რკინის გზაზე

ბათუმიდან დანარჩენ სტანციებამდე.

რომ. სტან- ციებამდე.	I კლასი		II კლასი		III კლასი		10 გინ, ბარბო- საიფის.	IV კლასი.		
	სრულ წლო- ვანი.	ბავშვები 5- 10-ამდე.	სრულ წლო- ვანი.	ბავშვები 5- 10-ამდე.	სრულ წლო- ვანი.	ბავშვები 5- 10-ამდე.		სრულ წლო- ვანი.	ბავშვები 5- 10-ამდე.	გრა ფულ ბარბოსაიფის
ბათუმიმდე	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ჩაქვიმდე.	0.45	0.13	0.27	0.08	0.18	0.05	0.75	0.10	0.03	1.08
ჭობულეთ.	0.80	0.20	0.48	0.12	0.32	0.08	1.27	0.17	0.05	1.83
ნოტანკაძე.	1.33	0.33	0.80	0.20	0.53	0.13	2.13	0.28	0.07	3.08
სუფსიმდე.	1.88	0.48	1.13	0.29	0.75	0.19	2.99	0.39	0.10	4.33
ღანსხუთამ.	2.55	0.65	1.53	0.39	1.02	0.26	4.08	0.53	0.14	5.92
ნავოთომ.	2.75	0.70	1.65	0.42	1.10	0.28	4.43	0.58	0.15	6.42
საჯაჯსომ.	3.25	0.83	1.95	0.50	1.30	0.33	5.18	0.68	0.17	7.50
სამტრედიამ.	3.58	0.90	2.15	0.51	1.43	0.36	5.69	0.74	0.19	8.25
აბაშიმდე.	4.03	1.00	2.42	0.60	1.61	0.40	6.44	0.84	0.21	9.33
ახალ-სენკამ.	4.48	1.13	2.69	0.68	1.79	0.45	7.19	0.94	0.24	10.42
ჭალადიამ.	5.25	1.33	3.15	0.80	2.10	0.53	8.40	1.10	0.28	12.17
ფოთიმდე.	5.75	1.45	3.45	0.87	2.30	0.58	9.20	1.20	0.30	13.33
გომბიტსარ.	4.00	1.00	2.40	0.60	1.60	0.40	6.38	0.83	0.21	9.25
როსხამდე.	4.60	1.15	2.76	0.69	1.84	0.46	7.36	0.96	0.24	10.67
ჭუთასამდე	4.85	1.23	2.91	0.74	1.94	0.49	7.76	1.01	0.26	11.25
კელათიმდე	5.15	1.30	3.09	0.78	2.06	0.52	8.22	1.07	0.27	11.92
მდნის წყალ.	5.63	1.40	3.38	0.84	2.25	0.56	9.03	1.18	0.30	13.08
ტუბულამ.	6.10	1.53	4.66	0.92	2.44	0.61	10.12	1.32	0.33	14.67
აჭაშეთიმდე	4.85	1.23	2.91	0.74	1.94	0.49	7.76	1.01	0.26	11.25
უეირილამ.	5.60	1.40	3.36	0.84	2.24	0.56	8.97	1.17	0.30	13.00
მორაბნამდე	5.75	1.45	3.45	0.87	2.30	0.58	9.20	1.20	0.30	13.33
ძირულამდე	5.95	1.50	3.57	0.90	2.38	0.60	9.72	1.27	0.32	14.08
ბელაგორამ.	6.15	1.55	3.69	0.93	2.46	0.62	10.24	1.34	0.34	14.83
მოდითიმდე	6.50	1.63	3.90	0.98	2.60	0.65	11.10	1.45	0.37	16.08
მახაილოვ.	7.00	1.75	4.20	1.05	2.80	0.70	12.36	1.61	0.41	16.67
სუქმათოვ.	7.28	1.83	4.37	1.10	2.91	0.73	13.11	1.71	0.43	17.10
ბორჯომამ.	7.63	1.90	4.58	1.14	3.05	0.76	13.97	1.82	0.46	18.23
სურამიმდე	7.08	1.78	4.25	1.07	2.83	0.71	12.59	1.64	0.41	16.67
გომამდე	7.23	1.80	4.34	1.08	2.89	0.72	12.94	1.69	0.43	16.88
ჭანელამდე	7.55	1.90	4.53	1.14	3.02	0.76	13.80	1.80	0.45	18.00
გორამდე	7.93	1.98	4.76	1.19	3.17	0.79	14.78	1.93	0.49	19.28
გრგალამდე	8.23	2.05	4.94	1.23	3.29	0.82	15.53	2.03	0.51	20.25

სტანცია	I კლასი		II კლასი		III კლასი		IV კლასი	V კლასი		
სტანცია	პირველი	მეორე	პირველი	მეორე	პირველი	მეორე	პირველი	მეორე	მესამე	
სამხაძე	8.50	2.13	5.10	1.28	3.40	0.85	16.22	2.12	0.53	21.15
ქიანაძე	8.80	2.20	5.28	1.32	3.52	0.88	17.02	2.22	0.56	22.20
მცხეთაძე	9.50	2.38	5.70	1.43	3.80	0.95	17.25	2.30	0.58	23.03
პეტრიაშვილი	9.50	2.38	5.70	1.43	3.80	0.95	17.25	2.39	0.60	23.85
ტყელობაძე	10.00	2.50	6.00	1.50	4.00	1.00	18.75	2.45	0.62	24.53
ილიაძე	10.00	2.50	6.00	1.50	4.00	1.00	18.75	2.60	0.65	26.03
ყარაიაძე	10.50	2.63	6.30	1.58	4.20	1.05	20.25	2.73	0.69	27.30
სოლომონიძე	11.00	2.75	6.60	1.65	4.40	1.10	21.75	2.89	0.73	28.88
ფოიაძე	11.50	2.88	6.90	1.73	4.60	1.15	23.25	3.02	0.76	30.15
ელსტაფანიძე	11.50	2.88	6.90	1.73	4.60	1.15	23.25	3.11	0.78	31.13
თაყაიშვილი	12.00	3.00	7.20	1.80	4.80	1.20	24.75	3.26	0.82	32.63
ზაქარაიძე	12.50	3.13	7.50	1.88	5.00	1.25	26.25	3.45	0.87	34.50
დოლიძე	12.50	3.13	7.50	1.88	5.00	1.25	26.25	3.54	0.89	35.40
შემხორაძე	13.00	3.25	7.80	1.95	5.20	1.30	27.75	3.62	0.91	36.15
განჯაძე	13.50	3.38	8.10	2.03	5.40	1.35	29.25	3.78	0.95	37.50
დალიძე	13.50	3.38	8.10	2.03	5.40	1.35	29.25	3.90	0.98	37.50
ჯიბრაძე	14.00	3.50	8.40	2.10	5.60	1.40	30.75	4.07	1.02	38.46
კვარაცხელი	14.50	2.63	8.70	2.18	5.80	1.45	32.25	4.25	1.07	40.16
დავითაძე	14.50	3.63	8.70	2.18	5.80	1.45	32.25	4.43	1.11	41.79
უგრაძე	15.00	3.75	9.00	2.25	6.00	1.50	33.75	4.57	1.15	43.14
მუხომბე	15.50	3.88	9.30	2.33	6.20	1.55	35.25	4.76	1.19	44.91
ჭურჭიაძე	16.00	4.00	9.60	2.40	6.40	1.60	36.75	4.90	1.23	46.25
ზაკარაიძე	16.00	4.00	9.60	2.40	6.40	1.60	36.75	5.07	1.27	47.88
კარასიძე	16.50	4.13	9.90	2.48	6.60	1.65	38.25	5.24	1.31	49.51
ახაქიაძე	17.00	4.25	10.20	2.55	6.80	1.70	39.75	5.42	1.36	51.21
ნაკაძე	17.00	4.25	10.20	2.55	6.80	1.70	39.75	5.56	1.39	52.49
ალათაძე	17.50	4.38	10.50	2.63	7.00	1.75	41.25	5.73	1.44	54.12
სანიძე	18.00	4.50	10.80	2.70	7.20	1.80	42.75	5.90	1.48	55.68
ფურცაძე	18.00	4.50	10.80	2.70	7.20	1.80	42.75	6.08	1.52	57.45
ბაღვაშიძე	18.50	4.63	11.10	2.78	7.40	1.85	44.25	6.22	1.56	58.72
ბაქაძე	18.50	4.63	11.10	2.78	7.40	1.85	44.25	6.32	1.58	59.64
ხაჭიანიძე	19.00	4.75	11.40	2.85	7.60	1.90	45.75	6.41	1.61	60.56
სურხანიძე	19.00	4.75	11.40	2.85	7.60	1.90	45.75	6.46	1.62	60.99

ფოთიდან დანარჩენ სტანციაებამდე.

ბათუმი	5.75	1.45	3.45	0.87	2.30	0.58	9.20	1.20	0.30	13.35
სამტრედიო	2.25	0.58	1.35	0.35	0.90	0.23	3.57	0.47	0.12	5.17
ჭყაიძე	3.53	0.88	2.12	0.53	1.41	0.35	5.64	0.74	0.19	8.17
ვიარიაძე	4.28	1.08	2.57	0.65	1.71	0.43	6.84	0.89	0.23	9.92

ხაშურამდე	6.15	1.55	3.69	0.93	2.46	0.62	10.24	1.34	0.34	14.83
ბორჯომამდე	6.78	1.70	4.07	1.02	2.71	0.68	11.85	1.55	0.39	16.67
გორამდე	7.08	1.78	4.25	1.07	2.83	0.71	12.59	1.64	0.41	16.67
ტფილისამდე	8.68	2.18	5.21	1.31	3.47	0.87	16.68	2.18	0.55	21.75
ჯანუამდე	12.50	3.13	7.50	1.88	5.00	1.25	26.25	3.50	0.88	34.93
ხაქომდე	18.00	4.50	10.80	2.70	7.20	1.80	42.75	6.04	1.51	57.02
ახუნსამდე	18.50	4.63	11.10	2.78	7.40	1.85	44.25	6.13	1.54	57.87

ქუთაისიდან დანარჩენ სტანციებამდე.

ბათუმამდე	4.85	1.23	2.91	0.74	1.94	0.49	7.76	1.01	0.26	11.25
მაკეამდე	4.40	1.10	2.64	0.66	1.76	0.44	7.02	0.92	0.23	10.17
ქობულეთამ.	4.05	1.03	2.43	0.62	1.62	0.41	6.50	0.85	0.22	9.42
ნოტანკამდე	3.53	0.88	2.12	0.53	1.41	0.35	5.64	0.74	0.19	8.17
სუფსამდე	3.03	0.75	1.82	0.45	1.21	0.30	4.83	0.63	0.16	7.04
დასსსუთამდ.	2.33	0.58	1.40	0.35	0.93	0.23	3.74	0.49	0.13	5.42
ნავთოთამდე	2.13	0.53	1.28	0.32	0.85	0.21	3.39	0.44	0.11	4.92
საჯავახოამდე	1.60	0.40	0.96	0.24	0.64	0.16	2.59	0.34	0.09	3.75
სამტრედიამ.	1.33	0.33	0.80	0.20	0.53	0.13	2.13	0.28	0.07	3.08
იბამამდე	1.75	0.45	1.05	0.27	0.70	0.18	2.82	0.37	0.10	4.08
ხაღისქვიამ.	2.28	0.58	1.37	0.35	0.91	0.23	3.62	0.47	0.12	5.25
ჭალადახამდ.	3.03	0.75	1.82	0.45	1.21	0.30	4.83	0.63	0.16	7.00
ფოთამდე	3.53	0.88	2.12	0.53	1.41	0.35	5.64	0.74	0.19	8.17
კოპიტანსამ.	0.90	0.23	0.54	0.14	0.36	0.09	1.44	0.19	0.05	2.08
როსსამდე	0.30	0.08	0.18	0.05	0.12	0.03	1.46	0.06	0.02	0.67
ქუთაისსამდე	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
აკლათამდე	0.30	0.08	0.18	0.05	0.12	0.03	0.46	0.06	0.02	0.67
მდინას წყალ.	0.80	0.20	0.48	0.12	0.32	0.08	1.27	0.17	0.05	1.83
ტუბულამდე	1.48	0.38	0.89	0.23	0.59	0.15	2.36	0.31	0.08	3.42
ხუბუთამდე	0.55	0.15	0.33	0.09	0.22	0.06	0.86	0.11	0.03	1.25
უეილიამდე	1.30	0.33	0.78	0.20	0.52	0.13	2.07	0.27	0.07	3.00
მორანსამდე	1.45	0.38	0.87	0.23	0.58	0.15	2.30	0.30	0.08	3.33
ძირულამდე	1.75	0.45	1.05	0.27	0.70	0.18	2.82	0.37	0.10	4.08
ბელაგორამ.	2.10	0.53	1.26	0.32	0.84	0.21	3.34	0.44	0.11	4.83
მოღათამდე	2.63	0.65	1.58	0.39	1.05	0.26	4.20	0.55	0.14	6.08
ხაშურამდე	3.43	0.85	2.06	0.51	1.37	0.34	5.46	0.71	0.18	7.92
სუმათოკამ	3.88	0.98	2.33	0.59	1.55	0.39	6.21	0.81	0.21	9.00
ბორჯომამდე	4.43	1.10	2.66	0.66	1.77	0.44	7.07	0.92	0.23	10.25
სურამსამდე	3.58	0.90	2.15	0.54	1.43	0.36	5.69	0.74	0.19	8.25
გომამდე	3.83	0.95	2.30	0.57	1.53	0.38	6.10	0.80	0.20	8.83
ქარვლამდე	4.33	1.08	2.60	0.65	1.73	0.43	6.90	0.90	0.23	10.00

ქალაქიდან დანარჩენ სტანციებამდე.

რომელ სტანციებამდე.	I კლასი		II კლასი		III კლასი		10 ვაგ. ბარჯის.	IV კლასი		
ველახამდე	7.55	1.90	4.53	1.14	3.02	0.76	13.80	1.80	0.45	18.00
ლაიქიმდე	8.10	2.03	4.86	1.22	3.24	0.81	15.18	1.98	0.50	19.80
ფურაძემდე	8.50	2.13	5.10	1.28	3.40	0.85	16.22	2.12	0.53	21.15
ფსუსლამდე	9.50	2.38	5.70	1.43	3.80	0.95	17.25	2.30	0.58	23.03
ჭურჭაძემდ.	10.00	2.50	6.00	1.50	4.00	1.00	20.25	2.45	0.62	24.45
ბაგინამდე	10.00	2.50	6.00	1.50	4.00	1.00	18.75	2.62	0.66	26.18
ვარასუმდე	10.50	2.63	6.30	1.58	4.2	1.05	18.75	2.79	0.70	27.90
ბეიქაბულამ.	11.00	2.75	6.60	1.65	4.40	1.10	21.75	2.98	0.75	29.78
ხაყვამდე	11.50	2.88	6.90	1.73	4.60	1.15	23.25	3.11	0.78	31.05
ბლაიათამდე	12.00	3.00	7.20	1.80	4.80	1.20	24.75	3.29	0.83	32.85
სანგაწალამდ.	12.50	3.13	7.50	1.88	5.00	1.25	26.25	3.44	0.86	34.43
ფოთამდე	13.00	3.25	7.80	1.95	5.20	1.30	27.75	3.63	0.91	36.30
ბაღვაჯანამდე	13.50	3.38	8.10	2.03	5.40	1.35	29.25	3.77	0.95	37.50
ბაქომდე	13.50	3.38	8.10	2.03	5.40	1.35	29.25	3.86	0.97	37.50
საბუნჩამდე	13.50	3.38	8.10	2.03	5.40	1.35	29.25	3.96	0.99	37.50
ურახანამდე	14.00	3.50	8.40	2.10	5.60	1.40	30.75	4.01	1.01	37.83

ელისავეტპოლიდან დანარჩენ სტანციებამდე.

ბათუმამდე	13.50	3.38	8.10	2.03	5.40	1.35	29.25	3.78	0.95	37.50
სამტრედიამ.	11.50	2.88	6.90	1.73	4.60	1.15	23.25	3.04	0.76	30.38
ფოთამდე	12.50	3.13	7.50	1.88	5.00	1.25	26.25	3.50	0.88	34.99
ჭყაოსანამდე	11.00	2.75	6.60	1.65	4.40	1.10	21.75	2.88	0.72	28.80
მახაღოკამ.	8.65	2.18	5.19	1.31	3.46	0.87	16.62	2.17	0.55	21.68
ბორჯომამდე	9.50	2.38	5.70	1.43	3.80	0.95	17.25	2.38	0.60	23.78
გორამდე	7.70	1.93	4.62	1.16	3.08	0.77	14.20	1.85	0.47	18.53
ტფილისამდ.	6.13	1.53	3.68	0.92	2.45	0.61	10.18	1.33	0.34	14.75
კახეთამდე	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ბაქომდე	10.00	2.50	6.00	1.50	4.00	1.00	18.75	2.54	0.64	25.43

ბაკოლევან დანარჩენ სტანციებამდე.

რომ. სტან- ციებამდე.	I კლასი		II კლასი		III კლასი		10 გარ. პარკი- ბარჯის.	IV კლასი		
	სრულ წლო- ვანი.	ბავშვები 10-ამდე.	სრულ წლო- ვანი.	ბავშვები 10-ამდე.	სრულ წლო- ვანი.	ბავშვები 10-ამდე.		სრულ წლო- ვანი.	ბავშვები 10-ამდე.	სრულ წლო- ვანი.
ბათუმამდე	18.50	4.63	11.10	2.78	7.40	1.85	44.25	6.32	1.58	59.64
ნაქვამდე.	18.50	4.63	11.10	2.78	7.40	1.85	44.25	6.22	1.56	58.72
ქობულეთ.	18.50	4.63	11.10	2.78	7.40	1.85	44.25	6.15	1.54	58.08
სოტახვამდე.	18.00	4.50	10.80	2.70	7.20	1.80	42.75	6.04	1.51	57.02
სუფსამდე.	18.00	4.50	10.80	2.70	7.20	1.80	42.75	5.93	1.49	56.03
დასისუთამ.	17.50	4.38	10.50	2.63	7.00	1.75	41.25	5.79	1.45	54.68
ნავთთამ.	17.50	4.38	10.50	2.63	7.00	1.75	41.25	5.75	1.44	54.26
საჯავახოვ.	17.50	4.38	10.50	2.63	7.00	1.75	41.25	5.64	1.41	53.27
სამტრედიამდე.	17.00	4.25	10.20	2.55	6.80	1.70	39.75	5.58	1.40	52.70
ამაღამდე.	17.50	4.38	10.50	2.63	7.00	1.75	41.25	5.67	1.42	53.55
ახალ-სეზომდე.	17.50	4.38	10.50	2.63	7.00	1.75	41.25	5.78	1.45	54.54
ჭალადიამდე.	18.00	4.50	10.80	2.70	7.20	1.80	42.75	5.93	1.49	56.03
ფოთამდე.	18.00	4.50	10.80	2.70	7.20	1.80	42.75	6.04	1.51	57.02
კომატხარ.	17.00	4.25	10.20	2.55	6.80	1.70	39.75	5.49	1.38	51.85
რაოსამდე.	17.00	4.25	10.20	2.55	6.80	1.70	39.75	5.36	1.34	50.65
ქუთაისამდე	17.00	4.25	10.20	2.55	6.80	1.70	39.75	5.42	1.36	51.14
ჯეღათამდე	17.00	4.25	10.20	2.55	6.80	1.70	39.75	5.48	1.37	51.71
მდინარე წყალ.	17.00	4.25	10.20	2.55	6.80	1.70	39.75	5.58	1.40	52.70
ტყეზულამდე.	17.50	4.38	10.50	2.63	7.00	1.75	41.25	5.72	1.43	54.05
აჭაქეთამდე	16.50	4.1	9.90	2.48	6.60	1.65	38.25	5.31	1.33	50.15
უჯარდამდე.	16.50	4.13	9.90	2.48	6.60	1.65	38.25	5.15	1.29	48.66
მორაბინამდე	16.50	4.13	9.90	2.48	6.60	1.65	38.25	5.12	1.28	48.38
მარულამდე	16.00	4.00	9.60	2.40	6.40	1.60	36.75	5.06	1.27	47.74
ბელჯორამდე.	16.00	4.00	9.60	2.40	6.40	1.60	36.75	4.99	1.25	47.10
მოდითამდე	15.50	3.88	9.30	2.33	6.20	1.55	35.25	4.88	1.22	46.04
მხინალოვ.	15.50	3.88	9.30	2.33	6.20	1.55	35.25	4.70	1.18	44.41
სუფსამდე.	15.5	3.88	9.3	2.33	6.20	1.55	35.25	4.80	1.20	45.33
ბორჯომამდე.	16.00	4.00	9.60	2.40	6.40	1.60	36.75	4.91	1.23	46.40
სურამამდე	15.50	3.88	9.30	2.33	6.20	1.55	35.25	4.74	1.19	44.77
კომატხამდე	15.00	3.75	9.00	2.25	6.00	1.50	33.75	4.63	1.16	43.70
ქარკელამდე	15.00	3.75	9.00	2.25	6.00	1.50	33.75	4.52	1.13	42.71
გორამდე	14.50	3.63	8.70	2.18	5.80	1.45	32.25	4.40	1.10	41.51
ერკელამდე	14.50	3.63	8.70	2.18	5.80	1.45	32.25	4.30	1.08	40.59
კასპამდე	14.50	3.63	8.70	2.18	5.80	1.45	32.25	4.21	1.06	39.74

ქნამდე	14.00	3.50	8.40	2.10	5.60	1.40	30.75	4.10	1.03	37.68
მცხეთამდე	14.00	3.50	8.40	2.10	5.60	1.40	30.75	4.01	1.01	37.90
ეკლამდე	13.50	3.38	8.10	2.03	5.40	1.35	29.25	3.94	0.99	37.50
ტფალისამდე	13.50	3.38	8.10	2.03	5.40	1.35	29.25	3.86	0.97	37.50
ელთქლამდე	13.00	3.25	7.80	1.95	5.20	1.30	27.75	3.71	0.93	37.13
უარააზამდე	13.00	3.25	7.80	1.95	5.20	1.30	27.75	3.59	0.90	35.93
სოღუთბულ.	12.50	3.13	7.50	1.88	5.00	1.25	26.25	3.44	0.86	34.35
ფოთლომდე	12.00	3.00	7.20	1.80	4.80	1.20	24.75	3.31	0.83	33.08
აღსტაფამდე	12.00	3.00	7.20	1.80	4.80	1.20	24.75	3.20	0.80	32.03
თაუზამდე	11.50	2.88	6.90	1.73	4.60	1.15	23.25	3.06	0.77	30.60
ზეკამდე	11.00	2.75	6.60	1.65	4.40	1.10	21.75	2.87	0.72	28.73
დოლიარამდე	10.50	2.63	6.30	1.58	4.20	1.05	20.25	2.78	0.70	27.75
შამხორამდე	10.50	2.63	6.30	1.58	4.20	1.05	20.25	2.71	0.68	27.08
განუამდე	10.00	2.50	6.00	1.50	4.00	1.00	18.75	2.54	0.64	25.43
დაღმამეტლ.	9.50	2.38	5.70	1.43	3.80	0.95	17.25	2.42	0.61	24.23
გარანამდე	8.88	2.23	5.33	1.34	3.55	0.89	17.19	2.24	0.56	22.43
კელახამდე	8.35	2.10	5.01	1.26	3.34	0.84	15.87	2.07	0.52	20.70
ლაქამდე	7.83	1.95	4.70	1.17	3.13	0.78	14.49	1.89	0.48	18.90
უეარამდე	7.43	1.85	4.46	1.11	2.97	0.74	13.46	1.76	0.44	17.55
მუსუსლამდე	6.85	1.73	4.11	1.04	2.74	0.69	12.02	1.57	0.40	16.77
ჭურდამირამ.	6.43	1.60	3.86	0.96	2.57	0.64	10.93	1.43	0.36	15.83
საგორამდე	5.90	1.48	3.54	0.89	2.36	0.59	9.60	1.25	0.32	13.92
კარასუმდე	5.15	1.30	3.09	0.78	2.06	0.52	8.22	1.07	0.27	11.92
აფიქბულამ.	4.28	1.08	2.57	0.65	1.71	0.43	6.84	0.89	0.23	9.92
ნაკვამდე	3.68	0.93	2.21	0.56	1.47	0.37	5.87	0.77	0.20	8.50
აღიათამდე	2.83	0.70	1.70	0.42	1.13	0.28	4.49	0.59	0.15	6.50
სანგანალამდ.	2.05	0.53	1.23	0.32	0.82	0.21	3.28	0.43	0.11	4.75
ფუთამდე	1.15	0.30	0.69	0.18	0.46	0.12	1.84	0.24	0.06	2.67
ბელაუარამდე	0.53	0.13	0.32	0.08	0.21	0.05	0.81	0.11	0.03	1.17
ბაქომდე	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
სამუნამდე	0.45	0.13	0.27	0.08	0.18	0.05	0.75	0.10	0.03	1.08
სურახანამდე	0.70	0.18	0.42	0.11	0.28	0.07	1.09	0.14	0.04	1.58

მიხაილოვიდან დანარჩენ სტანციებამდე.

ბათუმამდე.	7.00	1.75	4.20	1.05	2.80	0.70	12.36	1.61	0.64	15.67
სამტრედიამ.	4.20	1.05	2.52	0.63	1.68	0.42	6.73	0.88	0.22	10.13
ფოთამდე	6.15	1.55	3.69	0.93	2.46	0.62	10.24	1.34	0.34	14.83
ჭყუთაისამდე	3.43	0.85	2.06	0.51	1.37	0.34	5.46	0.71	0.18	7.92
საბურჯამდე	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ბორჯომამდე.	1.00	0.25	0.60	0.15	0.40	0.10	1.61	0.21	0.06	2.33
გორამდე	1.53	0.38	0.92	0.23	0.61	0.15	2.42	0.32	0.08	3.50
ქალაქამდე	4.05	1.03	2.43	0.62	1.62	0.41	6.50	0.85	0.22	9.42
კანჯამდე	8.65	2.18	5.19	1.31	3.46	0.87	16.62	2.17	0.55	21.68
ბაქომდე	15.50	3.88	9.30	2.33	6.20	1.55	35.25	4.70	1.18	44.41
საბუნისამდე	15.50	3.88	9.30	2.33	6.20	1.55	35.25	4.80	1.20	45.33

გორიდან დანარჩენ სტანციებამდე.

ბათუმამდე	7.93	1.98	4.76	1.19	3.17	0.79	14.78	1.93	0.49	19.28
სამტრედიამ.	5.70	1.43	3.42	0.86	2.28	0.57	9.09	1.19	0.30	13.17
ფოთამდე	7.08	1.78	4.25	1.07	2.83	0.71	12.59	1.64	0.41	16.67
ჭყუთაისამდე	4.93	1.23	2.96	0.74	1.97	0.49	7.88	1.03	0.26	11.42
ჭყვირილამდე	3.63	0.90	2.18	0.54	1.45	0.36	5.81	0.76	0.19	8.42
საბურჯამდე	1.53	0.38	0.92	0.23	0.61	0.15	2.42	0.32	0.08	3.50
ბორჯომამდე	2.53	0.63	1.52	0.38	1.01	0.25	4.03	0.53	0.14	5.83
ქალაქამდე	2.55	0.65	1.53	0.39	1.02	0.26	4.08	0.53	0.14	5.92
კანჯამდე	7.70	1.93	4.62	1.16	3.08	0.77	14.20	1.85	0.47	18.53
ბაქომდე	14.50	3.63	8.70	2.18	5.80	1.45	32.25	4.40	1.10	41.51

ქალაქიდან დანარჩენ სტანციებამდე.

ბათუმამდე	10.00	2.50	6.00	1.50	4.00	1.00	18.75	2.45	0.62	24.53
საქაქამდე	9.50	2.38	5.70	1.43	3.80	0.95	17.25	2.36	0.59	23.55
ჭოპულუკიამ.	9.50	2.38	5.70	1.43	3.80	0.95	17.25	2.29	0.58	22.88
სამტრედიამდე	8.68	2.18	5.21	1.31	3.47	0.87	16.68	2.18	0.55	21.75
საფხვამდე	8.35	2.10	5.01	1.26	3.34	0.84	15.87	2.07	0.52	20.70
დასახულიამ.	7.93	1.98	4.76	1.19	3.17	0.79	14.78	1.93	0.49	19.28
ნიკოთისამდე	7.80	1.95	4.68	1.17	3.12	0.78	14.43	1.88	0.47	18.83
საფეხისამდე	7.48	1.88	4.49	1.13	2.99	0.75	13.63	1.78	0.45	17.78
სამტრედიამ.	7.30	1.83	4.38	1.10	2.92	0.73	13.17	1.72	0.43	17.18
საბაშამდე	7.58	1.90	4.55	1.14	3.03	0.76	13.86	1.81	0.46	18.08
სადასახულიამ.	6.90	1.98	4.74	1.19	3.16	0.79	14.66	1.91	0.48	19.13

ქუთაისიდან დანარჩენ სტანციებამდე.

	2025	1910	2025	1910	2025	1910	2025	1910	2025	1910
კორძაძე	4.93	1.23	2.96	0.74	1.97	0.49	7.88	1.03	0.26	11.42
კაკაბაძე	5.40	1.35	3.24	0.81	2.16	0.54	8.63	1.13	0.29	12.50
კახიანი	5.80	1.45	3.48	0.87	2.32	0.58	9.32	1.22	0.31	13.50
კახიანი	6.13	1.53	3.68	0.92	2.45	0.61	10.18	1.33	0.34	14.75
კახიანი	6.35	1.60	3.81	0.96	2.54	0.64	10.75	1.40	0.35	15.58
კახიანი	6.60	1.65	3.96	0.99	2.64	0.66	11.39	1.49	0.38	16.50
კახიანი	6.80	1.70	4.09	1.02	2.72	0.68	11.90	1.55	0.39	16.67
კახიანი	7.28	1.83	4.37	1.10	2.91	0.73	13.11	1.71	0.43	17.10
კახიანი	7.65	1.93	4.59	1.16	3.06	0.77	14.03	1.83	0.46	18.30
კახიანი	8.13	2.03	4.88	1.22	3.25	0.81	15.24	1.99	0.50	19.88
კახიანი	8.50	2.13	5.10	1.28	3.40	0.85	16.22	2.12	0.53	21.15
კახიანი	8.80	2.20	5.28	1.32	3.52	0.88	17.02	2.22	0.56	22.20
კახიანი	9.55	2.38	5.70	1.43	3.80	0.95	17.25	2.36	0.59	23.63
კახიანი	10.00	2.50	6.00	1.50	4.00	1.00	18.75	2.55	0.64	25.50
კახიანი	10.50	2.63	6.30	1.58	4.20	1.05	20.25	2.65	0.67	26.48
კახიანი	10.50	2.63	6.30	1.58	4.20	1.05	20.25	2.72	0.68	27.15
კახიანი	11.00	2.75	6.60	1.65	4.40	1.10	21.75	2.88	0.72	28.80
კახიანი	11.00	2.75	6.60	1.65	4.40	1.10	21.75	3.00	0.75	30.00
კახიანი	11.50	2.88	6.90	1.73	4.60	1.15	23.25	3.18	0.80	31.80
კახიანი	12.00	3.00	7.20	1.80	4.80	1.20	24.75	3.35	0.84	33.53
კახიანი	12.50	3.13	7.50	1.88	5.00	1.25	26.25	3.53	0.89	35.33
კახიანი	13.00	3.25	7.80	1.95	5.20	1.30	27.75	3.67	0.92	36.68
კახიანი	13.50	3.38	8.10	2.03	5.40	1.35	29.25	3.86	0.97	37.50
კახიანი	14.50	3.50	8.40	2.10	5.60	1.40	30.75	4.00	1.00	37.75
კახიანი	14.50	3.50	8.40	2.10	5.60	1.40	30.75	4.17	1.05	39.38
კახიანი	14.00	3.63	8.70	2.18	5.80	1.45	32.25	4.34	1.09	41.01
კახიანი	15.00	3.75	9.00	2.25	6.00	1.50	33.75	4.52	1.13	42.71
კახიანი	15.50	3.88	9.30	2.33	6.20	1.55	35.25	4.66	1.17	43.99
კახიანი	15.50	3.88	9.30	2.33	6.20	1.55	35.25	4.84	1.21	45.69
კახიანი	16.00	4.00	9.60	2.40	6.40	1.60	36.75	5.00	1.25	47.18
კახიანი	16.50	4.13	9.90	2.48	6.60	1.65	38.25	5.18	1.30	48.95
კახიანი	16.50	4.13	9.90	2.48	6.60	1.65	38.25	5.32	1.33	50.22
კახიანი	17.00	4.25	10.20	2.55	6.80	1.70	39.75	5.42	1.36	51.14
კახიანი	17.00	4.25	10.20	2.55	6.80	1.70	39.75	5.51	1.38	52.06
კახიანი	17.00	4.25	10.20	2.55	6.80	1.70	39.75	5.56	1.39	52.49

ტფილისიდან დანარჩენ სტანციებამდე.

ქვლადიამ.	8.35	2.10	5.01	1.26	3.34	0.84	15.87	2.07	0.52	20.70
ფოთამდე	8.68	2.18	5.21	1.31	3.47	0.87	16.68	2.18	0.53	21.75
კობიძისარამ.	7.03	1.75	4.22	1.05	2.81	0.70	12.48	1.63	0.41	16.67
რაონამდე	6.65	1.68	3.99	1.01	2.66	0.67	11.50	1.50	0.38	16.67
ჭუთასამდე	6.80	1.70	4.01	1.02	2.72	0.68	11.90	1.55	0.39	16.67
ბელათამდე	7.00	1.75	4.20	1.05	2.80	0.70	12.36	1.61	0.41	16.67
გოგორ. წელ.	7.30	1.83	4.38	1.10	2.92	0.73	13.17	1.72	0.43	17.18
ტეიხულამდ.	7.73	1.93	4.64	1.16	3.09	0.77	14.26	1.86	0.47	18.60
ხუამეთამდე	6.50	1.63	3.90	0.98	2.60	0.65	11.10	1.45	0.37	16.08
უეირილამდე	6.03	1.50	3.62	0.90	2.41	0.60	9.89	1.29	0.33	14.33
მორაძენამდე	5.93	1.48	3.56	0.89	2.37	0.59	9.66	1.26	0.32	14.00
ძირულამდე	5.73	1.43	3.44	0.86	2.29	0.57	9.14	1.19	0.30	13.25
ბელაგორამ.	5.40	1.35	3.24	0.81	2.16	0.54	8.63	1.13	0.29	12.50
მოლითამდე	4.85	1.23	2.91	0.74	1.94	0.49	7.76	1.01	0.26	11.25
მიხაილოკამ.	4.05	1.03	2.43	0.62	1.62	0.41	6.50	0.83	0.22	9.42
სუმბათოკამ.	4.48	1.13	2.69	0.68	1.79	0.45	7.19	0.94	0.24	10.42
ბორჯომამდ.	5.03	1.25	3.02	0.75	2.01	0.50	8.05	1.05	0.27	11.67
სურამამდე	4.20	1.05	2.52	0.63	1.68	0.42	6.73	0.88	0.22	9.75
გომამდე	3.68	0.93	2.21	0.56	1.47	0.37	5.87	0.77	0.20	8.50
ჭარკლამდე	3.18	0.80	1.91	0.48	1.27	0.32	5.06	0.66	0.17	7.33
გორამდე	2.55	0.65	1.53	0.39	1.02	0.26	4.08	0.53	0.14	5.92
გრაკლამდე	2.10	0.53	1.26	0.32	0.84	0.21	3.34	0.44	0.11	4.83
კასიმდე	1.68	0.43	1.01	0.26	0.67	0.17	2.65	0.35	0.09	3.83
ჭანამდე	1.13	0.28	0.68	0.17	0.45	0.11	1.78	0.23	0.06	2.58
მესეთამდე	0.75	0.20	0.45	0.12	0.30	0.08	1.21	0.16	0.04	1.75
ხეჭლამდე	0.38	0.10	0.23	0.06	0.15	0.04	0.58	0.08	0.02	0.83
ტფილისამდე	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ხლოსქლიამდე	0.75	0.20	0.45	0.12	0.30	0.08	1.21	0.16	0.04	1.75
უბრაიზამდე	1.33	0.33	0.80	0.20	0.53	0.13	2.13	0.28	0.07	3.08
სოფხბულ.	2.10	0.53	1.26	0.32	0.84	0.21	3.34	0.44	0.11	4.83
ფოთილომდე	2.70	0.68	1.62	0.41	1.08	0.27	4.31	0.56	0.14	6.25
ახლსტაფამდე	3.20	0.88	1.92	0.48	1.28	0.32	5.12	0.67	0.17	8.42
თოყსამდე	3.88	0.90	2.33	0.59	1.55	0.39	6.21	0.81	0.21	9.00
მაკაბამდე	4.78	1.20	2.87	0.72	1.91	0.48	7.65	1.00	0.25	11.08
დოლიარამდე	5.25	1.33	3.15	0.80	2.10	0.53	8.40	1.11	0.28	12.17
შაქვორამდე	5.58	1.40	3.35	0.84	2.23	0.56	8.91	1.16	0.29	12.92
განჯამდე	6.13	1.53	3.68	0.92	2.45	0.61	10.18	1.33	0.34	14.75
დაღამდე	6.50	1.63	3.90	0.98	2.60	0.65	11.10	1.45	0.37	16.08
ტერანამდე	7.03	1.75	4.22	1.05	2.81	0.70	12.48	1.63	0.41	16.67

ფასები ამიერ კასპიის-რეინის გზაზე

ერქუნიანი
ნივლი

უსუნ-აღიდან				სამარეანლიდან			
82	ბალიშემდე	2.31	1.18 5 ¹ / ₁₀	123	ზიადინამდე	3.49	1.78 7 ¹ / ₁₀
174	კახანჯიკამდე	4.90	2.51 10 ¹ / ₁₀	233	ბუზარამ	6.59	3.37 14 ¹ / ₁₀
243	ეზილურვატ.	6.84	3.50 15 ¹ / ₁₀	298	ვარაქულ.	8.41	4.30 18 ¹ / ₁₀
406	გეოქტაბ.	11.43	5.84 25 ¹ / ₁₀	345	ამუდარია	9.74	4.98 21 ¹ / ₁₀
446	ახაბა-ღამ.	12.60	6.44 28	412	რევეტეტი	11.61	5.93 25 ¹ / ₁₀
568	ყახკამდე	15.98	8.17 35 ¹ / ₁₀	573	შერვამდე	16.15	8.26 35 ¹ / ₁₀
607	ღუშაკამდე	17.08	8.73 38	736	ღუშაკამ	20.73	10.59 46
770	შერვამდე	21.66	11.07 48 ¹ / ₁₀	775	კახკამდე	21.83	11.16 48 ¹ / ₁₀
931	რევეტეტი	26.19	13.39 58 ¹ / ₁₀	895	ახაბად.	25.20	12.88 56
998	ამუდარია	28.08	14.35 62 ¹ / ₁₀	937	გეოქტაბე	26.39	13.49 58 ¹ / ₁₀
1045	ვარაქულ	29.39	15.02 65 ¹ / ₁₀	1110	ეზილურ.	30.96	15.82 68 ¹ / ₁₀
1110	ბუზარამდე	31.23	15.96 69 ¹ / ₁₀	1169	კახანჯიკ.	32.96	16.82 73 ¹ / ₁₀
1220	ზიადინამ	34.31	17.54 75 ¹ / ₁₀	1261	ბალიშემ	25.50	18.15 78 ¹ / ₁₀
1344	სამარეან.	37.80	19.32 84	1344	რზუნამდე	37.80	19.32 84

შენიშვნა. უზუნადი დამ ერთი მატარებელი გადას უკველ დღე ღამის 3 ს. 06 წ. შორე კვირაში ორჯელ სამშ. და შაბ. საღამოს 7 ს. 32 წ. ხოლო მოდის სამარეანდში პირველი შეთხე დღის 4 ს. 23 წ. დღისით, შორე-ევი დღის 7 ს. სამარეანადიან სყოველდღეო მატარებელი გადას 11 ს. 39 წ., შორე მატარებელი-ევი კვირაში ორჯერ ოთხშაბ. და შაბათობით საღამოს 9 ს- 12 წ.; მოდის უზუნადიში პირველი შეთხე დღეს ღამის 12 ს. 15 წ., შორე დღის 8 ს. 40 წ.; მოელ გზას ანდომებს სამ დღე-ნახევარს.

ამ გზაზე სულ 52 სტანციაა. ჩამოთვლილი სტანციები უმთხურესება ბუფეტებით.

ფასები როსტოვ-კავკაზის რეინის გზაზე

260353
20301033

როსტოვიდან			კავკაზიდან		
ვერს.	II კლ.	III კლ. მარჯ.	ვერს.	II კლ.	III კლ. მარჯ.
118	კრილოვსკამდე	3.33 1.70 7 ¹ / ₂	98	პროხლადნაი	2.76 1.41 6 ¹ / ₂
171	ტხოზრეცკაი	4.81 2.48 10 ¹ / ₂	185	მადნის წელ.	5 24 2 68 11 ¹ / ₂
229	კავკაზსკაი	6.44 3.29 14 ¹ / ₂	286	ნეფრომისკაი	8.05 4.12 17 ¹ / ₂
366	ნეფრომისკაი	10.30 5.27 22 ¹ / ₂	423	კავკაზსკამდე	11.90 6.08 26 ¹ / ₂
466	მადნის წელეზი	13 11 6.70 29 ¹ / ₂	481	ტხოზრეცკაი	13.53 6.91 30
554	პროხლადნაი	15.59 7.97 37 ¹ / ₂	534	კრილოვსკაი	15.06 7.68 33 ¹ / ₂
652	კავკაზი	18.34 9.37 40 ¹ / ₂	652	როსტოვამდე	18.34 9.37 40 ¹ / ₂

შენიშვნა: კ ა კ კ ა კ ი დ ა ნ რეინის მტარებელი გადის დღეში ორჯელ (сѣтън. поѣзд.) განთიადს 6 ს. 33 წ. და სახალხო დიღის 10 ს. 53 წ. და მოდის როსტოვში მეორე დღეს 24 საათის შემდეგ დიღის 8 ს. 48 წ. ხოლო როსტოკიდან გადის დღეში ორჯერკე (сѣтън поѣзд) ხდამოს 6 ს. 30 წ. და სახალხო შეღამის 1 ს. 05 წ., მოდის კავკაზში მეორე დღეს შეღამის 12 ს. 38 წ.

ველა ჩამოთვლილი სტანციება უმთავრესებაა პუფეტებთი; სულ გზაზე 37 სტანციაა.

ფასები როსტოვ-ნოვოროსისკის რეინის გზაზე

როსტოვიდან			ნოვოროსისკიდან		
118	კრილოვსკაი	3.33 1.70 7 ¹ / ₂	127	ვიატერინ.	3.58 1.83 8
171	ტხოზრეცკაი	4.81 2.47 10 ¹ / ₂	254	ტხოზრეცკ	7.15 3.66 15 ¹ / ₂
298	ვიატერინოდ.	8.39 4.29 18 ¹ / ₂	307	ნოვოროს.	8 61 4.42 19 ¹ / ₂
425	ნოვოროსის.	11.97 6.12 26 ¹ / ₂	425	როსტოვმ.	11.97 6.12 26 ¹ / ₂

შენიშვნა: როსტოკიდან მტარებელი გადის ორჯელ და-პას 11 ს. 25 წ. და დიღის 9 ს. 55 წ. მოდის ნოვოროსისკეში მეორე დღეს 4 ს. 10 წ. და 7 ს. 5 წ. გათენებისს, ხოლო ნოვოროსისკიდან გადის ორჯელ დიღის 1 ს. 0 წ. და დამის 11 ს. მოდის როსტოვს მეორე დღეს განთიადისს 6 საათს 40 წ. და ხდამოს 7 ს. 25 წ.

ესენი უმთავრესი სტანციებაა. სულ 30 სტანციაა. გზას ან-დომებს 17 საათს.

საჩივრსკოლო ფასები შავსა და აჯორის ღებზე გემებით

პირველი კლასი

სიღამ სა- დამე	რუფა- სენ	შავს- ტორი	ყვას- ტორი	თავს- ტორი	ფრუ- ტორი	ქაქას- ტორი	ტყვას- ტორი	სოკო- ტორი	ტყვას- საფე.	ქაქას- საფე.	სოკო- საფე.	ტყვას- საფე.	ქაქას- საფე.	სოკო- საფე.	ტყვას- საფე.	ქაქას- საფე.	სოკო- საფე.	ტყვას- საფე.
ოღესიდან	—	10 50	12 50	15 —	17 50	21 —	30 50	25 —	34 —	34 —	34 —	34 —	38 —	39 —				
ვესტორია	10 50	—	3 20	6 20	8 —	11 50	24 —	15 50	25 —	25 —	25 —	25 —	30 50	31 50				
სეფსტომოდ.	14 —	4 —	—	4 —	7 —	11 50	25 —	15 50	25 50	25 50	25 50	26 —	30 —	31 —				
ილტვიდან	16 —	7 —	4 —	—	5 50	11 —	24 —	16 30	25 —	25 —	25 —	25 —	30 —	31 —				
ფლოდოსიოდან	17 50	8 —	6 30	4 75	—	4 50	19 —	9 —	20 —	20 —	20 —	20 —	25 50	26 50				
ქვასიდან	21 —	11 50	11 —	9 70	4 50	—	6 —	4 50	15 —	15 —	15 —	15 —	20 50	21 50				
ჭერდიანსკი	25 50	18 —	17 50	17 —	12 50	7 50	8 —	11 50	22 50	22 50	22 50	22 50	27 —	28 —				
მარტუპოლი	28 —	21 —	20 50	19 80	15 50	—	5 50	17 —	27 —	27 —	27 —	27 —	31 50	32 50				
ტყვასიოდან	30 50	24 —	23 50	23 —	19 —	16 —	—	19 50	30 —	30 —	30 —	30 —	34 —	35 —				
სოფაროსისკი	25 —	15 50	14 50	14 50	9 —	4 50	19 50	—	11 —	11 —	11 —	11 —	15 —	16 —				
ტყვასიოდან	27 —	19 —	18 —	17 —	13 —	8 —	23 —	6 —	7 —	7 —	7 —	7 —	11 —	12 —				
სოხიდან	34 —	26 —	24 50	23 50	20 —	15 —	30 —	11 —	—	—	—	—	7 —	11 —	12 —			
სოხიოდან	34 —	25 —	24 50	23 50	20 —	15 —	10 —	11 —	11 —	11 —	11 —	11 —	—	4 —	5 —			
ფლოდოსიოდან	38 50	30 —	29 50	29 —	25 50	20 50	31 —	15 —	15 —	15 —	15 —	15 —	4 —	—	2 —			
მათუმიდან	39 50	31 —	30 50	30 —	26 50	21 50	35 —	16 —	16 —	16 —	16 —	16 —	5 —	2 80	—	80		

მეორე კლასი

ოღესიდან	—	7 50	9 —	11 —	13 —	15 —	21 50	19 —	26 —	26 —	26 —	30 —	30 50					
ვესტორია	7 50	—	2 50	4 60	6 —	8 50	18 —	11 —	19 —	19 —	19 —	19 —	23 —	23 50				
სეფსტომოდ.	10 —	3 —	—	3 —	5 —	8 50	18 50	11 75	19 25	19 25	19 50	19 50	22 50	23 —				
ილტვიდან	12 —	5 —	3 —	—	4 —	8 —	18 —	12 —	19 —	19 —	19 —	19 —	22 50	23 —				
ფლოდოსიოდან	13 —	6 —	4 50	3 25	—	3 50	14 —	7 —	14 50	14 50	14 50	14 50	19 50	20 —				
ქვასიდან	15 —	8 50	8 —	6 80	3 50	—	12 50	3 50	11 —	11 —	11 —	11 —	15 50	16 —				
ჭერდიანსკი	19 —	14 20	13 —	12 50	9 —	6 —	6 50	9 —	16 50	16 50	16 50	16 50	21 —	21 50				
მარტუპოლი	20 50	15 70	14 50	14 —	11 —	9 50	3 50	14 —	20 50	20 50	20 50	20 50	25 —	25 50				
ტყვასიოდან	21 50	18 —	17 50	17 —	14 —	12 50	—	15 —	23 —	23 —	23 —	23 —	27 —	27 50				
სოფაროსისკი	19 —	12 —	11 —	11 —	7 —	3 50	15 —	—	8 50	8 50	8 50	8 50	12 —	12 50				
ტყვასიოდან	2, 40	13 40	12 40	12 40	9 —	6 40	17 40	4 30	5 50	5 50	5 50	5 50	8 60	9 10				
სოხიდან	26 —	19 —	18 50	18 —	14 50	11 —	23 —	8 50	8 50	8 50	8 50	8 50	1 60	8 60	9 10			
სოხიოდან	26 —	19 —	18 50	18 —	14 50	11 —	23 —	8 50	8 50	8 50	8 50	8 50	3 —	3 50				
ფლოდოსიოდან	30 —	23 —	22 —	21 —	19 50	15 50	27 —	12 —	12 —	12 —	12 —	12 —	3 —	1 80				
მათუმიდან	30 50	23 40	22 50	22 50	20 —	16 —	27 50	12 50	12 50	12 50	12 50	12 50	3 5, 1 80					

მესამე კლასი

ოღესიდან	—	2 89	3 20	3 60	4 40	5 20	8 —	6 40	8 —	8 —	8 —	8 —	9 60	9 80				
ვესტორია	2 80	—	80	1 50	2 —	2 60	6 30	3 60	6 —	6 —	6 —	6 —	7 20	7 40				
სეფსტომოდ.	3 80	1 —	—	1 —	2 —	3 —	6 85	4 —	6 50	6 50	6 50	6 75	7 75	7 95				
ილტვიდან	4 —	1 75	1 —	—	1 60	2 75	6 50	4 10	6 50	6 50	6 50	6 50	7 80	7 75				
ფლოდოსიოდან	4 50	2 —	1 80	1 40	—	1 20	5 —	2 80	5 2	5 20	5 20	5 20	6 40	6 60				
ქვასიდან	5 20	2 60	2 50	2 40	1 20	—	2 50	1 50	4 —	4 —	4 —	4 —	5 —	5 20				
ჭერდიანსკი	6 40	4 50	4 40	4 30	3 —	1 —	1 50	3 60	6 —	6 —	6 —	6 —	6 —	7 10				
მარტუპოლი	7 —	5 20	5 —	4 70	3 80	1 50	—	7 5	4 50	7 —	7 —	7 —	8 —	8 80				
ტყვასიოდან	8 —	6 30	6 10	3 90	5 —	2 50	—	5 50	7 60	7 60	7 60	7 60	8 60	8 —				
სოფაროსისკი	6 40	3 60	3 60	4 60	2 80	1 50	5 50	—	2 80	2 80	2 80	2 80	3 80	4 20				
ტყვასიოდან	6 90	4 —	4 —	6 —	3 20	2 —	5 60	1 20	—	—	—	—	3 —	3 20				
სოხიდან	8 —	6 —	6 —	7 —	5 20	4 —	7 60	2 80	2 80	2 80	2 80	2 80	3 —	3 90				
სოხიოდან	8 —	6 —	6 —	7 —	5 20	4 —	7 60	2 80	2 80	2 80	2 80	2 80	1 —	1 90				
ფლოდოსიოდან	9 60	7 20	7 20	6 —	6 40	5 —	8 60	3 80	3 80	3 80	3 80	3 80	1 —	—				
მათუმიდან	9 80	7 40	7 40	4 20	6 60	5 10	8 80	4 —	4 —	4 —	4 —	4 —	1 20	—	80			

მიმოსვლა შავ ზღვაზე საბარგო და მისამი კლანის (ბ.)
კასათირო გემებისა

ბარგების
კლანის

ნავთ-სადგურები	მოდის	გადის	ნავთ-სადგურები	მოდის	გადის
ბათოში		ოთხშ.	ოდესა		ოთხშ.
ფოთი	ხუთშ.	ხუთშ.	სეკესტომოდ	ხუთშ.	ხუთშ.
ოქეშიძე	—	—	იალტა	შარსე.	შარსე.
სოხუმი	შარსე.	შარსე.	ფეოდოსია	—	—
ახალათონი	—	—	ჭერნი	შაბ.	შაბ.
კუდაუთი	—	—	ხანა	—	—
სოხი	—	—	ნოკოროსის.	კვირ.	კვირ.
თუაფსე	—	—	თუაფსე	ორშ.	ორშაბ.
ნოკოროს.	შაბ.	შაბ.	სოხი	—	—
ხანა	კვირ.	კვირ.	კუდაუთი	—	—
ჭერნი	—	—	ახალათონი	—	—
ფეოდოსია	ორშ.	ორშ.	სოხუმი	—	—
იალტა	—	—	ოქეშიძე	—	—
სეკესტომ.	სამშაბ.	სამშაბ.	ფოთი	სამშ.	სამშ.
ოდესა	ოთხშ.	ოთხშ.	ბათოში	ოთხშ.	—

საბარგო ფანები ორთქლის გემებზე შავს ზღვაში
ანგარიში კაპეიკობით თვითო ფუთზე

სიღამ სიღამზე	ოქტომბ.	ნოემბ.	დეკემბ.	იანვ.	თებ.	მარტ.	აპრილ.	მაის.	ივნ.	ივლ.	აგ.	სექტ.	ოქტ.	ნოემბ.	დეკემბ.
ოდესიდან	—	30	30	35	35	35	55	45	50	50	50	60	60	60	60
ფანტორიიდან.	30	—	25	25	25	30	50	35	45	45	45	55	55	55	55
სეკესტომოდ.	35	30	—	35	30	30	50	40	45	45	45	60	60	60	60
იალტადან	40	30	30	—	30	30	50	35	45	45	45	55	55	55	55
ფეოდოსიიდან	35	25	25	25	—	25	45	30	40	40	40	50	50	50	50
ჭერნიდან	35	30	25	25	25	—	30	20	30	30	30	40	40	40	40
ხანადან	50	45	40	40	40	25	2	35	45	45	45	55	55	55	55
ნოკოროსიიდან	55	50	45	45	45	30	25	45	50	50	50	60	60	60	60
კუდაუთიდან	55	50	45	45	45	30	—	45	50	50	50	60	60	60	60
სოხიდან	40	35	35	30	30	20	45	—	20	20	20	25	25	25	25
თუაფსიდან	50	40	40	40	35	30	45	20	—	25	25	25	25	25	25
სოხუმიდან	50	45	40	40	40	30	50	20	20	20	—	25	25	25	25
ფოთიდან	50	45	45	40	40	30	50	20	20	20	—	20	20	20	20
ბათოშიდან	60	55	55	50	50	40	60	24	25	25	20	—	20	20	20
ბათოშიდან	60	55	55	50	50	40	60	24	25	25	20	20	—	—	—

შენიშვნა: მგზავრებს უკველათ ბილეთი ადგილი უნდა ქონდეთ, თორემ ფასი ერთი ორად გამოერთმევათ. ბილეთები იყიდება

გემების სააგენტოში. თუ კინიგობაა კარგა კერ შიასწრო ბილეთის დროზედ ვიდრე სააგენტოში, მაშინ შეუძლიან ბილეთი ფიქროს თვათონ გემზე, ხოლო ამ შემთხვევაში 20% მეტს ართმევენ. სადაც კი სააგენტო არ არის, აქ ამ მომენტებზედ ფასს აღარ იღებენ. ბილეთის ფასი რუსეთის ნავთ-სადგურებიდან სამზღვარ-გარეომდე მარტო სტამბოლამდე შეიძლება ქაღალდის ფულით აქმნას გადახდილი (ყრდ. ბილეთი); სამზღვარს-გარეთ ნავთ-სადგურებიდან ფასი გამოერთმევეს ოქროს ფულებით.

ზარკი შეიძლება, ეოკვლამ მგზავრამ აქონიოს ერთი ფუთი უფასოდ. რაც მეტი აქნება ამზედ შესაფერ ფასს ხდვენიებენ ზემოდ მოყვანილ საზარკო ბევის ტარიფით. ბევრებს ნახეარა ბილეთი გამოერთმევათ. მდღეზე ორა ფუთის ზარკს ართმევენ, ხოლო მდღის თვათონ მარტონსმა უნდა მოეაროს. ავრძღულდა სიადუბლოდ გამოტანს კონტრბანდისა, წარიღებისა და სსე. დაბად კლასის მგზავრს შეუძლიან მდღა კლასზე გადავიდეს ფულის დამატებით.

ფასები ორთქლის გემებზე შავ ზღვით უცხოეთში

	ბათომიდან			ფოთიდან	
	II კლას.	III კლას.		II კლას.	III კლას.
სამსონამდე	14 შ.	5 შან.	სამსონამდე	16 შ.	6 შან.
ტრამპიზონამდე	5.—	2.—	ტრამპიზონამდე	7.—	3.—
სტამბოლამდე	28.—	19.15	სტამბოლამდე	30.—	19.15
დარდანელამდე	33.65	10.—	დარდანელამდე	35.55	10.—
სმირნამდე	39.45	10.90	სმირნამდე	41.35	10.90
ხოსსამდე	45.25	11.60	ხოსსამდე	47.20	11.60
როდოსამდე	52.50	12.50	როდოსამდე	54.40	12.50
მერსინამდე	63.—	14.—	მერსინამდე	64.95	14.—
ალექსანდრეკამ.	60.90	14.75	ალექსანდრეკამ.	68.80	14.75
ლატოკიამდე	60.90	15.10	ლატოკიამდე	71.70	15.10
ტრიპოლამდე	71.75	15.50	ტრიპოლამდე	73.65	15.50
ბეირუთამდე	72.75	15.50	ბეირუთამდე	74.65	15.50
აიფამდე	77.65	15.85	აიფამდე	79.10	15.85
პორტსაიამდე	82.—	16.60	პორტსაიამდე	84.90	16.60
ალექსანდრიამდე	84.90	17.—	ალექსანდრიამდე	86.85	17.—

მიმოსვლა ორთქლის გემებისა უცხოეთში **შავ ზღვით**

ოდესიდან სტამბოლში და მერე ბათომში
(ყოველ კვირათბით)

ოდესიდან გადის ხუთმაბ. შუადღეს, მოდის ვარნაში მარსკეეს შუადღეს, აქედან ბურლასში შაბათს საღამოს და აქედან სტამბოლში სამშაბათს დიღას 8 ს.—მერე შადის ინფოლში სამშაბათს, სამსონში ხუთმაბ. დიღა ადრინ, ორდუში ხუთმაბათ საღამოს, კარასუნდში, მარასკეეს, ტრაპიზონში მარასკეეს საღამოს, აქედან შადის ბათომში შაბათ დიღათ და აქედან ფოთში შაბათს ნაშუადღეს.

ბათომიდან სტამბოლში და მერე ოდესაში
(ყოველ კვირათბით)

ფოთიდან გადის კვირას დიღას 9 ს. შადის ბათომში კენაშუადღეს, აქედან გადის ტრაპიზონში საღამოს 8 ს. ტრაპიზონში შადის ორშაბათს დიღათ. ყარაუნდში სამშაბათს, ორდუში სამშაბათ ნაშუადღეს, სამსონში ოთმაბ. დიღათ, ინებოლში ხუთმაბ. დიღათ, სტამბოლში მარასკეეს ნაშუადღეს, აქედან ბურგასში ოთხმაბათ დიღათ. აქედან ვარნაში ოთხმაბ. ნაშუადღეს, აქედან გადის ოთხმაბათს და მოდის ოდესაში ხუთმაბათ ნაშუადღეს.

ოდესიდან სტამბოლში
(კვირაში ორჯერ)

ოდესიდან გადის სამშაბათ. და შაბათობით ნაშუადღეს 4 ს. სტამბოლში მოდის ხუთმაბათობით და ორშაბათობით დიღათ.

სტამბოლიდან ოდესაში
(კვირაში ორჯერ)

სტამბოლიდან გადის ორმაბ. და ხუთშ. დღისით 2 საათ., ოდესაში შადის ოთხმაბათს და შაბათობით დიღათ.

სევესტოპოლიდან სტამბოლში

ერქმენული
პიზლინი

(ყოველ კვირაობით)

სევესტოპოლიდან კვირას 9 ს. დილით, მოდის სტამბოლში ორშაბ ნაშუადღევს.

სტამბოლიდან სევესტოპოლში

სტამბოლიდან ოთხშაბ. 10 ს. დილით, მოდის სევესტოპოლში ხუთ. ნაშუადღევს.

ოდესიდან ალექსანდრიაში

ოდესიდან გადის სამშ. 4 ს. დღისით. მოდის სტამბოლში ხუთშაბ. დილით, აჭედან დარდანელში შაბათ დილით. სპირნაში ორშ. დილით, ხიოსში სამშ., მერსინაში შარასკ. დილ., ალექსანდრეტში შაბ. დილ., ლატაკიაში კვირ. დილ. ბეირუთში ორშ., იაფაში სამშ. დილ., პორტსაიდში ოთხშ. დილით და ალექსანდრიაში ხუთშ. დილ.

ალექსანდრიიდან ოდესაში

ალექსანდრიიდან გადის კვირას, პორტსაიდში მოდის ორშაბ. დილ., იაფაში სამშ. დილ., ბეირუთში ოთხშ., ტრიპოლში ხუთ. აღაონზე, ლატაკიაში ხუთშ., ალექსანდრეტში შარასკ. დილ. მერსინაში შაბ. აღაონზე, ხიოსში სამშაბ დილით, სპირნაში სამ. სალ., დარდანელში შარასკ. ნაშუადღევს. სტამბოლში შაბათ დილით და ოდესაში ოთხშ. დილით.

ზღვის ფასები თეთრ (კასპიის) ზღვაზე

აღმოსავლეთის ნაპირებზე

ეროვნული
სტატისტიკის

ასტრახანიდან				მეშედესეიდან			
ვერ.	II კლ.	III კლ.	ზარ.	ვერ.	II კლ.	III კლ.	ზარ.
223	პეტროვსკ.	11.—	5.50	45	80	მეშედესეი.	5.— 2.69 30
294	დერბენტ.	13.—	6.40	55	125	ჩიქიშლარი.	6.— 4.— 35
476	ბაქომდე	19.—	7.70	70	351	უზუნადაბდე	13.— 7.— 60
788	უზუნადაბდე	24.—	11.20	85	511	ბაქომდე	19.— 10.50 80
849	ჩიქიშლარი.	26.—	12.20	1.—	688	დერბენტ.	24.— 13.— 90
897	ასტრახან.	30.50	15.80	1.10	754	პეტროვსკ.	26.— 14.50 1.—
977	მეშედესეი.	43.—	17.20	1.20	977	ასტრახანი.	43.— 17.20 1.20

დასავლეთის ნაპირზე

ასტრახანიდან				ენძელიდან			
223	პეტროვსკ.	11.—	5.50	—45	63	ასტრახამდე	4.— 2.— —20
291	დერბენტ.	14.75	8.50	—55	83	ლენქორანი.	6.— 3.— —30
476	ბაქომდე	16.50	9.—	—70	204	ბაქომდე	9.— 5.— —50
597	ლენქორანი	22.—	10.50	—80	386	დერბენტ.	15.— 8.50 —70
617	ასტრახ.	24.75	12.75	—85	457	პეტროვსკ.	19.— 10.50 —80
680	ენძელამდე	25.50	14.50	1—	680	ასტრახანი.	25.— 12.50 1—

შენიშვნა: კასპოვოსტოვიდან უზუნამდე II კლასი ღირს 3 მან. 50 კ. შესამე 1 მ. 50 კ. ბარგი 1 ფუთი 15 კ. მეორე კლასის მგზავრებს სასამუღ-საჭმელიც ეძლევა, აქაც ისეთი წეს-რიგია მგზავრებისათვის, როგორც შავს ზღვაზე.

სამომოსვლო ფასი რკინის გზაზე II და III კლასის კ ა ვ კ ა ვ ო -
 დ ა მ ზოგიერთ რუსეთის უმთავრეს ქალაქებამდე.

ახოში	77,94	41,94	ნიკოლაევი	48,88	25,04
ბრესტლიტოვსკში	69,36	36,47	ოდესაში	55,66	28,99
ვარშავაში	74,99	38,33	ორიოღში	43,88	24,43
ვილნოში	65,38	33,42	ორენბურგში	64,11	37,88
ვიტებსკში	57,60	29,44	პერმი	53,20	27,20
ვოლოგდაში	63,79	32,28	პოლტავაში	37,10	18,97
ვორონეჟში	35,53	18,16	რკევი	76,40	39,07
ვიბორგში	69,64	36,24	რიგაში	70,20	35,88
იაროსლავში	58,35	20,57	როსტოვი	18,39	9,11
კელსინგფორსში	75,54	39,94	რიაზანში	45,81	23,41
კვარკინოსლავში	33,41	15,08	სამარაში	63,06	32,33
კვარკინოვსკში	17,10	8,74	ს.-პეტერბურგში	67,24	34,74
კიევი	52,26	26,25	სარატოვი	52,09	26,62
კიშინოვი	57,85	29,48	სეკასტოპოლში	45,51	23,26
კურსკში	39,83	20,36	სმოლენსკში	54,00	27,60
ლბავაში	74,93	38,30	ტამბოვი	42,16	21,68
მინსკში	59,29	29,66	ტყვი	56,01	28,34
მიტავაში	71,47	36,52	ტულაში	48,88	23,08
მოსკოვი	50,99	26,06	ხარკოვი	37,39	17,07
ნიჟნი ნოვგორ.	62,55	31,97	ფარიფინში	54,43	18,94
ნოვოროსიისკში	20,68	10,57	ტფილ. (ოქმბ.)	18,—	11,—

გამოვიდა და ისყიდება ყველა ქართულ წიგნის მაღაზიებში
პალარიან ზუნიასი

ივემ სახალხო გამოცემა
ფასი 15 კ.

ივემ სახალხო გამოცემა
ფასი 15 კაბ.

მეორე გამოცემა

სრული სახელმძღვანელო ყოველნაირის ბარათებისა და წერი-
ლების შესადგენელად ყოველ შემთხვევისათვის

ფასი 30 კ.

გ ი მ ნ ა ს ტ ი კ ა

კან არ იცის, რომ ჟანმრთელობა ერთი უდიდესი ბედნიერებაა კაცისათვის; ჟანით სული და მძლავრი ადამიანი ყოველდღიურად მეტად შეხბულე და მეტად ჭირის ამტანია, ვიდრე უსამართლო და უძლური კაცი. თუთი აკამფოფობს: იმეათად ეწვევა სოღ-მე ჟან-სად კაცსა.

ძველს დროში ზვეზნი წინაპარნი ამ მსრავ ბევრად გავრბნი-
დენ ზვემს აწინდელ თაობას, უძლურით და დასუსტებულებს, ჟან
და ძაღლანე გამოღუელებსა. ტუვილად კი არ არის ნათქვამი:
ჟანსად სხუელში სული და ღალი სუღიგ ტრიალებსო. და მართ-
ლად, კარკით რომ დაკავირდეთ გამოჩენილი მწერაღთა თუ მეტ-
ნიერთა, სწავლულთა თუ საროგადო მოღვაწეთა, დაერწმუნდებით,
რომ მომეტებული მათგანი ყოველთვის ძელ-ღონით და ტანის სი-
საღით ყოფილან შემკულნი.

ტანის ძელ-ღონისა და ძლიერების განკითარებას ძველ
დროში ბერძენნი და რომაელნი დიდს მნიშვნელობას აძლევდნენ.
სმარტის სწავლა-განათლებაში ტანის გამდიერებას და ჟანის გან-
კითარებას — გიმნასტიკას (კარჯიშობას), ერთი უმარველესი ადგილი
ქონდა დათმობილი. გიმნასტიკა დაკავშირებული იყო თითქმის
სხუელთან & განსაკუთრებით ვეელა სამღეთო დღეობკითან.

საგმარისია მოვიგონოთ კვრედ წოდებული, „ოღამისის მეტი-
ლებანი“, რომელიგ დაარსდა რვა საუგუნეს წინეთ ქრისტეს შობა-
მდე. იმ „ჟანეთის და ბურუსით“ შიგულ დროს გიმნასტიკას დი-
დი პროგრული ხასიათი ქონდა: — გიმნასტიკის საგანი იყო გამ-
დიერება სულში ძელ-ღონისა, ჟანსაღობისა, მამღობისა, გამ-
ღობისა, სიღამზისა, სიმარვეისა და დიდებაის.

ზვეზმიად გიმნასტიკას დიდს უურადლებას აქვედნენ, თემღ ის
კათს სამღღეზუ არ იყო დაუენებული, როგორღ ძველს სამკრძნეთში.
მკაღითად, ზვეზებული ჟართობა, ბურთობა, ჭიდაობა და სსვა
— იგივე გიმნასტიკური კარჯიშობა იყო...

ამ რიგად, აშკარაა, რომ გამნასტიკის უოკელ ოჯახში დირ-
სეული უწრადლება უნდა ქქონდეს, მოკლებულს ფიზიკურს გამნასტიკის
რებს.

გამნასტიკას დიდი მნიშვნელობა აქვს, როგორც ჟანსად ად-
ადამიანისათვის, ისე უძღურისა, ავამდყოფისა და დასნეულებულთა-
სათვის. ტანთ-კარფიშობა ჟანსადს უფრო აძლიერებს და ავამდყო-
ფს აჯანსადებს.

ტანთ-კარფიშობას ანუ გამნასტიკას დიდი კავლება აქვს სხე-
ულების ვეელა ნაწილებზე: გულ-მკერდზე, ფელტკებზე, გულზე,
სტომიქზე, სუნთქვაზე, სისხლის მოძრაობაზე. ვეელა კქენა გამუ-
დმებულის და რიგზე მოსდენადის გამნასტიკით უფრო ძლიერდუ-
ბან და შესაფერ სეულებრივ დონეზე დგებაან სოღმე. ადამიანს
შესამსწველად ძელა კქეტება, ფერა უქეოდება, მადა და სისხლის მო-
ძრაობა უძლიერდება, სტომიქი ჟეროყენად ქმოქმედობს და გონე-
ბეც საღდება და სსზოგადოდ ადამიანის მოელ აკებულებაზე სასარ-
გებლოდ და სასიკეთოდ ქმოქმედებს.

რა თქმა უნდა, გამნასტიკას შეადგენს არა მარტო სხეულთ-
კარფიშობა და სსზოგადოდ ტანთ-მოძრაობა, არამედ წმინდა ქქერ-
ზე გავლა და სეირნობა, ცხენზე უდობა, ცურვა, სირბილი. სიმძიმის
აწევა და გადატან-კადმოტანა, სეზე ასელა, სტომი და გადასტომი,
სიმღერა და სმა-მადლა კითხვა და სხვა მრავალი კარფიშობა.

ამ ემად სეენ მოგვეყეს კალენჯარში მსოლოდ შინაური, კბ-
რედ წოდებული, საოჯახო თუ სასეოლო გამნასტიკა, როგორც
ჟანმრთელობისათვის, აგრეთვე დასნეულებულთათვის. უოკელივე კარ-
ფიშობა დასურათებულაა ნასტებით და თეითეულს თეისი შესა-
ფერა ახსნა აქვს.

ბერს შეცდომითა ჰგონია, კანსაკუთრებით სეენში, კითომც
გამნასტიკა მარტო კამკარებს სჭირდებოდეთ. თუ ვეს გამნასტიკა
სჭირაან, ქელს ერთი-ორად უფრო კქარეება კარფიშობა; რადგან,
როგორც ვეელამ კიფით, ამ სეენ უსეირო დროში ქალები დიდად-
მოყოლებული მატარამდე სრულებით უოკელსევე ძელ-ღონესა და
ტანის სისადეს მოკლებულნი არაან.

ნახატების აღსანი: ნახ. 1. გვერდზე დახრა—ორივე ხელი წელზე დაიდეთ (დოინჯი შემოიყარეთ) და მთელი წელი მდგნობაჲს პირ ერთ მხარეს დახარეთ, შემდეგ მეორე მხარეს. ესეთი კარგად შობა ძრიაელა ქრტებს საზოგადოდ მეცელს, ვიჯანს, ლეიძლს, ტეირმანსს, ვისაც გვერდი ხწორე არა აქვს ან წელი მოღუნელი აქვს და სხვა. მოძრაობა ამ გვერ შემთხვევაში იმ მხარეს უნდა მოახდინოთ, სხვაც ტყვიელსა ქტრმნობთ ხოლმე.

ნახ. 2. წელში მოხრა—ამ კარგადობის დროს ფეხები ცოტა განიხეთ, დოინჯი შემოიყარეთ, და ფეხების დაუნძირკვლიად, წელი, რაც შეიძლება, ძირს დახარეთ—ხან წინ და ხან უკან, რამდენჯერმე. ეს ძრიაელა ქრტებს მეცელს შვედის დროს, როცა სტომაქია ვერ მოქმედებს რაგზე, როცა სისხლი შვერულია და სხვა; მეტადრე კარგია ბუხილიანებისათვის.

ნახ. 3. ხელების მოძრაობა წინ და უკან. როგორც ნახატადანა სხანს, ხელები უნდა ამოძრაოთ ხან წინ და ხან უკან, ისე რომ წელი არ ანძიოდეს. ამ კარგადობის განსაკუთრებით სარგებლობა მოაქვს ფილტვებისათვის და საზოგადოდ სუნთქვას ქმეცელის, რადგან სისხლს ამოძრავებს გულ-მკერდში და ფილტვებშიც; ქრტებს აგრეთვე იმთ, ვინც სურკვებით ავადმყოფობს.

ნახ. 4. ხელების მოძრაობა ირგვლივ—ამ კარგადობისათვის კარგია, რომ ორივე ხელში შიძიმე ხეითა რამე გეჭიროსთ, მაგალითად სამსამი ან ოთხ-ოთხი გარეხეჩიანები (შეიძლება ერთი წონა შეუკეთოთ მკეცელს), მერე ხელებს ხან ძირს დაუშვებთ, ხან ზედასწევთ და ხან ატრიალებთ ირგვლივ წისქვილის ქვასავით. ეს კარგადობაც მათ არის კარგი და სასარგებლო, რომ გულის-ფიჯანს ამოძრავებს, მკლავებს ძილს ქმეტებს და ამგრებს მხრებს და განსაკუთრებით გულის ფიჯანს და გულ-მკერდს აცხიერებს, ახეართობს, რის გამო ფილტვები ვანსადდება და სუნთქვაც ძრიაელ ავიადდება.

ნახ. 5. ხელების მოძრაობა ზემოდ და ქვემოდ. ეს კარგადობა მათ არის სასარგებლო, რომ მთელ ტანს და მოძეტუბულად მკლავებსა და მხრებს ამგრებს და აძლიერებს. ხოლო ამ გვერდზე მოძრაობა ფეხებით ძლიერა ქრტებს მეცელსა და წელს, თქიოებს და კუნთებს.

ნახ. 6. ფეხების მოძრაობა წინ, უკან და გვერდზედ. მარჯვენა ხელით სკამზე დაკუთხეთ, მარჯვენა ფეხით შეშლილად დადგეთ, მარცხენა ხელით-ცა დოინჯი შემოიყარეთ და ისე აწიო-რათეთ ერთი ფეხი, ხან წინ და ხან უკან აქანეთ ფეხი; მერე აგრეთვე მოაქვით მუორე ფეხით; ხოლო ფეხი და შეტადრე ფეხის წვერი გაჭიმული უნდა გქონდეთ. ამ კარჯიმობას დიდი სარგებლობა მოაქვს ფეხების სამეგრისათვის და შეტადრე მუცლისათვის და ბუშტისათვის.

ნახ. 7. ჩაბუქნვა ანუ ჩაკუზება ფეხების ცერებზედ. როგორც ნახატადანა სხანს, დოინჯი უნდა შემოიყაროთ და ისე ჩაბუქნათ და ხან ისევ ზეზე წამოაღებთ, ხოლო წელი გაჭიმული გქონდეთ და არ დახაროთ; ფეხის ქუსლები ერთი მუორეზე მიკრული იქონიეთ და ისე დროს ცერებზე იდგეთ. ამ კარჯიმობასაც დიდი სარგებლობა მოაქვს მუცლის ტანისათვის, როგორც გამძლეობა და გამსივრება სანულებას.

ნახ. 8. ფეხების მოძრაობა გვერდზედ. უნდა დადგეთ მტკიცედ ორივე ფეხებზე და მერე ერთ-ერთი ამომრავლო ხან აწეეთ, და ხან დაწეეთ, დოინჯ-შემოყარადა. კარჯიმობა განსუვითრებით ფეხებისა და მუცლის სამეგრისათვის არის სარგებელი.

ეს რვა უმთავრესი მოძრაობა ზეგნ ამოვიღეთ ქრმანულ წიგნიდან, სხელდობრ, „მინაური გამნასტია ვანშითელთა და სხეულთათვის“, პროფესორის პეტრენჰოფერისა და სხმარებელია ვუკაცისათვის. რა თქმა უნდა, აქ ვეკლავფერი არა გააქვს მოხსენებული და დასურათებული, რაც იმ წიგნშია მოხსენებული გამნასტიკის შესახებ. თკითონ წიგნიც მოზრდილია და ბარე ასამდე ნახატებია შიგ. მაგრამ უმთავრესი კარჯიმობანი ეს მოხსენებული გააქვს ზეგნს კალენდარში.

ამვე წიგნიდამ მოგვეყავს ქალების გამნასტიკაც.

အမျိုးသမီး

၅ နံပါတ် အမျိုးသမီး

၁၀ နံပါတ် အမျိုးသမီး အင်္ကျီ
အင်္ကျီ အင်္ကျီ အင်္ကျီ

၁၁ နံပါတ် အမျိုးသမီး အင်္ကျီ
အင်္ကျီ အင်္ကျီ အင်္ကျီ

၁၂ နံပါတ် အမျိုးသမီး အင်္ကျီ
အင်္ကျီ အင်္ကျီ

၁၃ နံပါတ် အမျိုးသမီး အင်္ကျီ
အင်္ကျီ အင်္ကျီ အင်္ကျီ

၁၄ နံပါတ် အမျိုးသမီး အင်္ကျီ
အင်္ကျီ အင်္ကျီ အင်္ကျီ

၁၅ နံပါတ် အမျိုးသမီး အင်္ကျီ
အင်္ကျီ အင်္ကျီ

၁၆ နံပါတ် အမျိုးသမီး အင်္ကျီ
အင်္ကျီ အင်္ကျီ

အမျိုးသမီး
အင်္ကျီ အင်္ကျီ

အင်္ကျီ

ნახ. 9. ღაბრა ვეერდხედ—ერთი ხელი წელზე უნდა დაიდოს და მერე ქვემოდ ჩაუშვით და ისე დაიხარეთ ერთ მხარეს, შემდეგ მეორე მხარეს, ხოლო მუხლებიც შესაფერად დაიწყოთ; ქრისტეს წელსა და მუცელს და საზოგადოდ სტომოქისთიკის არის სასარგებლო.

ნახ. 10. ხელების მოძრაობა. ორივე ხელში სამ-სამ გარკანქიანი, მეტი არ იყოს, რკინა დაიჭირეთ და ხან შეკვეთთ მკლავები გულზე და ხან გამართეთ. ფეხები კი სწორედ და მტკიცედ გქონდეთ. ეს კარჯიმობა გულ-მკერდისა და ფილტვებისათვის მარტებელია.

ნახ. 11. ფეხების მოძრაობა. თუ პატარაებია არიან, მამინ შეიძლება ორმა აკეთოს ეს კარჯიმობა; რომ უფრო გაუადვილდეთ ორნივე, როგორც ნახატებიდან სჩანს, ხან ასწიკენ ფეხებს და ხან დასწიკენ, ხოლო მუხლებში მაგრად უნდა შეკვეთონ ფეხები. სასარგებლოა მუცლისათვის და წელის სიმკვრივისათვის.

ნახ. 12 ფეხების ცერებზე აწვე-დაწვევა. ღობინა უნდა შემოიფაროთ, ზედ თავზე პატარა ბალიში ან სხვა რამ დაიდევით, დადევით ფეხის წერებზე და ისევე წერებზე ხან აიწვეით და ხან დაიწვეით, ისე ვინა, რომ თავზე ბალიში არ იხმოდეს. ამ კარჯიმობით მთელი ტანი სისწორეს და სიღრმისათვის ქრება.

ნახ. 13. ხელების მოძრაობა ჯოხით. როგორც ნახატებიდან სჩანს, აიღებთ ვოხს, დიდი კი არ იყოს, ორი არმინი სიგრძით საკმარისია, ორივე ხელსაც წვერზე წაუღებთ და ზურგს უკან კისერზე დაიდებთ, მერე ძირს დაუშვებთ და ასე იყარჯიმებთ რამდენჯერმე. ამ მოძრაობისაგან განსუეთრებით გულ-მკერდისა და ფილტვების სარგებლობა მოაქვს; აგრეთვე ძირიელა ქრება წელსა და გულის ფიფარის გამართვას.

ნახ. 14. ხელების რივ-რივად შეკვეთა და გაქიმვა. უნდა აიღოთ თოკი სამნახევარი არმინი და ორსავე მხარეს თითო ან ორ-ორი გარკანქა მიიბოთ. მერე დაიჭირეთ თოკი ორივე ხელებით და ხან მარცხენა ხელი გაჭიმეთ და მარჯვენა შეკვეთთ, და ხან მარჯვენა გაჭიმეთ და მარცხენა შეკვეთთ. ეს კარჯიმობა ქალს ღობესა ქმატებს მკლავში და იმავე დროს გულსა და მკერდს უხატებს.

ნახ. 15 ტანის მოძრაობა. როგორც ნახტიდანა სწავს, ორ-
სავე მელაგებით მაგიდაზე უნდა დაუჭინოთ, ხოლო ფეხები წინ მო-
რებით გჭონდეთ და ისე მიაწკებით მაგიდას; მერე მელაგებით წელს
აიწკეთ და მერე ისევ დაეშვებით. ეს კარვამობა ძირაღ კარგია
მოუღის ტანის სამაგრისათვის. განსაკუთრებით კარგია წელისა და
მკელაგების განსამაგრებლათ და განსაღონიერებლად; ძირაღა ქრკებს ხე-
რეთვე ფეხებსა და მუცელსაც, რადგან ამ კარვამობათ თითქმის უო-
კელი სხეული მოღის მოძრაობაში და ვეღა ძარღვებს ძალა ადგება.

ნახ. 16. მელაგის მოძრაობა. უნდა სამოკიდული გჭონდეთ
თოკებზე ორა რგოლი ამ სამაღლეზედ, რომ თანა სწორედ რგო-
ლებთანა გჭონდეთ; მერე, როგორც ნახტიშა ნახეენები, მოჭვიდებთ
ორსავე ხელს რგოლსა და მოუღის ტანით ვა აიწკეთ ზედა, მე-
რე ისევ დაეშვებით, მერე ისევ აიწკეთ. ამ კარვამობის შედეგია ის
არის, რომ ჭალს მელაგა უღონიერდება და უმაგრდება და იმავე
დროს ტანიც ეზარტება შწონანდ. თეძოება, წელი და სხვა უღაზათდება.

სამწესნაროდ, როგორც ზემოდა ვსთქვით, მეტის მაგალითე-
ბის მოყენა არ შეეკიდღიან, რადგან ჟერ ერთი, ბერს ადგილს დაიჭერ-
და ამ კალენდარში და მერე—ნახტიშა მეტად ძიარადა ვდება.

აქ სამოთელღ კარვამობის მაგალითეღანაც აშკარადა სწავს,
რა სარგებღობის მოტანა შეუბღიან რიგიან გიმნასტიკას. სიჭმე ის
არის, რომ გიმნასტიკა მარტო ერთსელ და ორსელ ვა არ უნდა
მოახღინოთ. არამედ უოკელ დღე, თუ შეკიდღიანთ—დღეში ორ-
ჯერ—ღიღითა და სღღამოთი, —და თუ არა, ღიღით შიანგ. შირ-
ვეღად, იჭნება არ გესიამოვნოსოთ, მაგრამ ზოღოს, რამდენსამე
მაგალითის შედეგ, ისე შეეჭვეით და შეეიყუარდებათ, რომ თაღის
დახებებაც არ შეეკიდღებათ. სიჭმე შირვეღი სწავს, დახეება, ესე იღი
გამუღმებული გიმნასტიკა ერთი ორისა ან სამის თთღის განსამეღო-
ბაში. თაითონ გიმნასტიკა აშკარად და თაღსაწინოდ დაგანახეებსოთ
უოკელსავე სისარგებღო სყოფს. ხეენს კალენდარში სამოთელღი
გიმნასტიკა ქრკებს შებღეგს აუღმყოფობასა და სენს: სკერთოდ
დაუბღურებას, უღონობას, ტანის ზრღას და განოეიერებას, სე-
გამსღრეს და მეტად სამსუჭნეს, ხისხღს-სკელღღს, მუცღღის შეკერას,
ზოასიღს და მისიგან წარმომღგარ აუღმყოფობას, სისხღის აუარღ-

ნას თავში და სხეში, ქმნას, თავისუფალ სუნთქვას, გულ-მკერდის გაგნაირებას და გაძლიერებას, ტანის ცუდად ხმატყუბას და უშნო სიარულს; თავის ღამბზად დაქირას, ფეხებისა და ხელების გამართვას, წელისა და ზურგის გასწორებას, ძარღვების მოშლას და ხერკებით აუადმყოფობას, ფილტვებს და სხვ.

რა თქმა უნდა, ის ზარნი, რომელნიც შიძივდ არიან აუად და ან რითიმე დასხეულებულნი, ან მეტად გულის ტუაილით, ან ფილტვების აუადმყოფობით და სხვა მაკარ რითიმე, მაშინ გამნასტიკას ეჭმის დაუყოთხავად ნუ დაიწყებენ; აგრეთვე ქალებს აკრძალვებით გამნასტიკა რიგის დროს და სხვა.

საზოგადოდ უნდა შევნიშნოთ, რომ ის ადვილი, სადაც გამნასტიკათ ვარჯიშობთ, ყოველთვის წმინდა და სუფთა უნდა იყოს. ზარველი სიქმე წმინდა ქერია. ყოველთვის ფანჯრები ღია უნდა იყოს, თუნდაც აუდარში.

არამც და არამც არ უნდა დაიქანგოთ ძრიელ, რომ ან გულის ფრიალი არ მოგიკვიდეთ და ან ძალი არ გამოგულით, გარდამეტყუელი ყოველივე მაკნებელია. თუ ძალე დაიქანგეთ, ასეც ის სუობიან, მოისვენოთ და მერე განაგრძოთ ვარჯიშობა.

სუსტის აკებულების ზარნი ნახეარ საათზე მეტს ნუ ივარჯიშებენ. ასეც ის სუობიან, ორჯელ ვაკეთონ გამნასტიკა, ვადრე ერთხელ და მოიქანგონ. დონაერებს შეუძლიანთ ერთი საათი და მეტიც ივარჯიშონ.

ნურც მაშინვე ჭამა-სმის წინეთ და ნურც ჭამა-სმის შემდეგაც ნუ დაიწყებთ ვარჯიშობას. ყოველთვის სუობია, დილაობით და საღამოობით ივარჯიშოთ.

აგრეთვე ვარჯიშობის დროს არ უნდა გაწეხებდეთ ტანისამოსი, სარტყელი, კორსეტი და სხვა მაგკვარება.

უმთავრესი სიქმე ის არის, რომ ყოველთვის ერთსა და იმავე დროს ივარჯიშოთ. ეცადეთ, რომ ზარველ ხანებში არ ასცდეთ, მერე გა თავის თავად შეეჩვეით.

დიდის ხნის გამნასტიკა და ვარჯიშობა ვაცხსოველებს აუადმყოფს და გაძლიერებს ვანმრთულს. ხოლო, როგორც ზემოდ იყონათქვაში, ვანმრთელი და ვანსალი კაცი კონუბითაც და სულეთაც სალი და ძლიერია.

მეცხრე განყოფილება

მეცხრე განყოფილების შინაარსი

- 1) ტან-სამართლე.
- 2) შაქა შინურა აფთაქა.
- 3) შინურა ჩამლობა ზოგჯერ ავადმყოფობათა.

ბან-ნიმართელი.

აუღმყოფობა როგორც ასეთი უცნაური მოვლენა, რომ არ შეგვიძლოს მისი გამოძველების მიზეზის გაგება, მისი კვლად-კვლად წადგომს, მისთან ბრძოლა და გამარჯვება.

ტანმართელი კაცი, რომელსაც კვლად სხეულები და მოელი ტანი მართელი აქვს, უგონოდ და უცნაურად აუღმ როგორც ხდება, — იგი მხოლოდ ბერძენებს დროისა და ეპისის შესაფერად.

რადგან უოკელი ორგანო ადამიანის ატეხულებისა ერთსა და იმავე დროს თავის თავად ქოჭმუდობს და მეორეს მხრივ — სურათო ატეხულებისა და მოძრაობაში მონაწილეობს ღებულობს, ამიტომაც უოკლად შეუძლებელია, რომ ორგანომ თავის-თავად მოძრაობა შეხვედროს, თუ რამე მიზეზი არ ექმნება. როცა ადამიანის რომელიმე ორგანო მოძრაობას აჩერებს, ეს იმისა ქნაშნაქს, რომ რომელსმე მიზეზს ან გარემოებას შეუგვლია მისი ჩვეულებრივი მოძრაობა. ამ რიცხად, ამკარა, რომ ადამიანის აუღმყოფობის მიზეზი გარემო მიზეზებშია და არა თავით ადამიანის ბუნებაში. რაც ერთი რომელიმე სხეულთაგანი მოაძლევა, მაშინ, რა თქმა უნდა, მოელი ატეხულებაც აუღმ ხდება, რადგან ჩვეულებრივს დონეზე არ იმყოფება. ერთის სხეულისა ან ორგანოს მოძღვას, სხეულებს მოჭეკება ხოლმე, სხეულს კადეკ — სხეულები და ასე მოაძლევა მოელი კაცის ატეხულებს და ტანმართელი და ბოლოს თავით სიგონებლაც, რომლის უკანასკნელის დასასრულის უკანაო წამელი — სიკვდილია.

აუღმყოფობისთანა ცუდი არაფერია არ არის. არც სხეული, არც გული, არც გონობა და არც ტვინი არ არის სიღად, როცა კაცი აუღმ არის. ამიტომაც უბიძგელესი ზარუნა აუღმყოფობს უნდა იყოს — თავის მოძრაობა, ჩვეულებრივს დონეზე დადობა. რა წამს კაცი აუღმ გახდება, მაშინვე უნდა შეუდგეს წამლობას თორემ დაგვიანებას ცუდი შედეგი მოხდებს ხოლმე. თუ აუღმყოფობის/მანაურის

საშუალებით მოიხსენა არ შეიძლება, უპიკულად ექიმს ან მკურნალს, როგორც უნდა მიმართოს, რომ დროზედ ღონე იღონოს და დაეხმოს. ფობის კვლევა ნუდგეს და მღე კანთაქისუფლოს აუადმოფი სე-
ნისაგან. ყოველი გონიერი გინა ასე იქცევი და ამიტომაც ისინი
დიდ ხანს სცხობრობენ ხოლმე თავისა და ქვეყნის სასარგებლოდ.

პანია ზინაური აფთიაქი.

ქვემოთ ხამოთელილია ვეელა ის წამლება, რომლებიც შე-
იძლება ვეელამ იქონიოს ოჯახში და ამ რაგად ყოველ შემთხვევაში
შხათ იყოს გაქარებელს დაქსმროს. ეს წამლება ვეელა იფთია-
ქებში იმოკება და არც ისე შეიძლება, რომ ვისმე არ ეხერხებოდეს
მათა შექნა.

1) ანისის წვეთები *Liquor ammonii anisatus*. ხმარობენ
ხეელის დროს დასამშვიდებლად, თითოჯერ 5—10 წვეთი ერთ
სტოლის კოკზ წყალში.

2) ვაზელინი თეთრი *Vaselinum alb.*, ხმარობენ როგორც
დამარბ. ღებელ მღამოს აინაზედ და ჭრადლობაზედ.

3) ბურა *Natrum biboricum* სოდასთან ერთად ხმარობენ
ველის გამოსხველებლად, სურდოს დროს ცხვირის გამოსარეცხად.

4) ბერტოლეტის მარილი *Kali chloricum* ხმარობენ სურ-
დოს დროს და ველის ტყავილის დროს, ერთ ჭაჭა წყალში სხუ-
რეთ $\frac{1}{2}$ სსსე კოკზი ამ მარილისა და ველი და ცხვირი ამითა გა-
მოარეცხეთ ხოლმე.

5) გლუბერის ანუ შწანე მარილი *Natrum sulfuricum* ხმ-
რობენ როგორც სსსექმებელს, ერთს ჭაჭა წყალზე ერთი სტოლის
კოკზი მარილი უნდა.

6) გოფმანის წვეთი *Liqu. anobynus Hoffmani* ხმარობენ
მუცლის ტყავილის და გულის რევის დროს, 10—15 და შეტი
წვეთიც მატარა შექნის ნატკებზე ან ერთ სტოლის კოკზ არაზე,
კარგია გულის შემოყრის შემდეგაც გასამხსენებლად.

7) დამწვარი მგნეზია *Magnesia usta* ხმარობენ მოწამლის

ან ბლოკინის დროს.

* 8) ათღა Tinct. iodi ხმარობენ გვერდის ტკივილის და ჭკალის დროს, გასიკბულ ადგილებზე წასასმელად გარედან.

9) ჭაფურის სმირტი Spiritus camphoratus ხმარობენ თავის ტკივილის და სურდოს დროს გარედან, უნდა უხუნოთ ხოლმე. ჭარბის დროს უნდა დაიზადოთ დაშვებულა ადგილი.

10) კარბოლის სამეყე Acidum carbolicum ხმარობენ აარების და ჭრილობების გასაძინად და ქაერის გასაწმენდად. ერთს ჭიჭე წყალში ჩაის კოჭხა სამეყე აურაოთ.

11) შინაურა მარილი Natrum chloratum ხმარობენ ეელის ტკივილის დროს გამოსაყლებლად და როცა კანა დაიძალით მოაწმენდეს.

12) ზეთი სისაქმებელა Oleum ricini ხმარობენ სისაქმებლად და როცა ექნება ჭინტათ სიფუღარბოე, მისაყებლად თითო სტოლის კოჭხა სეშარისა.

13) კოლლოდიუმის მღამო Collodium ხმარობენ აარების, ჭრილობის და დაშვარის მოსაშუშებლად და მოსარჩენად.

* 14) ღაიძისა Argentum nitricum ხმარობენ აარების და ჭრილობისათვის (დასაწყველად, რომ მღეე შკერას შარა ჭრილობის).

15) ნაშდურის სმირტი Ammonium liquidum ხმარობენ მღაიერ შოურდის გამოსაფხიზლებლად, გულის შემოყრის დროს, 4—6 წყითა ერთ ჭიჭე წყალზე, სურდოს დროსაც სისუნებლად.

16) ზღასტარა რბილი Emplastrum adhaesivum ჭრილობისთვის და აარებისათვის.

17) სოღა Natrum bicarbonicum ხმარობენ გულის რკეის, სლოკინისა და მოწმელის დროს და დაშვარის გასაყლებლად და მოსაშუშებლად გარედან.

18) ტანინა Acidum tannicum ხმარობენ ეელის ტკივილის დროს გამოსაყლებლად, ხოლო გღატკინათან შერეულა, კარგია აარისათვის, დაშვარის მოსაშუშებლად გარედან.

შ ე ნ ა შ ე ნ ა : რაც კერებოთ დაიშულა, ის წამლები ურაცოდტოთ ვერ იშოვება.

19. ტერბენტინი (სეპიდარი) *Oleum Terebenthinae gallicum* ხმარობენ დიდი ხეულის დროს და მოწამელის დროს რეჟამ სსხუნებლად ოროქელში, კაჭკლითიან შერეულა კარგია გაციების დროს გულზე წასასმელად.

20) ტუვიის წყალი (პრიმონკა) *aqua plumbi saturnina* ხმარობენ ნღრძობ ადგილებზე დასადებად ან სიციხის გასანელებლად, კარგად უნდა დაიდოთ სველი ტილოთა.

21) სალიცილის ნატრი *Natrum salycilicum* ხმარობენ ციების დროს ან სხეულების ქარების (რემატოიზმის) დროს, 3—10 გრანი თითო მიღებაზე დღეში ორჯერ და სამჯერაც.

22) შინაური ძმარი *Acidum aceticum* არუთიან შერეული კარგია კარგადან გაციების დროს იმითი ტანის დახველა.

23) ხლორის წყალი *Aqua chlori* კარგია იარების დასაბანად.

24) აეთერი *Aether aceticum* ხმარობენ გულის შეშოვრის და თავის ტკივილის დროს როგორც სსხუნებელი.

25) სიხადებელი ძირი *Radix ipecacuanhae* ხმარობენ ბირიდან სსსაქმებლად, მოწამელის დროს 10 გრანობით, ან კვქსი გრანი ერთ წაის სტაქს მოდულებულ წყალში, ან კადეკ საათში 1 სტოლის კოვზი ხელებსათვის.

26) ჩინაჩინა *Chininum mariaticium* ხმარობენ ციების დროს 5—10—15 გრანი თითო მიღებაზე.

27) გარნიზნიკები (მლაკეი) *Sinapismus Rigolet* უნდა დასველოთ თითო ქაღალდი და ისე დაიდოთ, კარგია შტკვლისთვის.

შინაური წამლობა ზოგიერთ ავადმყოფობათა.

1) ბოახილისაგან. ძლიერ კარგია ხშირ-ხშირად გამობანვა კუპისა, შერე გამოშრალეთ შიგარის შალის ნაჭერით; ეცადეთ ცოცა იყდეთ, არც ბერი ფეხზე დგომაც კარგა. ძლიერ კარგია, საზოგადოდ, კვქსი ტანის დახველა. როცა ბუასილი გაგამიზნუდებით მუცლის შეკერის დროს უნდა სსსაქმებელი მიიღოთ, ხოლო

ზეთა არა.

2) ზოასილი. ზოასილს აწევენ უზომო სმა-ჭამა, რებით მაგარი სისძელეა, აწევენ აგრეთვე ბევრის პურის ჭამა, ვადეთ, რომ ზუსილი არ გაიციოთ; თუ ვინაგობას სისხლს დენა დაიწყო და არ შეჩერდა, შეკიდღიანთ ცივ შბის-წყლით ამოაბნოთ. ხანაწული ძლიერ არგებს, მაგრამ ასე უნდა აბროთ, რომ არ გაგიაფღიანდეთ. თუ გაგიაბაზეზღათ, ვაზეღისა წაისეთ.

3) გულის ფრიალი. ამ სენით შეპერობილ ადამიანს კერძკეთ ზომიერობას უოკელისფერში, ჭამა-სმაშიაგ. მეტადრე არ უნდა მიკკაროს არაფს და სხვა მაგკკარ სისძელეებს. ურიგო არ არის აგრეთვე, რომ უნჯს და ჩაისაც მოყრიდოს; თუ გული ძრკელ ფრიალებს, სკამარისია გულზე, მარცხენა ძეძუზე ცივა რამე დაიდოთ, ანუ ვინული ან დასკელეპული ტლო.

4) გაციეებულის კაცს ძრკელ არგებს არაფა წითელის ზადღილით დაუენებული. ამ წკქნით უნდა დაუზიღოთ მოული ტანა, ასეთით საოფლე ჩაი. თუ ღიდა ხიგზე აჭეს, კარგია მღოგვა გაწათოთ და ძმარ-წყელიანი ტლო თაზე დაადეთ.

5) დამწვარის მორჩენა. სკამარისია დამწვარ ადგილს მიუპკეთ საფონადამ სელტურის წული, რის შემდეგ ტკივილი მუისვე დასცხბრება ზოდმე. კარგია აგრეთვე დამწვარ ადგილზე მაყაროთ სოდა. უბარა წამლია აგრეთვე კანადის პალზამა.

6) დაჭრილი ადგილიდამ სისხლის შეწყვეტა. აიღეთ ზამბა, ჩაიდკეთ ძლიან ცხელს წულიში და დაჭრილზე მიადკეთოთ, — სისხლი ამ წამსვე შეჩერდება. რაც წული მეტად ცხელია, მით უფრო კარგია. კარგია აგრეთვე, რომ დაჭრილს ადგილს მაფოთ საღებოკა (JAKS); რაც უფრო სკელი იქნება ღაქა, მით უფრო უკეთესია და მალე არჩენს და აუენებს სისხლს.

7) ბებერა ფეხების თითებზე (НАЗОНЬ). ვერ დაიბასეთ ფეხი, ასე რომ ბებერა მორბადებს; მერე აიღეთ ერთი კბელი ნორო, მომუშეთ ცეცხლზე და ზედ ბებერაზე დაიყაროთ. ასე მოაქცნით ერთის კვირის განმავლობაში უოკელ დღე დამღამობით, დაწლოდის დროს; რამდენისამე სნის შემდეგ ბებერა ასე დარბილდება,

რომ მისი მოშორება ფრხილითაც კი შეიძლება.

8) დამწვარის წამალი. ამერიკაში დამწვარის წამალი უხად დაიჭრის ძალიან მოკრეფილი ჭინჭარია, სმარტში ხაიერის და ისე დაიდგას. როდესაც საჭიროება მოითხოვს, ტილოს მხარა რამ უნდა დასკულოთ ამ სმარტში და დამწვარ ავადმყოფებზე დაიდგათ. ტყვიანად თურმე მღე აუფებს და თვითონ დამწვარსაც მღე არჩენს.

6) დამწვრის დაამება და მორჩენა. ნორს აფხას ქერქა წყალში უნდა მოხარბოთ ისე, რომ, რამდენაც ხქელი იქნება წვენი, ის ეკუთბინება. ამ წვენში დასკულები მხვარს მღე-მღე და დაიდებთ დამწვარ ავადმყოფს, რომელიც ძრაველ მღეცა ამდება და რჩება კადეც.

10) დამწვრისაგან. ხელეთ ერთი მუჭა დამწვარი კარა, ხვარეთ წელან ბოთლში და როცა კარა დაიდებებს, ხელა გადასხით წელი მუშში; იმდენავე ზეთიხის ზეთი შეურეთი შივ და შერე ის ხარკვი, რბელ ტილოსე წასმული, დამწვარ ავადმყოფე დაიდგათ.

11) თავის ტყვიანობისაგან. ერთ ბოთლ წინდა მდინარის წელს ხუმბტეთ ორა დიდი კოკში ნიშადურის სმარტა, ერთი მისხალი ქაფურა და ორა მისხალი მარიალი, მკრად დაუგეთ ბოთლს ბარა და იმდენი ახვლირეთ, მინამ უკელა ნაწილება ერთად არ შეკრთდება. შერე უსუნეთ და საფეთქელი დაიზილეთ.

12) თუ თვალში ხავივარდით რამე, ასე უნდა მოიქცეთ: თუ ერთ თვალში ხავივარდით რამე და გაწეხებსთ, თავის დღეში ხელს ხე წაუსყამთ ნატკენს თვალს, რამედ შორე თვალზედ ისეთი ხელი. ორ-სამ წუთის შემდეგ თვალის ტყვიანი გავავლისთ. ანუ კადეც, დასამხმეთ თვალა სესე ჭიქა წელში.

13) თმების გამოცვივნა. ზოგს თმება ძრაველ უგვიკით ხოლმე; ამის შესუენებლად საკმარისია თვია ორ-ჯერ მინც დაიბანოთ კვირამი ძმარ-წელით და კამხილზე ოდნე წასეთ წინდა და გაწურული ხეთი (ოლეოფინა), რომელიც ძლიერ ხსინარგებლათ თმბანათიხის; ვისაც ოლეოფინის სენი ეკუთრება, შეუდინთ ისმარონ „კაზელანის“ მღამო, რომელიც უკელა აფეთქებში ისეიდება.

14) თვიურის შეზღუდვა. ხშირად ქალს განცებისაგან და სხვა მრავალს მიზნებისაგან ჩვეულებრივი თვიური შეწყვეტება მინდობენ. მაშინვე თბილი ტილოები უნდა დაიდოს მუცელზე, ფეხები თბილ მარიდ-წყელში ჩაიხვოს. კარგია აგრეთვე გვირგვინის ჩაის დაღვება და თყლის მოდენა. თუ სისხლი მაინც არ გამოიხნა, სუობია ექიმს მოჰმართოთ.

15) მალაძო ქარებისაგან (რკემატიზმი). აიღეთ ერთი დიდი კოკჩი ჭაფურის ზეთი და ერთი კოკჩი მეგარი ნამდურის სპირტი, ერთი კოკჩი ზეთი; ეველთფურა ეს ჩაისხით მუშაში და აიღეთ ან-ჟღრთეთ, ხანამ ეველა სწილი ერთად შეერთდება, მერე კიდევ 10 მიტნას ჩვეთი მოუმატეთ და მუშის კარგით დაუგეთ შირი. ეს მალაძო უხეით ხოლმე ჭრით დამსუბუღელ ავცილზე შალის ჩაჭრით ანუ ფლანკლით და მერე ბეშა დაიფეთ და თბილად შეაკაროთ.

16) მზისაგან დამწვარის ძირიელ შეკლის შემდეგია წამალი. ხანს ან ოთხს კერცის მოთილეთ გული, ხოლო ცილი ერთად მოთქვიფეთ და გათქვიფილი ქაფი რომ მოიკვებოს, ის ჭაფი შირის სასუბუჯდ წიხვით და როცა მოშრება, დაჩქეთ. ბედიშის შირი წმინდა უბეა იფოს. ორ-სამჯერ რომ ასე მოიჭეოთ, სახე ისევ ჩვეულებრივს ფერს მიიღებს და გაღმართდება.

17) მექვიძების გაჭარწყლება. თუ მექვიძა რბალია, სავმარისით, ერთის კვარის განმავლობაში ხორით ახადოთ, სრულდებით გაჭეკება. კარგია აგრეთვე ჭაფურის ძრით დასუფა მექვიძისა.

18) მოწამლულის წამლობა. ეოკელს მოწამლულს, თავდა-შირეკლად უნდა ეცადოთ, შირიდან ასაქმებინოთ. შირიდან სასაქმე-ბელი წამლება შეკრია (სხვათა შორის სოჯახო აფთიაქში გუაჭეს მოხსენებელი). მკრამ ხელ-და-ხელ გაკეთება და მოსწრებულია აგრეთვე თბილი წყალი საძონით ან კვარცხის ცილით. რამწამს შეატეოთ, რომ მოწამლულს უძნელდება შირით სავმობა, მაშინ-თვე თითი ევლში ჩაუფეთთ და ძლად ასაქმებინეთ. თუ ვინცო-ბაა, მოწამლულს დროზედ კერ შეატეოთ მოწამლვა და სწამლავი შამა კუჭში და სტომიქში გასული აქის, მაშინ შირიდან სასაქმეს თაფი დასუბუთ და ეცადეთ მუცელში გახსნას და ასაქმებინოს. იმ შემთხვევაში ძლიერ კარგია სასაქმეული წყლი და სხვა სასაქმეუ-

ლა წამლება. ამასთანავე უნდა ასეთ თბილა წყალი მარადით, თბილა რძე, ვაჟ და სხვა. მაინც და მაინც ყოველთვის კუჭისა და ნაწილის დროზედ ეჭმის მიმართით ხოლმე.

19) პირიდან ცუდი სუნის მოსაშორებლად. ერთი კოვზი ბორის სამეჯე ერთ ჭაჭა ნაღველ წყალში ჩაასხით და ამ ნარკვით შირი გამოარეცხეთ ხოლმე, მეტადრე დაწოდის დროს. ეს წამლე კბილებს კარგად ანახავს და ცუდ სუნსაც ამოარებს შირსა.

20) პირის სხვის მუწუკებისაგან ძლიერ კარგია შეძვევა მალამო: ღორის ქონი უნდა ადულოთ, შიგ ჩაყვართ რამდენიმე მარცვლი ქაფური და ერთად აურიოთ, სინამ ერთმანეთს არ შეუერთდება. როცა დასედექება, ტილოზედ ან სხვა რამე ნაჭერზე წუსვით და დამკვებულ ადგილზე დაიკაროთ; შირის სხეზე ეი მუწუკების მოსაშორებლად უნდა ესევე მალამო წასვთ.

21) სურდოს მოსაშორებლად ძლიერ კარგია შეძვევა სეშუალება, მოგონილი ეჭიმა დობსონისაგან, ბილეთ მალე და წერილ-ველანა შუმა, იმით ნახეკრამდე ცხელის ნაღვლის წელით, სეფრეთ ერთი კოვზი ქაფური და დაუწევოსუნვა. სეკმარისა 10 წუთს უსუნოთ ხოლმე ასეთს წამლს, რომ სურდო მიმინათვე მოგშორდეთ, თუ კარ შირსით, კადეკ გამოკარეთ ხელმოარე 5 საათის შეძვევ და შეისევე გაივლის.

22) სისხლის დენა ყელიდან. სეჭარია ავადმყოფს გულზე და უელზე ცივი ტილოება და ვიხული დაადეთ და შიგ ერთი დიდი კოვზი მარლი, ჭაჭა წყალში გასხნილი, დააღვიწით. ყოველ შემთხვევაში სეობია, მიმინათვე ეჭმის მიმართით და მინამ აუღამეთ დამტკრეული ვიხული.

23) სისარგებლო მალამო. ბილეთ სიმ ახლ კეგრების გული (ცილი მოამორეთ), ჩაასხით შუმაში, მარეტეთ სიმა კოვზი ახალი გუბია და იმდენი ურეთ, მინამ გასეკლდება; როცა გასეკლდება ნარკვი, მალამო შიგ იქნება. ასეთი მალამო სეფცხოეთ რამ არის ყოველ გარ მუწუკებისათვის, ნარქის გამოსეწვე იარებისათვის და ტანისა და სეხულისა სხვა მარკელ ტეივილისათვის გარე-დამ.

24) ბორცის ნაფხევენი. (წმინდად დასეილი შემწკარა სორ-

ცა). დამსუსტებულ ავად-მყოფობის ანუ მუცლის ავად-მყოფობის შემდეგ და ან კიდევ ჭლეტის და სხვა მაგტიკარ შემსუსტებულობის ავად-მყოფობის შემდეგ ძრავლას ქრატებს კაცს წმინდა დანაილი შემწეობა ხორცა.

25) სლოკინის შეჩერება. სლოკინა ხშირად ძრავლ აწეხებს კაცს, მეტადვე უღაჯო აღაჯას და უდროყო-დროს. თითქმით დი-ცეთ მაგრად ორივე ყურება და ვისმე სოსოკეთ, ჭაჭით ან წყალი ან ლეინო მოგაწოდოსთ დასალეკეთ რამდენჯერმე.

26) სურდოს წამალი. უნდა დაძინების დროს ჩივიართთ წინ-დებში ძმოგკის ფეჭელია და დილაობით ცხეარა ცივის წყლით გა-მოაძეცხთთ. თუ სურდო არ მოგშორდათ, კარგია ატრეთვე ფეხე-ბის გული ძრავლ დაიზილოთ ჭიფურით და გულ-სეკრდა დაიზი-ლოთ ჭინით, თაქი თბილათ შკინახეთ, კვადეთ გოფელაინდეთ და ძალე მოძახეთ.

27) სისხლის შეწყვეტისათვის უძრალო წამალი. სისხლის შესწევებად დაფეჭული უკა ან ხია კარგია წამალი (ოღონდ-კა შინ უნდა იყოს დაფეჭული, რომ სხვა არაფერია ეროს). გაჭრადს რომ დაეუაროს ზედ, მამძევე შესწევტს სისხლს და ამისთან კი-დეც ბრჩეს ჭრადობას.

28) უძილობისაგან ძრავლ შველის შემდეგია სმუალეება. და-წოდის დროს მთელი ტანი ძმარ-წყლით დაისველეთ და მერე მი-უდის ან შლის ხაჭკრით დაისრისეთ. კარგია კიდევ ნოტკით და-ზელა ტანისა ან მარტო შლით. ეს დაზელა და ხეხვა რამდენიმე წუთს უნდა გაგრძელდეს. კარგია ატრეთვე ცივი ეხება დაწოდის დროს.

29) ფერის მკამელის წამალი. შირის დაძახის შემდეგ სხ-ხე დაისველეთ შირის სიმეკეთ; თითო ჭაჭა ხადელ წყალში გა-სხენათ ერთი წინს კოკზი შირის სიმეკევე; სხროკადით შირის სიმეკევე შირის კანს ძრავლ არბილეს, ასუფეთეებს. შირის სიმ-ეკევე აფთობქებსში ისივდება.თითო კარკანჭა ღირს სხში აბა-ზა.

30) ფეხების სითბო. იმ შირთ, რომელთაც წამითარში ძალე უცთეებთთ ხოლმე ფეხები, შემდეგს სმუალეებს კასწავლით: წინდუ-

ბის გარეთ ფეხებზე მოახვიეთ თეთრი რბილი ქაღალდი. ქვემოთ სიცივეს არ უშუქებს და იმავე დროს თბობს ძალზე ფეხებს. მუალეზა ბევრჯერ უნდათ ვარჯიში და მართლაც სუნებსოთ და უბარ წამლად უნეწათ.

31) ფეხის ოფლი. ზოგს ფეხები უოკელთიას ოფლიანია აქვს ხოლმე, რისგანთ სშირად უწანსთ. ამ ცუდის სუნის და ოფლის ასაცილებლად სიკმარასთა შემდეგთ სიმუალეზა: ფეხსაცმელში უოკელ სმის დღას შემდეგ სიქვარეთ ერთთ ფრსხილთ ძრთელ დანთილთ გუნდა. ამას გარდა კარგთა კადეკ ფეხების დანსკა ციკის წელთ ორჯერ და სიმუარაც კიარსთ. დთბანთ თუ ართ ფეხებს, მსმინე მსგართ მშართ ილეთ და ზედ დთსხთთ ფეხებსზედ, და, რადეკა შეგობლიანთ, ძალზედ უსეთთ ფეხებს და მთგ შეზელეთ მშართ, სანამ ფეხებთ გავთმრებოდეთ. კარგთა ბერეთეე წინდეპთ მშარ-წელში გარეცხინთთ და ასე სიაციკთ. უმბართ კვრეთეე ტეეის წელთ იბნთთ ფეხებთ.

32) ფუტურის და მორიელის ნაკბენი. ნაკბენ ადგილის მრთიდ-წელთ იბ მშრთთ დთბანს ძალეგ იმებს და იბწენს კადეკ. თუ მშართ ძრთელ ცხარეა, შეიძლეპთ ცოტა წელთაც გადართოს.

33) ქარები—გაცივების ტეხისიგან. ძრთელ არგებს კაცს შემდეგთ მდამო, რთმელთაც ასრე მზადდეპთ: მკარ ნთმედურთის სმარტის მთუმტეთ თითო ზთმა ზეთთუნის ზეთთ, ერთად ბურთეთ, სთსხთთ მუშაში და იმდეპთ ასეღრთეთ, სთსამ ერთად ბარეკა, მოუმტეთ ქავურთა და იმთთ იზილეთ ასე ადგილთ, რთმელსაც გტეხსთ.

34) ყურის ტეეიელისიგან. სშირად ყურში იმდეპთ უწმინდურებს გროედეპთ, რთმ კაცს ტეეიელთ ბურტედეპთ ხოლმე. ამას ასაცილებლად შემდეგთ წამლთა: ნ წკეთთ გღლიგრინ-შერეულთ სოდა ყურში სთაწკეთეთ. იბ კადეკ ერთთ ფრსხილის ოდეგს სოდა გთსხენთ ცხელ წელში (სთს კოკზა), მერე ილეთ ერთთ დთდი კოკზთ გღლიგრინთ, ერთად ბურთეთ და სთსხთთ მუშაში. ამ სარეკის ერთთ იბ ორთ წკეთთ ყურში სთაწკეთეთ და ასე ბქონთეთ თთთოდე წეთს. მერე ბამთთთ გთმოაწმინდეთ ყურთა და ბამთთთეე დთციეთ; ყურთ თბილთთ შებასეთ.

35) ყოვანთ ბეელის აბლი წამლი. დოქტორთა ზინენბერ-

გერ კორშია ერთ სეკქიმო ტურხაღში ახალ წამალს გვაუწყებს, რომელითაც იგი უიყანა ხველას არჩენს. ეს წამალი ანტიპერიწინა, რომელსაც იგი უიყანა-ხველით ავადმყოფს უმაწიადს დღეში რამდენჯერმე ცოტ-ცოტობით ასმევს ამ წელით და ან შურაბით. ამ წამლობას იგი თურმე მოარჩენას შემდეგაც აგრძელებს ორ კვირამდე და ძრიაელ შევლის ავადმყოფს.

36) შეუსწავტელი სისხლის დენა საშვილოსნოვად. თუ ქალმა როგორმე გაიძინა თავისი თვიური და სისხლი ძალზედ კდინება, სუძარისია მუცელზე დაბლა ცივი კომპრესები გაიკეთოს და სძარ-ხძარად გამოიყვლოს. ძრიაელ მარტკებელია აგრეთვე ცივ შინარკვი წელით გამოაჩნება. — მისც სჯობია, ან კჭამი, ან ბუბია მოაწიოთ.

37) ციებისაგან. საზოგადოდ ხმარობენ ქინაქინას. ორის ან სამის საათის წინათ გაცხელებამდე, მოზრდილ კაცს აძლევენ 10—20 გრან ხინას თითო ჟურზე და ბატარებს კი 5 გრანს.

38) ციებისაგან უხარია შემდეგი წამალი: ერთი მუჭა მარილი ახალ ტაფაზე დაუარეთ და ხელ ცეცხლზე წვით, სანამ მარილი შუად არ გახდება. ერთი კოკჩი ამ რაგად მოძხადებული მარილი საყარეთ ერთ ჭაჭა თბილ წყალში ან არაში, და როცა კარგად გაიხსნება, უხმოზედ დალიეთ გაციების შორე დღეს. წყურვილის მოსივლიათ წყალი ცოტ-ცოტა უღამეთ; სუჭმელი ძრიაელ მსუბუქია უნდა იხმაროთ; თოხლო კვარცხი და ადუღებული რძე ძრიაელ მარტკებელია. სამის ან ოთხის შიღების შემდეგ ციება საძუდომოდ მოეშორდებით.

39) წვეთ დაცემულს. რა წამს კაცს წვეთი დაეცმა—სახე უწითლდება და ხელ-ფეხი უცაიდება; მაშინათვე თავი შიღლს დაუდევით და ცივი წყალი ასხით, ხელი და ფეხი კი გაუთბილეთ. კარგია, ცხელის წელით სიკსე ბოთლები დაუდევით ფეხებში და სისუჭმელი დააღვესით.

40) ხველება. ხველების წამალი ასე კეთდება: უნდა გამოსწფროთ ერთი ჭაჭა სტაფილოს წვენი, ერთი ჭაჭა შქარი და ერთი ჭაჭა რძი, ერთად აურათ და რამდენჯერმე ადუღეთ. როცა კარგად ადუღდება და შურაბასივით შეიჭმება, მაშინ გაცივეთ და უოველ 20 წუთის შემდეგ თვითონ ხის კოკჩი შესუჭმეთ. ეს წამალი უწინარია, ტკბილი და სისარტკებლოც. კარგია აგრეთვე გულის ფიცარი ქონით და შიღლით უოველდამე და თფლი გამოადინოთ, რძე თხის ქონით სვით.

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკის მუშაკთა კავშირი

მეათე განყოფილება

საერთო, სასულიერო, საპროფესიონალი და სამხედრო სასწავლებლები
და
საქველმოქმედო და სამეცნიერო ხაზოგადოებანი.

შინაარსი მეათე განყოფილებისა:

- 1) უმაღლესი სამზრუნველო კავშირის სწავლა-განათლებისა.
- 2) საშუალო სასწავლებლები: გიმნაზიები, პროგიმნაზიები, სა-
ისტატო ინსტიტუტები და სემინარიები.
- 3) დედათა სასწავლებლები.
- 4) სამხედრო და სამეცნიერო სასწავლებლები.
- 5) საერთო სკოლების დირექციები.
- 6) სასულიერო სემინარიები და სასწავლებლები.
- 7) საპროფესიონალი სასწავლებლები.
- 8) კერძო სკოლები და მისიონები.
- 9) სამეცნიერო, საქველმოქმედო, სამადლო და სხვა გვარი
დაწესებულებანი და ქართველთა სხვა-და-სხვა საზოგადოებანი.

უმაღლესი მმართველობა კავკასიის სამოსწავლო
სამხრეთ-დასავლეთი

შროუნილი კავკასიის სწავლა-განათლებისა, ტაიხი სოკეტნიკი
კარიდე პეტრეს ძე იანოვესკი.

სოლქო ინსპექტორი: დ. ს. ს. რუდოლე კარლის ძე შენ-
გერი, მისეილ რომულდის ძე ზეკადსკი და ლეკ გრიგორის ძე ლი-
ბეტინსკი.

კანცელარიი შროუნილისა. კანცელარიის მმართველი კონსტან-
ტინე ანტონის ძე სოკოლოვესკი; საქმის მწარმოებელნი: ანდრეევი,
შეშუეოვი, ნიკოლაევი, შუხინი და კეპური.

სავლასიკო გიმნაზიები

თბილისის პირველი გიმნაზია. (დაარსდა 1831 წ.) სმეტრი
შროუნილი გიმნაზიისა თ. ნიკოლოზ კასილის ძე პრდუთაშვილი-
მსარგმელი, დირექტორი დ. ს. ს. ლეკ ლეკის ძე მარკოვი, ინ-
სპექტორები: ალექსან. ალექს. პრისუდლოვი და პეტრე ილიასძე ობ-
ლომსკი (გიმნაზიასთან მხსიონიგ არის). სმდელო სუელის მის-
წავლებელი დეკანოზი მამ გიორგი სელაძე.

თბილისის მეორე გიმნაზია. (1871 წ.) სმეტრი შროუნილი
გიმნაზიისა მხეილ ოსიძის ძე არამიანგი, დირექტორი დ. ს. ს.
ოსიკე თეოდორეს ძე დროვლაევი, ინსპექტორი ნიკოლოზ სტეფა-
ნეს ძე ივანევი. სმდელო სუელის მისწავლებელი მდედელი მის.
კას. არსანველსკი.

თბილისის მესამე გიმნაზია. (1885 წ.) დირექტორი ს. ს.
ბიეტორი ანტონის ძე მარტინოვესკი. ინსპექტორი ფრიდრიხ რომბ-
ნის ძე კრეისბერგი.

ქუთაისის გიმნაზია. (1850 წ.) დირექტორი დ. ს. ს. ალექ-
სანდრე ილიას ძე სტოანოვი, ინსპექტორი ოსიპ ოსიპოვის ძე სუ-

ბიში (გამნაზიასთან მხსიათმაც არის). სამართო სეულის მასწავ-
ლებელი მღ. იოანე ტუგარინოვი.

ელისავეტოპოლის (ვანჯის) გიმნაზია. (1881 წ.) დირექტორი
დ. ს. ს. აღია სტეფანეს ძე სტარიცკი, ინსპექტორი იმ. ბ.
შაშურია.

ეკატერინოდარის გიმნაზია. (1851 წ.) დირექტორი ს. ს.
ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე ტომარკოვი, ინსპექტორი ბ. ვინო-
გრადოვი.

სტავროპოლის გიმნაზია და რკალური სასწავლებელი
დ. ს. ს. კასილ დამიანის ძე გნაძოვი, ინსპექტორი ს. ს. ბელოუ-
სოვი (გამნაზიასთან მხსიათმაც არის).

კავკაეის გიმნაზია. (1837 წ.) დირექტორი დ. ს. ს. ივანე
აღიას ძე ვინოგრადოვი, ინსპექტორი ვინდრატოვი.

ერევნის გიმნაზია. (1881 წ.) დირექტორი დ. ს. კლადი-
მერ იოსების ძე ბრაუნეოვი, ინსპექტორი ალექსი კასილის ძე ბარ-
სოვი.

კლასიკური პროგიმნაზიები

ქუთაისის პროგიმნაზია (1874 წ.), ინსპექტორი ს. ს. ალექ-
სი სტეფანეს ძე შამონტოვი. სადმოო სეულის მასწავლებელი დე-
კანოზი კაბრიალ ცაგერეიშვილი.

პიატიგორსკის პროგიმნაზია. (1866 წ.) დირექტორი ს.
ს. ს. ბორის შაქარას ძე კოლენკო.

რეალური სასწავლებლები

თბილისის რეალ. სასწავლ. (1865 წ.) სამართო შარუნჯელი
ალექსანდრე ივანეს ძე მანთაშვი, დირექტორი დ. ს. ს. ანდრია
დიონისის ძე ტარიუტინი, ინსპექტორი ს. ს. თეოდორე ივანეს ძე
პოკატალოვი. სამდლოო სეულის მასწავლებელი მლქაჯელი ნეტარ-
იანი.

ბიქოს რეალური სასწავლებელი, (1874 წ.) სამატოა მზრუნველი მელქო ივანეს ძე მარზოკეა. დირექტორი მ. ნ. მანუკიანი, ინსპექტორი კ. სიმონის წე კამენსკი, ინსპექტორი ხ. ხ. ზეტრე ივანეს ძე ტყეშელაშვილი. სამღვათო სჯულის მასწავლებელი მღვდელი ბიძინა გამარაშვილი.

თემირ-ხან-შურის რეალური სასწავლებელი. (1880 წ.) დირექტორი დ. ს. ს. კვბანი თეოდორეს ძე ნიუბლანგი. ინსპექტორი კონსტ. ივანოვიჩი (სასწავლებელთან მისიონარად არის).

შუშის რეალური სასწავლებელი (1881 წ.) დირექტორი ხ. ხ. მიხეილ საკის ძე ტარასოვი, ინსპექტორი მ. ნ. შამანოვიჩი და სამღვათო სჯულის მასწავლებელი მღვდელი იოსებ ღიაძე.

ყუბანის რეალური სასწავლებელი (1880 წ.) დირექტორი დ. ს. ს. ხშირადონ დამიტრის ძე დავარი, ინსპექტორი ე. ი. იანგუა.

ვისკის რეალური სასწავლებელი. დირექტორი ხ. ხ. ვიქტორ ვლასიევის ძე ზეზელკეა, ინსპექტორი კონსტანტინი.

სტავროპოლის რეალური სასწავლებელი (გამნაზიასთან) (1881 წ.) დირექტორი ბ. გნებოვი, ინსპექტორი ნოვიცკი.

კავკასიის რეალური სასწავლებელი. (1874 წ.) დირექტორი დ. ს. ს. კონსტანტანე ტყეფანეს ძე შიშოვი, ინსპექტორი თეოდორე ელადიმირის ძე ღიაში (მისიონარად არის). სამღვათო სჯულის მასწავლებელი დეკანოზი იოსებ შამცაშვილი.

საოსტატო ინსტიტუტები და სემინარიები

თბილისის ილიქსანდრეს საოსტატო ინსტიტუტი (1876 წ.) (იქვე არის საქალაქო სასწავლებლებიც) დირექტორი დ. ს. ს. სერგეი ნიკოლოზის ძე სტრელებოვი, სამღვათო სჯულის მასწავლებელი მღვდელი ზეკრიევი, მასწავლებლები: ცისკარაშვილი ნიკოლოზი, მარიაშვილი ელქსი და ნასიძე მიხეილ.

იმიერ კავკასიის საოსტატო სემინარია, (1876 წ.) დირექტორი სლოვინსკი, ინსპექტორი ალექსი იოსების ძე ზერნაიკევი, (ამ სემინარიაში თათრული განყოფილებაც არის, სემინარია ქ. გო-

რშია). საღმთო სჯულის მასწავლებელი მღვდელი ღაზარე ტურია-
შვილი.

ქუთაისის საოსტატო სემინარია. (1881 წ. დაბა ზონშია).
დირექტორი ს. ს. მატ. ვას. მოხიბა. მასწავლებლები ვაიხრა
უფურცბურა და სხვანი.

ერევანის საოსტატო სემინარია, (1871 წ.) დირექტორი დ.
ს. ს. ავაგბ სტეფანეს ძე სუშნეკევი.

ყუბის საოსტატო სემინარია, (1871 წ.) დირექტორი ს. ს.
საბა შროკოფეს ძე კრავცოვი.

დედათა სასწავლებლები

თბილისის დედათა ინსტიტუტი. (დაარსდა 1840 წ. 23
მარტს) შედამხედველი ინსტიტუტისა მარიაშ კასილის ასული კო-
ლიუბიაენისა. ინსპექტორი ს. ს. შავლე ერნესტის ძე მეღღერი,
საბჭოს წევრი დ. ს. ს. ნაიკლოზ ივანეს ძე ნაიკოლია.

თბილისის დედათა პირველი გიმნაზია, (1865 წ.) დირექ-
ტორი გამნაზიისა დ. ს. ს. ფლორენტან გრაგორის ძე კარბოვი-
ნი, შედამხედველი გამნაზიისა მაგდალიანა ფილიპეს ასული კლაუ-
სია, საშვეთო სჯულის მასწავლებელი დეკანოზი სტასია.

თბილისის დედათა მეორე გიმნაზია. (1863 წ.) შედამხედ-
ველი მარიაშ თეოდორეს ასული გარამკოვისა. დირექტორი ალექ-
სანდრე არკადის ძე კაზიულეკანი.

თბილისის დედათა მესამე გიმნაზია. შედამხედველი მინა
ან. სტრუვე.

თბილისის საეპარქიო დედათა სასწავლებელი. (1870 წ.)
უფროსი სადვედა ნაიკლოზის ასული ტროფიმოვისა, — ინსპექტო-
რი ალექსანდრე შავლეს ძე აბოვი.

ქუთაისის დედათა საეპარქიო სასწავლებელი კაბრიელისა.
საქალებო პროფესიონალური სასწავლებელი.

თბილისის სერპინეს კერძო დედათა გიმნაზია, (1888 წ.)
შედამხედველი (კანსია). თავისუფლომარე "მედიკოგიურის რჩევის
ფრიდრის სამონასიძეს კრეისბურგა.

თბილისის ბრმათა სასწავლებელი შედამხედველი ნ. აღ.

ბოგავესიას.

ბაქოს დედათა გიმნაზია, (1874 წ.) შედამხედველია ლინა მახვილის ასული ლატინისა, მისი თანამშემკენი: დენფერისა და სადოკსიას, დირექტორი ს. ს. დენფერი, სამღვათო სუელის მასწავლებელი ბაშინა გაბარაშვილი.

კავკაიის ოლგას დედათა გიმნაზია, (1874 წ.) შედამხედველია გიმნაზიისა კატერინა კონსტანტინეს ასული სობოლევას. ინსპექტორი ალექსანდრეს ძე კუდრიაუკოვი.

სტავროპოლის დედათა ალექსანდრეს გიმნაზია, (1870 წ.) შედამხედველია მარიამ გენრ. სახდევას, დირექტორი ივ. ტრ. გოროშკო.

სტავროპოლის ოლგას დედათა გიმნაზია, შედამხედველია თეოდოს მენკოვსკისა, დირექტორი გოროშკო.

სტავროპოლის საეპარქიო დედათა სასწავლებელი (172 წ.) შედამხედველია ელისაბედ დობრომისლოკისა, ინსპექტორი მღვდელი ლენსკი.

კატერინოდარის დედათა გიმნაზია, (1875 წ.) შედამხედველია ანა გუმენისა.

ალექსანდროპოლის ოლგას დედათა პროგიმნაზია, (1885 წ.) შედამხედველია მარიამ კოდომანოკისა.

გორის ანასტასიის დედათა პროგიმნაზია, (1885 წ.) შედამხედველია ენ. მარიამ კოტევის ასული მაყაშვილისა, მასწავლებელი ქართულის ენისა ნიკოლოზ ღომიური, სამღვათო სუელის მასწავლებელი მღვდელი ტურიაშვილი, ქაღები—მასწავლებლები: ხელიძისა, მამულაშვილისა, ტურიაშვილისა.

თემირ-ხან-შურის დედათა პროგიმნაზია, (1875 წ.) შედამხედველია ანა პოლიაკოსტრიცკისა, დირექტორი ნიუბლინკი.

ვისკის დედათა პროგიმნაზია, (1877 წ.) შედამხედველია ბოგავესიას, დირექტორი წიხელავა.

ერევნის დედათა პროგიმნაზია, (1888 წ.) შედამხედველია მარიამ ივანოკისა.

სოხუმის დედათა პროგიმნაზია, (1882 წ.) შედამხედველია მარიამ ასინსკისა.

ფოთის დედათა სასწავლებელი, (1884 წ.) შედამხედველი მარამ კილიანის ასული მტკვეისა, სამღვთო სჯულის მასწავლებელი დეკანოზი მჭარაშვილი.

ბათუმის დედათა სასწავლებელი, (1882 წ.) შედამხედველი ანჯაფარიძის ასული.

ოზურგეთის დედათა სასწავლებელი, (1882 წ.).

ყუბის დედათა სასწავლებელი, შედამხედველი სასწავლებელისა ანა კახარიშვილისა.

ყარსის დედათა სასწავლებელი, შედამხედველი კოტლარკისკისა.

აბაღ-სენაყის დედათა სასწავლებელი, მასწავლებელი ბ. პ. კრივოლია.

წმ. ნინოს საქველ-მოქმედო საზოგადოების საქმიანობა სასწავლებლებში

თბილისის დედათა სასწავლებელი წმ. ნინოსი (1864 წ. ნ მაისს. გიმნაზიის უფლებანი აქვს 1883 წლიდან). შედამხედველი მარამ აგორის ასული ფედოროვისა, ინსპექტორი ს. ს. ივანე ათანასის ძე კრუშინაიკოვი, მასწავლებელი ნიკოლოზ ცხკეაძე, სამღვთო სჯულის მასწავლებელი მღვდ. ადამკეისი.

ჭუთაისის დედათა სასწავლებელი წმ. ნინოსი, (1872 წ. გიმნაზიის უფლებით). შედამხედველი ელენა ალექსანდრეს ასული ტიხმენკისა. სამღვთო მწარუხრელი ჭუთაისის გუბერნატორი გენერალ-მაიორი შალიკოვი, თავსმუდომარე განაფინა კონსტანტინეს ასული ზარნკაუ. თავსმუდომარე შედაგოგოურის რევიისა ნიკოლოზ კასილის ძე ზეგურსკი. სამღვთო სჯულის მასწავლებელი მღვდ. ალექს. გიორგაძე.

თელავის დედათა სასწავლებელი წმ. ნინოსი. თავსმუდომარე ენ. ნინო ზაქარიას ასული ჯორჯაძისა, შედამხედველი ბანბ. ალექს. ასული ნიკოლაევსკისა, სამღვთო სჯულის მასწ. მღვდ. მიუკაშვილი, მასწავლებლები: ზარაფიშვილი, მამილაძე, ღარბა მტადობლიშვილისა და სხვ.

ბაქოს დედათა სასწავლებელი, წმ. ნინოსი, ვანყოფ. ზე-
დამხედველი სოფ. ე. შატკოვსკისა.

შუშის წმ. ნინოს სასწავლებელი, (1875 წ.) ზედამხედვე-
ლი ლიუბა დუბროვსკისა და ბარბარე სოკოლოვისა, სამღვათ სუფ-
ლის მასწავლებელი მღვდელი ლიამე.

ელისავეტოპოლის წმ. ნინოს სასწავლებელი, დირექტორი
ილია სტეფანეს ძე სტარიცკი, ზედამხედველი ეკატერინა ხრამო-
ვიცკისა.

ზაქათალის დედათა სასწავლებელი, (1885 წ.) ზედამხედვე-
ლი ქეთევან ნიკოლოზის ასული წინამძღვარიშვილისა.

ამიერკახეთის საბებიო ინსტიტუტი (1873 წ.) დირექ-
ტორი ალექსი შავლეს ძე არტემიევი, მასწავლებლები: ინსტიტუტი
სა: კალკიან ედუარდის ძე კრუზენშტერნი, სტეფ. ი. ანანოვი,
წ. ი. ბაბახსაიანც; კვიშები ჭანანოვი და შამანოვი.

სასულიერო სემინარიები და სასწავლებლები

თბილისის სასულიერო სემინარია, (1817 წ.) რექტორი
არსიმანდრიტი სერაფიმ, ინსპექტორი მღვდელ-მონაზონი გერმოგენი,
კეონომი გ. ჩაგუნა, ქართულ საეკლესიო საცნების მასწავლებელი
თეოდორე ყორღანაძე.

ქუთაისის სასულიერო სემინარია. რექტორი, არქიმანდ-
რიტი დიმიტრი.

კავკაზის სასულიერო სასწავლებელი, (1834 წ.) ზედამხე-
დველი დიმიტრი სამონის ძე ლუგოვსკი, იმისა თანამემწე ბ.
კასილივსკი.

არღონის სასულიერო სემინარია (1888 წ.).

თბილისის სასულიერო სასწავლებელი, (1817 წ.) ზედამ-
ხედველი სამონ არსტახის ძე შამკეიანი, მისი თანამემწე ივანე
პრისოდანი, კეონომი გრიგ. დეკანოზიშვილი, მასწავლებლები: სამა-
გალიშვილი, ნატროშვილი, კვიციანიშვილი, ჯანაშვილი, მარჯანიძე &
სხვანი.

გორის სასულიერო სასწავლებელი, (1818 წ.) ზედამხედ-

ველი კასიდ აიკინთეს ძე ბელიავეი, მისი თანამშენი კასილი ივანეს ძე ბუტირსკი. წევრები: კაკასიძე და ნათიძე, მასწავლებლები: მან იღურაძე, ილ. ფერაძე, ჯაფარიძე, ჯესიძე და სხვა.

თელივის სასულიერო სასწავ. (1818 წ.) ზედამხედველი შოი ისავის ძე შიუვაშვილი, მისი თანამშენი აკობ ალექსანდრეს ძე შარშია, წევრნი: ბარნოვი, ვახანიძე და ათანე ხატიშვილი.

ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელი. (1825 წ.) ზედამხედველი ალექსანდრე ანანის ძე იაროსლავი, მისი თანამშენი ათანე დაიეთის ძე გაფრინდაშვილი, მასწავლებლები: დათოშვილი, სანუბლიძე, უდრუღიძე, გეორგიძე, მაღრაძე, სულაქველიძე, ღამბაშიძე, ფსაკაძე, კვადიაშვილი, ვეცხრაძე, ნიკ. ჭარია, ლუკიანიშვილი, ან. ბენაშვილი.

ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებელი (1877 წ.) ზედამხედველი (კაკასია), მისი თანამშენი ალექ. არს. სოსინოვსკი, მასწავლებლები: აბესაღაშვილი, ჭაჭინაძე, ხორაზაძე, თოსაძე, ფარიკაშვილი, შავლოვი, სვანიძე, მარგალიტაძე და სხვანი.

სამეგრელოს (ასღ-სენაკში) სასულიერო სასწავლებელი (1830 წ.) ზედამხედველი თეოდორე კუშმის ძე ბოკოლიაშვილი, მისი თანამშენი დავით ავგორის ძე აღადაშვილი, მასწავლებლები: მუქანარიშვილი, შამფორია, თუთხურაძე, ელიაშვილი, სოფორია, შიქაძე, დამისტარაშვილი, მატარაძე, ანსეროვი, სოკოლსკი და ს. სასოკია.

სტავროპოლის სასულიერო სემინარია, (1858 წ.) რექტორი არხიმანდრიტი ანტონი, ინსპექტორი მაღინოვსკი.

სტავროპოლის სასულიერო სასწავლებელი, ზედამხედველი კონსტანტინე ეფრემოვი, ინსპექტორი ვლუხაროვი.

ეკატერინოპოლის სასულიერო სასწავლებელი, ზედამხედველი ალექსანდრე სმელევი, ინსპექტორი ივანე შოშოვი.

სამხედრო სასწავლებლები

თბილისის საკადეტო კორპუსი. (1875 წ.) დირექტორი გენერალ-მაიორი ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე ოსტროვოვსკი, ინსპექტორი შოლკოვნიკი ალექსანდრე შთეს ძე კაროლავოვი, მისი

თანაშემწე მოდმოლეკონიკა ვლადიმერ ღაზარეს ძე შარდანოვა.

კავკაიის სამხედრო პროვიზიანთა, დირექტორი გენერალ-მაიორი პეტრე ვასილის ძე დუდაროვი, ინსპექტორი ბ. ისოვსკი.

თბილისის საიუნკრო სსწავლებელი, (1866 წ.) სასწავლებლის უფროსი (კაცანია), ადიუტანტი პორუბ. გოხი, საქმის მწარმოებელი კამიტანი კარილე ქუთათელაძე.

სტავროპოლის საიუნკრო სსწავლებელი, (1870 წ.) სასწავლებლის უფროსი მოდმოლეკონიკა პეტრე ალექსანდრეს ძე შინა, საქმის მწარმოებელი კამიტანი ბირიჯეოვი, ადიუტანტი რაბაღინკო.

თბილისის სამხედრო საფერშლო სკოლა, (1838 წ.) დირექტორი დ. ს. ს. აკობ ივანეს ძე მადინინი.

დირექტორები და ინსპექტორები საერო სსწავლებლებითა

თბილისის გუბერნიის საერო სსწავლებლების დირექცია. დირექტორი ნიკოლოზ პეტრეს ძე ღარსკი, ინსპექტორები: ფილ. ტამ. ბოგდანოვი და ვასილი ნიკიტას ძე შავლოვი, საქმის მწარმოებელი ალექსი კოდბაგოვი.

თბილისის გუბერნიაში: სამოქალაქო სსწავლებლები ახალციხის (ღარსდა 1875 წ.), ინსპექტორი შუკ. კარილ. პეტროვი; ახალქალაქის (1889 წ.), ინსპექტ. გორის (1880 წ.), ინსპექტ. ტარასი შამაღაძე; თელავის (1878 წ.) ინსპექტორი ვასილ კიენაძე; საღნაღის (1876 წ.), ინსპექტორი კონსტ. ბაღაშვალა; ზაქათაღის (1886 წ.), ინსპ. მიტარკესვი და თბილისის (1884 წ.), ინსპ. ალექსანდრე ვუკასიშვილი, თბილისის რეინის გზის (1891 წ.) ინსპ. ნიკოლოზ სემიონოვი.

ქუთაისის გუბერნიაში: ქუთაისის საგუბერ. საერო სასწავლ. დირექცია—დირექტორი ფილამუ ზაქარაის ძე ლევიტაი, ინსპექტორები: ნავ. გაბ. დიმიტრაევი და შ. ა. სავაია.

საქალაქო სასწავლ. ქუთაისის საქალაქო სასწავლ. (1882 წ.) ინსპ. ვასილეოვი, სამეგრელოსი (ფოთში 1869) ინსპექტ. ბლოხოტნიკოვი; თზურგათის (1874 წ.), ინსპ. მუსრაგვი; ბათუმის

(1881 წ.) ინსპ. მაცყარიანი; სონისა 2 კლას. (1870 წ.), ზედამხედველი გუგუ; ბათუმის სასჯელის სასწ., (1889 წ.) ზედამხედველი დელსკი; სოხუმის სამთა სკოლა (1869 წ.), ზედამხედველი ფოთის ზღვოს ნაპირის კლასები (1881 წ.) შიპაძე დავითი; ზუგდიდისა (1867 წ.) ზედამხედ. ცუცუბერი; ლენინისა (1871), ზედამხ. ნაზარია; რაჭისა (1856 წ.), ზედამხედ. ვაფარაძე; ახალ-სენაკისა — ზედამხედველი ხ. ა. კუჭაძე.

ღირეკტია ელისავეტოპოლის, ერევნის და ყარსის სამთა სასწავლებელითა. დირექტორი დამიტრი დანიელის ძე ორდოვი, ინსპექტორები: მახვილ შულგანი და ალექსანდრე იაკობოვი.

საქალაქო სასწავლებლები: კლისავეტოპოლისა, ნუხისა, შუშისა, ალექსანდროპოლისა, ნახიკეანისა, ახალ-ბათუმისა, ორდუბათისა, ერევნისა, უფუხანდისა. და ყარსისა.

ღირეკტია ბაქო-დაღესტნის სერო სასწავლებელითა. დირექტორი ვასილი კორდინის ძე ზაზულანი, ინსპ. ბ. სტეფანოვი.

საქალაქო სასწავლებლები: დარუბანდისა, შიშხისა, ბაქოსა, უფისა, ლენკორანისა, ალექსანდროპოლისა და ბუტრუკისა.

ღირეკტია ყუბის სერო სასწავლებელითა. დირექტორი ბ. ბლაუდოვი, ინსპექტორები: რადინოვი და შილი.

საქალაქო სასწავლებლები: ესკისა, ბატალიშინისა, მაიკოფის, თუმრისა, არშაქარისა, ახაბისა, უშანისა და ტამანისა.

ღირეკტია სტავროპოლის სერო სასწავლებელითა. დირექტორი ალექსანდრე ბუტრუკი ძე შულგანი, ინსპექტორები: კრინოვი და თაღჭრელიძე.

საქალაქო სასწავლებლები: სტავროპოლის სასჯელის სასწავლებელი, საქალაქო სასწავლებელი, სეგნაკო სკოლა.

ღირეკტია თერგის სერო სასწავლებელითა. დირექტორი სერგეი თეოდორის ძე გრუშკოვი, ინსპექტორები: ბელოვი და მოხირი.

ქალაქის სასწავლებლები: კაკავისა, მოზდოვის, კოორგივესკის, ხაღინისკისა და გროზნისკისა.

სპეციალი სასწავლებლები

თბილისის სატექნიკო რეინის გზის სასწავლებელი. დირექტორია ბ. რადანსკი და ინსპექტორები ბ. პაპოვი.

თბილისის საბელოსნო სასწავლებელი. მზარუნველი დანილოვი, ინსპექტორი ვასილი ცხრილაძე.

თბილისის საბელო ინსტიტუტი. დირექტორია ბ. არტემიევი.

თბილისის საფერშლო სკოლა. დირექტორია ინსპექტორი როზენბაუმი.

თბილისის საბელოსნო სკოლა. დირექტორია (კაკანსია).

თბილისის მიწის-მზომ. სკოლა. დირექტორია ივანე კაზიმირას ძე ვაზაკევიანი.

ზაქათაის საბელოსნო სასწ. (1866 წ.)

კავკაიის საბელოსნო სასწავლებელი.

ელისავეტოპოლის საბელოსნო სასწავლებელი. ინსპექტორია ბ. შეიერი.

ბაქოს ალექსანდრეს საბელოსნო სასწავლებელი. (1888) ინსპექტორია ბ. მახალკესკი.

სტავროპოლის 4 კლას. სასწავლებელი. ინსპექტორია ბ. კრინიანი.

კერძო სასწავლებლები

თბილისის სათავად-აზნაურო სკოლა (დაარსდა 1879 წ.) სკოლის კომიტეტი: თავსმუდომარე თ. კონსტანტინე ივანეს ძე მუხრანბატონი (გუბერნიის მარშალი), მისი ამხანაგი კ-ნა მარიამ კონტანგის ასული ვამბაკურიან-ორბელიანისა. წევრები: მახვილ ვიფიანი, —ილია წინამძღვრიაშვილი, შაკლე ვიფიანი, ნიკოლოზ ცხეკეაძე და რაფიელ ყაზბეგი, სკოლის ინსპექტორი კეკელიძე თავიშვილი.

ქალთა საზოგადოების სამაგალითო სკოლა.

ქუთაისის სათავად-აზნაურო სკოლა (1880). ინსპექტორია

დარე ზღუქანდრეს ძე ბიკოვი, სეკრეტარი ბ. ფრენკელი
 კავკასიის სატეხნიკო საზოგადოება. თავსმჯდომარე
 სლავ სტატკოვსკი, სეკრეტარი პეტრე თეოდორეს ძე კოლდე-
 ვინი.

ქრისტიანობის აღმადგენელი საზოგადოება, თავსმჯდომარე
 საბჭოსი საქართველოს კვ. ზანდარია, საქმის მწარმოებელი ბ. ტა-
 იმაროვი.

ძმობა ყოვლიად წმიდის ღვთისმშობლისა საქართველოს
 საეკლესიოში. თავსმჯდომარე საბჭოსი დეკ. ესტ. ელიაშვილი.

საეკლესიო მუზეუმი ძმობისა. თავსმჯდომარე თ. ჯ. ჟორ.
 დანიი.

საქართველოს სამზრუნველო სასულიერო წოდების ღარი-
 ბთათვის. თავსმჯდომარე ანზამანდრატი ნიკოლოზ, სეკრეტ.
 სოფ. ნატაძე.

ძმობა თბილისის სასულიერო სემინარიისა ღარიბ შვეიცრ-
 დების შემწეობისათვის. თავსმჯდომარე რეკტორი სემინარიისა,
 სეკ. ინსპექტორი სემინარიისა.

ტფილისის საზოგადოება წყალში დარბობისაგან გადასარ-
 ჩენად. თავსმჯდომარე სიმონსონი, ხაზინადარი ბ. კომაროვი.

კავკასიის საისტორიო და საარხეოლოგიო საზოგადოება.
 სამჯდომარე წევრი ბ. შერენბეტიევი, ხაზინადარი ვეისფონ-ვეისენ-
 გოფ, სეკრეტარი ა. ვინდინოვი.

ტფილისის პირუტყვთა მფარველი საზოგადოება. თავსმჯდო-
 მარე საზოგადოების გამგეობისა მახვილ სერგეიევი, სეკრეტარი
 ნ. პოპოვი, ხაზინადარი გ. ოვსიანიკოვი.

აღუქანდრეს თავშესაფარი ტფილისში, თავსმჯდომარე თ.
 გ. ჯ. შერვაშიძე, საქმეთა მწარმოებელი ად. მ. თამაშვენი.

კავკასიის საზოგადოება ხელოსანთა წამახალისებელი,
 თავსმჯდომარე ბ. ბ. პაეელი.

მასწავლებელ ქალთა ურთიერთი დამხმარება საზოგადოე-
 ბა. თავსმჯდომარე მ. სეკრეტარი კნ. არღუთინსკი-დოლგორუ-
 კოვისა.

სამუსიკო საზოგადოება. თავსმჯდომარე იასე აგორის ძე

ფითოევი, საქმეთა მწარმოებელი ბ. პავლოვსკი.

ტფილისის საარტიტო საზოგადოება. თავსმჯდომარე მისი
აგრორის ძე ფითოევი.

ტფილისის სამუსიკო კრუეოკი. თავსმჯდომარე ბ. ყორღა-
ნოვი, სეკრეტარი ბ. შამრაი.

საქველ-მოქმედო საზოგადოება წმ. ნინოსი ამიერ-კავკა-
სიის განყოფ. თავსმჯდომარე მოთავარ-მართებლის მეუღლე კვდოკია
ბორისის ასული შერემეტაივისა, სეკრეტარი ბ. ნაუმოვი.

ტფილისის საქველ-მოქმედო საზოგადოება. თავსმჯდომარის
ამხანაგი ანა ალექსანდრეს ასული ამილიხერისა, სეკრეტარი ბ. ხა-
ლათოვი.

ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზო-
გადოება. თავსმჯდომარე ამ საზოგადოებისა და გამგეობისა არის
თ. ილია ქავჭავაძე, ამხანაგი მისი უგანათლებულესი კნინა ვატ-
კანტაინისა, წევრნი: ი. გოგებაშვილი, ნ. ცხეკაძე, ალექს. ჭუ-
ნია, კეკ. თყაიშვილი, სეკრეტარი დავით კარიჭაშვილი, განყოფი-
ლება ქ. ბათომში, თავსმჯდომარე კვტ. ზაქ. ერისთავისა, მისი
ამხანაგი მაკრანე იოს. დღონტისა, თავსმჯ. სტეფ. ბუთახელი, წევრ-
ნი: გ. ვოლსკი, გ. კლიაზა, ივ. მესხი და ბერძენიშვილი.

ქართული დრამატიული საზოგადოება. თავსმჯდომარე თ.
დ. გურამიშვილი; სეკრეტარი ივ. ნ. მაჭავარიანი, ხაზინადარი პე-
ტრე იოსების ძე ყიფიანი, გამგეობის წევრნი: მიხეილ კვალაიშვი-
ლი, ნიკ. ისარლიშვილი, ვას. რცხელიაძე და გიორგი ეურული.

თბილისის ვუბერნიის თავად-აზნაურთა საზოგადოება შე-
უძლებელ მოსწავლეთა შემწეობისათვის. კომიტეტის თავმჯდო-
მარე თავ. კონსტანტინე მუსრან-ბატონი, მისი ამხანაგი კნ. მარიამ
ვასტანგის ასული ჯამბაკურიან-ორბელიანისა, წევრნი მიხეილ ყიფი-
ანი, ნ. ცხეკაძე რ. ყაზბეგი, ილია წინამძღვარიშვილი და სხ.

განყოფილება ზემოხსენებულს საზოგადოებბის ანუ ქალ-
თა კომიტეტი. თავსმჯდომარე კომიტეტუსა კნ. მარიამ ვასტან-
გის ასული ჯამბაკურ-ორბელიანისა, წევრნი: კნ. ოღვა თაჯო-
ზის ასული ქავჭავაძისა, კნ. კვტარინე მიხეილის ასული ერისთა-
ვისა, კლენე ზაქ. ასული ეურავსკისა, კვტარინა რკაზის ასული

გაბაშვილისა, კუროსისე აკობის ასული კიკინაძისა.

ქართულთა ამხანაგობა წიგნის გამოცემისა. მხარეთველი ალ. ჯაბადარი, ს.ზისხდარი ავ. მაჭავარიანი, სკერცარი ნო. ზედგინიძე.

ამხანაგობა გასულ შემამულეთა.

გამოვიდა და ისუილება ეველა ქართულ წიგნის მალაზიებში
მალაზიან ბუნიასი

ოვემ სახალხო გამოცემა
ფასი 15 კ.

ოვემ სახალხო გამოცემა
ფასი 15 კაბ.

მეორე გამოცემა

სრული სახელმძღვანელო ყოველნაირის ბარათებისა და წერილების შესადგენელად ყოველ შემთხვევისათვის

ფასი 30 კ.

მეთერთმეტე განყოფილება

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

სამოსამართლო და სასულიერო დაწესებულებანი

შინაარსი მეთერთმეტე განყოფილებისა:

სამოსამართლო ნაწილი

- 1) თბილისის სამოსამართლო პალატა. პროკურორა პალატისა. ცალკე სამიჯნო სამართველო პალატისა.
- 2) თბილისის ოლქის სასამართლო. სამპროკურორა. სანოტარეუსო არსიეა. მომრიგებელნი სასამართლოსი საქალაქონი, ნაფიცი კეჭილეზი.
- 3) ქუთაისის ოლქის სასამართლო, სამპროკურორა, სანოტარეუსო არსიეა, მომრიგებელნი სასამართლოსი საქალაქონი, ნაფიცი კეჭილეზი.

სასულიერო ნაწილი

- 4) კავკასიის სასულიერო შმართველობა. — საქართველოს სეკრეტარხოსო.
- 5) ეპარქიეზი: ქართლ-კახეთის, იმერეთის, გურია-სამეგრელოსი, აფხაზეთის, კეკელიესი და სტავროპოლისი.
- 6) საკათედრო კელესიეზი და საბლაღოანხიეზი.
- 7) მონასტრეზი და მათი წინამძღვარნი.

საქართველოს
მაქსიმალიზაცია

უმაღლესი სამოსამართლო დაწესებულება

თბილისის სამოსამართლო პალატა უფროსი, თავმჯდომარე პალატისა დ. ს. ს. სტეფანე პორისის ძე კასისკია.

თავმჯდომარენი დეპარტამენტებისა: 2-სა სისხლის საქმეში დ. ს. ს. ლევ ლვოვის ძე ფატეევი, 1-სა სსიპქაქოში დ. ს. ს. თავ. ნაილოზ დამიტრის ძე ჭავჭავაძე, 2-სა სსიპქაქოში დ. ს. ს. ნაილოზ პუდეს ძე სმიტენი.

წევრნი პალატისანი ალექ. პეტ. ფრანგოვი, კონსტ. კოლბასინი, ალექ. პაულ. სმიტენი, არკადი დამიტრის ძე სტრუბიცი, ალექ. ნიკ. კანაუნოვი, ნიკ. ვას. სტრუევი, ადამ ივანეს ძე ხუხოცკი, აკობ ივ. კრამარჩენო, ვლადიმერ ვალერ. კარნოვანი, ილია ანდრ. დიზოგუბა, ალექ. მდინოცკი. გამიჯნის წევრი პალატისა ვასილ პოტოცკი და კონსტანტ. დოლგოვი.

სეკრეტრები: მანგოლდტი, მიტეეინი, დავით სტეფან. ბუზარგანოვი, ალ. არეშევი, კლიმენტი ნაილოდაევი. მათი თანაშემწენი: მოსე შელიქოვი, ვერსოცკი, მირაქოვი, ნიკიტა ფუდინოვი, ანდრეევი, სტრანოვი, იმარხანოვი, მიხაილოვი და კოსტილიოვი, ბოქაული ფომინი, თარჯიმანები: არდაზიანი და სეიდოვი.

პროკურორი პალატისა დ. ს. ს. ვლადიმერ ვასილის ძე სმიტენი, მისი ამხანაგები: კარლ ლუდვიგოს ძე ლემერმანი. მისილ მასელ. შარაგინი, კვთიმე ნაილოზის ძე სლოდოცკი, სეკრეტარი, ნაილოზ აგორის ძე არდუთაშვილი-მხარგრძელი, მისი თანაშემწე ვასილ იოსების ძე პროძელი.

სამიჯნო მმართველობა პალატისა თავმჯდომარე პალატისა

გაბრიელ კონსტან. ტკოსკია, უფროსი სიგეგმო საბაზიის განყოფილებისა მათე ივანეს ძე ჩასუხოცკია სამიჯნო რევეზორები: კვკამოვი, მერკურიევი და ათბეგოვი, საქმის მწიარმოებელი დუნახონსოვი, მისი თანამემწენი: კომპანეიცი, ჟორდანა და რაუმიკ. უფროსები სამიჯნო განყოფილებისა: 1 თბილისის ივანე კლადმერას ძე როზანოვი, 2 თბილისის ბავლე გიორგი, შტრაუბე 1 ქუთაისისა — ერახოვ-გრეგოლძე, 2 ქუთაისისა მიხეილ ზურაბ. არღუთაშვილი-მხარგრძელი, ბაქოსი ოზერსკი, განჯისა იზოქმოვი და ერკენისა ანაშკვი. უფროსი მიწის მშომლები: თავ. სიადამონოვ-ერასთავი, შეპელიოვი, ავილოვი, ზაილაშვილი, მარდანიოვი, კონბერგი, ტატარენკო, ფანაშვილი, ხოლინი, სარაეშ-ზადენსკი, შარინი, სარქისოვი. რუსიოვი, ბენედიქტოვი! უმცროსი მიწის-მშომლები: მიხაილოვი, ღიაშენკო, ვისოტინი, რამენსკი, გრიზო, მახარაძე, კეჩილოვი, კულბოვიანი, შკერბინანი, ტერ-ოღანეზოვი, ბაკულანსკი. შკერბინანი, ივანოვი, აედრუშენკო, ვარკოვ, ღარიონოვ, ფილიპოვი, ვახელიშვილი, ფილიპოვი, ბახეუქ-მედიქოვი, ღებუდაევი, დრუჯანოვი, კალახოვი, ლეონიძე, მანუილოვი და მარაშკევი; უფროსი თანამემწენი მიწის-მშომლებლებისა: სტუშნიკოვისა, კოდბეკოვი, მუსილოვი, ანტონოვი, მოსკევიანი, მანსკეტაშვილი, ღობოდა, კეჩილოვი, კორინთელი, ანტონოვი, პეტროვი, შევლიაოვი, ალექსევი, კაჟიბეგოვი, კლევი, გეორგიევი, ზაბაროვსკი, კლოპოვიევი, კრილოვი, კლახაროვი, კანსაძე, შკოტანი რუბანევი, მოროზოვი, კარშენი, კიტანსკი, ბარისკევიანი.

თბილისის საოლქო სასამართლო, თავსჯდომარე დ. ს. ს. ფეოდორე ალექსანდრეს ძე ბიკოვი. მისი თანამემწენი: სვიმონ ივანეს ძე კლენინი, კმანვილ თეოდორეს ძე ბურჯარტი და ივანე კლამენტის ძე საეიცი. სასამართლოს წევრნი: გიორგი ბუჯანის ძე წინამძღვარიშვილი, კარლამ ქრისტ. გუსიოვი, ივანე ალექსანდრეს ძე უთხელიშვილი, ბოლდარევი, ალექ. ვას. აკეიოვი, თავ. დაჟ. ნიკ. თუმანიშვილი, კონსტ. ვას. სმარადონოვი. ბუჯანსი ალექსანდრ. ღილოვი, ალექ. დამ. რუსანოვი, ვას. თეოდ. მადალეო. კვბ. კასილ ჩემსოვი, ალ- ვას. მადალეო; ამოღონ ღავრენტი. ბუტენკო და კვინტი იოსების ძე მარსკევი.

წევრები სამიჯნო უწყებებისა: აკტაჟ მაკარის ძე კარხანკოვი
 ლეონტი ნიკოლ. სტოიანოვსკია. ალექსანდრე სამონის ძე სტეპანო-
 ლოვი. სეკრეტრები: ნიკოლ. მისაილოვი, თომასპაშკია. ტერ-ან-
 რაევი, ისაჲ აჰმაროვი და კეკელი ოვსიანიაკოვი. მათი თანაშემწე-
 ნი: კესეკა ელიოზიშვილი, ივ. მინასტკოვი, ანკადი აუთანმოვი,
 ნ. მელაქ-ნუბაროვი, ივანე ტერშოვანოვი, თეგლორე ვასიკოსკია,
 მისეიდ კამსარაგანი და ჭინასოვი. ბოქაულები: გრ. როსტ. პეგ-
 თაბეგოვი და ნიკ. სამონ. კოიუტკი, თარჯიმანები: პოლიცო,
 ლაერენტ. შატკერიშვილი, ახუნდოვი, ფუდინოვი და მელაქ-სარჭი-
 სოვი; გამომძიებელი: ვასილ ივანეს ძე დრახენკეიანი და გრიგოლ
 ვასილის ძე დანილოვი.

პროკურორი საოლქო სასამართლოსი ალექსი ივანეს ძე
 ივანოვი მისი ამხანაგები დიმიტრი ელისეს ძე სერნაია, დობრო-
 ვოდსკი, ალექსან. გრიგ. რაბინი, ერვანდ სტეფ. ჭაღალოვი (თუ-
 ლაჲშაი) აბოლ. კაზიმ. მოსვეიანი, (ახალ-ციხეშაი) ფონ-კელუგანი.
 სეკრეტარი სტეფ. კვრამფის ძე ნოსკოვი, უფროსი ნოტარიუსი
 ნიკოლოზ საკელსა ძე ფიოდოროვი, მისი თანაშემწე ალექსი
 ლეოვის ძე კაზლოვი.

ქუთაისი საოლქო სასამართლო, თავმჯდომარე (კაცისია)
 მისი თანაშემწენი: სერგეი ალექ. პოგოროდსკი და კოსტანტინე
 თეოდ ფილიპოვი; წევრნი სასამართლოსანი: კვბ. სტეფ. ტუ-
 ტკეანი, ალექსან. ივ. ფიფინაშვილი, გრ. ივ. ზაია. კვბ. ვალერ.
 დილექსკი, ზაქ. ნიკ. აჰიშოვი, ნიკოლ. პეტ. შეიფური, გიორგი
 მარკოზის ძე პოპინი. ალექსი ივ. შოტუს, პელე სემ. ტროიფ-
 კი, ანსენ პლატ. ძე დოზინსკი. ალექსან. ვიკენტ. ნუპოკოინისკი.
 გამიჯენის წევრნი: ახმედაჲ კეჭალოვი, მისეიდ ანდრ. ივანოვი,
 ვასილ ივან. ლეგოვი და შატკეი.

გამომძიებელი განსაკუთრ. სეურადდ. საქმეთათვის თავადი
 სოლომონ გიორგ. მიჭელაძე და ოტონ ოტონის ძე კრევიანოვსკი.
 უფროსი ნოტარიუსი გრიგ. გიორგ. გამრკველი. სეკრეტრები:
 დიმიტ. ნიკ. სერნიაკსკი, ანდრია ანდრეას ძე კიშენკესკი და ივ.
 კუთიმეს ძე ივანოვი, მათი თანაშემწენი: იულიო თეოდორეს ძე

ტოლკინსკი, ილარ. თედორ. კალუშკინი. ალექს. ივ. მისსილეინი, აისონ მოსკეს ძე ეიკვიძე, გომრგი ღარისხანის ძე მუხომარაშვილი, ალექსი დავით. ღორთქიფანიძე, გრ. იორჟული, ივ. ჩიკვაძე, ლავრო. ბესარ. ხამშურაძე და შორფ. გაომრ. მხხარაშვილი. თარჯიმანები: გერ. ხოშტარიან, სპან. კერეკულიან, ბეკ. კარსკია, ნიკ. აკობაშვილი, ქრისტეფორე ბეშქენსძე, კლადიმერ არაელ. მესხი და მღოსონ უგრესელიძე. ბოქალური: ალექსანდრე ნიკ. ახდუშელიშვილი, გრაიგოლ როსტ. ტატაშვილი და ავლიანე დავითას ძე მამულიაშვილი. არხივარდისა რომან ნიკ. ჭიბიძე.

პროკურორი, მისი ამხანაგები: ოსკარ-ბეკ ადიგოზლოვი, სტეფ. დუდკოვ. ბოგუნიკი, ბორის დეკას ძე ბიკოვი, კლადისლავ ალექ. დეკოტა-კოვანი, ალექ. ალქს. დუხანსკი, კლადიმერ კმელიან. შუხ. მაკრაიე უსტ. დოზინო-დოზინსკი. სერეტარი შეტრე ბესარიონ. კაზირიან.

ნაფიცი ვეჟილები ტფილისის სამოსამართლო ოლქისა. კვბ. მათ. დანილოვი, სენაკერიან არჩირენი, კონსტ. ნიკ. რეიტერი, თავ. აოსკე რევაზ. ვანსიძე, ალექ. ფრენკელი, ალექსანდრ. ივ. ყარაბეგოვი, დავით ივ. ავლიშვილი, სურგი კახილის ძე ნემესოვი, ნერსეს ხაიბეგოვი, როსტ. ივ. ყარაბეგოვი, გომრგი კვანტლოვი, ალექს. ივან. ბოლტანაძე, შეტრე ალექსის ძე ოშონინინი, კვბენი შარგ. ტურკაიანი, თავ. ნიკ. კასტ. ორბელიანი. გომრგი გვარჯი, ასაგ სტეფ. ტერ-სტეფანოვი, ალექსანდრე შირიანის ძე ჭეონიან, კონსტ. დავიდურენ. სლინკო. არაელი გუნტაძე. კერძო ვეჟილები: ნიკ. დეკ. აბაშიძე, გრაიგ. ივანეს ძე ასათიანი. ნიკოლ. სიმონ. გამრეკელი, დიმიტ. ივ. კორინთელი, კვთიძე კობიაშვილი, აბრამ ივანეს ძე ნასიძე, ოთიდ ივანეს ძე ნატროშვილი, შაქარიან როსტანი, კასიდ გრ. შანშაიევი, გრაიგ. შაქ. შანშაიევი, გრ. დოლიძე, ივანე ტხორგვესკი.

ნაფიცი ვეჟილები ქუთაისის სამოსამართლო ოლქისა: გომრგი ბესარ. დოდობერიძე, ივ. შეტრეს ძე ვაიანი, მოსკე ხაინასკეს ძე ჭიჭიძე, დავით არჩილის ძე ღორთქიფანიძე, კლადიტრატი ნიკ. ჩიკვაძე, დავით ბესარ. კერეკულიან, დავით ალექსან. კობიაშვილი, შაქარიან მაჭავარიანი, მიტროფან ახდრანს ძე სელიტრაიკოვი.

კერძო ვეჭილები: ყარაშან ჟაფარიძე, მიხეილ არასტ. დარასკელიძე, მარკოზ ივ. კეშელაძე, ლუარსაბ თეიმურ. ლოდუა, მიხეილ ჯუღაშვილი, ლორთქიფანიძე, ასლან მანუკ. ნუბიძე, ლუკა გიორგ. უკსია, მღოსონ ბერიძე, კონსტ. ივარჯილა, მიხეილ ანთელაძე, გიორგიძე, სერატიონ შამუღია, ნიკოლოზ პახტაძე, სუვიტაი, სტეფანოვი და ვიონცხოკია.

მომრიგებელნი მოსამართლენი (ახლად შემდეგს განყოფილებაში „ს ა მ ა ზ რ ო დ ა წ კ ს კ ბ უ ლ კ ბ შ ი“).

კავასიის სასულიერო მმართველობა

საქართველოს საეგზარხოზო

საქართველო-იმერეთის უწმიდესი სინოდის კანტორა. თავსმედომარე, სინოდის წევრი, მთავარ-ეპისკოპოსის ქართლისა და კახეთისა, საქართველოს ეგზარხოზო ვლადიმირი. წევრნი: რექტორი სემენაიისა არსიმონდრიტი სურაფაში, ტფილისის წმ. დარასკელის მონასტრისა არსიმონდრიტი კესარი, ქუბაისკეის მონასტრისა არსიმონდრიტი ნიკოლოზი და დეკანოზი კლიაშვილი; პროკურორი და კანცელარიის მმართველი ლევ ბეღელს ძე რუსჩინსკია, ს ე კ რ ე ტ რ ე ბ ი: ქართულ განყოფილებისა სოლომონ გაბრიელის ძე ჩიტაძე და იმერეთის განყოფილების ილია მოსეს ძე კაცხაყელიძე, არსიტექტორი ლეონილდ შეტრეს ძე ბაღეყელიძე, ბუჩგალტერი-საზისადარი ალექსანდრე ბეღელს ძე არდაზიანი, სიქმის მწარმოებელნი: ესილი კოდშიკოვი, აროს ანჭოშვილი, ალ. დავითაშვილი. ნიკოლოზ მატათაშვილი, არსიეის მკვლეი თომას ალექსიე-მესხიშვილი, თარეამანება: დამ. მღებრიშვილი და ტაბატაძე.

ეგზარხოზის კანცელარია. კანცელარიის მმართველი ესილ დიმიტრ. შეტრეპელოკია, მისი თანამშრომნი: დ. დავითაშვილი და მატეევი, საზისადარი ასტროვი, არსივარიუსი ეუკოვი.

ქართლ-იმერეთის ეპარქია. ეპარქიის უფროსი საქართველოს ეგზარხოზი მადლ-ეოკლად უსამდეგელოკსა ვლადიმირი, მისი ვიკარიაები: დავით-გარეჯის მონასტრის წინამძღვარი და ეპისკოპო-

ზი გორისა უოკლად უსამღვედელოქსი ალექსანდრე და შეამთის მონასტრის წინამძღვარი და ეპისკოპოზი ალექსანდრის უოკლად უსამღვედელოქსი ბესარიონი.

იმერეთის ეპარქია. ეპარქიის უფროსი, ამერეთის ეპისკოპოზი უოკლად უსამღვედელოქსი გაბრიელი, ეპარქიის სეკრეტარი ერასტი თუიბურაძე, მისი თანამემწე ლეონტი წახანაძე.

გურია-სამეგრელოს ეპარქია. ეპარქიის უფროსი გურია-სამეგრელოს ეპისკოპოზი, უოკლად უსამღვედელოქსი გრიგოლ, ეპარქიის სეკრეტარი სოფრომ ზაქარაძე მე მკვლავიშვილი. მისი თანამემწე უარამან გუგუშვილი, საქმის მწარმოებელი ხოჭოლაძე; დეკანოზი გრიგორი მაჭარაშვილი.

სოხუმის ეპარქია. ეპარქიის უფროსი, სოხუმის ეპისკოპოსი უოკლად უსამღვედელოქსი არსენი. კანცლარიის მმართველი ალექსანდრე ტროიცი.

კავკაისის ეპარქია. ეპარქიის უფროსი. კავკაისის ეპისკოპოზი უოკლად უსამღვედელოქსი ვლადიმირი. ეპარქიის სეკრეტარი ლეონიდა მალინიკი, მისი თანამემწე ორლოვიკი.

სტავროპოლის ეპარქია. ეპარქიის უფროსი სტავროპოლის და კუტიანოდარის ეპისკოპოზი ავაფოდორი, ეპარქიის სეკრეტარები: ბაქლე ვაშნიკი და არდამსიკი.

საკათედრო კველესაება. თბილისის საკათედრო სიონის ტაძარი. საკათედრო დეკანოზი ესტატე კლიაშვილი; მუბჭე ამავე ტაძრისა დეკანოზი გრიგოლ ბეტრიაშვილი.

ქუთაისის საკათედრო ტაძარი. საკათედრო დეკანოზი გაბრიელ ნავარიაშვილი, მუბჭე იოსებ კაციაშვილი.

გურია-სამეგრელოს საკათედრო ტაძარი. დეკანოზი გრიგოლ მაჭარაშვილი და მუბჭე მღვდელი კაპიტონ კაწკაწალი.

კავკაისის საკათედრო ტაძარი. საკათედრო დეკანოზი თედორე მაროზოვი.

საქართველოს საეპარქიო ბლაღოჩინება. თბილისის მახ. რაში: თბილისის საქალაქო კველესათა 1 ოლქის ბლაღოჩინი მღვდელი სოლომონ მოძაშვილი, 2 ოლქის ბლაღოჩინი ალექსანდრე ზემზუდიძე, 3 ოლქ. ბჭინაძე, 4 ოლქ. კბიტაშვილი, 5 ოლქ.

ბღაღონინი არისტრასე თეოსარა და 6 ოღქ. ზაქარია გუგუნიძე-
ლი.

დუშეთის მაზრაში: 1 ოღქ. ბღაღონინი მარგოზ ტყეშელაძე
2 ოღქ. ბღაღონინი აისონ ოქროშიძე და 3 ოღქ. გიორგი გუ-
ლაძე.

გორის მაზრაში: 1 ოღქ. იოანე გამრეკელი, 2 ოღქ. ზაქ-
არია იაშვილი, 3 ოღქ. მინასე კაძანაძე, 4 ოღქ. გიორგი კვიცი-
ანიძე 5 ოღქ. იოანე იანიანი, 6 ოღქ. სიმ. ხახუტაშვილი, 7
ოღქ. იოსებ ხუციანიძე და 8 ოღქ. სერგი დავითაშვილი.

თელავის მაზრაში: 2 ოღქ. ნიკოლოზ ხუციანიძე, 3 ოკრ.
—დაე. გოგიაშვილი.

სიღნაღის მაზრაში. 1 ოკრ. — სვიმონ ბენაშვილი, 2 სვიმონ
ბეგიაშვილი, 3 იბრაჰიმ ბაღაშვილი და 4 ოკრ. იოსებ შიშინაშვილი.

ბღაღონინები ქრისტიან. ილიძე. საზოგადოებისა. საინგო-
ლოსია — იოანე ოქროშიძე, თანხეთის მაზრისა — იოსებ კო-
შორაძე, 1 ოკრ. მახვილ ხელაშვილი 9 ოკრ. ივანე კაძანაძე 8
ოკრ. ზურაბ ვიოშვილი, 4 ოკრ. ერასტ. ნასარაძე.

ახალ-ციხისა და ახალ-ქალაქის მაზრაში: ქლაქ. ასაღვისა-
სა და ასაღ-ქალაქისა დამ. ხახუტაშვილი.

ერევნის გუბერნიისაში: ქალ. ერეკლისა ასე იორდანიშვილი,
აღკესანდროპოლისა (გუმბრისა) პასილოვა.

ვანჯის გუბერნიისა: განჯისა, ნუხისა, კართაშენისა, დილი-
ჯანისა დაე. მძინარაშვილი...

ბაქოს გუბერნიისაში: ქლაქ ბაქოსა აღკესანდრე იუნიცია.

ყარსის ოღქი: ქლაქის ყარსისა კომარი და დონკეინოვინა.

ამერეთის საეპარქიო ბღაღონინებია: ქ უ თ ა ი ს ი ა მ ა ზ-
რა შ ი: ქუთაისის მღვდელი ნეს. ეუბანიაშვილი, კანისა აუსტანე მამფო-
რია, სონისა ერასტე მაჭარაძე, კელაშისა კრძელოზ კანდელია,
გამოჩინებლისა აღკესანდრე შანიძე, სვირისა მახვილ მჭედელი, ოკ-
რბისა დავით სირბილაძე, სიმონეთისა ლუკა ჭიჭიანიძე, ნუნეშისა
ნესტორ შანგარაძე, გელათის მონასტრის ბღაღონინი არხიმანდ-
რიტა სერაპიონი და ჭვლიშის არხიმანდრიტა მყარა, ოკრბისა
მღ. დავით სირბილაძე.

შორაპნის მარზია: შორაპნის დეკანოზი დავით დამბაძემ, სანსკრისა (კაქ.) ხარაგაულის კრძილე გეფესემ, სვირისა ვარსკვლავის წერეთელი. მსარისა იუდიან ბესემ.

რაჭის მარიაში: ონის დეკანოზი ალექსი გეორგიანი, ბარისა სხარტლამე. სადმელის გორდუხიანი, ნიკორწმინდის კანდელია.

გურია-სამეგრელოს საეპარქიო ბლაღოჩინება. მონასტრების ბლაღოჩინი არსიმანდრია სიმონი.

ზუგდიდის მარიაში: ბლაღოჩინი მიხეილ მეუნარცია, ნესტორ აღმბაია, ნ. თოდუბაია, კვ. შენგელია, აღ. ქარცხავა, ბ. აღმბაია, გომეა.

სენაკის მარიაში: თეოდორე ხოშტარია, რევა, კონდრატია ნახია, ანტონ კეკელია, გიორგი ბერძემ, კამბოსი გაწერელია, კ. ბერძემ, კლ. ჭანტურია, არ. კალანდარიშვილი.

ლენხუმის მარია: ბლაღოჩინი დეკანოზი იოსებ კაქამე, ნიკოლოზ ფრუმი, რომანოზ გულებანი, და კალისტრატე კაპაიანი.

სვანეთის ეკლესიათა ბლაღოჩინი დეკანოზი იოსებ კაქამე.

ოზურგეთის მარიაში: ბლაღოჩინები: მღვ. დამიტრი ქაქამე, კონსტანტინე კანდელია, ნესტორ ურუშიძე, კვამე კალანდარიშვილი, სილვესტრო ხუნდაძე, სიმონ მგალობლიშვილი, არს. თოსემ, ა. ვიდურამე, ნ. რამიშვილი.

ბათუმის ოლქისა: ბლაღოჩინი სემონ ქაქამე და დეკანოზი რადგეიანი.

სოხუმის საეპარქიო ბლაღოჩინები: ოკრუგების: 1—დამ. მარჯანია, 2—დავრ. ვაქია, 3—იოსებ კერესელიძე, 4—იოსებ ჩხეკელი, 5—სამ. სკანიძე, 6—ამ. აკანოვა (ბერძენების), ჩვენომორამის ოკრუგისა 1—თ. ფელიძოვი, 2—დამ. სობოლევი.

კავკასიის საეპარქიო ბლაღოჩინები. კავკასიის მარიაში: კავკასის ბლაღოჩინი იოანე სამადაშვილი, შატიგორსკის მიხეილ ზაქსეივი, გეორგიევსკისა ბეტრე ქეჩევი, გროზნისა გრიგორი ლუდნევი, მოზდოვისა ორლოვი, უიზლარისა ალექსანდრე ნობილიტეტივი, კვარანოვარისა ფეოკი, ბარის ოსეთში მიხეილ სუხია-

შვილი, დიგორიაში გაორგე ხაყოკვი, არდონის მხარეში აღიქვს
 გათუკვი.

მონასტრები და მათი წინამძღვრები თბილისის გუბერ-
 ნიაში: დაკათ-გარეჯის მონასტრის წინამძღვარი ბარკულა საჭარ-
 თუელის ვიკარია აღექვანდრე, ეპისკოპოზი გორისა; შუა-მთის მონ-
 ასტრისა მუორე საჭართუელის ვიკარია ბესარიონი, ეპისკოპოზი
 აღაქვრდის; ტფილისის ფერიცვალების მონასტრის არხიმანდრიტი
 კესარია. დარსის წმ. სტეფანისა არხიმანდრიტი დეონიდი. იოანე ხა-
 თლისმცემლისა უდაბნოსი არხიმანდრიტი კესკვი, ჭავთახევის მონ-
 ასტრისა არხიმანდრიტი ნაიკლოოზი, ზოდბის — იღუმენია იუკუნა-
 ღია, კარძიისა მღვდელ-მონაზონი სვიმონი, საფარისა არხიმანდ-
 რისა, სმთაყოს დედათა მონასტ. მცხეთაში იღუმენია ნინა.

ქუთაისის გუბერნიაში: გუანათის მონასტრის წინამძღვარი არ-
 ხიმანდრიტი სერაპიონი, მოწამეთის არხიმანდრიტი ბესარიონი,
 ვარჯისა არხიმანდრიტი ბესიამხე, ჭელამისა არხიმანდრიტი ნაიკ-
 ფორე, ჩაცხისა არხიმანდრიტი ნაიკფორე, ნახარებევისა არხიმანდრი-
 ტი იონი, მღვიმეის დედათა მონასტრისა — იღუმენია ელენე, ხობის
 მონასტრისა არხიმანდრიტი სვიმონი, ნამარხევისა არხიმანდრიტი გა-
 რილე, მარტვილის მონასტრის წინამძღვარი ეპისკოპოზი გრიგოლ,
 შიმოჭმედის არხიმანდრიტი ამროსი, იოანე ხათლის-მცემლის უდა-
 ბნოსი არხიმანდრიტი გერსამე, თკვლათის დედათა მონასტრისა
 იღუმენია აღათა; ფსირცხისა (ახლ-ათონისა) არხიმანდრიტი იე-
 რონი; დრანდისა — მღვდელ-მონაზონი საბბა.

მეთორმეტე განყოფილება

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

უმაღლესი მმართველობა და მართვა-გამგეობა კავკასიისა

შინაარსი მეთორმეტე განყოფილებისა:

- 1) ხელმწიფე ამჟმართორის სისღობა.
- 2) მართვა-გამგეობა კავკასიისა. შთაჯარ-მმართველი და მისი საბჭო, მისი კანცელარია, მისი მოსყლეჩი.
- 3) სამხედრო, სჯრო და სამიჯნო მმართველობა, კავკასიის სანჯნზურო კომიტეტი. სახელმწიფო ჭონებათა მმართველობა, სახაზინო მალატა. სასჯეზო მმართველობა, სახელმწიფო ბანკის განყოფილება, სახელმწიფო საადგილ-მამულო ბანკი. სადამოჯნო მმართველობა. ფოსტა-ტელეგრაფის მმართველობა. სადამოჯნო მართვ. საკონსტროლო მალატა. გზების მმართველობა. საჯანდარმო მმართველობა.
- 4) თბილისის საგუბერნიო, სამაზრო და საქალაქო მმართველობა. სამაზრო დაწესებულებანი.
- 5) ქუთაისის საგუბერნიო, სამაზრო და საქალაქო მმართველობა. სამაზრო დაწესებულებანი.
- 6) ბაქოს, განჯის, ერევნის საგუბერნიო და საქალაქო მმართველობა.
- 7) მმართველობა დაღესტონისა და ეარსის თემისა, ზაქათაღლისა და ხერნოპოროის ოლქისა, სტავროპოლის გუბერნიისა. თურგისა და უუბის თემისა, იბიჯრ კასპიის თემა.
- 8) სამხედრო გამგეობა, საოლქო შტაბი, საინტენდანტო. ინჟენერისა, საკქამო და სხვა მმართველობა. კავკასიის კორმუისა და სხვა ჯარები.
- 9) უფხო ქვეყნის კლესბა (კონსულები).

რუსეთის საიმპერატორო სახლობა

მარტოვსკი
ნიკოლოზი

მისი იმპერატორებითა უდიდებულესობა, ხელმწიფე იმპერატორი ნიკოლოზ ალექსანდრის ძე თვით-მშენობელი სრულად რუსეთისა, დაიბადა 1868 წ. 6 მაისს (სახელწოდება 6 დეკემბერს).

უკვესტოესი მშობელი ხელმწიფისა დედოფალი იმპერატრიცა მარიამ თეოდორეს ასული, დაიბადა 1847 წ. 14 ნოემბერს (სახელწოდება 22 ივლისს), მეუღლედ ჰქონდა იმპერატორი ალექსანდრე III, (განსვენებული 20 ოქტომბერს 1894 წ.)

უკვესტოესი მეუღლე ხელმწიფე იმპერატორისა, მისი იმპერატორებით უდიდებულესობა იმპერატრიცა ალექსანდრა თეოდორეს ასული, დაიბადა 1872 წელს 25 მაისს, (სახელწოდება 23 აპრილს). უკვესტოესი ასული ამათი ოლგა ნიკოლოზის ასული, დაიბადა 1895 წ. 3 ნოემბერს.

მათი იმპერატორებითა უდიდებულესობა, მკეკვიდრე გესარეკონი და დიდი მთავ. გიორგი ალექსანდრეს ძე, დაიბ. 1871 წ. 27 აპრილს (სახელწოდება 26 ნოემბერს).

უკვესტოესი მამა და დედა ხელმწიფე იმპერატორისა:

მ. ი. დ. დ. მ. მიხეილ ალექსანდრეს ძე დაიბ. 1878 წ. 22 ნოემბერს, (სახელწოდება 22 ნოემბერს).

მ. ი. დ. დიდი მთავრისა ქსენია ალექსანდრეს ასული, დაიბ. 1875 წ. 25 მარტს. (სახელწოდება 24 იანვარს). დაქორწინდა დ. მ. ალექსანდრე მიხეილის ძესთან 1894 წ. 25 ივლისს.

მ. ი. დ. დ. ოლგა ალექსანდრეს ასული, დაიბადა 1882 წ. 1 ივნისს. (სახელწოდება 11 ივლისს).

უკვესტოესნი ბებები და მამიდები ხელმწიფე იმპერატორისა:

მათი იმპერატორებითა დიდებულესა დიდი მთავარი ვლადიმერ

ალექსანდრეს ძე, დაბ. 1847 წ. 10 აპრილს. (სახ. 15 აელ.) შეუღლდა მისი დ. შ. მარიამ პავლეს ასული, დაბ. 1854 წ. 2 მაისს. (სახ. 22 აელ.) შთაი შეიღება: დ. შ. კორილე ვლადიმერის ძე დაბ. 1876 წ. 30 სექტემბერს. (სახ. 11 მას.) დ. შ. ბორის ვლადიმერის ძე, დაბ. 1877 წ. 12 ნოემბ. (სახ. 2 მას.) დ. შ. ანდრია ვლადიმერის ძე დაბ. 1879 წ. 2 მას. (სახ. 30 ნოემბ.) დ. შ. ელენე ვლადიმერის ასული დაბ. 1882 წ. 17 იანვ. (სახ. 21 მაისს.) შ. ა. დ. დ. შ. ალექსი ალექსანდრეს ძე, დაბ. 1850 წ. 2 ივნისს, (სახ. 20 მას.).

შ. ა. დ. დ. შ. სერგი ალექსანდრეს ძე დაბ. 1857 წ. 29 აპრილს, (სახ. 5 აელ.) მისი შეუღლდა დ. შ. ელისაბედ თეოდორეს ასული, დაბ. 1864 წ. 20 ოქტომბერს (სახ. 5 სექტ.)

შ. ა. დ. დ. შ. პავლე ალექსანდრეს ძე დაბ. 1860 წ. 21 სექტ., (სახ. 29 ივნისს) ცოლად ჰქვანდა დ. შ. ალექსანდრა გიორგის ასული, რომელმაც კარდაიგვალა 12 სექტ. 1891 წ., შთაი შეიღება: დიმიტრი პავლეს ძე დაბ. 1891 წ. 6 სექ. სახ. 21 სექტ. და მარიამ პავლეს ასული, დაბ. 1890 წ. 5 აპრილს. სახ. 22 აელ.

შ. ა. დ. დიდა მთავრისა მარიამ ალექსანდრეს ასული დაბ. 1853 წ. 5 ოქტომ. (სახ. 22 აელ.) დაქორწინდა პრინც ალფერდ კრესტ-აღბურტის ედინბურგის ჰერცოგთან, რომელმაც ესაზოცხება საქსენკობურგ-გოტის ჰერცოგად.

დიდა მთავრისა ალექსანდრა იოსების ასული დაბ. 1830 წ. ივნისს 26, (სახ. 23 აპრ.) ცოლად ჰქვანდა დიდ მთავრის კონსტანტინე ნიკოლოზის ძეს (გარდ. 13 იანვ. 1892 წ.) შთაი შეიღება: დ. შ. ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე. დაბ. 1850 წ. 2 თებერ., (სახ. 6 აგვ.) დ. შ. კონსტანტინე კონსტანტინეს ძე, დაბ. 1858 წ. 10 აგვისტ., (სახ. 11 მაისს). მისი შეუღლდა დ. შ. ელისაბედ მევიციის ასული, დაბ. 1865 წ. 13 იანვ. (სახ. 5 სექ.) შთაი შეიღება: იოანე კონსტანტინეს ძე დაბ. 1886 წ. 23 იანვ. (სახ. 13 აელ.) კონსტანტინე კონსტანტინეს ძე, დაბ. 1890 წ., 20 აგვისტ., (სახ. 21 მაისს). ოლეგ კონსტანტინეს ძე,

დაბ. 1892 წ. 15 ნოემბერს, (სახ. 20 სექტემბერს). ივარ კონსტანტინეს ძე, დაიბადა 1894 წელს, 29 მაისს. (სახ. 25 სექტემბერს) თათიანა კონსტანტინეს ასული, დაბ. 1890 წ., 11 ანკ. (სახ. 12 ანკ.) დ. მ. ლიბიტრი კონსტანტინეს ძე, დაიბადა 1860 წ. 1 იანვარს, (სახ. 20 სექტ.) დ. მ. ოლგა კონსტანტინეს ასული, დაბ. 1851 წ. 22 აკვისტ. (სახ. 11 იულ.) ცოლად ჭყავს სამკრძნეთის მეფის ვიოროვი I.

დ. მ. ვერა კონსტანტინეს ასული, დაიბადა 1854 წელს 4 თებერ. (სახ. 17 სექტ.) ცოლად ჭყავდა ქრწოვ ვილჰელმ ვიტუშხერგისას.

დ. მ. ილექსანდრა პეტრეს ასული, დაიბადა 1838 წ. 21 მაისს, (სახ. 23 აპრ.) ქმნად ჭყავდა ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე (გარდაიგ. 13 აპრილს 1891 წ.) მათი შვილები: ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე, დაბ. 1856 წ. 6 ნოემბ., (სახ. 27 იულ.) პეტრე ნიკოლოზის ძე, დაბ. 1864 წ. 10 ანკარს, (სახ. 29 იან.) მასი მეუღლე დ. მ. მილიცა ნიკოლოზის ასული, დაბ. 1866 წ. (სახ. 14 იულ.) მათი შვიდი მარინა პეტრეს ასული, დაბ. 1892 წ. 28 თებერვალს. სახ. 28 თებერ.

მ. ა. დ. დიდა მთავარი მიხეილ ნიკოლოზის ძე, დაიბადა 1832 წ. 13 ოქტ. სახ. 8 ნოემბ. ცოლად ჭყავდა დ. მ. ოლგა თეოდორეს ასული (გარდაიგ. 31 მარტს 1891 წ.) მათი შვილები: ნიკოლოზ მიხეილის ძე, დაბ. 1859 წ. 13 აპრილს (სახ. 6 დეკ.) მიხეილ მიხეილის ძე, დაიბადა 1861 წ. 4 ოქტ., (სახ. 8 ნოემბ.) ვიოროვი მიხეილის ძე, დაიბადა 1863 წ. 11 აკვის. (სახ. 26 ნოემბ.) ილექსანდრე მიხეილის ძე, დაბ. 1866 წ. 1 აპრ. (სახ. 30 იულ.) მასი მეუღლე დ. მ. ქსენია ილექსანდრეს ასული დაიბადა 1875 წ. 25 მარტს, (სახელწოდება 21 ანკარს) სერგეი მიხეილის ძე, დაბ. 1869 წ. 16 სექტ. სახ. 25 სექტ. ანასტასია მიხეილის ასული, დაბ. 1860 წ. 16 ივლისს. (სახ. 22 დეკემ.) ქმნად ჭყავს დიდა ქრწოვა ფრიდრიხ ფრანც შვედენბურგ შკარინა.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

მართვა-გამგეობა კავკასიისა.

მთავარ-მმართველი კავკასიისა გენერალ-ადიუტანტი, გენერალ კაკალოვისა სერგეი ალექსის ძე შერეშვიტი.

მთავარ-მმართველის თანამემწე გენერალ-ლეიტენანტი გრაფი ივანე დამიტრის ძე ტატიშჩევი.

წყევნი მთავარ-მმართველის საბჭოსია: ტ. ს. პეტრე ალექსის ძე პეშუროვი, ტ. ს. ნიკოლ. ივ. პრიბილი, დ. ს. ს. ალექს. პეტრ. კონოვნიკოვი, დ. ს. ს. კონსტ. კასიდ. იაქიმოვი და წარმომადგენელი საფინანსო სასულეწაფო ქონებათა სამინისტროდან.

მთავარ-მმართველის მოხელენი: დ. ს. ს. ნიკ. ივ. ნიკოლინი, თავ. დავ. ზაქარ. მელიქიშვილი, უგანათლებულ. თავ. პეტრე ალექსანდრეს ძე გრუზინსკი, აღ. მახ. ბავრატონი-მუხრანსკი, შლეიფერი, კრუზენშტერნი, ამოსოვი ი. ს. ს. ოტო იაკობის ძე სიმონსონი, ნიკოპეისკი, შველოვი და დეკლარინი.

მთავარ-მმართველის კანცელარია. კანცელარიის დირექტორი დ. ს. ს. იუსტინ კასილის ძე მიცკევიჩი, კაც-დირექტორი მიხეილ გრაგორ. ძე ამბარდნოვი, სეკრეტარი ვაზა; საქმის მწარმოებელნი: დ. ს. ს. კლად. აზოლონ. დუგელსკი, კარლ კარლის ძე კესტერი, ს. ს. ნიკოლ. გრაფ. უორდნოვი, კასიდ. ნიკოლოზ. ოსტეგი, ღანგა-პოზდნეკევი, პოლონსკი, გლობა, სლოვინსკი, მანერკინი, მელიქ-მსხნაზაროვი, ალექსანდროვი, ანსტექტორი დ. ს. ს. ზაღვიანი, ნევისკი, ტახანოვი.

მთავარ-მმართველის სამხედრო, საერთო და სამიჯნო მმართველობის კანცელარია. კანცელარიის უფროსი მიცკევიჩი, ნაწილის უფროსები: 1-სა დ. ს. ს. ალექსი ანტონ. სემენიკოვი, მე-2-სა პოკლეგოჩიკი ნიკოლ. პეტრ. გრუზენშჩიკოვი.

კომისიის უფროსი და თავსმუდომარე ს. ს. ვედეხაუმი, წევრნი თავ. ნიკ. დავ. ანდრონიკოვი, კლეინი, ნოსოვიჩი, მამთოვი.

სასტატისტიკო კომისია, თავსმუდომარე პრიბილი, რედაქტორები: ზეიდლიცი და კონდრატჩკო.

სამიჯნო განყოფილება, პოლეგოჩიკი სტეფანოვი; უფროსი

მინის შრომლები: რჩეულიშვილი, ტახნოვი, მსლოვსკი. მაკაშვილი, მოსიკვი. მსლოვი; უმცროსები: გუქნო, კოსკრესკინი, კლავდი, ლეონოვი, კოკოვსკი, ივანოვი, ვასილი, ადამოვი, თაშვილი და სეკიოვი.

კავკასიის საცნზურო კომიტეტი. კომიტეტის თავმჯდომარე დ. ს. ს. მისიელ შავლეს ძე ჭკელი, უფროსი ცნზორი რუსულ და კრომიულ ენათა—იური ირინიეს ძე ნოფელი; ადგილობრივ და სომხურ ენისა ს. ს. ალექსან. თისკის ძე ჭაშიშვილი. ჭრთულ ენის ცნზორი ს. ს. თ. რაფიელ დავითის ძე ერისთავი და სომხურ ენისა გრიგ. სერ. კარახანოვი; ინსპექტორი სტამბათა და ზედამხედველი წიგნთ-საცავებისა და მღაწიებისა თ. ნიკოლოზ ვლადიმერის ძე ენგელსკვი; სეკრეტარი კომიტეტისა ნიკოლოზ გრიგორის ძე შელიჩნუბაროვი.

გამგებლობა საუფლისწულო მამულებისა და ქონებათა ინსპექტორი ივანე ნიკოლოზის ძე კლინკეჩი, კახეთის მამულების მმართველი ალექს. ვას. ბლანკი, გიგურ-არახისა დამიტრა გერასიმეს ძე სამსონოვი; კარაგაღისა კონსტ. ივან. კენდელბრაი. აბრაუ-დურსოსი—გურსკი.

მმართველობა კავკასიის ოკრუგის სასწავლებელთა შორეულნი ტ. ს. კირილე შეტრეს ძე იანოვსკი. ინსპექტორები: დ. ს. ს. რუდოლფ კარლის ძე შენგერი, ს. ს. მისიელ ზაყაძე, დ. ს. ს. ლევ. გრიგ. ლომბტინსკი; კანცლარიის მმართველი ს. ს. სოკოლოვსკი, საქმის მწარმოებელი: შუმუკოვი, ანდრევი, ნიკოლაევი და შუსინი.

სახელმწიფო ქონებათა მმართველობა სახელმწიფო ქონებათა მმართველობის უფროსი დ. სტ. სოკ. აკობ სერგეის ძე შდეკევი, მისი თანამშენი თ. ალ. ინსპექტორი აგრონომები: ვიკტორ ნიკოლ. გიგსკი, ვლად. ალექსანდ. ივ. სტაროსელსკი, ვლად. სტ. ტამოფევი, თავ. ივ. ზაქ. ანდრინიკშვილი, კომენჯევი; რევიზორი ალექსან. ბაქრაძე; ტექსტორები: კარაგინევი და როტინიანტი; კვბილები ვახ. ბეკ. სევერულიძე, სარქისოვი და ბუსლაჟსკი, საქმის მწარმოებელი ზასარსკი.

თბილისის საგუბან. სახელმწ. ქონებათა მმართველი

ანდრია სვიმ. გამრეკელ. საქმის მწარმოებელი გრიბოჯსკი და სხვანაირი. ქუთაისის გუბერნ. სახელმწ. ქან. მმართველი შიშკო თანაშემწე სტ. ხოჯაევი. საქმისმწარმ. სმოლგო, ჩანსიახა, ნარკიანი.

საექიმო მმართველობა. მმართველი დ. ს. ს. პლატონ ანტ. გლაფაცკი. წევრნი: კრბიცი და უმისა და საქმის მწარმოებელი ვასრამოვი.

საფინანსო მმართველობა. თბილისის სახაზინო პალატის მმართველი: კერეტენიკოვი, მისი თანაშემწე გრ. ივან. სირენგო. განყოფილებათა უფროსები: 1-სა გრიგორაში, მე-2-სა აკინფიკი, მე 3-სა ბუდაგოჯსკი; სეკრეტარი კონსტ. თეთრამე, ხარკის ინსპექტორები, 1) ივან. მიხეილ. უორდინოვი, 2) სოლომონ ტერ-გუგასია. 3) ოსოჯსკი, 4) შადინოვი, 5) ბეზე. ქუთაისის გუბ. 1) არუთინოვი, 2) დემიანოვიანი, 3) გარტმანი, 4) ზირე, დ. ს. ნოდია, თ. ნ. ვ. წერეთელი; ბუღალტერები თბ. გუბ. მასკალენკო, ზაროგოვი, ჩიკაძე, ინაშვილი, ჟაკახიშვილი, იონათამოვი, ზადრამე, ანანიაშვილი, კერესელიძე, ხანდრაკა, ნი. ინტენერ ტეხნოლოგი გუდამაშხაროვი. სტოდის უფროსები: ჩიკაძე, დაშკვიანი, მ. კვალაშვილი.

თბილისის საგუბერნიო საზინ. საზინადარი პეტრე ლუცენკო, მისი თანაშემწე სოსნოჯსკი. ბუღალტერები: ხარქისოვი, კანდელაკი, კვაძე, ზოდრუგო, შეშენა. მანუწაროვი. ხაზინადრები გორბუნოვი, ალექსიმე, ფანადოვი, არღუთინსკი, მედეკევი და სხ.

ამის გარდა სამხრო საზინები არის კადეკ შემდეგს ადგილებში: ალექსანდროპოლს — ლუშკარევი, არტანს დოდამე. ახალციხეს ტერ-მიხილოვი, ახალქალაქს დომინამე, ბათუმს გადკე-ნიშვილი, გორს იურიკვი, ლუშეთს ზანდუკელი, იგდირს მამბაშვი-ლი, ქუთაისს დებედიკვი, ყარსს კაენამე, ფოთს ბე-ბეუკ მელიქოვი, ახალბაიაზეთს გრაჭეროვი, სენაკს სტეფანოვი, სიღნაღს გოზა-ლოვი, სოხუმს ათაბეგოვი, თელავს მელვიანთ-ხუციშვილი, ერევანს კოშკინი, ნახჩევანს ათაბეგოვი.

სტავროპოლის სასაზისო პალატა, მმართველი დ. ს. ს. კოსტენსკი.
 რეპელიცინი.

ბაქოს სასაზისო პალატა, მმართველი დ. ს. ს. კოსტენსკი.

სააქციზო მმართველობა. მმართველი დ. ს. ლ. პურშევი, თანამხმენი ს. ს. ლახარიაძე. რევიზორები: მკანსკი, სტაშკინი და პრინციპალი. სეკრეტარი დავითაძე: 1 თბილისის ოკრუგის (თბილისი), უფროსი კონსტ. ალექსევი. მე-2-ე ოკრუგის (ბათუმის) პირველი კაზიმირს ძე პარანოვიჩი. მე-3-ე ბაქოს დავითაძე, მე-4-ე ერევანის დუგინი, მე-5-ე შუშისა შუშინი, მე-6-ე სიღნაღისა დომანი, მე-7-ე ბაქოსი ისტომანი, მე-8-ე ბათუმისა პობოვიჩი.

სტავროპოლის გუბერნიისა თერგისა და ყუბის ოლქისა მმართველი ს. ს. ვანოვი, რევიზორი კუდრინსკი, კოლეგიალური და შამსკი.

სახელმწიფო ბანკის განყოფილება. თბილისის სახელმწიფო ბანკის განყოფილება. მმართველი კოსტან. შეტ. პეტროვი. კონტროლერი კრეცინსკი, სეკრეტარი კუზმინი, ბუქალტერი მოლოტკოვი, კასირი კერმანი. პრეზიდენტი მმართველი კას. ბარგოვი, კანცლარი მმართველი თავ. ზაად დავითის ძე სერბეულიძე. კონტროლერის მხმენი ტარ. დომანიძე.

ბაქოს სახელმწიფო ბანკის განყოფილების მმართველი ნიკოლოზ დავითის ძე ქანნიშვილი. კაპეისა — ელიაბეგსკი, ბათუმისა — კასილი ვისოცკი, კონტროლერი ალექსანდროვი, საზინადარი უმაკოვი, ბუქალტერი კომპანიევი.

სახელმწიფო სააღკვეთ-მამულო ბანკი. გამგებელი და თავმჯდომარე დ. ს. ს. პაული ალექსანდრეს ძე შუტინოვი, ანდრ. ანდრას ძე კოფოდი და კლ. ბოგოსლოვსკი, თავად-ზინაურები: თბილისის გუბერნ. გიორ. განძილი და თავ. კას. თუმანიშვილი. ქუთ. გუბ. დავით მსხიძე და სამონ წერეთელი. საქმის მწარმოებელი №, ბუქალტერი ზისერმანი.

სადამოყენო მმართველობა. თბილისის დამოყენის კანტონის გამგებელი: ს. ს. პაული ავანეს ძე სავინი, წევრები: თავ. ავ. კრასთაივი, თავ. მაკ. ჭავჭავაძე; საზინადარი მუღისა. ბაქოს დამოყენის

ოლქის მმართველი: ზეჟე მახვილის ძე ღებუდიაკვი, რევიზორი სტ. სოკ. ფედოროვი. ბათუმის დამოცნის მმართველი ს. ს. კენტი ამბროსის ძე ღომბატო, წვერნი: შუდისნკი, ბელოკონი, კობლეკსკი და კლდუშკელი; ქუთაისის დამოცნის მმართველი დ. ს. ს. პეტრე სერგეის ძე ზაიკოვი, რევიზორი ს. ს. პეტ. აგ. სავარა. ფოთის დამოცნის გამგებელი: კლად. ივან. უსოლდკვი, წვერნი: თ. კონსტანტინე ჭავჭავაძე და კონსტ. ნადიქტა-რეზუზნიკი. გუდაუთის დამოცნის უფროსი სოფრონ კაცინაძე, სოხუმისა უშაკოვი, ოჩამჩირისა დუბინაჟ, ნიკოლიაევისა (ზურაქუსისა) ეფანოვიჩი, ორჯონისა ტოდმაიკო.

ფოსტა-ტელეგრაფის მმართველობა. გამგებელი თბილისის ფოსტა-ტელეგრაფის მმართველობისა ს. ს. შატროფანე კონონის ძე ზოგუდკვი, მისი თანაშემწენი: პეტ. ივ. კოვინი და პორფირე ბუღაიკსკი, სუქმის მმართველი კომარა, მისი შემწე რაკვი და მაგე. ბუქლაღტარი შნაიჯერი.

ფოსტა-ტელეგრაფის მმართველობა: ალექსანდროპოლში კერენდკვი, ანანურში ღუეიანიშვილი, ართვინში თუხარელი, ახალ-ქალაქში აკასიკოვი, არტაანში ზდანკკიჩი, ახალციხეში საიანაინე, აბასთუმანში უაღამქაროვი, ბორჯომში აკობსოსნი, ბათუმში გრენტი, ბორჩხისა ვაჩაძე, ღუშეთში მცხეკაძე, დელიჯანში ბაქრაძე, ზაქათალაში არეშოვი, ქუთაისში სეპენოვი, ფოთში ჩიევი, ფასანაურში წინამძღვრიაშვილი, სიღნაღში კაზიამაროვი, თელავში ხუნდაძე, კახში საარუნოვი, კობში რაგოვი, ჯელალოღლში საფრონოვი. ოჩემჩირეში სამიგვი, სურამში მაქარაშვილი, ოზურგეთში ღეიგვი, მცხეთაში რუტკოვსკი, მიხაილოვისა ბეჟუნიშვილი, ყვირილაში ფრანკფურტ, ახალსენაკში გვისნიძე, თბილისში კოკაღსკი, გორში კუშჩენკო, მანგლისში პეტკეიჩი, კაგერში ბუქაშკესკი, ცხინვალში წინამძღვრიაშვილი, ყაზბეგში პეტკეიჩი, თიანეთში კოტკოვი, ვაზიანში კორნევი, ზუგდიდში ასათიანი, სოხუმში რაბანინსკი, ბელიკლუქში ტოკაშვილი, ნახიჩევანში მახვილაძე, ერევანში კრაიკოშკვი.

გამგეობა ბაქოს ოლქის ფოსტა-ტელეგრაფის მმართველობისა: გამგებელი ღინდენი; შემწე მისი რაგორსკი.

გამგებელი კავკასიის ფოსტა-ტელეგრაფის მმართველობის მკერძოვანი, შემწე მისი მოვარდნი.

გამგებელი რეინის გზის საფოსტო მმართველობის პრინციპულ ფეოდალოვანი. მისი თანამშრომნი: ვალდგია თბილისში, ფეოდალოვანი ბაქოში და უფიანის ხოლოში.

საკონტროლო მდებარეობა: თბილისის საკონტროლო მდებარეობის მმართველი: დ. ს. ს. ვასილი კაბრიელის ძე ბუტინკინი; მისი თანამშრომნი ს. ს. ვიტკოვსკი; რევიზორები: დუბინსკი, ფონგაუდი, კოლომიცკი, კროტკოვი და მკვიცკი.

ბაქოს საკონტროლო მდებარეობის მმართველი ს. ს. ბუტინკინი, სტავროპოლის საკონტროლო მდებარეობის მმართველი დ. ს. კოვსკი იმიერ-კავკასიის რეინის გზის უფროსი კონტროლიერი: მხოვანი, მისი თანამშრომნი გრიგორიკინი.

კავკასიის გზათა მმართველობა. უფროსი ტ. ს. პოლესკი კვანთ. სტავროვსკი, მისი თანამშრომნი. დ. ს. ს. შაგი, ინსპექტორები ბეტულისკი, ტულავსკი და კინორსკი. საქმის მმართველი ხუროვსკი, მისი თანამშრომნი ალექ. შაქარ. კაბაშვილი.

ამერ-კავკასიის რეინის გზის მმართველობა. უფროსი დ. ს. ს. ალექსანდრე იულიუს ძე ფრადე, თანამშრომნი მ. კანცელარიის მმართველი შენსოვანი, უფროსი ბუქლადიტერი რაბინინი, კასარი თბილისი. იურისტები: დანილოვი, ალექსანდრე ჭეონა. უფროსი ექიმი სხაროვი, მისი თანამშრომნი ხუდადოვი. მოძრაობის უფროსი ზლოტნიკი, მისი თანამშრომნი: ბლიუკინი და ვუკოვსკი, მაშინების უფროსი კედენკი, მისი მშრომნი: რაფ. ნიკოლ. ყაზაბევი და შესტაკოვი.

თბილისის რეინის გზის საფინანსო მმართველობა. უფროსი პოლკოვნიკი ჭერცოვი, ადიუტანტი რაგოლტი.

თბილისის საგუბერნიო საფინანსო მმართველობა. უფროსი — გენერალი იანკოვსკი.

სამთა-მადნო გამგ. კავკასიაში. მმართველი დ. სტ. ს. პეტ. პეტ. დევი, კანცელარიის მმართველი სპოდკოვსკი, საოლქნო მმართველობა, ინჟინერები: შუ-1-ე ჭუთაისის და თბილისის აბრამ გრიგ. ნეიტ-

ღისი. მე-2-ე ბაქოსა სოროცინი, მე-3-მე უარსისა და კერკის-
გურმაკოვი, მე-4-ე სტანოპოლის ომაროვი.

წლების მმართველობა ეხვეცხაიაში. ინსპექტორი კეის-ფონ-
კეისენგოფი, საქმის მწარმოებელი ტურსოვიანი.

საგუბერნიო, საქალაქო და სამხრო დაწესებულებანი

თბილისის გუბერნატორის მმართველობა. თბილისის გუ-
ბერნატორი ეპერვერა იმპერატორის სასახლისა დ. ს. ს. თაკაძე
გოთარგი დიმიტრის ძე შერვაშიძე, მისი თანამეშვე დ. ს. ს. გრა-
ფი ელად. თეოდორეს ძე ტიზენგაუსენ; კანცლარიის მმართველი
დიმ. დიონისის ძე ტარიუტანი, მისი თანამეშვენი: კეპანი ნიკო-
ლოზი და ივ. მისიალოვი, თარჯიმანი მახ. მანსუეტაშვილი. უფერ-
ოსი მოსულენი: ბეგუთოვი, ახოსტოვი, დუნიშოვი და მამცაშვი-
ლი; ინსპექტორი სურია დარაჯის თავ. ნიკ. ზაღის ძე ხოლოვაშ-
ვილი.

თბილისის საგუბერნიო მმართველობა. 1 განყოფ. სოკეტ-
ნიკი ედუარდ კონსტანტ. ორლოვსკია, საქმის მწარმოებელი ფონ-
ზიგერ-კონს, გენსიმოვი, დეკლარანია და თუმბოვი, 2 სა დ. ს.
ს. მისიელ სტეფ. ამაროვი, საქმის მწარმოებელი აბროსიმოვი ჭ
გორაღკეიხი. 3-ის სოკეტნიკი აკობ კასპარ. ელიმარზოვი, საქმის
მწარმოებელი კარასხოვი. გუბერნიის უჭიმი ციტ. სკიმონ. ჭიქიძე,
მისი თანამეშვე რომან დავ. მჭვანათია. ინჟინერი ნოვიკოვი, არ-
ხიტექტორი ლიუბიანოვი, მაქის შრომელი მაიჭაძე. საზოგადოდ სა-
გუბერნიო მმართველობის სეკრეტარი სტაღბაშკვი, ბუჭალტერი
ბარისოვი, კრევეტორი გ. ვიფიანი, თბილისის გუბ. შტატ-გა-
სე ბუთაღი გრ. რ. მრველიშვილი.

თბილისის გუბერნიის გლეხთა საქმეების მმართველობა.
თემუდომარე-გუბერნატორი, წვერნი: გუბერნიის წინამძღოლი მე-
ხრან-ბატონი თ. კონს. ავანეს ძე; წვერნი საქმის მწარმოებელ-
ნი: ივლ. ზაქ. აკიმოვი, ალექსი კას. პახომოვი, ნიკოლ. სიმონ.
ახაშიძე და სეკრეტარი ალექ. თეოდ. ვიფიძე.

მომრიგებელნი შუა-კაცნი. თბილისის მაზრისა ივ. კაპარ.

თულაშვილი და ბორჩალოსი იაკობ შავლია. დუშეთის თაკადა ბეკო
 თათარის ძე ჩიღოვაშვილი, გორის თაკ. ივანე კლიზ. ჯინაღორა
 და თაკ. გიორგი ივ. ტატიშვილი, თელავის თაკ. სვიმონ ნაიკოღ.
 კუჩარაშვილი, სიღნაღის თაკ. სვიმონ თომას ძე ანდრონიკაშვილი.
 ახალციხის და ახალქალაქის კახტ. დიმიტ. თულაშვილი, სართა-
 ველ-ბორჩალოსი თაკ. ალექს. ზაღის ძე ჩიღოვაშვილი.

თბილისის საგუბერნიო დეპუტატთა კრება. გუბერნიის მარ.
 შალი კვარ-მეისტერი იმპერატორის სასახლის თ. კონსტანტინე ივან-
 ნეს ძე მუხრან-პატონი. სეკრეტარი ზურაბ დავითის ძე ასლამაზო-
 ვი და ჯაყინაშვილი, დეპუტატები ალექ. ივ. საკანელი, ისარდიშვილი,
 მანშიავე, ზაქარია ჯაფარიძე და დუმიშხან ჟურული, წინამძღომელ-
 ნა: თბილისის თ. კვანჩი გიორგის ძე ბუბუთოვი, გორის თაკ. დავ.
 სულხანიშვილი, თელავის თაკ. დიმიტრი მუჟაშვილი, სიღნაღის
 კამერ-ოფიცერი თაკ. ივანე რომანის ძე ანდრონიკაშვილი, ბორჩა-
 ლოსი აბაზაძე და დუშეთის თაკ. ალექ. გიორგის ძე ბე-
 რატონ-მუხრანსკი.

სახელმწიფო ქონებათა მმართველობა თბილისის გუბერ-
 ნიაში. მმართველი დ. ს. ს. ანდრია გამრკველი, საქმის მწარმოე-
 ბელნი ზახაროვსკი, გრიბოვსკი, შთართოვი, გიორგი მანოკველი
 და სხვ.

თბილისის ჯარის-კაცთა მოკრების მმართველობა. თავს-
 მჯდომარე ქალაქის თავი, წყარნი: გვიდუშკვი, სიღომონ-ერისთავი,
 ბუღდანოვი და აკეიმოვი: საქმის მწარმოებელი განკველი.

თბილისის საქალაქო მმართველობა: ქალაქის თავი თ. ნ.
 არღუთისკი-დოღგორუკოვი; წყარნი: ამოღ. ათან. ივანენო, თაკ.
 შავლე შახ. არღუთისკი-დოღგორუკოვი და ხოსროკვი, სეკრეტარი
 სტეფანე თეოდორეს ძე ჭრელაშვილი.

თბილისის ობოლთა სამზრუნველოს თავმჯდომარე ახანოვი.

თბილისის სახელოსნო მმართველობა. სახელოსნოს თავი
 დიმიტ. ნუშენკო, სეკრეტარი სარქისოვი.

თბილისის სავაჭრო მმართველობა. უფროსი აკოპ დავი-
 დოვი.

თბილისის სათავად-ახანაურთა სახდგიდ-მამულთა ბანკი. ბან-

კის გამგებელი და თავმჯდომარე თ. ილია გრიგოლის ძე ქაეჭავაძე, დირექტორება: თავ. დავით ივანეს ძე ხვალაძე, თავ. გიორგის ძე მინაბელი და უკანათ. თ. მიხეილ ალექსანდრ. გრუზინსკია. ბუღალტერი მკლავ როსტომის ძე უიფიანი, მისი თანამშენკის. სულხანიშვილი, ტერ-მინახოვი, ქართულიშვილი, რატიშვილი, და მის. ქართულიშვილი; ხაზინადარი ა. დ. ზუბაძე, სკერეტარი თავ. ნოდარ ჟორჯიძე, აკობ მინსკეტიშვილი. მოხელენი: ნ. კვლამე, კობახიძე, ბურჯანაძე, იმნაძე და ამაიყვიბი. დამფასებელი კომისია: თავმჯდომარე კონ. ლ. ფურცელაძე, წყარნი: ან. ნ. ფურცელაძე, თ. გ. ს. ციციშვილი, თ. ლ. ლ. სერკეზიშვილი. თ. ნ. ა. თუმანიშვილი; ზედამხედველი კომიტეტი: თავმჯდომარე უკანათ. თავ. ბეტრე ალექსანდრეს ძე გრუზინსკია, წყარნი: თ. ლ. გ. ვახდირაი, თ. ა. დ. გურამიშვილი, თ. რ. დ. კრასნოვი, თ. ა. ზ. ნოდარეშვილი და ტ. რ. ვახუშტიშვილი, თ. კ. მ. თუმანიშვილი, თავ. ნ. დ. ანდრონიკაშვილი, ალექ. ი. კობახიშვილი, ბეტრე ი. უიფიანი და გიორგი ფურელი, სკე. ზ. გ. მღვდელი; ბანკზე დარჩენილ მამულებს გამგებელი კალ. გუჩია.

საადგილ-მამულიო საკრედიტო საზოგადოება

სამაზრო დაწესებულებანი თბილისის გუბერნიამა

თბილისის მაზრის უფროსი თ. ლევან გიორგ. ვახდირაი, მისი თანამშენკი: უფროსი—ბრონისილავ კოტრაიბი. უმცროსი ნიკოლოზ შიშკოხოვი, სკერეტარი ბეტრე კერკვიანი, საქმის მწარმოებელი: ივანე ანდუაშვილი და ანდრია ღვლამე, მაზრის კქაში მახეილ სულხანიშვილი, სოფლის კქაში ახელ იაშვილი, ბოქაულები: სართიჭადისა—დავით ხაჩვლიშვილი (სოფ. მარაჩხველდში), თბილისის ვლადიმერ ლუკოვსკოი (სოფ. პრაუტში), უარიაშისა—სარონ ტერ-გრიგორიოვი (სოფ. უარა-ტაყა), თარჯიმნები გვარამაძე და უარაღიანცი, რეგისტრატორი მამუანი; მოხელენი: გაბრიელ ტარიელაშვილი და გიორგი ანდრონიკაშვილი, დისტანციის უფროსი ცომაია.

მომრიგებელ-მოსამართლენი: თბილისის მაზ. მოსამართლე დავით ზურაბის ძე ყორღანოვი. მისი თანამშენკი: ნიკოლოზ ფიშკოვი და ნიკოლოზ ტყეშელი; ბოქული თავ. ნიკოლ. ციციშვილი.

გორისა: მაზრის უფროსი პოლკოვნიკი თავადი რეკრუტი პლუ-
კას ძე კრისთავი, მისი თანამშემწე რეიმუნდ რეიმუნდის ტერ-
სკერეტარი ბესარიონ დავითის ძე გოგობია. საქმის მწიგნობელები:
ივანე ჭარუშიძე და პისიელ სუკანელი. თარჯიმანები: თავადი ბარძიმ
ზვალდიანი და დიმიტრი ფეკლენიშვილი, რიგისტრატორი იოსებ
ფელდენდიანი, მოხელენი ილია მაჭავარიანი და თ. დავით ფი-
ციანი; ქალაქის ბოქაული დანიელ დავრიაშვილი, მისი თანამშემწენი:
ალექსანდრე სერბულაძე, სამაზრო ცხის უფროსი ესტატე ანანა-
შვილი. სამაზრო ბოქაუ ღები: მეჯვარის-ხევის ალექსანდრე ჩაკვაძე,
ხადისთავის დავით დეკანოზიშვილი, ცხინვალისა კლიზმარ გუგუ-
შვილი, ბორჯომის მახვილაძე, სურამის მახვილ ტერ-პოლოვოვი,
დისტანციის უფროსი ვინსტ. ჭავჭავაძე. სამაზრო ექიმი ალექსან-
დრე ბარსუკოვი, ბებია თეკლე აბაშიძისა, სოფლის ექიმი ლეონ
ცისკარაშვილი და ბებია მარიამ კუზმინასა.

მომრიგებელ-მოსამართლე გორისა პეტრე ნიკოლოზის ძე
ღისოცხია. მისი თანამშემწენი: დავით გაბრიალის ძე ტერ-ტეფი-
ნოვი და პეტრე სტეფანეს ძე დავაიონოვი, სასამართლოს სეკრეტა-
რი ნიკოლოზ კორინინი, მისი თანამშემწენი: თავ. ვასილ ბეკთა-
ბეგოვი და სვიმონ კანდელაკი, სამოსამართლო ბოქაულები: ნიკო-
ლოზ ალექსანდრეს ძე ვაჩიანიშვილი და მახვილ სერეგვი. სურამისა
მომ. მოს. ელენ. ალექსანდრეს ძე პენკოვი; გამომძიებელი, ბოქა-
ული ნიკოლ. მანოვი. ცხინვალისა მოსამართლე მესმინდაროვი,
გამომძიებელი № სეკრეტარები დიმიტრი და ლეონ უზნაძე, ბოქა-
ული აკობ სადარაძე.

ნოტარიუსები: გორისა ალექსი კაცინაძე, სურამისა ვიორგე
მაჭავარიანი, ცხინვალისა მახვილ ლეკოშვილი.

ინსპექტორი ქალ. გორის სასწავლებლისა ტარასი დავითის ძე
მამალაძე, სამღეთო სჯულის მასწავლებელი დეკანოზი ბესარიონ
თავდგირაძე; მასწავლებლები: ნაშენკო, ტატიშვილი, დიმიტრი და
ვაფარაძე.

ცხინვალის ნორმალურისა ზედამხედველი ვაფარაძე,
მასწავლებელი აისონ ხაშიაშვილი, სამღეთო სჯულის მოხე კამა-
ნაძე.

1013

ქალიქის თვით-მმართველობა. ქალქის თავი დიმიტრი ივანეს ძე მუსხელიაშვილი, წევრები: მოსკო ტურ-აკოფოვა და გამარჯნის სიმონის ძე ვაფარიძე, სეკრეტარი გრაიგოლ ავშიროვი და უფროსი ნიკოლოზ სტეფანოვა.

დუშეთისა: მაზრის უფროსი ივანე ივანეს ძე ნეხოცკი, მისი თანამემწე ფილიპე ასაკის ძე ცისკარაშვილი. სეკრეტარი გიორგი დანიელის ძე ჭინჭაძე, საქმის მწარმოებელი ნ. ივ. ჯინჭელიძე და ელადიმერ დაფქვიაშვილი; არსივარი-უსი სოფრონიცკი, თარჯიმანი: ნიკოლოზ მისხილას ძე კობიაშვილი და სტეფანე ირიგბუსოვი; დისტანციის უფროსი თავ. ვარამან ფელაძე, ქალქის ბოჭყელი დეკანოზი ივანე; სამაზრო ბოჭყელები მცხეთისა თავ. დიმიტრი კახიანიშვილი (სოფ. მგხეთაში), ბაზილიკონისა კონსტანტინე დავითის ძე გუგუნიანიშვილი (სოფ. აძილხეთისა ვარაში) — ქსნისა თავ. კონსტანტინე როსტომ. შლივაშვილი (სოფ. ახალ-ვარაში), ჭიშეთისა ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე ფურცელაძე (სოფ. ფასანურა); მოხელე ვასილ დემეტრევი; სამაზრო ცხისის უროსი კონ. ვაფარიძე. სამაზრო ეკამი მ. ნიკოლოზის ძე იუდსკი. ბეზაი ექიანი კურა ამშილასი.

საქალაქო დემუტატები: ალექსანდრე მახ. მარტირული თავი და გამრ. იოსებ. აბრამოვი.

მომრიგებელი მოსამართლე გერასიმე კალუსტის ძე იაკულოვი, გამომძიებელი ელადიმერ ივ. ვასილიაევი, სეკრეტარი დავით ხაზინაშვილი, მისი თანამემწე მისიელ დაფქვიაშვილი, თარჯიმანი გიორგი კორინთელი, ბოჭყელი კონსტანტინე შეტრეს ძე ივანოვი.

სამაზრო ხაზინა ხაზინადარი სოლომონ ზაქარაას ძე ზანდუკელი. პეტბალტერი ალავერდოვი, თანამემწე სვიმონოვი.

ზედამხედველი 2 კლ. სკოლისა თ. ალ. სურსაცოვი, სამღვთოს სჯულის მსწავლებელი მკვდელი მისიელ ბერძენიშვილი, მსწავლებლები: ალარიონ წათლისძე და ივანე გმელიძე.

ფოსტა-ტელეგრაფის კონტორა უფროსი მალაქია ესტატეს ძე ცხეუდაძე, მისი თანამემწე დომანიკ ლიტაროვიჩი, მოხელე — მ. ვეჩია.

თიანეთისა: მაზრის უფროსი ნიკოლოზ აყინთეს ძე ალექ-

სეკ-მესხიშვილი, მისი თანამემქნე თვ. ზღუქანდრე ნაიკოლოზის ძე კანსაძე, სეკრეტარი დაიით კასილის ძე როსტომიშვილი, მის მწარმოებელი: ოსიუბ კეზელი და ბესარიონ თაყვანიძე. თარჯიმანები: გ. ნაზარაძე, გიორგი გაყაყია, ოს. ოზიაშვილი და გრ. მართლადი, ბოჭაულები: ფშაი-ხევსურეთისა თაყადა ოსიუბ ჟანდიერა (სოფ. მარისახო), კრწოსია თაყადა ნაიკოლოზ ხუალიშვილი (დაბა თიონეთი) და თუშ-კახეთისა ივგორ გომელაური (სოფ. ახმეტაში); დისტანციის უფროსი როსტომ ხუალიანი, სამაზრო კვამი ღუგა ჟაუახიშვილი, ბუბია ანა კვლავნოვსკისა.

მომრიგებელი მოსამართლე ზღუქანდრე სიმონის ძე გამრეკელი, მისი თანამემქნე თ. ზღუქანდრე ნაიკოლოზის ძე ჭავჭავაძე, სეკრეტარი ნაიკოლოზ ოსიტაშვილი, ბოჭაული ზღუქანდრე ნაიკოლოზის ძე ქარსაძე.

ფოსტა-ტელეგრაფის განყოფილების უფროსი კასილ ზღუქმასიკიანი, მისი თანამემქნე კოსტ. კეზელი

სასწაულებლის ზედამხეველი მღუგული კომორაძე. მასწაულეული ნაიკოლოზ კახაშვილი.

თელავისა: მზრის უფროსი შოგმოლეკიანი განსკიანი, მისი თანამემქნე ოსიუბ ავანეს ძე ანდუაშვილი, სეკრეტარი ზღუქსია ავანეს ძე კოლძეკოვი, სეჭმის მწარმოებელი ოსიუბ დაიითის ძე ცისკარაშვილი & ესტატე მისიელის ძე სეყარაძე, თარჯიმანები: თავ. გრიგოლ რუსიშვილი და თავ. გიორგი ანდრონიკაშვილი, ჭლაქის ბოჭაული ზღუქანდრე აკტიქიანცი, მისი თანამემქნე ნაიკოლოზ კანკოვი, სამაზრო ბოჭაულები: ყვარელისა ნაიკოლოზ დაიითის ძე ოარამიშვილი (სოფ. ყვარელში), წინანდალისა თავ. გიორგი სოლომონის ძე ყარაშვილი (სოფ. წინანდალში). დისტანციის უფროსი თავ. მის. ლეონიძე, ბუბია ოღვა შეტროვისა.

მომრიგებელი მოსამართლე კლადიმერ ავანეს ძე კიტოკიანი, მისი თანამემქნე: ანდრია მისხელის ძე კეტუსოვი, თავ. მისიელ შეტრეს ძე ანდრონიკაშვილი და კაშიმირ კეტავსკი, სეკრეტარი კლადიმერ სეამონოვი, ნოტარიუსი მისიელ ზღუქანდრეს ძე ციციქაშვილი.

ინსპექტორი სკოლისა ესოდ იოსების ძე კაცხაძე, სჯულის მსწავლებელი მღვდელი იოსებ მიუცაძე.

სიღნაღისა: მაზრის უფროსი კონტანტინე ზაქარაიას ძე შანიშვილი, მისი თანამუშევრები მამიკონ არტემის ძე მელიქი-ადამოვი, სკერეტარი ივანე დამიტრის ძე ქიტიაშვილი, საქმის მწარმოებელი: ნიკოლოზ შირინხანიკი და ნიკოლოზ ტარ-სტეფანოვი; თარგმანები: თაყ. ალექსანდრე ვორჟაძე და სიფროკი, რეგისტრატორი ბეკა-კვი. ქალაქის ბოქაული: კიკნტი შილინოვსკი, მისი თანამუშევრები: რომიტიანი და ივანე ნასიძე, ციხის უფროსი ივანე უკრაშვილი, დისტანციის უფროსი როსტომ ავალიანი. ბოქაული: ქვემო მანხანისა (კვამო მანხანი); კოდალოსი თაყ. ლევან დამიტრის ძე ანდრონიკაშვილი (სოფ. კოდალოში), ბეკურცხისა თაყ. ივანე გიორგის ძე ვორჟაძე (სოფ. ბეკურცხეში), შირაქისა ნიკოლოზ ივანეს ძე ნეზლობინსკი (დედოფლის წყაროში); მაზრის ქვემო დამიტრი ნუშენკო, ბუბაი ელენე დამიტრის ძე, სიღნაღ-თელავის არსტეკორი იაკობ პროკოფიევი.

სამაზრო ხაზინა. საზინდარი ად. ფ. სინდრაი, პულატი-რეზი ნიკოლოზ სერგებიაკოვი და დამ. შოტაბოვი.

ქალაქის დეპუტატები: ნიკ. ყულაყანოვი და მანას არუთი-ნოვი.

მაზრის სამხედრო ჯარის უფროსი პოდპოლკოვნიკი ივანე ცერშიცი, საქმის მწარმოებელი სტანიშკისკი.

მომრიგებელი მოსამართლე სიღნაღისა ივანე სტეფანეს ძე შანსკი, მისი თანამუშევრები ივანე ზაღის ძე ხაშიაშვილი ნ. ნ. კვალაშვილი და ალექს. დანიელბეგოვი, სკერეტარი არტემ გრიგორის ძე კვიციანი, თანამუშევრები: ზაქარია ონისიმეს ძე გომელაური და კესტ. კვალაშვილი, ბოქაული ელადიმერ ნიკოლოზის ძე ბერეანი, ნოტარიუსი კონსტ. ივან. ჯაფარიძე, გამოძიებელი ივანე დავითის ძე საფაროვი. სკერეტარი ბარნაბაშვილი, ბოქაული ნიკოლოზ შირინხანიკი.

სამაზრო ფოსტა-ტელეგრაფის უფროსი ივანე კაზიმიროვი, მისი თანამუშევრები კონსტ. სანიცი, ზედამხედველი პაულე გუდკოვი, მოხელენი ნიკოლოზ ხელაშვილი, ელადიმერ ჟანიკოვი, ალექსი

სადორჩეხო, მახვილ მანთაშევი, ყარაქეშიშოვი და ლიონოზოვი.
ინსპექტორი სკოლისა კონს. ტიმოთეს ძე ხალაშვილი, მასწავლებელი მასწავლებელი დეკანოზი სვიმონ ბეკაშვილი, მასწავლებლები: ნიკოლოზ შიშიკაშვილი, ალექ. კონიკოვი, ბენიამ. მარიაშვილი, ან-
ნოკისა და ზღოხოტნიკოვი.

ბორჩხაღოსა: მარის უფროსი თ. ალექსანდრე მახვილის
ძე სუმხოთაშვილი, მისი თანამშენი: ილია მედევეიკი და თე.
ივანე დიმიტრის ძე ახიზი, სკერეტარი თავად ივანე მელიქიშვი-
ლი, სიქმის მწარმოებელი ნ. დოღუხანოვი და თ. კახ. ბარათა-
შვილი, დისტანციისუფროსი გიორგი ნიჩიკვი, სამხრო ბოჭუ-
ლები: ბორჩხაღოსა სოლ. რეკ. ყინული (სოფელი ახმეშვილუ),
კატერინოფელდის თავადი ვასილი ალექსანდრეს ძე თარხნიშვილი
(სოფელი კატერინოფელდი), თრიალეთის ზად ზალიშვილი (სო-
ფელი ბაშქინეთი), ლორის თ. კონსტანტინე გიორგის ძე კანხაძე
(ს. ჯვალლოღღში); მარის ექიმი ანანიკოვი, ბუბა მარამ აგვეს.
ასული ფერმანგოვისა.

მომრიგებელი მოსამართლეები: მულაყერის არტემ აოსების
ძე ქაშიშვილი: გამოძიებული მახვილ ლავრენტის ძე ქართველიშვი-
ლი; სამოსამართლო ბოჭუელი ნიკოლოზ გიორგის ძე კლიმაშვი-
ლი. ბაშქინეთის მოძრ. მოსამართ. მახვილ ანტონის ძე სულაიკვი,
გამომძიებელი ივანე ნიკოლაიკვი, ბოჭუელი თე. აოსკე ივანეს ძე
ციციშვილი.

ახალქალაქისა: მარის უფროსი თე. გრიგოლ ალექსანდ-
რეს ძე თარხან-მოურავიშვილი, მისი თანამშენი ისაყ აზარაშვილი,
სკერეტარი ვაგანოვი მანანდოვი. სიქმის მწარმოებელი: ივანე მე-
ტაქუნოვი და გრიგოლ ანტონოვი, თარხანები: კონსტანტინე ბ-
რნოშვილი და ივანე კარაილიხოვი, არხიკაროვი ივანე ქანოვი,
დისტანციის უფროსი მუსტაფა-ბეგი ფორგატ-ბეგი ფელაქანდში-
ლი, სამხრო ციხის უფროსი გიორგი ზაღის ძე უიფანა, მარ-
ის არხიტექტორი ლუდვიკ კრობინსკი, მარის ექიმი ალექსან-
დრე მახვილი, მისი თანამშენი მახვილ ქურდიანოვი, სამხრო
ბოჭულები: ბოგდანოვსკი, ილია სოლომონის ძე ნიჟაიძე, მახვი-
ლოვი, ბარაქეთის ქრისტეფორე მეტაქუნოვი.

ქალაქის დეპუტატები: აკ. მარჭანოვი და არტემენს ალანო-
ვანოვი.

ფოსტა-ტელეგრაფის უფროსი არტემ ავასიანოვი, მისი შემ-
წე კუზმენი.

მომრიგებელი მოსამართლე ნიკოლოზ აყნეს ძე ბალაქანია-
ნოვი, გამომძიებელი პეტრე სიმონოვი, ბოჭუღი სერგეი პოდოვი,
ნოტარიუსი ზარმირ სტეფანეს ძე არკანოვი.

ინსპექტორი სკოლისა სეუელის №, მასწავლებელი მღვდელი ავა-
ნე ნიტაძე, მკურნალებენი: ამარიკვი, დავით კნუჭაძე და სხვა.

სამაზრო ხაზინა. ხაზინადარი ვასილი მერაბის ძე ლომინძე,
ბუღალტერი აფანასიკვი.

ახალციხისა: მაზრის უფროსი ნიკოლოზ ალექსანდრეს ძე
აღანდერი, მისი თანამემწე სერგეი აკობის ძე აზარაძე, სე-
კრეტარი მარტარიოზ გრიგოროვი, საქმის მწარმოებენი: N. N.,
თარჯიმანები: მირიადოვი და სოლომონ ახრახხძე, ახალციხე-ახალ-
ქალაქის არხიტექტორი გრამინსკი, ქალაქის ბოჭუღენი: კუმიანაძე
და ტერ-გრიგოროვი, სამაზრო ბოჭუღენი: ურჯველის ილია
გიორგისძე გამრკველი (ს. ურჯველი), აწუურის თავ. გრაგ. დამ.
თუმბინაშვილი (ს. აწუურში) ქობლასის დამატრი დუბონოსი.
(სოფ. უდოში). სამაზრო ცხის უფროსი ნაზიგინი, დისტანციის
უფროსი დამატრი ააშვილი, მაზრის ექიმი ვასილ გიორგის ძე გ-
მრკველი, ბებია ელისხუდ უაზბეგისა.

სამაზრო ხაზინადარი: ავანე სოსიანოვი, ბუღალტერი თავ.
ვასილ თაქთაჩაშვილი.

ფოსტა-ტელეგრაფის უფროსი პეტლე საიანანცი, მისი თანამემ-
წე დამატრი ნაშენოვი.

ქალაქის თვითმმართველობა ქალაქის თავი ნიკოლოზ საჯავის
ძე ტერ-გრიგოროვი, წევრნი: მოსესოვი და ნიტაძეშვილი, სეკრე-
ტარი გაზარახანია.

მომრიგებელი მოსამართლე მისიელ მავლეს ძე მავლოვი, გამომ-
ძიებელი ავანე სერ. უარაგადაკვი, სეკრეტ. აკობანცი, ბოჭუღი გი-
ორგი ოქრობირის ძე დეკანოზიშვილი, ნოტარიუსი გრიგოლ ავა-
ნეს ძე ბუღუღოვი.

ხარკის ინსპექტორი ლიუდვიგ კარლის ძე ბეზუ.

ინსპექტორი სკოლისა შაულე კარმის ძე ბეტროვი, მასწავლებელი მღვდელი მიხეილ ვამბუტოვი, მასწავლებელი: პოგორლოვი, გრაიგოლ ბურჭულაძე, გორბიკი, მაქელაძე და სხვანი.

თბილისის საპოლიციო მმართველობა. პოლიცმესტარი დ. ს. ს. ლეონიძე პირფირის ძე მასტაგია, მისი თანამშემწე ს. ს. ნიკოლოზ კენტიეს ძე სოკოლოვსკი, კანცლარიის მმართველი მიხეილ შოსეს ძე კურასი, ბოქაულნი 1 დერბაზგია, ნაკაძიძე, 2 ნაგვლიაშვილი, მორგუვესკი, 3 სიდამონოვ-ერისთავი, გუდუცხიაშვილი, 4 გლებოვი, 5 სამუსი, სიტოვსკი, 6 გლებოვი, ფარუშოვი, 7 თუმანოვი, დერბაზგია, 8 კოსანოვსკი, აშვარდინოვი, 9 კუზმინსკი ტატიშვილი, 10 სპეგალსკი და №.

მომხრეგებელი მოსამართლე ქ. თბილისში. პირველი განყოფ. მომხრეგებ. მოსამართ. ლევან ავაობის ძე მღვებრაშვილი, მისი თანამშემწენი: ნაი. ვას. ტროგვი, ალექსან. კვდოვიშოვის ძე ზერნოვუბოვი და სენიუტოვიანი. ბოქაულები: სოკიგია, ლევან რეკასის ძე ნათაშვილი.

მეორე განყოფ.—აბრამ გაბრიელის ძე ირიგმუხოვი, მისი თანამშემწენი: ალექსანდრე ფრანსის ძე ლაგუნსკიანი, რომელად კენტიეს ძე სტიხინსკი, ბოქაულები: ნაი. ივ. პედიაკვი და ანდრეას ოღანეზოვი.

მეორე განყოფილების კერძო ნაწილი—ავანე სერგეის ძე ლისინოვი, გამოძიებელი ნიკოლოზ თადეოზის ძე სიზინაშვილი, ბოქაულები: იოსებ ზაად. პაქრაძე და ალექსანდრე პარკოზოვი.

მესამე განყოფ. ილია ავანეს ძე წინამძღვრაშვილი, მისი თანამშემწენი: კოსტ. ილიას ძე კუზმინი და კლად. ალექს. ტარნოვსკი, ბოქაულები: გაბოვი და სარაჯიშვილი.

მეოთხე განყოფილება. თანამშემწე იოსებ ალექსანდრეს ძე სულხანიშვილი, ბოქაული სარქისოვი.

ქუთაისის საგუბერნიო საქალაქო & სამაზრო მმართველობა

სამხედრო გენერალ-გუბერნატორი, გენერალ ლეიტენანტი მი-

ხეილ იაკობის ძე შალიკოვი, ვიცე-გუბერნატორი დ. ს. ს. ბარონი ალექსანდრე იუდას ძე ფონდერ-ბრაუიკენი, მოხელენი ბერნატორისა: პროკოფი სკასტ. ლუკიანენკო, თავ. მისიელ შელიტ. დადიანი და თ. ილია ზაქ. მელიქიშვილი, ვანცელარიის მართველი ნიკოლოზ ალექსის ძე სარდამოვი, მისი თანამშემუენი ხარატონ გომრ. ვაში, უმცროსი ვლადიმერ ტამოთეს ძე გგოროროვი, თარჯიმანები: ონისიმე ლახარეს ძე მქიმარიაშვილი და თავ. აქსენტა სხუეს ძე ფელავა.

გუბერნიის სამმართველო: 1 განყოფ. სოკეტნიკის თანამდებ. აღმასრულებელი სკ. იოს. აბულაძე, საქმის მწარმოებელი: ალექსანდრე ბუკან. ჭოღაშვილი და ივ. ივანიკოვი, 2 განყოფ. სოკეტნიკი გუსტავ გამბაელის ძე მალეკსკი, საქმის მწარმოებელი: კონსტანტინე რომანის ძე გოგერიძე და კსტ. გაორგის ძე იოსელიანი, საერო განყოფილება 3 განუ. სოკეტნიკი ნავ. შოტ. აგამოვი, ბუღალტერი თეოფ. და ვ. ბახთაძე, საქმის მწარმოებელი კონსტ. გრაგ. ძე გორგოლაძე, სკერეტარი საერთო მმართველობისა ვირაღე ივანეს ძე ქუნძუევი, საგუბერნიო კვამი ნავ. სტ. სერგაქენო, მისი თანამშემუენი: ფრანგ გორნოვსკი და ანატოლი ტრამშ; საქმის მწარმოებელი ტრასია გელიძე. საგუბერნიო ინჟენერი ივ. ფრანგის ძე სლუეისკი, საგუბერნიო არხიტექტორი შეტრე ვლად. ამიკოვი. ტენიკი კურდისკი, მესნიკი სიხივენი და საქმის მწარმოებელი ასკონიგვი; გუბერნიის სამმ. თარჯიმანი სკასტა გრ. უანელიძე, არხიკარიუსი მახ. გრიგორაშვილი.

საგუბერნიო მმართველობა გლეხთა საქმეთათვის. თავმჯდომარე გენერალ-გუბერნატორი და წევრნი: გუბერნიის მარშალი და საგუბერნიო მმართველი სახელმწიფო ქონებათა გრაგ. ივ. ზელენინი. მუდმივი წევრნი: დ. ს. ს. თავ. ნავ. აგორ. კრისთავი. დ. ს. ს. შეტრე ფრანგის ძე. გურარდი, ს. ს. ვლ. სეიმბოლამროვი, დ. ს. ს. ნიკოლ. გრაგ. ბოგდანოვსკი და პოლეკნიკი ნიკოლ. შეტრეს ძე შრანგი, სკერეტარი ს. ს. ვას. ივ. ოგივესკი, მისი თანამშემუენი ვლად. ვას. შხელესოვი, თარჯიმანი თ. დავ. სკამ. წულუეაძე.

სამხედრო საერო მმართველობა ქუთაისის გუბერნიისში. სამხედრო გუბერნატორი გენერალ ლეიტენანტი მახვილ იაკობის

მე შალიკოვი, მისი თანაშემწე თავადი ილ. ხლ. ბერიძე, ტინსკი, გზათა უფროსი ტარასკეინი, მოხელენი ფადეევი, ჭარ. მელიქოვი და შკ. ოკსიანოვიკი, კანცელარიის მმართველი ალექსანდრის ძე მასკარსკი, საქმის მწარმოებელნი: ალექსანდრე შაიტოვი და ოსკებ შიტლიანსკი, თანაშემწენი: ივანტაიკი და ან. არხივაროუსი და კ. გრიგოლია, საქმის მწარმოებელი კეჭილოვი, თარჯიმანები შეტაკისა და ზვანძია, სამხედრო საქმეთა გამგებელი კამიტინი ზისერმანი.

მომრიგებელი შუამდინი—ქუთაისის მაზრისა: 1 განყოფ. თავ. მკაბე იაკობ. ღორთქიფანიძე, 2 განუ. (კაცხისა) და 3 განუ. ილარ. კაბრ. ქეთარაძე, ოზურგეთის მაზ.: 1 განყოფ. თავ. გიორგი სვიმ. წულუკიძე და 2 განუ. თავ. კონსტ. ვახტ. კრისტოვი; რაჭის მაზრ.: 1 განუ. ალექს. ტაბით. ვახუცელი და 2 განყოფ. თავ. ლუარს. ოტას ძე ყიფიანი, შორაპნის მაზ. 1 განუ. თავ. ანაბოდისტე კესკე. მასხელი, 2 განყოფ. თ. ლევან თეგიაზის ძე ძე დადიშელისა და 3 განუ. თავ. კონს. სე. კრისტოვი. ზუგდიდის მაზ.: 1 განუ. ივ. დაკ. მჭავარიანი, 2 განუ. თავ. თ. ზაზა ნობარეკიანის ძე ჭავჭავაძე და 3 განუ. თავ. ლევან ივ. ჩიჩუა, სენაკის მაზრ.: 1 განუ. ანდრია მის. კრისტოვი, 2 განუ. (კაცხისა) და 3 განყოფ. ალექსანდ. ტარიელის ძე მიქელაძე, ღვინუმის მაზრ.: დამიტრია ხახუთის ძე ბაქრაძე.

ქუთაისის სათავად-აზნაურო დეპუტატთა კრება. საგუბერნიო მარშალი და წინამძღოლი თავ. სვიმონ გიორგის ძე წერეთელი, დეპუტატები: დავით ნიკ. ბაქრაძე, ილია მარანი. ჭვონია, თავ. ბეტრე გიორგ. წულუკიძე და კონსტ. მჭავარიანი, სეკრეტარია ილია დავითის ძე წხეიძე, მისი თანაშემწე კეკე. ჭავჭავაძე, თარჯიმანი ილია მჭავარიანი. სამაზრო მარშლები: ქუთაისის თავ. დავით ოტასძე ნივრამე ოზურგეთის თავ. სვიმონ დავით გუბუნია, შორაპნისა (კაცხისა), სენაკის თავ. ივანე ბესარიონის ძე დადიანი, ზუგდიდის ნიკ. ბესარ. დადიანი. რაჭის სვიმონ გრიგ. ვახუცაძე, ღვინუმის თეიმურაზ ახვლედიანი.

ქ. ქუთაისის თვით-მმართველობა. ქალაქის მოურავი ლუარსაბ თეიმურაზ. დოდუა, წევრნი გამგებობისანი: ალექსი მაქს. კახაშვილი და

აიკობ გ. ჩიმაკიძე. სეკრეტარი ნიკაფორე კანდელია, არხიტექტორი ინეინურა (კეკელიძე), საზინადარი იოს. ჭილაძე, ბუღალტერი იოსებ ბიანიძე, საქმის მწარმოებელი გრიგ. კლდიაშვილი, ბაზრის მკვამლე დიმიტრი გიორგობაძე, ექილი ელდ. ჩაიბაძე.

ქუთაისის მოძრიგებელი მოსამართლე იოსებ თეოფანეს ძე ნიკინსკი, მისი თანამშრომელი: მიხეილ ზეტრეს ძე საბაძეშვილი, თავ. დავით ლუარსაბ. უაფანია, შავ. მ. სმირნოვა; სეკრეტარი რომან ავანეს ძე ვაფაროძე, თარჯიმანი შარონ ხლავაძე, პოქიულნი: ზაქარია იოსებ. ჭეიშვილი და ბესარიონ ანდრ. ვახაძე.

ქ. ფოთის თვით-მმართველობა. მოურავი ნიკოლოზ აიკობის ძე ნიკოლაძე. სეკრეტარი ივ. აისონ. ტატეშვილი და ბუღალტერი ივ. შტენცელი, ქალაქის არხიტექტორი ინეინურა კონოკალოვა, საქმის მწარმოებელი შუბარშინი.

ქუთაისის საოჯად-იზნაურო ბანკი. მმართველი კადისტ. ნიკ. ჩაყვაძე, დირექტორები: ივანე ზეტრეს ძე ვაიანი და თავ. ნესტორ დავითის ძე კრისთავა. სეკრეტარი ბეს. დოსაბერიძე, ბუღალტერი იოს. სვანიძე, საზინადარი ილირიონ მიქელაძე შემფასებელი: ალ. ნანიაშვილი, დავ. წულუკაძე და გუგუშვილი, მიწის-მზომელი ივ. დავითაშვილი.

ქუთაისის საურთიერთო საკრედიტო ბანკი. მმართველი თ. შავლე აღექსანდრ. თუმანიშვილი, დირექტორები: თავ. კირილე ბუფან. ლორთქიფანიძე და მიხეილ ნიკ. ქუთათელაძე. საზინ. კონ. დიმი. ზაქარაძე; ბუხგალტერი ივ. ის. შურადაშვილი, მისი თანამშ. მის. შავლოვა.

ფოთის საურთიერთო საკრედიტო ბანკი. მმართველი შავრაია შენჯელი, დირექტორები: ანდ. აღინია, თურქია და აკკერინო, ბუღალტერი ასან ჯალალოვა.

ქუთაისის საპოლიციო მმართველობა. პოლიცემისტერი კონსტანტინე იოსების ძე სვიმონოვა, მისი შემწე ივანე სვიმონის ძე ბაინდუროვა, საქმის მწარმოებელი კლემენტე ზეტრეს ძე ქუთათელაძე, მისი თანამშემწე: ირაკლი მესხია და სოფაშვილი; ქალაქის ექიმი სეკელი, შუბა დოღინანისა, ბოჭყულები: სამ. სიმ. კახიძე, იდ.

დალაქიშვილი; მდივანი: ვ. ბერიძე, დამ. კუჭაძე და მ. სურგულაძე, იულ. ივ. სურგულაძე, სიმ. შაქლაძე და ხევ. ასევე: ციხის ზედამხედველი აივოსკია.

ფოთის საპოლიციო მმართველობა. პოლიცეისტური ნიკოლოზ კუჭაძის ძე გოგორუხინა, საქმის მწარმოებელი კარდ. პოლიკარმ. ბუღაიცი, თარჯიმანი ჯავ. შაქლაძის, ქალაქის კვამა ნიკოლოზ დამ. ტურნაიკოსოვი, ბუბაჲ კამილა ევბროსკისა, ქალაქის ბოჭულები: დამატრა წულუკიძე, ალექსანდრე კონსტ. თოფურაძე და მახეიდ მახეიდის ძე ჩივი.

ფოთის მოპრიტებელი მოსამართლე ვასილ ანდრას ძე ბრევილიშვილი, მისი შემწე ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე ფრეზე, სეკრეტარი სანთონ ჩიკვაძე, საქმის მწარმოებელი ბარბაჲ ვაიანი, თარჯიმანი ანდ. ბუბაჲ. სამომამართლო ბოჭუელი ნიკოლ. სიმ. ნამიჩვიშვილი, ნოტარიუსი დავით გერას. გრიგოლია.

ფოთის სასწავლებლის ინსპექტორი ვას. შეტ. ზღოხოტნიკოვი, სკულის მასწავლებელი მდედელი ებიტაშვილი. მასწავლებლები: ინასარიძე, შესტაკოვი, ეხმანი და ასტასოვი.

ფოთის საქალბო სასწავლებელი, თავისუფალმარე მყარისა, ზედამხედველი მარიაშ მატყევისა, მასწავლებლები: მატყევისა, გრიტისა, შილეო, სკულის მასწავლებელი დეკანოზი გრ. მაჭარაშვილი.

სამაზრო დაწესებულება ქუთაისის გუბერნიაში.

ქუთაისის: მაზრის უფროსი პოლიკენიკი ილია სოკოლსკი, მისი თანაშემწე ანტონ ზურაბის ძე ჩიჭოკანი, სეკრეტარი სვიმონ დამ. გოგინაძე, საქმის მწარმოებელი: მაქსიმე ხაბურზინა და სიმონ წერეთელი. თარჯიმანები: სიმ. იაშვილი და ჯავ. მახარაძე. ბოჭულები: ტეიბულისა მაქსიმე იოსების ძე ახუღაძე, ქუთაისისა, ხევ. შეტ. ვაიანი ხონისა ხევ. ბეჟ. ტატიშ. და მორფორე კამილომიძე, ბაღდადადისა ალექს. ანდრ. მაჭავარიანი; ადგილობრივი ბოჭულები: დამა სამტრედიისა იულ. ალექსის ძე ქავთარაძე და კარდენ ვას. ქალ-

ბაქანია; სამაზრო კქამი ალექსანდ. ნიკ. ზაიგვი, ბუბა ვადამიშ-
წყისა.

მორიგებელი მოსამართლენი. გამოძიებელი კასილ ნი. სი-
მოცლოცკი, სეკრეტარი სილივესტრ, ღორთქაფენიძე, თარჯიმანი
მეთოდი ჩიკვაძე და ბოჭუღი აკინთე მარკოზის ძე კანდელაკი.
სონის მომრიგებელი მოსამართლე იოსებ როსტომის ძე ტატი-
შვილი, გამოძიებელი სიმონოვი, სეკრეტარი ილია წულუკიძე,
ბოჭუღი დეონტო მის. კლდიაშვილი, პაღდადის მომრიგ. მო-
სამარ. მიხეილ სვიმონ. მარსკვესი, გამოძიებელი გიორგი. ზურაბ.
ნაწიბია, სეკრეტარი ანსენ მეკენაძე, ბოჭუღი სიმონ შავ. ევანგ-
ლიძე, ნოტარიუსი ქუთაისის დავით ნიკოლ. ანდუშვილიძე და
ასილორე გრ. გამაშვილი, სონისა სპს. სიმონ ქუთათელაძე.

მორაზმნისა: მაზრის უფროსი დეკან ტიმოთეოს ძე ვაჟელი,
მისი თანამუშე ნიკოლოზ ოქროპირის ძე ალვაძე, სეკრეტარი
კონ. დამ. ნასიძე, საქმის მწარმოებელი: არტემ მალაქას ძე ას-
თიანი და ვას. დეკანოზიანი, თარჯიმნები: სვიმონ. ივ. ავალი-
ანი და მის. ივ. სიუყარელიძე, ბოჭუღები: ევარილის ბესარიონ
დავ. ჭავთარაძე, ბელოგორის ალექსანდ. ზურ. წერეთელი, მხარი-
სა ხ. დ. გოგელაშვილი, ჭათურის ნ. ვ. ნიკოხატიანი ჭნ. არდა-
შვილი; სამაზრო კქამი ნიკოლ. ივ. ტურლევი, ბუბა კვტერინა
ნიკოლოზის ასული კანდელაკისა და სანსერისა კქამი ვიბერა და
ბუბა ბარბარე ვალატე; ფიხის უფროსი კონ. მიქაყარიანი.

მომრიგებელი მოსამართ. მორაზმნისა—ეგრემას იოსების ძე
უუბანეაშვილი ამისა შუშქია: სტრუშენსკი და გრანბოცკი. გამოძიებ-
ლებნი: ვლადიმ. კორასტის ძე რევეცი და მიხეილ ბუღლეს ძე ასტ-
ვანტუროვი, სეკრეტარი თეოდ. სუსიკიძე, თარჯიმნები: ნესტორ
ბაქრაძე და კონსტანტინე კვატაშვილი, ბოჭუღი გიორგი ლაზარეს
ძე ოდიშროს. სანსერის მომარ. მოს. ფილიძე გრ. მკალიძე-
შვილი, მისი შუშქე ბეტრე გერონის ძე ალვალოვი. სეკრეტარი
ილია ვინელიძე და ბოჭუღი დეკან იოსებ. ვიბერაძე. ნოტა-
რიუსები: ევარილის ალექსანდ. ივ. წულუკიძე და სანსერის დამიტ.
ივ. ხაშიძე.

რაჭის: მაზრის უფროსი ზურაბ როსტომის ძე ვიფიანი, მა-

სი თანაშემწე აღექვსან. ივ. ოგიეცკი; სეკრეტარი მათე ანტონის ძე სლუბნიკოვი, საქმის მწარმოებელი ბაკრატ ნიკ. ჭავჭავაძე; ივ. გოკიელიშვილი; თარჯიმანები: ივ. ოსიკბა ვაფარაძე და სერგეი გიორგის ძე ავლანია, ბოჭულები: თინის სტეფ გრ. იანსენკო, ამროლადურისა — ბესარიონ მიზარბეგის ძე მდივანი და რაჭის ზაურბეგ ბოროვი, ციხის ზედამხედველი ალექ. ოსიკბ. კვიციანიშვილი, სამაზრო კქაში გოკიელი და ბებია ალექსანდრე რამენსკისა.

ფ ო ს ტ ა ტ ე ლ ე გ რ. უფროსი ილია დავ. გოტეტიშვილი, მისი შემწე კონსტანტინე შენგელია, ფოსტალიონი ივანე წერეთელი. ქალაქის დეპუტატები: ივ. ვახუყვი, დავით ბურუნკვი და მოსე კოჭუაშვილი.

მომრიგ. მოსამართ. კლად. პეტ. დობროკოლსკი, თანაშემწე ნოშტრკან ბეჟანის ძე ხარაძე; სეკრეტარი თადეოზ სვიმონ. გურგენიძე, მისი შემწენი: თავ. ასონ ნიკ. ერისთავი და ვიქტორ მერაბის ძე კვიციანიშვილი; ბოჭულები: ნიკ. კვ. მრეელიშვილი და უარამან გრ. ვიფიანია. ნოტარიუსი აგუსტინ. ად. აკეზოვიანი.

სენაკისა: მაზრის უფროსი პოლკოვნიკი ივანე ქაბოსროს ძე ჭავთარაძე, მისი შემწე ივ. ალექ. ლაზარენკო, სეკრეტარი კას. ვარზმის ძე დუშინსკი, საქმის მწარმოებელი: ნიკ. დავ. თოფურაძე და სოლომონ შორაფარ. ოსიძე, თარჯიმანები: ნიკ. მახვიარ. ნიჭოვანი და კვიროსი ივ. კახუაძე, არხივარიუსი ბეჟან მიქიაშვილ ძე სალაყია; ბოჭულები: ანაშისა თავ. კლად. სვიმ. ანაშიძე, ნიჭლანჭკვისა გაბრიელ ოსიკბის ძე ფიფსელაური, მარტვილის ოსიკ. დავითის ძე ანაშუყელი; სენაკისა ივანე სვიმ. ახელედიანი და სევენიას — ნესტორ სვიმ. დეკუბაძე; მოხელენი: კონსტ, სალაყია. სამაზრო ციხის ზედამხედველები: იული გაგუა და არ. თოფურაძე, სამაზრო კქაში გიორ. ნიკ. ვახიანი და იულ. ნ. ხოფერია, ბებია მარიამ ეიზენკვი.

სამაზრო ხაზინა. ხაზინადარი ვ. მ. ლომინაძე, ბუღალტერი: ბუღალტისკვი.

სამაზრო ფოსტა-ტელეგრაფის უფროსი მედიტონ გვინიძე მომრიგებ. მოსამართ. ივანე ფელიქსის ძე გასნეკსკი, გამომ-

ძაბულები სულთან კარატაევი, სეკრეტარი ივ. გიორჯი კლანდარა-
შვილი, თარეშმანნი: ჭავთარაძე და ა. აბაშიძე, ბოჭუღა, ქვემოთ
ბაგლ. უეფარაძე და ხედოსიატა; ნაოლალევის მომრიგ. მოსამართ.
ბეტრე მახ. ახანსეი, გამომძიებელი თავ. გიორ. გიორჯის ძე ნა-
კაშიძე; სეკრეტარი არისტოტელ დამ. აბაშიძე, ნოტარიუსი
მელქისედეკ ანტონ. ვერულაშვილი.

ოზურგეთისა: მაზრის უფროსი კონსტ. ზოსიამ. აღმაშაბაძე,
მისი თანამშენი ალექს. ივ. გამრეკელი, სეკრეტარი ივ. ნაყ. ბერევიანი,
საქმის მწარმოებელი: ეჭვითი ოტაის ძე დოლოძე და იოსებ ლუც.
დუდუნიკი, თარეშმანები: თავ. გიორ. ალექს. ნაკაშიძე და გ. ლ.
ჭაქოძე, რეგისტრატორი ქაიხოსრო გიგოს ძე ჟაუღლი; ჭაღაქის
ბოჭუღაი ალ. კვიციანი, მისი თანამშენი ა. სოსი. ბოჭუღელები:
გურანთაისა ვ. იოსელიანი, ჩოხატაურისა გეგონ სპირიდ. ვლენ-
ტი, ღანსხუთისა სვიმ. გიორ. ჟაფარიძე; სამაზრო ეჭვი არუთინ
პეტეჩის ძე დავიდიანგი, ნაკომარის სოფლის ეჭვი თავ. დიმიტ-
რი კონსტანტინეს ძე კრისთაევი, ბებია ემილია ანდრეკვისა. სამაზ-
რო ციხის ზედამსჯ. ა. კლანდარაშვილი.

მომრიგებელი მოსამართლე ნაყოლ. ალექს. როვდესტკისევი.
მისი მშენი: ელაძ. თეოდორ. დრავანისევი და დავით გიორჯის
ძე გვერამძე, სეკრეტარი ირაკლი დიანოს ძე ტუსკია, მისი თანამშენი:
მ. თათაძე და რომან გრეკოვი. ბოჭუღელები: ანტონ მქსია-
შის ძე ლლონტი და სვიმონ ტარიელის ძე ჭავთარ. ნოტარიუსი
დომიდე ვერულაშვილი. ჩოხატაურის მომრ. მოსამართლე ბენედი-
ქტე უსტინის ძე ბეკარსევი, გამომძიებელი თავ. ალექსანდ. შერაბის
ძე დორთქაფანაძე, სეკრეტარი ლლონტი ჟანუღათის ძე არდიშვი-
ლი, ბოჭუღაი ნაყოლოზ გლასის ძე ჭავთარაძე.

ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორის უფროსი ლ. მ. ლევიტაი.
მისი მშენი ა. ს. გელაძე, მოხელენი: ს. გ. ლლონტი და ი. ლ.
შეკარდნაძე.

ღვინეუძისა: მაზრის უფროსი თავ. თათარსან თენგიზისძე
დადიშკელიანი. მისი მშენი ალექსანდ. თათარსან ძე ბაჭრაძე, სეკრე-
ტარი მინას აბეს ძე ავალიანი, საქმის მწარმოებელი მელიტონ ვა-

ხტანგ. ასათიანი, თარჯიმანები: ზღატონ გრ. ვახელძე და კონსტ. დაუ. ახელედიანი; ზოჭულები: ცაგერის სარდაონ ლეკიანი და ლაქიშვილი, აღყენისა ილია სოლომონის ძე ჯაფარიშვილი, სეხნეთისა ივ. ზირ. დოდობერიძე, მისი შუქწე დაუ. ივ. კარდაფხაძე; სამაზრო კვამი თევდ. ნიქნორის ძე წუდეგვი და ლაღაშის სოფლის კვამი ვაქტორ მაჭავის ძე ფიბერგი, ბუბა ტერეზია ბერგი.

მომრიგებელი მოსამართლე არმაკ ხახიშვილი ასრბეგოვი, გამომძიებელი დავით ლუარსაბის ძე ვიფიანი, სეკრეტარი ტარიელ-ივ. ბაკუტკარი, თარჯიმანი ივ. გელოვანი, ზოჭული გოცირიძე, სეხნეთის მომრ. მოსამართლე ანტონ სტეფ. სამურზენია, გამომომძიებელი (ჯაფარიანი). სეკრეტარი პეტ. სიმ. ასათიანი, ზოჭული: ბესარიონ ბუკან. ურუაშვილი, ნოტარიუსი დიონის ლუკას ძე კერულიშვილი.

ზუგდიდისა: მაზრის უმფროსი ივანე ჭახოსროს ძე ჭკუთარაძე. მისი თანაშემწე თავ. გიორგი თხეციხის ძე დადიშვილიანი, სეკრეტარი ნიკ. ფიან. დგებუაძე. საქმის მწარმოებელი: დიმიტრ: ლუკანის ძე ელენტი და ან. ბუკან. კვიციანი; თარჯიმანი: შალე გიორგი. ანთელავა, არხივარიუსი ანტ. გიორგი. ვკვიციანი; მოხელენი: თავ. აფაქიძე და ალექსანდ. ჭეოლაძე; ზოჭულები: ზუგდიდის ლეკან დგებუაძე. წაღწევისა პეტრე დიმიტრ. მედიკ-მხნისზაროვი, ვულეკისა: ილ. შილოკოვი, ახელისა როსტომ დავითის ძე ამაშუელი; აღგობრავი ზუგდიდის ზოჭულები: ბესარ. ბესარ. გაბუნია და ვას. ზურაბ. გუტელიანი. სამაზრო კვამი ასლან გიორგის გელოვანი; ბუბა ეფროსიძე პეტროვისა და სოფლისა ანასტასია ბებრისა.

მომრიგებელი მოსამართლე თეოდოსი ნიკოლ. უსტიანოვიანი. მისი თანაშემწენი: კონსტანტ. მის. შხეიფერი და (ჯაფარიანი), სეკრეტ. კონსტანტ. კარილეს ძე დარასელიანი, თარჯიმანი ერისტ. მისეილის ძე ჭუბია და კონსტანტ. ან ჯაფარიანი, ზოჭული ვარლამ ლუარსაბის ძე გოცირიძე, წაღწევის მომრ. მისიმ. სერგეი კონს. ჭაჭინაძე, გამომძიებელი ვას. იასონ ტატიშვილი, სეკრეტარი ალექსი გრ. გობჯია, ზოჭული მწ, ნოტარიუსი სოლომონ ნესტო-

რის ძე ვიქია.

ბათომის ოლქი. სამხედრო გუბერნატორის შემყ. ^{განცხად.}
 მაიორი ა. ბარატინსკი ამის კანცელარიის მმართველი ფი-
 ბიან ფაბიანის ძე ვრეცხნოვსკი, თარჯიმანი კასიფ ვეფხ.
 და ბესტუმიშვი. ოლქის უფროსი ზოდ-პოლკოვნიკი კვხტე და-
 ნიელის ძე ზუგანი, ამისი თანამეძვე თავ. მედიკონ ზურაბის ძე
 ღორთქიფანიძე, საქმის მწარმოებელი სვიმონ ბორისის ძე გოცუ-
 რიძე, თარჯიმანება: მათე მის. მენახდე და კლასოკი, ოლქის ეჭმი
ალექსანდრე ათახსუს ძე დერევიანი, კანტრაძის ნაწილის უფ-
 როსი ნიკ. პეტ. კურუმზავანი, საქმის მწარმოებელი ანდრია ყაღიყ-
 შვილი; გონიის ნაწილის უფროსი თავ. კასილ დიმიტრის ძე
 ლეონიძე, საქმის მწარმოებელი ყარაძან ქუჭის ძე ქალიფთარი.
 ზემო-აჭარის უფროსი კაპიტანი გიორგი ალექსანდ. ბერიძე; საქმის
 მწარმოებელი კასილ ნიკოლოზის ძე დეკანოზიშვილი; ქვემო-აჭა-
 რის უფროსი თეფინ ბეგ ზაფი-ბეგ-ოღლი შერვაშიძე, საქმის მწა-
 რმოებელი სვიმონ ლევანის ძე ოსიელაანი. ცხენოსან რაზმის უფ-
 როსი როტმისტრი სოლომონ ოსიუბის ძე აბდუშელიშვილი, ციხის
 კომანდანი გენერალ-მაიორი ზოდტიაგანი, ციხის არტილერიის უფ-
 როსი გენერალ-მაიორი კლუჩკესკი, დეკანოზი მამ ალექსანდრე რა-
 ლგვიანი, მისი თანამეძვე მამ სვიმონ თოთობაძე.

ტაოჯის გამგებელი ვიკენტი აშროსის ძე ლომატო, წკერნი:
 კლაუბკელი, ბელოკონი, ვრუბლკესკი, კადამსკი. გემთა და ნავთა
 ზედამხედველი პეტრე მაჭიამ. დღოსტი, მისი თანამეძვენი: ყარა-
 ძან მგელაძე, ლეონიდ ქიძიძე, თეიმურაზ აგიაშვილი, ლევან გრა-
 გოლია, კასილ ბედიკა და სხვანი.

ბათომის სამოლიციო მმართველობა პოლკოვნიკი მისიელ
 მის. იეგოროვი, მისი შემყ სიმონ კონსტ. სულკოვი, სეკრეტარი
 ავ. მის. ბონკოვი, საქმის მწარმოებელი: სუმხათ კარენახანი, უფ-
 ხანეიშვილი და ვაყელაძე; ქალაქის ეჭმი გრიგოლ ლეონტის ძე
 კლავა, ფერშალი ნიკ. პახტაძე, ქალაქის ბუბია ალექსანდრე გუნკა-
 ელისა, ქალაქის ბოჭულები: თავ. გრ. დეკ. ფაღავა, კალისტრატე

სვიმონის ძე თოფურაძე, დაეთ ივანეს ძე სხიკეძე, პეტრე ივ. შკ-
ფისაშვილი.

შეზღუდვის

მომრიგებელი მოსამართლე პეტრე კაპრაძის ძე უფანოვი,
მისი შუქნი: ივლიანე გრ. ანუფარაძე, დ. ნ. ოლტარეკისა და
ნუუფანისა, სეკრეტარი მარსა-ალი-ჯიღ-ბეგოვი, თარჯიმანი დამიტ-
რა ალექსანდრეს ძე თაყაიშვილი, ბოჭუღა სეფე ივანეს ძე მხეძე,
ნოტარიუსები: ვაქტორ თედორეს ძე გრიალესა და ზაიაანი.

ართეანის ოლქის უფროსი პოლმოლეოქანიეი თავ. მის. ავ.
კრასთავა, მისი შუქნი ლუკა პეტრ. გაბუნია, საქმის მწარმოებელი
პეტ. ალექს. ალტშუღა, მისი შუქნი: პეტრე გრ. წაკარაიანი, თარ-
ჯიმ. ნიკოლ. ზაღდაშვილი, სსსამართლის საქმის მწარმოებელი ილია
ტაროსოვი, ოლქის ექიმი ფაუსტა თეოფანეს ძე კრასკოვსკია,
ბეზაბ იულია მუშენკო, ართეანის ნაწილის უფროსი თავ. ახონ
კონსტ. აბაშიძე, საქმის მწარმოებელი და თარჯიმანი აკტიკ ნა-
ზარშეტოვი, არდანუნის ნაწ. უფროსი კარაბეტ სტეფ. არუთინო-
ვი, საქმის მწარმოებელი ივანე სრამოვი, მავშთ-ამერ-სევეის ნაწ.
უფროსი სარულა-ბეგ აბას-ბეგოღლი ატამალბეგოვი, საქმის მწარ-
მოებელი ვლად. კას. ყუკოვი, ართეანის ბოჭუღა ვლად. აივობ.
გრეკენია, მისი შუქნი ტერ-ანტონოვი, უფროსი ცხენოსანის სო-
ლომონ აბდუშელიაშვილი, მისი შუქნი ვაორავა ლევანის ძე დოდო-
ბერაძე, მუორე ქვეითა ვარის უფროსი თავ. ფარსადან მაჭვლაძე,
მისი შუქნი ათაბეგოვი.

სოხუმის ოლქის უფროსი პოლეოქანიეი ვაქტორ ალექსანდ.
ბრაკეერი, მისი თანაშუქნი: მიხეილ ანდრეას ძე დესიმონი და კა-
პიტანი ბოიკო, საქმის მწარმოებელი: ნიკ. ნიკ. ნიკოლაევი და
ნუშ ნიკოაძე, ბუქვალტერი დავ. გრ. ვლადიკო, თარჯიმანები: ვაქ-
ტორ ვლად. დარნიკა და კონსტ. კას. ლადარია; სოლქო ექიმები:
სოხუმში მუღე ნიკოლოზ. ბარსკია. გუმისტის ნაწილის უფრო-
სი სეიმ. სეიმ. აიკოჭყვა, გუდაუთის ნაწ. უფროსი თ. ბესარიონ
მუღეს ძე ნიჭიანი, კოდორის ნაწილის უფროსი ვლად. ალექს-
სანდ. გორსკოვი. საქმის მწარმოებ. ფილიპე მარსანოვი. სამურზა-
ვანოს ნაწ. უფროსი მიხეილ მის. სტეკოვი და საქმის მწარმოებე-
ლი ბენედიქტე პორფირის ძე ტატაინენკო.

სოხუმის საპოლიციო მმართველობა, პოლიცმეისტერი, კას. კოტლიაროვი; სეკრეტარი ვალუისკი, პოქუდი ლეონაძე; ზაქაროტნი, მისი შემწე ლეონარდ მაკლეს ძე მაგკესკი.

მომრიგებელნი შუაკაცნი 1 განყოფ. პოპოლკოეჩივი ვლადისლავ, მისილასი ძე სუშინსკი. 2 განყოფ. მის. კესატ. რამეჯინი და 3 განუ. დანკოვი-ტარასოვი.

მომრიგებელი მოსამართლენი: სოხუმისა სერგეი მახ. რამსვი-გორსაკოვი, მისი შემწენი: თავ. კონსტ. ნიკ. ერისთავი და კურსკი, სეკრეტარი ვას. ალექსანდ. კეიხივი, თარჯიმანები: ვიქტ. ათონას ძე ქუთათელაძე, გიორგი სერგეი და რენინივი, პოქუდეზი: გრიგ. კეიტაშვილი და აკობ დენისის ძე ალენიკოვი; ონიმხორის მომრიგ. მოსამართ. ლევ. ერომსკი; მისი შემწენი: ვლ. რუხნიკოვი და კონსტ. სოლომონ. წერეთელი, სეკრეტარი ქაისოსრო ალექ. მხარაძე, თარჯიმანები: არტ. კერესელიძე, კონსტ. უორდანი და ანდრია გურგიაძე, პოქუდები: ტრიფონ აესეს ძე ვაჭარავა და ვლად. სვანავა.

ბაქოს საგუბერნიაო მმართველობა. გუბერნატორი დ. ს. ს. ვლადიმერ შეტრეს ძე როგბე, ვიცე-გუბერნატორი დ. ს. ს. პავლე ალექსანდრეს ძე დილაევი, განგელარიის მმართველი ალექსანდრე ნაიკტინი. გუბერნიის კეში დენისკეო, გუბერნიის ინჟინერია მარკაროვი, არხიტექტორი ტეერდოსლეხოვანი, ჭლექის თავი კონსტანტინე ალექსანდრეს ძე არეცკი. პოლიცმეისტერი ფონ-ადლეზერგი.

ვლისავეტოპოლის (განჯის) საგუბერნიაო მმართველობა. გუბერნატორი გენერალ-ლეიტენანტი თ. ალექსანდრე დავითის ძე ნაიკაშიძე, ვიცე-გუბერნატორი დ. ს. ს. გუსტავ ჭრისტ. აკობსონი. განგელარიის მმართველი ალ. ივ. სარაჯიშვილი, მისი თანაშემწე ალ. ნიკ. მიქაბერიძე, გუბერნიის კეში გავრილკო, გუბერნიის ინჟინერია ვოგნიკევი, პოლიცმეისტერი მოსოტინსკი. საოლქო სასამართლოს თავსმედომარე დ. ს. ს. დ. ს. ს. ვილად. ალექსი ვლადიმ. კრავეცკი, პროკურორი ვალერიან კონსტ. ორლოვსკი.

გრეგნის საგუბერნიო მმართველობა. გუბერნატორი გენერალ-მაიორი ალექსანდრე ალექსანდრეს ძე ფრეზე, ვინცე გუბერნატორი თ. მახ. აღ. ნაკამძე, კანცელიარიის მმართველი ესნოვი; გუბერნიის კვამი კრუშეცკია. გუბერნიის ინჟინერი ფონ-ჯერნოსე, სახელმწიფო ქონების გამკებელი პოლეკონიაე აიხე კამრაელის ძე ბელიე, ქლქის თავი კვამოე, ოლქის სასამართლოს თავს-მუდომარე ს. ს. ბოკლო. პროკურორი ეუკოსკია.

დაღესტნის სათემო მმართველობა. სამხედრო გუბერნატორი გენერალ-ლეიტენანტი თ. ნიკოლოზ ზურაბის ძე ჯეჯეაძე. მისი თანამეძენი: გენერალ ტისანოე და პოლეკონიაე უზანკეე; სათემო ინჟინერები: კანამოე და სარდროე; ბეათლი შტეინი; თემირ-ხანშურის ცოლიგმესტერი კოლომეიტეე, დერბენდის—ნუკნოე, მეტროსკისა—სარდროე. სამხედრო სასამართლოს თავსმუდომარე გენერალი ტისანოე.

კარსის სათემო მმართველობა. სამხედრო გუბერნატორი გენერალ-მაიორი ტომიჩი, მისი თანამეძენი გენერალ მაიორი მეტანდერი, კანცელიარიის მმართველი—მეტანდრისკია, სათემო ინჟინერი—ციეანსკია, ბეათლი კუჩკოე, პოლიგმესტერი პოლეკონიაე დევიგეა.

ზაქათალის საოლქო მმართველობა. ოლქის უდროსი პოლეკონიაე ალექსი ალექსანდრეს ძე სამოილოვიჩი, მისი თანამეძენი: ლოკნი და თოფხაეე, საქმის მწარმოებელი: ზასლავსკია და კლდობსკია; ოლქის კვამი პოლიეეე; ბელაქნის განყოფილების უფროსი მარამსკეეე ჯარო-მეხანისა—მერკულოე, აღიანთისა—მარკლეე, კახისა—გეკელისანი, პოლიგმესტერი—ჯარსკია.

ჩერხომორიის საოლქო მმართველობა. ოლქის მმართველი სოკოლოე, მისი თანამეძენი პოლტეხ. საქმის მწარმოებელი ნუპეოე.

სტავროპოლის საგუბერნიო მმართველობა. გუბერნატორი გენერალ-მაიორი ნიკოლოზი, ვინცე გუბერნატორი კლიუნარეე, კანცელიარიის მმართველი კოლდენსერეე, საგუბერნიო ინჟინერი ეუნდუსოე; საგუბერნიო კვამი პრეობრავსკია. გუბერნიის მარშალი გენერალ ლეიტ. პომკო, სახელმწიფო ქონებათა გამკე დევიდოე,

პოლიტექნიკური — მღამა, საოლქო სასამართლოს თავმჯდომარე ს. ს. პუხელო.

2013
1013

თერგის სათემო მმართველობა. თერგის თემის მმართველი გენერალ-ლეიტენანტი კასაშვილი, მისი თანამშემკენი: გენერალ-მაიორი შებელითაი და პოლიტექნიკური მისარჩვევი, კანცელარიის მმართველი მიშენკო, სათემო ინჟინერი ს. ს. სურმიჯიანი, ექვთიმე ვინოკური, სახელმწიფო ქონებათა გამგე ს. ს. დავითაი, ქალაქის თაი განუყოფი, საოლქო სასამართლოს თავმჯდომარე ს. ს. ოსოკი, პროკურორი ს. ს. ნიკოლოზ პესარ. ჯაჭინაძე.

უუბანის სათემო მმართველობა თემის მმართველი გენერალ-ლეიტენანტი მღამა. მისი თანამშემკენი: გენერალ-მაიორი იტყინი და მბაროკი. კანცელარიის მმართველი — ფელიციანი, სათემო ინჟინერი ალექსანდროკი, სათემო ექვთიმე გრიგორ ალექსანდროკი, სახელმწიფო ქონებათა გამგე ს. ს. გლოპეროკი, ოლქის სასამართლოს თავმჯდომარე ს. ს. ტომიანი, პროკურორი რაკოკი.

ამიერ-კასპის ოლქი. ოლქის უფროსი და მხედართმთავართაი გენერალ-ლეიტენანტი გუროპატიანი.

განყოფილება საგენერალთა შტაბისა უფროსი გენერალ-ლეიტენანტი ზელონოი.

კავკასიის სამხედრო სასამართლო. თავმჯდომარე გენერალ-მაიორი გოლომბატი, პროკურორი პოლიკა. შეროკიანი-ქქორი.

საოლქო ინტენდანტის მართველობა. უფროსი გენერალ-ლეიტენ. იამშოლკი, მისი თანამშემკენი: გენერალ-მაიორი დუბინკი, კანცელარიის მმართველი ევდინკი.

საოლქო საინჟინერო მმართველობა. უფროსი გენერალ-ლეიტენან. პოდიპოკი, მისი თანამშემკენი ტარასკიანი, ინსპექტორები: კრუდეკი, ბერკი, პოდპოდკი, ზამბოკი.

კავკასიის სამხედრო საექიმო მმართველობა. საოლქო ინსპექტორი სოკოტანი ალექს. სიმონ. შლანტანი, თანამშემკენი გოდუბანი, საოლქო ვეტერინარი ვიტოკი, საქმის მმართველი არტემოიანი.

კავკასიის საარტილერიო მმართველობა. უფროსი გენერალ-ლეიტენანტი სემკიანი, თანამშემკენი გენერალ-მაიორი კოსტენკი, საქმის მმართველი

მის შწარმოებელი ზოლოცენ. გუბლიცკა.

ადგილობრივის წარების შტაბი. უფროსი ზოლოცენი

ზოლოცენი.

საკომუნდატო მმართვე. თბილისის უფროსი გენ.-ადიუტანტი რეიტერი.

საფინანსო მმართვე. თბილისის უფროსი გენერალ-მაიორი ინკოვსკი, ქუთაისისა ზოლოცენიკი დუბოლ, ერევნისა ფონ-ფინანსი.

კაპიტანის კორპუსი. უფროსი გენერალ-ლეიტენანტი თავ. ივანე გივის ძე აბილასკარი, შტაბის უფროსი გენერალ-მაიორი მარკოვი, გენ. დივიზიის უფროსი გენ.-ლეიტენ. ზეზუმანი, ბრიგადის უფროსები: პირველისა გენერალ-მაიორი სტარციოვი, მეორისა გენკვი, 38 დივიზიის უფროსი გენ.-ლეიტ. გურნინი, 39 დივიზიის უფროსი გენ.-ლეიტ. თავ. მისეალ ამირეჯიბი; კაპიტანის საკავალერიო დივიზიის უფროსი გენ.-ლეიტ. ტუტოლმინი. 1 ვაზის დივიზიის უფროსი გენ.-ლეიტ. პროზორკვიანი; მე-2 ვაზის დივიზ. უფროსი გენ.-ლეიტ. საფონოვი, არტილერიის უფროსი გენ.-ლეიტ. პარკვესკი, 20 დივიზ. უფროსი გენ.-ლეიტ. რამაშვესკი, 21 დივიზ. უფროსი გენ.-ლეიტ. მარიანოვი, კაპიტანის მსროლელთა ბრიგადის უფროსი გენ.-ლეიტ. ტრეიტერი, ადგილობრი მსროლელთა ბრიგადის უფროსი გენ.-მაიორი თავ. პაროტიანსკი, მეორისა გენ.-ლეიტ. მილოვი.

უცხო ქვეყნის ელჩები (კონსულები). სპარსეთისა— მარზარიზა-ხან-შეინ-ულ-კეზარე, ოსმალეთისა— ესად-ბეი, საფრანგეთისა— ოზეში, გერმანიისა— გოფმანი, შვეიცარიისა— ტალიშე, ბელგიისა— მედენოვი და გრანიონი, ინგლისისა— ეუდგაუსი, ამერიკისა— ჟემპერსი, იტალიისა— შერო, ესტრო-გუნგრიისა— ზოგანკერ, ნიდერლანდისა— ბლეი, დანიისა— ოლსონი, საბერძნეთისა— პანიოტისიარა.

გამოვიდა და ისყიდება ყველა ქართულ წიგნის მაღაზიებში
პალეარიაან ვუნიასი

ოვეს სახალხო გამოცემა
ფასი 15 კ.

ოვეს სახალხო გამოცემა
ფასი 15 კაბ.

მეორე გამოცემა

სრული სახელმძღვანელო ყოველწიგნის ბარათებისა და წერი-
ლების შესადგენელად ყოველ შემთხვევისათვის

ფასი 30 კ.

„ივერია“

თბილისის
პრინციპალი

კამოვა 1896 წელსაც

იმავე პროგრამით, როგორც წინაჲ.

ფ ა ს ი გ ა ზ ე თ ი ს ა :

12 თვით	10 მ. — კ.	6 თვით	6 მ. — კ.
11 "	9 " 50 "	5 "	5 " 50 "
10 "	8 " 75 "	4 "	4 " 75 "
9 "	8 " — "	3 "	3 " 50 "
8 "	7 " 25 "	2 "	2 " 75 "
7 "	6 " 50 "	1 "	1 " 50 "

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ელირება 17 მან. მიუღის წლით, სოფლის მასწავლებელთ „ივერია“ მიუღის წლით დათმობა 8 მან.

თუ ტფილისში დაბარებული ვახუთი ტფილისს გარეშე ადრესზედ შესცდელა ვინმე. უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანეთი; ხოლო თუ ტფილისის გარეშე ხელის მომწერელა ერთის ადგილიდან მეორეში გადავიდა, უნდა წარმოგზავნოს ორი აბაზი.

ფასა განცხადებასა:

შეთიხვეწებულ თითო-ჯერ სტრიქონი—8 კაპ, პირველზედ—16 კაპ.

გაზეთის დაბარება შეიძლება შემდეგის ადრესით:

ტ ფ ი ლ ი ს ი,

„ივერიის“ რედაქციას

ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

და „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების“ კონცელარ. სასახლის ქუჩ., ბანკის ქარვისლა.

საფოსტო ადრესი:

ТИФЛИСЬ. Редакция „ИВЕРΙΑ.“

რედაქტორ-გამომცემელი ილია შაველაძე.

სალიტერატურო ნაწილი

უკანასკნელი განყოფილება

შინაარსი უკანასკნელ განყოფილებისა

დეკრები: ვაჟა-ფშაველას, მღვიმელასა და სხვათა შოთხრობე-
ბა არატეის შირელისა, თ.-ოსი და სხვათა.} ისტორიული მონოგ-
რაფები, მოკლე ბიოგრაფიები, ანკდოტები, სისტილო აშები და
სხვა.

სურათები და მათი აღსნა,

ჩვენს მხიროვანს მოღვაწეებს

ჩემის სამშობლოს არწიენო,
 მოგესალმებით მთურადა:
 საფერო არაფერი მაქვს,
 პირდაპირ გეტყვით ძმურადა;
 მომაქვის ქუჩის გვირგვინი
 თქვენს თავზე დასახურადა.
 რად ჰფიქრობთ ახლები ვცნობდეთ
 თქვენს შრომას დაკარგულადა!
 წყველიაღს ნათელი მოჰფინეთ,
 გაიღვიძეთო, იძახდით.
 თავის ქვეყანას იცავდით;
 სნეულის მშობლის წამალსა
 ხელქვასაც კიდევ ჰკითხავდით;
 რითაც შავედლოთ სკდილობდით,
 ოღრო-ჩოხლოსა ალაგსა
 დასდეთ ბილიკი სავალი,
 შიშველის ხელით დაჰგლიჯეთ
 ნარი-ეკალი მრავალი.
 რომელი ჰკვათა მყოფელი
 უარყოფს თქვენსა შრომასა?
 მიკვირს რად უგდებთ თქვენც უფრსა
 ერთს-ორს ურწმუნო თომასა...
 საცა სიმართლე ჰღაღადებს
 იქვეა ახრთა ცდომაცა!...

ვაჟა-ფშაველა

გურია-სამგრელოს ეპისკოპოსი
ვრიგოლი.

„ღმერთო, ღაილოცოს შენი სამართალი...“

ერეკლე
გეგელიძე

ღიღას აღრიხანად ვენახში რაღამაც გააფიქუნა. მალხაზამ მაშინვე თავი წამოყო და თოფს ხელი წამოაგდო. ის იყო, მაშინ წასთელიმა და ეხლაც არ დააძინეს. მთელ ღამეს ვენახს სულ გარს უვლიდა და თვალი ერთ წამსაც არ მოუხუჭავს. გარშემო მეზობლების ვენახები სულ დაკრეფილი იყო და აღამიანი თუ ნადირი სულ ამის ვენახს ეტანებოდა. იმისმა მეზობლებმა ენკენისთვის ოცამდისვე ჩაკრიფეს და იმას კი, აკერ ღვინობისთვის დაიწყეს, რომ ვენახი ჯერ ისევ ისე მოსაკრეფი აქვს და ღღე-ღამეს ასწორებს; მარტო ფარაჯის ამარა თოფ-მხარ-ილლივ გადაგდებული და კომბალ-დაბჯენილი ქარვასავით ყვითლად გამოღვივ მტევნებს შესტკერის და ზედ დაქანკალებს...

„ნეტა, რისთვის?!“ ბევრჯერ დაქითებია თავის-თავს მალხაზა, მაგრამ პასუხის მიცემა კი გასძნელებია. „განა იმისთვის, რომ ბაღომ გაიხაროს თავის ცოლ-შვილით?!... მე შევიმუშავო, ჩემი სისხლი შიგ ჩაეღვარო ჩემ მამულში და... იმან წაიღოს... ჰმ... მეკი პერანგის ყიდვის ილაჯიც არა მქონდეს, რომ ვიყიდო და გამოვიცვალო!...“ — მწარის ღიმილით წამოიძახებდა ხოლმე მალხაზა, როცა კომბალ-დაბჯენილი ჩაუფიქრებოდა თავის-თავს, და შემდეგ ჩამობღველერძილ პერანგის გულის პირზედ დაიხედებოდა...

მალხაზა აბობლდა კაკლის ხეზედ, რომლის მაღალ ტოტებზედ, ფუჭტ დაფენილი ტახტსავეთ ქიგოებისგან მქონდა გაკეთებული, და იქიდგან თოფის დაბჯენით ირგვლივ თვალი გადააეღო ოთხის დღის ვენახს. მერე გაგრძელებით გაპკივლია და, რაკი პასუხად ფიქნი არსაიდგან მოესმა, გვერდზედ წამოწეა.

მზემაც ამოყო თავი ამ დროს მათის წვერიდგან და ალაზნის ველს ერთბაშად გადააეღო თვალი, სადაც ყველა სულდგმული, რომელიც კი გარედ იყო, სიხარულით მიეგება და მოძრაობა იწყებს: ზოგმა გაინაფარდა, ზოგი საზრდოს საშოვნელად გზას გაუდგა და ზოგი კიდევ მიწაში ჩაძვრა... ღამის მებ-

რეგბმაც ზღაპრით შემოიგროვეს საქონელი და გუთნებისკენ გასწივეს. გუთნის დედები ჩეკით სწმენდავდნენ გუთნის ბიჭს და სახნის-საკვეთის ამაგრებდნენ.

მალხაზა კი მზის სხივის მოხვედრაზედ გაიზმორა და თავისი ვაზები წინ გადმოაწყო, რომ სითბოთი ესარგებლნა და ნამის-გან ზაქან ჰახებულნი ლურჯი მიტკლის შარვლის ტოტები გაეშრო.

„დღეს კი მეღირსება რთველი!..“ — კარგა ხნის შემდეგ წამოიძახა მალხაზამ და გზისკენ გაიხედა.

„მგონი, ისენი არიან“ — წამოჯდომით წაიბუტბუტა, როცა ხევ-გალმა მიმავალ გოდრებით დატვირთულ ურმებს თვალი შეესწრო.

ურმები თანდათან ახლოვდებოდნენ, და მალხაზას კი სახე თანდათან ეღრუბლებოდა. ის ჰხედავდა, რომ ბალოს ცოლ-შვილი ურმებს უკან მოსდევდნენ და სხვა, მუშად წამოყვანილი, დედაკაცებთან ერთად მზიარულად მუსაიფობენ. აგერ, იმათი სიცილიც ესმის...

„ნეტავი, ის ოჯახქორი, ჩემი დედაკაციც ჩამოვიდეს და ი ბაღლები წამოასხას, რომ დღეს რთველში მაინც გაიხარონ და ისამოვნონ რამე!..“ — ნაღვლიანად წაილულლულა და ძირს ჩამოვიდა.

ურმები კიდევაც შემოვიდნენ ვენახში და ვენახი აახმაურეს.

— მაკუშ-ჯან, აჰა, ჰამე! დილით ყურძნის ჰამა კარგია!.. — ყურძნის ჰამით გაუწოდა მტვევანი თავის გასათხოვარ ქალს ბალოს ცოლმა და ურმის თავზედ ჩამოჯდა.

— მე თითონ მოვსწყვეტამ! უპასუხა მაკუშამ და ვაზებში შევიდა.

— ჰო, შეილო, მოწყვიტე! — უკან მიიძახა დედამ და ახლა თავის სერთუკოსან შვილს მიუბრუნდა, რომელიც ყურძნის ჰამით ხან დაიკუზებოდა და ისე გაჰხედავდა გლეხის დედაკაცებს და ხან აიწყოდა.

— შენა, შეილო, რატომ უკან არ მიჰყვები და თვალყური არ გიქირავს, რომ ყურძენი არა ჰამონ დედაკაცებმა? ხომ მამაშენმა დაგავალა.

— ჯერ აქედგან ვალეენებ, დედი, თვალს, და როცა შორს წავლენ, მაშინ უკან გაუყვები.

— ჰო, ეგრე, შეილო! — მოუწონა დედამ, კლერტი სტყორცნა, მეორე მტევანს წამოაიღო ხელი და ახლა იმას დაუწყო ჭამა.

ბალოს პატარა ყმაწვილები კი ვაზებში დარბოდნენ და, თავს იყენენ თუ ბალოს, ამისი დედას არა ედარდებოდა.

— დედი, დედი! — კივილით გამოვიარდა სიმსუქნისგან ჩარგვალეზულ სახიანი შეიდ-რვა წლის ყმაწვილი, რომელსაც თავის სიგრძე აკიდო ეჭირა ხელში.

— უი, შენ კი გენაცვალოს დედა, შეილო მელქო, სად იპოვე? — აღერსიანად მიიკრა გულში და გატყბილებულ ტუჩებით გატყბილებულივე ტუჩები ჩაუტყლო შნა...

— იქა, იქა!... — სიხარულით ეუბნებოდა მელქო და თითს ვაზებისკენ იშვებდა.

— წადი, კიდევ მონახე და შეინახოთ!...

მალხაზა ჰხედავდა ამას, ყველაფერი ესმოდა და, რომ გული გაეკარვებინა, საქონელს ხან იქიდგან წაუვლიდა და ხან აქედგან...

— ჰკრეფენ?.. — რიხიანის ხმით დაეკითხა ბალო, რომელმაც თავისი ლურჯა შემოათქრიალა ვენახში და კინაღამ მალხაზა არ გაატანინა...

— ჰკრეფენ. — ქუდის მოხდით უპასუხა მალხაზამ და ცხენს სადავე დაუჭირა, რომ ბალო ჩამომტარიყო.

ბალო გახლავთ კახეთში სოფლად მოვაქრე. შუა სოფელში აქვს დიდი დუქანი და, რას მოინდომებ გლეხის სულო და გულო, რომ იმას არა ჰქონდეს გამოკიდული, და იმისმა დახელოვნებულმა დახლიდარებმა, რაც არ გინდოდეს, ისიც არ მოგანდომოს!

ბალო ვაქარია, მაგრამ, როგორც წარმოდგენილი გვაქვს ვაქრების ჩასუქება, ისე არ არის ჩასუქებული. ის შუათანა ხორცისაა და მალალი ტანისა. სამაგიეროდ სახის გამომეტყველება სულ თავისებური აქვს, რანაირსაც იშვითად სადმე შე-

მხედებით, თუ არა კახეთში. შეაერთეთ არწივის სისხლის მსგე-
ლობა, მელის გაიძვერობა, მელის გაუმაძღრობა და ამან [მატყ-
მატყთ ბედის კადნიერებაშდის კმაყოფილება და მაშინ [მატყ-
ბალოს სახის გამოომეტყველობას.

აი ამ უცხო მხეცს, ეს რვა წელიწადია, რაც მალხაზა თა-
ვის ბრკეალებში ჰყავს და საცოდავად აწრიბინებს და სუტავს
იშის სისხლს. ვანა მარტო მალხაზა?! არა, ვინ მოსთვლის რამ-
დენს აწრიბინებს, აწრიბინებდა და ააწრიბინებს!

ბალოს, როგორცა ესთქვით, დუქანში დახელოვნებული
დახლიდრები ჰყვანდა; თითონკი თავის ლურჯათი ხშირ-ხშირად
მიდიოდა თელავს, სადაც სასამართლოში კანონის ძალით ხან
ერთის გლეხის ოჯახს დაამხოზს და ხან მეორესას და მხოლოდ
მაშინლა ანებებს თავს მსხვერპლს, როდესაც შეატყობს, რომ
ნატისუსალიც აღარ აედინება, ცეცხლიც რომ წაუკიდოს. თავს
გაანებებს იმ დროშდის, ეიდრემდის არას მოიჩყვედეს და შემ-
დეგ კი ისევ...

— ცოტა ხანს ვაატარ-გამოატარე და მერე ბალახზედ და-
აბი.—უთხრა ბალომ მალხაზას, როდესაც ცხენიდგან ჩამოხტა,
და ლურჯას გავაზედ ხელი გადუსო.

— ეს არის თქვენი ნამუშაერი?!— შეპკივლა ბალომ, რო-
დესაც გოდრებს დაჰხედა, შემდეგ ცოლს მიუბრუნდა:—აქ არა
ხარ ადამიანო, ვერ ააჩქარებდი?!

— რა ვქნა ბალო...

— რა ჰქნა და ისა, რომ უნდა აგეჩქარებინა. ესენი ქა-
მის მეტს არას აკეთებენ!..

— ღმერთმანი, ბალო, ერთი მარცვლიც არ დაგვიკლია!
ერთხმად უპასუხეს დედაკაცებმა, როდესაც ვაიგეს, რომ ბალო
ცილსა სწამებდა.

— თქვენი თავის მზემ, ცხვირზევით აიცილებდით, აი!..

— თუ ჩვენი არა გჯერა, ენდე შენ შვილს ჰკითხე: ეგ
სულ ქორივით თავს დაგვეტრიალებს!..

— ჰო, კარვით.

დედაკაცებმა ხელი ააჩქარეს და ბალო კი ხან თავს მოექ-

ცა ვენახს, ხან ბოლოს. ის ერთ ადგილას ვერ დამდგარიყო.

— აქნობამდის რა დაგემართა, ადამიანო?!— მოესმე ბალომ მალხაზას ხმა, როდესაც ის შუა ვენახში იყო და მაშინვე იმისკენ წამოვიდა.

— რა ვიცი, რაღასაც მეხატრებოდა და გული არ მომწველა.

— შე ოჯაქორო, გეხატრებოდა რა, ვისი უნდა დაგეხატროს შენს მამუ...

— ეგენი ვილა არიან?!— მრისხანედ დაგეთხა ბალო, როცა ვაზებიდგან გამოვიდა და ახალგაზდა დედაკაცი და ორი რვა-ცხრა წლის ყმაწვილი დაინახა.

— ჩემი კოლ-შვილია, შენი ქირიმე, გუშინ მე შავატყობინე, რომ ჩამოსულიყვენ და რთველში ესიამოვნათ რამე.

— ხა, ხა, ხა... ესიამოვნათ რამეო... — ხარხარში დაცინვით წამოიძახა და შერე დაუმატა:

— აქედგან დაიღუპნენ, თორემ მე ვესიამოვნებ, სულ პანლურით დაეხეთქამ!.. მე თითო მტევანი თითო აბაზი მიღირს და ამან აქ თავისი კოლ-შვილი უნდა ასიამოვნოს, კარგია!..

მალხაზას ენა მუცელში ჩაუფარდა ბალოს ამ საქციელზედ და პირი გაუშრა. იმის კოლს ხომ შიშით კანკალი დააწყებინა და მუხლები მოეკვეთა.

— რაღას უდგებართ, თქვე ვირო-მამაძაღლისეებო, და აქედგან არ დაიღუპებხით!— უფრო ვაცოფებით წამოჰქროლა ბალომ და მალხაზას კოლ-შვილისკენ წამოიწია.

მალხაზას კოლმა ყმაწვილებს ჩაავლო ხელი და განაბული და გამჭრალი შარავხას შინისკენ გაეცრა.

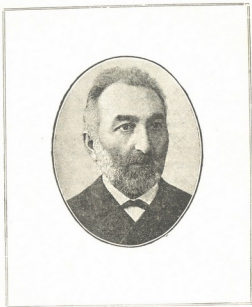
მალხაზა კი გულ-ხელ-დაკრეფილი ვასტკეროდა შინ მიმავალ კოლ-შვილს და სიბრაზისგან გულ-მუცელი ემღვრეოდა. იმისი გული ბუდიდგან გადმოეფარდნას აპირებდა, მაგრამ მალხაზას სტელი კანი მაგრად ჰპოჭაედა და არსად უშვებდა... იმას უნდოდა ბალო იქვე გამოეღადრნა, მაგრამ...

ამ მდგომარეობაში იყო მხოლოდ ერთ წამს; ჩქარა მოი-

შალა ტანში, სულ ჩაიფუფქა და თვალთ ცრემლი მოერია...
 — ღმერთო, დაილოცოს შენი სამართალი... — გულმოდ
 სკენით წამოიძახა მალხაზამ, როცა იმისი ცოლ-შვილი ხევის
 ხრამს მოეფარა, და ტყეისათვის გახურებული წყვილი ცრემლი
 ჩამოგორდა იმის გამხმარ ლოყებზედ, რის შემდეგაც თვალეზი
 მოეწმინდა ჭ ხევის გაღმა კიდევ მოჰქრა თვალი თავის ცოლ-
 შვილს...

18 ნოემბერი 1893 წ.

შ. არაგვისპირელი.

პეტრე უჩიკაშვილი.

ქ ა ჯ ი

ლერმონტოვისა.

ქაჯი, დევნილი, დაღონებული,
 თავს დაპბრუნავდა ცოდვილს მიწასა;
 და ბედნიერად განვილილ დღეთ ფიქრი
 გულს უქმენჯნიდა ფრიად იმასა, —
 იმ დღეთა, როც ანათელში იყო
 უფლის სახესა ბრწყინვალე სკვრეტდა
 და გათხოვილითა ვარსკვლავით ნახს ღიმილს,
 მისთვის ნაძღვნებსა, უხვადა ჰკრეფდა;
 ცნობის მოყვარე შავს ღრუბელთ შორის
 მოძრავ ვარსკვლავთ გუნდს თვალს აღევნებდა;
 შემოქმედისა პირმშოსა ძესა
 ზიზღი და შური გულს არა ჰკებნდა,
 როს ეამთა ბრუნვა ერთ-ფეროვანი
 იმის გონებას ლაბტს არა სცემდა,
 ბევრი, მრავალი აქვს საფიქრალი, —
 მაგრამ მას გული არღა შესწევდა.

II

მოხეტიალეს უდაბნოშია
 თავ-შესაფარი არ ჰქონდა მასა.
 საუკუნები ისე გავიდნენ
 თითქოს წამი სდევს მეორე წამსა.
 არა არღვევდა ერთფეროვანსა
 ამა სოფლისა დრო-ეამის სეფასა.
 დაუბრკოლებლად აღარებელს
 იგი სთესავდა ქვეყნად ბევრს ავსა.
 ბოროტი ქცევა ბოლოს მოსწყინდა
 ერთს დროს მეუფის ერთგულსა ყმასა.

III

სამოთხიდანა დევნილი სული
 მოსრიალეზდა კავკასის ცაზე,
 და როგორც ელვა ღრუბლით მკართომარე
 დასტრიალეზდა მყინვარსა თავზე.
 მყინვარს, ვით მეფეს ხმელეთის მკერობელს,
 თავს უმშვენებდა ლალის გვირგვინი.
 ქვეით კი დაბლა, ბნელს ხეობაში
 ისმოდა მკაცრი გრგვინვა, ბიბინი:
 გაბეჩილ კლდეში, — ვეშაპის ბუდე,
 მოსჩანდა ლალი თვით დარიალი:
 ამაშფოთარი მის არე-მარის
 იყო ძუ ლომის — თერგის ღრიალი.
 ფაფარ აშლილი იგი გრგვინავდა,
 შეუპოვარი, გმირი ბედ ზღაშე;
 და მის ჯაერობას უფრს უგდებს ჯიხვი,
 არწივი, ორბი მხარ-მოუფარფაშე.
 სამხრეთიდანა შავთა ღრუბელთა,
 ვით მზღებელთ, ჩრდილოს მიჰყავდათ თერგი,
 საღის კლდეების ურიცხვი ჯარი
 გზას უღობავდა, როგორაც ხერგი...
 საკვირველებით შემოსილიყვნენ,
 სთელემდენ და დაბლა თავებსა ჰხრიდენ;
 თვალს ადევნებდენ ცელქსა ტალღებსა
 და აღმასებით შუაზე სჭრიდენ.
 კოშკ-ციხეები კლდის თავებზედა,
 თვით კლდეებზედა მკვიდრადა მღვარი
 იტკირებოდენ შეუპოვარად,
 რათა დაეცვათ კავკასის კარი.
 გასაკვირველი და საოცნებო
 ამაზედ მეტი სხვა არა არი!
 მაგრამ ზიზლითა ბოროტმა სულმა
 გადავლო თვალი დეთისა ქმნილებას,

მალღოსა შუბლზე ვერ შეამჩნევდი
 სინიღისისას ოდნავ მზილებას.

IV

სხვა უკეთესი იმის თვალ წინა
 ბუნების სახე გადაიშალა:
 ლამაზის ქვეყნის—საქართველოსი,
 მდელი, სერები ნაბა იმანა.
 ტურფა ქვეყანა, მიწის მშვენიება!
 ძვირფასთ შენობათ სჩანს ნანგრევები...
 და სიცილქითა რა შეედრება
 აქ რომ ჩამოდის უხვად ხევეები.
 ფერად კლდეებში დაბადებულნი
 მოკამკამებენ ციფნი წყა⁴ონი;
 ვარდის ბუჩქებში კვალუტთ საღიხინოდ
 გალობენ დღე-ღამ აქ იადონნი.
 მოსაგრილებლიად, მოსასვენებლიად
 მიწას ამკობენ დიდი ქანდრები;
 სიციხეს და მტერსა როს მოურბიან
 აქეთ იწევენ ხარი-ირმები.
 აქ სდულს სიციციხლე, ათასგვარი ხმა
 ფრინველებისა ტყეში კრიალებს
 და ტურფა სუნი ყვავილებისა,
 ვით სამოთხეში, უხვად ტრიალებს.
 ნელ-სიციხით, დღისით, შემქნარი მწვანე
 გაიბანება ღამე ნამითა,
 ნიაფიკ ნელი, წყნარად მჭროლარე,
 გულის ავსებს მადლით და სიამითა.
 ეას ვარსკვლავები მოფიკეიკენი,
 მაცხოვლებელნი ბნელის ღამისა,
 თვის გარეშემო მადლსა აფრქვევენ,
 მაგრამ ბუნების სიტუტფემ ჭაჯსა
 როდი აღუძრა ახალი ვრძნობა.

მის გულში სჩქეუდა ნასმენ-ნახულის
წინანდებური ზიზღი და მტრობა.

V

სახლი ააგო მოხუც გუდალმა
უსწორდებოდა სიმაღლით მთებსა.
დიდს შრომად უჯდა სახლის აგება
მონებას ჩვეულთ დიდის ხნის უმებსა.
მზის ამოსვლიდამ იმისი ჩრდილი
გრძლიად გაწვევბოდა მთების კალთებზე
და კლდე რამ იყო ერთი მომღვარი
დარბაზზე მობმულს კოშკსა, კიბეზე.
იმ კლდეზე იყო კიბე ნაკვეთი...
ჩადრ-წამოსხმული ამა კიბეზე
ჩაეშვებოდა ტურფა თამარი
ლაღის არაგვის, ლაღსა კიდეზე;
წყალს ამოპკრეფდა და მერე კოკას
გადიკიდებდა მოხდენით მხარზე.

VI

დიდი ხანია სახლი კლდის თავით
მუნჯად დასკქერდა მთათ მიდამოსა;
დღეს აქ ლხინია, ზურნის ხმა ისმის,
სტუმრები ჯიბვით სვამენ ღვინოსა.
სასიძოს ეღის მოხუც გუდალი
დაიპატიყა მთელი უბანი.
ბანი სახლისა პირით-პირამდე
აყვავებულა ხალიჩებითა.
ხალიჩაზე ზის სასძლო თამარი,
გარს შემორტყმული დობილებითა.
ცაცვავენ, მღერენ, ზოგნი ტაშს სცემენ
და აკერ მზემაც დახარა ფრთები,
მოკრიბა სრულად თვისი სხივები,
გადიიარა მაღალი მთები.

ერეკლე
ნიკოლოზი

წამოდგა სასძლო დიპრიტ ხელში:
უკრავს დიპრიტს, ხან მალღო ისერის...
გასრიალდება, როგორც ფრინველი,
მიმოიხედავს... ტანში არ იძვრის;
წამწამს შეარბევს ქალურის შურით,
მაყურებელთა თვალებით სდაგავს.
შავი წარბები გადაკიმული
ზევიდამ მელნის ორს ტბასა მსაზღრავს.
ოდნავ გადახრილს წელში პატარძალს
არ შეშლება როკვისა ხერხი,
და ხალიჩაზე მაეროვანად
დასკურავს მისი ღვთიური ფეხი;
თან იღიმება ტკბილად, ნაზად,
იგი უმანკო, როგორაც ბაღლი...
მთვარისა სხივთა ნამზე თამაში
ვერ შეედრება ამ ღიმილს, ლალი
მისი ღიმილი თვით სიკაცხლეა
დაუსრულეები, უხადო, სალი.

VII

ცისკარსა ვფიცავ, დილის ცისკარსა,
სხივს საღამოსა და დილის მზისას,
არც ერთს მეფესა ქვეყანისას
და არცა მფლობელს თვით სპარსეთისას
ჯერ არ ეკოცნოს ამ გვარნი თვალნი,
და არც შედრევანს პარამხანისას
არ გაეებანოს მისებრი ტანი.
არც ერთს აშიკსა საყვარლის შუბლზე
არ გაუშლია ისეთნი თმანი.
რაც რომ სამოთხე კაცთა დაკარგეს,
რამდენი არის გავლილი ხანი!
მაგრამ მას შემდეგ ისე ღამაზი
არღა უნახავს ქვეყანას ქალი.

VIII

უკანასკნელად დღეს თამაშობდა,
 ხვალ მიელოდა მას უცხო მხარე,
 ყოფნა მონისა უთავის-უფლო
 და ან, ვინ იცის, თვით ბედიც მწარე, —
 უცხო სამშობლო, უცხო ოჯახი.
 კოტა ამისგან ჰკრთებოდა მთვარე,
 მაინც და მაინც ქალს მიხვრა-მოხვრა
 ჰქონდა მარტივი, გრძნობა ცხოველი,
 და სავსებითა ცა-ქვეყნის მადლი
 იხატებოდა მასში ყოველი.
 კარგი რამ იყო ამ დროს თამარი.
 და რომ ენახა იმ წყეულს ქაჯსა,
 დაკარგულ ბედის სამგლოვიაროს
 გადაიძრობდა გულიდამ თალხსა.

IX

ნახა კიდევცა... და უცებ ქაჯსა
 აღეძრა გულში ზღვად მღელღარება.
 მის ენგიანმა, წრიაკმა სულმა
 იგრძნო საამო რამ ნეტარება,
 და კვლავ შეიძლო მან სილაშაზის
 ტრფობა, კეთილის ცალკე გაგება.
 ამ მშვენიერის სანახავითა
 დიდხანს ატკობდა თვისს ოცნებასა;
 ფიქრს ფიქრი მოსდევს განუწყვეტელად,
 იგონებს წარსულს ნეტარებასა.
 მისი ფიქრები მისსავე თვალში
 ჰგავდნენ ურიცხვსა ვარსკვლავთ კრებასა;
 მაგრამ ახალი ღარდი გაუჩნდა, —
 იგი არ მისცემს იმას შეებასა.
 მძინარე გრძნობამ გამოიღვიძა,
 ესაუბრება ძველის კილოთი:
 გადასხვავეების ნუ თუა ლანდი?..

გონებას სტანჯავს მწარე ფიქრითა.
 მაცდურებისა სიტყვებს ეძებდა
 თვის გონებაში, მაგრამ ვერ ჰპოვა.
 მაშ დავიწყოს? ღმერთს არა ჰნებავს.
 არც თვით ისურვებს, — უჩინების ხსოვა.

X

მოღლილს ტაიქზე თამარის საქმრო
 თვის დანიშნულთან ეშურებოდა.
 ეს დღეც გათავდა. შავი ნაბადი
 მიწას ღამისა ეხურებოდა.
 მშვიდობიანად მან მოაღწია
 არაგვის კიდეს ამწვანებულსა.
 წინ მოუძლოდა აქლემთ ქარაევანს,
 მრავლის საჩუქრით აკიდებულსა...
 მთები ეფხიზლა ზრიალ-წყრიალით
 ზარებს მათს ყელზე დაკიდებულსა.
 თვით მფლობელია სანოვაგისა,
 მას ეკუთნოდა ეს ქარაევანი.
 სულ ოქრო-ვერცხლით ჰქონდა მორთული
 თოფი, ხმალი და გრძელი ხანჯალი, —
 მხარ-ილიც თოფი გადაგდებული,
 წელში დამბახა — მთელი აბჯარი.
 ყურთუმაჯებსა ქარი ურბევდა, —
 ზოხა-ბუზმენტით ეცვა მორთული,
 და უნაგირიც ოქრო-მკედითა,
 ძვირფასის თვლებით ჰქონდა მორწყული
 მის ქურანს ცხენსა... ოფლიც სდიოდა,
 იცქვეტდა ყურებს, თანაც ჰკრთებოდა
 და კლდილამ კლდეზე, პირს ქაფ-მომდგარი,
 უბოარკილოდა, მარდად ხტებოდა.
 საშიში არის ეს ვიწრო გზები, —
 მარჯვენა მხრილამ მდინარის ყეფა.
 დაბინდდა. აგერ თოვლიანს მთაზე

დასავლეთისვე მკედართ მზეცა ქრება.
 დაიძრა ნისლი, მიათრევს ფრთასა,
 და ქარავანიც შაუღდა გზასა.

XI

იქვე გზის პირას ნიშია ერთი
 და იქ თავადი ვინმე ჰმარბია, —
 მოსისხლე მტრისგან მოკლული იგი,
 მოწმად ცნობილი არის ხალხშია.
 ვინც კი ვაივლის მის ახლო მგზავრი,
 თუნდა ძალიან ეშურებოდეს —
 ხატობას ანუ გინა ლაშქარსა,
 ეს ნიში მუდამ უნდა ახსოვდეს:
 აქ შესწირავდეს მდულარე ლოცვას,
 მკედარსაც ეტყოდეს იგი შენდობას;
 ეს დაიხსნიდა მტრის ხელიდამა
 ამის ხანჯლის და იმის ხმლიდამა.
 არ ასრულა სანეფომ წესი
 ეს ძველი-ძველი მამა-პაპისა,
 გრძნობის მმართველიად მას დასდგომია
 ხმა და რჩევანი ბილწის ქაჯისა.
 ჰაერში ჰკოცნის ფიქრით თამარსა,
 ელანდებოდა სახე ქაღისა.
 ორი რამ განადა მგზავრის წინ გზაში
 და მალე გროვაც მთელის ხალხისა;
 იქეჭა თოფმა... მაგრამ მამაცსა
 არ შეეშინდა მტრის თაფ-დასხმისა.
 ფაფარს დასწია, ცხენი გაქუსლა,
 არ უთქვამს სიტყვა, არ დაძრა კრინტი.
 ხელში მოიგდო სწრაფად ხირიმი
 და მიერია ტყეიასებრ ცქვიტი.
 გახშირდა სროლა... გაისმის კენესა.
 გმინავენ, ოხვრენ დაკოდილები.
 და ამავე ხმას იმეორებენ

კლდე-ღეღეები, მალალი მთები.
მალე გათავდა ბრძოლა და ომი
შემოეფანტნენ თავადს მზღებლები.

XII

დადუმდა ეს ხმაჲ. გათავდა ბრძოლა.
მისწყდა კიენა, თოფების სროლა.
გაოცებულნი, ზარების ეღერით
მკედართა სთელაედა აქლემთა ხროვა.
გაძარცულია მთლად ქარავეანი
და ქრისტიანი მკედარი წევს მკედარზე,
მათ არ ეღირსათ სამარეს წოლა
მამა-პაპათა საფლავთა გვერდზე.
უმაღურადა უმაღურის ხმით
ბუ დაჟვარუაშებს ძახილით თავზე.
არ დაიტვირებს არც და, არც დედა
დახოცილებსა გლოვა-ზარითა,
არ მოკვივიან შორის გზიდამა
შემოსილები გრძელის ზადრითა.
ნაცვლად, კლდის ძირას, მკედართა სახსოვრად,
აღიმართება მფარველი ჯვარი,
უსურვაზითა შეიმოსება,
როგორც ზურმუხტით, იმისი ტანი;
და არა-ერთხელ ნავალ-ნატანჯი
სულს მოიბრუნებს მის ჩრდილში მგზავრი.

XIII

მიფრინავს ცხენი გამაღებელი, —
დიდი საქმე აქვს დავაღებელი;
გადახტომილი წამს შეჩერდება
და ქარის ზუზუნს მიუპყრობს ყურსა.
მაგრამ ამითი რაღას უშველის
თავის პატრონას მომაცვდავს წყლულსა.
ნაღებს აელვებს, პირით ქაფსა ჰყრის,
ფრუტუნებს, სწყრება, ნესტოებს ჰპერავს;

გზას აღარ ირჩევს, და მის კისერზე
 შავი ფაფარი ზღვისაებრ ჰღებლავს.
 ცხენის პატრონი არ იღებს ხმასა,
 უნაფირზედაც ვერ იჭერს ტანსა.
 მიშვებული აქვს ცხენის სადავე,
 ცხენის ფაფარზე აწვევტავს თავსა.
 შეუღებია სისხლსა საგულე,
 როგორაც კლდიდამ ნადენსა წყალსა.
 არ უღალატე, ცხენო, პატრონსა,
 ბრძოლიდამ გამსხლტი როგორც ისარი;
 მაგრამ დაუნდო ოსის ტყვიამა
 გაუპო მხედარს გულის ფიცარი.

XIV

გუდალის სახლში ქეთინი ისმის,
 ხალხი გროვდება ეზოში ჯარად.
 ეს ვისი ცხენი მოვარდა ქმენით,
 ოფლი ჩამოსდის მთელს ტანზე ღვარად?
 და წამოიქცა თავის მხედრითურთ
 შავს ლოდებზედა ზედ ეზოს კარად,
 ტანისამოსი და იარაღი
 ერთიანად აქვს სისხლში მოსერილი,
 ფაფარზე ხელი ჩაუჭიდა,
 ზედ დამყრდნობია წელში მოხრილი.
 სისძლოც, ელოდი თვალ-დამშვეული
 ამ საღამოთი საქმროს ნახვასა, —
 აკი მოვიდა და არ უმტყუნა
 კეთილშობილურს იმან აღთქმასა!
 მაგრამ, ვაი, რომ წელ-ული სკირს მკერდზე
 და ვერ შეჯდება კვლავ თავისს ცხენზე!

XV

უდარდელს ოჯახს მოულოდნელად
 დღეს მოველინა სასჯელი ღვთისა.
 წაიქცა პირქვე თავის ლოვინზე

თამარი, მოსთქვამს, მწარედ სტირისა;
და ცხელი სრემლი ეწევა სრემლისა,
ღვარად ჩამოსდის მის ლამაზს პირსა.
მძიმედა მსუნთქავს, თან გულიც მისდის;

ხმა მომზიბლავი მის ყურთან იმის:
«ტყუილიად სტირი, ქალიო ლამაზო,
ამაოდ აფრქვევ ცხარე სრემლებსა-
ტირილით მკედარი არ გასოცხლდება, —

რისათვის სტანჯავ, ნეტავი, თავსა?
ტირილით თვალებს ნუ გაიწყალებ

და ნუ დაიწეავ ტურფა ლაწვებსა.
იგი შორსაა, იმის არ ესმის,

ვერც დააფასებს შენს სრემლს, კენესასა.
ციური სხივი ვალერსება

მის უსხეულო თვალთა-ხედვისა.

სამოთხის ხმები იმას ატკობენ

და ამა ჭვეწის ამაოება:

საწყალის ქალის კენესა-გოდება

ან კი მას რაში ეპრიანება?!
არა, არც ერთი ღეთისა კმნილება,

ჩემო სიკოცხლეც, მერწმუნე ამაღ,

ვინც უნდა იყოს, ძვირადა ღირდეს,

არა ღირს ძვირფას შენს ნაღვლის ფასად.

«ცისა სივრცეზე უნაე-უაფროდ

დასტურავს წყნარად ვარსკვლავთა გუნდი.

შავთ ღრუბელთ გროვა თავზედ აწვებათ,

როგორც პატიმარს ფეხებზე ხუნდი.

წამი ნახვისა, წამი გაყრისა,

არც გააბარებს და არც აწუხებს.

მომავლისათვის არა ზრუნავენ,

წარსული იმათ გულს არ აღუღებს.

უბედურს დროსა წარმოადგენდე

ვარსკვლავთ და ღრუბელთ მხოლოდ გროვისა;

იმათებრ იყავ შენც უდარდელი,
 ნუ მიეცემი ვიშს და გლოვასა.
 რა წამსაც ღამე შავსა ნაბადსა
 გადააფარებს კავკასის ქედსა
 და მოხიბლული გრძნეულის სიტყვით
 არ ემდუროდეს ქვეყანა ბედსა;
 რა წამსკი ქარი კლდის თავზედ დამქნარს
 ბალახს დაჰპერავს, დაუწყებს რბევას
 და ვარდის ბუჩქზე მიძინებული
 ნაზი ბულბული დაიწყებს მღერას,—
 ვაზისა ძირში ნამით ნაკვები;
 ღამით ყვავილი როს გაიშლება
 და მთვარეც ბადრი მთის გადაღმიდამ
 სხივ-ფრქვევით, ღინჯად ამოცურდება,
 ქურდულად თვალსა შენ გადმოგავლებს;—
 ამ დროს გეწვევი შენაც სტუმრადა
 და ტყბილს სიზმრებსა ხშირს წამწამ-წარბზე
 მოგავლენ ფრქვევით მაშინ, ზუმაღა“.

XVI

მისწყდა სიტყვები. და შორს ჰაერში,
 ვით ზარის რეკა, ხმა ისე გაქრა.
 ქალი წამოხტა, შეშლილად ქმნილი,
 თითქოს ვიღამაც მას თავში დაჰქრა.
 ელდა ნაცემი, გარემო თვისსა
 შეშინებული ავლებდა თვალსა.
 ყველა მის გრძნობა—სული და გული
 მგზნებარე ცეცხლის შეებყრო აღსა.
 ტუჩები უთრთის და მთელი ტანი
 თითქოს სჩხვლეტენო, უთრთოდავს, თვისს,
 ის წელანდელი ხმა საუცხოვო
 იმის ყურებში გველივით წივის.
 განთიადისას, ფიქრით დაღლილსა,
 თითქოს მოადგა თვალებზე ლული.

მაგრამ ფიქრებმა გონი წაართვეს,
 და შემოპყენეს ისევე გული:
 ვინ მოელანდა ის მზიან-ჩრდილი,
 ამ ქვეყნიურს კაცს არ ჰგვანდა ისა,
 მას ნაპერწყალი თვალებში უჩნდა
 თამარისადმი სიყვარულისა.
 და სიყვარულსა თვალებში ამგზნარს
 ამკობდა გრძნობა სობრალოლისა.
 ვინ იყო, ნეტავ, უცხო ქმნილება
 ანგელოზია ვითომ მფარველი?
 ეს სიკრუვეა: მის ხუტუქ თმასა
 გარს არ ეხვია გუგად ნათელი...
 მაშ ჯოჯოხეთში ტანჯულს სულს ჰგავდა
 ცოდვებისათვის. — ცოდვასა კაცსა?
 არა, ის იყო ბინდის მაგვარი,
 არც ღამეს ჰგავდა, არც დილის ეამსა.

ნაწილი მეორე

I

„მაშავ, რად სწყველი თავისს თამარსა,
 რად მითასებ გულის ვარამსა?
 ხომ მხედავ, ვსტირი ცრემლ-შეუზრობლიდ
 და ვერ დავძლიე მე ჩემი გული?
 ათასს მთხოვნელში ვერ ვის ავირჩევ,
 რომ გაამთელოს კვლავ ჩემი წყლული.
 ტყულად სკდებიან, — ქმარს არ შევირთავ,
 მანამდე მიღვა მე პირში სული.
 ღმერთმა არ მომცა, ვინც მე მინდოდა,
 როგორღა გავყვე ეხლა მე სხვასა?
 მას შემდეგ რაკი იმისი გვამი
 არ მივაბარეთ აგერ იმ მთასა,
 გადამერია რაღაც რამ ფიქრი
 და გულს მიბოკავს მე ყოველ წამსა.

დღე ვერ ვლოცულობ და ღამე ხომა
 საშინელს რასმე სიზმრებსა ვხედავ;
 ვიტანჯვი, ვჭკნები, სული მიშფოთავს
 და შენს წინაშე ამ თხოვნას ვხედავ:
 მონოზნად მინდა, მამავ, რომ შევედგე,
 ლოცვა-მარხვაში დღენი ვატარო.
 და მაცხოვარის ჩვენის წინაშე
 გულის ვარამი უხვად დავეფარო.
 იქნებ იქ ვბოვო სულის მშვიდობა,
 ამ ქვეყნისათვის უკვე ვარ მკვდარი.
 მიმილოს სადმე მყუდრო საბერომ, —
 ჩემთვის ნუგეშად დღეს ესლა არი.

II

შორს სადმე მშობელთ ერის მონასტეში,
 თუმც არ უნდოდათ, მისცეს თამარი.
 ქალი შემოსეს შავის ძაძითა,
 წელით შემოხსნეს ოქროს ქამარი.
 მაგრამ მონოზნის ტანისამოსში
 ძველებრივ სძგერდა გული ცოდვილი;
 სამგლოვიარო მწირის საცმელმა
 როდი განკურნა ერთხელ ცოდვილი.
 ტრაპეზს წინ მდგარსა, როცა სანთლებით
 ეკედერი იყო განათებული
 და მონოზნათა მკენესრად გალობა
 ისმოდა ღვთისთვის გაწაღებული,
 შემამფოთები ამ დროს თამარსა
 ხმა შეესმოდა ნაცნობი, ძვირი
 და საკმეველისა ხშირს ბურან-ნისლში
 ჰკრთოდა, სკურაუდა ამისა პირი.
 უბნობს თავისთან, უჭნევს თან ხელსა...

III

ეს მონასტერი დღელეში იდგა,
 მთებ შემორტყმული, განმარტოებით,

და მის მიდამო დასრდილულ იყო
 ვერხვით, ქანდრებით, დიდრონ ხეებით.
 როცა კი ღამე ფრთას დაჰკიდებდა,
 დაბნელებოდა მთა-ღელე, ველი, —
 ფოთლებში მკრთალად დადონებული
 სწანდა მონოხნის მხოლოდ სანთელი.
 ხეების ჩრდილში საფლავებზედა
 მწკრივად, ოდნავლა ეტყობა ჯვრები.
 გეგონებოდათ, დარაჯად დგანან, —
 არ მოეპარა არავის მკედრები.
 და, ღოდებზედა მკვირცხლად მტომარნი,
 ჩამოქანავდენ მაღლიდამ წყლები.
 ქვეით ქალაში შეიყრებოდენ,
 რწყვენ ველთა, მდგლოთ წმინდა ნაპითა,
 უხვად დაფარულთ კიდით-კიდემდე,
 როგორაც რთვილით, ყვავილებითა.

IV

ჩრდილოეთისკენ მთები მოსწანდა,
 თავს დაჰნათოდა იმით ცისკარი,
 და ხეობაში ნისლი ჰბოლავდა
 ლურჯი და ლალი, ცის მინაგვარი.
 ზარისა რეკა ცისკრის ლოცვისთვის
 ღეთისა მოსავთა ერთად აღვიძებს,
 ყველანი ერთად იკრიბებიან,
 ყველა შემოქმედს ერთ-ხმად აღიდებს.
 ქართკელი ქალი კოკით მხარზედა
 ჩამოეშვება მთიდამ წყალზედა.
 კინულის ჯაჭვი, წითლად ნაღები,
 გადაჭიმულა მთიდამ მთაზედა.
 საღამოს ეამსა იგივე მთები
 ტანზე იცვამდენ წითელს კაბასა.
 მუინვარს გაეჭრა თავით ღრუბლები,
 ცილამ დაშურდა დაბლა დაბასა.

კრძალოვით შემშერდა მთებისა გროვა
 ყინულით ნაქედს იმის ფაფარსა.

V

მკდარის ფიქრითა გატაცებული,
 არც როს თამარი არა ხარობდა,
 მთელი ქვეყანა ქალის თვალშია
 ჯოჯოხეთისა ცეცხლსა სდარობდა.
 ჯაფრი, ნაღველი მას გულს უღრღნიდა,
 იტანჯებოდა, სტირდა, წვალობდა.
 ღამით, როდესაც ყველას ეძინა,
 კარში მრისხანედ ქარი ხვიოდა,
 მუხლ-მოდრეკილი ღვთის-მშობლის ხატსა
 თამარი თავისს დარღს შესჩიოდა.
 მწარედ მოსთქვამდა... მისი ქვითინი
 თავ-ხარსა სცემდა მიმავალს მგზავრსა.
 იგი ფიქრობდა: „ბოროტი სული
 კენესის და მითი იქარგებს ჯაფრსა.“
 ცხენს მათრახს დაჰკრავს შეშინებული,
 გაეშურება წაწასვლელს გზასა.

VI

ნაღველიან გულით თვალ-სრემლიანი
 სარკმლით გასცქერის ხშირად თამარი,
 ოხრავს და შეოთავს, მთელი დღე-ღამე
 ჰქენჯნის მას ფიქრი მოუთმინარი,
 ყურში ვიღაცა ქალს ჩასჩურჩურებს:
 „ნუ გედარდება, საცაა, მოვა.“
 ამავე ნუფგეშს არ იძლეოდა
 წუხელ და გუწინ სიზმრების გროვა!
 ივა ესიზმრა: ნაღველიანს თვალებს
 აღერსიანად მას აშტერებდა;
 ქალს უნდა წმიდანი ლოცვა შესწიროს,
 მაგრამ ვედრებას ვერ ახერხებდა;
 გული მხოლოდ ერთს ამის ლოცულობს,

ამასკენ მიჰქრის მისი გონება.
როს წევს ქვეშაგებს, ედება ცეცხლი,
ღგება — ნაღველი მით არ შორდება.
ცეცხლი ედება საწყალს გულ-მკერდზე
ხვეწნით დაეძებს ტრფობისა საგანს;
უნდა აკოკოს, მაგრამ ეს კოცნა
აშრება ბაგეს, კრემლითა ნაბანს.

VII

სალამოს ეამმა საქართველოსი
მთა და სერები უკვე დაჰფარა.
და ამ დროს ქაჯი, ღამის გუშავი,
მონასტრის ბაღში შემოიბარა.
დიღბანს გარშემო ეხეტებოდა,
წმიდა იღგილის სცხვენოდა ღახვა.
ხანდახან თითქოს კოდეც ფიქრობდა
უარი ეყო თვისი განზრახვა.
თავი აიღო, სარკმლიდამ ნახა
მკრთალად მნათობი შუქი ქრაქისა.
ელის ვიღასკა, და სინუჲის დროს
მოისმა მკენესრად მღერა ქალისა.
უკრავს ჩონგურსა მწუხარე ხმაზე
და საუცხოვოთ დამღერის ზედა.
კრემლის დენასა ის მღერა ჰგავდა.
მომდინარს ხშირად და ზედი ზედა,
ისეთი ტბილი და ნახი იყო,
თითქოს შეეკმნა ქვეყნისთვის ცასა.
გეგონებოდათ, თვით ანგელოზი.
ჩამოფრენილა და უმღერს ქალსა.
წარსულს იგონებს, რომ იმით მაინც
შეუმსუბუქოს ტანჯვანი მასა.
სიყვარულისა ძალი გაიგო
წყვეულმა ქაჯმა მხოლოდ ამ წამსა.
უნდა გაფრინდეს, გადაიკარგოს,

ვერ ანძრევს, ვეღარ ერევა ფრთასა.
გამოლამებულს თვალეზიდამა
გადმოუფორდა ტყვიასებრ ცრემლი, —
დაეცა ლოდსა და გაწვა იგი:
ისეთი იყო მძიმე და ცხელი.
ჯერაც ეტყობა ქაჯის ცრემლისგან
გამწვარი ქვაზე იმ დროის ხერელი.

VIII

შეღვა მან ფეხი ქალის სადგურში,
კეთილისათვის უცემდა ვული.
მფიქრობს: იქნება ახალ ცხოვრებამ
განკურნოს მისი ღიღის ხნის წყლული.
მოლოდინისა, მომავლის შიშმა
შეიპყრო ერთს წაშს იმისი სული.
შევიდა... ჰხედავს მის თვალთა შხამსა:
სდგას ქერტფიმი — სამოთხის შეილი.
თამარს გვერდს ედგა იგი დარაჯად
ცრემლი სდენოდა მუარველის თვალთა.
შუბლი შეიკრა... ჰაეროვანი
ქალს დაადარა თავის მზრის კალთა.
ღვთიურმა სხივმა უცბად დაუბშო
ბოროტსა სულსა ბოროტი ხედვა.
აღერსისა და საღმისა ნაცვლად
ქაჯს შემოესმა კრულვა და წყვეა.

IX

„მოუსვენარო, ბილწო, ბოროტო,
ვინ დაგპატივა ამ ღამით აქა?
ღვთისაგან ჩემთვის ჩაბარებულსა
გინდა რომ მოსცხო ჩირქი და ლაქა!?
აქ საშენ-კბილო არაეინაა,
ამიერიდამ აქ სოდვა გაჰქრა.“
ჯერ ხმა არ გასცა ბოროტმა სულმა
და გესლიანად იღიმებოდა.

ქაჯისა გულში ძველის მტრობისა
ზეირთი ზეირთზედა იკრიფებოდა.

„ქალი ჩემია!“ სოქეა მან შრისხანედ:

„თავი ანებე! ეგ ჩემი არი!

დაგიგვიანდა, ჩემო ძამიავ,

გვიანა-ლა-დღეს შენი მსჯავრი.

ამაყსა გულსა ჩემის უფლების

დიდი ხანია მე დავსდე დალი.

აქ შენი ხატი ვის უნახია?

დღეს მე მგეუთენის ეს ტურფა ბალი.“

და ანგელოზმა საბრალო მსხვერპლისა

კმუნეთი გადავლო თვალეგი ნაზი,

გაფრინდა მალღა და ცის კამარას

გაავლო სხივის ბრწყინვალე ხაზი.

თამარა

ვაჰმე, ვინა ხარ? გაქეს შწიყელი ენა.

ქვესქელიდამ ხარ, თუ გწყალობს ზენა?

ქაჯა

ტურფა ხარ შენა!

თამარა

მაინც მითხარი, ვინა ხარ შენა?!

ქაჯა

ისა ვარ, ვინაც შენ ღამეობით

მანუგეშებლად გეცხადებოდა

და ვისიც სახე დაღონებული

ხშირად ჰაერში გეხატებოდა.—

ვისაცა ფიქრი შენს თავ'ა ადგა,

შეწყალება გულში გეხადებოდა.

ისა ვარ, ვინცა იმედს აღვზნებულს

სათავეშივე აქრობს და ჰლუბავს,

ისა ვარ, ვინაც არაფის უყვარს,—

მთელი ქვეყანა სწყველის და ჰკრულავს.

არაფერია ჩემთვის წელთა სელა,

ქვეყნიურ მონათ ვახლავარ ლახტი;
 მეფე ვარ კოდნის, თავისუფლების;
 კეთილის მტერი, ბოროტის ტახტი;
 შენმა სიტურფემ დამამონავე,
 რა დავინახე, მყის დავრჩი სახტი.
 ძღვნად მოგიტანე ლოცვა ტრფობისა
 და ქვეყნიური ჩემი ტანჯვანი,
 ზღვა ჩემთა კრემლთა, 'შენთვის დაღვრილი.
 ვთხოვ გამიგონო გულის ზრახვანი!
 ერთის სიტყვითა შენ შეიძლებდი
 შევრიგებოდი ისევეც ღმერთისა:
 თუ ღირს-გამხდიდი სიყვარულისას,
 დავიმშვენებდი მე იმით მკერდსა,
 ვით ანგელოზი ახლად შობილი.
 ვიახლებოდი მეუფის გვერდსა.
 'შენი მონა ვარ... როგორ მიყვარხარ!
 შემოგხვეწნივარ, კიდევ ვთხოვ ერთისა:
 რა წამს კი ერთხელ შენ თვალი მოგკარ,
 მყის შემეჯავრა უკვდავი თავი;
 კაცთ დღე-ნაკლული მზიარ-უღება
 შემშურდა ძლიერ, — მათ ბედიც შავი.
 არ მშურს 'შენთვისა მე ეგ ცხოვრება...
 უშენოდ შხამად მიჩანს სიცოცხლე.
 უსისხლოს გულში მოულოდნელმა
 სხივმა გამოსცა ისევ სიცხოველე.
 ნაღველი ძველის წყლულის ძირზედა
 იძვრის, ვით ქარით მინდორზე ოლე.
 უშენოდ რაა დაუსაბამო
 მთელის ქვეყნისა დაქერა, ფლობა?
 — ჩაღია მხოლოდ ერთი გამხმარი,
 გაუქმებულთა ტაძართა გროვა.

თამარა

დამეხსენ, ვასწი, ბოროტო სულიო,

მტრისას მგავს შენი საუბრის ჩქამი.
 ვაჰმე უფალო! ლოცვა არ ძალ-მიძს,
 უძლოურს გონებას ჩამესხა შხამი.
 შენ მე დამლუბავ, როგორც გეტყობა,
 სული წაწყმდება, დაიწვის გვამი.
 რისთვის გიყვარვარ, რატომ არ მეტყვი,
 რამ მოგივლინა ეგ ტრფობის წამი?

ჭაჭა

მეც რომ არ ვიცი, ჩემო ლამაზო:
 ახალმა გრძნობამ შემბიჰყრო მთლადა.
 თავით ვარდვიგდე ეკლია გვირგვინი
 რომ შენ გეპონო, დაგედო მტლალა.
 ჩემი წარსული სულ დამაფიწყდა, —
 შენს თვალებშია დღეს ჩემი ბედი.
 მიყვარხარ ფრიად, ეს სიყვარული
 შენს სიყვარულზე ბევრით არს მეტი:
 მთელ თვის ძალ-ღონით, მთელის გრძნობითა,
 შენის ტრფობისგან თავს მესხმის რეტი;
 ქვეყნის შექმნილამ ეგ შენი სახე
 ჩემს გულში ღრმად აღბეჭდილიყო,
 მუდამ თვალებში მებეჭებოდა,
 ქვეყნის სივრცეზე გაფენილიყო.
 დიდბანსა სტანჯა მან ჩემი ფიჭრი,
 საყვარელს სახელს ჩამშურსულებდა.
 უშენოობა ჩენს კეთილ ყოფნას
 სამოთხეშია ანაკლულეზდა.
 შენ ვერ გაიგებ, და ვერც მიჰხვდები
 ჩემს მწარე ყოფნას და ჩემს ტანჯვასა:
 მთელ სიცოცხლეში იმავ თავილამ
 ლხენის და ჯავრის ერთად ხელანჯვასა.
 ბოროტისათვის არას იღებდე,
 არც კეთილისთვის გაძღენილენ ქებასა.
 სულ ერთ ნაირად იტანჯებოდე

და არა ჰგონობდე ერთსწამს შებებასა.
 მუდამ ნანობდე, არას ნატრობდე.
 ყველა იცოდე, ყველაფერს ჰგონობდე.
 სკდილობდე ყველა გეჯავრებოდეს,
 განურჩეველად ყველასა ჰმტრობდე.
 იმ დღილამ, როცა წყველა უფლისა,
 ცით მოვლენილი, ასრულდა ჩემზე.
 ბუნებაც მაშინ გამოირგულდა,
 არ მიხუტებდა მე იგი მყერდზე.
 ოქროს გვირგვინით თავ-შემკვლეები
 ცაზე ვარსკვლავნი მიდ-მოდიოდენ,
 მაგრამ იმათაც თვისი ნაძმობი
 ეჯავრებოდათ და ველარ სცნობდენ.
 ღვთისაგან ჩემებრ შეჩვენებულთა
 სასო-მიხდილი თვისთან ვუხბობდი,
 მაგრამ მათ სახეს—ბოროტით სავსეს,
 მე რომ თვითონაც ველარა ვსცნობდი..
 განრისხებულმა გავშალე ფრთები
 და გავსრიალდი... სად? ან რისთვისა?
 ძველნი ნაცნობნი და ნათესაენი
 თავს არ იტყენდენ მეგობრისთვისა.
 მთლიად ეს ქვეყანა, როგორც სამოთხე,
 დაყრღე-დამუნჯდა მხოლოდ ჩემთვისა.
 როგორაც გემსა უბავ-უაფროს
 დააქანებდეს ზღვაზედა ქარი.
 ან როგორც დილით ღრუბლის ნაწყვეტი
 მისრიალებდეს ცაზედა ზქარი.
 არ კი იცოდეს მისი სადგური
 საით, ან რომელს კუთხეზედ არი.—
 ისე მე ვქროდი ცის სივრცეშია
 გზა დაკარგული, დღე განამწარი.
 არ განვაგებდი დიდხანს კაცთ გულსა
 ცოდვა-ბოროტის ჩაგონებითა.

მაღალს და კეთილს ტაღახსა ვცხებდი,
 ვიხსენიებდი მე გინებითა.
 მოლოოს ეამს ცეცხლი წმიდა რწმენისა
 ავანთე მალე ქვეყნისა გულში.
 და ან კი ღირდენ ამ ჩემ შრომადა
 მხოლოდ ორ-პირნი, სულელნი, მრუშნი!
 აედექ, მოემართე მთა-ხეობათა,
 ვებეტებოდი აქეთ იქითა;
 იქ მგზავრი ერთი ღამით, ბნელაში
 მოვატყუილე ცეცხლის შუქითა.
 გადაიხება ცხენითურ კლდეზე,
 ეძახდა კაცთა იგი შველასა....
 გვერდობი, დეღე სადც ის ვადეარდა,
 ეღება სისხლსა წითელ ფერასა...
 ბორცვის საქმით თავის შექცევა
 ჩემს წყლულსა ჰშველდა მაინც ვერასა.
 ტან შემოსილი ბევრჯელ ელეითა
 შავს ღრუბლებს შორის ქარივით ვჭროდი.
 ეს საშინელი ბუნების წყრომა
 ჩემს გულის ვარამს ეწამლა როდი!
 მითც შავი ფიქრი თანვე დამღვედა,
 დაუფაწყარსა ვერ ვივიწყებდი.
 რაა ხალხისა უბედურება
 მომავლისა და წარსულ თაობის?
 ღირსიც არ არის შესადარებლად
 ერთს წამთან ჩემის ტანჯვა-წვალების!
 რა არის ხალხი? მისი ცხოვრება?
 მოჩვენებაა... წარმავალია.
 იმედიცა აქეთ: რომ საიქიოს
 ის არ წაწყმდება, ვინც მართალია.
 ჩემი ყოფნა კი უიმედოა,
 უცვალეებელი, მუდამ-ეამს ერთი,
 და არც ექნება მას დასასრული,

მინამ ჭვეყანას განაგებს ღმერთი.
 ვერ დაისვენებს ის საბარეში!
 როგორაც ცუცხლი, ისე მწვავს, მღაგავს,
 ვით საფლავის ქვა, ისე მაწვება,
 ხან გველივითა მებევეა, მხელანჯავს,
 და დაკარგულის ბეჯის ნაშთზედა
 ტანჯვა-ვაების უკვდავ ძეგლს ჰმართავს.

თამბარი

თუმც საუკუნოდ მშვიდობას ვკარგავ,
 ვინცა ხარ ჩემი გარდნაკიდარი,
 ყურს ვიგდებ ჩუმის სიამოვნებით,
 ნუ მომატყუებ, სწორედ მითხარი.
 ვაი, თუ ენით ტკბილ-მოუბარი,
 გულში კი ღალატს, შხამსა ჰმალამდე.
 გთხოვ შემობრალიო! რა სახელია,
 საწყალის ქალის სულისა სძალიადე!
 ან ჩემი სული შენ რისთვის გინდა?
 ნუ თუ მე ძვირად უღირეარ ცასა?
 რამდენი არის ტურფა, ლამაზი!
 შენ კი ვერ ამჩნევ ჩემ გარე სხვისა!
 მომაკვდავის ხელს არ გაუხსნია
 იმათს მკერდზედა ზურმუხტის ღილი.
 არა! მომეცი შენ ფიცი მტკიცე!
 ხომ მხედავ, ვდნები ჯავრით, ვით ცვილი.
 შენ კარგად იცნობ ქალის ოცნებას!
 შიშსა სულისას ეალერსები...
 სულეველა იცი, გავებული ვაქვს;
 იმედოცა მაქვს, შაგებრალეები!
 ფიცი მომეცი, ბოროტებაზედ
 ამიერიდამ აიღებ ხელსა;
 ნუ თუ ჭვეყნადა არც ფიცს, არც აღთქმას,
 ველარ შევხედები დაურღვეველსა!..

ასეუბ ქვემოთ ცხრილებსაჲს ზენ
 პირველს დღეს ვფიცავ ქვეყნის შექმნისას,
 უკანასკნელსა ვფიცავ მის დღესა,
 კოდვის ჩამდენის სირცხვილსა ვფიცავ
 და გამარჯვებას სიმართლისასა.
 ვფიცავ დაცემის მწარე ტანჯვათა
 გამარჯვებისა მცირედსა ეამსა;
 ეხლანდელს შენთან შეყრასა ვფიცავ
 და მომავალსა გაყრისა წამსა;
 ჩემს ქვეშევრდომთა სულებსა ვფიცავ
 და უვნებელთა ანგელოზთ ხმლებსა, —
 ჩემს დაუცხრომელს მუდამ-ე მს მტრებსა.
 უკანასკნელად შენს ნახვას ვფიცავ,
 ძირს ჯოჯოხეთსა და მალსა ცასა.
 შენს სახელს ვფიცავ, ქვეყნის სიწმიდეს,
 პირველად დაღვრილ შენტ ცრემლთა წამსა;
 სათნოიანსა შენტ ბაგეთ სუნთქვას,
 შენს ზღვასაფითა მღელღვარეს თმისა,
 ნეტარებას და ტანჯვასა ვფიცავ,
 სიყვარულისა ჩემისა მადლმა,
 უარ მიყვია მე ძველი შური,
 ეკით შემარიგა აწ გულის-თქმამა!
 ამიერიდამ კოდვილით ფიქრთ შამი
 აღარ მიიღოს არავის ქვეამა!
 მწადს შევეურიგდე ისევეც ცასა,
 მწადის შევწირო ლოცვა უფალსა;
 სინანულითა გადავირეცხავ
 შუბლიდამ ციურ ცეცხლისა კვალსა,
 და ქვეყანაცა დასვენებული
 მე ველარ მომკრავს ველარსად თვალსა.
 მერწმუნე: მარტომ მე დაგაფასე,
 შემოგველები კიდევაც თავსა;
 ჩემს სალოცავად შენ ავირჩიე,

შენ შემოგწირავ ღონეს და ძალსა.
 თუ სიყვარულით დამასახუქებ,
 საუკუნეთა გაგიცელი წამში;
 სიყვარულშიაჲ შეუდრკელი ვარ,
 ვით ცოდვის ქნაში, მტერობის ჯაერში.
 ჰაეროვანო, ზემო ლამაზო,
 მზრებზედ შეგისვამ, აგაფრენ ცაში.
 მეფედ იქნები ამა ქვეყნისა
 და ზემს მეგობრად, — არ გაგცელი სხვაში.
 შეუბრალებლად, გულ-გრილად ცილად
 დაუწყებ დაბლა მიწის მზერასა,
 სადაც ბედნიერ ვერაფის ჰპოვებ,
 ვერ ჰპოვებ უცვლელს შენს შევენებასა;
 სადაც ცოდვები მხოლოდ მეფობენ, —
 წერილმანი ვნება, — არის სასჯელი,
 სადაც უშიშრად არ ძალ-უძი მტრობა,
 არც სიყვარული დაუზაკველი.
 ნუ თუ არ იცი? მითხარი, რაა
 კაცთ წუთიერი, მქლე სიყვარული?
 ხანი გაიელის, გული ცივდება,
 წყრომად ეცვლება კაცთ სიხარული.
 სატრფო სატრფოსა დაუძველდება,
 ახალს რა ჰპოვებს სილამაზესა,
 თვით ბუნებისა კანონი არის
 და ოცნებისა ცელქობა ესა.
 არა, ლამაზო, არ შემეტები,
 რომ მონად იყო ამ ვიწრო წრეში,
 ფლიდს და ბორბოტსა მეგობართ შორის
 მუდამ-ვამს შიშს ქვეშ, — ვერ სცნა ნუგეში,
 ოთხს კედელს შუა ვნება დასთრგუნო,
 ებვეწო ღმერთისა, — იგვემო ლეში,
 ღმერთის და ქვეყანას დაშორებულსა
 გაგჩლუნგებოდეს ეს გული მკერდში.

არა, ლამაზო, შენ სხვა მოგელის,
 სხვა სატანჯველი, სხვა ნეტარება:
 ძველი წადილი და ეს ქვეყანა
 უარი ჰყავი, ნუ გეზარება;
 ავიჩენ საგანს სანეტაროსა
 სხვას, ამის ნაცვლად, ნუ გედარდება.
 ჩემთა მსახურთა სულების გუნდსა
 დავამზობ ერთად შენს ფერხთა წინა, —
 მოახლედ გრძნეულთ, ჰაეროვანთა
 რამდენსაც მეტყვი, რამდენი გინა,
 აღმოსავლეთის ვარსკვლავს გვირგვინსა
 შენის გულისთვის მოვხდი თავითა,
 შუალამისას ყვავილთ ნამს ავკრებ
 და მოვრწყავ უხუად იმა ნამითა.
 დასავლეთისა ჭია-ფერ სხივით
 ვაგასხოვოსნებ, შეგიმკობ ტანსა;
 ტკბილ სუნნელებით ავავაესებ ჰაერს,
 შენს გარეშემო მთისა და ბარსა.
 საკვირველის ხმით სმენას დაგიტკობ
 ყოველს საათსა და ყოველს წამსა.
 ავიგებ მდიდრულ სრა-სასახლესა
 ძვირფას თვლებიას-ფურუზ-ქარვისა;
 ზღვის ძირში ჩავალ, ღრუბელთ ავცდები,
 გაღაფრინდები ცას იქით ქარად.
 მხოლოდ ამის გთხოვ, რომ შემოიყვარო
 და არ დამტოვო მე სოცხალ-მკვდარად

XI

წყნარადა ქაჯი, ათრთოიღვებული.
 შეებო ბავით ქალის ბაგე'ა:
 ქალი ხვეწნითა ველარ გადურსა
 მაკდურის ქაჯის გრძნეულს მახესა.
 მძლიერსა თვალებსა თვალებში უყრის,
 სწვავდა, სდაგავდა ვით ცეცხლის აღი.

დაპლიპლიპებდა ქალის თავზედა
 ხელ-შეუქცევი, როგორცა ხმალი.
 ვამ, გაიმარჯვა ბოროტმა სულმა!
 მომაცვდინებმა მის კოცნის შხამმა
 მოაწამლა ქალის უმანკო გული.
 და დაარღვია ღამის სიხუმე
 ქალის წვალეების და ტანჯვის ხმამა.
 ამ ხმაში სჩანდა საამო ტანჯვა
 და სამღურავი ხვეწნა დართული—
 და სამუდამოდ გაწმინდებული
 ყმაწვილ-ქალობა, აწ დაკარგული.

XII

თუჯის ფიქარი მსახურს ხელთ ეტყრა,
 გალიაფნის ვაჟის ვიდოდა მარტო.
 უტბად მოუკლო მოხუცმა ნაბიჯს,
 ქალის სენაკთან რა მიდგა ახლო.
 ყური დაუგდო... რა მოელოანდა?
 შესდგა კიდევაც. არ გაეჩქარა.
 თუჯის ფიქარსა შეძრწუნებულმა
 ცახცახით ხელი ზედ დააფარა.
 მას მოეჩვენა, რომ მყუდროების
 არღვევდა ქალ-ვაეთ კოცნა-აღიერსი
 და თან გულისა შემადრწუნები
 კენესა სუსტის ხმით, ენებოთ ნაღესი.
 ცოდვილმა ფიქრმა მას გაურბინა
 და გულშიაცა აღედრა ეჭვი.
 მაგრამ ერთბაშად მისწყდა ის ხმაცა,
 მოხუცმა მაღლა აიღო ქედ.
 ქარი არხევდა გარშემო ხეებს,
 ფოთლებს გაქჷონდა რხვეა-შრიილი,
 თითქოს კიდევებს ეწურჩულეება,
 ისე ისმოდა ხევის ჩხრიილი.
 შეძრწუნებული კვლავ გაეჩქარა,

რომ წაიკითხოს მალე კანონი და მოიცდინოს ეშმაკეული ფიქრი და ეჭვი შეუწყალონი. აღელვებულსა იგი მკერდზედა მთრთოლარეს ხელით ისახავს ჯვარსა. და იმედი აქვს განკურნებისა და უფალს შესძღვნის ვედრებას წყნარსა.

XIII

ვით ანგელოზსა საყვარლოდ, მშვიდად თამარს კუბოში ისე ეძინა. სვეტად ნათელი, ცით მოვლენილი მიცვალებულსა შუბლზედ ეფინა. სამუდამოდა თვალნი ეხუქნეს, ხშირნი წამწამნი თვალთ უფარავდენ, ან დღის, ან კაცნის მომლოდინეთა თავის ჩრდილითა დაუმალოვდენ. ამოდ დღის ბრწყინვალე შუქი დაჰფოფინებდა იმით თავზედა. ამოდ ბაგე მის ნათესავთა ეკონებოდა ამ თვალებს ზედა. ვინდა რას უშველს, როს კაცი კვდება და სიკაცხლისა წამები ჰქრება?

XIV

არა როს თამარი, საღბინოდაც-კი, არა ყოფილა ისე მორთული: გულ-მკერდი უხვად მშობელ მიწისა ყვავილებითა ჰქონდა მორწყული; მინდვრის ეკლეუსთა, მრავალ-ფეროვანთ ტყბილ სუნელებით შეემკრთ გული. ხელშიაც ეპყრა კონა ყვავილთა ნიშნად მიწასთან გამოთხოვების და სახეზედა ნიშანი ვნების, მოტყუებულის სიამოვნების.

სახე ქალისა, ვით სიცოცხლის დროს,
 მშვენიერებით იყო შემკული,
 ვით მარმარილო უგრძნობ-უნო,
 ოსტატ-ს ხელით ქანდაკებული.
 ღიმილი უცხო და საკვირველი
 შეენარჩუნა იმის ბაგესა;
 ბევრს სამწუხაროს ამბავს ეტყოდა
 იგი ფხიზელის კაცის თვალეგბსა,
 იმ ღიმილშია იხატებოდა
 შავის ბედისა მღურება გმობით,
 ამ სოფლის მიმართ უხმოდ, უსიტყვოდ,
 ფიქრით ნაძღვნევი: იყავ მშვიდობით!
 ფერფლი სიცოცხლის დაკარგულისა,
 თამარი ჰგავდა ისჯერ მოკლულსა,
 და ამით უფრო ღრმადა ჰკოდავდა
 თავის მნახველის სულსა და გულსა.
 ეგრედ მზემ იცის საღამოს ეამსა,
 თითქოს დადნაო თავის სხივებში,
 მოეფარება კავკასის ქედსა,
 დაილუპება ქვეყნის სივრცეში.
 მაგრამ მის სხივსა უკანასკნელსა
 შეირჩენს თოვლია მაღლისა მთისა
 და, მწუხრის ბინდით დაპირბადული,
 შორიდამ მოსხანს, ნელ-სხივობს ია.
 ვაჰ, რომ ეს სხივი ცოცხალ-მკვდარია
 და უღაბნოში ვერ აწვდენს ხმასა:
 გზას ის ვერავის ვერ გაუნათებს,
 დადუღებული თოვლიიანს მთასა!

XV

გროვად ნაცნობნი და ნათესავნი
 შექირვებულნი გაუდგნენ გზასა.
 გულს იმჯილავდა მოხუც გუდალი
 და იწიწენიდა ქალარას თმასა,

უკანასკნელად შეჯდა ლურჯაზე-
 და გაემგზავრენ ყველანი ერთად, —
 სამს დღე-ღამესა უნდა იარონ
 გზასა სამტეროს, საშიშსა მეტად.
 მამა-პაპათა საფლავებს გვერდით
 ქალს გაუთხარეს სამარე მათა.
 გუდალს ჰყოლოდა წინაპართაგან
 ერთი მეკობრე, მრბეველი მგზავრთა.
 როს მოუვიდა აღსასრულის დღე
 და საუბარი გაუბა მკედართა, —
 აღუთქვა თავის სასულიეროდ
 ტაძრის აგება მაღალსა მთაზე,
 სადც განუწყვეტლად ქარი გრიალენს,
 მხოლოდ არწივი ფრთასა სცემს ფრთაზე.
 მაღლე მყინვარის ყინულებშია
 აგებულ იქნა მარტო ტაძარი,
 და ძვალთა იმა ბოროტ კაცისა
 იქ მოიპოვეს თავ-შესაფარი.
 მას აქედ ის კლდე — ღრუბელთა სწორი —
 სასაფლაოდა დადებულა,
 თითქოს სამარე ცის სიბლოვეს
 უფრო საამო, უფრო თბილია;
 თითქოს ქვეყნისა მოშორებითა
 არ შემუოთდება ძილი მგვარი.
 ამოდ! მკედრის რეის არც სიხარული,
 არც მწუხარება აღარსად არი!

XVI

ანგელოზია, აგერ ჰაერში
 რომ მისრიალებს ქვეყნიდამ ცაში:
 ცოდვილის მშველის ცოდვილი სული,
 მკერდს მიხუტული, უპური ხელში.
 ანუგეშებდა ქალს იგი სიტყვით,
 მკვს მომავალზე მას უკარგავდა:

ჩორქსა ცოდვისას და ტანჯვისასა
 ცხარის ცრემლითა ტანზედა მბანდა.
 შორიღამ იმის ხმა სამოთხისა, —
 მან ვაიტაცა ცოდვილის გული, —
 ამ დროს ჯურღმულით გაუთამაშდათ,
 გზად გადვლობათ ბოროტი სული.
 ვით ქარიშხალი, ის მძლავრი იყო
 და, ელვის მსგავსად, სახის მჩენია,
 მან უსირცხვილოდ ანგელოზს უთბრა:
 „საითყენ მიგყავს, ქალი ჩემია?!“
 თავის მფარველის გულს მიეხუტა
 თამარის სული ლოცვა-ვიშითა,
 მთლად ცახცახებდა და კანკალებდა,
 რა დანახა, იმის შიშითა;
 მომავლის ბედი დღესა სწყდებოდა,
 მაგრამ დღეს იმას ვინლა იცნობდა?
 როგორ ბოროტად იტკირებოდა
 და შხამს მტრობისას თვალით აფრქვევდა!
 დაუსაბამოს მტრობის და წყველას
 გამოიტყოდა თვალეზი მისი;
 ბნელსა და ცივსა სამარეს უგავს
 გაშეშებული კვლავ სახე მქისი.
 „გამშორდი, წადი, ურწმუნოვ სულო“,
 ეუბნებოდა შიკრიკი ცისა:
 „დიღხანს სტკებობდი გამარჯვებითა,
 საქმეს გაარჩევს დღეს მსჯავრი ღვთისა;
 და კეთილადაც გადასწყდა ისა!
 განსაცდელისა ეამი წავიდა
 და ხორციან ერთად ბოროტიც გაქრა
 ბოროტებისა ხუნდი აეხსნა...
 ამას ჩვენ დიღხანს ველოდით აქა.
 თამარის სული იმათგანია,
 რომელთ სიკაცხლის ყოველი წამი

არის მხოლოდა ტანჯვა, ვაე'ა,
 უნუგეშობა, წვალება, შხამი.
 საუკეთესო მასალით ღმერთმა
 დაწნა არსება, მათი ბუნება;
 ვერ შეიფერებს მათ ეს ქვეყანა
 და არც ისინი მას ეთვისება.
 ღიღის ფასითა გამოისყიდა
 თავისი ცოდვა შეცოდებულმა;
 იგი იტანჯა სიყვარულისთვის,
 კარი გაუღო მას სამოთხემა.*
 აქ ანგელოზმა მრისხანებითა
 გადავლო თვალი ბოროტსა არსსა,
 მხრები გაშალა გახარებულმა,
 გაფრინდა მარდად, გაეკრა ცასა.
 დამარცხებულმა ქაჯმა დასწყეული
 თვის უგუნური ფიქრი, ოცნება.
 მოუნდა ისევ დალონებულსა
 უსიყვარულოდ ქვეყნად ცხოვრება.

კაიშაურის ხეობას მალღით
 მრისხანედ დასკქერს ღიღი კლდე, სალი
 და შუბის-წვერად მღგარ ნანგრევებზე
 დღესაც მიურბის მოგზაურს თვალი.
 ამ ნანგრევთ ამბით დღესაც დედები
 შეიღებს შიშსა და ძრწოლისა ჰგვრიან.
 ნანგრევები-კი თავის წარსულზე
 და ღიღებაზე ცრემლებსა ჰღვრიან.
 შივად ხეები მოიყურება,
 დაბლა სოფელი გაშენებული;
 მის არე-მარე უოველ მხარეზე
 ჰყვავის, სიმწვანით დამშვენებული.
 გაურკვეველი გრგვინვის ხმა ისმის;

ძირს ქარავანი ვლენ ზარის ეღერით;—
 ღრუბელთა თავზე გადანადენი
 მდინარე ბრჭყვინავს ქაფით და პერთთ.
 ახალგაზდაა მისი ბუნება
 სიგრილით, მზით და გაზაფხულითა;
 ბუნება ცელქობს, მუღაბა ხუმრობს,
 უღარდებლობით, სიყმაწვილითა.
 მაინც მწუხარებს ციხის ნანგრევი,
 რა მოიგონებს წარსულსა დროსა,
 როგორც მოხუცი კოლ-შვილ-გამწყდარი
 ბედნიერადა სცხოვრებდა როსა.
 და უჩინარნი მცხოვრებნი მისნი
 უცლიან, ეგებ ამოხდეს მთვარე.
 მაშინ ისინი მზიარულობენ,
 და გაიღვიძებს ბედკრული მხარე.
 ობობას თვისი ქსელი გაუბამს,—
 ზედ დასეირობს ის განდევილი;
 თავის ქსელისა, ხელოვნურისა,
 მკვიდრად ზაედეგა მას საძირკველი.
 ფსლიკვების ჯარი ბანზე თამაშობს,
 გამოცურდება ხვრელიდამ გველი,—
 იმ ნანგრევების ერთგული მცველი;
 ხან რგოლებადა მოიკეცება,
 ხან გაიშლება თოკივით გრძელად.
 მაშინ ხმაღსა ჰგავს ფოლიადისასა,
 დაჩქენილს ოხრად ბრძოლისა ველად.
 ნაოხარია აქაურობა,
 აღარსადა სწანს წარსულის კვალი;
 საუკუნოთა სვლით შემუსრევილი
 მოსწანს ნანგრევი, დღეს შესაბრალი;
 აქ იმის მთქმელი აღარვინაა,
 სად არს გუდალი, ან მისი ქალი.
 მაგრამ საყდარსა, კლდის თავზედ მდგარსა,

სადაც მათს ძვალითა განუსვენია,
 უფლის ძალითა, შავს ღრუბელით შორის.
 ობლით გუმბათი დაუტენია. —
 კარისა მცველად სალი კლდეები
 დღეს-აქამომდე შაურჩენია.
 იმ სალითა კლდეთა მუზარადადა
 მრავალ წლის თოვლი თავს ახურია;
 ჯავშნად გულ-მკერდზედ სალი ყინული
 დიდის ხნიდანვე შენახულია.
 მძვინვარე ზევი, დაქანებული,
 ყინვის მოუსწრავ, განერებულა;
 აქეთ და იქით დაკიდებულსა,
 შუბლი შეუკრავს, განერებულა.
 იქ დაუდგრომლად ქარი ბობოქროს,
 ქალარა კედლებს ამორებს მტერსა.
 ხან ნაღვლიანად დაილულუნებს,
 ხან გუშავთ უბობს: სდარაჯონ მტერსა.
 აღმოსავლეთის ესმა ღრუბელითა
 გასაკვირელი საყდრის ამბავი:
 მოდის მათ გროვა მუხლ-მოდრეკითა,
 ლოცვა-ვედრების გამომსახავი.
 დიდი ხანია, საფლავის ქვებზე
 გლოვა-ხარითა ცრემლს არვირ აფრქვევს;
 მხოლოდ მყინვარი თავის კლდეებით
 სდარაჯობს მსხვერპლსა, გარს ღრუბლებს ახვევს.
 დაუდგრომელი კაცთ სამღურავი
 მშვიდს მოსვენებას მათსას ვერ არღვევს.

ვაჟა-ფშაველა.

შავი ღრუბლები.

შავი ღრუბლებო,
სადაგელებო,
შევშურდათ განა,
რომ ეს ქვეყანა,
სამოთხის დარი,
უხვი, მდიდარი
არის ბუნებით,
ყოელის შვევებით
უხვით შემკული,
ტურფით მორთული?

და არ ეხსნებით, თავს დასტრიალებთ,
მაცოცხლებელსა შვის სხივებს აკლებთ!

მაგრამ წყეულნო,
შეჩვენებულნო,

ამოვიარდება ერთხელაც ქარი,
თავს დაგვეცემათ რისხვისა ხარი,
გაიფანტებით, ვით ბუმბულით გროვია,
და ამ ქვეყნის შუე ისეც ამოვია!..

ომ ქარო, ქარო,
ტკბილ-სანეტარო,
გემუდარები და გევედრები!
ამოდი მალე;
სრულიად შესძარი
აქ მთა და ბარი,
იქ კი წყეულებს,
შეჩვენებულებს,

ეკვეთე ღრუბლებს, თავ-გასულებსა,
საზე შავ-მწელით გადაკრულებსა,
და მოგვაშორე,
გაძვანტე შორე!

რომ კვლავ ვიხილოთ ზეენ შუე და მთავარე,
კვალად აყვავდეს ეს ტურფა მხარე,
სიცოცხლე სდულდეს, გადმოდიოდეს
და მეც გლახ-გული აღარ მტკიოდეს!..

დაბე მაგრული

1895 წ.

ვატა-ფშაველა

ზანიდი დედა

(კახური ლეგენდა, ბერგის გავაჩილიდგან)

ბერძენული
პიზლონი

ბრძელ დედა ხნა მას აქედ, რაც ეს ამბავი მოხდა. მრავალ-ტანჯულის საქართველოს შვილები დაეცხრომელ მტრებთან ბრძო-ლაში ასწორებდნენ დღესა და ღამესა. ქრისტიან საქართველოს, აზიის. ჭემაზე უმრავლეს, ურწმუნო მესღებანთა შორის მომწვე-დეულს, თვისს დასუსტებულს ხელებში ჰგრაფ ექარა იესო ქრის-ტის წმ. დროშა, და ამ დროშის დაცვისათვის თვისს ხისხლსა ჭკვიდნენ ყველა მისხა შვილი—ჭლი თუ კრეა, დედა თუ შტა-რა. ქართველებს სჯულისა და მამულისათვის ისეთი ტანჯვა-შწუ-ხარება გამოადრეს, რომ ამ ტანჯვა-შწუხარების გავონებაზე კაცს უზომოდ გული უკედება.

კალოუბინის, ძველად უჯანურსა და მიუჯელს, ხეობაში ერთს შტარა სერზე დღემდგ დარჩენილა ძველებური კომეა. უწინ ეს კომეა მხლობელ სოფლის მებატონეს, თეადის კოკოტა კანსამეს, კეუთუნოდა. ამ კერა კომეება ლეკაინობის დროს კახეთში ყველ-გან იყო შიგ თუკს იყარავენს მუომართა ცოლ-შვილი, მოხუნია და უძღურსია. თეადი კოკოტა კანსამე, როგორც ხელის ზემარ-გადმოცემა მოკვიათრობს, შესანიშნავი გულადი და მუომარი ეყ-კრეა თურმე იყო. ამ კომეს დღესაც კოკოტას კომეს ეძახან.

ბნელი, ქრამხლიანი ღამე გადაიქა ხეობასა და წვედადის ზეწარში გაჭხია. რაზედ წამლდ ერთი კარსკელია არა სწანდა. მძიმემა და შკმა ღრუბლებმა შირი მოახსნა და თითქო წარღვნას უჭადის დედა-მინასო... სკისაკენ შურდელაით დაქანებულ ნიღ-კრების სმა, შკოდეკომის ქრის ღრიალი, კნესა და ჭრატ-ჭრუჭი უხარმზარ, ასწლოვან ხეთა, რომელთაც ქარი ღერწამსათათა ზნკ-და, ერთ სავოჯოხეთო გუგუნად შერთოდა და ამ გუგუნში სხეა სმა არა ასმოღარა.

ყველასა სძინავთ ტეხილად, უდარდელად. სძინავთ სოფელე-ბა, მუომობით ქნც გაწყვეტილთა; ტეხილს ძალში არიან თეად კოკოტას შხანურნიცა. კომეში ოხერითა და კნესით დაძინა ბუ-

ბაბა თავისი ბატონა შვილი-შვილებთან შორის. არა სძინავს მხოლოდ კოკოტას ახალგაზრდა ცოლს, — ფიქრები სძიებოდა კარგად, რაც ქმარი უყენისებულად ომში გაისტუმრა, გული ცუდს რასიეკუნება. რომ კოსოვებოდა და გზას ულოცავდა, მაშინვე ჭრანობდა — მეტად კარ დავინახე. და აქა, ახლა, გაბუნებებულ ბუნების ღრიალზე, გულმა უარესად შემოჭყენეს; უბედურების წინასწარგანზობა უფრო და უფრო გაუდიდა; თვალ-წინ ესტება სურათება ერთი-მეორეზე უარესები. ვერ წარმოუფდება, ვითომ მისი ძვირფასი კოტე, მისი ოთხასი შვილის მამა, ხმარსებებს ბრძოლაში მოკლეს, მკვდარი დაუმარხავი ჭვდია, და სადარბაზო მისს ხორცსა ჭვლეკუნ, ხოლო ყუენი უბრავს თავლებს სახსრან. არავინ მაძიარებს მისს მგებჯარსა სამშობლო მარსა; არავინ აუგებს წესს მისს ძვირფასს გავში, არავინ დაიტარებს მშობლიურადა, ცხარე ცრემლით არავინ დაქნამეს. მისი ცოლი-კი, მისი ძვირფასი, სუყარული ცოლი, აქ არის და არ შეუძლია მისი უსულო გვამი უსულო მტრებს ხელითგან გამოჭვლიყოს და ისე დამარხოს, როგორც მართამდიდებებს ქრისტანებს შეკურთხის. სურათი იცვლება. ქალსა ჭკონია, უბედურება თავითონ მე და წემს შვილებს დაგუტუდება თავისო. მხოლოდ არ იფიქროს, რა მხრიდან კლოდოს ამ უბედურებასა.

მსხვილი ცრემლები ერთი-მეორეზე ხამოჭრენს უძლიობისგან გასიხსნისებულ მშენიარ თავლთგან ღამისსა ქალსა; ტანჯულსა გულსა შეება მანგ აღარ კლევს. სტაროდე, სცოდავი, ბედასგან დავიწყებულო მსხვერპლო! მეგრამ სატარელი შენი სუყარული, უშინარი და მამრი კოტე არ არის!.. კოტე ცოცხალია, თავდავიწყებულს ბრძოლაშია, აღარ ახსოვსართ არც შენა, აღარც შვილები. ახსოვს-ღა მხოლოდ სამშობლო თავისი და შებღალული ქართველთა სჯული. მამულსა და სუელსა განგვალებს შენგა, ანგვალებს შვილებსაგა და თავსა თავისაგა. მოკვლეობა და ბატონისება კოტესათვისა ყველაზე მეტად ჭლარს, ყველაზე მეტად ჭფასებს. შენგ კარგად იგი მისი განედრკველი ხსიათა და თავიგ მოგჭკეს კოტეს ამ გვარის ხსიათათა! შენ თვითონ ხარ გამსჭვალული წიდა გრძნობითა და დამტყინებ თავის დროზე კადეც ამისა. იტარე შენს შვილებსათვის, იტარე შენს თავისათვის... დედა-შვილთ

მწარე განსაცდელი მოკელისთ, მოწამებრივი გაირტყინი უნდა დაგვე-
დგასთ თავზედ!...

მაგრამ ძველს ქართველს ქალს დადისხანს ტიპილი ხსიათოდ
არა ქჭონია, გაჭირვების დროს არა სტიროდა, — თვალს უსწორებ-
და, ზიარდამირ შეეხებოდა. ქალს ქმრის უამბობა ჭკლავს, გულს
უწელულებს, კომპი გამოძვედევლის. უნდა გაიგოს, რა მოკელის,
გარეგ გამოიტრას, ხადგ თვისუფლად შეეძლება ფრთისა გ:ძლას
მისს გმირულს გულსა. მალე მანცა გაეადოდექს ეს ბნელი დამქ!
მაგრამ მალე მხოლოდ მხიარულების დღენი მარბიან; მწუხარების
და ღირდის დრო თითქო უფრო გრძელდება. ქალი უნუგამოდ
აწელება კომპის განიერ ოთახის ხან ერთს გვიცესა, ხან მკარესა.

აი, სულ უმცროსის, ძუძუ-მწოკარა შვილის აკანზე დახს-
რა და შიშით აღსიქს თვალებით მორს დაამტკრდა, თითქო უნ-
და გაიგოს უკლავფროთ; დაცქეტიდას უურებით სცდილობს ქარ-
მხალის დრადში გაიგონოს — კომპის კედლებს აქით რა სდებო.
მაგრამ ქმრის ნარშეგვლეღის: სტეინების და წვიმის წვეთების გ-
გუნის მეტი არა ისმის-რა. მხოლოდ ხანდახან ძალი დაიძმეუ-
ლებს ან კადვე ხხლის ხხურავიან ან კავალზე შეყარებული ბუა
დაიბხებს საზარელს ხმზედ. ამითის ხმის გავონებაზედ სკედა და
კავანია უფრო კმატება ქალსა. ძალიან ვეუილი და ბუას ხმა უბე-
დურების მომასწავებელით, ამბობენ სოღმე სოფლეღნი და არცა
სტუფიან.

ღამშრის მძუტვაი ხინთლე ოდნაე-ღა ანთებს განიერს ტახ-
ტზედ მწოდარე ბეშეების სახესა; ბეშეებს ბეგრდთ უწესთ ბეპია
კოკოტას ცოდისა. სმარსელებმა, შუოსიკის დროს, კოკოტას დე-
და არ დახოგეს დამოკლეს, და მას აქეთა, დედობას ბეპია უწეეს.
საგოდაენი! დედაზე მეტად სმარდისხია, უმწიონი ეს უსუსურნი
არსებანი არიან! ტეპილადა სმინკოთ, უბედურებას აღარც-გი მოკლი-
ან... ვინ აქნება ბატრონი და მეფარეღი გაჭირვების დროს? —
სხვა მეტი ვინა, თუ არ ნუგამი ვეღლა მწუხარება და შეკაროკ-
ბულაა, დედა დედათა, ვეღლა დედას შვილითა მეფარეღი!?. ამ
ფრქვზე ახლგაზდა დედამ მწუხარე თვალებითა შექსედა ღვთის-
მშობლის მშეიდსა სახესა, კუთხეში, და მისევე ძალია აღამერო

ხელნი თვისნი. კიანადრებასაბრალოს გული, ნეტავი, მღვდელისა
გათხდეს!

მაგრამ შონისმისკან, შიო ფიჭრებო! ამ ფიჭრებს თვისს გუ-
ლშია აფიქსი არ უთმობს. სტდილობს, ბედნიერების სურათების
წარმოდგენითა თავს ნუგეში სცეს. ერთი დღეც იქმნება, ეს უბე-
დური დროც გადაივლის ისე, როგორც ეს ქაიამხალი...

მაგრამ, ხუ!.. კილაც კარებს მოადგა... ასე გეიანა კინ მო-
კიდოდა?! გული აღარ სცემს... კილაცა ჭევიარის... ძამაშვილისს
ემსგავსება... ნეტავი აგრე! საიდგან განხდა? გუშინის აქეთ შინ
არ უთფილა: საბაღბოზე საქონელს გაქვია. თავს ბრეა ესხმის, აზ-
რება ერთმანერთში ერევა, ერთის სიზნისგან გადაურბის მეორეზე-
და. ხმა ისევე კამის: „თავს უშეკლეთ; ღვევობა... ახლოს არანს!..“
ქალმა გაიგო, რაც ამბოია. თავს უნდა შეკლა.. მაგრამ, დამრ-
თოს!.. სად ან როგორაზ მიქეარდა კარებს. სიჭარბოზე გააღო და
თავზარ-დევებული უყარე გადახტა... მისს ძამაშვილს, 13 წლის
უმწიკლს, უყანითგან სიხელი დაქკრეს. და ისიც ზღურბლზე გა-
დაიშხლართა, უსულო, შეკვარა. გამხეცებულმა, სისხლ-მოწყუ-
რებულ ღვევების გროვამ მედგრად ისევე და ზირდაძირ კომეში
შეიჭრა. ქალმა გონი არ დაქკარტა, არ შეკმინდა. სურტი არსება
გამძიფრებულ ღომბდა იჭვა და თვისს ბუნჯეს მიფარეკლად დაუდ-
გა მოქლის გულადობითა... მერე მემემოიარა ბეში აყნითგან
ამოტკლიაფა, ხელში დაიჭირა და გახერდა მტრისა შირ-დი-
ზირ. სიხურობაზედ სსეა ბეკმევიც ტირილით ღოგინიდგან
წამოხტენს და მიტყუტენს სიწუალს დედას. დედამაც თვისა შვი-
ლები უკლა დაქყურა თვისის ტანითა. კომეის დასაცეკლად სილ-
სიც მოიჭრა. მაგრამ რას დიღეკენს მოსეცნა, დედაყენა, სილ-
ნი?! ღონიერნი ახლგაზდინა, კისაც-ეა თოფის ტარება შეკლო,
საზღვარ-გარეც იყენს გასულენა, კოტკს ახლდენს თანა და მ.მე-
ლისათვის სიარსელთ ებრძოდენს. კომეის უერთამდე გაღებულ კ-
რებაში ქარსა და წყამსითან ერთად შემოსისმის უვარილი მებრძოლ-
თ, კენეს დაჭრილითა და მომკედაც სოფელელთა. სოფელში დეთის-
რისსება დატრიალდა. კომეში მუთიფთ უარესი დღე ადგათ... არე-
ლიბა, სისხლი, მგხეჯარნი, წვეუ-ერულია, კეამლი ნიშქისა და

ახალ, თბილ-თბილ სასხლის სუნს და ორთქლი—ესეებს კომპიას ოთახში მტრებისა და კომპიას დამცველებისაგან ტყუა აღარ უნდა უკვლა ერთმანეთს აწკება. ზოგი კარდება: სხვები ზედ ადგებიან და ცოცხელს სრესენ. კაცი არაინაა, დაჭრილს მიეშველოს... უკვლას თავის-თავი გასჭირებათ. კომპიას ოთახი მოღუდ მოიფინა დაჭრილებითა...

„ბეშკები დაქზოცეთ! დედა დაიჭირეთ“!.. კაისმა ბრძანება და მტრები ახალგაზრდა დედისაგან წამოვიდნენ. მაგრამ კალომბულ ქალის დაჭრა არც ისე ავილია იყო. ერთის ხელითა ბეშკი უჭირავს და თეისს გულთანა მკარდა აკრავს, სიღო მკორე თეის-უფად ხელითა სხვა შვილებს იფარავს. ბებია მისსა დანა უჭირავს და ისე უშველავდება მტრებსა. მაგრამ ახოდა...

დედას ბეშკი გამოსტაცეს და ტინი ჭეის კვალზედ შეანთხეინეს... დანარჩენი ბეშკები სანელის წვერზედ აატეს... აქა, ბებიაც სასხლის გუბში ფართხლობს. ახალგაზრდა დედა გამწარებულა აქეთ-იქით ეწვეტებოდა; ბერსა კვდა, თეისა მკორფსი შვილები დეხსნა მტრის ხელისაგან: კბილს, ხელს, ფეხს და, რაც-კი მოქხედებოდა, უკვლავურს ქმრობდა იარაღადა. მაგრამ რა-კი დანახა, ვისთვისც კობრძეი, უსულოდ ურდიან, სასხლში ამოსკრილებით, გარინდდა, არა ესმოდა, რაც გარშემო ხდებოდა, არც ის ესმოდა, რომ მის განკებ არა სცემდნენ ლეკები. ქალი კვრს ქხედავს, მტრები უკვლავურს როგორა ქხურუტეინან, ამტურევენ წინდუკებსა, ავალეურებენ განჯინებსა, კვრხლუელს ერთად აქუნებენ, ქხევენ მკორფსის კბებსა: ქალს არ ესმის, როგორ ივინებთან და იღანძლებთან ნადავლის გუოფხუჯა; ქალი მხოლოდ დასახინრებულ კვამებსა ქხედავს თეისის მკორფსის შვილებისსა, ქხედავს მათს სასხლს და კვრ გუგია კარვადა, რაცც ხდება მისს გარშემო. სასხლი, სასხლი და მცხედრები, — მკტი არა სინს-რა. მაგრამ აი, კალამც ტლანქა ხელები მოქხეია წელზედ და უთისრა სითა სრინწინათა: „წემთან წამოდა, დამაშო ქალი! ხემა ცოლი იქმნება, სინამ შენი ქმარი არ გამოიყიდის შენს თავსა.“

ამ საიტეებშია ქალი გონს მოიყენა. „არა, იფიქრა, ჯერ უკვლავური არ გათავებულა. ნამუსი დამრჩენია და თავი არ უნდა დეხ-

ზოგო მისთვისა... ადამიანს მამაკაცი ეგონებოდა, ისეთ ნაბრად გამოიღო თუი: მარცხენა ხელით აუზიკეს საღებავი, მარჯვენა ხელით აუზიკეს საღებავი. — შექმნა გამხეცებულმა ლექსმა და ხანჯლით მარცხენა ხელი ჩამოაფარა, მოკეთილი ხელი ქალის ფეხებთან დაკარდა და სისხლმა კაბა შეუღება. მაგრამ არა ჰგონებოდა ტყვედსა. თუიში აზრმა გაუღელა. იფას, რაც უნდა ქმნის, როგორ უერთგულოს მოკალეობს, გუშტორებისთვის თუი როგორ დაიფაროს. სახე-გამოწევისებულმა, დამხეცებულმა, ლექს უთხრა: „ადამიან! წამოგვეყო, მხოლოდ ნებს მომეცა, ნებს სახლს გამოვემშვიდობო“... ლექსი დასამხდა. უარი რად უნდა კოჭა? სად წამიყო, — ქვიშაობდა. ახლავაზდა ღამიში გმირი დედა მიქბრუნდა, გადასთელს თუისის შეილებს მესხდრება, მარჯვენა ხელის თითი საუთარისაკე სისხლით დაიხვეს და კედელზე დაწერს უნასხეული სატყვეები თუისს საუკრულ ქმართან: „არ უღალატო სჯულსა, მიმუღსა და სინადისსა. შენგ ხელსაკით თუი დასდე ამითათუის“... და სინამ განზრახვას გაუგებდნენ, იქვე მდგომ ლექსს ქარქაშადგანს სანუალი ამოსტაცა და გულში დაიტყა...

დადღელი სამდღირე კაზიდექს ამ დღეს ლექსმა კომეითგანა. მაგრამ შეიარფესი მარჯალიტი — ცოლი სახელოკან მკომარისა, თუიდე კოკოტასი — მარტო მკედარი ხუვარდით ხელში.

ეს წმიდა წარწერა სახეურად დახტრულ კომეის კედელზე დღესაც არის. მის წინ მოწიწებით ხერჯება ვეკლა, ვისაცა სწამს მღალა კანობა საუკრულისა მიმუღისა და სჯულისაღმა და ვინგ მტკიუნსებულთ კედეება მტკიუნსებისა და მოკალეობის შეგნების თუით მტკიუნსებულთ. ამ წარწერის ამბუი უბრადლო მწვემსებულთ-კა იფიან.

თ. სანოია

ნიკოლოზ ლომაძე

მხად ვარ წავედე, გადავიარო,
 გადაუღვლელო მთა და ტყე-ველი,
 სითბო სიცივეს გავუზიარო,
 ტყულა-უბრალოდ სიცოცხლის მწველი.

არა მაქვს დარდი მწარე წვალების,
 შავის ბედისაც არა მაქვს რიდი;
 არა მაქვს ტრფობა მზის ბრჭყვიალების,
 არც აედარია წვალება დიდი.

რად უნდა მკონდეს მე სიყვარული
 დედი-ჩემისა, — გამაგებინა,
 ნუ თუ იმისთვის, რომ მომცა გული,
 უგრძნობს წვალება რომ მაგრძნობინა?

რა არის მოძმე უთუოდ ჩემი?
 ყველგან ერთია აღამიანი: —
 დაუნდობელი, თავზარ-დამცემი,
 მხდალი და მონა, თავ-ქარიანი.

რატომ მიყვარდეს სამშობლო მხარე,
 თვითონ რა მიყო, რომ ვენაცვლები?
 იგი წარსულის არის სამარე,
 და მეც იქ უნდა ჩავაწყო ძვლები.

მოვშორდე ყველას, — ზღვისა გავცურავ,
 დავთელი ვარსკლავის ელვარებასა,
 დარდას გულისას კრემლიად გავწურავ
 და შეერთამ ზღვისა მღელვარებასა;

აზრსა ავანთებ, გულს მივეცემი,
 ქვეყნიერებას შემოვხვევ ხელსა; —

რასა დავკარგავ — მე რა მაქვს ჩემი?
 ან რას შევიძენ დავკარგელსა?
 ვიორგი გვაზა

მ უ ზ ა ნ .

ვიცი, მუზავ, ვიცი, მარტო
 შენ გვკუთვნის ჩემი გული;
 შენით სკოცხლობს და სულღვმულობს
 წმიდა გრძნობით აღვზნებული.

მაგრამ ქართველს სხვას ვის ერგო
 ჯერ ის ბედი სანატრელი,
 რომ ცხოვრების მიზნად ჰქონდეს
 მას სივანი საყვარელი?...

ვიცი, მუზავ, ვიცი, მარტო
 შენ გვკუთვნის ჩემი გული;
 მაგრამ ვაი, რომ ჩვენს შორის
 კედელია ამართული!..

1894 წ.

ლუბუ შავჩელი

მელოს დღიურიდან

5 ოქტომბერს 189...

ნეტა, ეს რა მუშაობა?! რაც დრო მიღის და ხანი მუშაობა,
 მით გული უფრო მიჩქროდავს, გულს რაღაც მაკლდება. ხან, სულ
 უმაჩუვად, ისე მომწუხინდება, მომანდება ტირილი, რომ გული
 ვაღში მომეხუთება; მაგრამ ცრემლები ეი არსად არის; ვოკელსავე
 გაფანტუნებს, ხმას და დამახებს ბეზარს მოვეყვარ და მამფოთებს.
 დილას ზეშმა უმცროსმა დამ ჩემ წინ გულიანად რაღაცედაც ჩაი-
 ეუშინება; და მე ეი მიკვდა და სილა ისე ეკვარტევი, სიცილი ტი-
 რილად გადაუჭვტევე. რისთვის? მეც არ ვიცი. მერე ბევრი ვინანე.
 გულ-მევიწყობაც რომ მუშაობა! ეს რაღა უბედურობა! ხან

სად მივალ, — ხან სადა, კეძებ რადსაცა და ვი არ ვიცი, რას
 წიგნის აღება რომ მინდოდეს, მიკრატელს ვაქვებს ხელს და მიკრატელს
 ტლასა ან საყვარელს ვიდე, — ბაღში ვიღებ და ხელში მიჭირავს.
 მგონია, მარომ ამხედ გაიტანა...

6 ოქტომბერს

დღეს მეორე დღე, რაც მე ოც-და-სამის წლის შეესრულდა
 და ოც-და-მეოთხეში გადავდექა. ოც-და-სამისა... უკ, რამოდენა ხანია!..
 ეს რიცხვი როგორღაც ღოდსივით გულს დამაწვ და სულს მახუ-
 თავს. თითქოს გულის-სიყვარული მომგლიჯეს და წულში წამოვდეს,
 ასეთ მდგომარეობაში ვიყავ ოთხ ოქტომბერს, ჩემის დაბადების
 დღეს!

ხმა ოქტომბერს მოუსვენრად ვიყავი. ენატრობდი, ნეტავი სულ
 ოქტომბრის სიმა იყოს და ოთხი სულ არ გათენდეს მთავი...
 მართლაც, ასე რომ მომხდარიყო! ხა, ხა, ხა, რა სასიუღელეა?!
 მერე, რომ გათენდა, რა მომივიდა?! განა ისეც ის მდღე არა ვარ?!
 ასე ესთქვით, ოც-და-სამისა შეესრულდა. და ოც-და-მეოთხეში
 გადავდექა!.. ოც-და-სამი წელიწადი დამიანის ცხოვრებაში ვერ ისეც
 საჭაბუკის ხნას შეადგენს, და ამისა რას შემინოდა?.. მტკამ არა!
 მაინც რაღაც...

7 ოქტომბერს

გული აღარაფერზედ მიმიწევს. ჩემი თავის კვლარა გამოვიარა.
 რას მოკელო ხელი, რა გაკეთო?.. არა ვიცი რა. საყვარელს წა-
 მოკელებს ხელს თუ წიგნს, აღარა მესმის-რა. ხელებს ვაფეთურებ და
 გონება ვი სადღაც დაფრინავს!.. ის რიცხვი ვიდე ჩემი ფიჭრის
 დასვენა არის. რაზედღაც უნდა დავიწყო ფიჭრობა, მაინც ოც-და-სამ
 რიცხვს მივადგები ბოლოს და გულში რაღაც ნაირად მიხსილელტს
 ხოლმე. მთელი საღამო სულ დაედიოდა. ერთ ოთხიადგან მეორე-
 ში, მესამეში გაუდიოდა! ერთ კეთხიადგან მეორემდის მიედიოდა;
 ხან იქ შეედეგებოდა და ხან იქ და ვფიჭრობდა. რასა? — არ ვიცი.
 ეს ვი ვიცი, რომ ვუკვლავან 23° თველებში მესხიარებოდა... ძალი
 რა არის, ძალიც დამკარგა. წუხელის მთელ დამეს შამფურივით
 კტრიალებდა ღოგინში და თველებს ვახელდა, თუ დაეხეზებოდა, ის
 წყეული რიცხვი დიდათ, დიდათ აქერში ისატებოდა. რა აღარ და

აღარ მიმშორდა, შირტკე წაეწევა და სახე ბილიში ღრმად ჩაეფარა, ატეხ ამით მინც მოვიშორო შეტეხა, მაგრამ, არა. ხეშ წინ სანტარაღი დადი წვედადი განდა, რომლის სიარტშიაც კარსკელებით შეწინა წრილი წერტილები დაფურცდა და ამით შუა ცოტახნის შემდეგ ამ წვეულმც ვერუა დაიწყო.

კედლის სათამა ხუთი დაქცრა, რომ მე დაჭინვული და შენ ხეზული ასეე ასე კტრიალებდი..

8 ოკტომბერი

ეს რაღა უბედრობია, რომ შინაურებიც მოხევენებას არ მამ-
ლევან!.. დღეს სადილიც კინაღამ ველი გამოამტკევენეს. რა კენა,
რომ ასე მიმდის?!. ხეში რა ბრალა?!. განა ამით ამაზედ უნდა
დამცინონ?!

როცა დედა-ჩემმა წვენი გადმომიდგა, მე ნადევებით მიგიდას
დავეურდე და გაცეხის ღოდხა დაუწვეე. ასე გაერთობილიყუ ფიქრში,
რომ წვენი სულ დამივიწყდა.

— შეილო, გაგიციკეება!.. — მომესმა დედას-ჩემის ხმა, — ისღა
მეორე კვამი მინდა გაკარიგო.“

— ქაა!.. — გატრმელებით ეუბასუსე და მდოგეს ხელი
წამოეყელე.

როცა მდოგეი მტარს კოკხით შირში ხეაფე, ჩვენებსა ამაზედ
ხარხარი დაიწვეს; მაშინ და მიკხედა, რომ წვენის მტეირად მდოგეს
დაუწვეე ჭამა. შირი სულ გამოთეთება და ასენი კი ხარხარებდნენ.
მე ვაური მომივიდა ამითზედ. გაუბრაზდი და მდოგეის ჭურჭელი
ოტაკზედ გადაესეთეკე. გაბრაზებულმა მაშინვე ხეშ ოთახში ჩაე-
ბეტი კარი და ტირილით გული დაეოსე.

ბრაზები მხეთქეადა: მე შირი გამოვიფუფეკე და ამით კი, შებ-
რალების მტეირად, ხარხარი მორთეს.

ამ საღამოზედ ჩაიზედ ბეერს მესეეწენენ, გამოდიო, მაგრამ არ
გავედი. არც გაუალ და ხმასაც აღარ გავერმ..

9 ოკტომბერი

სადღის წინ დედა-ჩემი შემოვიდა ჩემთან და აღერსიანით მო-
მეკცა. რაზედ არ მეღამარაყა!.. ბოლოსმითხრა: „შეილო, გატეობ,
რადგ ცალილება ხეება შენშიო. რა არის, რა მიხეზაით?“ — რა ვიცი
შეთქი,“ და გაკმეზდა.

— არა, შეიღო, რას მიმიღა, შენ როგორ არ იცი? მხოლოდ
დედას როგორ უძღა; იჭნებ, შეგეყვარდა კანში და... 1913

დედა-ჩემის უკანასკნელ სიტყვებზედ მწარედ გამეღამა და გულს
ვეღმა მომეჭრა... „შეგეყვარდა კანში...“ ხა, ხა, ხა, რა და-
ცინება!..

დედა, დედა, შემიყვარე კანში და ამის დაგმიღა? მე შინა
ვარ შეგეყვარო, სულათ და ხორციათ ამის მიკუნდო, ჩუმა სიგოც-
ხლე შეწარო... მაგრამ ვინ, ვინ? ვის ვუნდავარ ესეა ოცდასამის
წლისა, ვინ მითხოვს? კანც უნდა იყოს, ოღონდ ცაცის სახე ვი
ქონდეს, მე შინა ვარ თავდავიწყებამდის შეგეყვარო, თუ ვი ის
მომიხდომებს და...

ესა მიმიკაცებო, მიმიკაცებო!.. თქვენს ვაჟს ვინ ამომერის!
ნეტავი შემეძლოს, რომ ერთ დღეს ყველანა ნიორწყაღავით დაჯ-
ნეოთ და წელს მიჭვეთ, რომ თქვენს ხსენება აღარ იყოს!..

როცა ჭალს შექსხვებით, უფინათ, ელერსებით, კარბიყებით;
ჭალს ქგონას, კვ არის, ბეღს გამიღამა და შეშველო; და თქვენ-ცა...
ფევი, შეგარცხენოსთ ღმერთის, ერთადეან შორესთან გადადისართ,
რომ ისეც ის კომედათ დაიწყოთ. და ამისობაში ჭალს გულს უწ-
ვალავთ და აბერებთ!.. თქვენში ნეტამღვი გულწრფელობა არ მო-
ამოკება!..

დედა-ჩუმი მიმიხვდა ჩემს დარდს და ისეც გულმტკაყნელობით
მომეხვია და მითხრა:

— ხეალ, შეიღო, წარმოდეგენა არის, წავიდეო, გულს გაართობ.
რომ უარა ვეღარ ვეთხარო, დაკვირდა ჩახელას, თემდა არ
მინდოდა. ან ვი რა მინდა?.. წინაღ რომ დაუდოდა, ამიტომ მო-
ვეწიე რასმე, რომ ესედაც არ წავიდე! არა, არ წავალ...

10 ოცობების

წახელის გადაწეობა, თეატრში არ წავალ-შეთქი, მაგრამ
გულში აღარ გამიძლო და წაველა. ნეტავი არ წახსულიყუე! გული
უფრო დამეხვრა. თათქმის ყველას გვერდით ქვეანათ, ყველანა კრ-
თმისნოს ელერსებოდნენ და შეგი დედა-ჩუმი მეუდა გვერდით და შენ-
ვებით ვისხვდით. ეს დაწვეულია, თათქმის შურაანს არ ვიყუე
და ესეა ვი სხვისა ბედნიერება შემეშურდა.

სულ აქეთ-იქით ვიგეჩებოდა, მინდოდა შემოეხედნა ვისმე სკოლის, მაგრამ არავის არ შემოუხედნია. ხათქამია: „სკოლის სკამს სჭონელსაო.“ აქნება, შემოეხედნა ვისმე, მოეწონებოდა და... ხომ მამაკაცებსაც ის უნდა ემართებოდეთ ქალის დანახვებზე, რაც ქალებს? ისინიც ადამიანები არ არიან! მე რომ ვაცხე შევხედამ ხოლმე, მაშინვე გული რაღაც ხაინაფ ამიტოვდება და ეღიფური გადამერაკს სოღმე... მაგრამ არა, არა. კარგად მოხდა, რომ არავის შემომხედა, თორემ ხომ შემეტყობდნენ, რომ ოც-და-მამის წლისა ვარ & გაიღიმებდნენ... აჰ, რა ხისილეულეს ვამბობ!.. ამით რა იცინა, რომ ოც-და-სამისა ვარ, სახეზედ ხომ არ მაწერია... ტყუილად არ ვდარდობ?!

12 ოქტომბერს.

წუხელის, როცა ჩვენებმა დაიბნეს, მე მაშინ-ღა წამოვიყვლე კალმს ხელი და დღიურში მინდოდა ჩამეწერა, მაგრამ ამ დროს რაღაც იღუმელმა ხიმ ჩამწერნულა: „შიდა სარკესთან და კარგად გაისინჯე შენა სხეული, აქნება, რაიმე ხინჯი გაქვს, რომ...“ კანკალმა ამიტანა ვიფიქრე: „აქნება, რაიმე ხინჯი მაქვს და მაშინ...“

ძლივ-ძლივობით, მაშითა და კანკალით გაველ ზღაპში, სადაც დიდა სარკე გავიჯდა და სარკის წინ ხეარბელში მუხლების კანკალით ჩავექვა; ძაღლა ვა ვეღარ ვახეჯებოდა, რომ სკამის სიმბინჯისა მევე არ შემბინებოდა...

არა, რა დროს მაში იყო, სინამდვილე უნდა შემეტყო. თაჲ შეემატრე და შირ-და-შირ შეეხედე, მაგრამ სარკეში ვერა ვაკარჩიერა, რაღაც ანრდილის მგზავსას ვარდა. ბნელოდა.

მაშინვე ასახითა გავეარ და სარკის წინ კარტოფილის სანთელს მოუყვადე, რომლის აღმაგ ცამცამა მოართო და... ოხ, რა მშენიერი გამოეჩნდა!..

სახეზედ რომ რაიმე სიმბინჯე მქონიეოს, განა წინადვე არ შეეამცნეკედა, რო-დესაც დღეში ერთი-ათჯერ მაინც ჩუისიჯეუ ხოლმე?!

სკამს უყუენს თვალებს სინთლის შუქზედ ღამღამი გაქქონდა და ღოყებს და ტუჩებს ხომ...

ღმერთსა ვიფიქრე, მევე მომინდა სკამის ტუჩებისა და ღოყების

ნაკორცხა. და ისენი-ეი... ნუ თუ ისეთი გუვისულები არიან, რომ ზემ დანახაზზე გული არას ეუბნებათ?

სახით ნასიამოვნებმა, ახლა სხუელს დაეუწვე სინჯე.

საჩქაროდ გაეხილოდ-მობილდი და, ღმერთო ზემო... მაშინ შეკიტვე, რა მშვენიერებაც ეყოფილვარ!.. სწორედ გამოქანდაკებული ეყოფილვარ...

რომელი დასელოვნებული გამოქანდაკებული ასე სისწორით და მშვენიერებით გამოიყვანს თავისს ნაწარმოებს, როგორც ზემ სხუელაი!..

სწორე, ღარბით სწება, კუნთების თავის ადგილას ამბლებ-დაბახლებს და... მკერდი?! მკერდმა ხომ აღტაცებაში მომიყვანა: სმეტაეი, სწა და მოთამთამე! უელიდგან დაწოდილი გულის-კოვ-ზამდის სისწორით ოდნე წინ-წამოწეული და ზედ კადეკ აჭთ-აქით, წყილად ამობურთული და ჩამყარული ძეძუები, რომელთაც, მარწყესხით წითლად გამოიმღვივე, თითქო მატარა თავი ახალი...

შეგეტროდა ზემ სხუელს და ენახობდა: „ახ, რატომ ასე სა-არული არ შეიძლება, რომ ევლანი დამეკიებინა! მაშინ ხომ...

„სეტავ ესლა დამინახოს ეინმე შეოქა!“ — ენატრე და ფიქ-რებმა გამოტარეს!..

თითქოს ნატურა მისარულდება! ეილაც მოდიოდა ზემკენ. ეილაც მამკაცია იყო, მამკაცია!..

გამხარდა, აღტაცებაში მოეკადა. მაგრამ ასე ხოლოდ-მობი-ლი რომ ეარ-შეთქა!?!.. მინდოდა გაკვეთულიყო, მაგრამ უფრო ძა-ლიან მინდოდა, რომ დაენახა ზემ, მშვენიერება და ადგილიდგან აღარ დაეძარ.

მომახლოვდა. ვერ ეიგინა... ან ეი რად მინდოდა შეგნო. იმის ხომ ეხედავდი, რომ მამკაცია იყო და სსეკ რად მინდოდა!

დიდხანს, დიდხანს ზემ წინ გარემებული იდგა და აღზნებუ-ბულის თულებით დამეტროდა. მე ეი გატრეწილია ვიყო და გულის-ფანტქალით ევლოდდა პოლოს!..

— ოჰ, მშვენიერებაც! — მუხლის მოდრეკით წამოიძახა ათორ-თორლებულის სმით და ორივე ხელი ასე მატარა დამაჭარა, რომ ზემმა თითებმა ტყავი-ტყუვი დაიწყო.

პროცესი
2025

— ვთხოვთ, ცრემლით ვთხოვთ, სამუდამოდ ჩემი აქოთ და თქვენს მეუღლეობით გამბედავდით...
„მეუღლეობით“!... ეს სიტყვა ზეცაურის ხმით აუარა წარმოთქმული.

ამ სიტყვაზედ, აღტაცებულმა, პასუხის მაგიერად, ჩემი სახე იმის სახეს დაუხსლოვო და... გამრა!.. ნეტავ იმის, ვისაც ცხადდავ გამოუდგია ის სიტყვაობა, რომელსაც გამოიწვევს ხოლმე აღტაცებული პირველი გოგნა ვაჟის! მუ მარტო სიზმარში გამოგებად და, კგონებ, ცხადდავ სულ სხვა აქება...

პირველ გოგნის მოხვევა მორე, მესამე და ისე სულ გადმოცნა. თან ვადევნებ მისრქდა და მუხეკოდა.

მღზუდ მტყიოდა მუძეება, მკვამ ტყიოლება რა აუო ამ სიამოვნებასთან, რომელსაც მუ იმის ხელის უოველ მუხებაზედ კვრძნობდა!

სიამოვნებისაგან ლაფანსივით მოიქცენა და ანჭარებით ძლივს და ესუნთქავდა. ის-კი უფრო აღელვებაში მოდიოდა და პოდოს თაქისი სახე მუძეებ შუა წამდა. ვაგრძენ იმისი გასურებული ტუხები და...

— რა მოგიყვება, რა აუო?! — შუკრობით შუკვიოსე, როდესაც ის გველ-ხაგებნებით წამოხტა და მუხელ-მუჭმუხენილა დამცქერდა.

— კგ რა განქნია მუკრზუდ?.. ხა, ხა, ხა!.. ოც-და-სამი წლის ხარ და მკერე თუქსმეტ-ნეიდმეტის წლის ქალაერთ იქნევი?! — სიძინელის ხმით გადახარხარა და განქნა. დაუხევე შუდ და მართლა დიდად „23“ მკონდა ამოდაღული.

იმის დამხანჯელმა, სულის-გუოებით შუკვიოლე და თუალება აკახილე.

საზმრად უოფილეო.

სანთელი ჩაქრობის აპირებდა. მუ, გველ-საწვეულო, ღოგინისკენ წაკედი, და მოელ დამეს სულ ის წვეული რიცხვი გულზედ ძლიტანებდა.

ახ, რა ბედნიერი ვიყავ, და „იმან“ როგორ ჩქარა მომიწამლა ბედნიერება!..

14 ოქტომბერს

ჩუხელის დედანში არ მომეშო და სიღვეთი საღამოზე წავიყვანე. გულით არ მინდოდა ჩასულა და მინც წამძლია. ხეტაც არ ჩასულეო? რაც გული არ ჩამოუთქა, იმის მეტი რა კისია მოეხე?!

ეს ტიალი, დამხეიწედა, რომ დეკოლტეთი არ ჩასულეო? ხანამ წავიდოდა, მინამდის არაფერია, და როცა წაკვდა დავიწვე, მაშინ სამხლად დამიწყო გულზედ ღიტიანი იმ წყევლმა. დავიხედე და „ღმერთო“ სწორედ იმ ადგილას, ის ადგილი სულ გამოჩენილი მქონდა, კანა ისე მოამკმეჭუნოდა და ისეთი მოყვანილობა მივლო, როგორისაც „23“ რიცხვია!

ხელს ვაფარებდი, მაგრამ თამაშობის დროს იძულებული ვიყავი ხელი აშელო. კანც-კი ჩემთან ითამაშა, უკვლამ იქ ჩამსკდა, და ესედავდა, როგორ დაცინებით იღიმებოდნენ. მე-კი სარცხვილის ოფელს მასხედა, ვწითლდებოდა და კვეთილდებოდა.

კანც ერთხელ ითამაშა ჩემთან, შეორედ აღარ გაუწვევია. ან კი კან გამოწვევდა დაღმეჭვლ გულიანს?!

15 ოქტომბერს

აა, ააა!.. მე შეგონა, ჩემის ფანტაზიის ნუოფია-შეთქი. გულზედ როგორ ამომიხსნებოდა „23“ რიცხვი? მაგრამ ტყუილად შეგონა. მართალია, ისე მართალია, როგორც ესაა მე დღეურში ვწერავ იმ ამბავს. დღეს დადისნს ვუფქარე და ხათლად, სულ ცხადვლივ წითლად მატყვია „23“. ღმერთო!..

17 ოქტომბერს

რა უბედური კარ?! ღმერთო, რა დავიმაგე ისეთი, რომ ასე უბედურად მიხერებ?!. დიალ, დიალ, მიხერებ!.. დღეს სარკვამ დამამტვიცა ეს. წინად ეს არ შემიძნეკვია.

ცხვირის ჩესტოკებიდან დაწყობილი, ლოკებსა და ზემო-ტუნს შუა ჰიარის კეთხებამდის, ხაზი რას ქნამხავს, თუ არ სიბერეს?.. მერე, რა ხიარა ხაზი?!. ღარსავეთ რღმა, ისე რღმა, როგორც ბებრებს აქეთ...

19 ოქტომბერს

მიშველეთ, მიშველეთ!.. რა წუხლში ჩაკვარდე, რა კუწამლო?! ის

წვეული რიცხვი ახლა სახის დარბი ჩაქსლავნა!.. ამოღებ, კერძოდ სარკეში, ასე გულმოდგინედ ვხსნივე, რომ ისიც ამოკანისი გულმოდგინედ უნდა მომსელოდეს, თუნდა ხელ დაშეკროდეს „23“ით, და ამ სასეხედ რაღა ჩემი ცოდვის-კაობხაა?!. ესღა ასე ვიღას უნდა იქნებო, ვიღას, ვიღას?! ხომ სამეფამოდ ასე მარტოდ, გაუსარკებლივ სახლში უნდა დაერსე..

კაობი..

შ. არაგვის პირელი

15 ნოემბერი—93წ.

როდის ვითყვებ ახალს წილსა?

(უბღუღი თაჲ დ. გუგუნიას)

სეღარა, თოკლით ქსოვილი,
მიადმოს გადაქცურვია,
ნუხნუხა რუ და მდინარე,
ეისულს ჭკუ ამოქცურვია.

ხე-ტყეხი ეხვით მორთულან,
სდუმან, სულ არანს უხნობენ;
კარდებია, ვუკვილ-ფოთოლიანი
მტოკებს აღარ იშვობენ.

ბუღბუღის ნაგვლად მწკერკუ-
ღზედ
დასხვავის ვუკვი-უკანსილი;
ძირს მწვეშია აღარ დიდანებს;
ბურღღულაობს დათუა-სანსილი...
„ახალი წელი დადგია“...

ვიღაცა მედუღუნება.
არ მეკრა. თუ მართალია,
რად არა ქსარობს ბუნება?
ახალსა წელსა არ კარგევე
ვინ-თოკლით მოსულს, მედუმარეს;
იგი კარ მოქცეარის ღებნასა
სულ-გულსა, სკედით მდულარეს.

ესღა არ ეუქმობ, არცა მარწმანს;
რუ ღისინში დამეძინება;
კაცი რომ ჭარში ღისინობდეს,
ღმერთისაგ-ეა გაეცინება.

ამ სანატრ დღესა ვიუქმებ,
როს თოკლიანი ჩამოგნებიათ,
მო-კვლანი თაქისუფილანი
სამოდ, ამწკახდებიათ.

როს მწკახით მორთულ ხის
მტოზედ
ბუღბუღი დასტყვენ-დაქცეილებს,
დათუ-მელებია სოროს მონსივენ,
უკვი ვერ დამძბ-დამძსივლებს;
როს მწვეშია ხის ძირს, მწკა-
ნეზედ

წიკვიანებს საღამურს,
წყხარ ზეფიაროსია მოქცეანტებს
ამ ხმ.სა სანატრ-სამურს,—
იმ დღეს ვიუქმებ ახალს წელს,
სამით გავიღობებია;
წონგურს ჩამოკვრავ, ზეკსურასა
დამღერენ ტყბილად სამება.

კივი- მალ. ბოლქვაძე

ზაქარია ჭიჭინაძე

ლილეჩა

პირველი
გეგმისათვის

ზოგი დრო შოვა, ნისლითა
სულ-გული შემებურება, —
არსად ელვია, არც მეხი, —
ჩაბნედილ ჩიხურება.
სულ სხვა ვარ, როცა ღრუბელი
მღელარედ დაიწურება.
გულისა მწარე ტკივილი
თვალებს დაუწყებს წოვასა, —
ელამუნება სასმელიად
შავის ფიქრების გროვასა,
როგორც კა, გამოვიდარებ,
დამიყუნდება ტკივილი...
თითქოს არა მაქვს საწყრომი,
არა მკირდება ჩივილი.
მაგრამ სადიღბნო როდია
ეს ამისთანა წამალი...
კვლავ ამეშლება ტკივილი,
მანამ იყვილებს მამალი,
და ისევ ცრემლი, ტირილი,
ისევ ძველი გზა სავალი.

ვაჟ-ფშველა.

ღ მ ი

(პოლ არენისა)

კვლეუცი გაზაფხული პატარძალივით ათასფერად მორთუ-
ლიყო; მთა-ბარს მწვანედ ბიბინი გაქონდა; ტყეს ფრინველთ
გალობა მოჰფენოდა; ხევში წყნარი ღუღუნე ისმოდა ნაკადუ-
ლისა; ხეები ხასხას-მწვანე ხავერდით იმოსებოდა; — ბუნება ხა-
რობდა, დღესასწაულობდა.

ბაღში ახალგაზდა, ლამაზი ქალი დასეირნობდა, ფეხაკრფით—მწერი რამე არ გაეკულიტო ან ბაღახი და ყვავილი მარჯვენაზე გაეკელოვო.

„საუცხოვო რამ არის ქვეყანა, საუცხოვო!—ჰფიქრობდა ქალი.—ღმერთს თითქოს განგებ გაუჩენია ასე ლამაზი, ტურფა, რომ გული გაგვიფოს მოყვასისა და ყოველ სულღმულისადმი სიყვარულითა!“

წლის გასულს ქალი გათხოვდა, —მისთხოვდა კაცს, სულითა და გულით საყვარელს. ხშირად დასეირნობდნენ ერთად ქალებსა და მინდერებში, უყვარდათ ცქერა ბუნებისა... სიყვარულზე, ბედნიერებაზე და კაცობრიობის მოვალეობაზე ჰუკუჰუკებდნენ.

ლამაზ თეთრ სახლში იდგნენ, საუცხოვო ქალის გვერდით, ქალაქის მახლობლად. სახლი შორიდგან ვეება, ლამაზ თაიგულსა ჰგავდა, —გარშამო მწვანე, ბუჩქნარი და ყვავილები ერტყა, შიგნითგან ფაქიზი იყო, სადა და ადვილად მოსათავსებელი, — აქ შეეკედლა მშვიდობა, ბედნიერება და შრომა.

კვლავ განვლო ერთმა წელმა. პატარა თეთრ სახლში, აკენის გვერდით, ბედნიერი დედა იჯდა, ელოდდა—სემს ლამაზსა და ძვირფას შვილსა პირზე პირველი ღიმილი როდის შეუთამაშდებო.

უცბად კარი გაიღო და უცხო ვინმე გამოჩნდა.

— ომია! — შემოსძახა, — მამული თვისს შვილებსა იწვევს“. დედას შეეშინდა.

ხმლები ეღარუნებს, ხიშტები კრიალებს. გულადი და მარჯვე ახალგაზდანი გროვად მიეშურებთან ომში.

„მამულისათვის ვიბრძვით!.. სიმართლე ფეხით ითელება! გაგვიმარჯოს!“

მიუჩქარებთან; მამული შვილთა ფეხ-ქვეშ დედამიწა ინძრევა, იქნება, სტირის კიდეცა.

არა, დედამიწა არა სტირის, უხაროან:— შეზე, რა მამაცო და გულადი შვილები აღვზარდევით!

სუსხიანი ქარი ჰქრის, თვალებს მტვრით ავსებს; ლელებში ეღვა გველივით იკლავება. წვიმასა და სეტყვას პირდაპირ პირში აყრის; ხან ისევ ცხრა-თვალა მზე გამობრწყინდება, საშინლად აცხება, და მეომართა მზე-მოკიდებულ სახეზე რღლი ჩამორეცხს.

მაგრამ ბუნების სიმკაცრე, ავღარი სამშობლოს მამაც დამცველს რას დააკლებს! ყველაფერს ადვილად იტანს, ღონე უორკვდება, სამშობლოს სიყვარულით გულგამთბარს.

დედამიწას ზანზარი გააქვს, ზარბაზნები გუგუნებს, მათი ხმა ტყესა და ღრეს ეღება.

სარდალი ჯარს თავში მოექცა, თვალე-მოელვარე.

— ძებო! — იძახის სარდალი. — ჩენი წმიდა სჯული გვეძახის — დამიკვეითო! ჩენი მამული და სამშობლო, ჩენის საცოცხლის მომნიჭებელი, მომცემი ყოველისავე, რაც-კი ძვირფასია ჩენთვის, ჩენგან თავდადებასა, მსხვერპლსა და შესაწირავსა თხოულო!'. მთელი ქვეყანა ჩვენ შამოგვცქერის: წინაპართ მამაცური სისხლი ისევე გიღით ძარღვებშიო, დაიცავთ თქვენს სახელსა და პატაოსნებასაო? ძებო, ვაჩვენათ ყველისა, რომ ღირსეული შვილები ვართ ღერსეულის მამა-პაპისა, რომ შეგვიძლია მამულისა და სჯულისათვის თავი დავსდოთ, ორსავე ტლედ დავედოთ... გაუმარჯოს ჩენს ჯარს!!!.

— გაუმარჯოს!... — შესძახა ერთხმად ჯარმა.

— გაუმარჯოს! — გაისმა შორს უბუ.

ხმლებმა ეღარუნე მოიღო, ზიშტები აკრიალდა და მიწა კვლივ შეინძრა.

ახლოვანდა ცოლი ფანჯარასთანა ზის, თეთრს სახლში, დაღონებული და ფერმკრთალი; შორს იცქირება... ყველგან გაზაფხულია — ტურფაა ბუნება, თვალ-წარმტაცად მორთულ-მოკაზმული; ქალის ლამაზსა და გაყვითლებულ სახეზე-კა ცრემ-

ლი სამორცეს. მობრუნდა და აკვანში მწოლიარე ბავშვს შეხედა: „ნეტავ თუ ესმის მთელი ეს უბედურება, ნეტავ თუ იცის, რაც მოხდა? არა: მზაარული ღიმილი უკრთის ვარდისფერ ტუჩებზე, უღარდელი, მომზაბლავი ღიმილი, — ასე მზალოოდ უმანკო ანგელოზი იღიმება ზეცაზე!“

დედა მივიდა ბავშვთან, ხელში აიყვანა, გულში ჩაიკრა და გაშმაგებით კოცნა დაუწყო; ეალერსება და თან მწარე ცრემლით იმდღურება. ბავშვს თუმცა არაფერი ესმის, დედა მაინც ეუბნება — მამა კარგი, საყვარელი, ძვირფასი-რამ არის, მალე დაბრუნდებაო. აჩვენებს ხეებს, ჩიტებს, შორარულ მთებს — მამა იქ წავიდაო. ეჩურჩულება სიყვარულზე, სათნოებაზე და კაცობრიობის სხვა იდეალურ და აღმაღლებულ მოვალეობასა და ღირსებაზე. ეუბნება — კარგი, სათნო გაიზრდებიო, მამაც გვეყვარება, დედაცაო...

დედამიწამ ზარბაზნების ხმისაგან ისევ ზანზარი დაიწყო.

დედა გაშეშდა.

კარგა დაღამებულოყო. წყნარადა და მშვიდად, თათქო დედამიწიდგანაო, ამოიზიდა ღამის-მშვენება, უხვსხივიანა, გაბადრული მთვარე და არემარეს ნათელი მოაშინა, დაფიქრებულმა და სახეოცნებინამა.

მთვარე ჩვენს ნაცნობს სახლს დაადგა. დაინახა: ანგელოზსავეით ღამაზ ყმაწვილის აკვანთანა დედა ზის და იძინებს, ზედ დამღერის ყოველსავე სათნოსა და კაცობრიობის შესაფერს საქმესა.

მერე ეკლესიას დაადგა. ესმის მღვდლის სიტყვა: „შეიყვარე მოყვასი შენი, ვითარცა თავი შენი; იცოდე, ეს კანონი აღმაღლებს და სულით ძლიერს ჰყოფს ქრისტიანეთა!“

აქედგან წასული რაადგა კოდნისა და მეცნიერების ტაძარს, — კათეთრახე ასული ფილოსოფოსი და მეცნიერების მოძღვარი მჭვერმეტყველურადა ჰქადაგებს: ეტაცა და ფილოსოფია — ორი ფრთაა, და კაცობრიობას მზალოოდ ამ ფრთებით შეუძლია ცას დაუახლოვდეს!“

ჭფიქრობს გაოცებული: „ღანგთემუჩის შემდეგ დიდს ხანს არ გაუვლია და ხალხი და მისი ზნე-ჩვეულება როგორც მისი ცვლილია!“ ისევ ოცნება დაიწყო და გასკურდა.

უცხად დააკვირდა:.. რა აყო?... ცბიერად გაიღიმა.

„ბიკოსი... — ჭფიქრობს მთვარე, — თურმე ნუ იტყვა, რა ყოფილია! დედის ნანინა, ყველა კაცთმოყვარული აზრები, ფილოსოფიის-მიერ მოგონილი — ირღვევა, ქვეშ ნიადაგი ეცლება, ყველაფერი საკუთარისა და ძმის სასხლითა ირწყვის, მხეცურის, თავ-აშვებულის წადილის და სხვა-და-სხვა ორატორთა ამ-შფოთებულ სიტყვების გავლენით; და ყოველივე ესე მოწმობს — მხეცური წადილი ჯერ კიდევ გაბატონებულია ადამიანის გულსა და გონებაში“.

მერე რასა ხედავს ისეთსა?

ველი მთლად მოფენილია მცხედრებით და დაჭრილ შემოპრებითა; ყველა მხრითგან გულ-შემზარავე კენესა და წყველა-კრულვა მოისმის; ერთი კუთხე, ერთი ფეხის-დადგმა მიწა არ არის, რომ ადამიანის სისხლით არ აყოს შეღებილი.

მთვარე კიდევ იქით იტკირება და იღიმება: გორაზე მთელი გროვა ჰყრია მცვდრებისა. ირგვლივ სამარებრივე სიჩუმეა გამეფებული; შოლოდ შორიდგან დაყმენდილი მგელი ებარება ფეხაკრებით; ჰგრძნობს — ახლა მაინც ამოვიყარავ მუცელსაო; აქა-იქ ადამიანებიც დაძვრებიან და მცვდრების ჯიბეებში იქექებიან.

მთვარემ იქვე, მცვდრებ შორის, თითქო ნაცნობი სახე დაინახაო... მავრამ სად უნახავს... ჰო, მოავონდა: — თეთრ სახლში უნახავს, ხშირად საყვარელი და ძვირფასი ცოლი ეხვევოდა, — სწორეთ იმ სახლში, სადაც დღეს დედა აყვანთან ბავშვს ნანინას ეუბნებოდა და აძინებდა.

საწყალი დედა, საბრალო შეილი!...

მთვარე ღრუბელს მოეფარა და თვალი მოაჩინა ამ საშინელს სურათს, — სურათს შეუგნებლად ძმის-მიერ ძმის მოკვლისას...

შუალამე იყო. თეთრ სახლის კარებს ძაღზე პრაბუნა აუტყებეს და ვიღაცა უხეშის ხმითა ჰყვიროდა: „გააღე!“
ოთახში რამდენიმე კაცი შემოიჭრა, — სამშობლოს მცველები.

საბრალო ქალს თავს არ დასხმიან, არ შეუკრავთ და ტყვედ არ წაუყვანიათ.... როგორც ლანგ-თემურის დროს იყო ხოლმე. ყველაფერი განხრავეს; საქმელი, რაც-კი მოახეღეს, წაიღეს. ხოლო ქალს ბარათი მისცეს, — ეს წაადგინე და სახელმწიფო გიზღავსო.

საკოდავი, მწუხარებისაგან დატანჯული, შიშისა და მღელვარებისაგან თრთოდა, აზრი ვერაფერზე გაეჩერებინა. სალდათებისაგან ამუხად-აგდებდაც ვერ გაიგო.

როცა წაეიდნენ, კედელზე დაკიდებულ მაცხოვრის ხატის წინ დაემხო, შეუგნებლად; ტუჩებს აკმაკუნებდა — აღბად ლოცულობდა.

კედელ ერთმა ღღემ გაიარა. ძაღზე პნელი ღამე იდგა; მოვარე სრულებით მოეფარა სქელ ღრუბელსა; გამუდმებული, წვრილი წვიმა ეინელავდა. თეთრ სახლში მშვიერი ქალი იჯდა, მუხლებზე ბავშვა დაესვა; გარედ მწუხარედ უბოღოდა ძაღლი, ვინ იცის, ჰშიოდა, ან, იქნება, წინდაწინვე იგრძნო — ზეზი საყვარელი პატრონი ცოცხალი აღარ არისო; ან, იქნება, თავის-თავს ეკითხებოდა: „დავიჯერო, ადამიანი იბადება, სიყვარული-სა და ჭეშმარიტების მოძღვრებას ითვისებს მხოლოდ იმიტომ, რომ სხვა, თავისივე მსგავსი ადამიანი, მოჰქლას ან თვით მოგვეღვინოს სხვასა?!“

ძაღლი სტყუის: ადამიანს სხვა მიზანი აქვს... მაგრამ რა მიზანი?

განთიადზე თეთრ სახლში მამულის ღირსეული შვილები მოვიდნენ.

— გასწი, გავვეცალე აქეთგან შენის შვილითა! — შეუტიეს დედას. — სახლს ცეცხლი უნდა წაეუკიდოთ, თორემ ომის დროს მტერი შეეფარება“.

გარედ გაავდეს საკოდავი და მისი ერთადერთი ქონება
 ცეცხლის აღში გახვიეს.

ქონება
 არქონება
 გიგლიძის

დღეა მარტო დარჩა, ცეცხლ-წაქედებულ სახლის გვერდით,
 სალდათებისაგან შეურაცხყოფილი.

— რა შეგქვას ვახალო თავი? — ეკითხებოდა თავის თავს
 კრემლის ყლაპვითა. — ჰო, მართლა, ქალაქში წაველ, ნათესა-
 ვებთან, მანამ ქმარიც დაბრუნდება; გადასვლით-კი მთაზე უნდა
 გადავიდე, — ქვევით გზაზე წასვლა საშიშოა, ყაზალები დადიანო.

ავადმყოფი, მშვიერი გზას დაადგა, თავისა საუნჯე — შვი-
 ლიც თან წაიყვანა, შიშისა და დაღლილობისაგან არაქათ-
 გამოლევულობა. მთაზე ავიდა; იქითგან ქალაქი მოსჩანდა! მიიხედ-
 მოიხედდა: ერთბაშად ლაფანავით მოიქნა და უგრძნობლად და-
 ეცა.

ღამეა. მთვარე ისევ ქურდულად გამოიქყიტება ღრუბ-
 ლებითგან. თეთრ სახლს შეხედა — არ არის. გაოცდა. განაგრძო
 გზა. მინდორს შეხედა — მცხედლები მანდვე ჰყრია, დაუმარბაფნი.

მთისაკენ გაიხედა, — ეს რაღაა? ე ვინ ქალი წევს?... ახ-
 ლოს დახედა... ეცნობა... ის დედაა, შვილს რო სიყვარულით
 ვალერსებოდა თეთრ პატარა სახლში და ნანინას ეუბნებოდა
 აღამიანის ღირსებასა და მოვალეობაზე; — მოკლულ ქმრის გვერ-
 დით ასვენია, მკვდარი, და იქვე, ახლო, საკოდავი, სულთ-
 მობრძავეი ბავშვი იკლავება.

„საბრალო ბავშვი... — ცბიერის ღიმილით ჰფიქრობდა მთვა-
 რე; — იქნება, დიდი კაცი გამოსულეო: ლანგთემური ან“...

დაღონდა და ისევ ღრუბელს ამოეთვარა.

თ. სახოკია

306 რა იცის?

(სიმღერა)

ვინ რა იცის—ჩემი გული-გონება
 რად იტანჯვის, ან ვის რად ემონება!
 ვინ რა იცის ჩემი გულის წელულება,
 შავ ძმარ-შხამად უხმოვ დატუბულება?!..
 რომ ვიცი, ჩემად ცრემლი ცრემლზედა
 მარჯალიტებს მეყროს წამწამებზედა.
 ზედვე კადება, არვის არ კნეკება,
 არვის არ სურს, იქვე სესხება...
 რომ წარმოსჭედეს, დაქნხეოს უკვლასა,
 განა ქმოვეს ნუგებს ანუ შეკვლას?!..
 ვინ მახედება, ვის შეიღოს, რა არის,
 რაკვარ ჭმუნვის, წელულ-კარამის ხმა არის?!
 ვინ რა იცის, ჩემი გული-გონება
 რად იტანჯვის, ან ვის რად ემონება?
 ვინ რა იცის, ჩემის გულის წელულება,
 შავ ძმარ-შხამად უხმოვ დატუბულება?!
 კიდე. მარ. ბოლქვაძე

ლანდი და კომატი

ლანდი.

ანუ თავი, დაქსენ
 სხვისთვის ფიქრსა და წუხილსა,—
 სვამს მეუროთა კვ კრძნობა
 ტუბილის ცხოვრების დუდილსა!

შენ ბოქტი ხარ და მიტომ
 მოუკ სიხისხარ ზენისა,
 რომ ერთფალო მედამ-ქამს,
 დაუსრულებდივ ღხენისა!

საცანი შენსი ხამდურის—

შენი ღებნი და ჭირაი!

სხვა უკელა ისე დასახე,

ჯიათარცა ღობის წიარა!

შენ შილოოდ კველუეთ ხელრსში

უნდა ქობედე შეებასა

და არ უგებდე სრულად უკან

სხვა ტანჯვა-შენხარებასა!

გამშობდა!... შევამ შხად კარ

საღხისა დასახხელადა,

რომ მისი ტანჯვა საკუთრად

შე აწოა უდრტანებელადა...

სუ გაიფიქრებ, რომ შევარკე!

ისივ შეყოფა მდერადა,

რომ ხელს გარშემო სუველა

იგხოვრებს ბეჯიერადა!

სადღის შე, საღხის შიადი, ვით შევსიდე

საღხი კენისი გულგრილ ცქრასა

და ამ დროს კველუეთ ხელრსში

შხიარულ სიბოა ეღერასა?!

თუმც ამ გვარს გზაზედ მკეადა

შეგებება შენხარებასა,

მგერამ თვით იმე ტანჯვაში

ვკერძობ მუ ნეტარებასა.

ბ. დავითაშვილი.

გოლოდინში

მარტინული
გოლოდინი

გაზაფხულის უკანასკნელი დღეებია. ბაღები ამწვანებულ-
აყვავებულა და ათასნაირ სურნელოვანებით ავსებს ჰაერსა.
ქრელი პეპელები მიმოფრინავენ ბაღებ-მინდვრებში და აქა-იქ
მხოლოდ ნახვეარ წუთით დაასკუბდებიან მაისის ტურფად გადა-
შლილს ვარდებს, მსწინწიან სიტკბოებას, იკლავენ წყურვილს
და კვლავ სახლისკენ მიემგზავრებიან. აი, ჩიტის პატარა ბლარ-
ტიკ ჰენკს ბაღში დაცვენილ მარცვლებსა, ცქვიტად, თვილ-
ხივილით გადად-გადმოდის ერთ ხის შტოდან მეორეზედ; დაშორ-
დება დედა-ჩიტს, მიჰფრინავს, შემოჯდება მაღალ ხის მწერ-
ვალზედ და იქ ნელის, და თან საამო ხმით ჰიკტიკობს. მერმე-
კი მსწრაფლ მიფრინდება დედა-ჩიტთან, დაუწყებს გარშემო
ტრიალის და ისედაც მზიარულ ჩიტუნეის აღზენ-ანუგეშებს.

ამ სურათს შესცქერის ხის ახლოს აივანზედ მჯდომი, შავ-
ში გახვეული, პირხმელი ქალი, ნატო, 45 წლისა, დაღვრემი-
ლის პირისახით. ხელთ უჭერია რაღაც ქალღი, რომელსაც
წამ-და-უწუმ ხელს ავლებს, ამერდება და თან, ჩიტუნეების
ღზენა-თაშაშის შემცქერი, მწარედ იღიმება.

— აი, — გაიფიქრა ნატომ, — აი, ჩიტებიც-კი როგორ მაღ-
მალ უახლოვდებიან დედას, როგორ აღზენ-ანუგეშებენ; სანდ-
რო-კი, ერთი თვე გადის, და ერთს წერილსაც არ მიგზავნის...
ვინ იცის, ეხლა სანდრო მოსკოვში როგორ არის... იქნება
„უნივერსიტეტში წასვლაც ენატრება და წაღები აღარ აქვს;
იქნება, ავით არის და არაფერ გულ-შემატკივარი არ უზის გვერ-
დით; იქნება, სწყურის, იქნება სურს წერილის გამოგზავნა ჩემ-
თან, მაგრამ მარკის ფულიც არა აქვს. ღმერთო, ღმერთო!...
— წაიბუტბუტა ნელის ხმით ნატომ და ნაღვლიანად ჩაჰკიდა
თავი; ხელთ ჩაუგდო ჰკვა-გონება, გული და სული შავ ფიქ-
რებს, სევდა-კაეშანს ისე, რომ ფრინველთა საამო ჰიკტიკ-გა-
ლობას მისთვის არაფერითა სიამოვნების შეძენა არ შეეძლო,
მაშინ როდესაც მთელი ახლო არე-მარე სტკებოდა და ნე-
ტარებდა ჩიტუნეების ათასგვარ პანგზედ სტვენა-ჰიკტიკით.

— წერილს მაინც რად არ მიგზავნის ამდენ ხანს ის საბაველი, ისა... — უნდოდა ამ გვიარ საუვედურით მოეგონა სანდრო და შესულიყო თავისს საწოლ ოთახში, რომ ამ დროს ეზოს კარებს მოადგა წერილების დამტარ.ბელი და მოუტანა სანდროსგან გამოგზავნილი წერილი. თხუთმეტჯერ გადაიკითხ-გადმოიკითხა ნატომ ფოსტის მწვანე ქაღალდზედ დაწერილი წერილი და მრავალჯერ ვადმოჰყარა უხვად კრემლები, რომლებიც ისეთის ძალით ეცემოდა სანდროს ხელით გამოყვანილს ასოებს, თითქოს სურდა ვაეგო, რასა გრძნობდა წერილის წერის დროს სანდრო.

ბოლოს, ნატო შეჩერდა, წამოდგა ზეზე, აიხედა და გულდანაღვლებულმა წამოიძახა:

„დმერთო, საიდან ვაეუგზავნო; სად ვიშოვნო ეხლა ორმოცო მანეთი, რომ მივაწოდო ჩემს საყვარელს შვილს, სანდროს“...

ორის წუთის განმავლობაში ნატოს ზეცისკენ ჰქონდა მიმართული კრემლებით ავსებული თვალები; მერმე ნელ-ნელა დააშორა, დახედა წერილს, მიიკრა გულზედ, ამოიკენესა მწარედ; წავიდა თავისს ოთახში, ჩაეგდო ლოგინში და თვალ-კრემლიანმა ისევ დაიწყო წერილის კითხვა.

II

ოთხი წელი სრულდება, რაც ნატომ ჩამოთხოვნილი ფულტებით რუსეთში ვაგზავნა სანდრო; ოთხი წელია, არ უნახავს თავისი მშვენიერი, ტანადა, შავგვრემანი, ტკბილად მოსაუბრე, ერთადერთი შვილი, იმედი, ნუგეში — სანდრო, — არ უნახავს, რადგან გზის ფულის ვაგზავნა არ შეეძლო. რამდენი ცხარე კრემლი დაუღვრია საბრალო ნატოს, როცა ნაცნობებს სთხოვდა სანდროსთვის ვასაგზავნ ფულსა; რამდენი ტანი, ფები, საქმელ-სასმელი დაუკლია თავისთვის, რომ შორს მყოფი შვილისათვის ორიოდ გროში ვაეგზავნა; რამდენ მტერ-მოყვარისათვის მოუბეზრებია თხოვნით თავი! ეს ყოველივე ხდებოდა იმ იმედით, რომ სანდრო, სწავლის დამთავრების შემდეგ, ყველას ათასჯერ მეტს მადლობას ვადაუბნისო.

... აი, მოახლოვებული იყო ეს სანატრელი დრო; დღითი დღე ახლოვდებოდა ეს საამო დრო, ახლოვდებოდა და თანდათან დაე ნატოს, დღემდის შავ-ზღვისათვის მღელვარე, გულს უკანა-ბოდა, დამშვიდებას აპირებდა...

III

ორ კვირის შემდეგ ნატოს მოუვიდა მეორე წერილი, რომლითაც სანდრო ატყობინებდა ეგზემენების დაწყებას. „დედავ,— აგრე ათავებდა სანდრო წერილს,— აი, უკანასკნელი ორი კვირაც მალე დაილევია, დაედევნება იმ ოთხს წელს, რომელიც ჩემთვის დიდად მძიმე ასატანი იყო; მოახლოვდა იენისი, გამითავდება ეგზემენები, ამოვიხუნტავ თავის-უფლად, შევეკრავ ჩემს აელა-დიდებას და გამოვსწევ შენკენ, რომ ისევ ტკბილად დაგვეკონო გულზედ, გეამბორო და დაეტკებ შენის სტერიითა. დაეაჩქარებ წამოსვლას, რომ კვლავ შავი-ზღვის ტალღებში საამო ნანიჩა უმღერონ ჩემს გაცივებულს გულს და მსწრაფლ მიავდოს ჩემი ხომალდი ძველს ნაცნობს ნათ-სადგურს, სადაც კვლავ დაეინახავ მოძმეთ, ავერადებულს სამშობლოს, რომლის მრავალ-გვარი, თვალ-წარმტაცი სურათები დღე და-ღამ მელანდებთან აქ, ამ ჩემს პაწია ოთახში. ხშირად გავუტაცნივარ შავს ფიქრებს და დაურღვევია ჩემის სულის-სიმშვიდე; ხანდისხან— ისიც ძალიან ძვირად— ტკბილი ოცნებაც ამაფრენს ხოლმე სადღაც შორს, სიზმარეთში და ცის მახლობლად გამიღებს ნეტარების ციხის კარებს... მსურს ცხადიდაც დაეინახო ეს მშვენიერი სურათი, მაგრამ ამ დროს მომესმის რაღაც საიდუმლო ხმა: „ნუ სწუხარ, მოესწრები, მორჩი შენს საქმეს და მერმე უფრო სასიამოვნო იქნება შენთვის ამ გვარ სურათის ნახვა, უფრო მეტს სარგებლობას მოუტან შენიანებს, რომელთათვის შენებრ ჯან-სალი და სწავლით აღკუთრვილი კაცი ძლიერ საჭიროა შიმშილი-სიცივის და სევდის ასაშორებლად.“ მომესმის ეს ხმა და მოთმინებას მაგონებს... მაგრამ ამასაც მოვლება ბოლო და დავეკონები შენს შავს თვალებს, საიდამაც, დარწმუნებული ვარ, ჩემზედ არა ერთხელ გიღვრია ცხარე სრემლები. „მოითმინე“ — გადმოგდახებ უცხო, უჩინო ხმასავით

—მოითმინე, დამხვდი ისევ ისე ყოჩაღად, როგორც იყავ წინედ, რომ სიხარულ-ღებნიით შეგიცვალო დღევანდელი ველო...“

მესამე დღეს,—ამ წერილის მიღებიდან—ნატოს გაგზავნილი ჰქონდა ხუთი თუმანი, მოყვრებ-ნაცნობებში ძლივ-ძლივობით მოგროვილი. გაუგზავნა და თან წერილით სთხოვდა: „შვილო, ტელეგრაფით მაცნობე ბათუმიდან შენი გამოსვლა“.

IV

იენისიკ დადგა. ჩამოდიან ქალაქ ქ... რუსეთიდან სანდროს ამხანაგები, მაგრამ ნატოს შეხვედრა-ნახვას ყველა ერიდება.

დღე-დღეზედ მოელის ნატო საყვარელ შვილს, თვალი ქუნისკენ აქვს მიმართული, —მოელის აღფრთოვანებული უმადლესს სასწავლებელში სწავლა-დამთავრებულს იმედ-შვილს. ღვიძავს თუ სძინავს, შვილის სურათი თვალის წინ უდგას. უცქერის, უცქერის და ჰსიამოვნობს.

V

აბა, ძლივს... ერთს მშვენიერს დღეს, ნაშუადღევის ოთხს საათზედ, ბათუმის სახალხო მატარებლით ჩამოვიდა სანდრო. ნატო აღფრთოვანებული დერეფანშივე მიეგება. მოეხვია ყელზედ და სიხარულის ცრემლებით დაუწყა ხვევნა-კოცნა. მიალაგეს თან მოტანილი ხიბაკი, დააბანინა ხელ-პირი თვისს პირ-მშოს; მერმე გაუშალა სუფრა და თვითონაც გვერდით მოუჯდა.

—აბა, დედიკო, როგორა ხარ?—შხიარულათ დაეკითხა სანდრო.

—შვილო, ჩემს მშვიდობას რას ჰკითხულობ, შენ შენი ამბავი მიაშზე, ის უფრო სასიამოვნო იქნება ჩემთვის.

—ეს შენთვის, დედიკო, მე? კოტა ჩემთვისაც უნდა იღიქრო, —ღიმილით ჩაილაპარაკა სანდრომ.

—ჰო, შვილო, ნუ ხარ ავრე ახირებულის ხასიათისა... მე რაღა საკითხი ვარ!—ღიმილითვე უპასუბა ნატომ და გადაუსვა ხელი შუბლზედ.

—აბა იცოცხლე, დედაჩემო, შხიარულათ, ბედნიერათ...

—გმაჯლობ, შეილო, ღმერთმა შენი თავი ნუ მამი შალოს, შენი ბედნიერება ნუ მამაკლოს...

ამ დროს თითქმის ყველა მეზობლებ-ნათესავები შემოვიდნენ ოთახში: ის-ის იყო, სანდროს ჩამოსვლა გაეგოთ.

—აა, სანდრო გვიცოცხლოს ღმერთმა, სანდროს ვახლავართ!— შეიქნა ამ სიტყვების ძახილი და ხვეწა-კოცნა.

—დაბრძანდით, დაბრძანდით, —ყველას ეპატრებოდა სანდრო. ყველანი ერთად მიუსხდნენ სუფრას, დაიწყეს ღებნა-ბაასი, ყველანი მხიარულობდნენ. ყველა რაღაც აღტაცებასა გრძნობდა. ნატო ყველას თვალეებში შესცქეროდა: სურდა გაეგო — ვინ როგორის თვალით შეჰყურებდა სასიქადულო შეილს; შესცქეროდა და თან სიამოვნების ღიმი უთამაშებდა სახეზედ.

აგრე ლაპარაკ-სიამოვნებაში გაატარეს კოტახანი. მერმე გავიდნენ დერეფანში. სანდრო გახარებული შესცქეროდა სახლის წინ გადაშლილ პაწია ბაღს, მინდორს და თან ისმენდა ქართულ სიმღერას, რომელიც გრილს საღამოს ნიავს მოჰქონდა აღმოსავლეთიდან. დაეყრდნო მოაჯირს და ერთ წუთით ჩაფიქრდა.

— შეილო, ხომ არ მოისვენებ? — დაეკითხა ნატო.

— არა, დედაჩემო, ჯერ არ მინდა.

— იქნება, ჩვენი გერიღებათ, — წაილაპარაკეს სტუმრებმა, — ვთხოვეთ მოისვენოთ; სანდრო, გზაში დაღლილ-დაქანცული ხართ. ჩვენ-კი გზას გავუღვებით და ხვალ ისევ შეგხვდებით, ვნახავთ ერთმანეთს. აწი ხომ ჩვენთან იქნებით, მაღლობა ღმერთს, შორხით რუსეთს.

— არა მიშავს რა, ბატონებო, ჯერ კიდევ აღრეა, მოითმინეთ, მოითმინეთ, — იძახდა სანდრო, მაგრამ სტუმრები მაინც დაშორდნენ.

დარჩნენ მარტოკა სანდრო და ნატო. კოტა ხანს კიდევ ბაასობდნენ ტკბილად დერეფანში, მერმე შევიდნენ ოთახში. სანდრო წამოწვა ტახტზედ, დედა მიუჯდა გვერდით და დაიწყეს ურთერთის ამბებ-შემთხვევის ბაასი.

— დედიკო, — ამით დაათვა თავისი ამბავი სანდრომ, — შენთან იმდენად დანაშაული ვარ, იმდენად, რომ რით, რა გორ შევძლო შენი პარტივისტება, არ ვიცი. აი, რა არის ჭეშმარიტი, დარდი... შენ, შენა ხარ ყველაფერი: შენ იყავ ზემთვის ლუკმის მომწოდებელი უცხოეთში, თორემ სხვანი... — ამ სიტყვებზედ გადაეხვივნენ ერთმანეთს; აგრე იყვნენ ორიოდ წუთი...

— აქ არის? — მოისმა გარედან ვილასიუ ხმა.

— ვინა გნებავს? — გასძახა ნატომ.

— ალექსანდრე მტრედოძე სახლშია?

— სახლში გახლავს.

— ვთხოვთ, ერთის წუთით გვენახოს — ძლიერ საქირო საქმე გვაქვს.

— ეხლავ, — უბახუხა სანდრომ და გავიდა კიდეც. კოტა ხანს კიდეც ისმოდა ლაპარაკი. უცებ შესწყდა. რავდენისამე წუთის შემდეგ მოისმა ხმა: „მშვიდობით, დედიკო, მშვიდობით. აწ ველარ ნახავ შენს სანდროს... მშვიდობით...“

ამ სიტყვებზედ წამოვარდა ზეზე გაშმაგებული ნატო და საშინელის ხმით შეჰკვილა დერეფანში: „სად, სად მიგყავთ, მომეციო ჩემი შვილი, ჩემი სანდრო“...

ჰყვიროდა შუალამის ორს საათზედ პერანგის-ამარა ნატო დერეფანში, ჰყვიროდა, სურდა გაქცევოდა ხელიდან გარს-შემოხვეულ მუზაბღებ-ნათესავეებს, რომელნიც წელან საზმარში სანდროს ეხვევოდნენ და ებახებოდნენ.

ისეთის სიმძლიერით იმოქმედა ამ სიზმარმა საბრალო ნატოზედ, რომ იმ დღიდან ქუეც დაქარგა.

VI

ორი წელი გავიდა ამის შემდეგ. შემოილილი ნეტო ისევ თავისებურ შემხარავ ხმით იძახის:

„მომეციო ჩემი შვილი-სანდრო, მომეციო“.... მაგრამ სანდრო, ვინ იცის, სად არის...

როდესაც ნატომ ეს საშინელი სიზმარი ნახა, იმ დღეს შესრულდა თითქმის ერთი თვე, რაც სანდრო დაეკარგათ ამბანაგებს. დაკარგვის პირველ დღეს ბევრი ეძებეს, ბევრი ქაპანყვეტა გასწიეს, მაგრამ ამოდ. „დაიკარგა“. სად არის, რასა შერება, ვინ უზის გვერდით, ვინ იცის?!... იციან მხოლოდ „დაიკარგა“... ამ უკანასკნელ სიტყვით ასურათებენ უცნობ-ნაცნობნი სანდროს დაკარგვის მიზეზს, გაჭირვების დღეს... ბევრი რამ იციან, მაგრამ არას ამბობენ...

სანამ მე სოდნა არ მქონდა ბეერი,
 ვიყავ შშრომელი და ენა-მკვეერი
 ცხოვრების წევრი;
 რომ შევიძინე—ენა დამება
 და გადავაგდე შრომაც ყოველი;
 გაპქრა ბავშური სარწმუნოება,
 გაპქრა, არ ბეუტავს შევბის მყოფელი
 მისი ნათელი.

ერთი დღე მახსოვს: როცა შებინდა,
 უფერად ცაში გამომიბრწყინდა
 სიტურფე წმიდა;

ვიგრძენ, რომ იყო ქვეშარიტება,
 და აღტაცებით გამოვეყიდე;
 ვსდიე— ფრთად მქონდა თავ-გამოდება,
 შემოვირბინე ქვეყნის სიდიდე
 კილითი-კიდე.

ბეერი ვეწვალე და დავიჭირე...
 სრემლი და სისხლი, ოჰ, არა-მცირე
 მას შემოვწირე...

მაგრამ, წმიდაო, რა იქნ შენა,
 როს გაგიზომე სიგრძე და განი?
 როს ჩაგაკვირდი, — დაქარგე ბრწყენა,
 და გაპქრი სრულეგ, — როს გაგიცანი, —
 გაგვიარდეს ჯანი.

დღეს დაკრეფილი მაქვს გულზე ხელი
 და, სიმწართთა სოფლის მწყვეელი,
 სამარეს ველი.

გიორგი გვახვა

ვლ. ალექსი-შესხიშვილი

თ. ზავ. ერისთავი

თ. რაფაელ მჩინთაძე

ტ

მისი 50-ის წლის აუბილეა.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

მარტონ შესრულდა ორმოც-და-ათი წელიწადი მის აქედ, რაც ჩვენი სისიქედულო პოეტი, თ. რაფაელ ერისთავი, სამწერლო ასპარეზზე გამოვიდა; ორმოც-და-ათი წელიწადია, საყვარელი პოეტი—ჩვენის დავრდომილის კრის გამოფხიზლებასა, ფეხზე-წამოყენებასა სცდილობს; ნახევარი საუკუნეა, ამის ცდამა სიტყვით თუ საქმით—ქართველობის შევცნებამოს მისი როლი სხვა ერთ-პირის, მისი დანიშნულება.

რაფაელ ერისთავმა თვისის კრის საკეთილდღეოდ მოღვაწეობა სწორედ მამის დაიწყო—იმ ორმოც-და-ათის წლის წინაჲ—ოდეს სამისოდ უკვლავთა ხელს უფარავდა, ოდეს უოკელ ფეხის გადადგმობზედ ათხი დახრკოლებს ეღობებოდა. იმ დროს, იმ საერთო ძილის დროს, როცა რაფ. ერისთავმა წერა დაიწყო, ჭკუენის სამსახურისათვის ფიქრა თითქმის წამწარლი იყო, თითქმის უკვლას მარტოოდენ თვისი თავი ახსოვდა; კარნა შევცნებულა იმ იყო ის ჭკმარბიტება, რომ ჭკუენის, სწოგადოების კეთილ-დღეობა, ღსინა—იგივე კეთილ-დღეობაა, იგივე ღსინა იმ ჭკუენის, იმ სწოგადოების კერძო წყურასა.

და აჲ, რაფ. ერისთავს სასმარეზოდ იმ დროს, ასეთის განსაგდელის დროს, გამოსულს, მით უფრო ფეხი ედება; მისი მოღვაწეობა მით უფრო ნეოფეირაა, მისი ღიგობრობული ფეხითონობა მით უფრო ღირს-შესანიშნავია. ქართველმა კრმა ღირსეულადაც დაფესა თვისი პეღადი, თვისი კროვნული დარაყი; სიგოცხლეძივე დადაფესს მსგოცხნის მამის თავი მადღეობა შეიღებმა; სიგოცხლეძივე მოესწრო რაფ. ერისთავი თვისის ორმოც-და-ათის წლის შრომისა და თუ-გამოდების ნეოფესა.

1895 წლის 22 ოკტომბერს ტფილისში მიუღმა ქართველობამ დაღის აშით იღესსაწეულა თ. რაფაელ ერისთავის მოღვაწეობა სამწერლო ასპარეზზე. დაადა სხე ჭქონდა იმ დღესსაწეულსა; ცხადად დაიტყვირა იმ დღემა, ჩვენი კროვნული თვით-შეშეცნება

რამდენად განვითარებულა, სწოვადო მოღვაწის დაფასების უნარი და შრომადან განკონია. საქართველოს არც ერთი მწიგნობარი არ დარჩენილა, თვისი წარმომადგენელი არ გამოგვჩვენა ამ ეროვნულსა და თანაც იმეთით დღესასწაულზე დასასწრებლად, საერო სისარულში მოსწიფეობის მისაღებად; არ დარჩენილან არც ერთი შორეული ევთხე ხეყნის სამშობლოასა, რომ ამ საერო მხიარულეობისა და დღესასწაულის კაღობისათვის ბანი არ მიეცა... ეკლამ მიუღოცა რაფ. კრისთიას მისი დღესასწაული, ეკლამ — თეადმ, თე კლეხმ, დიდმ თე მატარამ, მოსწაელემ, მუმამ, ხელოსანმა... ეკლამ საკვირველის ერთ-სელოვნებითა და გულწრფელობითა მადლობა კარდაუხვდა რაფ. კრისთიას, მოწიწებით მუსლი მოადრიაკ მისის ნაწის, ამ დაუმრეტელის გონებითის წყაროსის, წინაშე.

ეს დღესასწაული, ეს დაუეიწური დღესასწაული უფროს-ერთი მით არის შესანიშნავი, მით არის საკულისმთაერო, რომ რაფ. კრისთიას 50 წლის აუბილეა გადაისადეს არა როგორც აუბილეა თეადისა, არა როგორც აუბილეა რომელისმე სამატოო გემისა, სახელმწიფო სამსახურში დაწინაურებულისა, — არამედ აუბილეა გადაისადეს საზოგადო, საკვეწრო მოღვაწისა, რომელმაც თვისი ასაღგაზდური გული, გონება, ძელა სამშობლო ქვეყნის სამსახურს სესებით შესწირა; რომლისა გული, გული წრფელი ჰ სიყვარულით გამთბარია, თანხმრადა ქსტეშს როგორც თეადისა, ისე კლეხისათვის; რომლისა გული ორისავე მწესარებით იტრემლება; რომლისა გული როგორც კრისთისა, ისე მუორკას კეთილ-დღეობითა მხარობს, ფრთის ისხავს... კადეც იმატომ იყო, რომ ეკლა ჭკრძნობდა რაფაელის იმეგსა; კადეც იმატომ იყო, რომ ეკლა სედილობდა თევისეპურად მადლობა კადახვდა, ფიანდაზად გაქმლოდა სისარულით სახე-გამწიფებულსა და წრემდ-მორეულსა მოხვისა....

22 ოკტომბერი, ეს საზოგადო ნადიმობის დღე, ეს დიდის ამბითა და ზეიმით გადახდილი დღე, დაუეიწური დარჩება ქართველთა ხსოვნაში... სსვითა შორის, ამ ეროვნულს დღესასწაულს დაესწრო ხეყნი მატეიკელები სტუმარი — რუსის ბოკტი ბ-ნი კას. ეკლასიკო. აღტაცებულმა უოკელისავე ნახულითა და გავგონილითა, ბი რა სთქვა: „ბუერი აუბილეა მისისას რუსეთში, მატრამ იკეთა

დადი სსხ, გულწრფელობისთან ერთად შეერთებული, როგორც
 კლო რაფ. ერისთავის აუბილემს, არც ერთი არა ქონებულა
 კრი, რომელიც ასეთის გულწრფელობის სიყვარულითა, ასეთის მ-
 ტიკისგემითა უხდას სამეციკროს თვისის მოამბე მშრომელსა და
 სსოვადო მოღვაწეს, კვამობ, ის კრი, რაც უნდა მტარა იგოს,
 რაც უნდა ყოველისფრთო შემორკველს გარემოებაში იევეს, ერთს
 დროს მანც თავისს გაიტანს, თავისს სსხს არ დაქვარავს, — მო-
 მავალი მისია, მომავალი უეჭო, ბრწყინვალეო....

მრავალფეროვნია თ. რაფელ ერისთავის მოღვაწეობა ლიტე-
 რატურაში. თავა-და-თავი ღირსება მისი — მისი ლექსებია, სიდაც
 იგი გაცნობს ჩვენს დამაღს ხალხს, მისს გულის-მასუხს, მისს
 სახარულსა, მისს ჭირ-კარამს; სწორედ ის ლექსებია, რომლები-
 თაც რაფ. ერისთავის ლიტერატურული ფიზიონომია გამოიარკვეს;
 სწორედ ის ლექსებია, რომლებითაც რაფ. ერისთავს ჩვენს მწერ-
 ლობაში ლიტერატურული სკოლა შექმნა; რომლებითაც ჩვენს
 მწერლობაში ასლი გზა გაქვეალი და ამ გაკვალულს გზაზე მის-
 მიერ დაწვებულის სქმის განმგრძობა აღმოაჩინა.

თავისი წელიდა რაფ. ერისთავს მერხიერებაშიაც შეიტანა. მის-
 მიერ შედგენილი ლექსიკონი ბუნების სამთა სამეფოთაგან, მისის
 ყოველ-ესამდელოკობის ალექსანდრე ემისკომოსის საფასით
 გამოცემული, ჯერ-ხინად ერთად-ერთად ჩვენს მწერლობაში; დიდი
 ამაგი დაგედო საბა-სულხან ორბელიანის ქართულ ლექსიკონის რე-
 დაქტორმაცა. ჩვენს საყვარელსი მოეტის ჟურთსეული მარჯვენა ჩვენს
 სორსს თეატრსიცა სწედა, ამისაც დასდო ამაგი. „ბიძაისთან გამო-
 ხემრება“, „მარიაშხერასას“, „ჯერ დაიხობენ — მერე დაქორწილ-
 დენ“ და სს. რაფ. ერისთავს შესმინა ჩვენის თეატრის რეპერ-
 ტურასა. აგრეთვე რაფ. ერისთავის ეთნოგრაფიული წერილები
 რუსულ გზით „კავკასში“ და საქართველოს სხვა მერიოდულს გ-
 მოცემებში დასტამბული, დიდს სამხახურს გაუწევს ჩვენის ქვეუნის
 შესწავლის მისურველსა.

თ. რაფ. ერისთავის სრულ თხზულებათა გამოცემის უფლება
 წიგნების გამოცემულ „ქართულთა ამხანაგობასა“ აქვს შექმნილი,

რომელმაც მისი ლექსები და პოემები უკვე გამოსცა ერთი ტომად, ამედი გვაქვს, ხსენებული სიმბატური და მხნე „ამხანაგობის“^{არქივ} თველ შეიბხველ საზოგადოებას რაფაელ ერისთავის სხვა ნაწერებსაც მალე მაწოდებს ღირსეულად დასაფასებლად სუფარულ პოეტის ღვთიურ ნაჭისა და ამჟამის ქართულ საზოგადოების წინაშე.

თ. ხახოია

არ შაგაზინოს...

არ შეგაშინოს სამარემ,
გულ-ხახურელამ შეკადა,
ივცხლექ, იმედს ნუ ჰქარგავ,
შობილო სეტანველად...
იბრძოდე, ვადრე მახვილად
გიტრის ჰეუ და გონება,

მინამ არ შემოგხვევია
სრულად მადგურობ მოხება.
ცხოვრება — გამოცანა,
სიცოცხლე კადვე — ძლია...
და ამ გუარს უოფნას, მერწმუნე,
სიკვდილი უფრო ტყბილია.

შ. მღვიმელი

ფ ე შ ა შ ო !

მო, ფეშქაშო, ნაზის სჯლით
სახსოვრად მოცემული;
გული, მკვიდრად შეინახე,
მწველის ცეცხლით ადგზნებულო.
ნახეუტე მის მკვირ,
ვისმა გულმც დავიბონა;
მის აღურსით მოიკრიფე
კელიანი კარდის კონა.
დაიდაგე მისის ცეკრით,
მოიკალი გრძნობის ეანი
და მკვირ შესს სახსოვრად
გუგზავნე ოქროს სინი...
ტურფავ, ტურფავს მკვირად

მიგბეუტებ გულზედ ნელად,
და შემქმენ მოციადებულ
ცეცხლის აღის გასახელად.
შენს აღურსში უნდა მოკვედე,
გამოუოქმელს ჰირსაც კგრძნობდე,
ნამტირალი ცხარეს ცრემლით,
შენგნით უნდა ვნუგეშობდე.
მის ნახეშდის თაგი უნდა
მაესცე შენგნით დავიწვებს,
გული — გრძნობას, გრძნობა —
სურვილს
და სურვილი — აღმაფრენას.

1886 წ.

შ. მღვიმელი

ღმთის-მშობლის ხატი

პ. რ. მ. მ. მ. მ.
გ. მ. მ. მ. მ. მ.

(ილი-მამამდ-ხანის შემოსევის დროინდელი ამბავი, ილ. ხონელიანი)

მოდრებლული დღე იყო. ქვეყნისთვის აღერსიანი მზე ისევე დრებლებში იმღებოდა, — ტფილისის ოსრების ცქერას კრადებოდა. წიამ სვრიდა, ხს კადილებდა, თათო არხეკნმოა—ვიწიამო თუ არაო? ქალაქის გარშემო მიუბს სქელი ვახუ-ბურესი კადანწოდოდა. ეკელაფერს ცხეარ-ძირა წამოსტიროდა, დაღერქილი და დაღონებული სახე ეღო. ბუნება თათო თანაგვრძნობს ადამიანის მწესარებასო, — მასთან ერთად იმსაც გლოვის ძაძბ ხეგვია. რა დღე გაკიდა, ადამიანს გულს უწულელებდა, თვალებს ცრემლით უკსებდა გადბეგული და ავლებული ტფილისი. ამ ქალაქის მარტო ხაგრისა და ხსძირის გროვა და ქეთა უორე-ღა დარჩა. მუფის სასხლე, ხელმოკლე მცხოვრებთა ქობ-მახება, — ეკელაფერი დახაგრავს მტრებში; ეკელაფერი იწოდება, ზოგიც დაიწვა. სამხელი სასხლე იყო სხვა-და-სხვა უბნება, საღსით მჭიდროდ დასახლებულია. ეკელაფერი-ტამირნიც არ დაინდო მტრის უწმინდურმა ხელმა, — ამბოც-კი მუკხო და შექმლად; რის დახტრეკაც შექმლო — დახაგრა; რაც რამ მუარფასი მოახელა — წაიღო, დახარქია — ცეცხლის აღში გაქსეთა. თვისის სიმდიდრით და სიმშენიერით განთქმულ ეკელაფერის ახახლო-მახლო მოუდნებზე მთა იდგა საეკელაფერო ნიეთებისა. ამბოში ზოგი ბარბაროთათვის გამოუსადეგია ნიეთიც კრია, მკერამ გამოეტანათ იმიტომ, რომ მათის გაუბატოურებით დამარცხებულ ქართულთა სარწმუნოებრივი გრძნობა შეკლახათ. ხატება, შესამოსელი — ეკელაფერი ერთმხერთში იყო არეული, ეკელაფერს ცეცხლი კკადა. ქალაქი მუსრ-გაკლებულსა ჭკეანდა: მუ-ხორციელი აღარსადა სწანდა; თუ საითგანმე მიკარეკებული, ფერმისდილი ადამიანი გამოკურებოდა, შემინებულს თვალებს აქეთ-იქით აგეგებდა და მღლეე იმღებოდა, თათო დეადამიან მირი უუოო...

მხოლოდ მტკერის კადმა, ავღაბარში, მოსწანდა აუარებელი საღსი, სამხელს ფაცაფუფში. ეს საღსი ილი-მამამდ-ხანის ვარა იყო; — წასახლელებად კმზადებოდა. საზიზღარმა საჭურისმა ქა-

როგორცაა ჭკარი აქონა, მათს უბედურებთ გული მოთვსნა და
 ხელა მინათკენ აძარბდა წასკლასა. საქართველოს თავს უბედურებ
 იმიტომ ეს არა, რომ ყვეთ-მოყვარულმა გრძობამ გაიღვიძა მისს
 გულში, — სხვა აზრი ქჷოსდა, სხვა შიშმა შეიძყო. ენკენსათვის მი-
 წურული იყო, ადარი დკებოდა და, რაც დრო გადიოდა, ვარის
 შენსხვა უარსად უჭირდებოდა, არაკლასა ემხროდა! ძველი მეომარი
 თვისის სიმშობლოს დამცირებას, თვისის სიმეფოას შერცხვენს,
 ძველის დიდებას შეზღუდას არ შემარჩენსო. შიქ-ნადირის გაწერთ-
 ნილი მეფე, უბღკელი მძღკელი, სხვა მთაში აქნება, თვისს ერთ-
 გულ მთიულეთსან, — ამ მთიულეთსან, რომლებიც სომარად არიან
 დაბადებულნი, რომელთაც არ-კრთხელ დაუმტკიცებთ თვისისთუ-
 კარელ მეფისათვის ერთგულს, თუ-დადება. სჯობს, გაკეცლო
 და იმის დაკკრდე, რაც კუყვი; მოძყოღში, კან იფის, როგორ
 დატრიალდება ზემა ზედაო.

დაახ, აღა-მამხად-ხანი მიგაოდა... ურქითა ქარაყნი, უოკლის სიძღი,
 დროთ დატრირთული, აურებელი მს დრობა, წასსულელად მომზადე-
 ბული, იმის ბრძანებას-ღა ელოდდა. წასულა „შიქ-ან-შიქზე“ მეტად მისს
 ვარის უხაროდა. წასულა არ უხაროდათ მხოლოდ უბედურ ტყუ-
 თა; შამშილისა და დარდასიკან დატრხეულნი, უდრტკინელიად
 მოკლოდნენ თვისს შწარე ხვედრსა. კან იფის, რამდენი ტრუ-
 მლი დაღვარეს მწუხარებისა, რამდენი შეურაცყოფა დატრხეს! წან —
 ტყუობა და თოსი კაი-უგლასი მოკლოდდათ; უკან — სტოკებდნენ,
 უთხოვებოდნენ ყელაფერსა, რაც მკართესი იყო მათთვის. უბეტნი
 მათგანი მოხუნნი და აუდმოფხა იყვნენ, და ვარის შორს, სძი-
 რსეთში, უნდა გაქყოლოდნენ...

გამეშებულსა, უსიგოცხლო სისეზება სრული სსოწარკკეთ
 ესტებოდათ, — მორის, ყელაფერს გამოკემშიდობეთო. ცოცხლ-
 ძკვდართ, ყოკლიყე კამარი გაწვეიტათ საჭო ცხოვრებისათს. შიქს
 შკედლო, სხვაც უნდოდა, იქ წაყენს; ვალათებს — თოსნაირად
 ეწამებინათ, — მათთვის სულ ერთი იყო. მხოლოდ წყურვილი, სიმ-
 ნელი წყურვილი, გამოთვსაზღებდათ სოღმე; გაიწკედნენ წელის
 დასაღკვად და, თუ წყალი არ აქნებოდა, თულებათა სთხოვდნენ
 მტრებსა — მტკვარზე წასულის ნება მოკვეციათ... დარაყნი მოწე-

ღებს მოიღებდნენ და სებას აძლევდნენ, თან ზევიდგან თელ-გურს ადგებდნენ წამსკელით, ან გაგვეპარონო.

მტკიარზე ჩასვლა ერთმა ბუბურმა დეა-კანძაც თხოვა. ისიც ტყე იყო, ისიც ეწეოდა სურათი მწუხარების ჭაშანსა. იმან არ იგოდა — რა აზრი ქონდა მისს სიცოცხლესა. სიცოცხეი, ყვარუ-ნზე დაურდნობილი, რის ვა-კატანით დაეშა მდინარესაყენ. მო-კლა წყურვილი, მუღი გაიგრილა და ქვზე ჩამოვდა. მერე მიმო-კლო თელი ზონრებულს, მაგრამ მისთვის მკარფასს ქალიქა, მისს მუღალულს კვლესია-ტაძრებსა, და მწარე ტრემლით ნყადული გა-დმოაფრქვა თელთაგან. ამ ორის კვარის წინად რა იყო და ასლა რაღა არისო? სად გაჭქრა მხარულება, სიცოცხლის დულილი, უღარდელი სიცოც-კასესიო? სად არის სამართალი? მამ, კვ არის, დღეს მის აქით კვლარ ვნასე კვლარც მღერისა, მაგრამ მხარულს, კისკას მტკიარსა, სახმით მოსკონანრს? სჯობს ახლავე მოკვდე ამის განშორებას; სჯობს მოკვდე — უგზო-უკვლოდ თრეკას უცხო მხარეს, უცხო ხალხში....

გაიფიქრა: რა აქმნება, აქ დაურნე, მიკიბლო სადმე და უყამ აღარ დაებრუნდეთ? თუ მიმოქნეს და მომკლეს? მომკლან, რა? ასეთი სა-კვდილი სჯობთ სიცოცხლესა. მაგრამ, კან იცის... აქმნება დავაი-წყდეთ.... სემა ბუბური, უბედური თავი ან ვის რად უნდაო? მო-კონდა დარაჯის დაუდევრობა — როცა დავეთხოვე, ხეირიანად არც-კა შემოუსჯინა, მხოლოდ თავი დააქნა — წადიო. ერთი სათა თუ დამტაღდა, ერთი სათა-და... მამან, კან იცის? აქმნება...

მშველიათ მარჯად აიარა მატარ აღმართი და აქადგან სეკმა ჩაეშა. ბუნქებს ამოფარებულა, მიწას გაეგრო, სული განება, თი-თქო კურდღელით, მუქებრებს გამოქაეულია...

მაგრამ მუქებრებს, მუქებრებზე უარესებს, ფიქრადაც არ მოს-დიოდათ დედაბურს გამოხდგომოდნენ. უკვლას დაავიწდა მისი თ-ვა, თუ-კა ოდესმე ახსოვდათ; აურებოდნენ და წასვლას სიმზადისს უნდებოდნენ. ცხენთა ჭახენა, აქლემთა უროენა, ურემთა ჭრადლი, მხეცური უვირილი მსგე ირახელთა, — ერთად-ერთ უერთა-სმების წამ-ლებ, სამინელ უვირილად მკვზავდა.

ხმა-ურობა მესწყდა, საწუმე ჩამოკარდა. დედაბურს კადეე დიდ-

ხანს კვლავ უერებში ვიარაღი. გატყუებული, ბუნებრივად იყავი, კიდე
 კმინოდა, არაინ დამინახოსო. მხოლოდ სიღამო-ხანს კარგად
 გამოყვებულ სიხემით გული მოიგა, ზევით ავიდა მოედანზე, ხედავ
 მტერია აქო დამინახული. მიმოავლო თვალი მინდურობას, ერთი-
 კო წამოიყვირა განარებულმა და მიწაზე დაეშო. მოედანი დატარე-
 ლებული აქო, მხოლოდ ნესკა და სხვა რამე-რამე ქმოწმობდა,
 რომ იქ ვარი მდგარა. გადარსა სანარლო დედაბერი; ტყუობას,
 გაუბატურებას თაქი დააღწია! სსწაულებრივის გადარწინსიოვის
 მდღეიერსა თაქლი ვერ მტკეს მიაძერო და მერე ზევას...

მოელი მისი არსება სოციალის სიმამცისა და გულადობის
 გრძობამ შეაბერო. მოუნდა მამინათვე წასულიყო და ენას, რა
 მოუვიდა ქალქათო, ენას უბედურების სურათი, ომის შედეგი. აქმ-
 ნება, დმერთამ ხელი სულ არ აგვადო. ნქმთვის და სხვებისთვის
 რაიმე სუბეში კიდე არისო. ხელი დაავლო ვოსსა და სქარის ხა.
 ბავით ვასწია სუადამათის ბალებსაც. ცხენის ფეხებით გაქელილ
 ბალებში კიდე იბოჯ ცოტოდენი მწენალი და შიმშილი მოავლა.
 სუადამათითგან სიონისაც განმოქმართა. დმერთო, რა სიმინელმა
 აქო ეს გვა! დმერთო, რა სიმინლად აუბონება მტერს ღვთის
 ტამარი! მოელი გვა მცხადრებით აქო სავსე, მომეტებულად ბე-
 შვების მცხადრებით, რომელთაშორის მუქმწოყარა სვილინიც
 კრავენ. კრავენ მომარნაცა, შვიარდებულნი; კრავენ მოხუცნიცა,
 უარადონი. სმარსელესაც დაინახვდით, თვისის მხეკარდლების,
 ქართულების, გვერდით, სიგოცხლეს გამოსალმებულთა. ეტობობდა,
 სიგოცხლე ასე ავდილად არ ემეტებოდათ. მტერი და თაქისიანება
 ერთმანერთში აუენ არეულნი, მაგრამ თათ სიკვდილსაც ვერ
 შეერბებინა ერთმანეთთან,—სიმინელი სანახვი აქო მათი სხეუბი!

დედაბერი სვდილობდა არ დაენას და გულს არ შემოეროდა.
 ერთი, მღე გავსორდე აქურობას, მღე დაქინსო ტამარი და და-
 კამშიადო გულთო.

აქ, გამოხნდა ძველი, სვეარელი სიონი—ტყილისის მშენება
 და სიმინე! დმერთო, რას დამსგავსება, უსულოებს როგორ გა-
 უოსრებათ! შიგნით და გარეთგან სულ გაუფუჭებათ, ხეუნი და-
 დება შეუბღღავსო. სმტერეუბი, შესამოსელთა ნაფლეუბი, სხვა-

და-სხვა ნიუთის ნატეხები, მგზედრები, ნესეა, მკრეხელობის ნიშნები... აღარსად კანკელი, აღარსად ხატები, აღარსად ტრამპიზი, — მაშინვე კედლები-და დარჩენილა, ფანჯრები ხულეწინათ, კარები დაბტურნივნით. უკლებს ტლახი, იუროლებული სუნი, გასრწილ მგზედართა სუნი. მაგრამ უკლახე საკალალო, უკლახე მეტი ღვთის-რისხვა ის იყო, რომ ნეხელ-მოკიდებულ სეკკელსიაო ნიუთების სუნი ახებდა იჭურობისა... დედაბრმა პირვერის წერთ, შემხებულმა, ვერ ტამარს შემოუარა, მერე კწოს. თუკი-იერებდა მკედრებს! მასი ნათესაენა და მოკეთენი არაის კრახენ და არც იქმნებოდენ, — იგოდა, ტფილისი შორს დარჩათო. მაგრამ, ღმერთო ჩემო! ენ არ იყო ამ ე-მად მასი ნათესავი, მასი მოკოკი!.. ესეც რო არ უოფილიყო, განლა იგოდა, რასა სხადიოდა, განლა აძლევდა თვის თვის ანგარიშსა, ქლახში უბო-უკლოდ მოსიარულე? არც-ეა იგოდა, რისთვის მიიქდა ერთს აღვას, სხადც თის ნიარს ნიუთებს ნეხელი კვიდა და ხრწოლაკდა. უოხით ქექ დუწყო. ამოქქექ ნათესაენა, დახვეული ქლადეხები, ენ იგის, იქმნება, მეკეთი სიკელ-გუფრებიცა იყო, სიონში შესხელი, და... ნათესაენის ქვეშითგან კამლისგან ღურფ-ფერ გადევრული, დაღონებული სახე კამონხდა ღვთის-მშობლისა... არასდროს, არც თუვისს მატარობაში, არც ახალგაზდობაში, არც მამინ, როცა მატარა გოგონა იყო და სიონში დედასთან ერთად სლოცავად დატყრიალუბდა, არც მამინ, როცა გულის-საყვარელთან ერთად გეარტეინს ქვეშ იდგა, რათა საყვენო კავშირით შეერთებოდა, — არას-დროს, ამ სახეს, ასე ხშირად ნახხსა, ისეთის თვლით არ შემოუხებნია მისთვის, ისეთი შთაბეჭდილები თუვისდღეში არ მოუსდებია... ერთს დროს მეცნია, დაიდი და თან მშვიდი სასე უოკლად წმიდა ქლწუელისა, უმხეო მოღამარე ურმითა ხელში, აღერსით უფურებდა მესელ-მოდრეკილ მლოცველთა; ახლა-ეა უდადესი, განუ-საზღვრელი მწესარება გადაქეთრება სახეზედა. მღვთის-მშობელი, შუამდგომელი უკლისი, ქიმიჯი მწესარეთა, თუვისს შვილითა, მტუბობოდა, უკლახე მეტად მწარედ დასტიროდა თუვისს ხვედრისა, თუვისს წილ-ხდომილს საქართველოსა, საქართველოს — უბედურსა, მართლმორწმუნესა, რომელსაც ესდენი უბედურება თუვის დაბტუდა... სახსარულით მოქვარდა დედაბერი წმიდა ხატისა და გულ-დაშვი-

დებულა მის წინ დაემო... ისღა გაიგო: რასთვისაც ახსნა ბუკის ტყუილობისგან; ისიც გაიგო, რასთვისაც მოიყვანა იმეკ ბუკის ხონნი; ისიც გაიგო, ღმერთი რამდენად მოწულე თაღით უყურებდა.

ბუკის წელიწადმა გაიარა მის აქედ. უცნობი ტყუი ალა-მაქ-მად-ხანის თვისის თვასში თვის-მიერ ოდესღაც დახსნილ ხატს უყურებდა და ისე ამოხდა სული... კიდევ ბუკის წელიწადმა განკლო, და მისი შეილება ერთი-მეორეზე მიტყუენ მისს გულსა და დაიკვიდრეს სამოთხელი სუკუნო, სადაცა არა არს არცა ურეა, არცა სულთქმა, არცა მწუხარება.. განკლო სწორედ ასმა წელიწადმა, და კრწანისის ველზე მამულისთვის თუ-დადებულ მართლ-მადიდებულთა სულთა მოსახსენებლათ გარდახილ მანაშეადში, დედაბრის შვილი-შვილი, ქალბრა-შერთული, იმეკ ხატის წინ ღოცულობდა.

მაგრამ კვლავც გზიკრება: იმდენთა მოდგმითა, კვლავც მოკლი სუკუნე, ტყუილისის ხონრების შემდეგ განკლილი, სუკმარისი კერ იქნა, დახსნილი ხატა კრის ღარიბ უბნადგან, აღ. იკ. სკანკლის უფრო-რე ღარიბულ სახლითგან, ისეკ დაბრუნებულეუა განახლებულ სონში....

თ. სანოია

მეფე ერეკლე

ტფილისის არხიშა 1795 წ.

თბილისის
საღიგებულებო

აღა-მაქმად-ხანის დროს.

11 სექტემბერი 1795 წლის შესანიშნავი და დაუვიწყარი უოკელ ქართველსათვის; შესანიშნავი მათ, რომ ამ დღეს და-მარცხეს ახ-ორმოცდა-ათ ბრძოლის კლზედ ნამყოფი და ბრძოლითგან მედამ გამარჯვებით გამოსული მოხუცი მეფე ერეკლე. მიზეზი მეფე ერეკლეს დამარცხებისა ორია. მარჯული და უმთავრესი—ღა-ლატი სომხების მხრივ, და მეორე, თითქმის უმნიშვნელო, მიზეზი—უთანხმრო ბრძოლა მტერთან. მეფე არაელისა ქვეანდა სულ ხუთი ათასი კაცი; მის მოწინააღმდეგე აღა-მაქმად-ხანს-კა—70,000 კაცი. აქედგან ცხადდა სხანს, რომ ერთი ქართველი თოთხმეტს სძარსელს უნდა შექმბოდა. რასაკვირველია, არაელის წინადეე რო სტოჯნოდა, ღაღატს მიმირებნო, სხვა ხარად მოაკარებდა საქ-მეს. მაგრამ არა იგოდა რა ამისა. ამიტომ, როგორც უოკელთვის, უმაშრად შეება მტერს. გამარჯვების იმედიცა ქქონდა, რადგან, გა-რდა ამ ერთ მეჭა ჟარისა, რომელიც თანა ქვეანდა საომრად გან-მზადებული, კიდევ მოელოდა საქართველოს სხვა-და-სხვა მხრითგან მოშეკლებსა. მაგრამ სომხელმა ღაღატმა თავი იხანა სწორედ ბრძოლის დროს და მისი შედეგი იყო—დამარცხება ქართველებისა.

მეფე არაელი და აღა-მაქმად-ხანი კარგად იცნობდნენ ერთმან-ერთს და სეჭო იყო, რომ ამით ერთმანეთთან ეომნათ. მაგრამ მეფე არაელის მარადმა მტრებმა აღა-მაქმად-ხანი სომხლად აღელვეს. აღა-მაქმად-ხანმა შემოუთიელა არაელის, შენი რუსებთან კავშირი შეენისო, გთხოვ, კვ კავშირი შესწყვიტო, თორემ ომს ავტება-ვო. არაელმა უარი შეუთიელა. ვერ ერთი, რომ რუსებია ერთმორ-წმენი იყენენ ქართველებისა და მეორეც—რუსებისგან ბერია კარ-გი დამირება ვერებოდა, და უოკელს შემთხვევაში შეელსაც ქმარ-დებოდნენ.

ამიტომ მეფე არაელი მზადებსა შეუდგა. მოახმო სსხელმ-წიფო საბჭო, სდაც ბერია კარგი აზრი წარმოითქვა, მხოლოდ უკელს მეფის რჩევა ამეობინეს; ამის ანგარიშით, საბრძოლველად

უნდა გამოხულიყო ოთხმოც ათასზედ მეტი შოშიანი და ეს მისთვის სრულებით საქმარისი იყო აღა-მაქმად-ხანის დასამარცხებლად. მაგრამ ამ რჩევაში ისეთი ორგულნიც კრებიან, რომლებმაც სამტოს გარდაწყვეტილება მტერს შეატეობინეს.

ირაკლი მაშინვე შეუდგა ჯარების შეკრებას და მთის მზადებას. საქართველოს უველა კუთხისაკენ კაცები გაგზავნა ბრძანებით, რომ ჯარები შეკრიბით და ტფილისის მიდამოებში დაბანაკებულიყვნენ. ამ დროს მეფეს მეორე ვერ მოუვიდა კაცი აღა-მაქმად-ხანისაკენ, რუსეთის ერთგულობას გადაუდგეო. მაგრამ ირაკლიმ ყოველ უარი შეუთვალა. ამის შემდეგ რაც თან უარი ახლდა, რიცხვით ოთხი ათასი, აგრეთვე ამერეთიდან მოსული მეფე სოლომონი სამი ათასის შოშიანთ, გაიუღა და წაიღნენ ეზისისაკენ აღა-მაქმად-ხანის დასახვედრად. აქედან ცხადად სწამს, რომ ირაკლიმ არაფერი იცოდა მის წინააღმდეგ შეთქმულობის შესახებ. თორემ ამ მდარევის ჯარით ამ საშორეულ არ გაეკებოდა მტერს. აქ ირაკლის შესამე კაცი მოუვიდა აღა-მაქმად-ხანისაკენ, უკვე მდინარე არეში გამოკელი, არ მინდა აკოხრო შენი ჭკვიანი; თუ ომი არა გწადიან, ნუმი სურვილი აღასრულე და უკანვე წაუღო. მაგრამ რა-ეა ირაკლიმ შატოისხანი სიტყვა მისცა თავის თავს რუსეთთან შეკობრობისა და ამასთანვე ტფილისში შესაყრებ ჯარების მიდინა ჭკონდა, ამიტომ აღა-მაქმად-ხანს ზსუხიც ეი არ მისცა. ამისი გამოგზავნილი ელნი დატყვევ და ტფილისში გაგზავნა დარჩია ბეზუთაშვილთან.

ამასობაში ტფილისში ხმა გაავრცელეს, მეფე ირაკლი აღა-მაქმადხანს დიდად დამარცხ და თვით ირაკლი მოქცელესო. რასაკვირველია, ამ ამბავს საშინლად იმოქმედა ტფილისის მცხოვრებლებზედ და ბევრი მაშინვე გაიხიზნენ მთებისაკენ. შილოდ მდარეღნი-ღა დარჩნენ. აგრეთვე დედოფალიც დარჩა ქალაქში — სცა ნუმი ქმარ-შვილი დაიხოგებინ, დეე მეც იქ მოძკლანო. ირაკლის დამარცხების ამბავი ცეფილი იყო. ეს სმუბი გაავრცელეს ირაკლის მტრებმა და რვეზ ანდრონიკაშვილისაკენ გამოგზავნილმა ჯარის-კაცებმა, რადგან ამ ანდრონიკაშვილს მეფემ ორგულობა შეამწნია და ქაზივის მოურავობა ხამოართვა. ეზისში მეფე ირაკლი მტერს არც-ეი შეკბია.

სოღანღუხამდე გამოიტყუა და აქ გამკრძა იმ იმედით, რომ ტყე-
 ღასში უნდა დიდ-ძალი ჟარები აჩნება შეკრებილი და მოკვამდე
 ბაიხო. მაგრამ როცა გაიგო, რომ ტყეღასში არც ერთი მუამბრა
 არ მოსულაიყო, დიდად ეწენა, დაღონდა და ასე წარმოსთქვა:
 „თუ მე სოლიტობენ, მამულმა რაღა დაუშავათ?!“ მეფე თავის
 თავისათვის ეკა არა სწუხდა, იგი სწუხდა სავარაუდო სკარათველოს-
 თვის, — ის უნდა დაიღუპოს უღანამულოდათ. რა ჭკობაურია ჭ ბრძნუ-
 ლი აზრით გამოთქმული მეფის სიტყვებით! თუ ბარადად მეფესთან
 ქმონდათ რაიმე უსამიჯნობა, განა სხვა-ფრთვ ვერ მოახერხებდნენ
 მისს ღაღატს, რომ მამული არ დაეღუპნათ? მაგრამ შემდეგში აღ-
 მომხნდა, რომ რიხე ყოველთვის შიგნითგან გატყბილა, — მებრძოლი
 მტერი ისე ვერს დაეღუბდა არაყლის, როგორც შინური. მოღა-
 ღატე. არაყლის რომ სცოდნობდა, კინც იყო ბარკული და ღონიერ
 რა მისი მოღაღატე, მაშინ ასე აღარ წარმოსთქვამდა: „მამულმა
 რაღა დაუშავათ?“ იმისი ბარკული მტერი იყო სომხების ქათლი-
 კოსი იოსებ არღუთისსკი ახუ არღუთაინა, სოღომონ არღუთაინი
 იოსებ ბეხუთაშვილი, დარბაზ ბეხუთაშვილი, ოსიყა ყორღანაშვილი
 სულხან თუმანიშვილი, მანუჩარ თუმანიშვილი, შოაშთუმანიშვილი,
 იოსებ შაღბათაშვილი, ავეტიქ შაღბათაშვილი, არტემ ანარატაინგი,
 — სმაგელი და გაიპყრა კაცი — და მრავალნი სხვანი ამ გვარისანი.
 რადგან არღუთისსკი და სხვებც სომხები იყვნენ და არა ქართ-
 ველნი, რასაკვირველია, ამიტომ იმით სკარათველოსთვის გული
 ასე არ შესტკეივებოდათ. ამ ქათლიკოსმა მრავალი მამინდელი
 გაღუღანანი ბარი ფულით შესიყადა. სხვათა შორის ამითმა კრია
 რეკაზ ანდრონიკაშვილიც, რომელსაც არაყლიმ ორგულობა შეამ-
 ნაა. როცა ქართველებს ჟარა სოღანღუხთან დადგა, რეკაზ ანდ-
 რონიკაშვილმა ორი ათისი ქაზიყის ჟარა გაიყოლა და წავადა კა-
 ხეთს გაორგი ბატონიშვილთან. ქაზიუელები არც გაღუღებოდნენ
 თავისს სავარაუდო მეფეს, მაგრამ მოურავად ნამყოფმა ასე უთხრა
 ქაზიუელებს: „სჯობია ჩვენს სახლ-კარს მივეშველოთ და ბატონი-
 შვილი გაორგი დავიგვათ, თორემ აღა-მაქმედ-ხანს იმოღენა ჟარი
 ჭყავს, რომ სულ ერთიანად ამოგაწვევტავსო. თვითონ არაყლიც
 რა-ეკი სახაკს, ჟარი წახულია და ტყეღასშიაც არ არის სხვა ჟარე-
 ბო, მთაში გაიხიზნებო.“

მსლოდ შორე დღეს გაიგო მეფემ ქაზიულებს წასულა. ესე მოღალატეთა ბრალი იყო, თორემ განა არ შეტუობინებდნენ ვარი მიდისო. დარნა მეფე არიელის მსლოდ ხუთა თანსა შორა, და ეს ერთი მეჭა ხელსი უნდა შექმნოდა იმდენა ზღვა-ფარს. კჭვი არ არის, მტერი ქართულებს მოურეოდა; მაგრამ არიელის იმისა იმედიცა ქონდა, ხუთი ქართულება ჩვეულებრივს ვაე-ცნობას გამოიხენენ და, ამსთანხვე, ავგილი მიუყალი და მაგარი გვიჭარხოსო. მეფე არ შეშინდა; მრავალს ბრძოლაში გამარჯვებულა, ესლავ უშობად შეშინს ეშხადებოდა. არიელი თახი თანსა კაციო გამაგრდა მტერის შირას, ვაწრო ავგილს, შენახდას შთის შირიძი. ეს ასეთი მოხერხებულა ავგილი იყო მაშინდელ ომისათვის, რომ მდარედის ძალით შეიძლებოდა დიდს ფარს გამეღებოდა კაცი. შატარა შინდორს ერთის შირავ შენახდას მოუღვოშული კლდე ხეობათ, იმის შირ და-შირ მტკვარს ჩამოუდის და შესამე შხარეს— გამაგრებულა ტყვილისა იყო. მტერს მსლოდ ერთის ავგილი-გან შექმლო ბრძოლა. მეფე არიელამ არტილურათ და ერთი თანსა იმურლებს ფარისა ტყვილისს შემოსვალში დაეყენა. (სწორედ ამ ავგილს იყო გარდახდილი შირშინ 11 სექტემბერს შინაშვიდი ამ ასის წლის წინად დასოცილ მეომართა სულს მოსახსენებლად).

კვირს დილას შირველად სმარსულებმა ასტეხეს ომი. იმით კკონათ, რაწამს მიკადო, ქართულებს მაშინვე დაეიმორჩილებოთ. მაგრამ მოსტეუდნენ. ქართულებმა თავისთან ხეობად სდოს მიუშვეს სმარსულება და უცხად თოფება დაუშინეს; შერე ხმლებით დაურიენენ. მრავალი ტასწყვიტეს. სმარსულებმა რო ნახეს, სეჭმე გუდად მიდისო, გაიჭტნენ; ქართულებმა კარგა ხნს სდაეს უკან და ქხოცეს. შერე ასევე დამარხდნენ თავის ავგილზედ. ილა-მქმად-ხანმა რო გაიგო თავის ფარის დამარცხება, გადმოდგა გორაზედ იმის სანახავად— რამოდეხა ვარი ქუეს არიელის, რომ ასეთი დღე დაეყენა ხუთს ვარსო და შეიძლებს კადვე შეტაკებას თუ არაო. ერთი მეჭა ხელსი რო დაინახა, გაკვირვებულამ წარმოსთქვა თურმე: „ეს საწულები არიან ჩვენი მოწინააღმდეგეხიო?! ესლავე ასილის ფართო მიდით და იმოყლიტათო! „როცა გათამამებულა სმარსულების ასელი ვარი მრავლად წამოკადა, ილა-მქმად-ხანს კოტეა: „ესლავ ხომ

სულ მტკარში გადაჭყრიანო. მეფე ირაკლიმ უთხრა ქართველებს: აღა-მაქმად-ხანი გორასზედ კადმოდგარა და უნდა სეგნა ამოგლეჯო თავისის თვალთა ქანთოსი; ამა, კანძლო, ერთი ზეგულებრივად, კაც-კაცურად, შვეუტიოთო და თავი კანცობოთო. ასტედა ომი. ქართველებმა კიდეკა სძლიეს და კიდეკა გარეკეს დანარჩენი სმარსელნი. აღა-მაქმად-ხანს ძალიან სწყინდა თავისის ვარის და-მარცხება და ქართველების გამარჯვება. უკეარდა იმ ერთი მეტეხ საღისის თაე-გამოდებული და მამდგური ბრძოლა. უბრძანა სხეა ახალის ვარის მიშეკლება. ახლად წამოვიდნენ შესვენებულნი სმარსელნი და თითქმის სძლიეს შორს წასულს ქართველებს. ეს რომ დაინახა მეფე ირაკლიმ, თითონაც მიაშეკლა ახალი ვარა, და სმარსელებს სელ-ახლად სულ კუდით ქეა ასროდინეს. თუმცა აღა-მაქმად-ხანმა კიდეკა მოაშეკლა თავისი ვარები, მაგრამ გაფიცებულს ქართველებთან კვლარის გახდნენ. სმარსელებს რამდენსაც ქართველები ქვლეტავენენ, ორს იმოდინის დასეკნებულს ვარებს ქეზანენენ მქის ბრძანებით. იმ გვარი ვარის სმარსელე და გაგხარებული ომი რო დაინახა ირაკლიმ, დაიძახა: აზატსინის დროშა მომწოდეთო და თითონაც ერთი თვალის დახამსამებაზედ ბრძოლაში წაერია თავის ვარიოთ. ამასვე გაქევა მეფე სოლომონაც. ქართველებმა ირაკლი და სოლომონი თავანთ შორის მებრძოლნი რომ დაინახეს, გული მიეცათ, დაქერეს კიეინა სმარსელებს და შილად გადომდნენ. სმარსელი ომი იყო; ქართველებმა კიდეკა სძლიეს; სმარსნი გაიქცნენ შთისკეკ, სავა შაეი იდგა. რომ ნახა იმ გვარი გაჭარება, ბეურა და უკეაქცა. რა-კი აღა-მაქმად-ხანმა დაინახა. ქართველებმა შორს აღარა სდეს, რადგან შესამდებელი იყო გაცეუებინათ ქართველები იმ გამდიდს მინდორზედ, მერე უკელა მხრითგან შემოეხეკოდნენ და ამოსწყეტდნენ. ამიტომ ჭარი დაბრუნდა, თავისი ადგილი გაიმგრა და შიგ წადგა ყოველს შემთხვევისათვის.

ირაკლიმ ტფილისში მახარობელი გაცხანა; ხოლო ახლო სოფლებიდან ხალხი დაიძარა საშეკლად, მაგრამ არავინაც არ მოუვიდა, რადგან ხალხი სულ მთებში გასიზნულიყო იმ ხმების შემდეგ, რომ ქართველები ამოსწყეტეს და მეფე ირაკლიმ მოქეცესო. აღა-მაქმად-ხანმა კი გარდასწყეიტა, ხვალაც ვიომებ და, თუ კიდეკა ასე ცუდად

წყაიდა საქმე, როგორც დღეს, სულ მოღაღ ბეიურება და სმარ-
სეთის წყალო.

მეორე დღეს, ორშაბათს, კადეი დაიწვეს სმარსელებმა მოლო-
გან თოფის სროლა; მხოლოდ შიშით ახლო-კა ევლარ მოვიდნენ.
ქართელები კი თეხენ თავიანთ ალაგზედ გაუუბებულნი. შუა დღი-
სას-კი, როცა სმარსელები უფრო ახლოს მოვიდნენ, გამოცვიდნენ
საფართოგან, დაერივნენ სმარსელებს და კადეი გარკვეს მთისკენ.
ამ გეგრად, მეორე დღესაც დაამარცხეს ქართელებმა. *)

აღა-მქმად-ხანმა ეხლა-კი ნამდვილად დაამარცხა წასვლა სმარსეთის.
მაგრამ ირავლის მტრებმა არ გაუშვეს. მათ სამინლადა სწეინდათ
ქართელების გამარჯვება. ერთმა გაიძვერა ზემოსხენებულ სომეხ-
თაგან, არტემ არარატსიკამ, რომელიც თავის გეგრას ისე სცვლიდა,
როგორც საჭიროდა სცნობდა: თუ სომეხებში მოკვდებოდა, ხომ არა-
რატანეს დაირქმევა. თუ ქართელებში — არარატსიკელს და მო-
მეტებულნი-კი სცნობდნენ როგორც არარატსიკის, — იმ ამ არარატს-
კიმ და დარჩია ბეუთოკმა განათავისუფლეს და გაამარცხა აღა-მქ-
მად-ხანთან ის ელნი, რომელიც აღა-მქმად-ხანმა გამოუგზავნა ირ-
ავლის ყაზახში და რომელიც იქვე დატოვა ირავლიმ. ამ ელს
დაამარცხა, აღა-მქმად-ხანს უთხარი, არამც და არამც არ წახვიდე,
ნუ შეშინდება, ირავლის ჯარი სულ ცოტა-ღა დარჩა-თქო, მშველელი
არსაიდგან არ მოუყადა და არც მოუყა-თქო. ხელე უმწველად
ომა განახლე და დარწმუნებული იყუი, გამარჯვება შენ დაგრჩე-
თქო. მაქი ომს მაინც კერა ქებადუდა. ისე ამბობდა: „შე ირავლის
კარგად ეიგნობ, — ნადირშაჰის შეკარდა. იქ ხეკვებში ბეერი ჯარი
ეოლებს და მე-კი მოსატეუებლად ცოტა ხელხით მომეპაო.

მაგრამ ისე ჩამოაციდნენ და ისე დარწმუნეს აღა-მქმად-ხანი,
რომ მართლაც მეორე დღეს დაბრუნდა და ხელ-ახლად ომი ასტე-
ხეს. ამ ომში სოლომონს მეფე და ათასი ყაცი იმერეთის ჯარისა
არ იბრძოდნენ; ეს ათასი ყაცი ხომ წახვიდე იყო გამოგზავნილი
ზარბაზნებთან სამკვლად; მხოლოდ მეფე სოლომონი-კი მეფე ირავ-

*) ამბობენ, იმ ორს დღეში ქართელებმა ათი ათასზედ მეტი მეო-
მარი ვასწევიტეს სმარსეთის ჯარისათ.

ღამ წინა დღეს საღამოთი, ბრძოლის შემდეგ, ქალაქში დასასვენებლად და აგრეთვე დაბარა სასახლეში, სუობს კენ გაიხიზნოთ, რადგანა, შეიძლება, აღა-მაქმად-ხანი ისევ დაბრუნდეს და მე ამ დარჩენილის მცირედის ვართ ვა თუ კვლავ გავუშვებო. აღა-მაქმად-ხანს ეს იშხვიც შეატეობდეს არაყლის მტრებმა. ამ შესაქე ომში ქართველები სავიარჯულის თაუ-გამოდებით აბრძოდნენ. ისეთი დღე დადგათ სძარსლებს, რომ მათ შორის ხონქალი ისტედა, ომის თაუდანებებ უნდოდით და აღა-მაქმად-ხანს კმდუროდნენ: ტუვილადა გესოდეს, — ვერ ვაუობებთ ქართველებსო.

მაგრამ ამ დროს მკორე მხარეს კოჯრის გზაზედ, სოლოღაკის მათი მოემარა ხუთი თასის ყვით ას კლში, რომელიც აბრატსკამ და ხეხუთოვმა გააბარეს, აგრეთვე ვარაბასელი სომეხი მეჭრეხი, რომელსაც მეფე არაყლი მატეკია სტემადა, კეულ გაჭირებაში შეკლოდა და მალღს ხარისხამდე მალწყენა. ეხღე-ვი გამოსძლოლოდა წინ ვარს და შემოესევივნენ ვეულა მხრით მცირედს ქართველთ.

ამ დღით მალღ ას არემარე სამხელის ვანუ-ბურუსით იყო მოცული და ამტომ სოლოღაკის მხრით მომავღს მტრის ვარს ადვილად გაარჩეადნენ და სჭმეს სსვა ფრავ უშეკლიდნენ როგორმე. სანამ ვანუ იწვა იქაურობაზედ, მიშით ვერც აღა-მაქმად-ხანმა გაჭებდა ომის დაწყება. მხოლოდ როცა ბურუსი გაფანტა, მშინ მჭე მტყუარში გავიდა და კლმიდგან დაათვალიერა არაყლის რაზმი, რომელიც ერთს ადგალას იყო მიმღული. თითქოს ბუნებრევი ქლღატობდა თაუ-განწირღს მოხუღს არაყლის. ამას რომ ვარი მტეი ქუოლოდა, მაგალითად, თენდ ას ორი თასი ქაზი-ეღლიც რო არ წასულიევენს, კჭვი არ არის, არაყლი სამოღაკოდ გაიმარეკება. მაგრამ ვარი შეუმცირდა, არც არავინ სოფლებითვან მოეშეულა, რადგან სულ მთაში გახიზნულიევენს.

როდესაც არაყლი დარწმუნდა, ომის გაგრძელება — მხოლოდ ნემის ხღლის გაწყობა იჭნებოთ და უსარგებლოდ წაიღღის უკანასკნელი ომით, ხელ-სელა უკან დაიწათ. წაცყისის სევი საცა თაუდება, ამას აქეთ მეფე არაყლი კინაღამ დატყუეკეს სძარსლებმა. ბრძო-

ღის კვლევად ვა მცირედნი ქართველნი და ომიოდენს და მათ მო-
 რის სამსხნი არაგველნიც; ამით ერთმანეთს შეკვირვებს ან დასწავლი-
 ლიყენს მამულისათვის ან გაემარჯვნათ, მაგრამ, დალოცვილინი
 სულეველნი იქ გასწვდნენ. ამკე ომში ზედ ზარზარებზედ სულ
 ღვემა-ღვემა აქვეყნეს არტილერიის უფროსი, ნათღული მეფის
 არაგვისა, თავადი გურამიშვილი; ამ გაჭირების დროს, საკვდი-
 ლის წინ თავისს მომბრებს შესძახა: „სახელოვნა საკვდილი ვარ-
 ჩით ნამრახს სიგოცხლესო! ვისც თავი გადავიდეთ მამული-
 სათვის, სამის თითით მიწა აიღეთ და შეჭამეთ; ეს იყოს წყნა
 ზარბაზო.“ მართლაც, უკვლამ შესრულა ეს და უკვლანი იქვე ს-
 უყუნოდ გამოესაღმნენ ტახტულს ქვეყნას.

მეფე არაგვის უნდოდა დიდმის გზით წასულიყო, მაგრამ
 იმისმა ერთგულმა ქვეშეკრდომმა, თათარმა ედივარაშვილმა, არ გაუ-
 შვა და უნია აელაბრის ხედზედ გადაველო და ისე წასულიყო
 მოთსიკენ. არაგვიმაც გაუგონა. როცა არაგვი აელაბრის ხედს გა-
 ვიდა, მერტახის ქვეშ, წა. ესტატეს საფლავის წინ ცხენი შეყენა,
 მოაბრუნა ქალაქისაკენ და დიახა: „რომ მიადივარ, სად მიადივარ,
 როდესაც წემი ერთგული ქართველები სასაკვდილოთ იბრძვიან
 იქო!“ შეუტია ცხენს და უნდოდა ქალაქისაკენ გაქცეულიყო, მაგ-
 რამ რის ვაი-გავლანით უკან გააბრუნეს მოხუცი მეფე და მოქების-
 კენ გაემურნენ.

გოტა ხანს შემდეგ იმ ედივარაშვილთან მივიდნენ სმარსნი და
 ჭკითსეს: „არაგვი-ხანი საით წაიდაო?“ იმან დიდმისაკენ გაასწავ-
 ლა. სმარსნიც დიდმისაკენ წაიდანენ. ისე რომ მოატყუა, თვითო-
 ნაც მეფისაკენ გაქქესლა, მასთან მთის იქით მოქწია არაგვის და
 ყოკლისფერი დაწერილებით უამსო.

ამსობაში სმარსნი შეესიყენ ტფილისს და ახოსრეს. მეფის
 სასახლეში ნახულმა მოწოდებლობამ და სიმდიდრემ აღა-მიქმად-ხანი
 დიდად განაცვიფრა და ყოკლისფერს შერის თვლით უფურცდა.
 ძლიან მოქწონა მეფის ახანო და დიდის საამოებებით იმან კიდეც.
 უბრძანა ყოკლისფერი დაეხრათ და გაოხრებინათ. ისეთივე დღე
 დაადგათ სხვა ხსილესაც მთელს ტფილისში. ნამოანგრაქს და გა-
 ანადგურეს კველესიების კანკელები, დასწევს და წაბიღწეს ხატები;

მღეფელი და მღვთის მოსამსახურები, რომელნიც-ცა ხელში შეი-
ნათ, ხელეხ შეკრულნი სულ მტკარში გადაყარეს. მკვამ მძიმე
გასცა, ჭლამ კარეთ გადით, სოფლებიც აიკელითო; მხარლად თუ
სადმე ქართულთ ჟარა შემოგხვეთ, სსჩართო უყან წამოდიო, თო-
რემ გოცხლი ვედარეიან დაბრუნდებითო. ამ ხარად ააოსრა ტფა-
ლისი აღ-მაქმდ-ხანმა შეკვრებულ და უსკინადისო მანურ მტერ-
თა წაქეზებით და დახმარებით.

რვა დღის შემდეგ აღ-მაქმდ-ხანმა ბრძანება გასცა — წასასულე-
ლად მოემზადებითო, როცა ერთმა ხანმა ქვათხა: „რას მიეჭარებო-
თო, მკვამ ასე უბსუხა: „სსჯართა, მღე წავიდეო, თორემ მეფე
ირაკლი ამ გამარჯვებას აც შეკვარჩენს, შეკვრებს ჟარს, მოვა ახ-
ლად და სულ ტფავს გაგკამრობსო“. სმარსთა ჟარა სწრაფად ბუფ-
რა და წავიდა.

ბევრნი ამ აზრისანი არიან, ვითომც ამ რძმა ამერლებს ელა-
ღატნოთ ქართველებისათვის. მაგრამ ეს აზრი უსაფუძვლოა. სიმ-
შმათს დღეს ადრინად მეფე ირაკლი სოღანლუხის ვაწროებში სსხ-
გლებს აკუთხებუდა და ღრმს არხებს ათხრევიებუდა ამ აზრით, რომ,
თუ ვინაცოდა აღ-მაქმდ-ხანი დაბრუნდა, მისი დიდს ჟარებს აქვთ
გამოკლა გაუძნელდებითო. მართლაც, კაცი მოუვიდა, აღ-მაქმდ-
ხანი ხელახლად მოდისო, მშინვე ჭლამში მიერეიკა იფრინა მეფე
სოღომონთან და დაბარა, მღლა ამოდი, ზარბაზნებთან გამეგრდი
და მეც ეხლაც მოვიდო. „უბედურს კაცს ჭე აღმართში მოეწყო“, —
ქართველებსაც ასე მოუვიდათ. სსხამ მიერეიკა ტფილისს მიადწკედა,
გზაში დახედუნს სმარსნი და მოქლეს. ახლა ეს ხუთი ათასი სმარ-
სიგ კოჯრისი მხრით მოადგა არტილურას და ათასს ამერლებს; არ-
ტილურათ თუად გურამიშვილის მეთაურობით ადგილიდგან ბრც-კი
დაიდრა; ამერლებში-ცა ასე გაიფიქრეს: უოოოდ ირაკლი და მასთან
მოფენი გასწვიტეს და ახლა სკენზედ მოვიდგნენო და სოღომონ
მეფისაყენ გაეშურუნს. სოღომონ მეფე-ცა ჭლამის მირში იდგა და
თავის მძმისაგან, ირაკლი მეფისაგან, ბძმანებას ელოდდა. ამერლებ-
ში სოღომონს ის აშმაგი მიუტანეს, რომ ირაკლი ჟარით გასწვი-
ტეს და მერე სკენზედ გამოილაშქრეს, მაგრამ გამოვასწართო;

სუბს, ხეხს თავს ვუშეკლოთო. მეფე დიდად დადობდა, მაგრამ
რა გაეწეობოდა. იმერეთს წასვლა პრძახა, მხოლოდ ^{მეცხვენი}
საჭირო სურსათისათვის ტფილისში შებრუნდნენ.

ტფილისის მცხოვრებნი მომეტებულნი უკვე გახიზნულიყვნენ
და მათი სარჩო-სამხადებელი ღვთის ანამარად იყო დარჩენილი. ტფი-
ლისში დარჩენილიყვნენ მხოლოდ ეპიტრები და ესენი სულ სომხე-
ბი იყვნენ. ხა ამით მიქმართეს იმერლებმა და საგზადი სთხო-
ვეს, მაგრამ მათ, ხეულებრივ, იძუენეს, უარა უთხრეს: „ხეხი ს-
ქონელი ხეხთვის გახდაო“. იმერლებმა ასე იფიქრეს, მაინც უთვა-
ლავი მტერა მოდის და ისინი წართმევენ უკვლავურსაო; ისეც ისა
სუბობა, რომ ხეხს ვასარგებლოთო. ბევრს აღარ ესევენენ ამ შოიებს,
დაამტერეს დუჭნის დარაბები და, არც მითთვის საჭირო იყო ს-
გზოდ, გამოიტანეს და თან წაიღეს. სომხებმა და ნამეტნავად არ-
რატსკამ ის ხმები გაავრცელეს, რომ იმერლებმა უღალატეს არა-
ღისაო, ჭაღაქა გამარცხეს და გაიქცნენო. აქედან ცხადდა სხანს,
იმერლებმა არ-ყი უღალატეს, არამედ დიდად შესდგნენ; და არც ს-
კვიარყვლია, რადგან მეფის არაყლისაგან ერთი კაციც-ყი არ მიუყა-
დათ საქმის ვითარების შესატყობად, თუმა მისს პრძახებას მოუთმენ-
ლად კლოდნენ.

არაყლის მტრებმა აღარ მოუსვენეს აღ-მამად-სხანს და ისიც
ორის წლის შემდეგ ხელ-ახლად წამოვიდა უფრო დიდის უარებით
საქართველოს დასამსობად; მაგრამ აღარ დასცლდა; — უარაბადში
თავისმა უმებმავე მოკლეს, რომელთა მორის ერთი ქართველიც
ერთი. მკის მოკვლის ამზავი მამხივე იწიბოეს ტფილისში არაყლის.

ამით დამთავრდა აღ-მამად-სხანის ომები. მეფე არაყლიმ და
ქართველებმა, რამდენადაც-ყი დონე შესწევდათ, ისეც განახლეს დან-
გრეული და ათხრებელი ტფილისი; მაგრამ მაინც წახსდებურად კე-
ღარ განამტრეს კერც ტფილისა და კერც საქართველო, რადგან
არაყლის შერე მეფობდა სხეულა მემკვიდრე საქართველოს ტახტისა,
მე არაყლისა, ვითარცა მეცამეტე რომლის დროსაც ბოლო მოეღო
საქართველოს მეფობასაგან.

მ. იანკოშვილი

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՅԵՐԵՄԻԱ

ԶԵՎԵԼ

Երեմիայի կերպարը

Երեմիայի կերպարը

სიტყვით მადიანებს...

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

გულ-მწველი სიტყვა ჰკერა სიტყვით—

გუჯადით მღვდა ფრენისა;
 აზობდით, სკვდას გავიქრობთ,
 შკაიწვევტო ცრემლთა დენისა.
 მეც დაგიფერეთ, მოგენდეთ
 და რა შკგონს მენისა,
 თუ თქვენს ტეზილის სიტყვებით
 დავადუშობდით ენისა.
 კკა აზბაუა თქვენს მხრით
 არა სჯუროდა სმენისა,
 არცა იღებდა დროებით
 გულა გულისგან წვენისა.
 თვალს ვადკენებდა კვლავ წუშად
 ბეჭიბუჭს, სიტყვით ფრენისა
 და რას ვხედავდი?—მსოფლოდ კრთის—
 თქვენსსავე თვის დსენისა...
 სულის შფოთავ და წეზილი,
 ტანჯულის გულის ტრიალი,
 ვაება, კანება სულისა,
 სკვდებით სახე ფაილი...
 თქვენს მამის მოგაკონდებით,
 ვახდებით მუისვე მონებად,
 ვინც დაფნის გვირგვინს იღვითქვამსთ
 შკმდეკა შა შიასსგონებად.
 თორემ კვლავ თქვენს სულს აშფოთებს
 შიასის კარდთა კონება,
 ჭეიფი, ტურფას ტუნებას
 ტუნებაზედ კადავონება.
 და მეც, ვით ვხედავ, ღატონა
 ღიჯლიჯი ეველა კრულთა,
 სიტყვა—ჭეჭიკეებს, ცბიერობს,
 სჯე-კა—გაუიხულთა.

1887 წ.

შ. მღვიმელი

ბაკის ნაკვეთები.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

აკაკი და ერთი ქართველი ახალგაზდა ი. ქ— შეიძრა, ქართულს თეატრში იყვნენ ერთადა. ორნივე პარტერში ისხდნენ. ი. მ— შეიღმა აკაკის ერთი ღენერალი ანიშნა თვალითა, მერე ხელი შუბლზე მიიღო და გააქნია— ვითომ თავში არაფერი იყო.

— დიდი ხანია, ვიცო, — თავის კანტურით უბასუხა აკაკიმ.

ერთის ჩვენის თავადიშვილის დას მკო ერქვა. აკაკი შეხედა თავადიშვილს და უთხრა:

— თქვენი ცოლი ვნახე და მკოცაო.

ქუთაისში აკაკი ერთს ოჯახში წარდსა ჰთანამშობდა; სულკი აგებდა. შემოვიდა ერთი ვინმე მოხელე, ზ ძე. მისა შემოსვლა იყო და აკაკის „ღუ“ მოუვიდა.

დუ რა-კა მოვიდა, ჩემი საქმე კარგად წავაო, — სთქვა აკაკიმ.

ჩვენი სახელოვანი მწერალი ალექსანდრე ყაზბეგი ხვეითგან ახლად ჩამოსული იყო ტფილისში. გარს ყმაწვილები შემოჰხვევოდნენ და ისიც უამბობდა თვის თავგადასავალსა, — მეც ხეობაში ცხვარში მთელ-ს კვირაობით სველ მიწაზედ ვეგდეო, მშიერ-მწურვალი, ცის ქვეშ დასხვა და სხ... აკაკიც ყურს უგდებდა, ცოტა გადაჭარბებულად ეჩვენა „სანდროს“ ნაამბობი და აგრე უთხრა:

- „ცხვარში გაზდილო ვაგაო,
- „სოველ მიწაზედ გდებულო,
- „ფოთოლ ტაშს დააკრევინებ,
- „ლურსმად კბაღ-ამოგდებულო“...

ჩვენმა ცნობილმა გრაფაორმა, გრ. ტატიშვილმა, აკაკის საფეშქაშოდ მისი სახელი და გვარი მარმარილოს ფიცარზე ვარაყით ამოსტრა და წაუღო.

— დიდად გმადლობ, ჩემო გიგო, მაგრამ სახლი მე არა

მეტი და კარ... ძველ კაცს ვხედავ ან უფროსს ვხედავ
და ან უფროსს ვხედავ—უფროსს ვხედავ.

მეტი და კარ

მეტი და კარ

ქრისტიანული და კობეჯიანი ქრისტიანული
 მოგვიწოდებს უფროსს ვხედავ
 — 0 რა უფროსს ვხედავ და უფროსს ვხედავ
 უფროსს ვხედავ.

ტა, ვისი უნდა იყოსო?—პასუხის მაგივრად სიტყვა მოუტრა
 აკაკიმ ყმაწვილსა კაცსა.

მოუტრა
 აკაკიმ
 ყმაწვილსა
 კაცსა

ერთმა კნიენამ აკაკის შესჩივლა:—დავიღუბე, აკაკი, ჩემი
 კოტე სასწავლებლიდგან დაითხოვეს; ესეთი მოწმობაც მისცეს,
 რომ სამსახურში შესვლის ნება სამუდამოდ აღუკრძალეს; ცოდ-
 ნითაც მაგდენი არაფერი იცისო.

—რა გაწუხებსთ, კნიენა!—ანუგეშა აკაკიმ,—იიღოს კა-
 ლამა და მიპყოს ხელი ლექსების წერასაო!..

o ძე განთქმული მონადირეა—ეს მოელმა ქა-
 ლაქმა იცის. ერთხელ აკაკის ელაპარაკებოდა და სხვათა შო-
 რის, თავისს ახალი გაწერთილოს შეძებარს ქება დაუწყო:

—ისეთი „სტოიკა“ იცის, აკაკი, ისეთი... რომ, რო ვე-
 ტყვი, სულ შუბლში მიცქერის.

—რა კარგ სამწყერო ადგილისათვის მოუგნია დალოცვი-
 ლსაო!—უთხრა აკაკიმ.

საახალწლო გამოცანები.

შენ დადგბა სარ კრისა,
 გამოუთქმელი კნითა;
 გაურის ხაჭათ შექეულო,
 ხაღხი ამაყობს შესათა.

მასვე
 დანჯი სარ როგორც წენარი
 ზღუე

და გიყვარს თან-და-თანობა;
 ვეკლას შენ სკომს, მკოსანო,
 სიტყვა და საქმიანობა.

ზოგჯერ თქმა სკომს არა თქმისა,
 ზოგჯერ თქმითაც დამაყდების;
 განა ვეკლავ უნდა ითქვას,
 გაცს რომ ესას მოადგების!.

მღაღღა შენ ხაჭა
 და უძირო შენა გრძნობა,—
 ვისაც კარგ შენს მწარე კნას,
 გულზედ დახეზად დაქსობა.

თავის ქება ვიტრიადა ქდიანს,
 სიამოე კიდეკ —ხაღად,
 განა, რადგან მკოსანა სარ,
 უნდა იქნე ნუნუმურადა?

შესამე დანისი მოთაეკ,
 ბეღადი მეთაურათ,
 იღქვის თაე-გამოდებულა,
 კეთილი საქმე სწყურათ.
 ეს კია, ზოგჯერ მისს ხაჭმეს
 სარსულად უძვეს შურათ;
 და სმარად აბტერეკს საწველსა,
 როგორც ის ერთა ფურათ.

გულ-წრფელი და მარში მოქ-
მელი

თუკი დიდი გუჯის ტანსუკად
მაგრამ მაგ არა ჭრათ-
სალოტერიატურო ნაწილი

შენსთან არც არა;
მხოლოდ განდი შენ ამ ბოლოს
ახარებით მოუბნია.

რომელ ერებს ჩამომთავლათ.
რომ მე კახეტი არ მიყარეს...
დახე იღბელს, ფუ კმეხეს,
არც ერთგან არ მიმიყარეს.

როცა არ გუჯის გროში ფული
მამის გუჯის ლექსის წერა,
გულთ სამუხის ატოკება
და გრძნობების ტყბილი ეღერა
როცა-ეა გუჯის ხელის-ჭეჭეა,
ქვეყნიურა დმურთა—ფული,
წერა-ეათხვაც გავიწეებმა,
საქმეყოფ გაიღოს გული.

ინეარმა კვლავ მოატანა,
„იკურთმ“ გაიღვიძა,
სასაღწლოდ უფო იქცა
მომით მოქმეცული ძიძა.

საუცხოვო განბი არის
მას გრძნობა და მისი ენა,
იქ იქნა, იქ იქნა
და: ტეპო და დაიმეკნა.

აღმთიფერს აღარ გვიწერს,
რაცა ხას თბილი ხას;
აღარც ვირო იქნარეა
და წიგნებიც მიაძინა.

ერთი მედარა არ გაუშვა,
უკლას ლექსი დაუწერა,
მაკ ზღვის წინხელი დაეყარა,
გამებს გული აუღერა.

კასი გუჯურე, ეუის შუკურე—
მეთურს-გამდლოდს კერსად შუკურე,
მეურსეს გული მე კერ გაეხარე,

ბუზი ხარ და ბუზანკალი,
უკლას განდა უჩანხეირო,
ზოგეკურა ხარ მხიარული
და ზოგეკურაც უცხვიარ-მარო.

ბეშეა ბეშეებსა კართობს
და კერ აგვიზრდის
ამსა ეწესეარ, რომ შენ ბეშეებს
კერცა ბართობ, კერცა ბეშეზრდა.

უბნადლოდ ხატეკვს არ იტყვი,
კვხნით და ბაქი-ბეჭათა,
რასაც აეკოტე ცხდათ,
როგორც მზე თვისის შუქათა.

სეენი ხარ, მისთვის ბეკრს გა-
თმეხი,
მისთვის კერ გაგცვლითსეკაზე-
და,
თორემ, შენ იცი, ცული ხარ,...
კერ დასდექ შენ შენს კვლზედა.

ზორბა ხარ, სეტავ, კიფოდე,
დეკ-გმირს ვინ დატაზიარა,

ღრამტოციის ცოდნაშია,
არ მგონია თუ შეუცნ ცალი,

პროგრამა სამედიცინო შიდა,
შეუდგინე მოკრძა და
მიტომ შეერ, რომ შეიქმნენ,
„ბეღის“ მარტალიტა თეადა
„ქია, ქუი“ ბეგრა ვაიით,
კრებებს ვნაშნაი წარ-მარა.
ტეია წამლს ცუდათ კსარვათ—
სიტეა სნანს და სეჟე არა.

განდეგაღა დეცხოვრობ ხეითვის
მინდა დაეიმპეიდაო ხელა,
აქ მადლა ქოსს, — ძირს ბურ-ღეა-
ნოს
არ მიეწებს ბოჭაქელა.

წხარი კეღელს! არ გაოდეთ,
რომ ვახეთა ახელს თეაღებს,

საღამო მის ბარკელ ნაბიჯს,
კამა დეღებს, კამა ქაღებს

დემირო, ნურას მასღემ პრეც
კრეს,
ნურც დიღებს, ნურც ქონებას,
თორემ უფრო გადარეკ
და უარ-ქეოფს ქრისტეს მცნებას.

უკლეგანს სურთ ბატონობა,
არა ძღებს მათი თეადა,
აქ კიკებენ თეისს სამეფოს,
სად არა აქეთ მიწა-წყელი.

უნუგობას ბეგრა სსადით,
თეივ მოგაქეთ მიმდებად;
როსდა უნდა იქვეოდაო,
ნეტო, გაიხარა, თქვენ გრებად?!

სურათების ახსნა:

პეტრე უსიკაშვილი. პირველ დაწყებითი სწავლა პეტრე უსიკაშვილმა მიიღო ტბილისის გიმნაზიაში. აქ კურსის გათავების შემდეგ წავიდა პეტერბურღში, სადაც უნივერსიტეტში თავის-უფალ-მსმენელად იყო. იქიღგან დაბრუნებული ქართულის ენის მასწავლებლად იყო დედათა ინსტიტუტსა და პირველ კლასიკურ გიმნაზიაში. ამავე დროს მხურვალე მონაწილეობას იღებდა ჟურნალს „ცისკარში“, ჟურნალს „ივერიასა“ და „კრებულში“. 1873—1878 წლებამდის რედაქტორად იყო „სასოფლო გაზეთისა“. დიდი შრომა მიუძღვის პ. უსიკაშვილს ძველის მწერლობის წიგნების გამოცემაზე. მაგ. სხვათა შორის მისის რედაქტორობით არის გამოცემული „ვისრამიანი“, „დავითიანი“ და ბევრი სხვა განძნი ჩვენის ლიტერატურისა.

დიდი შრომა მიუძღვის პ. უსიკაშვილსა ჩვენის სამშობლო თეატ-

რის წინაშე. დაუწერია ჭ უთარგმნია მრავალი კომედიები. მისი პიესა „მისანი“ „მარცხი“ და სხვა ზედი-ზედ რამდენჯერმე იქმნა. დადგენილი ჩვენს სცენაზე, ისე მოეწონა საზოგადოებასა. დიდი ამაგი დაგვდო პ. უმიკაშვილმა ქართულ ზეპირ-სიტყვაობის მოგროვებითა. იმისივე გამოცემულია 1864 წ. ქართული ანბანი, შემდეგი „ანდაზები“, „დედანი“ ქართული წერისა.

პეტრე უმიკაშვილი ჯერ ისევ მხნეა სულით, ხორციით, ასე რომ სრული იმედაა, თვისს კურთხეულს მარჯვენას კიდევ დიდს ხანს ამუშავებს ჩვენის ღარიბის მწერლობის აღყვავებისათვის.

გლადამურ ბექია-ქესაევი. ერთი უნიჭიერ სი არტისტია ჩვენი ქართული თეატრისა. ჯერ ჯერობით სულ ახალგაზდა კაცია — 38წლისა არცკი აქმნება. სწავლა დაასრულა აქაურ კლასიკურ გიმნაზიაში და მერე უნივერსიტეტში იყო საექიმო განყოფილებაში, მაგრამ კურსი არ დაუმთავრებია. პირველიად ქართულ სცენაზე გამოვიდა ოთხმოციან წლებში. ერთ ხანად თამაშობდა რუსულ სცენაზედა ჭ იქაც ნიჭიერი არტისტის სახელი ჰქონდა დამსახურებილი. უკანასკნელ ხანებში განსაკუთრებით ქართულ სცენაზე მუშაობს, როგორც ფრიად ნიჭიერი არტისტი და დახელოვნებული რეჟისორი. ვლ. მესხიევის ამბულა განსაკუთრებით დრამატული როლებია და სხვათა ხორის კლასიკური როლები: ჰამლეტი, ფრიდ აკოსტა, ფრანც შორარი და სხვა. სამწუხაროდ ეს მეორე წელიწადია რაც ყელის ტკივილი დასჩემდა, რომელიც ხშირად აბრკოლებს მის დიდად ხელოვნურ თამაშს, მაგრამ მიუხედავად ამისა მაირც მის თამაშს უოველთვის ალტაცებაში მოჰყავს ქართული საზოგადოება აქათუ სხვა საქართველოს ქალაქებში.

ზუჯერმანა (Sudermann) ერთი საუკეთესო მწერალი და დრამატურგია აწინდელი გერმანიის მწერლებში. დაიბადა 1857 წელს. პირველიად წერა დაიწყო 1887 წელს მოთხრობებისა და რომანებისა. ამ ბოლოს დროს დრამებსა და კომედიებსა სწერს.

სხვათა შორის განთქმულია მისი პიესები „პატიოსნება“; (die Ehre) „მამულ დედული“ (Heimat) და „სოდომის ლეგენდა“ (Sodoms Ende) ზედტრამანის მოთხრობები თუ პიესები იმით არიან შესანიშნავნი, რომ ყოველთვის აზროვანი და გრძნობიერი არიან და საოცარი ზედგავლენა აქვთ მკითხველზე თვის სიმართლით და სიღრმით. სამივე ზემოდ ჩამოთვლილი პიესები ქართულად ნათარგმნილებია და ზოგი წარმოდგენილიც.

მასკანია ახლად განთქმული იტალიელი მემუსიკეა. დაიბადა 1863 წ. მეფურნეს შვილია, კურსა კონსერვატორიაში არ დაუმთავრებია, ერთხანად დეროგორად ყოფილა საღლაკ მიწრუებულ ქალაქის თეატრში. ამ ოთხის წლის წინეთ დასწერა ერთ მოქმედებიანი ოპერა „სოფლის პატიოსნება“ (Cavalleria rusticana) რომელმაც მთელი ქვეყნიერობის თეატრები მოიარა და ყველგან ალტაცებაში მოიყვანა მსმენელნი. ჩვენს თბილისშიაც ამ ოპერას დიდ ძალი თაყენის მცემლები ჰყავს. ეჭვი არ არის რომ პიეტრო მასკანიი დიდი ნიჭის პატრონია და ჯერ კიდევ ბევრს რასმე შესძენს თავის ქვეყანას.

ზაქარია ჭაჭანაძე დაიბადა 1857 წ. ანბანი ისწავლა ქაშუეთის სამრევლო სკოლაში გიორგი დიაკონისაგან (ზალიკანა-შვილისაგან). ერთს ხანს ერეკლე ბატონიშვილის მიერ დაარსებულ სახალხო სკოლაშიაცა სწავლობდა; ამ სკოლითგან სომხების სამრევლო სკოლაში შევიდა. ცოტა ხანს ტფილისის სამიჯნო სასწავლებელთან დაარსებულ საცერაო სკოლაშიაც დაიარსებოდა. ამ სკოლითგან სკოლაში სიარულით დაასრულა თვისი სწავლა ზაქარიაზე. მერე სხვა სასწავლებელი არა ჰღიორსებია-რა.

ზაქარია ჭიქინაძე ლუკმა-პურის გულისათვისა იძულებული იყო ჯერ ისევ პატარას სხვა-და-სხვა ქარხნებში ემუშავნა. ცოტ-ცოტაობით გონს მისულმა ზაქარიამ ძველ ქართულ ხელ-ნაწერ წიგნებს გროვება დაუწყო. იმ დროს თბილისის იარმუკაზე ბლომად გამოჰქონდათ ამ გვარი წიგნება და სახვევ

ქალაქი და ჰყიდნენ. ზაქარიამ 500 ცალზე მეტი შექერიბა ამ გვარის წიგნებისა და ბოლოს 1880 წელს „ქართველთა წიგნების წერა-კითხვის გამავრც. საზოგად.“ წიგნთ საცავს გადასცა.

ზაქარია ქიქინაძემ ამავე დროს გაიყნო „დროების“ რედაქტორია განსვენებული სერგეი მესხი, რომელმაც შეაჩვია ზ. ქ. გაზეთისათვის ახალ ამბებისა და სხვა საქირო მასალების წერასა. რასაც ზ. ქ. 1876 წლიდან დიდს ხალისით ასრულებდა.

ამავე დროს, ე. ი. 1875 წ. ზაქ. ქიქინაძე შეუდგა ქართულ წიგნების გამოცემასა. ჯერ ახლაც რომელი ქართულის წიგნების გამომცემელი ჰხედავს ხეირსა, რომ ზაქარიას ამ ოცის წლის წინად ენახა ხეირი ამ გზითა? ისეთი დრო იყო, რომ წიგნებს არამც თუ მუშტარი არა ჰყავდა, მუგთადაც რომ გეროგებინათ, ოცს კაცში ერთი თუ წაიკითხავდა. ზ. ქიქინაძემ ამ ოცის წლის განმავლობაში 200 მეტი სხვა-და-სხვა სახელწოდების ქართული წიგნი დასტამბა.

ზ. ქიქინაძე არ დასჯერდა მარტო გამომცემლის სახელსა. იმდენი იმხნევა, რომ გაიყნო უცხოეთისა და და რუსეთის მწერლობა და მათი წარმომადგენელნი. ამ ოთხის თუ ხუთის წლის წინად გამოსცა კიდევაც ზოგიერთ უცხოელთა მწერლობის ბიოგრაფიებიცა. ამავე დროს გამოუშვა მთელი რიგი წიგნებისა სახელწოდებით „სამშობლო ქვეყნის მოღვაწეები“.

ეს ოთხი წელიწადია, ზ. ქიქინაძემ ზაფხულობით მოგზაურობა დაიწყო აქარაში, რათა მანდაურის მამადიან ქართველის ცხოვრება და მღვთმარეობა გავაცნოს დანარჩენ ქართველობასა. ყველას ახსოვს მისი საინტერესო და საგულისხმიერო წერილები, „ოვერიაში“ დაბეჭდილები, ამ მხარეში მოგზაურობის ხესახებ. დიდი შნო, დიდი უნარი, დიდი ოსტატობა გამოიჩინა ზ. ქიქინაძემ ამ მოგზაურობაში და მათთან ისე დაშინაურდა, რომ ქართული წერა-კითხვა შეასწავლა, შეაგნებინა, რომ ისინიც ქართველები არიან.

წრეულ შესრულდა 20 წელიწადი, რაც ზ. ქიქინაძე ქართულის მწერლობას ემსახურება სხვა-და-სხვა სასარგებლო წიგნების ბეჭედითა თუ წერითა. ვისურვებთ ზაქარიასათვის კიდევ ხანგრძლივ სიცოცხლეს და ნაყოფიერ მოღვაწეობას.

ნაიკლოზ ლომიურა. ჩვენი თანამედროვე მწერლობაში თვალსაჩინო ადგილი უჭირავს ნიკოლოზ ლომიურს. მისი ნაწარმოებები სოფელია არბო, გორის მაზრაში. პირველ-დამწყებითი სწავლა მიიღო გორის სასულიერო სასწავლებელში. იქათვან ტფილისის სასულიერო სემინარიაში გადმოვიდა, იქათვან კიევის აკადემიაში შევიდა, სადაც 1880 წლებში ჩინებულად დაასრულა კურსი.

სამწერლო ასპარეზზე გამოვიდა 1871 წ. მისი ლექსები იბეჭდებოდა ჯერ ეურნალ „მნათობში“, მერე გაზეთ „დროებაში“. 1879 წ. დაიბეჭდა ეურნალ „ივირიაში“ მისი ცნობილი მოთხრობა „აღო“ რომლითაც ერთბაშად მიიქცია ახალგაზდა მწერალმა მკათხველ საზოგადოების ყურადღება. „აღს“ მოჰყვა „ქაჯანა“, „ბედი უბედურთა“, რომლებითაც საბოლოოდ მოიპოვა საპატიო სახელი ნიკ. ლომიურმა ჩვენს ნორჩს მწერლობაში, და ამ ეამად ითვლება ერთ საუკეთესო ბელეტრისტად. მწერლობის ნიჭის გარდა ნიკ. ლომიურს შესანიშნავი ორატორული ნიჭიც აქვს და ზედ-მიწევნით იცის ქართული ენა.

ნიკ. ლომიური აკადემიაში სწავლის დამთავრების შემდეგ ჯერ იყო ტბილისის სათავად-აზნაურო სკოლის ინსპექტორად და ჩინებულადაც მიჰყავდა ნაკისრი საქმე. დღეს ნიკ. ლომიური გორში ქართულის ენის მასწავლებლადაა, საოსტატო სემინარია-სა და საქალებო პროგიმნაზიაში. ნიკ. ლომიური ჯერ კიდევ ახალგაზდა კაცია და სრული იმედია, რომ ჯერ კიდევ ბევრს რასმე დასწერს თავის სასახელოდ და ქართველთა სასარგებლოდ.

მორზე დაიბადა 1791 წელსა ამერიკის ქალაქს ბოსტონში. თუმცა მხატვრის ხელობაზედ გამოიზარდა, მაინც მორზეს ძლიერ იზილავდა ბუნების-მეცნაერება. ნამეტნავად ელექტრონის ძალას აქცევდა დიდს ყურადღებას. ამის შესახებ მრავალს წიგნებსა მკათხულობდა და ბევრსაც მშრომობდა. ბოლოს, ისეთნაირი მანქანა მოიგონა, რომელიც ელექტრონის ძალით მუშაობდა და რომლის შემწეობითაც შეიძლებოდა შორს ერთმანეთის აშხავი გავეოთ. რადგან ეს მანქანა მიმზიდველობის (ანდამატურს)კანონებზედ იყო დაფუძნებული, ამიტომ

ამისათვის თვით მორზემ განსაკუთრებული ანბანი შეადგინა, რომელიც შესდგება მხოლოდ ხაზ-წერტილებიდან. ამ მანქანას დაარქვა „ტელეგრაფი“. ეს სიტყვა ბერძნულადაა შინაშეს შორს წერვას (ტელე—შორს, გრაფო—წერ). მორზეს-მიერ მოგონილი მანქანა ბოლოს დროს თუმცა გააუკეთესეს, მაინც ყველგან „მორზეს ტელეგრაფის აპპარატსა“ უწოდებენ და ეხლა თითქმის ყველა სატელეგრაფო სადგურზედა აქვთ. მორზე გარდაიკვალა 1872 წელსა ქალაქ ნიუ—იორკში.

ედისონმა „დედამ რო შვილი გაზარდოს ე მაგრე შენისთანაო“ რო იტყვიან, სწორედ ედისონზედ არის სათქმელი. ისევ თერთმეტი წლისა იყო რკინის გზაზედ შევიდა მოსამსახურედ. ვაგონებში დაქონდა და ჰყიდა თამბაქოს, ხილს, გაზეთებს და იმის მოგებითა სცხოვრობდა. მაგრამ მისმა საკვირველმა მახეილმა და ნიჭიერმა გონებამ არ მოისვენა და იქამდის მიაღწია რომ ეხლა ედისონი უპირველეს მეცნიერად ითვლება მთელს დედამიწის ზურგზედ. თავის სამაგალითო სახელოსნოში ბევრი საოცარი მანქანები გააკეთა, რომელნიც ამოქმედებენ ელექტრონის ძალით. ელექტრონის ლამპრები საკვირველი ფონოგრაფები (საკუთრებაა ედისონისა), ელექტრონის თვით მწერავიკალამი ედისონისა და კიდევ სხვა წერილმანი ელექტრონის მანქანები ედისონისა მთელს დედამიწის ზურგზედ არის გავრცელებული. ეხლა იმისა სცდილობს, ისეთი შორს მკვრეტი მანქანა გააკეთოს, რომლის შემწეობითაც შეიძლებოდეს ერთმანეთის დანახვა ერთ ქალაქიდან მეორეში. ინგლისისა და ამერიკის შორის მომხდარ უსიამოვნობის თაობაზედ შარშან 13 დეკემბერს 1895 წელს ლონდონიდან დებეშას იწერებოდნენ, რომ ამერიკაში სცდილობს ისეთი ტარბედები, ესე იგი, ზღვაში-მავალი მანქანებიანი დახურული ნავი მოიგონოსო, რომლის შემწეობითაც შეიძლებოდეს ზღვაზედ-მავალი მტრის დიდი ორთქლ-მავალი ჯავშიანი ხომალდების აფეთქებაო.

ედისონს ამ წლის თებერვლის 11 შეუსრულდება 49 წელი; ჯერ სრულიად ჯან სალად არის და, ვინ იცის, თავის სოცოცხლეში კიდევ რამდენს საკვირველს მანქანას დაუტოვებს კაცობრიობას.

Allegro Moderato

იტენ.

თა - შა - რის ქ დრო - შა გა - შა - ლეს
თუ - ში ხმლით

ბანი

თა - შა - რის დრო - შა გა - შა - ლეს

გა - შა - ლეს შე - კრბა დი - დუ - ბეს ლაშ - ქა - რი
თუ - ში ხმლით, ფშაე - ბეე - სურს შეე - ნის აბ - ჯა - რი

გა - შა - ლეს შე - კრბა დი - დუ - ბეს ლაშ - ქა - რი

ლა - შქა - რი ა ლა - შქა -
ჯა - რი ა აბ - ჯა -

ლა - შქა - რი ლა - შქა -

რი 2, კა - ხი დარ - შე - ბით
რი

- რი, 2, კა - ხი დარ - შე - ბით.

- 1 შელავით ძლიერი კართველი, ვით ციხე ბურჯი შავარი,
- 2 თხი ფეხ-მარდი, მთიელი—ბრძოლაში შეუბოვარი.
- 1 მესხი სწავლითა კებული, გმირი იმერია—ხაღილოებით
- 2 და მშვილდოსნობით აიხაზი, გურული, მეგრი—მკვირცდლობით.

„ნუ შემობრალეზ“ (მ. გურიელისა).

Recit.

ტან - ჯვით, ვა - ე - ბით და ცუ - მლე - ბი - თა

თავს ნუ ი - წე - ნებ, ნუ და - მა - ვა ლეა.

Sol cant.

მზო - ლოდ ყო მტან - გე მა - რად ვნე - ბი - თა

ნუ შე - მი - ბრა - ლებ, ნუ შე - მი - ბრა - ლებ

contabile

ყყ მზო - ლოდ ყო მტან - გე მა - რად ვნე - ბი -

- თა ნუ შე - მი - ბრა - ლებ,

ნუ შე - მი - ბრა - ლებ.

ნუ შემობრალეზ, თუმცა დარდები,
ვით სიფლავის ქვა გულზედა მაწევს;
ნუ შემობრალეზ, თუმცა ვეკიდები
და იმედს მსიკრულს არაფინ მაძლევს!.

ქართული
ლიბრარიონი

გამოვიღა და ისუიღება ყველა ქათთულ წიგნის მალაზიებში
ვაღარინ ბუნიასი

ოგვე სახალხო გამოცემა
ფასი 15 კაპ.

ოგვე სახალხო გამოცემა
ფასი 15 კაპ.

მორე გამოცემა

სრული სახელმძღვანელო ყოველნაირის ბარათებსა და წერი-
ლების შესადგენელად ყოველ შეითხვევისათვის

ფასი 30 კაპ.

Условія приѣма объявленій

въ „Календарѣ Грузинъ“ на 1896 г.

Цѣна за страницу объявленія, смотря по мѣсту, набору, отъ 5 до 50 руб.

ОБЪЯВЛЕНІЯ ПРИНИМАЮТСЯ

самимъ редакторомъ-издателемъ „Календаря „Грузинъ“ Валерианомъ ГУНІА.

в: Тифлисъ, Фрейльин, № 7 (для телеграммъ: Тифлисъ, ГУНІА).

Объ изданіи

„КАЛЕНДАРЯ ГРУЗИНЪ“

„Календарь Грузинъ“ печатается въ 7 тыс. экземпляровъ и, какъ единственное изданіе въ Закавказьѣ, имѣетъ громадный сбытъ среди туземнаго населенія края.

„Календарь Грузинъ“ содержитъ въ себѣ болѣе 650 стр. большаго формата убористаго текста съ иллюстраціями, политипажками, вѣнечками и проч.

„Календарь Грузинъ“ заключаетъ въ себѣ обширный справочный отдѣлъ съ адресами лицъ и учреждений, содержитъ еще и обстоятельныя и подробныя свѣдѣнія по медицинѣ, гигиенѣ, домоводству, сельскому хозяйству и другимъ предметамъ первостепенной необходимости, а также спеціальныя литературныя отдѣлы. Выходитъ въ свѣтъ не позже первыхъ чиселъ Ноября и разсылается во всѣ городскія, сельскія и желѣзно-дорожныя книжныя магазины и бібліотеки.

Постоянные абоненты, помѣщающіе объявленія въ „Календарь Грузинъ“, сразу не менѣе пяти лѣтъ, пользуются скидкой въ развѣнчрѣ 10% съ руб.

ЦѢНА ЭКЗЕМПЛЯРА 50 КОП.

Всѣ абоненты, помѣщающіе въ „Календарѣ Грузинъ“ объявленія на суму не менѣе 10 р. получаютъ по одному экзempl. календаря

Б Е З П Л А Т Н О

Книжнымъ магазинамъ и торговцамъ, требующимъ наложеніемъ платежа не менѣе 300 экзempl., дѣлается значительная уступка.

На комиссію календари ни кому не высылаются.

Помимо „Календаря Грузинъ“ мною издается еще и „Народный Календарь“ въ 12,000 экзempl., „Домашній Стенной Календарь“ въ 3,000 экз. и „Корманная Книжка“—сжегодникъ въ роскошномъ переплетѣ.

Для личныхъ объясненій издателя можно видѣть, за исключеніемъ праздничныхъ дней ежедневно отъ 10 до 1 часу дня въ Тифл. Двор. Зем. Банкѣ

В. Г У Н І А.